

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

Број 108

28 мај 2019, вторник

година LXXV

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

Стр.		Стр.
1421.	Закон за Агенција за национална безбедност.....	2
1422.	Закон за координација на безбедносно-разузнавачката заедница во Република Северна Македонија.....	63
1423.	Закон за изменување на Законот за следење на комуникациите.....	69
1424.	Закон за изменување и дополнување на Законот за внатрешни работи.....	70
1425.	Закон за изменување и дополнување на Законот за странци.....	73
1426.	Закон за акцизите (*).	74
1427.	Договор за здружување на финансиски средства.....	158
1428.	Анекс-договор за меѓуопштинска соработка.....	159
1429.	Анекс-договор за меѓуопштинска соработка.....	159

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

1421.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА АГЕНЦИЈА ЗА НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Се прогласува Законот за Агенција за национална безбедност,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 22 мај 2019 година.

Бр. 08-3047/1
22 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi**, с.р.

ЗАКОН ЗА АГЕНЦИЈА ЗА НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

I. ОПШТА ОДРЕДБА

Предмет на уредување

Член 1

Со овој закон се уредува основањето, целта, надлежноста, раководењето и внатрешната организација на Агенцијата за национална безбедност, начинот на работа на Агенцијата за национална безбедност, условите и постапката за спроведување на мерките за тајно собирање на податоци и информации, евидентирањето на податоци и информации и нивното користење, контролата и надзорот на Агенцијата за национална безбедност, меѓународната соработка, финансирањето, транспарентноста на работењето на Агенцијата за национална безбедност, како и правата и обврските на работниците на Агенцијата за национална безбедност на Република Северна Македонија.

II. ОСНОВАЊЕ, ЦЕЛ, НАДЛЕЖНОСТ И РАКОВОДЕЊЕ НА АГЕНЦИЈАТА ЗА НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

1. Основање и цел на Агенцијата за национална безбедност

Основање и цел

Член 2

(1) Заради заштита на националната безбедност на државата, односно заради заштита на независноста, суверенитетот, уставното уредување, основните слободи и права на човекот и граѓанинот гарантирани со Уставот на Република Северна Македонија, како и други

работи од интерес на националната безбедност на државата, се основа Агенција за национална безбедност на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Агенцијата).

(2) Агенцијата се основа како самостоен орган на државната управа со својство на правно лице.

Начело на легалитет

Член 3

(1) Агенцијата своите работи ги врши во согласност со Уставот на Република Северна Македонија, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот на Република Северна Македонија.

(2) Агенцијата во вршењето на работите од законски утврдената надлежност постапува независно и без влијание од политичките партии.

2. Надлежност на Агенцијата

Надлежност на Агенцијата

Член 4

(1) Агенцијата собира, обработува, анализира, проценува, разменува, чува и штити податоци и информации со цел откривање и спречување на активности што се поврзани со безбедносни закани и ризици за националната безбедност на државата и тоа:

- шпионажа,
- тероризам и негово финансирање,
- насилен екстремизам,
- сите форми на сериозни и организирани криминални активности насочени против државата,
- спречување на кривични дела против човечноста и меѓународното право,
- незаконито производство и пролиферација на оружје за масовно уништување или нивни компоненти, како и материјали и уреди кои се потребни за нивно производство,
- нарушување на виталните економски интереси и финансиската безбедност на државата,
- нарушување на безбедноста на носители на високи државни функции и на објекти од стратешко значење за државата,
- откривање и спречување на други активности поврзани со безбедносни закани и ризици за националната безбедност на државата.

(2) Агенцијата врши и безбедносни проверки во согласност со овој и друг закон.

Известување за прашања од значење за националната безбедност

Член 5

За прашања од значење за националната безбедност, Агенцијата го известува претседателот на Република Северна Македонија, претседателот на Собранието на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Собранието), претседателот на Владата на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Владата), Советот за координација на безбедносно-разузнавачката заедница, како и други субјекти во зависност од прашањето што е предмет на известување.

Известување за постоење на основи за сомневање дека се подготвува, организира или е извршено кривично дело за кое се гони по службена должност

Член 6

Доколку податоците и информациите од членот 4 од овој закон укажуваат на постоење на основи за сомневање дека се подготвува, организира или е извршено кривично дело кое се гони по службена должност, Агенцијата веднаш го известува надлежното јавно обвинителство.

Цел за собирање на податоците и информациите

Член 7

Податоците и информациите од членот 4 од овој закон може да се користат само за целта за која се собрани, во согласност со одредбите од овој закон.

Вршење безбедносни проверки

Член 8

(1) Агенцијата врши безбедносни проверки за:

- лица во постапката за прием во државјанство на Република Северна Македонија,
- лица кои бараат отпуст од државјанство на Република Северна Македонија,
- лица кои бараат меѓународна или привремена заштита согласно со закон,
- лица кои поднесуваат барање за одобрување на постојан престој согласно со закон,
- лица кои поднесуваат барање за одобрување на привремен престој доколку постои ризик по националната безбедност,
- лица-баратели на виза за кои е потребна претходна согласност од Агенцијата,
- лица кои поднесуваат барање за вршење промет со оружје и експлозивни материји согласно со закон,
- лица за кои со закон е пропишано вршење безбедносна проверка како услов за засновање на работен однос, заради утврдување на постоење безбедносен ризик од вработување на тоа лице,
- лица-заради утврдување на безбедносни пречки при издавање на безбедносен сертификат за користење на класифицирани информации,
- лица-заради утврдување безбедносни пречки за работа во објекти од стратешко значење за државата.

(2) Заради вршење на безбедносната проверка од ставот (1) на овој член, Агенцијата може:

- да врши разговор со лицето за кое се врши проверката,
- да врши разговор со други лица,
- да користи податоци од службени евиденции кои ги водат државни органи и институции,
- да презема мерки за тајно собирање податоци,
- да врши полиграфско тестирање, со писмена согласност на лицето.

(3) Во вршење на контраразузнавачките активности за личностите и објектите што се обезбедуваат согласно со закон и други прописи, Агенцијата врши безбедносни проверки на лицата кои имаат пристап до личностите и објектите што се обезбедуваат, применува

мерки за заштита од незаконско следење на комуникации за објекти и простор и учествува во планирање, спроведување и надзор над техничките мерки за заштита.

(4) Агенцијата не врши безбедносни проверки за воените лица.

3. Раководење со Агенцијата

Именување, разрешување, мандат, статус и додаток на плата на директорот на Агенцијата

Член 9

(1) Со Агенцијата раководи директор.

(2) Директорот на Агенцијата (во натамошниот текст: директорот) го именува и разрешува Владата на предлог на претседателот на Владата.

(3) Мандатот на директорот изнесува четири години со право на повторен избор за уште еден мандат.

(4) Директорот има статус на овластено службено лице и износот на плата му се зголемува за 30% согласно со овој закон.

Услови за именување и разрешување на директорот

Член 10

(1) За директор може да биде именувано лице кое ги исполнува следниве услови:

- да е државјанин на Република Северна Македонија,
- да нема државјанство на друга држава,
- да има стекнато најмалку 240 кредити според ЕКТС, односно VII/1 степен на образование во научните подрачја: општествени науки, природно-математички или техничко-технолошки науки,

- да има најмалку 12 години работно искуство, во областа на одбраната, безбедноста, односно разузнавањето или во области поврзани со нив, од кои најмалку пет години на раководни позиции во истите,

- да поседува еден од следните меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години:

1. TOEFL IBT - најмалку 74 бода,
2. IELTS (IELTS) - најмалку 6 бода,
3. ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку B2 (B2) ниво,
4. FCE (FCE) (Cambridge English: First) - положен,
5. БУЛАТС (BULATS) - најмалку 60 бода или
6. АПТИС (APTIS) - најмалку ниво B2 (B2),
- со правосилна судска пресуда да не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност,
- да не е член на политичка партија или член на органи и тела на политичка партија,
- со безбедносна проверка, која се врши врз основа на негова претходна писмена согласност, да е утврдено дека не постои безбедносен ризик за негово именување,
- да не е утврдено постоење на судир на интереси, односно да не е поведена постапка за постоење на судир на интереси, согласно со закон.

(2) Функцијата на директорот пред истекот на мандатот престанува по следниве основи:

- на негово барање,
- ако ги исполнит условите за пензија согласно со закон,
- ако со правосилна судска пресуда му е изречена казна за сторено кривично дело за кое се гони по службена должност или по предлог, кое го прави недостоен за вршење на функцијата,
- ако трајно ја изгуби способноста за вршење на функцијата.

(3) Основи за разрешување на директорот пред истекот на мандатот се:

- ако не постапува согласно со закон, во врска со вршењето на надзор од страна на субјектите кои вршат надзор согласно со одредбите од овој закон,
- ако против него е поведена истражна постапка кога постои основано сомневање дека сторил кривично дело за кое се гони по службена должност или по предлог, кое го прави недостоен за вршење на функцијата,
- ако нестручно и несовесно ја извршува функцијата,
- ако не постапи согласно одредбите од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси,
- ако престане да исполнува некој од условите од ставот (1) на овој член.

(4) Предлог за разрешување на директорот, претседателот на Владата може да поднесе и врз основа на иницијатива на надлежното работно тело на Собранието за надзор на Агенцијата.

Одговорност на директорот

Член 11

Директорот е самостоен во извршувањето на работите на Агенцијата, а за својата работа е одговорен пред Владата.

Овластувања на директорот

Член 12

(1) Директорот:

- ја претставува и застапува Агенцијата,
- организира и обезбедува законито и ефикасно вршење на работите од надлежност на Агенцијата,
- донесува прописи за кои е овластен согласно со закон,
- донесува акти за постапување на работниците во Агенцијата,
- се грижи за заштита на податоците, средствата, методите и изворите на податоци од неовластен пристап,
- одговара за наменско користење на буџетските и други средства со кои располага Агенцијата,
- дава инструкции и наредби за работа во Агенцијата,
- поднесува извештај за работата на Агенцијата до Владата и Собранието,
- извршува и други работи согласно со закон.

(2) Директорот донесува Годишна програма за работа на Агенцијата, со претходно добиена согласност од Владата.

Именување, разрешување, мандат, статус и додаток на плата на заменикот на директорот

Член 13

(1) Директорот има заменик, кој го именува и разрешува Владата на предлог на директорот.

(2) Мандатот на заменикот на директорот изнесува четири години со право на повторен избор за уште еден мандат.

(3) Заменикот на директорот има статус на овластено службено лице и износот на плата му се зголемува за 30% согласно со овој закон.

Услови за именување и разрешување на заменикот на директорот

Член 14

(1) За заменик на директор може да биде именувано лице кое ги исполнува следниве услови:

- да е државјанин на Република Северна Македонија,
- да нема државјанство на друга држава,
- да има стекнато најмалку 240 кредити според ЕКТС, односно VII/1 степен на образование во научните подрачја: општествени науки, природно-математички или техничко-технолошки науки,
- да има најмалку осум години работно искуство, во областа на одбраната, безбедноста, односно разузнавањето или во области поврзани со нив, од кои најмалку четири години на раководни позиции во истите,
- да поседува еден од следниве меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години:

1. ТОЕФЕЛ ИБТ - најмалку 74 бода,
2. ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода,
3. ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку B2 (B2) ниво,
4. ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) - положен,
5. БУЛАТС (BULATS) - најмалку 60 бода или
6. АПТИС (APTIS) - најмалку ниво B2 (B2),
- со правосилна судска пресуда да не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност,
- да не е член на политичка партија или член на органи и тела на политичка партија,
- со безбедносна проверка, која се врши врз основа на негова претходна писмена согласност, да е утврдено дека не постои безбедносен ризик за негово именување,
- да не е утврдено постоење на судир на интереси, односно да не е поведена постапка за постоење на судир на интереси, согласно со закон.

(2) Функцијата на заменик на директорот пред истекот на мандатот престанува по следниве основи:

- на негово барање,
- ако ги исполнит условите за пензија согласно со закон,
- ако со правосилна судска пресуда му е изречена казна за сторено кривично дело за кое се гони по службена должност или по предлог, кое го прави недостоен за вршење на функцијата,
- ако трајно ја изгуби способноста за вршење на функцијата.

(3) Основи за разрешување на заменикот на директорот пред истекот на мандатот се:

- ако не постапува согласно со закон, во врска со вршењето на надзор од страна на субјектите кои вршат надзор согласно со одредбите од овој закон,
- ако против него е поведена истражна постапка кога постои основано сомневање дека сторил кривично дело за кое се гони по службена должност или по предлог, кое го прави недостоен за вршење на функцијата,
- ако нестручно и несовесно ја извршува функцијата,
- ако не постапи согласно со одредбите од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси и
- ако престане да исполнува некој од условите од ставот (1) на овој член.

Одговорност на заменикот на директорот

Член 15

Заменикот на директорот за својата работа е одговорен пред директорот и Владата.

Овластувања на заменикот на директорот

Член 16

(1) Заменикот на директорот го заменува директорот во случај кога тој е отсутен или кога поради болест и други причини не е во можност да ја врши својата функција, со сите негови овластувања и одговорности во раководењето.

(2) Заменикот на директорот во соработка со директорот учествува во подготовкa на Годишната програма за работа на Агенцијата и врши работи од надлежност на директорот што тој ќе му ги довери.

Неспоивост со други функции и активности

Член 17

(1) Функцијата директор и функцијата заменик на директор се врши професионално и е неспоива со извршување на друга јавна функција и професија.

(2) Директорот и заменикот на директорот не смеат да изнесуваат ставови на политички партии.

III. ВНАТРЕШНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА АГЕНЦИЈАТА

Внатрешна организациска поставеност на Агенцијата

Член 18

(1) Во Агенцијата се формираат организациски единици за вршење на работите од надлежност на Агенцијата.

(2) Внатрешната организациска поставеност во Агенцијата е заснована врз функционален и територијален принцип на централно и регионално ниво.

(3) Организациската поставеност на Агенцијата е утврдена во актот за внатрешна организација и работа на Агенцијата од членот 84 од овој закон.

IV. НАЧИН НА РАБОТА НА АГЕНЦИЈАТА

Начин на работа

Член 19

(1) Агенцијата во својата работа собира податоци и информации користејќи:

- 1. отворени - јавни извори,
- 2. податоци и информации од физички лица,
- 3. службени податоци и информации од органите на државната власт, јавните претпријатија, единиците на локалната самоуправа и други правни лица, како и користење на податоци и информации од нивните службени евиденции, збирки и регистри на податоци кои ги водат согласно со закон,
- 4. тајно собирање на податоци и информации со:
 - а. следење на комуникации и собирање на мета податоци, согласно со Законот за следење на комуникациите,
 - б. следење и снимање на меѓународни телекомуникации,
 - в. следење и снимање на телефонски и други електронски комуникации со посебни технички уреди и опрема, без посредство на ОТА и операторите,
 - г. тајни соработници,
 - д. надзор над поштенски и други пратки,
 - ѓ. лица со прикриен идентитет,
 - е. таен откуп на предмети и документи и
 - ж. набљудување.

(2) За вршење на работите од својата надлежност Агенцијата може да презема и мерки за прикривање на:

- идентитет на работници на Агенцијата или на други физички лица,
- сопственост над правни лица,
- сопственост над предмети и
- целта заради која се собираат податоците и информациите.

1. Отворени - јавни извори

Собирање податоци и информации од јавно достапни извори

Член 20

Агенцијата собира податоци и информации од сите извори што се јавно достапни, во функција на целите предвидени во овој закон.

2. Собирање податоци и информации од физички лица

Начин на собирање податоци и информации од физички лица

Член 21

(1) Собирањето на податоци и информации од физичките лица се заснова на принципите на доброволност и тајност. Агенцијата е должна да го заштити идентитетот на физичкото лице со кое остварила комуникација за собирање податоци.

(2) Кога овластените службени лица на Агенцијата собираат податоци и информации во комуникација со физички лица, кога им поставуваат службени прашања, се должни да се легитимираат со службена легитимација и значка.

(3) Разговор со физичко лице, кое доброволно дава податоци и информации за прашања од надлежност на Агенцијата, може да се изврши и во службените простории на Агенцијата, само врз основа на негова претходна писмена согласност. Тој разговор технички се снима, за што лицето претходно се известува. За разговорот се составува записник кој го потпишува физичкото лице, со што ја потврдува доброволноста на разговорот и веродостојноста и целовитоста на снимениот разговор. Записниците и снимките се чуваат во Агенцијата и се достапни на барање на надлежните надзорни и контролни органи. Врз основа на писмена согласност, лицето може да се подложи и на полиграфско тестирање.

(4) Ако основано може да се претпостави дека физичко лице има сознанија и податоци од значење на националната безбедност на државата, Агенцијата ќе побара од полицијата да го изврши разговорот со тоа лице под услови утврдени со закон. Во случај на вршење на тој разговор од страна на полицијата, учествува и овластено службено лице од Агенцијата.

3. Собирање службени податоци и информации од органите на државната власт, јавните претпријатија, единиците на локалната самоуправа и други правни лица

Начин на собирање службени податоци и информации

Член 22

(1) Раководните лица и работниците во органите на државната власт, јавните претпријатија, единиците на локалната самоуправа и други правни лица, на писмено барање на Агенцијата се должни да и достават службени податоци и информации со кои располагаат во рамките на нивната законски утврдена надлежност, што може да бидат од интерес за спроведување на надлежноста на Агенцијата.

(2) Користење на податоци и информации од службените евиденции, збирки и регистри на податоци, кои субјектите од ставот (1) на овој член, ги водат согласно со закон, се остварува и со непосреден увид од страна на овластени службени лица на Агенцијата, кои задолжително се легитимираат со службена легитимација и значка.

(3) Агенцијата може да има и електронски пристап до евиденциите, збирките, регистрите што субјектите од ставот (1) на овој член, ги водат согласно со закон, врз основа на склучен меморандум со раководното лице на тој субјект.

(4) Органите на државната власт и правните лица кои вршат јавни овластувања, по службена должност ја известуваат Агенцијата за податоците од нивна надлежност што се од значење за националната безбедност, а до кои дошле во врска со вршење на својата надлежност.

(5) Писменото барање на Агенцијата од ставот (1) на овој член, претставува класифицирана информација со степен на класификација утврдена согласно со закон.

4. Тајно собирање на податоци и информации

Начин на тајно собирање на податоци и информации

Член 23

(1) Агенцијата може тајно да собира податоци и информации согласно со одредбите од овој закон.

(2) Податоците и информациите од ставот (1) на овој член се собираат со помош на посебни мерки за тајно собирање на податоци и информации.

(3) Мерките за тајно собирање на податоци и информации се спроведуваат доколку:

- податоците и информациите не можат воопшто да се соберат или не можат да се соберат навреме со користење на други мерки или на друг начин утврден со овој закон,

- тоа е неопходно за вршење на работите од надлежност на Агенцијата утврдена со овој закон,

- мерката за тајно собирање на податоци и информации е пропорционална на околностите на случајот и сериозноста на безбедносната закана и ризик за националната безбедност на државата и доколку со истата во споредба со другите мерки за тајно собирање на податоци и информации најмалку се задира во човековите слободи и права утврдени со Уставот на Република Северна Македонија, законот и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот на Република Северна Македонија,

- видот на мерката и нејзиното времетраење се определени во зависност од степенот на ограничување на човековите слободи и права утврдени со Уставот на Република Северна Македонија, законот и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот на Република Северна Македонија,

- мерката за тајно собирање на податоци и информации е пропорционална со целта заради која се применува, согласно со овој закон.

(4) Раководните лица и работниците на органите на државната власт, јавните претпријатија, единиците на локалната самоуправа и други правни лица, кои имаат сознанија за примена на мерки за тајно собирање на податоци се должни да ги чуваат како класифицирани информации согласно со закон.

Следење на комуникации и собирање на мета податоци, согласно со посебен закон

Член 24

(1) Агенцијата може да врши следење на комуникации со спроведување на мерките за следење на комуникациите заради заштита на интересите на безбедноста на државата, согласно со Законот за следење на комуникациите:

- следење и снимање на телефонски и други електронски комуникации,

- следење и снимање во внатрешноста на објекти, затворени простории и предмети и влез во тие објекти, затворени простории и предмети, заради создавање услови за спроведување на мерката,

- следење и светлосно снимање на лица на отворен простор и на јавни места и

- следење и тонско снимање на содржината на комуникациите на лица на отворен простор и на јавни места.

(2) Агенцијата може да собира и мета податоци за потребите на безбедноста на државата согласно со Законот за следење на комуникациите.

Следење и снимање на меѓународни телекомуникации

Член 25

Следење и снимање на меѓународни телекомуникации, може да се спроведе со посебна мерка за тајно сирање на податоци и информации со користење на услугите на операторите, кога следењето на меѓународните телекомуникации не е возможно да се спроведе на друг начин.

Следење и снимање на телефонски и други електронски комуникации со посебни технички уреди и опрема, без посредство на ОТА и операторите

Член 26

(1) Мерката за следење и снимање на телефонски и други електронски комуникации, утврдена со Закон за следење на комуникациите, може да се спроведе и со помош на посебни технички уреди и опрема кои овозможуваат спроведување на мерката без посредство на ОТА и операторите.

(2) Спроведување на мерката од ставот (1) на овој член, може да се врши само кога технички е невозможно следење и снимање на содржината на комуникацијата без користење на посебните технички уреди и опрема од ставот (1) на овој член.

(3) Овластените службени лица на Агенцијата не смеат да имаат техничка или каква било друга можност за измена и бришење на податоците од посебните технички уреди и опрема од ставот (1) на овој член.

(4) Техничките уреди и опрема од ставот (1) на овој член, се чуваат во Агенцијата. За техничките уреди и опрема во Агенцијата се изготвува посебен преглед со спецификација на уредите и опремата, кој редовно се ажурира, за што се известува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија во рок од 15 дена од внесување на податоците во прегледот.

(5) По добивање на судската наредба во која за спроведување на мерката за следење и снимање на телефонските и другите електронски комуникации се определени техничките уреди и опрема од ставот (1) на овој член, овластеното службено лице на Агенцијата приложувајќи ја наредбата, ги презема техничките уреди и опремата од овластеното службено лице на Агенцијата задолжено за чување на посебните технички уреди и опрема и по завршување на времетраењето на спроведувањето на мерката, истите веднаш ги враќа.

(6) За преземањето и враќањето на техничките уреди и опремата од ставот (5) на овој член, во Агенцијата се води посебен регистар во кој се наведува времето на преземање, односно времето на враќање на техничките уреди и опремата, идентификацискиот број на уредите и опремата, бројот на судската наредба врз основа на која се предадени уредите и опремата, името и презимето на овластеното службено лице од Агенцијата што ги презело, односно вратило техничките уреди и опрема, името и презимето на овластеното службено лице од Агенцијата што ги предало, односно примило истите и своерачен потпис на лицата. Податоците од регистарот се чуваат пет години.

(7) Техничките уреди и опрема од ставот (1) на овој член, се активираат веднаш по нивното преземање, со што започнува да тече рокот за спроведување на мерката.

(8) Директорот со подзаконски пропис ја утврдува спецификацијата и техничките карактеристики на техничките уреди и опрема, како и начинот на чување и ракување со посебните уреди и опремата од ставот (1) на овој член.

Користење на тајни соработници

Член 27

(1) Агенцијата може да собира податоци и информации со користење на тајни соработници.

(2) Соработката од ставот (1) на овој член се воспоставува на доброволна основа и никој не може да биде принуден на тајна соработка.

(3) Агенцијата е должна да го заштити идентитетот на тајниот соработник.

(4) Финансиските средства за воспоставување на соработничка мрежа со тајни соработници се предвидуваат во рамките на средствата за посебни намени во буџетот на Агенцијата.

(5) Начинот на остварување на соработка меѓу Агенцијата и тајниот соработник го утврдува директорот со подзаконски пропис.

Надзор над поштенски и други пратки

Член 28

Правните и физичките лица кои вршат работи на достава на поштенски и други пратки се должни на Агенцијата да и овозможат спроведување на мерки за тајно сирање на податоци и информации за поштенски и други пратки и да овозможат услови за директен непосреден пристап до објектите и техничката опрема, како и услови за самостојно спроведување на мерките.

Користење лица со прикриен идентитет

Член 29

(1) Агенцијата собира податоци и информации со користење лица со прикриен идентитет, во случај кога на друг начин не можат да се соберат и обработат податоци и информации што се поврзани со безбедносните закани и ризици за националната безбедност на државата.

(2) Начинот на користење лица со прикриен идентитет го утврдува директорот со подзаконски пропис.

Таен откуп на предмети и документи**Член 30**

Агенцијата заради вршење на работите од својата надлежност, може да собира податоци и информации и со откуп, односно купување на предмети и документи (тајни планови, извештаи, скици и други документи и предмети) што се од значење за националната безбедност.

Набљудување**Член 31**

Агенцијата може да преземе мерки за набљудување на лица, предмети и јавни места, заради собирање на податоци и информации доколку е тоа нужно за исполнување на целите за кои е основана.

V. УСЛОВИ И ПОСТАПКА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА МЕРКИ ЗА ТАЈНО СОБИРАЊЕ НА ПОДАТОЦИ И ИНФОРМАЦИИ**Надлежен субјект за издавање на наредба, односно одобрение****Член 32**

(1) Судот може да нареди спроведување на следниве мерки за тајно собирање на податоци и информации:

- следење на комуникации заради заштита на интересите на безбедноста на државата, утврдени со Законот за следење на комуникациите,

- следење и снимање на меѓународни телекомуникации,

- следење и снимање на телефонски и други електронски податоци без посредство на ОТА и операторите и

- надзор над поштенски и други пратки.

(2) Директорот може да одобри спроведување на следниве мерки за тајно собирање на податоци и информации:

- користење на тајни соработници,

- користење лица со прикриен идентитет,

- таен откуп на предмети и документи и

- набљудување.

1. Услови и постапка за спроведување на мерки за тајно собирање на податоци и информации за кои наредба издава судот**Спроведување на мерките за тајно собирање на податоци и информации за кои наредба издава судот****Член 33**

(1) Мерките за следење на комуникациите заради заштита на интересите на безбедноста на државата од членот 32 став (1) алинеја 1 од овој закон, се спроведуваат согласно со условите и постапката утврдени со Законот за следење на комуникациите.

(2) Мерките за тајно собирање на податоци и информации од членот 32 став (1) алинеи 2, 3 и 4 од овој закон, се спроведуваат согласно со условите и постапката утврдени со овој закон.

Услови за издавање на наредба од страна на судот**Член 34**

(1) Судот може да нареди мерки за тајно собирање на податоци и информации од членот 32 став (1) алинеи 2, 3 и 4 од овој закон, кога постојат основи на сомневање дека се подготвува извршување на кривично дело против државата, против вооружените сили или против човечноста и меѓународното право.

(2) Освен во случаите од ставот (1) на овој член, судот може да нареди мерки за тајно собирање на податоци и информации заради превентивно дејствување, кога се подготвува, поттикнува, организира или учествува во вооружен напад против Република Северна Македонија или во онеспособување на нејзиниот безбедносен систем да ги врши своите функции, како и заради превентивно дејствување во однос на активностите за кривичните дела од Кривичниот законик: терористичка организација (член 394-а), тероризам (член 394-б) и финансирање на тероризам (член 394-в), кога на друг начин не можат да се обезбедат информации за таквата активност или нивното обезбедување би било сврзано со поголеми тешкотии, за да се спречи извршувањето на кривичното дело, вооружениот напад или онеспособувањето на безбедносниот систем.

Барање за издавање на судска наредба**Член 35**

(1) Барање за донесување судска наредба за спроведување на мерка за тајно собирање на податоци и информации од членот 34 став (1) од овој закон поднесува Јавниот обвинител на Република Северна Македонија на предлог на директорот или од него овластено лице.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член, содржи податоци за:

- видот на мерката за тајно собирање на податоци и информации за која се поднесува барањето,

- физичкото или правното лице кон кое ќе се спроведува мерката,

- видот на техничкиот уред, односно опремата што ќе се користи,

- времетраењето на мерката,

- видот на телекомуникацискиот систем, телефонскиот број или друг податок за идентификација, како и идентификациски број за секој од нив одделно како и

- образложение на причините и потребата поради кои се предлага спроведување на мерката.

(3) Ако барањето се доставува за донесување наредба за повеќе мерки за тајно собирање на податоци и информации се наведуваат податоци за секоја мерка одделно.

(4) Барањето за спроведување на мерка за тајно собирање на податоци и информации од ставот (1) на овој член, Јавниот обвинител на Република Северна Македонија го поднесува до судијата на Врховниот суд на Република Северна Македонија, одреден со внатрешниот распоред на судот.

Одлучување по барањето за издавање на судска наредба

Член 36

(1) За барањето од членот 35 од овој закон, одлучува судијата на Врховниот суд на Република Северна Македонија веднаш, но не подоцна од 24 часа од поднесувањето на барањето.

(2) Ако судијата од ставот (1) на овој член, не се согласи со барањето за издавање на наредба за спроведување на мерката за тајно собирање на податоци и информации Јавниот обвинител на Република Северна Македонија има право на приговор до Врховниот суд на Република Северна Македонија во рок од 12 часа од известувањето за несогласувањето.

(3) По приговорот од ставот (2) на овој член, во рок од шест часа од неговото поднесување решава совет од тројца судии на Врховниот суд на Република Северна Македонија, во кој не може да биде член судијата кој не се согласил со барањето.

Содржина на судската наредба

Член 37

(1) Наредбата за спроведување на мерка за тајно собирање на податоци и информации содржи податоци за:

- видот на мерката за тајно собирање на податоци и информации за која се поднесува барањето,
- физичкото или правното лице кон кое ќе се спроведува мерката,
- видот на техничкиот уред, односно опремата што ќе се користи,
- времетраењето на мерката,
- видот на телекомуникацискиот систем, телефонскиот број или друг податок за идентификација, како и идентификациски број за секој од нив одделно како и
- обrazложение на причините и потребата поради кои се наредува спроведување на мерката.

(2) Анонимизираниот примерок од наредбата од ставот (1) на овој член, за потребите на контролата и надзорот, содржи податоци за:

- бројот на наредбата,
- времетраење на мерката и
- идентификацискиот број.

(3) Анонимизацијата на податоците во наредбата од ставот (1) на овој член, ја врши судијата кој ја донел наредбата.

(4) Начинот на анонимизацијата и на евидентирањето во регистарот на наредбата од ставот (2) на овој член, го пропишува министерот за правда.

Времетраење на мерката за тајно собирање на податоци и информации

Член 38

(1) Со наредбата за спроведување на мерката за тајно собирање на податоци и информации, судијата на Врховниот суд на Република Северна Македонија ќе дозволи спроведување на мерката за време што е неопходно потребно, но не подолго од шест месеци.

(2) Судијата може да нареди продолжување на спроведувањето на мерката за тајно собирање на податоци и информации согласно со членот 40 од овој закон, за времето за коешто е потребно, но не подолго од шест месеци, со можност за повторни продолжувања на мерката за шест месеци, при што мерката може да се продолжува најдолго две години, сметајќи го и времето определено со првата наредба издадена за мерката.

Запирање на мерката за тајно собирање на податоци и информации

Член 39

(1) Кога ќе се постигнат целите заради кои е определена мерката за тајно собирање на податоци и информации или ќе престанат да постојат основите заради кои се спроведува мерката, овластеното службено лице од Агенцијата, е должно веднаш да ја запре мерката и за тоа да го извести Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, кој известувањето го доставува до судијата на Врховниот суд на Република Северна Македонија, кој издава наредба за запирање на мерката.

(2) Наредбата за запирање на мерката, судијата веднаш ја доставува до Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, кој ја проследува наредбата до овластеното службено лице на Агенцијата.

Продолжување на мерката за тајно собирање на податоци и информации

Член 40

(1) Најдоцна три дена пред истекот на рокот за кој е издадена судската наредба, доколку овластеното службено лице на Агенцијата кое ја спроведува мерката за тајно собирање на податоци и информации, оцени дека има потреба да се продолжи со спроведување на мерката, директорот или од него овластено лице може да достави предлог до Јавниот обвинител на Република Северна Македонија за продолжување на рокот за време што е потребно, но не подолго од шест месеци, во кој ќе ги образложи причините поради кои се предлага продолжувањето.

(2) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија врз основа на предлогот за продолжување на рокот од ставот (1) на овој член, а најдоцна два дена пред истекот на рокот за издадената мерка за тајно собирање податоци и информации, поднесува барање за продолжување на рокот за спроведување на мерката, со образложение за причините поради кои се предлага продолжувањето.

(3) Судијата на Врховниот суд на Република Северна Македонија, врз основа на барањето од ставот (2) на овој член, може да нареди мерката да биде продолжена за време што е потребно, но не подолго од шест месеци.

(4) Во случај кога судијата не се согласува со барањето од ставот (2) на овој член, Јавниот обвинител на Република Северна Македонија може да поднесе приговор до Врховниот суд на Република Северна Македонија, во рок од 12 часа од известувањето за несогласувањето.

(5) По приговорот од ставот (4) на овој член, во рок од шест часа од неговото поднесување решава совет од тројца судии на Врховниот суд на Република Северна Македонија, во кој не може да биде член судијата кој не се согласил со барањето.

Постапување во итни случаи

Член 41

(1) Во итни случаи, кога постои опасност од одлагање, судијата на Врховниот суд на Република Северна Македонија може веднаш да издаде привремена писмена наредба за спроведување на мерката за тајно собирање на податоци и информации, за времетраење од 48 часа. Привремената писмена наредба судијата ја доставува на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија кој ја доставува до овластеното службено лице на Агенцијата.

(2) Наредбата од ставот (1) на овој член судијата на Врховниот суд ја издава врз основа на писмено барање на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, кој постапува по образложен предлог во писмена форма поднесен од директорот или од овластеното лице на Агенцијата.

(3) Привремената писмена наредба од ставот (1) на овој член, ги содржи податоците што ги содржи наредбата од членот 37 од овој закон.

(4) Доколку е оценето дека има потреба за продолжување на рокот за спроведување на мерката за тајно собирање на податоци и информации, пред истекот на рокот се постапува согласно со членот 40 од овој закон.

Извештај

Член 42

(1) Агенцијата на секои три месеци од почетокот на спроведување на мерката за тајно собирање на податоци и информации до Јавниот обвинител на Република Северна Македонија изготвува и доставува извештај за спроведувањето на мерката.

(2) Агенцијата покрај извештаите од ставот (1) на овој член доставува извештај и кога тоа ќе го побара Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, како и по истекот на времето за кое е дозволено спроведување на мерката за тајно собирање на податоци и информации.

(3) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, извештаите од ставовите (1) и (2) на овој член, ги доставува до Врховниот суд на Република Северна Македонија.

Доставување на податоци собрани со спроведување на мерката за тајно собирање на податоци и информации на надлежен јавен обвинител

Член 43

(1) Податоците собрани со спроведување на мерката за тајно собирање на податоци и информации од кои произлекуваат основи на сомневање дека се подготвува, во тек е или е извршено кривично дело за кое според закон може да се издаде посебна истражна мерка, Јавниот обвинител на Република Северна Маке-

донија податоците му ги доставува на надлежниот јавен обвинител за понатамошно постапување согласно со закон.

(2) Податоците од ставот (1) на овој член, не можат да се употребат како доказ во кривична постапка, но можат да се користат за иницирање и насочување на кривичната истрага.

Чување и ништење на податоците собрани со спроведување на мерката за тајно собирање на податоци и информации

Член 44

(1) Податоците собрани и обработени со извршувањето на наредбата за спроведување на мерките за тајно собирање на податоци и информации, кога ќе се процени дека тие се од значење за спроведената мерка, се чуваат во Агенцијата, во согласност со прописите за заштита на лични податоци и класифицирани информации, за период од три години, сметано од истекот на времето определено со наредбата.

(2) Периодот од три години од ставот (1) на овој член, може да започне повторно да тече во случај на добивање нова информација која е директно поврзана со специфичните податоци за кои сè уште не е истечен периодот на чување. Во случај кога периодот од три години е продолжен, потребно е да се спроведе и да се документира периодична процена на потребата за чување на специфичните податоци на годишно ниво.

(3) Податоците од ставовите (1) и (2) на овој член, се предмет на процена со цел да се утврди дали се од значење во однос на целите за кои е спроведена мерката за тајно собирање на податоци и информации. Доколку се утврди дека податоците не се од значење, се ништат.

(4) Начинот на утврдување на релевантноста на податоците од ставот (3) на овој член и начинот на нивно ништење ги пропишува директорот.

(5) По истекот на рокот од ставовите (1) и (2) на овој член, податоците и сите материјали во врска со извршувањето на наредбата за спроведување на мерките за тајно собирање на податоци и информации се ништат под надзор на судија од Врховниот суд на Република Северна Македонија, одреден со внатрешниот распоред на судот за издавање наредби и за ништењето се составува записник во кој се регистрира само бројот на судската наредба. Сите податоци во судскиот регистар за лицето на кое се однесувала наредбата се чуваат десет години, а по истекот на рокот се ништат.

(6) Записникот од ставот (5) на овој член, се изготвува во два примерока и се чува десет години, од кои по еден примерок за судот и за Агенцијата.

2. Услови и постапка за спроведување на мерки за тајно собирање на податоци и информации кои ги одобрува директорот

Услови за одобрување на мерките од страна на директорот

Член 45

(1) Директорот може да одобри спроведување на мерките за тајно собирање на податоци и информации од членот 32 став (2) од овој закон, кога податоците и

информациите од надлежност на Агенцијата заради остварување на целта утврдена со овој закон, не можат да се соберат на друг начин или нивното собирање е поврзано со несразмерни потешкотии.

(2) Директорот ќе одобри спроведување на мерките од ставот (1) на овој член за време што е неопходно потребно, но не подолго од:

- две години за мерката „користење лица со прикриен идентитет“ и
 - три месеци за мерката „набљудување“.
- (3) Одобрувањето на директорот за спроведување на мерката „таен откуп на предмети и документи“ се однесува само за еднократно купување.

Образложено писмено барање

Член 46

Директорот одлучува, односно одобрува спроведување на мерки за тајно собирање на податоци и информации врз основа на поднесено писмено образложено барање на овластено службено лице на Агенцијата.

Запирање на мерките кои ги одобрил директорот

Член 47

Кога ќе се постигнат целите заради кои е определена мерката за тајно собирање на податоци и информации или ќе престанат да постојат основите заради кои се спроведува мерката, како и кога ќе истече рокот за кој е определена мерката, овластеното службено лице на Агенцијата, должно е веднаш да ја запре мерката и за тоа да го извести директорот.

VI. ЕВИДЕНЦИЈА НА ПОДАТОЦИ И ИНФОРМАЦИИ И НИВНО КОРИСТЕЊЕ

Збирки

Член 48

(1) Агенцијата води збирки на лични и други податоци и информации, кои се во надлежност на Агенцијата (во натамошниот текст: бази на податоци), а согласно со целите предвидени во овој закон.

(2) Базите на податоци од ставот (1) на овој член, претставуваат класифицирани информации, согласно посебен закон.

(3) Лицата кои се запознаени со податоците и информациите од базите на податоци од ставот (1) на овој член и документите за тие податоци, се должни да ги чуваат како класифицирана информација.

Собирање, обработка, користење и заштита на лични и други податоци и информации

Член 49

(1) Агенцијата собира, обработува, користи и заштитува лични и други податоци и информации што се однесуваат на работите од надлежност на Агенцијата, согласно со прописите за заштита на личните податоци, доколку со овој закон поинаку не е определено.

(2) Со цел да се обезбеди тајност и заштита на обработката на личните податоци на физичките лица, Агенцијата е должна да примени соодветни технички и организациски мерки за заштита од случајно или неза-

конско уништување на личните податоци или нивно случајно губење, преправање, неовластено откривање или пристап, особено кога обработката вклучува пренос на податоци преку мрежа и заштита од какви било незаконски облици на обработка, при што задолжително води и регистар кој автоматски го зачува записот/логот во којшто се пресликани извршените активности во согласност со овој закон. Автоматско снимање подразбира системско снимање на логови, без човечка интервенција.

База на податоци на лица под оперативен третман на Агенцијата

Член 50

(1) Агенцијата води база на податоци за лица кои се под оперативен третман на Агенцијата во определен временски период, но не подолго од што е потребно да се исполнат целите поради кои податоците се собрани за обработка согласно со овој закон.

(2) При вршењето на оперативниот третман од страна на Агенцијата може да се собираат следниве податоци: име, презиме, псевдоним, датум на раѓање (ден, месец, година, место, држава), адреса на живеалиште/престојувалиште, државјанство, матичен број на граѓанинот, брачен статус, образование, занимање, вработување, причина за оперативниот третман и други податоци.

(3) Личните податоци од ставот (2) на овој член, се чуваат и користат во базата на податоци до затворање на случајот. По затворање на случајот личните податоци се блокираат, а по истекот на рокот од пет години од блокирањето, доколку нема нови информации и податоци за тој случај, личните податоци се бришат.

(4) Начинот на постапување на Агенцијата за блокирање и инишење на податоците од ставот (3) на овој член, го утврдува директорот со подзаконски пропис.

Известување на барање на граѓанин

Член 51

(1) Агенцијата е должна на барање на граѓанин во рок од 30 дена, во писмена форма да го извести лицето дали против него се преземени мерки за тајно собирање на податоци, дали се води евидентија за неговите лични податоци и на негово барање, да му ги стави на увид документите за собраниите податоци.

(2) Документите кои се дават на увид на граѓанинот не смеат да содржат податоци за работниците на Агенцијата, ниту податоци за изворите на податоци на Агенцијата и за трети лица.

(3) Агенцијата не е должна да постапи согласно со ставот (1) на овој член, ако:

- известувањето би го загрозило вршењето на работите на Агенцијата,

- известувањето би можело да доведе до загрозување на безбедноста на друго лице,

- известувањето би можело да доведе до штетни последици за националната безбедност или националниот интерес на Република Северна Македонија.

(4) По престанокот на причините од ставот (3) али и 1 и 2 на овој член, Агенцијата е должна да постапи согласно со ставот (1) на овој член.

(5) Во случајот од ставот (3) алинеја 3 на овој член, Агенцијата не е должна да постапи согласно со ставот (1) на овој член, до истекот на рокот од десет години од денот на престанокот на преземање на мерката за тајно собирање на податоци.

VII. КОНТРОЛА И НАДЗОР НА АГЕНЦИЈАТА

1. Внатрешна контрола во Агенцијата

Организациска единица за внатрешна контрола

Член 52

(1) Внатрешна контрола во Агенцијата се врши од страна на посебна организациска единица. Внатрешната контрола опфаќа:

- оценување на законитоста и почитувањето на професионалните стандарди во работењето на Агенцијата,
- увид во примената на овластувањата од страна на работниците на Агенцијата,
- оценка за користење и употреба на огнено оружје од страна на работниците на Агенцијата,
- увид и оценка на почитување на прописите и процедурите за работа на работниците на Агенцијата,
- постапување по пријави за судир на интереси и ризици од корупција, во соработка со надлежен орган,
- информирање на директорот за утврдени неправилности и давање препораки и рокови за нивно надминување,
- контрола на управување со материјално-технички средства,
- давање иницијативи за поведување постапки за утврдување на дисциплинска одговорност на работниците на Агенцијата,
- изготвување извештаи и
- други работи од делокругот на организациската единица, согласно со утврдената надлежност на Агенцијата.

(2) Во делокруг на организациската единица од ставот (1) на овој член е и постапување по доставени обраќања од Народниот правобранител на Република Северна Македонија и Советот за граѓански надзор, согласно со закон.

Раководител на организациска единица за внатрешна контрола

Член 53

(1) Раководителот на организациската единица за внатрешна контрола во Агенцијата го назначува директорот од редот на работниците во Агенцијата, по претходна согласност од надлежното работно тело на Собранието за надзор на Агенцијата, за период од шест години.

(2) Согласноста од ставот (1) на овој член се дава во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето за согласност.

Годишен план за работа и извештај на раководителот на организациската единица за внатрешна контрола

Член 54

(1) Раководителот на организациската единица за внатрешна контрола изготвува годишен план за работа, редовен годишен извештај и извештаи по потреба.

(2) Извештаите од ставот (1) на овој член, содржат конкретни податоци за работењето во Агенцијата, како и препораки за постапување доколку е констатирано незаконско работење, односно доколку се констатирани пропусти, односно неправилности во работата на Агенцијата.

(3) Извештаите од ставот (2) на овој член, се доставуваат до директорот, до Владата и до надлежното работно тело на Собранието за надзор на Агенцијата, за информирање и разгледување.

(4) Доколку во извештајот од ставот (2) на овој член, е констатирано постоење на основи на сомневање за сторено кривично дело, за тоа раководителот на организациската единица го известува и надлежниот јавен обвинител.

(5) Редовниот годишен извештај се изготвува во месец јануари за претходната календарска година.

2. Контрола над мерките за тајно собирање на податоци и информации за кои наредба издава судот

Контролни тела

Член 55

(1) Контролата на законитоста на спроведувањето на мерките за тајно собирање на податоци и информации за кои наредба издал судот согласно со овој закон, врши:

- Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и
- судијата на Врховниот суд на Република Северна Македонија кој ја издал наредбата.

(2) Контролните тела контролата ја вршат по потреба и без најава.

Ангажирање на технички експерти

Член 56

(1) Контролните тела од членот 55 од овој закон, заради вршење на ефикасна контрола може да ангажираат технички експерти.

(2) Техничките експерти од ставот (1) на овој член, се избираат по правило од Регистарот на вештаци.

(3) Техничките експерти од ставот (1) на овој член, се должни да ги чуваат како службена тајна класифицираните информации, вклучувајќи ги и личните податоци до кои дошле при извршената контрола согласно со закон.

(4) Обврската од ставот (3) на овој член, трае и по завршување на нивното ангажирање како експерти.

Извештај на технички експерт

Член 57

За извршената контрола ангажираниот технички експерт изготвува извештај кој го доставува до контролното тело кој го ангажирал, не подоцна од 24 часа по завршување на контролата.

Контрола на начинот на користење на посебните технички уреди и опрема

Член 58

(1) Контрола над начинот на користење на посебните технички уреди и опрема од членот 26 од овој закон, врши Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и судијата на Врховниот суд на Република Северна Македонија кој ја издал наредбата.

(2) Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, може во кое било време да побара од овластеното службено лице на Агенцијата да слуша или преслуша разговор што е предмет на мерката, да изврши увид во содржината на следената комуникација, увид во податоците поврзани со следената комуникација, да изврши увид во записите што се изгответи во писмена форма за користењето на уредите и опремата, да изврши увид во електронските записи што автоматски се креираат во посебните технички уреди и опрема, како и да изврши контрола во службените евиденции што се водат во Агенцијата.

(3) Судијата на Врховниот суд на Република Северна Македонија кој ја издал наредбата може да изврши увид во електронските записи за користењето на уредите и опремата.

3. Надзор

Надзорни тела

Член 59

Надзор над работата на Агенцијата вршат:

- Собранието - непосредно и преку надлежни работни тела,
- Народниот правобранител на Република Северна Македонија,
- Дирекцијата за заштита на лични податоци,
- Дирекцијата за безбедност на класифицирани информации,
- Државниот завод за ревизија и
- Советот за граѓански надзор согласно со Законот за следење на комуникациите како и
- други органи согласно со закон.

Надзор од Собранието

Член 60

(1) Директорот е должен, на барање на надлежно работно тело на Собранието за надзор на Агенцијата, да овозможи пристап во просториите на Агенцијата на членовите на надлежното работно тело, да дозволи увид во документација, да даде податоци и информации за работата на Агенцијата и да одговара на прашања во врска со работата на Агенцијата.

(2) Членовите на надлежно работно тело на Собранието за надзор на Агенцијата не можат од Агенцијата да бараат податоци за:

- идентитет на постојни и поранешни соработници на Агенцијата,
- лица со прикриен идентитет,
- трети лица за кои откривањето на податоците би могло да доведе до загрозување на нивната безбедност,
- податоци и информации кои се собрани преку размена на информации со странски служби и меѓународни организации, за конкретни случаи,
- класифицирани податоци и информации на други државни органи со кои располага Агенцијата.

(3) Во спроведувањето на надзорот од ставот (1) на овој член, членовите на надлежното работно тело на Собранието за надзор на Агенцијата, од Агенцијата може да бараат податоци за:

- работата и мерките кои ги спроведува Агенцијата,
- наредби од суд за спроведување на мерки за тајно собирање на податоци и информации,
- наредби од суд за спроведување на мерки за следење на комуникации, согласно Законот за следење на комуникации,

- начинот на собирање на безбедносните податоци и информации, без да се открива идентитетот на работниците, изворите на податоци и информации или други податоци во врска со тековни процеси на собирање безбедносни податоци и информации за одделни случаи,

- извршување на Буџетот на Агенцијата и за постапката за користење на средствата за посебни намени на Агенцијата,

- информации за материјалната, техничката и кадровската опременост на Агенцијата,

- други прашања од надлежност на Агенцијата.

(4) Во спроведувањето на надзорот, членовите на надлежно работно тело на Собранието за надзор на Агенцијата, може да побараат извештаи за извршен стручен надзор од страна на надлежните институции над работата на Агенцијата.

(5) Надлежното работно тело на Собранието има право да го повика и побара информации од директорот, да расправа за извештајот на Државниот завод за ревизија за работењето на Агенцијата, да расправа за извештајот на Народниот правобранител за заштита на уставните и законските права на граѓаните во постапките спроведени од Агенцијата.

(6) Директорот доставува годишна програма за работа на Агенцијата и годишен извештај за работата на Агенцијата до надлежното работно тело на Собранието за надзор на Агенцијата најдоцна до крајот на месец февруари за претходната календарска година, за разгледување. Во Извештајот се содржани и податоци за засновање работен однос во Агенцијата без јавен оглас.

(7) Директорот, до надлежното работно тело на Собранието за надзор на Агенцијата доставува извештај и по потреба или на барање на надлежното работно тело (војреден извештај).

Обврска за чување класифицирани информации

Член 61

(1) Членовите на надлежните работни тела на Собранието се должни да ги штитат и чуват класифицираните информации до кои доаѓаат и по престанувањето на членството, односно работата во собранииските работни тела.

(2) Во собраниски надзор над работата на Агенцијата, не може да учествува член кој не поседува соодветен безбедносен сертификат за пристап до класифицирани информации.

VIII. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

Видови на соработка

Член 62

(1) Агенцијата соработува со странски безбедносно-разузнавачки служби и организации согласно со закон.

(2) Соработката од ставот (1) на овој член, се врши преку размена на податоци, информации и опрема, заедничко вршење на работи од својата надлежност и заеднички обуки на работници.

(3) Директорот може да склучува меморандуми и други акти за соработка со странски безбедносни служби и организации од областа на безбедноста.

(4) На предлог на директорот, Владата одобрува воспоставување на соработка на Агенцијата со странски безбедносно-разузнавачки служби и организации.

(5) За вршење на работите од својата надлежност, Агенцијата може да упатува работници во дипломатско-конзуларни претставништва на Република Северна Македонија и дипломатски мисии во странство.

IX. ФИНАНСИРАЊЕ НА АГЕНЦИЈАТА

Финансиски средства

Член 63

(1) Финансиските средства за работа на Агенцијата се обезбедуваат во Буџетот на Република Северна Македонија.

(2) Средствата за посебни намени на Агенцијата се користат за вршење на оперативни активности.

(3) Начинот на користење на средствата од ставот (2) на овој член, го утврдува директорот со подзаконски пропис, кој се доставува до надлежното работно тело на Собранието за надзор на Агенцијата.

X. ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА РАБОТЕЊЕТО НА АГЕНЦИЈАТА

Информирање и комуникација со јавноста

Член 64

(1) Агенцијата заради транспарентно информирање и комуникација со јавноста на својата интернет страница објавува:

- релевантни прописи од значење за работата на Агенцијата,
- организациска структура на Агенцијата,
- јавно достапен годишен извештај за работа,
- анкети и брошури од делокруг на работата на Агенцијата,
- јавни огласи за вработување во Агенцијата и друго.

(2) Агенцијата може и непосредно да ја информира односно извести јавноста за одредени безбедносни појави и случаи.

(3) Информациите, односно известувањата од ставот (2) на овој член, ги дава директорот или од него овластен работник.

(4) Начинот на информирање и остварување комуникација со јавноста го пропишува директорот со подзаконски пропис.

XI. ПРАВА И ОБВРСКИ НА РАБОТНИЦИТЕ ВО АГЕНЦИЈАТА

Статус на работниците во Агенцијата

Член 65

(1) Работниците во Агенцијата имаат статус на:

1. овластени службени лица и

2. помошно - технички лица.

(2) Овластените службени лица од ставот (1) алинеја 1 на овој член, можат да бидат:

1. овластени службени лица за стручни работи,
2. овластени службени лица за оперативни работи и
3. овластени службени лица за аналитички работи.

Примена на прописи

Член 66

(1) За работниците во Агенцијата со статус на овластени службени лица, се применуваат одредбите од овој закон, а за прашањата што не се уредени со овој закон, кои се однесуваат на работните односи, се применуваат одредбите од општите прописи за работни односи.

(2) За работниците во Агенцијата со статус на помошно - технички лица се применуваат одредбите од прописите за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

1. ЗАСНОВАЊЕ РАБОТЕН ОДНОС

1.1 Услови за засновање на работен однос

Општи и посебни услови за засновање на работен однос

Член 67

(1) Работен однос во Агенцијата може да заснова лице кое ги исполнува следните општи услови:

- да е државјанин на Република Северна Македонија,

- да нема државјанство на друга држава,
- да е полнолетно,
- да е здравствено и психофизички способно,
- да има завршено најмалку четиригодишно средно образование,

- со безбедносна проверка да е утврдено дека не постои безбедносен ризик од вработување на лицето,

- при полиграфско тестирање за проверка на професионалниот интегритет, добиено е позитивно мислење,

- со правосилна судска пресуда да не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност,

- да не е член на политичка партија или член на органи и тела на политичка партија,

- да има положено тест за интегритет.

(2) За исполнување на условот од ставот (1) алинеја 2 на овој член, кандидатот доставува изјава, заверена од нотар.

(3) За исполнување на условот од ставот (1) алинеја 4 на овој член се врши преглед на кандидатот, на трошок на Агенцијата.

(4) Полиграфското тестирање од ставот (1) алинеја 7 на овој член, се спроведува на доброволна основа, врз основа на претходна писмена согласност за полиграфско тестирање на кандидатот. Со писмената согласност лицето изјавува дека се согласува да му се изврши полиграфско тестирање заради засновање работен однос во Агенцијата, како и полиграфски тестирања за проверка на професионалниот интегритет во текот на работниот однос во Агенцијата.

(5) За кандидатот кој го одбива полиграфското тестирање од ставот (1) алинеја 7 на овој член, се смета дека не ги исполнува условите за засновање на работен однос во Агенцијата.

(6) Начинот на спроведување на полиграфско тестирање го утврдува директорот со подзаконски пропис.

(7) Покрај општите услови за засновање на работен однос во Агенцијата од ставот (1) на овој член, со актот за систематизација на работните места во Агенцијата можат да се утврдат и други посебни услови.

(8) Доколку лицето не заснова работен однос во Агенцијата заради неисполнување на условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата не е должна да ги образложи причините за тоа.

Соодветна и правична застапеност, единаквост на полови и недискриминација

Член 68

(1) При вработување во Агенцијата се применува соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници, на сите нивоа, со почитување на критериумите на стручност и компетентност.

(2) Се забранува директна или индиректна дискриминација на пријавените лица при вработувањето.

(3) Агенцијата не смее пријавените лица да ги става во нееднаква положба заради расно или етничко потекло, бојата на кожата, полот, возраста, религиозното, политичко или друго убедување, членување во синдикатите, националното или социјалното потекло, статус на семејството, имотната состојба, половата насоченост или заради други лични околности.

Безбедносна проверка

Член 69

(1) Безбедносна проверка на лице се врши пред засновање на работен однос во Агенцијата заради утврдување на безбедносен ризик.

(2) Безбедносната проверка од ставот (1) на овој член, се врши врз основа на претходна писмена согласност на лицето.

(3) За лицето кое ја одбива безбедносната проверка се смета дека не ги исполнува условите за засновање на работен однос во Агенцијата.

(4) Безбедносната проверка на лице се врши како безбедносна проверка од втор степен.

(5) Безбедносната проверка започнува со пополнување на безбедносен прашалник.

(6) Пополнетите податоци претставуваат дел од содржината на безбедносната проверка.

Начин на засновање работен однос во Агенцијата

Член 70

(1) Работен однос во Агенцијата може да се заснова:

- врз основа на објавен јавен оглас,
- без објавен јавен оглас и
- со спогодбено преземање.

Јавен оглас

Член 71

(1) Јавниот оглас за засновање работен однос во Агенцијата се објавува на интернет страницата на Агенцијата, како и во најмалку два дневни весници кои

се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија, од кои еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(2) Во јавниот оглас се назначува работното место и општите и посебните услови за засновање на работен однос.

(3) Рокот за пријавување на јавниот оглас од ставот (1) на овој член, не може да биде пократок од 15 дена, односно подолг од 20 дена од денот на неговото објавување во дневните весници.

Засновање работен однос без јавен оглас

Член 72

(1) Работните места кои се пополнуваат без објавување на јавен оглас се утврдуваат во актот за систематизација на работните места во Агенцијата.

(2) Селекција за избор на лица за засновање на работен однос без објавување на јавен оглас, се врши од лицата што доставиле кратка биографија и мотивацијско писмо за вработување во Агенцијата по писмен пат или по електронски пат на посебна апликација креирана за таа цел на интернет страницата на Агенцијата.

Засновање работен однос со спогодбено преземање

Член 73

(1) Работен однос може да се заснова и со работник на друг орган на државната управа, друг орган на државна власт, институција, општинска администрација и администрација на градот Скопје, со спогодбено преземање на работникот, ако за тоа се согласат функционерите кои раководат со тие органи и работникот кој се презема.

(2) Работник кој заснова работен однос со спогодбено преземање на работно место со статус на овластено службено лице во Агенцијата, во временски период од шест месеци се обучува за самостојно и стручно вршење на работите на тоа работно место. Обуката се врши од страна на ментор.

(3) За периодот од ставот (2) на овој член, на работникот му се исплаќа 80% од платата утврдена за работното место на кое е распореден.

(4) По исклучок, одредбите од ставовите (2) и (3) на овој член, не се однесуваат за преземање на работник кој веќе има статус на овластено службено лице или се презема од редот на вработените во безбедносно-разузнавачката заедница.

Постапка за селекција за засновање работен однос со или без јавен оглас

Член 74

(1) Постапката за селекција за засновање работен однос во Агенцијата со и без јавен оглас опфаќа неколку фази и тоа:

- административна селекција,
- писмено тестирање,
- психолошко тестирање,
- интервју и
- здравствени прегледи.

(2) Во зависност од видот на работното место за кое се врши селекција, покрај фазите утврдени во ставот (1) на овој член, постапката за селекција може да опфаати и други фази утврдени со актот од членот 75 став (4) од овој закон.

Комисија за селекција

Член 75

(1) За спроведување на постапката за селекција за засновање работен однос во Агенцијата, директорот формира комисија за селекција.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член е составена од претседател, најмалку четири члена, секретар и нивни заменици.

(3) При спроведување на селекцијата на пријавени лица им се овозможува под еднакви услови да ги демонстрираат своите способности, независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, верското уверување, имотната и општествената положба.

(4) Директорот донесува подзаконски пропис за начинот на селекција на лица кои засноваат работен однос во Агенцијата.

2. ОБУКА

Обука на кандидати за работни места со статус: овластени службени лица за оперативни работи и овластени службени лица за аналитички работи

Член 76

(1) По завршување на селекцијата на кандидати за засновање работен однос за работни места со статус овластени службени лица за оперативни работи и овластени службени лица за аналитички работи, за избраниите кандидати се спроведува обука во времетраење од шест месеци. Обуката се спроведува во Агенцијата.

(2) Со кандидатот од ставот (1) на овој член, директорот склучува договор за обука, со кој се регулираат меѓусебните права и обврски.

(3) За времетраење на обуката трошоците за сместување и исхрана на кандидатите се на товар на Агенцијата.

(4) По завршување на обуката, кандидатите полагаат испит.

(5) Кандидатот кој нема да го положи испитот од ставот (4) на овој член, има право повторно да го полага во рок од 30 дена.

(6) Кандидатот кој и по втор пат нема да го положи испитот согласно со ставот (5) на овој член нема право повторно да го полага тој испит.

Пробна работа за работници за работни места со статус: овластени службени лица за оперативни работи и овластени службени лица за аналитички работи

Член 77

(1) Со кандидатите кои успешно ќе го положат испитот по завршување на обуката за засновање работен однос за работни места со статус: овластени службени

лица за оперативни работи и овластени службени лица за аналитички работи, директорот склучува договор за пробна работа во времетраење од шест месеци. Пробната работа се спроведува од страна на ментор.

(2) За времетраење на пробната работа од ставот (1) на овој член, на работникот му се исплаќа плата во висина од 80% од платата за работното место за кое склучил договор за пробна работа.

(3) По истекот на пробната работа работникот полага посебен испит.

(4) Со работникот што ќе го положи испитот од ставот (3) на овој член, директорот склучува договор за вработување на неопределено време.

(5) Работникот кој склучил договор за вработување на неопределено време во Агенцијата е должен да остане во работен однос во Агенцијата најмалку пет години, во спротивно е должен да ги надомести трошоците за неговата обука зголемена за двапати.

Приправник за работно место со статус на овластено службено лице за стручни работи

Член 78

(1) По завршување на селекцијата на кандидати за засновање работен однос за работно место со статус на овластено службено лице за стручни работи, директорот со избраниот кандидат склучува договор за вработување на неопределено време за приправник за определено работно место.

(2) Приправничиот стаж трае девет месеци.

(3) За време на приправничкиот стаж, работникот од ставот (1) на овој член се оспособува за самостојно и стручно вршење на работите. Оспособувањето се врши од страна на ментор.

(4) На работникот од ставот (1) на овој член, му се утврдува плата за приправник, во висина од 80% од основната компонента на плата утврдена за работното место за кое е склучен договорот за вработување.

(5) По завршување на приправничкиот стаж работникот полага приправнички испит.

Право и обврска за континуирана обука

Член 79

(1) Работник во Агенцијата има право и обврска континуирано да се обучува во согласност со потребите на Агенцијата (континуирана обука).

(2) По завршување на континуираната обука, работникот е должен да го пренесе стекнатото знаење на другите работници.

Договор за континуирана обука

Член 80

(1) Со работник што се упатува на континуирана обука, директорот склучува договор во писмена форма.

(2) Со договорот за континуирана обука се уредуваат меѓусебните права и обврски на работникот на Агенцијата и се утврдува дека работникот е должен да остане во работен однос во Агенцијата на работно мес-

то на кое се вршат исти или сродни работи двапати повеќе од времето поминатото на обука, односно најмалку две години ако обуката траела помалку од една година.

(3) Работникот кој нема да ги исполни условите од ставот (2) на овој член, должен е да ги надомести трошоците направени за неговата обука зголемени за три пати.

Надлежност за спроведување на обука

Член 81

(1) Обуката за работниците во Агенцијата се спроведува од страна на:

- ментор или
- организациската единица за обука.

(2) Ментор може да биде секој работник кој е распореден на работно место на повисоко ниво од работникот кој е менториран и кој завршил обука за ментор.

(3) Менторот се назначува со решение на директорот.

(4) Обука на работници може да се врши и на друг начин, со ангажирање на други лица и субјекти.

Начин на вршење обука и спроведување на посебните испити

Член 82

Начинот на вршење на обука во Агенцијата, содржината на програмата и начинот на спроведувањето на испитите од членовите 76, 77 и 78 од овој закон, го утврдува директорот со позаконски пропис.

3. КАТЕГОРИИ НА РАБОТНИЦИ

Класификација на работни места во Агенцијата

Член 83

(1) Работните места во Агенцијата се класифицираат на следниот начин:

Категорија I - раководни работници:

1. раководни работници во организациски единици на централно ниво со надлежност на целата територија на Република Северна Македонија, со три нивоа на работни места:

- помошник на директор,
- началник на Сектор,
- началник на Одделение.

2. раководни работници во организациски единици со надлежност на регионално ниво, за определено подрачје, односно регион на територијата на Република Северна Македонија, со три нивоа на работни места:

- началник на Канцеларија,
- началник на Единица,
- началник на Отсек.

Категорија II – работници на работни места со високо образование, со четири, односно три нивоа на работни места:

- главен - (инспектор, аналитичар, соработник) само во организациски единици на централно ниво со надлежност на целата територија на Република Северна Македонија,

- самостоен (инспектор, аналитичар, соработник),
- виш (инспектор, аналитичар, соработник),
- инспектор, аналитичар, соработник.

Категорија III - работници на работни места со средно образование, со три нивоа на работни места:

- самостоен (оперативен работник, технички асистент, референт),
- виш (оперативен работник, технички асистент, референт),
- оперативен работник, технички асистент, референт.

Акт за внатрешна организација и работа и акт за систематизација на работните места во Агенцијата

Член 84

(1) Организацијата и работата на Агенцијата се утврдуваат со уредба донесена од Владата на Република Северна Македонија.

(2) Актот за систематизација на работните места во Агенцијата го донесува директорот со претходна согласност од Владата на Република Северна Македонија.

4. ПЛАТА

Составни делови на плата

Член 85

(1) Платата на работникот во Агенцијата се состои од:

- основна компонента и
- исклучителна компонента.

(2) Основната компонента на платата од ставот (1) алинеја 1 на овој член, ја сочинуваат:

- основна плата,
- зголемување за 20 %, 30 % или 35% и
- додаток за кариера.

(3) Исклучителната компонента на платата од ставот (1) алинеја 2 на овој член, ја сочинуваат:

- додаток за работна успешност,
- работен додаток на плата и
- вонреден работен додаток на плата (прекувремена работа).

4.1 Основна компонента на плата

Основна плата

Член 86

(1) Со основната плата се вреднува образоването и сложеноста на работите на работното место утврдено со актот за систематизација на работните места во Агенцијата, како и нивото и позиционираноста на работното место согласно со Класификацијата на работните места. Основната плата се изразува со бодови.

(2) Работното искуство се вреднува во износ од 0,5% од делот на основната плата со кој се вреднува образоването и сложеноста за работното место, за секоја започната година работен стаж, а најмногу до 20%.

(3) За работните места во Агенцијата се утврдуваат бодови за основна плата во износ од:

- а) За Категорија I – раководни работници:
- раководни работници во организациските единици на централно ниво со надлежност на целата територија на Република Северна Македонија:
 - 1. помошник на директор.....1600 бода,
 - 2. началник на Сектор.....1400 бода,
 - 3. началник на Одделение.....1200 бода.
 - раководни работници во организациските единици со надлежност на регионално ниво за определено подрачје, односно регион на територијата на Република Северна Македонија:
 - 1. началник на Канцеларија.....1300 бода,
 - 2. началник на Единица.....1100 бода,
 - 3. началник на Отсек.....1000 бода;
- б) За Категорија II – работници на работни места со високо образование:
- 1. главен – (инспектор, аналитичар, соработник) само во организациски единици на централно ниво со надлежност на целата територија на Република Северна Македонија.....1000 бода,
 - 2. самостоен (инспектор, аналитичар, соработник).....900 бода,
 - 3. виш (инспектор, аналитичар, соработник).....850 бода,
 - 4. инспектор, аналитичар, соработник.....800 бода.
- в) За Категорија III – работници на работни места со средно образование:
- 1. самостоен (оперативен работник, технички асистент, референт)650 бода,
 - 2. виш (оперативен работник, технички асистент, референт).....600 бода,
 - 3. оперативен работник, технички асистент, референт.....550 бода.

Вредност на бод

Член 87

Вредноста на бодот за пресметување на основната плата за работните места во Агенцијата ја утврдува Владата, на предлог на директорот.

Зголемување на износот на средствата наменети за плата за 20%, 30% односно 35%

Член 88

Поради видот, природата и сложеноста на работите што се извршуваат, како и поради тежината на работите и посебните услови под кои тие се извршуваат, на работниците на Агенцијата со статус на овластени службени лица се врши вреднување на работата со зголемување на износот на средствата наменети за основна плата за:

1. 20 % за овластени службени лица за стручни работи,
2. 30% за овластени службени лица за оперативни работи и овластени службени лица за аналитички работи и
3. 35% за овластени службени лица за оперативни работи поврзани со спречување на тероризам и насилен екстремизам.

Додаток за кариера

Член 89

(1) Со додатокот за кариера се врши вреднување на професионалноста на работникот во Агенцијата, со што се обезбедува стимулација за успешност и стручно извршување на работите, професионален развој и постојаност во работата.

(2) Стекнувањето на додатокот за кариера зависи од работникот - поединец кој треба да ги исполнi условите утврдени со овој закон за унапредување во платен ранг.

(3) Вреднувањето од ставот (1) на овој член, се врши во процентуален износ во висина од 5%, што се смета на основната плата, доколку работникот е унапреден во платен ранг, утврден со овој закон.

(4) Утврдениот износ од ставот (3) на овој член, претставува составен дел на основната плата и на тој износ се врши наредното вреднување на додатокот за кариера.

4.2 Исклучителна компонента на плата

Додаток за работна успешност

Член 90

(1) Додатокот за работна успешност на работникот се определува еднократно во процентуален износ во висина до 15% од основната компонента на платата на работникот.

(2) Доколку се утврди дека работникот ги извршил доверените работи односно неговиот придонес во вкупното работење на организациската единица и Агенцијата е со особен успех и квалитет, може да се предложи утврдување на додаток за работна успешност.

(3) Додатокот за работна успешност може да се утврди во следните случаи:

- особено ангажирање во извршувањето на работите и задачите од работното место или други определни работи и извршување на истите со особен квалитет,

- покажана иницијативност во работата преку давање корисни предлози и решенија што придонесуваат за поголема ефикасност и остварување на поголеми резултати во работата,

- извршување на посоеопфатни работи и задачи во однос на работите и задачите кои обично се извршуваат,

- покажана особена стручност и професионалност во примена на законски и други прописи,

- значителен придонес во спречување на сторување и откривање на кривични дела и други недозволени дејствија,

- извршување на работи и задачи во случаи кога е потребно одлучување на поединец со што се придонесува за зголемување на угледот на Агенцијата,

- учество во работни групи и комисии формирани од директорот односно од него овластен работник,

- успешно извршување на работи и задачи од отсутен работник во текот на подолг временски период и

- учество во изведување на поединечни или групни, локални или републички акции и постигнување на особен успех во истите.

(4) Додатокот од ставот (1) на овој член се утврдува доколку има обезбедено средства во буџетот на Агенцијата за таа намена.

(5) Начинот на утврдување на додатокот од ставот (1) на овој член, се уредува со подзаконски акт кој го донесува директорот.

Работен додаток на плата**Член 91**

Работниот додаток на плата се исплаќа за ноќна работа, работа во недела, работа за време на празници, утврдени со закон и работа за смени.

Вонреден работен додаток на плата**Член 92**

Вонредниот работен додаток на плата се исплаќа за работа подолга од полно работно време - прекувремена работа.

5. РАСПОРЕДУВАЊЕ НА РАБОТНИЦИТЕ ВО АГЕНЦИЈАТА**Видови на распоредување****Член 93**

Работникот на Агенцијата може во текот на работниот однос да биде распореден на друго работно место различно од она на кое претходно работел:

- во транспарентна постапка,
- по потреба на Агенцијата,
- на барање на работникот или
- во други случаи, согласно со закон.

Услови за распоредување на работник**Член 94**

Распоредување на работник може да се изврши само ако се исполнети следните услови:

- работното место на кое се распоредува работникот е во организациска единица во местото на живеење на работникот,
- работното место на кое се распоредува е слободно или упразнето,
- работното место на кое се распоредува е идентично по ниво, согласно со Класификацијата на работните места во Агенцијата,
- работникот во целост ги исполнува условите утврдени во актот за систематизација на работните места утврдени за работното место на кое се врши распоредување и
- на работното место на кое работникот се распоредува, се вршат исти или сродни работи со работите што се вршат на работното место од кое работникот се распоредува.

Распоредување од временен карактер**Член 95**

(1) Распоредување на работник на друго работно место може да биде и од временен карактер, заради замена на привремено отсутен работник.

(2) Распоредувањето од ставот (1) на овој член може да трае најмалку еден месец, а најмногу една година.

(3) При распоредувањето од ставот (1) на овој член, работникот ја задржува основната плата утврдена за работното место од кое се распоредува доколку истата за него е поповолна.

Распоредување во транспарентна постапка**Член 96**

Работник на Агенцијата може да биде распореден на друго работно место во транспарентна постапка, преку објавување на интерен оглас.

Распоредување на барање на работникот**Член 97**

Работник на Агенцијата, на негово писмено барање, може да биде распореден на друго работно место и тоа:

- 1) на работно место што е на исто или пониско ниво, согласно со Класификацијата на работните места во Агенцијата,

- 2) во организациска единица надвор од местото на живеење, заради промена на местото на живеење или од други оправдани причини.

Распоредување по потреба на Агенцијата**Член 98**

(1) По потреба на Агенцијата, работник може да биде распореден на друго работно место ако:

- се исполнети условите од членот 94 од овој закон,
- во Агенцијата се вршат промени во организациската структура: се менува бројот или видот на организациските единици или се менува бројот или видот на работните места во актот за систематизација на работните места на Агенцијата, а нема потреба да се намали бројот на вработени.

(2) Во случајот од ставот (1) алинеја 2 на овој член, работникот се распоредува на исто ниво на работно место, согласно со Класификацијата на работни места во Агенцијата за кое ги исполнува условите од членот 94 од овој закон. Ако нема слободно работно место од исто ниво, работникот се распоредува на ниво што е едно место пониско, согласно со Класификацијата на работни места во Агенцијата.

Распоредување во други случаи**Член 99**

(1) Работник на Агенцијата може да биде распореден и на друго работно место, ако ги исполнува условите од членот 94 од овој закон и кога со одлука на надлежната здравствена комисија согласно со прописите од областа на пензиското и инвалидското осигурување е утврдено дека работникот е неспособен за вршење на работите и задачите на работното место каде работи заради нарушена психофизичка или општа здравствена способност која настапила како последица од повреда при работа или професионална болест.

(2) Работникот од ставот (1) на овој член, ги задржува сите права од работен однос од работното место од кое се распоредува.

Распоредување на работник на Агенцијата надвор од местото на неговото живеалиште**Член 100**

(1) Работник на Агенцијата по негово барање или по потреба на Агенцијата може да биде распореден во организациска единица различна од организациската

единица на Агенцијата во која дотогаш работел која е надвор од местото на неговото живеалиште, во случај кога се исполнети условите од членот 94 од овој закон, заради:

- недостаток на работници со соодветна стручна подготвотка и работна способност за конкретните работи и задачи и

- давање стручна помош во извршувањето на работите и задачите на организациската единица во која се распоредува работникот.

(2) Распоредувањето на работникот од ставот (1) на овој член, се врши за временски период од најмногу шест месеца и не може да се изврши распоредување на работникот по истиот основ пред истекот на четири години од истекот на последното распоредување.

Права на работникот во случај на негово распоредување надвор од местото на неговото живеалиште

Член 101

(1) Работникот распореден согласно со членот 100 од овој закон, има право на основна плата во висина на основната плата што ја имал на работното место од кое е распореден, доколку за него е пополнена. Доколку со распоредувањето се врши унапредување на работникот, работникот има право на основна плата во висина на основната плата на работното место на кое се распоредува, односно унапредува.

(2) Покрај правото од ставот (1) на овој член, работникот има право и на надоместок во висина на едномесечна нето плата остварена во последниот месец пред распоредувањето, надоместок за патни и селидбени трошоци, обезбедено сместување или стан, седум дена платено отсуство по истекот на три месеци и надоместок на трошоци за превоз заради посета на потесното семејство од кое работникот живее одвоено.

Причини поради кои работникот не може да биде распореден на друго работно место

Член 102

Работник на Агенцијата не може да биде распореден на друго работно место за време на отсуство од работа поради болест или повреда, бременост, раѓање и родителство, како и за време на другите случаи на платено и неплатено отсуство од работа, согласно со овој закон и прописите од областа на работните односи.

Начин на вршење на распоредување

Член 103

(1) Распоредување на работник се врши со решение што го донесува директорот.

(2) Во решението од ставот (1) на овој член, се образложуваат и причините поради кои се врши распоредувањето.

(3) На работник кој од неоправдани причини во рок од три дена од денот на врачувањето на решението не се јави на работното место на кое е распореден, Агенцијата му го откажува договорот за вработување.

(4) Против решението од ставот (1) на овој член, работникот има право на приговор, кој во рок од 15 дена од денот на приемот на решението, се поднесува преку Агенцијата до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(5) Приговорот против решението за распоредување не го одлага извршувањето на решението.

Задржување на бројот на остварените платни рангови од претходното работно место

Член 104

Во случај на распоредување на исто односно повисоко работно место согласно со Класификацијата на работните места во Агенцијата, работникот го задржува бројот на платните рангови што ги остварил од претходното работно место од кое е распореден.

6. УНАПРЕДУВАЊЕ НА РАБОТНИЦИТЕ ВО АГЕНЦИЈАТА

Цел на унапредувањето

Член 105

Постапката на унапредување има за цел да им овозможи на работниците на Агенцијата кариерно напредување, односно преминување од пониски, на повисоки работни места.

Унапредување на работниците

Член 106

Работник на Агенцијата може да биде унапреден:

- во повисок платен ранг или
- на друго работно место кое во однос на претходното работно место е повисоко во Класификацијата на работните места.

Критериуми за унапредување

Член 107

Унапредувањето се врши во транспарентна постапка, со објавување на интерен оглас, врз основа на професионалните квалитети и квалификации на работникот, неговите работни способности, завршените обуки во текот на работниот однос и начинот на извршување на работните обврски, независно од полот, расата, бојата на кожата, политичкото и верското уверување и националната припадност.

6.1 Унапредување во повисок платен ранг

Платен ранг

Член 108

(1) Работникот во текот на целиот работен стаж во Агенцијата се унапредува најмногу за пет платни ранга.

(2) Со унапредување во првиот платен ранг, како и во секој нареден повисок платен ранг, работникот стекнува додаток за кариера на основната плата, под услови утврдени со овој закон.

Услови за унапредување во повисок платен ранг

Член 109

(1) Работникот се унапредува во соодветен платен ранг ако ги исполнува следниве услови:

- за унапредување во прв платен ранг - има добиено три последователни оценки „особено се истакнува“, или „се истакнува“.

- за унапредување во повисок платен ранг - има добиено три последователни оценки „особено се истакнува“ или „се истакнува“ по стекнување на претходниот платен ранг.

(2) Работникот кој ќе биде оценет со оценка „особено се истакнува“ две години последователно, може да биде унапреден во повисок платен ранг за една година порано од рокот утврден во ставот (1) алинеи 1 и 2 на овој член.

Временски период во кој работникот не може да биде унапреден во повисок платен ранг

Член 110

Работник не може да биде унапреден во повисок платен ранг и покрај тоа што ги исполнува условите од членот 109 од овој закон, доколку во последната година му е изречена една од дисциплинските мерки утврдени за потешки случаи на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски утврдени со овој закон.

Временска динамика за проверка на исполнувањето на условите за унапредување во повисок платен ранг

Член 111

Исполнувањето на условите за унапредување во повисок платен ранг се проверува еднаш годишно и тоа на 1 јуни за сите работници во Агенцијата.

Постапка за унапредување во повисок платен ранг

Член 112

(1) Работникот кој ги исполнува условите за унапредување во повисок платен ранг, се унапредува во соодветен платен ранг со решение за утврдување на платен ранг во кој е унапреден работникот.

(2) Решението за унапредување во повисок платен ранг го донесува директорот во рок од 30 дена од денот на утврдувањето дека се исполнети условите утврдени со овој закон.

6.2 Унапредување на друго работно место

Услови за унапредување на друго работно место

Член 113

Работник може да биде унапреден на друго работно место кое во однос на претходното е повисоко, согласно со Класификацијата на работни места, доколку ги исполнува следните услови:

- работното место на кое се унапредува е слободно,
- во целост ги исполнува условите утврдени во актот за систематизација на работните места за работното место на кое се врши унапредувањето,

- бил оценет со оценки „особено се истакнува“ или „се истакнува“ под услови утврдени со овој закон,

- е распореден на работно место непосредно пониско од работното место на кое се унапредува, согласно со Класификацијата на работни места,

- поминала најмалку една година од неговото последно унапредување и

- во последната година не бил казнуван поради кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски утврдени со закон.

7. ПОСТАПКА ЗА РАСПОРЕДУВАЊЕ И УНАПРЕДУВАЊЕ

7.1. Селекција во постапката за распоредување односно унапредување

Селекција

Член 114

(1) Постапката за селекција при распоредување, како и при унапредување на работниците на Агенцијата согласно со одредбите од овој закон, опфаќа повеќе фази.

(2) Начинот на спроведување на селекцијата при распоредување односно унапредување на работниците во Агенцијата, го утврдува директорот со подзаконски пропис.

7.2 Одлука за распоредување и унапредување

Комисии за распоредување и унапредување

Член 115

(1) Одлука за распоредување и унапредување на работниците во Агенцијата донесуваат посебни комисии за распоредување и унапредување, што ги формира директорот.

(2) Комисиите од ставот (1) на овој член, се составени од претседател, четири члена и нивни заменици, од кои еден член и заменик е променлив и е раководител на организациската единица каде е систематизирано работното место за кое се спроведува постапка за распоредување, односно унапредување. Во работата на комисијата учествува и секретар-записничар, без право на глас.

(3) За претседател, член односно заменик во комисија за распоредување и унапредување се определува работник со VII/1 степен на образование или најмалку 240 ЕКТС и работно искуство од најмалку десет години.

8. ОЦЕНУВАЊЕ НА РАБОТНИЦИТЕ ВО АГЕНЦИЈАТА

Оценување на работниците

Член 116

Работата на работниците на Агенцијата, задолжително се оценува еднаш годишно, најдоцна до 1 декември за тековната година.

Субјект надлежен за оценување на работникот**Член 117**

(1) Оценувањето на работникот го врши непосредно раководниот работник (во натамошниот текст: оценувачот), кој пред да го отпочне процесот на оценување во неговата организациска единица, задолжително треба да биде оценет од страна на неговиот непосредно раководен работник.

(2) Раководителот кој од страна на својот оценувач е оценет со оценка помала од оценката „задоволува“, нема право да врши оценување на работниците во неговата организациска единица.

(3) Во случај кога раководителот на организациската единица е оценет со оценка пониска од оценката „задоволува“, оценувањето го врши следниот по ниво раководител во истата организациска единица или друг непосредно повисок раководен работник, кои задолжително треба да го исполнуваат условот од ставот (1) на овој член и да бидат оценети со оценка најмалку „задоволува“.

(4) Оценувачот со оценката го оценува квалитетот, ефективноста на работењето, почитувањето на роковите и нивото на исполнување на утврдените работни цели и задачи, нивото на вклученост и посветеност на работата и однесувањето на работникот.

(5) По завршувањето на оценувањето, копија од образецот за оценување, како и примерок од образецот за годишното кариерно интервју, се доставува и до работникот.

(6) Оценувачот е должен да подготви и најдоцна до 31 декември, до надлежната организациска единица за управување со човечки ресурси, да достави извештај со ранг листа на годишни оценки на сите работници, како и примерок од образецот за извршено оценување и годишното кариерно интервју.

(7) Доколку во организациската единица во која работникот работи нема раководен работник, оценувањето го врши непосредно повисокиот раководен работник, кој задолжително треба да ги исполнува условите од ставовите (1) и (2) на овој член.

(8) Доколку раководниот работник во организациската единица, во текот на годината биде распореден на друго работно место или му престане работниот однос, оценувањето на работниците со кои раководел го врши новиот непосредно раководен работник, врз основа на писмен извештај што претходниот непосреден раководен работник задолжително го изготвува.

(9) Начинот на оценување на работниците, формата и содржината на образецот за оценување и образецот за годишно кариерно интервју, како и формата и содржината на извештајот за извршено оценување на работниците на Агенцијата, го утврдува директорот со подзаконски пропис.

Критериуми за оценување на работниците**Член 118**

Оценување на работник во Агенцијата се врши врз основа на критериумите што се однесуваат на резултатите од неговата работа, како и личните квалитети што тој ги покажал во текот на работењето, и тоа:

- стручност,

- обем на работа (колку работа завршил),
- правовременост (кога ги завршил работите),
- самостојност,
- креативност,
- прецизност,
- доверливост,
- соработка,
- организирање на работата,
- интердисциплинарност,
- комуникација и
- други способности поврзани со работата.

Видови на оцени**Член 119**

Оценување на работникот се врши со следните оценки:

- „особено се истакнува“ - оценка „5“, со вредност од 4.51 до 5.00,
- „се истакнува“ - оценка „4“, со вредност од 3.51 до 4.50,
- „задоволува“ - оценка „3“, со вредност од 2.51 до 3.50,
- „делумно задоволува“ - оценка „2“, со вредност од 1.51 до 2.50 и
- „не задоволува“ - оценка „1“, со вредност од 1.00 до 1.50.

Постапка на оценување во други околности**Член 120**

Работник на Агенцијата кој отсуствува од работа по-долго од шест месеци во текот на една календарска година (боледување, неплатено отсуство и слично), како и работник кој за првпат засновал работен однос во Агенцијата во годината за која се врши оценувањето и работел пократко од шест месеци, нема да биде оценуван.

Право на приговор**Член 121**

(1) Работникот кој не е задоволен од оценката, може во рок од осум дена од денот на известувањето за извршено оценување, да поднесе приговор до комисија за преиспитување на оценката што ја формира директорот.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член е составена од претседател, двајца членови и нивни заменици.

(3) Начинот на работа на комисијата од ставот (1) на овој член, го утврдува директорот со подзаконски пропис.

9. ШТРАЈК**Работи што се вршат за време на штрајк****Член 122**

За време на организиран штрајк во Агенцијата неопходно е да се извршуваат работите и задачите што се неопходни за заштита на националната безбедност на државата.

Обврска за најавување на штрајк**Член 123**

Организаторот на штрајкот е должен да го најави штрајкот на директорот и да ја достави одлуката за стапување во штрајк, како и програмата за начинот и обемот на вршење на работите и задачите кои е неопходно да се извршуваат за времето на штрајкот, најдоцна седум дена пред почетокот на штрајкот.

Забрана за штрајк**Член 124**

(1) Се забранува штрајк во Агенцијата во воена, вонредна, кризна или сложена безбедносна состојба.

(2) Доколку штрајкот започнал пред настапувањето на било кој од случаите од ставот (1) на овој член, работниците во Агенцијата се должни штрајкот веднаш да го прекинат.

10. ДРУГИ ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА РАБОТНИЦИТЕ ВО АГЕНЦИЈАТА**Должности и овластувања на работниците при вршење на работите****Член 125**

(1) Работниците на Агенцијата се должни работите да ги вршат совесно, стручно, ефикасно, уредно и навремено во согласност со Уставот, законите и другите прописи.

(2) Работниците на Агенцијата се должни да ја вршат својата работа непристрасно и без влијание, да не се раководат од своите лични финансиски интереси, да не ги злоупотребуваат овластувањата и статусот што ги имаат и да го штитат угледот на Агенцијата.

(3) Работникот е самостоен во вршењето на својата работа и за својата работа е лично одговорен.

(4) Работниците на Агенцијата ги имаат само овластувањата утврдени со овој закон.

(5) Работниците на Агенцијата не смеат да вршат полициски овластувања утврдени со посебен закон.

Професионална етика, непристрасност и објективност**Член 126**

(1) При извршувањето на работите и на работните задачи, работниците на Агенцијата задржуваат високи стандарди за личен интегритет, професионална етика и грижа за заштита на јавниот интерес и се придржуваат до актите кои ги уредуваат овие стандарди.

(2) Работниците на Агенцијата при вршењето на работите и на работните задачи обезбедуваат непристрасна и објективна примена на законите и другите прописи, при што на граѓаните и на правните лица им овозможуваат заштита и остварување на правата, а тоа да не биде на штета на други граѓани и правни лица, ниту во спротивност со јавниот интерес, утврден со закон.

(3) Работниците ги почитуваат целите, интересите, угледот и интегритетот на Агенцијата.

Економично користење на средства**Член 127**

Работниците на Агенцијата материјалните средства, опремата и другите средства за работа ги користат на економичен, разумен и ефикасен начин.

Постапување со лични податоци и класифицирани информации**Член 128**

Работниците на Агенцијата во извршувањето на работите и на работните задачи на работното место, со личните податоци и класифицираните информации постапуваат под услови утврдени со закон и прописите донесени врз основа на тој закон.

Службена легитимација и значка**Член 129**

(1) На овластените службени лица на Агенцијата, директорот или од него овластено лице им издава службена легитимација и значка.

(2) Формата и содржината на образецот на службена легитимација и значка, како и начинот на издавање на службена легитимација и значка, ги утврдува директорот со подзаконски пропис.

Службено огнено оружје**Член 130**

(1) Во актот за систематизација на работните места на Агенцијата се утврдуваат работните места за кои работниците се овластени да носат и употребуваат службено огнено оружје.

(2) Директорот може да овласти и други работници да носат службено огнено оружје во текот на вршење на работите од надлежност на Агенцијата, доколку во вршењето на работите постои ризик и закана за нивната лична безбедност.

(3) Работник на Агенцијата може да употреби службено огнено оружје само ако објективно не е во можност да ја извести полицијата и ако на друг начин не може да:

- одбие непосреден противправен напад со кој се загрозува неговиот живот или животот на друго лице,

- одбие непосреден противправен напад на имотот на Агенцијата.

(4) За напад во смисла на ставот (3) на овој член, се смета секој физички напад на начин или средство (огнено оружје, опасно орудие или друг сличен предмет со кој може да се загрози животот, напад кој го вршат две или повеќе лица односно напад од очигледно физичко посилно лице или лице кое се служи со посебни вештини.

(5) Пред употребата на службеното огнено оружје, работникот на Агенцијата гласно го предупредува лицето за намерата за употреба на службеното огнено оружје.

Јавно настапување, изнесување ставови и коментари

Член 131

Работниците на Агенцијата немаат право јавно да настапуваат, да изнесуваат ставови и коментари и да соопштуваат податоци и информации за Агенцијата и нејзината работа, без согласност на директорот.

Должност за извршување на наредба

Член 132

(1) Работник на Агенцијата е должен да изврши наредба издадена од директорот или од него овластен раководен работник, во врска со извршување на работи на Агенцијата, освен ако извршувањето на наредбата претставува кривично дело. Доколку извршувањето на наредбата претставува кривично дело, работникот за издадената наредба ја известува организациската единица за внатрешна контрола во Агенцијата.

(2) Доколку работникот смета дека активноста што треба да ја изврши согласно наредбата е незаконска, односно со издадената наредба се врши злоупотреба од страна на непосредниот раководен работник, за тоа го известува лицето од кого ја добило наредбата. Во случај кога тоа лице ја повторува наредбата, работникот бара писмена потврда на таа наредба. Доколку работникот и понатаму смета дека наредбата е незаконска, односно спротивна на надлежноста на Агенцијата и целта за собирање на податоците, наредбата ја доставува на непосредниот раководител на лицето кое ја издало наредбата и за тоа ја известува организациската единица за внатрешна контрола во Агенцијата.

Наредба за извршување на итни, неодложни и специфични задачи

Член 133

(1) Директорот или од него овластен раководен работник може да издаде писмена наредба со која на работник му наредува да врши задачи во друга организациска единица различна од организациската единица во која работникот работи.

(2) Наредбата од ставот (1) на овој член се издава за извршување на итни, неодложни и специфични задачи чиј обем, сложеност и времетраење ги надминува расположивите ресурси на одредена организациска единица, при што задачите кои треба да ги изврши работникот не треба да се разликуваат од задачите на работникот од работното место на кое работи.

(3) По исклучок, заради извршување на итни и неодложни задачи, наредбата од ставот (1) на овој член, може да се издаде во усна форма, која се изготвува во писмена форма по создавање на услови за тоа, но не подолго од 24 часа.

(4) Извршувањето на задачите од ставот (2) на овој член, за кои е издадена наредбата, може да трае најмногу до 30 дена.

(5) Наредбата од ставот (1) на овој член не може да се издаде повеќе од три пати во текот на една година за еден работник.

Обврска за чување на тајноста на податоците и информациите

Член 134

(1) Работникот на Агенцијата е должен да ја чува тајноста на информациите и податоците за кои дознал во вршењето или по повод вршењето на работите, а кои согласно закон или пропис донесен врз основа на закон претставуваат личен податок или се определени со соодветен степен на класификација.

(2) Обврската за чување на тајноста на податоците и информациите од ставот (1) на овој член, трае и по престанокот на работниот однос во Агенцијата.

Право на осигурување

Член 135

Агенцијата е должна да ги осигури работниците во Агенцијата за случај на смрт, телесно оштетување или губење на работната способност.

Право во случај на губење на живот на работник во Агенцијата и права на граѓанин поради укажување на помош на работник во Агенцијата

Член 136

(1) Работник на Агенцијата кој при вршењето или во врска со вршењето на работите го загуби животот, ќе се погреbe на трошок на Агенцијата, а на семејството на работникот му припаѓа еднократен паричен надомесок во висина на вкупниот износ од остварените не-то плати во последните 12 месеци.

(2) Граѓанин кој на барање од работник во Агенцијата му укаже помош при вршење на работите и при тоа биде повреден, настапи болест како последица или во врска со активностите што ги превземал и поради тоа биде спречен за работа најмалку три месеца, а не е осигуран по друг основа има право на лекување на трошок на Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија, а во случај да стане неспособен за работа, ги има истите права од пензиско-инвалидско и здравствено осигурување како и лицата кои претрпеле несреќа на работа.

(3) Ако при укажувањето на помошта од ставот (2) на овој член граѓанинот го загуби животот, семејството ги има правата од ставот (1) на овој член и правата од пензиско осигурување како семејство на работник во Агенцијата кој го загубил животот во вршењето на работите и задачите.

Задолжителен психијатрски и психолошки преглед, односно советување со психолог (психолошко советување)

Член 137

(1) Работник на Агенцијата кој е овластен да носи службено оружје, а за кој е поведена постапка за кривично дело или прекршок со елементи на насиљство, односно за кој е добиено известување од надлежниот центар за социјални работи дека сторил семејно насиљство, раководителот на организациската единица во која работи го упатува на задолжителен психијатрски и психолошки преглед односно советување со психолог (психолошко советување).

(2) Наодот од психијатрскиот и психолошкиот преглед, односно советувањето со психолог (психолошко советување) со задолжителен наод и мислење за способноста на работникот да биде распореден на работно место со овластување за носење на службено оружје, се доставува до директорот.

Награди, благодарници и признанија

Член 138

(1) На работник на Агенцијата кој со посебни ангажирања и квалитет во извршувањето на работите и задачите значително ќе придонесе во остварувањето на функцијата на Агенцијата, во согласност со посебен акт на директорот, може да му се додели награда, благодарница и признание.

(2) Предлог за доделување на награда, благодарница и признание од ставот (1) на овој член, поднесува раководителот на организациската единица во која работи односно е ангажиран работникот за кого се предлага доделување на награда.

(3) Решение за доделување на награда, благодарница и признание согласно ставот (1) на овој член, донесува директорот.

Работни време подолго од со закон пропишаниот максимум

Член 139

Работното време на работниците на Агенцијата може да трае и подолго од со закон пропишаниот максимум во работната недела, во услови кога се извршуваат неодложни работи и задачи од овој закон или во врска со тие работи и задачи.

Зголемување на должината на годишниот одмор

Член 140

За овластените службени лица на Агенцијата, должината на годишниот одмор се зголемува за четири дена заради сложеноста на работите и задачите што се извршуваат и условите под кои истите се извршуваат.

Одлагање, односно прекин на годишниот одмор

Член 141

(1) Кога неодложни потреби на Агенцијата тоа го бараат, директорот или од него овластен работник може на работникот да му го одложи, односно прекине користењето на годишниот одмор.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член, работникот има право на надоместок на стварните трошоци настанати со одложувањето, односно прекинувањето на годишниот одмор.

Право на паричен надоместок во случај на привремена неспособност за работа

Член 142

(1) На работникот на Агенцијата во случај на привремена неспособност за работа настаната во вршење или по повод вршењето на работите и задачите му припаѓа надоместок во висина на тековната плата, за време на отсуството од работа.

(2) На работникот на Агенцијата му се исплатува надоместок во висина на платата утврдена со овој закон и во случај на лична неспособност за работа (болест), за време на отсуството од работа.

(3) Исплатата на надоместоците од ставовите (1) и (2) на овој член, се врши од страна на Агенцијата, се додека трае отсуството од работа.

Право на извршување на определени дополнителни работи, самостојна или дополнителна стопанска или професионална дејност

Член 143

Работниците на Агенцијата не смеат да вршат други дополнителни работи, самостојна или дополнителна стопанска или професионална дејност без претходно одобрение од директорот.

Забрана за членување во политичка партија, органи и тела на политичка партија, политичко дејствување и истакнување партиски симболи

Член 144

(1) Работник на Агенцијата не смее да биде член на политичка партија, органи и тела на политичка партија, ниту политички да дејствува.

(2) Работникот не смее да носи или да истакнува партиски симболи во просториите или во службените возила на Агенцијата, партиски да се организира или дејствува во Агенцијата.

11. МАТЕРИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ, ОДНОСНО НАДОМЕСТОК НА ШТЕТА

Должност за навремено и квалитетно извршување на работите и задачите сврзани за работното место

Член 145

Работникот е должен навремено и квалитетно да ги извршува работите и задачите сврзани со неговото работно место, да ги почитува правилата и прописите на Агенцијата и да гради стручна и професионална одговорност, да ги чува средствата за работа и со нив одговорно да ракува и да ги користи.

Одговорност на работниците за штетата

Член 146

Работник кој ќе предизвика штета на Агенцијата во работата, односно во врска со работата е должен да ја надомести.

Одговорност за штета предизвикана од повеќе работници

Член 147

(1) Ако штетата ја предизвикале повеќе работници, секој работник е одговорен за делот од штетата што ја предизвикал.

(2) Ако за секој работник поединечно не може да се утврди делот на штетата што ја предизвикал, се смета дека сите работници се подеднакво одговорни и штетата ја надоместуваат во еднакви делови.

(3) Ако повеќе работници предизвикале штета со намерно казниво дејствие, за штетата одговараат солидарно.

Комисии за утврдување на материјална одговорност

Член 148

(1) За водење постапка за утврдување на материјална одговорност на работник на Агенцијата, директорот формира комисии за утврдување на материјална одговорност.

(2) Комисиите од ставот (1) на овој член, се составени од претседател, двајца членови и нивни заменици, од редот на вработените во Агенцијата, чиј мандат трае четири години, со право на реизбор. Во работата на комисијата учествува и секретар – записничар, без право на глас.

Пријавување на штетата

Член 149

Секој работник има право и должност да пријави причинета штета.

Поведување на постапка за надоместок на штета

Член 150

(1) Постапката за надоместок на штетата се поведува со барање.

(2) Барање за надоместок на штета може да поднесат директорот, раководниот работник или раководителот на соодветната организациска единица.

Начин на постапување за надомест на штета

Член 151

Начинот на постапување за утврдување одговорност за причинета штета, надомест на штета од работникот на Агенцијата, како и начинот на работа на комисиите за утврдување на материјална одговорност, го утврдува директорот со подзаконски пропис.

Ослободување од плаќање надоместок на штета

Член 152

(1) Директорот може да го ослободи работникот од плаќање надоместок на штета во целост или делумно, во случај кога работникот според својата општа имотна состојба не е во можност да ја надомести штетата без последици за своето нужно издржување, како и за издржувањето на своето семејство.

(2) Решение за ослободување од плаќање надоместок на штета донесува директорот, на предлог на посебна комисија.

(3) Комисијата од ставот (2) на овој член, е составена од претседател, четири члена и нивни заменици, од редот на вработените во Агенцијата. Во работата на комисијата учествува и секретар – записничар, без право на глас.

(4) Начинот на работа на комисијата од ставот (3) на овој член, се пропишува со подзаконски пропис донесен од директорот.

(5) Постапката за ослободување од плаќање надоместок на штета се поведува врз основа на посебно образложено писмено барање поднесено од работникот кој е задолжен да ја надомести штетата.

Надоместок на материјална штета на работник

Член 153

Ако работникот на работа или во врска со работата претрпи материјална штета или штетата на работникот е предизвикана со кршење на правата од работниот однос, Агенцијата е должна да му ја надомести материјалната штета на работникот според општите начела за одговорност за штета.

Комисија за утврдување надоместок на материјална штета

Член 154

(1) Постапката за надоместок на материјална штета, се поведува со образложено барање на оштетениот работник.

(2) За барањето од ставот (1) на овој член, одлучува посебна комисија во Агенцијата, формирана од директорот, составена од пет члена и нивни заменици. Во работата на комисијата учествува и секретар – записничар, без право на глас. Претседателот, членовите, нивните заменици и секретарот – записничар се од редот на вработените во Агенцијата.

(3) Комисијата од ставот (2) на овој член, се формира по потреба и истата го утврдува постоенето на материјалната штета, околностите под кои таа настанала и нејзината висина.

(4) Одлуката комисијата ја донесува во рок од 45 дена од денот на приемот на барањето.

Право на приговор

Член 155

(1) Против одлуката на комисијата од членот 154 од овој закон, работникот има право на приговор до директорот, во рок од осум дена од денот на доставувањето на одлуката.

(2) Директорот со решение одлучува по приговорот од ставот (1) на овој член.

(3) Решението на директорот е конечно.

(4) Работникот кој не е задовolen од конеченото решение на директорот, има право во рок од 30 дена од приемот на решението да бара заштита на своите права пред надлежниот суд.

Одговорност на Агенцијата за причинета штета

Член 156

(1) Агенцијата одговара за штетата која работникот ќе ја предизвика на поединци или правни лица во работата или во врска со работата.

(2) Агенцијата има право да бара од работникот надомест на извршената исплата, ако работникот штетата ја предизвикал намерно или од крајно невнимание.

12. ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ

Причини за дисциплинска одговорност

Член 157

За кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски, работникот на Агенцијата одговара дисциплински.

Случаи кога дисциплинската одговорност не се исклучува

Член 158

Одговорноста за сторено кривично дело, односно прекршок не ја исклучува дисциплинската одговорност на работникот на Агенцијата.

Видови на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски

Член 159

Работник на Агенцијата одговара дисциплински за полесни и потешки случаи на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски.

Полесни случаи на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски

Член 160

Работникот врши полесно кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски, доколку:

- 1) не го почитува работниот ред и дисциплина;
- 2) не се придржува на утврденото работно време, распоредот и користењето на работното време;
- 3) не побара отсуство или навремено писмено не го извести директорот, односно раководителот на организиската единица или друг одговорен работник за отсуството од работа;
- 4) поради болест или оправдани причини отсуствува од работа, а за тоа во рок од 48 часа писмено не го извести директорот, односно раководителот на организиската единица или друг одговорен работник;
- 5) со средствата за работа не постапува совесно или во согласност со техничките упатства за работа;
- 6) настане штета, грешка во работењето или загуба, а за тоа веднаш не го извести директорот, односно раководителот на организиската единица или друг одговорен работник;
- 7) не ги одржува средствата и опремата за заштита при работа согласно прописите од областа на заштита при работа;
- 8) незаконски или неовластено ги користи средства на Агенцијата;
- 9) избегнува обука.

Потешки случаи на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски

Член 161

Работникот врши потешко кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски, утврдени со закон, правила и прописи на Агенцијата и договорот за вработување, доколку:

1) неоправдано изостане од работа три последователни работни дена или пет работни дена во текот на една година;

- 2) го злоупотреби боледувањето;
- 3) не ги извршува или несвесно и ненавремено ги извршува работните обврски;

4) не се придржува кон прописите кои важат за вршење на работите на работното место;

5) не се придржува кон прописите од областа на здравствената заштита, заштитата при работа, пожар, експлозија, штетно дејствување на отрови и други опасни материји и ги повредува прописите од областа на заштитата на животната средина;

6) внесе, употреби или е под дејство на алкохол и наркотични средства;

7) стори кражба или во врска со работата намерно или од крајно невнимание предизвика штета на Агенцијата;

8) оддаде класифицирана информација на неовластени лица;

9) изврши злоупотреба на лични податоци;

10) постапува спротивно на правилата и прописите на Агенцијата;

11) го злоупотреби или пречекори даденото овластување;

12) избегнува лекарски преглед заради утврдување на работната способност;

13) избегнува задолжителен психијатрски и психолошки преглед односно советување со психолог (психолошко советување);

14) предизвикува неред и насилинички се однесува за време на работата;

15) противправно прибавува лична корист во врска со вршењето на работите и задачите;

16) изврши послуга или овозможување на послуга на друго лице со пари или со други работи од вредност кој на работникот му се доверени во вршењето на работите и задачите;

17) врши определени дополнителни работи, самостојна или дополнителна стопанска или професионална дејност без претходно одобрение од директорот, спротивно на овој закон;

18) изврши дејствие што претставува кривично дело или изврши дејствие кое претставува прекршок против јавниот ред и мир и

19) членува во политичка партија, органи и тела на политичка партија, политички дејствува, носи или истакнува партиски симболи во просториите или во службените возила на Агенцијата, партиски се организира или дејствува во Агенцијата.

Видови дисциплински мерки

Член 162

(1) Во случај на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски, на работникот може со решение да му се изрече една од следниве дисциплински мерки:

- 1) писмено предупредување;
- 2) парична казна која не може да биде поголема од 15% од последната исплатена месечна нето плата на работникот, во траење од еден до шест месеци;

3) распоредување на работно место во едно ниво пониско од нивото на работното место на кое дотогаш работел работникот согласно Класификацијата на работни места и

4) откажување на договорот за вработување.

(2) При изрекување на дисциплинските мерки од ставот (1) на овој член, се земаат предвид степенот на одговорноста на работникот, условите под кои е сторено кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски, поранешната работа и однесување на работникот, тежината на повредата и нејзините последици, околностите под кои е сторена повредата и други олеснителни и отежнителни околности.

Дисциплински мерки за полесни случаи на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски

Член 163

За полесните случаи на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски се изрекуваат следниве дисциплински мерки:

- писмено предупредување

- парична казна во висина до 15% од последната исплатена месечна нето плата на работникот, во траење најмногу до три месеци.

Дисциплински мерки за потешки случаи на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски

Член 164

За потешките случаи на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски се изрекуваат следниве дисциплински мерки:

- парична казна во висина од 15% од последната исплатена месечна нето плата на работникот, во траење најмногу до шест месеци,

- распоредување на работно место на едно ниво пониско од нивото на работното место на кое работел во моментот на сторување на дејствието за кое е водена дисциплинска постапка, согласно Класификацијата на работните места во Агенцијата и

- откажување на договорот за вработување.

Право на отказан рок

Член 165

Доколку на работник на Агенцијата поради потешки случаи на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски му биде изречена мерката откажување на договорот за вработување, работникот има право на отказан рок, во траење од еден месец од денот на врачување на решението за откажување на договорот за вработување, освен во случаите на потешко кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски кои се состојат во неоправдано отсуство од работа три последователни работни дена или пет работни дена во текот на една година.

Отсуство од работа за време на отказниот рок

Член 166

За време на отказниот рок Агенцијата е должна на работникот да му овозможи отсуство од работа заради барање ново вработување, четири часа во текот на работната недела.

Право на плата за време на отказниот рок

Член 167

За време на отказниот рок и отсуство од работа заради барање на ново вработување на работникот му се утврдува и исплатува надомест во висина на платата што работникот ја оставил во месецот пред донесувањето на решението за откажување на договор за вработување.

Отстранување на работникот од работното место (суспензија)

Член 168

(1) До донесување на решение во дисциплинска постапка што се води против одреден работник, работникот со писмена одлука се отстранува од работното место и од Агенцијата (суспензија), ако настане една од следниве ситуации:

- непосредно се загрозува животот или здравјето на работниците или други лица или се оштетуваат средства од поголема вредност,

- присуството на работа и понатамошната работа во Агенцијата штетно ќе се одрази врз работенето на Агенцијата,

- се осуствува или оневозможува утврдувањето на одговорноста за повреда на работните обврски и

- кога против работникот е покрената кривична постапка за кривично дело сторено на работа или во врска со работата.

(2) За време на отстранувањето од работното место и од Агенцијата, на работникот му се утврдува и исплатува надоместок во висина од 80% од износот на платата што работникот ја оставил во месецот пред отстранувањето од работното место.

(3) Решението од ставот (1) на овој член, го донесува директорот или од него овластен раководен работник.

(4) Работникот има право на приговор против решението од ставот (1) на овој член до посебна комисија, во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(5) Комисијата од ставот (4) на овој член, ја формира директорот и е составена од претседател и двајца членови и нивни заменици.

(6) Решението на комисијата од ставот (5) на овој член, е конечно.

(7) Приговорот против решението од ставот (3) на овој член, не го одложува извршувањето на решението.

(8) Работникот кој е отстранет од работното место и од Агенцијата е должен да ги раздолжи опремата и средствата за работа со кои бил задолжен за вршење на своите работни обврски.

Прекин на дисциплинската постапка**Член 169**

(1) Дисциплинската постапка се прекинува, кога:
 - комисијата за утврдување на дисциплинска одговорност ќе одлучи да решава по некое претходно прашање или ќе побара од надлежен орган да и достави веродостојни исправи и информации за чие изготвување е потребно подолго време,

- постојат елементарни непогоди на подрачјето каде треба да се одржи расправа на комисијата за утврдување на дисциплинска одговорност,

- работникот против кого е поведена дисциплинска постапка се разболел непосредно пред или додека трае дисциплинската постапка, што се докажува со отворено боледување од матичен лекар,

- работникот против кого се води дисциплинската постапка се наоѓа во притвор.

(2) Прекинот на постапката во случаите од ставот (1) алинеј 1, 2 и 3 на овој член, може да трае најдолго една година.

(3) Прекинот на постапката во случајот од ставот (1) алинеја 4 на овој член, трае до донесување на одлука за укинување на мерката притвор.

Решение за изрекување дисциплинска мерка**Член 170**

(1) Решение за изрекување дисциплинска мерка донесува директорот на предлог на комисиите за утврдување на дисциплинска одговорност.

(2) Решението за изрекување на дисциплинска мерка содржи и објаснение за основот и причините за изрекување на дисциплинската мерка.

(3) Решението за изрекување на дисциплинска мерка на работникот, директорот е должен да го донесе во рок од шест месеци од денот на пријавувањето на повредата на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски, а најдодна во рок од 12 месеци од денот кога е сторена повредата.

(4) Како ден на пријавување се смета денот на поднесување на предлогот за поведување постапка за утврдување на дисциплинската одговорност од овластен подносител.

Приговор против решението за изрекување на дисциплинска мерка**Член 171**

(1) Против решението за изрекување на дисциплинска мерка, работникот има право на приговор во рок од осум дена од денот на приемот на решението. Приговорот се поднесува преку Агенцијата до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(2) Приговорот против решението од ставот (1) на овој член, не го одлага извршувањето на решението до донесување на конечна одлука по приговорот.

Комисии за утврдување на дисциплинска одговорност**Член 172**

(1) За водење на постапка за утврдување на дисциплинска одговорност во случаите утврдени со овој закон, директорот формира комисии за утврдување на дисциплинска одговорност.

(2) Комисиите од ставот (1) на овој член, се составени од претседател и двајца членови и нивни заменици, чиј мандат трае четири години, со право на реизбор, како и секретар – записничар без право на глас. Претседателот, членовите, нивните заменици и секретарот – записничар се од редот на вработените во Агенцијата.

(3) Претставник од организациската единица за внатрешна контрола, присуствува во работата на Комисијата за утврдување на дисциплинска одговорност, без право на глас.

(4) За претседател, член односно заменик во комисиите се определува работник со завршено VII/1 степен на образование или најмалку 240 ЕКТС кредити и работно искуство од најмалку десет години.

Постапување на Комисиите за утврдување на дисциплинска одговорност**Член 173**

Начинот на работа на комисиите за утврдување на дисциплинска одговорност, се уредува со посебен акт донесен од директорот.

13. ОТКАЖУВАЊЕ И ПРЕКИНУВАЊЕ НА ДОГОВОР ЗА ВРАБОТУВАЊЕ**Прекинување на договор за вработување****Член 174**

(1) На работник на Агенцијата, му се прекинува договорот за вработување кога ги исполнува условите за остварување на правото на пензија утврдени со овој или посебен закон.

(2) Решението за прекинување на договорот за вработување од ставот (1) на овој член, го донесува директорот.

(3) Работникот од ставот (1) на овој член, има право на приговор против решението за прекинување на договорот за вработување во рок од осум дена од денот на приемот на решението, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(4) Приговорот против решението од ставот (2) на овој член, не го одлага извршувањето на решението.

Откажување на договор за вработување**Член 175**

Откажување на договор за вработување во Агенцијата може да се врши заради утврдена дисциплинска одговорност на работникот согласно овој закон, како и во други случаи утврдени со овој или посебен закон.

Други случаи за откажување на договорот за вработување**Член 176**

На работникот на Агенцијата ќе му се откаже договорот за вработување и во случаите, ако:

- биде оценет со оценка „не задоволува“ двапати последователно или во последните пет години најмалку три пати,

- се утврди дека при вработувањето премолчил или дал невистинити податоци во однос на општите и посебните услови за вработување,
- одбие полиграфско тестирање,
- по втор пат не го положи приправничкиот испит предвиден согласно со одредбите од овој закон,
- во рок од 15 дена по завршувањето на неплатено отсуство не се врати на работа и
- од неоправдани причини во рок од три дена од денот на врачувањето на решението за распоредување, односно унапредување не се јави на работното место на кое е распореден односно унапреден.

Откажување на договорот за вработување поради правосилна пресуда

Член 177

(1) На работник на Агенцијата на кој со правосилна одлука му е забрането да врши определени работи од работниот однос или ако му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност, поради која не може да врши работи подолго од шест месеци или ќе мора заради издржување на казна затвор да отсуствува од работа повеќе од шест месеци, му се откажува договорот за вработување во Агенцијата со денот на врачувањето на правосилната пресуда односно со денот на отпочнување на издржување на казната затвор.

(2) Решението за откажување на договорот за вработување согласно ставот (1) на овој член, го донесува директорот.

Причини поради кои не може да се откаже договорот за вработување

Член 178

Договорот за вработување не може да се откаже поради:

- 1) членство во синдикат или учество во синдикални активности во согласност со закон;
- 2) поднесување на тужба или учество во постапка против Агенцијата во врска со кршење на договорните и други обврски од работниот однос пред арбитражни, судски, управни и други органи;
- 3) отсуство од работа за време на породилно отсуство;
- 4) одобрено боледување;
- 5) користење на одобрено отсуство од работа и го-дишен одмор;
- 6) обука за потребите на Агенцијата и
- 7) случај на мирување на работниот однос утврдени со закон.

Прекинување на договор за вработување со навршени години пензиски стаж

Член 179

(1) Агенцијата ги прекинува договорите за вработување на работниците по сила на закон, со навршување на 40 години пензиски стаж на работникот, без оглед на неговите години на возраст.

(2) Старосната пензија од ставот (1) на овој член се утврдува во висина од 80% од просечната месечна нето плата што работникот ја остварил во текот на најповолните десет години од пензиски стаж.

Право на еднократен надоместок во вид на отпремнина

Член 180

На работник кој стекнал право на пензија му следува еднократен надоместок во вид на отпремнина, во висина од пет просечни месечни нето плати остварени по работник во Република Северна Македонија, објавена до денот на исплатата.

XII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Донесување на подзаконски прописи

Член 181

(1) Подзаконските прописи утврдени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеци од денот на именување на директорот.

(2) До донесување на подзаконските прописи од ставот (1) на овој член, ќе се применуваат прописите кои се во сила до денот на отпочнување на примената на овој закон, ако не се во спротивност со одредбите на овој закон.

Именување на директорот

Член 182

Владата во рок од пет дена од денот на влегувањето во сила на овој закон го именува директорот.

Формирање комисии

Член 183

Владата во рок од 10 дена од денот на именување на директорот, формира две комисии:

- Комисија за изготвување на акти за: организација и работа на Агенцијата, за систематизација на работни места во Агенцијата и за утврдување вредност на бодот за пресметување на основната плата за работните места во Агенцијата и
- Комисија за селекција и избор на работниците од Управата за безбедност и контраразузнавање.

Комисија за изготвување на акти

Член 184

(1) Комисијата за изготвување на акти за: организација и работа на Агенцијата, за систематизација на работни места во Агенцијата и за утврдување на вредност на бодот за пресметување на основната плата за работните места во Агенцијата е составена од претседател и четири члена од редот на работниците во Министерството за внатрешни работи.

(2) Претседател на Комисијата од ставот (1) на овој член е директорот на Агенцијата.

(3) Предлог за членови на Комисијата од ставот (1) на овој член, до Владата на Република Северна Македонија доставува министерот за внатрешни работи со претходна согласност на директорот на Агенцијата.

(4) За член на Комисијата од ставот (1) на овој член, може да биде назначен работник кој:

- има најмалку 12 години работно искуство во Министерството за внатрешни работи,
- поседува безбедносен сертификат со степен „ДРЖАВНА ТАЈНА“,
- не е во брачна или вонбрачна заедница со работник на Управата за безбедност и контраразнавање, роднина по крв во права линија и во странична линија до втор степен, роднина по сватовство до прв степен и да нема финансиски интерес со работник на Управата за безбедност и контраразнавање,
- има завршена обука за управување со човечки ресурси,
- во последните пет години не бил казнуван поради кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски утврдени со закон.

(5) За својата работа Комисијата од ставот (1) на овој член, изготвува Деловник за работа во рок од три дена од денот на нејзиното формирање.

(6) Комисијата од ставот (1) на овој член во рок од 10 дена од формирањето доставува до Владата:

- предлог акт за организација и работа на Агенцијата,
- предлог акт за систематизација на работни места во Агенцијата и
- предлог акт за утврдување на вредност на бодот за пресметување на основната плата за работните места во Агенцијата.

Донесување на акти на Агенцијата

Член 185

Со цел основање на Агенцијата и нејзино ефективно работење, Владата во рок од три дена од денот на доставување на предлозите на актите од страна на Комисијата од членот 184 од овој закон, ги донесува:

- првиот акт за организација и работа на Агенцијата,
- првиот акт за систематизација на работни места во Агенцијата и
- првиот акт за утврдување на вредност на бодот за пресметување на основната плата за работните места во Агенцијата.

Комисија за селекција и избор на работниците од Управата за безбедност и контраразнавање

Член 186

(1) Комисијата за селекција и избор на работници од Управата за безбедност и контраразнавање ја сочинуваат директорот, двајца претставници од Министерството за внатрешни работи, двајца пратеници на предлог на надлежното работно тело на Собранието на Република Северна Македонија за надзор на работата на Агенцијата и двајца претставници на Македонскиот полициски синдикат, како репрезентативен синдикат во Министерството.

(2) Претседател на Комисијата од ставот (1) на овој член е директорот.

(3) Пратениците кои се на предлог на надлежното работно тело на Собранието на Република Северна Македонија за надзор на работата на Агенцијата учеству-

ваат во целокупната работа на Комисијата од ставот (1) на овој член. Комисијата одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број членови. Пратениците немаат право на глас при одлучувањето во Комисијата од ставот (1) на овој член.

(4) Предлог за членови на Комисијата од ставот (1) на овој член, до Владата на Република Северна Македонија доставува министерот за внатрешни работи со претходна согласност на директорот.

(5) За член на Комисијата од ставот (1) на овој член, од Министерството за внатрешни работи и од Македонскиот полициски синдикат може да биде назначен работник:

- кој има најмалку 12 години работно искуство во Министерството за внатрешни работи, од кои најмалку шест години на раководни позиции,
- кој поседува безбедносен сертификат со степен „ДРЖАВНА ТАЈНА“,
- кој има положено тест за интегритет,
- кој има завршена обука за управување со човечки ресурси,
- кој во последните пет години не бил казнуван поради кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски утврдени со закон,
- за кој не е утврдено постоење на судир на интереси односно не е поведена постапка за постоење на судир на интереси согласно закон,
- кој не е во брачна или вонбрачна заедница со работник на Управата за безбедност и контраразнавање, роднина по крв во права линија и во странична линија до втор степен, роднина по сватовство до прв степен и да нема финансиски интерес со работник на Управата за безбедност и контраразнавање.

(6) За својата работа Комисијата од ставот (1) на овој член, во рок од 10 дена од денот на нејзиното формирање, изготвува Деловник за работа, кој веднаш го доставува до надлежното работно тело на Собранието на Република Северна Македонија за надзор на работата на Агенцијата. Во Деловникот се утврдува начинот на работа и селекција и начинот на бодирање на работниците.

(7) Заради спроведување постапка за селекција и избор на работници на Агенцијата, Комисијата од ставот (1) на овој член објавува Јавен повик за работниците на Управата за безбедност и контраразнавање во Министерството за внатрешни работи.

(8) Во постапката за селекција и избор на работници на Агенцијата, Комисијата од ставот (1) на овој член, утврдува дали:

- работникот ги исполнува условите за засновање на работен однос утврдени во членовите 67 и 69 од овој закон,
- работникот ги исполнува посебните услови утврдени во актот за систематизација од членот 185 алинеја 2 од овој закон,
- за работникот е утврдено постоење на судир на интереси односно е поведена постапка за постоење на судир на интереси согласно закон.

(9) Доколку работникот не ги исполнува условите од ставот (8) на овој член, не може да биде преземен во Агенцијата.

(10) Во постапката за селекција и избор на работници на Агенцијата, во зависност од природата на работите и задачите што се вршат на соодветното работно место утврдено во актот за систематизација на Агенцијата, Комисијата од ставот (1) на овој член, може да спроведе:

- интервју,
- писмено тестирање (стручен испит),
- психолошко тестирање.

(11) Комисијата од ставот (1) на овој член, при спроведување на селекцијата и изборот на работниците, по потреба вклучува, односно соработува и со стручни лица од соодветната област, пред се за потребите на спроведување на полагање на тестот за интегритет од ставот (8) алинеја 1 на овој член, писменото тестирање и психолошкото тестирање од ставот (10) на овој член.

(12) Исполнувањето на условот од ставот (8) алинеја 1 на овој член, што се однесува на здравствената и психофизичката способност од членот 67 став (1) алинеја 4 од овој закон, се утврдува врз основа на увид во извештајот издаден за работникот на последниот спроведен систематски здравствен преглед, на кој се упатени работниците од Министерството за внатрешни работи, согласно закон.

(13) Комисијата од ставот (1) на овој член, е должна да ја спроведе постапката за селекција и да изврши избор на работници кои од Управата за безбедност и контраразузнавање во Министерството за внатрешни работи ќе бидат преземени на работни места во Агенцијата, најдоцна до 20 август 2019 година.

(14) За работниците од Управата за безбедност и контраразузнавање во Министерството за внатрешни работи кои не се јавиле на Јавниот повик од ставот (7) на овој член, се спроведува безбедносна проверка и се постапува согласно со членот 189 став (6) од овој закон.

Преземање на работници

Член 187

Избраните кандидати-работници на Управата за безбедност и контраразузнавање во Министерството за внатрешни работи, кои ги исполнуваат условите за работа во Агенцијата се преземаат од страна на Агенцијата сметано од 1 септември 2019 година.

Распоредување на работници кои не се преземени од Агенцијата

Член 188

(1) Работниците на Управата за безбедност и контраразузнавање во Министерството за внатрешни работи кои нема да бидат преземени од страна на Агенцијата, ќе се распоредат на работни места во Министерството за внатрешни работи соодветни на нивната стручна подготовка.

(2) При распоредувањето на работниците од ставот (1) на овој член, се земаат предвид стручната подготовка на работникот, завршени обуки, работен стаж, постојната работна позиција на работникот, како и него-виот вкупен придонес во работата на Управата за безбедност и контраразузнавање, односно Министерството за внатрешни работи.

Безбедносна проверка

Член 189

(1) На работникот на Управата за безбедност и контраразузнавање во Министерството за внатрешни работи, за кој со безбедносна проверка, во процесот на селекција од членот 186 од овој закон, ќе се утврди дека постои безбедносен ризик, му се доставува писмено известување со поука дека има право во рок од 48 часа да поднесе барање за преиспитување на постапката за безбедносна проверка.

(2) Барањето за преиспитување од ставот (1) на овој член, Комисијата го доставува за повторно спроведување постапка за безбедносна проверка за тој работник. Во повторената постапка не смеат да учествуваат работниците на Управата за безбедност и контраразузнавање кои учествувале во претходно спроведената постапка во која е утврдено постоење на безбедносен ризик за тој работник.

(3) Доколку во повторената постапка од ставот (2) на овој член, за работникот повторно се утврди, односно се потврди постоењето на безбедносен ризик, работникот не се презема во Агенцијата и истиот не може да биде распореден на работно место во Министерството за внатрешни работи.

(4) Работникот од ставот (3) на овој член, се презема од друг државен орган, при што се имаат предвид неговата стручна подготвока и работни компетенции.

(5) Доколку во повторената постапка од ставот (2) на овој член, за работникот не се утврди односно не се потврди постоењето на безбедносен ризик, за работникот продолжува постапката за селекција и избор согласно со членот 186 од овој закон.

(6) Доколку при безбедносната проверка од членот 186 став (14) на овој закон, за работникот од Управата за безбедност и контраразузнавање кој не се јавил на Јавниот повик од членот 186 став (7) од овој закон, се утврди дека постои безбедносен ризик, на работникот му се доставува писмено известување со поука дека има право во рок од 48 часа да поднесе барање за преиспитување на постапката за безбедносна проверка. По барањето се постапува согласно ставот (2) на овој член. Доколку во повторената постапка, за работникот повторно се утврди, односно се потврди постоењето на безбедносен ризик, работникот не може да биде распореден на работно место во Министерството за внатрешни работи и тој работник се презема од друг државен орган, при што се имаат предвид неговата стручна подготвока и работни компетенции. Ако во повторената постапка за работникот не се утврди односно не се потврди постоењето на безбедносен ризик, работникот се распоредува на работно место во Министерството за внатрешни работи согласно со членот 188 став (2) од овој закон.

Преземање на имот, други материјално-технички средства, опрема и документација од страна на Агенцијата

Член 190

(1) Со цел основање и воспоставување на Агенцијата, Владата обезбедува недвижен имот за седиштето на Агенцијата во Скопје.

(2) Агенцијата го презема недвижниот и движниот имот, опремата, книговодствената евиденција, документацијата, архивата и средствата за работа кои до денот на отпочнување на примената на овој закон ги користела Управата за безбедност и контраразузнавање во Министерството за внатрешни работи, освен недвижниот имот кој го користела Управата за безбедност и контраразузнавање во седиштето на Министерството за внатрешни работи во Скопје.

(3) До обезбедување на имотот од ставовите (1) и (2) на овој член, Агенцијата ги користи недвижниот и движниот имот, опремата, книговодствената евиденција, документацијата, архивата и средствата за работа кои до денот на отпочнување на примената на овој закон ги користела Управата за безбедност и контраразузнавање во Министерството за внатрешни работи.

Член 191

Постапките започнати до денот на започнување на примената на овој закон ќе продолжат согласно со прописите по кои се започнати.

Член 192

(1) Агенцијата започнува со работа на 1 септември 2019 година.

(2) Со денот на започнување со работа на Агенцијата, Управата за безбедност и контраразузнавање во Министерството за внатрешни работи престанува со работа и на директорот на Управата за безбедност и контраразузнавање во Министерството за внатрешни работи му престанува вршењето на функцијата на директор.

Член 193

Одредбите од членот 89 (додаток за кариера) од овој закон, ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2022 година.

Член 194

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе започне да се применува од 1 септември 2019 година, освен одредбите на членовите 9, 10, 67, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189 и 190 од овој закон, кои ќе започнат да се применуваат со денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I GJ PËR AGJENCINË PËR SIGURI NACIONALE

I. DISPOZITA E PËRGJITHSHME

Lënda e rregullimit

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet themelimi, qëllimi, компетенца, уdhëheqja dhe организми i brendshëm i Agjencisë për Siguri Nacionale, mënyra e punës së Agjencisë për Siguri Nacionale, kushtet dhe procedura për zbatimin e masave për grumbullim sekret të të dhënave dhe

informatave, evidencën e të dhënave dhe informatave dhe shfrytëzimin e tyre, kontrollin dhe mbikëqyrjen e Agjencisë për Siguri Nacionale, bashkëpunimin ndërkombe, financimin, transparencën në punë e Agjencisë për Siguri Nacionale, si dhe të drejtat dhe obligimet e punonjësve të Agjencisë për Siguri Nacionale të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

II. THEMELIMI, QËLLIMI, KOMPETENCA DHE UDHËHEQJA E AGJENCISË PËR SIGURI NACIONALE

1. Themelimi dhe qëllimi i Agjencisë për Siguri Nacionale

Themelimi dhe qëllimi

Neni 2

(1) Për shkak të mbrojtjes së sigurisë nacionale të shtetit, përkatesisht mbrojtjes së pavarësisë, sovranitetit, rregullimit kushtetues, lirive dhe të drejtave themelore të njeriut dhe qytetarit të garantuara me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut, si dhe punë tjera me interes të sigurisë nacionale të shtetit, themelohet Agjencia për Siguri Nacionale e Republikës së Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejmë: Agjencia).

(2) Agjencia themelohet si organ i pavarur i administratës shtetërore me cilësi të personit juridik.

Parimi i legalitetit

Neni 3

(1) Agjencia punët e saj i kryen në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut, ligjet dhe marrëveshjet ndërkombe të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Agjencia në kryerjen e punëve nën kompetencën e përcaktuar me ligj vepron në mënyrë të pavarur dhe pa ndikim prej partive politike.

2. Kompetenca e Agjencisë

Kompetenca e Agjencisë

Neni 4

(1) Agjencia grumbullon, përpunon, analizon, vlerëson, këmben, ruan dhe mbron të dhëna dhe informata me qëllim të zbulimit dhe parandalimit të aktiviteteve që kanë të bëjnë me kanosje dhe rreziqe sigurie për sigurinë nacionale të shtetit, edhe atë:

- spiunim,
- terrorizëm dhe financim të tij,
- ekstremizëm i dhunshëm,
- krim i organizuar i drejtuar kundër shtetit,
- të gjitha format e aktiviteteve kriminele të organizuara dhe serioze drejtuar kundër shtetit,
- parandalim i veprave penale kundër njerëzimit dhe të drejtës ndërkombe,
- prodhimtari e paligishme dhe proliferim i armëve për shkatërrim masiv ose komponentë të tyre, si dhe materiale dhe pajisje që janë të nevojshme për prodhimin e tyre,

- çrregullim të interesave vitale ekonomike dhe sigurisë financiare të shtetit,

- cemim të sigurisë së bartësve të funksioneve të larta shtetërore dhe të dhe të objekteve që janë me rëndësi strategjike për shtetin;

- zbulim dhe parandalim të aktiviteteve tjera të lidhura me kërcënime dhe rreziqe sigurie për sigurinë nacionale të shtetit.

(2) Agjencia kryen edhe kontolle sigurie në pajtim me këtë ligj dhe ligj tjetër.

Informimi për çështje të rëndësishme për sigurinë nacionale

Neni 5

Për çështje të rëndësishme për sigurinë nacionale, Agjencia e informon presidentin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, kryetarin e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejmë: Kuvendin), kryetarin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejmë: Qeverinë), Këshillin për Koordinim të Komunitetit për Siguri-Zbulim, si dhe subjekte tjera varësisht prej çështjes që është lëndë e raportimit.

Njoftimi për ekzistim të bazave për dyshim se është duke u përgatitur, organizuar ose është kryer vepër penale për të cilën ndiqet me detyrë zyrtare

Neni 6

Nëse të dhënat dhe informatat nga neni 4 i këtij ligji sugjerojnë në ekzistim të bazave për dyshim dhe se është duke u përgatitur, organizuar ose është kryer vepër penale e cila ndiqet sipas detyrës zyrtare, Agjencia menjëherë e njofton prokurorinë publike kompetente.

Qëllimi i grumbullimit të të dhënavës dhe informatave

Neni 7

Të dhënat dhe informatat nga neni 4 i këtij ligji mund të përdoren vetëm për qëllimin për të cilin janë grumbulluar, në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Zbatim i kontrolleve të sigurisë

Neni 8

(1) Agjencia bën kontolle sigurie për:

- persona në procedurën për pranim në shtetësi të Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- persona të cilët kërkojnë heqje të shtetësisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- persona të cilët kërkojnë mbrojtje ndërkombëtare ose të përkohshme në pajtim me këtë ligj,

- persona të cilët parashtronin kërkësë për leje për qëndrim të përhershëm në pajtim me ligj;

- persona të cilët parashtronin kërkësë për leje për qëndrim të përkohshëm nëse ekziston rrezik mbi sigurinë nacionale;

- persona – kërkues të vizave për të cilët nevojitet pajtim paraprak prej Agjencisë;

- persona të cilët parashtronin kërkësë për kryerje të qarkullimit me armë zjarri dhe materie shpërthyese në pajtim me ligj,

- persona për të cilët me ligj është përcaktuar kryerje e kontrollit të sigurisë si kusht për themelim të marrëdhënies së punës, për shkak të përcaktimit të rrezikut mbi sigurinë prej punësimit të atij personi,

- persona – për shkak të konstatimit të pengesave të sigurisë gjatë lëshimit të certifikatës për shfrytëzim të informatave të klasifikuara,

- persona – për shkak të konstatimit të pengesave të sigurisë për punë në objekte me rëndësi strategjike për shtetin.

(2) Për shkak të kryerjes së kontrollit të sigurisë nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia mund:

- të kryejë bisedë me personin për të cilin bëhet kontrolli,

- të kryejë bisedë me persona tjerë,

- të përdorë të dhëna prej evidencave zyrtare që i mbajnë organet dhe institucionet shtetërore,

- të ndërmerr masa për grumbullim të fshehur të të dhënavës,

- të bëjë testim poligrafik, me pëlqim me shkrim të personit.

(3) Në kryerjen e aktiviteteve të kundërzbullimit për personalitetet dhe objektet që sigurohen në pajtim me ligj dhe dispozita tjera, Agjencia bën kontolle sigurie të personave të cilët kanë qasje te personat dhe objektet që sigurohen, aplikon masa për mbrojtje prej ndjekjes joligjore të komunikimeve për objekte dhe hapësirë dhe merr pjesë në planifikim, zbatim dh mbikëqyrje të masave teknike për mbrojtje.

(4) Agjencia nuk bën kontolle sigurie për personat ushtarakë.

3. Udhëheqja me Agjencinë

Emërimi, shkarkimi, mandati, statusi dhe shtesa e rrogës së drejtorit të Agjencisë

Neni 9

(1) Agjencinë e udhëheq drejtori.

(2) Drejtorin e Agjencisë (në tekstin e mëtejmë: drejtorin) e emëron dhe shkarkon Qeveria me propozim të kryetarit të Qeverisë.

(3) Mandati i drejtorit është katër vjet me të drejtën përrizgjedhje edhe për një mandat.

(4) Drejtori ka status të personit të autorizuar dhe shuma e pagës i rritet për 30% në pajtim me këtë ligj.

Kushtet për emërim dhe shkarkim të drejtorit

Neni 10

(1) Drejtor mund të emërohet personi i cili i plotëson kushtet në vijim:

- të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- të mos ketë shtetësi të shteteve tjera,

- të ketë fituar së paku 240 kredi sipas SEKT-së, përkatësisht shkallën VII/1 të arsimit në fushat shkencore: shkenca shoqërore, matematiko-natyrore ose tekniko-teknologjike,

- të ketë së paku 12 vjet përvjose pune në sferën e mbrojtjes, sigurisë përkatësisht zbulimit ose në sfera të lidhura me to, prej të cilave së paku pesë vjet në pozita udhëheqëse në të njëjtat,

- tē posedojë një prej certifikatave tē njoitura ndërkomštare ose vërtetimeve, jo më tē vjetra se pesë vjet, pér njojhe aktive tē gjuhës angleze:

1. TOEFL IBT së paku 74 pikë,
 2. IELTS – së paku 6 pikë,
 3. ILEC (Cambridge English: Legal) – së paku niveli B2,
 4. FCE (Cambridge English: First) – tē dhënë,
 5. BULATS – së paku 60 pikë ose
 6. APTIS – së paku niveli B2.
- me aktgjykim tē plotfuqishëm gjyqësor tē mos i jetë shqiptuar dënim ose sanksion pér kundërvajtje pér kryerje tē profesionit, veprimtarisë ose detyrës,
- tē mos jetë anëtar i partisë politike ose anëtar i organeve dhe trupave tē partisë politike,
- me kontroll sigurie, që bëhet në bazë tē pajtimit tē tij paraprak me shkrim, tē jetë konstatuar se nuk ekziston rrezik pér emërimin e vet,
- tē mos jetë përcaktuar ekzistim i konfliktit tē interesave, përkatësisht tē mos jetë ngritur procedurë pér ekzistim tē konfliktit tē interesave, në pajtim me ligjin.

(2) Funkzioni i drejtorit para kalimit tē mandatit pushon në këto baza:

- me kërkesë tē tij,
- nëse i plotëson kushtet pér pension me moshë në pajtim me ligjin,
- nëse me aktgjykim tē plotfuqishëm gjyqësor i eshtë shqiptuar dënim pér vepër penale tē kryer pér tē cilën ndiqet me detyrë zyrtare ose me propozim, që e bën tē padenjë pér kryerje tē funksionit,

-nëse përgjithmonë e humb aftësinë pér kryerjen e funksionit.

(3) Baza pér shkarkim tē drejtorit para kalimit tē mandatit janë:

- nëse nuk vepron në pajtim me ligji, në lidhje me kryerjen e mbikëqyrjes nga subjektet që kryejnë mbikëqyrje në pajtim me dispozitat e këtij ligji,

- nëse kundër tij eshtë ngritur procedurë hetimore kur ekziston dyshim i bazuar se ka kryer vepër penale pér tē cilën ndiqet sipas detyrës zyrtare ose me propozim, që e bën tē padenjë pér kryerjen e funksionit,

- nëse në mënyrë joprofesionale dhe tē pandërgjegjishme e kryen funksionin,

- nëse nuk vepron në pajtim me dispozitat nga Ligji pér parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit tē interesave;

- nëse pushon tē plotësojë ndonjë prej kushteve nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Propozim pér shkarkim tē drejtorit, kryetari i Qeverisë mund tē parashtronjë edhe në bazë tē iniciativës së truput punues kompetent tē Kuvendit pér mbikëqyrje tē Agjencisë.

Përgjegjësia e drejtorit

Neni 11

Drejtori eshtë i pavarur në kryerjen e punëve tē Agjencisë, kurse pér punën e vet eshtë përgjegjës para Qeverisë.

Autorizime tē drejtorit

Neni 12

(1) Drejtori:

- e prezanton dhe përfaqëson Agjencinë,

- organizon dhe siguron kryerje ligjore dhe efikase tē punëve në kompetencë tē Agjencisë,

- miraton dispozita pér tē cilat eshtë i autorizuar në pajtim me ligj,

- miraton akte pér veprim tē punëtorëve në Agjenci,

- kujdeset pér mbrojtjen e tē dhënave, mjeteve, metodave dhe burimeve tē tē dhënave nga qasja e paautorizuar,

- përgjigjet pér shfrytëzimin e dedikuar tē mjeteve buxhetore dhe tē tjera tē cilat i ka në dispozicion Agjencia,

- jep instruksiione dhe urdhra pér punë në Agjenci,

- parashtron raport pér punën e Agjencisë në Qeveri dhe Kuvend,

- kryen edhe punë tjera në pajtim me ligj.

(2) Drejtori miraton program vjetor pér punë tē Agjencisë, me pajtim paraprakisht tē pranuar nga Qeveria.

Emërimi, shkarkimi, mandati, statusi dhe shtesa e rrogës së zëvendësít të drejtorit

Neni 13

(1) Drejtori ka zëvendës, tē cilin e emëron dhe shkarkon Qeveria me propozim tē drejtorit.

(2) Mandati i zëvendësít tē drejtorit eshtë katër vjet me tē drejtën pér rizgjedhje edhe pér një mandat.

(3) Zëvendësi i drejtorit ka status tē personit tē autorizuar dhe shuma e pagës i rritet pér 30% në pajtim me këtë ligj.

Kushte pér emërim dhe shkarkim tē zëvendësít të drejtorit

Neni 14

(1) Zëvendës i Drejtorit mund tē emërohet personi i cili i plotëson kushtet në vijim:

- tē jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- tē mos ketë shtetësi tē shtetit tjetër,

- tē ketë fituar së paku 240 kredi sipas SEKT-së, përkatësisht shkallën VII/1 tē arsimit në fushat shkencore: shkenca shoqërore, matematiko-natyrore ose teknikoteknologjike,

- tē ketë së paku tetë vjet përvojë pune, në sferën e mbrojtjes,sigurisë përkatësisht zbulimit ose në sfera tē lidhura me to, prej tē cilave së paku katër vjet në pozita udhëheqëse në tē njëjtat,

- tē posedojë një prej certifikatave tē njoitura ndërkomštare ose vërtetimeve, jo më tē vjetra se pesë vjet, pér njojhe aktive tē gjuhës angleze:

1. TOEFL IBT së paku 74 pikë,

2. IELTS – së paku 6 pikë,

3. ILEC (Cambridge English: Legal) – së paku nivelin B2,

4. FCE (Cambridge English: First) – tē dhënë,

5. BULATS – së paku 60 pikë ose

6. APTIS – së paku nivelin BE,

- me aktgjykim tē plotfuqishëm gjyqësor tē mos i jetë shqiptuar dënim ose sanksion pér kundërvajtje pér kryerje tē profesionit, veprimtarisë ose detyrës,

- tē mos jetë anëtar i partisë politike ose anëtar i organeve dhe trupave tē partisë politike,

- me kontroll sigurie, që bëhet në bazë tē pajtimit tē tij paraprak me shkrim, tē jetë konstatuar se nuk ekziston rrezik pér emërimin e vet,

- tē mos jetē pēraktuar ekzistim i konfliktit tē interesave, pērkatēsish tē mos jetē ngritur procedurē pēr ekzistim tē konfliktit tē interesave, nē pajtim me ligjin.

(2) Funksioni i zēvendēsít tē drejtorit para kalimit tē mandatit pushon nē kēto baza:

- me kērkesë tē tij,
- nēse i plotëson kushtet pēr pension me moshë nē pajtim me ligjin,

- nēse me aktgjykim tē plotfuqishëm gjyqësor i eshtë shqiptuar dënim pēr vepër penale tē kryer pēr tē cilën ndiqet me detyrë zyrtare ose me propozim, që e bēn tē padenjë pēr kryerje tē funksionit,

-nēse pērgjithmonë e humb aftësinë pēr ushtrim tē funksionit.

(3) Baza pēr shkarkim tē zēvendēsít tē drejtorit para kalimit tē mandatit janë:

- nēse nuk vepron nē pajtim me ligj, nē lidhje me kryerjen e mbikëqyrjes nga subjektet që kryejnë mbikëqyrje nē pajtim me dispozitat e këtij ligji,

- nēse kundr tij eshtë ngritur procedurë hetimore kur ekziston dyshim i bazuar se ka kryer vepër penale pēr tē cilën ndiqet sipas detyrës zyrtare ose me propozim, që e bēn tē padenjë pēr kryerjen e funksionit,

- nēse nē mēnyrë joprofessionale dhe tē pandërgjegjshme e kryen funksionin,

- nēse nuk vepron nē pajtim me dispozitat nga Ligji pēr parandalimin e korruptionit dhe konfliktit tē interesave dhe

- nēse pushon tē plotësojë ndonjë prej kushteve nga paragrafi (1) i këtij neni.

Pērgjegjësia e zēvendēsdrejtorit

Neni 15

Zēvendēsdrejtori pēr punën e vet pērgjigjet para drejtorit dhe Qeverisë.

Autorizime tē zēvendēsdrejtorit

Neni 16

(1) Zēvendēsdrejtori e zēvendēson drejtorin nē rast kur ai mungon ose kur pēr shkak tē sëmundjes dhe shkaqe tjeta nuk eshtë nē gjendje ta ushtrojë funksionin e vet, me tē gjitha autorizimet dhe pērgjegjësitë e veta nē udhëheqje.

(2) Zēvendēsdrejtori nē bashkëpunim me drejtorin merr pjesë nē pērgatitje tē Programit vjetor pēr punë tē Agjencisë dhe kryen punë nē kompetencë tē drejtorit që ia beson ai.

Mospērputhja me funksione dhe aktivitete tjera

Neni 17

(1) Funksioni drejtor dhe funksioni zēvendēs i drejtorit kryhet nē mēnyrë profesionale dhe nuk eshtë nē pajtim me kryerje tē funksionit ose profesionit tjeter publik.

(2) Drejtori dhe zēvendēsi i drejtorit nuk guxojnë tē shprehin qëndrime tē partive politike.

III. ORGANIZIMI I BRENDSHËM I AGJENCISË

Struktura e brendshme organizative e Agjencisë

Neni 18

(1) Nē Agjenci formohen njësi organizative pēr kryerjen e punëve nga kompetanca e Agjencisë.

(2) Struktura e brendshme organizative nē Agjenci eshtë e bazuar nē parim funksional dhe territorial nē nivel qendror.

(3) Struktura organizative e Agjencisë eshtë pēraktuar nē aktin pēr organizim tē brendshëm dhe punë tē Agjencisë nga neni 84 i këtij ligji.

IV. MËNYRA E PUNËS SË AGJENCISË

Mënyra e punës

Neni 19

(1) Agjencia nē punën e vet grumbullon tē dhëna dhe informata duke pērdorur:

1. burime tē hapura – publike,
2. tē dhëna dhe informata nga persona fizikë,
3. tē dhëna zyrtare dhe informata nga organet e pushtetit shtetëror, ndërmarrjet publike, njësitet e vetëqeverisjes lokale dhe personat tjerë juridikë, si dhe shfrytëzim tē tē dhënavë dñe informatave prej evidencave tē tyre zyrtare, përbledhjeve dhe regjistrave tē tē dhënavë që i mbajnë nē pajtim me ligj,
4. grumbullim tē fshehur tē tē dhënavë dñe informatave me:
 - a. ndjekjen e komunikimeve dhe grumbullimin e meta tē dhënavë, nē pajtim me Ligjin pēr ndjekjen e komunikimeve,
 - b. ndjekjen dhe incizimin e telekomunikimeve ndërkontaktore,
 - c. ndjekjen dhe incizimin e tē komunikimeve telefonike dhe tjetra elektronike me aparate dhe pajisje tē veçanta teknike, pa ndërmjetësimin e ATO-s dhe operatorëve,
 - d. mbikëqyrjes nē dërgesat postare dhe tjetra,
 - dh). personave me identitet tē fshehëtë,
 - e. grumbullimit tē fshehëtë tē lëndëve dñe dokumenteve dhe tē vëzhgimit.

(2) Pēr kryerjen e punëve nga kompetanca e vet Agjencia mund tē ndërmerr edhe masa pēr fshehje tē:

- identitetit tē punëtorëve tē Agjencisë ose personave tjerë fizikë,
- pronësisë mbi persona juridikë,
- pronësisë mbi lëndë dhe
- qëllimit pēr tē cilin grumbullohen tē dhënat dhe informatat.

1. Burime tē hapura – publike

Grumbullimi i tē dhënavë dñe informatave prej burimeve publike nē dispozicion

Neni 20

Agjencia grumbullon tē dhëna dhe informata prej tē gjitha burimeve që janë nē dispozicion publik, nē funksion tē qëllimeve tē parapara nē këtë ligj.

2. Grumbullimi i tē dhënavë dñe informatave nga personat fizikë

Mënyra e grumbullimit tē tē dhënavë dñe informatave nga personat fizikë

Neni 21

(1) Grumbullimi i tē dhënavë dñe informatave prej personave fizikë bazohet nē parimet e voluntarizmit dhe fshehtësisë. Agjencia eshtë e obliguar ta mbrojë identitetin e personit fizik me tē cilin ka realizuar komunikim pēr grumbullimin e tē dhënavë.

(2) Kur personat e autorizuar zyrtarë të Agjencisë grumbullojnë të dhëna dhe informata në komunikim me persona fizikë, kur u parashtrojnë pyetje zyrtare, janë të obliguar të legitimohen me legjitimacion dhe distinktiv zyrtar.

(3) Bisedë me person fizik, i cili vullnetarisht jep të dhëna dhe informata për çështje nën kompetencë të Agjencisë, mund të mbahet edhe në hapësirat zyrtare të Agjencisë, vetëm në bazë të pajtimit të tij paraprak me shkrim. Koj bisedë incizohet teknikisht, për çka personi është paraprakisht i njoftej. Për bisedën përpilohet procesverbal të cilin e nënshkruan personi fizik, me çka e konfirmon voluntarizmin për bisedën dhe originalitetin dhe tërresinë e bisedës së incizuar. Prosesverbalet dhe incizimet ruhen në Agjenci dhe janë të arritshme me kërkesë të organeve kompetente mbikëqyrëse dhe kontrolluese. Në bazë të pajtimit me shkrim, personi mund t'i nënshtronhet edhe testimt poligrafik.

(4) Nëse në mënyrë të bazuar mund të supozohet se ndonjë person fizik ka informata dhe të dhëna të rëndësishme për sigurinë nacionale të shtetit, Agjencia do të kërkojë prej Policisë të bisedojë me atë person nën kushtet e përcaktuara me ligj. Në rast të mbajtjes së asaj bisede nga Policia, merr pjesë edhe personi i autorizuar nga Agjencia.

3. Grumbullimi i të dhënave dhe informatave zyrtare prej organeve të pushtetit shtetëror, ndërmarrjeve publike, njësive të vetëqeverisjes lokale dhe personave tjerë juridikë

Mënyra e grumbullimit të të dhënave dhe informatave

Neni 22

(1) Personat udhëheqës dhe punëtorët në organet e pushtetit shtetëror, ndërmarrjet publike, njësítë e vetëqeverisjes lokale dhe personat tjerë juridikë, me kërkesë me shkrim të Agjencisë janë të obliguar t'i dorëzojnë të dhëna dhe informata zyrtare me të cilat menaxhojnë në suazat e kompetencës së caktuar të tyre ligjore, që mund të janë në interes për zbatimin e kompetencës së Agjencisë.

(2) Shfrytëzimin e të dhënave dhe informatave nga evidencat zyrtare, përbledhjet dhe registrat e të dhënave, të cilat subjektet nga paragrafi (1) i këtij neni, i mbajnë në pajtim me ligj, realizohet edhe me këqyrje të drejtëpërdrejtë nga personat e autorizuar zyrtarë të Agjencisë, të cilët detyrimisht legitimohen me legjitimacion dhe distinktiv zyrtar.

(3) Agjencia mund të ketë edhe qasje elektronike në evidencat, përbledhjet, registrat të cilat subjektet nga paragrafi (1) i këtij neni, i mbajnë në pajtim me ligj, në bazë të memorandumit të nënshkruar me personin udhëheqës të atij subjekti.

(4) Organet e pushtetit shtetëror dhe personat juridikë të cilët kryejnë autorizime publike, me detyrë zyrtare e njoftojnë Agjencinë për të dhënat nën kompetencë të tyre që janë të rëndësishme për sigurinë nacionale, kurse te të cilat ka ardhur në lidhje me kryerjen e kompetencave të veta.

(5) Kërkesa me shkrim e Agjencisë nga paragrafi (1) i këtij neni, paraqet informatë konfidenciale me shkallë të klasifikimit të përcaktuar me ligj.

4. Grumbullimi i fshehtë i të dhënave dhe informatave

Mënyra e grumbullimit të fshehtë të të dhënave dhe informatave

Neni 23

(1) Agjencia mund të grumbullojë të dhëna dhe informata fshehurazi në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(2) Të dhënat dhe informatat nga paragrafi (1) i këtij neni grumbullohen me ndihmë të masave të veçanta për grumbullim të fshehur të të dhënave dhe informatave.

(3) Masat për grumbullim të të dhënave dhe informatat zbatohen nëse:

- të dhënat dhe informatat nuk mund përgjithësisht të grumbullohen ose nuk mund të grumbullohen në kohë me shfrytëzimin e masave të tjera ose në mënyrë tjetër të përcaktuar me këtë ligj,

- kjo është e domosdoshme për ushtrimin e punëve me kompetencë të Agjencisë të përcaktuar me këtë ligj,

- masa për grumbullim e fshehtë të të dhënave dhe informatave është proporcionale në rrëthana të rastit dhe seriozitetit të kërcënimit të sigurisë dhe rrezikut për sigurinë kombëtare të shtetit dhe nëse me të njëjtën me krahasim me masat tjera për grumbullim sekret të të dhënave dhe informatave më së paku preket në liritë të njeriut dhe të drejtat të përcaktuara me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut, ligjin dhe marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- lloji i masës dhe kohëzgjatja e saj janë caktuar në varësi nga shkalla e kufizimit të lirive të njeriut dhe të drejtave të përcaktuara me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut, ligj dhe marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

- masa për grumbullim sekret të të dhënave dhe informatave është proporcionale me qëllimin për të cilin zbatohet, në pajtim me këtë ligj.

(4) Personat udhëheqës dhe punëtorët e organeve të pushtetit shtetëror, ndërmarrjet publike, njësítë e vetëqeverisjes lokale dhe personat tjerë juridikë, të cilët kanë informata për aplikim të masave për grumbullim të fshehtë të të dhënave janë të obliguar t'i ruajnë si informata të klasifikuara në pajtim me ligj.

Ndjekja e komunikimeve dhe grumbullimi i meta të dhënave, në pajtim me ligj të veçantë

Neni 24

(1) Agjencia mund të kryejë ndjekje të komunikimeve me zbatimin e masave për ndjekje të komunikimeve për shkak të mbrojtjes së interesave të sigurisë së shtetit, në pajtim me Ligjin për ndjekjen e komunikimeve:

- ndjekje dhe incizim të komunikimeve telefonike dhe të tjera elektronike;

- ndjekje dhe incizim të brendisë së objekteve, hapësirave të mbyllura dhe sende dhe hyrjeve në ato objekte, hapësira të mbyllura dhe sende, për shkak të krijimit të kushteve për zbatimin e masës,

- ndjekje dhe incizim me drithë të personave në hapësirë të hapur dhe vende publike dhe

- ndjekje dhe audio incizim të përbajtjes së komunikimeve të personave në vend të hapur dhe vende publike.

(2) Agjencia mund të grumbullojë edhe meta të dhëna për nevojat e sigurisë së shtetit në pajtim me Ligjin për ndjekjen e komunikimeve.

Ndjekja dhe incizimi i telekomunikimeve ndërkontrolluese

Neni 25

Ndjekje dhe incizimi i telekomunikimeve ndërkontrolluese mund të zbatohet me masë të veçantë për grumbullim të fshehur të të dhënavë dhe informatave me shfrytëzimin e shërbimeve të operatorëve, kur ndjekja e telekomunikimeve ndërkontrolluese është e pamundur të zbatohet në mënyrë jetët.

Ndjekja dhe incizimi i komunikimeve telefonike dhe komunikimeve tjera elektronike me aparate dhe pajisje të veçanta teknike, pa ndërmjetësimin e ATO-s dhe operatorëve

Neni 26

(1) Masa për ndjekje dhe incizim të komunikimeve telefonike dhe të tjera elektronike, e përcaktuar me Ligjin për ndjekje të komunikimeve, mund të zbatohet edhe me ndihmën e pajisjeve të veçanta teknike dhe pajisjes që mundësojnë zbatimin e masës pa ndërmjetësim të ATO-s dhe operatorëve.

(2) Zbatimi i masës nga paragrafi (1) i këtij nenit, mund të bëhet vetëm kur teknikisht është e pamundur ndjekja dhe incizimi i përbajtjes së komunikimit pa përdorim të aparateve dhe pajisjeve të veçanta teknike nga paragrafi (1) i këtij nenit.

(3) Personat e autorizuar zyrtarë të Agjencisë nuk guxojnë të kenë mundësi teknike ose çfarëdo mundësie jetët për ndryshim dhe shlyerje të të dhënavë prej aparateve dhe pajisjeve teknike nga paragrafi (1) i këtij nenit.

(4) Aparatet dhe pajisja teknike nga paragrafi (1) i këtij nenit, ruhen në Agjenci. Për aparatet dhe pajisjen teknik në Agjenci përpilohen Pasqyrë e veçantë me specifikim të aparateve dhe pajisjes, që rregullisht azhurnohet, për çka njoftohet Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut në afat prej 15 ditëve prej ditës së futjes së të dhënavë në Pasqyrë.

(5) Pas pranimit të urdhrit gjyqësor në të cilin për ndjekje dhe incizim të komunikimeve telefonike dhe komunikimeve tjera elektronike janë përcaktuar aparatet dhe pajisja teknike nga paragrafi (1) i këtij nenit, personi i autorizuar zyrtar i Agjencisë duke e parashtuar urdhrin, i ndërmerr aparatet dhe pajisjen teknike prej personit të autorizuar zyrtar të Agjencisë të angazhuar për ruajtjen e aparateve dhe pajisjeve të veçanta teknike dhe pas përfundimit të kohëzgjatjes së zbatimit të masës, i kthen ato menjëherë.

(6) Për ndërmarrjen dhe kthimin e aparateve dhe pajisjeve teknike nga paragrafi (5) i këtij nenit, në Agjenci mbahet regjistër i posaçëm në të cilin theksohet koha e ndërmarrjes, përkatesisht e kthimit të aparateve dhe pajisjes teknike, numri i identifikimit të aparateve dhe pajisjes, numri i urdhrit gjyqësor në bazë të të cilit janë dorëzuar aparatet dhe pajisja, emri dhe mbiemri i personit

të autorizuar zyrtar të Agjencisë i cili i ka ndërmarrë, përkatesisht kthyer aparatet dhe pajisjen teknike, emri dhe mbiemri i personit të autorizuar zyrtar të Agjencisë që i ka dorëzuar, përkatesisht pranuar ato dhe nënskrimi dora vet i personave. Të dhënat prej registririt ruhen pesë vjet.

(7) Aparatet dhe pajisja teknike nga paragrafi (1) i këtij nenit, aktivizohen menjëherë pas ndërmarrjes, me çka fillon të rrjedhë afati për zbatimin e masës.

(8) Drejtori me dispozitë nënligjore e përcakton specifikimin dhe karakteristikat teknike të aparateve dhe pajisjes teknike, si dhe mënyrën e ruajtjes dhe menaxhimit me aparatet dhe pajisjet e veçanta nga paragrafi (1) i këtij nenit.

Shfrytëzimi i bashkëpunëtorëve sekretë

Neni 27

(1) Agjencia mund të grumbullojë të dhëna dhe informata me shfrytëzimin e bashkëpunëtorëve sekretë.

(2) Bashkëpunimi nga paragrafi (1) i këtij nenit vendoset në bazë vullnetare dhe askush nuk mund të jetë i detyruar për bashkëpunim sekret.

(3) Agjencia është e obliguar ta mbrojë identitetin e bashkëpunëtorit sekret.

(4) Mjetet financiare për vendosjen e rrjetit të bashkëpunëtorëve me bashkëpunëtorë sekretë parashihen në suazat e mjeteve për dedikime të veçanta në buxhetin e Agjencisë.

(5) Mënyrën e realizimit të bashkëpunimit ndërmjet Agjencisë dhe bashkëpunëtorit sekret e përcakton Drejtori me dispozitë nënligjore.

Mbikëqyrja në dërgesat postare dhe të tjera

Neni 28

Personat juridikë dhe fizikë të cilët kryejnë punë të dërgimit të dërgesave postare dhe të tjera janë të obliguar Agjencisë t'i mundësojnë zbatimin e masave për grumbullim sekret të të dhënavë dhe informatave për dërgesa postare dhe të tjera dhe të mundësojnë kushte për qasje të drejtpërdrejtë në objektet dhe pajisjen teknike, si dhe kushte për zbatim të pavarur të masave.

Shfrytëzimi i personave me identitet të fshehtë

Neni 29

(1) Agjencia grumbullon të dhëna dhe informata me shfrytëzim të personave me identitet të fshehtë, në rast kur në mënyrë jetët për nuk mund të grumbullohen dhe të përpunohen të dhëna dhe informata në lidhje me kërcënimet dhe rreziqet mbi sigurinë për sigurinë nacionale të shtetit.

(2) Mënyrën e shfrytëzimit të personave me identitet të fshehtë e përcakton Drejtori me dispozitë nënligjore.

Grumbullim i fshehtë i lëndëve dhe dokumenteve

Neni 30

Agjencia për shkak të kryerjes së punëve në kompetencë të vet, mund të grumbullojë të dhëna dhe informata dhe me grumbullim, përkatesisht me blerjen e lëndëve dhe dokumenteve (plane, raporte, skica dhe dokumente tjera dhe lëndë konfidenciale) që janë të rëndësishme për sigurinë nacionale.

Vëzhgimi**Neni 31**

Agjencia mund tē ndërmerr masa pēr vëzhgimin e personave, objekteve dhe vendeve publike, pēr shkak tē grumbullimit tē tē dhënave dhe informatave nēse kjo është e domosdoshme pēr plotësimin e qëllimeve pēr tē cilat është themeluar.

V. KUSHTET DHE PROCEDURA PĒR ZBATIMIN E MASAVE PĒR GRUMBULLIM SEKRET TĒ TĒ DHËNAVE DHE INFORMATAVE

Subjekti kompetent pēr lëshim tē urdhrit, pērkatesisht lejes

Neni 32

(1) Gjykata mund tē urdhërojë zbatimin e këtyre masave pēr grumbullim sekret tē tē dhënave dhe informatave:

- ndjekje tē komunikimeve pēr shkak tē mbrojtjes sē interesave tē sigurisë sē shtetit, tē përcaktuara me Ligjin pēr ndjekje tē komunikimeve,
 - ndjekje dhe incizim i telekomunikimeve ndërkombëtare,
 - ndjekje dhe incizim tē komunikimeve telefonike dhe komunikimeve tjera elektronike pa ndërmjetësim tē ATO-s dhe operatorëve dhe
 - mbikëqyrje nē dërgesat postare dhe tjera.
- (2) Drejtori mund tē miratojë zbatimin e këtyre masave pēr grumbullim sekret tē tē dhënave dhe informatave:
- shfrytëzim tē bashkëpunëtorëve tē fshehtë,
 - shfrytëzim tē personave me identitet tē fshehtë,
 - grumbullim tē fshehtë tē lëndëve dhe dokumenteve dhe
 - vëzhgim.

1. Kushtet dhe procedura pēr zbatimin e masave pēr grumbullim sekret tē tē dhënave dhe informatave pēr tē cilat urdhër lëshon gjykata

Zbatimi i masave pēr grumbullim sekret tē tē dhënave dhe informatave pēr tē cilat urdhër lëshon gjykata

Neni 33

(1) Masat pēr ndjekjen e komunikimeve pēr shkak tē mbrojtjes sē interesave tē sigurisë sē shtetit nga neni 32 paragrafi (1) alineja 1 tē këtij ligji, zbatohen nē pajtim me kushtet dhe procedurën tē përcaktuara me Ligjin pēr ndjekje tē komunikimeve.

(2) Masat pēr grumbullim sekret tē tē dhënave dhe informatave nga neni 32 paragrafi (1) alinetë 2, 3 dhe 4 tē këtij ligji, zbatohen nē pajtim me kushtet dhe procedurën tē përcaktuara me këtë ligj.

Kushte pēr lëshim tē urdhrit nga gjykata

Neni 34

(1) Gjykata mund tē urdhërojë masa pēr grumbullim sekret tē tē dhënave dhe informatave nga neni 32 paragrafi (1) alinetë 2, 3 dhe 4 tē këtij ligji, kur ekzistojnë baza pēr dyshim se është duke u përgatitur kryerje e veprës penale kundër shtetit, kundër forcave tē armatosura ose kundër njerëzimit dhe tē drejtës ndërkombëtare.

(2) Përveç nē rastet nga paragrafi (1) i këtij nenii, gjykata mund tē urdhërojë masa pēr grumbullim sekret tē dhënave dhe informatave pēr shkak tē veprimit parandalues, kur është duke u përgatitur, stimuluar, organizuar ose merret pjesë nē sulm tē armatosur kundër Republikës së Maqedonisë së Veriut ose nē asgjësimin e sistemit tē saj tē sigurisë t'i kryejë funksionet e veta, si dhe pēr shkak tē veprimit parandalues nē lidhje me aktivitetet pēr veprat penale nga Kodi penal: organizim terrorist (neni 394-a), terrorizëm (neni 394-b), dhe financim tē terrorizmit (neni 394-v), kur nē mënyrë tjetër nuk mund tē sigurohen informata pēr aktivitetin e atillë ose sigurimi i tyre ka qenë i lidhur me vështirësi më tē mëdha, pēr t'u parandaluar kryerja e veprës penale, sulmit tē armatosur ose asgjësimit tē sistemit tē sigurisë.

Kërkesa pēr lëshim tē urdhrit gjyqësor

Neni 35

(1) Kërkesë pēr miratim tē urdhrit gjyqësor pēr zbatim tē masës pēr grumbullim sekret tē tē dhënave dhe informatave, nga neni 34 paragrafi (1) i këtij ligji parashton prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut me propozim tē drejtorit ose nga person i autorizuar prej tij.

(2) Kërkesa nga paragrafi (1) i këtij nenii, përmban tē dhëna pēr:

- llojin e masës pēr grumbullim sekret tē tē dhënave dhe informatave pēr tē cilën parashtrohet kërkesa,
- personin fizik ose juridik pēr tē cilin do tē zbatohet masa,
- llojin e aparatit teknik, pērkatesisht pajisjes që do tē përdoret,
- kohëzgjatjen e masës,
- llojin e sistemit tē telekomunikimeve, numrin telefonik ose informatë tjetër pēr identifikim, si dhe numrë identifikimi pēr secilin prej tyre veçmas, si dhe
- arsyetim tē shkaqeve dhe nevojës pēr tē cilat propozohet zbatimi i masës.

(3) Nëse kërkesa parashtrohet pēr miratim tē urdhrit pēr më shumë masa pēr grumbullim sekret tē tē dhënave dhe informatave paraqiten tē dhëna pēr secilën masë veçmas.

(4) Kërkesën pēr zbatimin e masës pēr grumbullim sekret tē tē dhënave dhe informatave nga paragrafi (1) i këtij nenii, prokurori publik i Republikës së Maqedonisë e parashton te gjykatësi i Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut, i caktuar me orarin e brendshëm tē gjyqtit.

Vendimmarrja sipas kërkesës pēr lëshim tē urdhrit gjyqësor

Neni 36

(1) Pēr kërkesën prej nenit 35 tē këtij ligji, vendos gjyqtar i Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut menjëherë, por jo më vonë se 24 orë nga parashtimi i kërkesës.

(2) Nëse gjykatësi nga paragrafi (1) i këtij nenii, nuk pajtohet me kërkesën pēr lëshim tē urdhrit pēr zbatim tē masës pēr grumbullim sekret tē tē dhënave dhe informatave, Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut ka tē drejtë pēr kundërshtim nē Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut nē afat prej 12 orëve nga njoftimi pēr mospajtim.

(3) Пër кundërshtimin nga paragrafi (2) i këtij neni, në afat prej gjashtë orëve nga parashtimi i tij vendos këshilli prej tre gjykatësve të Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut, në të cilin nuk mund të jetë anëtar, gjykatësi i cili nuk është pajtuar me kërkësën.

Përbajtja e urdhrit gjyqësor

Neni 37

(1) Urdhri për zbatimin e masës për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave përmban të dhëna për:

- llojin e masës për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave për të cilën parashtrohet kërkesa,
- personin fizik ose juridik për të cilin do të zbatohet masa,
- llojin e aparatit teknik, përkatësisht pajisjes që do të përdoret,
- kohëzgjatjen e masës,
- llojin e sistemit të telekomunikimeve, numrin telefonik ose informatë tjetër për identifikim, si dhe numër identifikimi për secilin prej tyre veçmas, si dhe
- arsyetim të shkaqeve dhe nevojës për të cilat propozohet zbatimi i masës.

(2) Ekzemplari anonim i urdhrit nga paragrafi (1) i këtij neni, për nevojat e kontrollit dhe mbikëqyrjes, përmban të dhëna për:

- numrin e urdhrit,
- kohëzgjatjen e masës dhe
- numrin e identifikimit.

(3) Anonimitetin e të dhënavës në urdhrin nga paragrafi (1) i këtij neni, e bën gjykatësi që ka sjellë urdhrin.

(4) Mënyrën e anonimitetit dhe të evidentimit në regjistër të urdhrit nga paragrafi (2) i këtij neni, e përcakton ministri i Drejtësisë.

Kohëzgjatja e masave për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave

Neni 38

(1) Me urdhrin për zbatim të masës për grumbullim të përhershëm të të dhënavës dhe informatave, gjykatësi i Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut do të lejojë zbatimin e masës që është domosdo e nevojshme, por jo më gjatë se gjashtë muaj.

(2) Gjykatësi mund të urdhërojë vazhdimin e zbatimit të masës për grumbullimin sekret të të dhënavës dhe informatave në pajtim me nenin 40 të këtij ligji, për kohën e nevojshme, por jo më gjatë se gjashtë muaj, me mundësi vazhdimi të përsëritur të masës për gjashtë muaj, me ç'rast masa mund të zgjatet maksimum dy vjet, duke llogaritur edhe kohën e përcaktuar me urdhrin e parë të lëshuar për masën.

Ndërprerja e masave për grumbullim sekret të të dhënavë dhe informatave

Neni 39

(1) Kur do të arrihen qëllimet për të cilat është arritur masa për grumbullimin sekret të të dhënavës dhe informatave ose arsyet për zbatimin e masës pushojnë së ekzistuari, personi i autorizuar i Agjencisë duhet të ndërpresë masën menjëherë dhe për atë ta njoftojë prokurorin publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, i

cili e dërgon njoftimin te gjykatësi i Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut, i cili jep urdhër për ndalimin e masës.

(2) Gjykatësi menjëherë e dërgon urdhrin për ndërprerjen e masës tek prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, i cili e përcjell urdhrin te personi i autorizuar zyrtar i Agjencisë.

Vazhdimi i masës për grumbullimin sekret të të dhënavës dhe informatave

Neni 40

(1) Jo më vonë se tri ditë para kalimit të afatit përlëshimin e urdhrit të gjykatës, nëse personi i autorizuar zyrtar i Agjencisë që zbaton masën për grumbullimin sekret të të dhënavës dhe informatave, vlerëson se ka nevojë për të vazhduar zbatimin e masës, drejtori ose personi i autorizuar nga ai mund të paraqesë propozim te Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut përvazhdimin e afatit për kohën e nevojshme, por jo më gjatë se gjashtë muaj, në të cilën do të arsyetojë shkaqet për të cilat propozohet vazhdimi.

(2) Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut në bazë të propozimit përvazhdimin e afatit nga paragrafi (1) i këtij neni, dhe më së voni dy ditë para kalimit të afatit për masën e lëshuar për grumbullimin sekret të të dhënavës dhe informatave, paraqet kërkësë përvazhdimin e afatit për zbatimin e masës, me një arsyetim për shkaqet pëtë cilat propozohet vazhdimi.

(3) Në bazë të kërkësës nga paragrafi (2) i këtij neni, Gjykatësi i Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut, mund të urdhërojë vazhdimin e masës për një periudhë kohore të nevojshme, por jo më gjatë se gjashtë muaj.

(4) Në rast se gjykatësi nuk pajtohet me kërkësën nga paragrafi (2) i këtij neni, Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut mund të parashtrojë kundërshtim në Gjykatën Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut, në afat prej 12 orëve nga njoftimi i mosmarrëveshjes.(5) Me ankesën nga paragrafi (4) i këtij neni, në afat prej gjashtë orëve nga paraqitja e tij vendos këshilli prej tre gjykatësve të Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut, në të cilën nuk mund të jetë anëtar gjykatësi i cili nuk është pajtuar me kërkësën.

Veprimi në raste urgjente

Neni 41

(1) Në rast urgjence, kur ekziston rreziku i prolongimit, gjykatësi i Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut mund të lëshoje menjëherë një urdhër të përkohshëm me shkrim për zbatimin e masës për grumbullimin sekret të të dhënavës dhe informatave me kohëzgjatje prej 48 orësh. Urdhëresën e përkohshme me shkrim gjykatësi ia dërgon Prokurorit Publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut i cili ia dërgon personit zyrtar të autorizuar të Agjencisë.

(2) Urdhëresën nga paragrafi (1) i këtij neni gjykatësi i Gjykatës Supreme e lëshon në bazë të kërkësës me shkrim të prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, i cili vepron me propozim të arsyetuar me shkrim të paraqitur nga drejtori ose nga personi i autorizuar i Agjencisë.

(3) Urdhri i përkohshëm me shkrim nga paragrafi (1) i këtij neni, përmban të dhënat e përbajtura në urdhrin e nenit 37 të këtij ligji.

(4) Nëse vlerësohet se ka nevojë për zgjatjen e afatit për zbatimin e masës për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave, para kalimit të afatit veprohet në pajtim me nenin 40 të këtij ligji.

Raporti

Neni 42

(1) Agjencia çdo tre muaj nga fillimi i zbatimit të masës për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave i dërgon raport prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut për zbatimin e masës.

(2) Përveç raporteve nga paragrafi (1) i këtij neni Agjencia dërgon raport edhe kur kërkohet nga Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, si dhe pas kalimit të kohës për të cilën është lejuar zbatimi i masës për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave.

(3) Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, raportet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, i dërgon në Gjykatën Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Dërgimi i masave të grumbulluara me zbatimin e masës për grumbullim sekret të të dhënavë dhe informatave te prokuori publik kompetent

Neni 43

(1) Të dhënat e grumbulluara nga zbatimi i masës për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave nga të cilat dalin baza dyshimi se përgatitet, është në rrjedha ose është kryer veprë penale për të cilën sipas ligjit mund të lëshohet masë e veçantë hetimore, prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut të dhënat ia dërgon prokurorit publik kompetent për veprime të mëtejshme në përpunje me ligjin.

(2) Të dhënat nga paragrafi (1) i këtij neni nuk mund të përdoren si dëshmi në një procedurë penale, por mund të përdoren për inicimin dhe drejtimin e hetimit penal.

Ruajtja dhe asgjësimi i të dhënavë të grumbulluara me zbatimin e masës për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave

Neni 44

(1) Të dhënat e grumbulluara dhe të përpunuara me kryerjen e urdhrit për zbatimin e masave për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave, kur vlerësohet se ato janë me rëndësi për masën e zbatuar, ruhen në Agjencë, në pajtim me rregullat përmbytjeve e të dhënavë personale dhe informatave të klasifikuara, për një periudhë prej tre vjetësh, të llogaritura nga skadimi i kohës së përcaktuar me urdhër.

(2) Periudha trevjeçare nga paragrafi (1) i këtij neni mund të fillojë të rrjedhë përsëri në rast të marrjes së informatës së re që lidhet drejtpërdrejt me të dhënat specifike për të cilat periudha e ruajtjes nuk ka skaduar. Në rastin kur zgjatet periudha prej tre vjetësh, është e nevojshme të zbatohet dhe të dokumentohet një vlerësim periodik i nevojës për ruajtjen e të dhënavë specifike në nivel vjetor.

(3) Të dhënat nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, janë lëndë vlerësimi me qëllim që të përcaktohet nëse janë të rëndësishme në lidhje me qëllimet për të cilat është zbatuar masa për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave. Nëse përcaktohet se të dhënat nuk janë të rëndësishme, ato zhduken.

(4) Mënyrën e përcaktimit të rëndësisë së të dhënavë dhe informatave i paragrafi (3) i këtij neni dhe mënyrën e asgjësimit të tyre e përcaktuan drejtori.

(5) Pas kalimit të afatit nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, të dhënat dhe të gjitha materialet që lidhen me kryerjen e urdhrit për zbatimin e masave për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave asgjësohen nën mbikëqyrjen e gjykatës së Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut, të përcaktuar me orarin e brendshëm të gjykatës përlëshimin e urdhreve dhe për asgjësimin përpilohet procesverbal në të cilin regjistrohet vetëm numri i urdhrit të gjykatës. Të gjitha të dhënat në regjistrin gjyqësor për personin të cilit i drejtohet urdhri ruhen për dhjetë vjet dhe pas kalimit të afatit asgjësohen.

(6) Procesverbalı nga paragrafi (5) i këtij neni, përgatitet në dy kopje dhe ruhet dhjetë vjet, nga të cilat një kopje për gjykatën dhe një për Agjencinë.

2. Kushtet dhe procedura për zbatimin e masave për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave të miratuara nga drejtori

Kushtet për miratimin e masave nga drejtori

Neni 45

(1) Drejtori mund të miratojë zbatimin e masave për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave nga neni 32 paragrafi (2) të këtij ligji, kur të dhënat dhe informatat në kompetencë të Agjencisë për të arritur qëllimin e përcaktuar me këtë ligj, nuk mund të grumbullohen në mënyrë tjetër ose grumbullimi e tyre lidhet me vështirësi disproporcionale.

(2) Drejtori miraton zbatimin e masave nga paragrafi (1) i këtij neni për kohën e nevojshme, por jo më gjatë se:

- dy vjet për masën "shfrytëzim i personave me identitet të fshehtë" dhe

- tre muaj për masën "mbikëqyrje".

(3) Miratimi i drejtorit për zbatimin e masës "blerje sekrete e lëndëve dhe dokumenteve" ka të bëjë vetëm me blerje të një njëfishhtë.

Kërkesa e arsyetur me shkrim

Neni 46

Drejtori vendos, respektivisht miraton zbatimin e masave për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave në bazë të arsyetimit të kërkesës me shkrim të parashtuar nga personi zyrtar i autorizuar i Agjencisë.

Ndalimi i masave të miratuara nga drejtori

Neni 47

Kur do të arrihen qëllimet për të cilat përcaktohet masa për grumbullimin sekret të të dhënavë dhe informatave ose arsyet për zbatimin e masës pushojnë së ekzistuari, si dhe kur kalon afati për të cilin është caktuar masa, personi zyrtari i autorizuar i Agjencisë, është i obliguar menjëherë ta ndalojë masën dhe për atë ta njoftojë drejtorin.

**VI. EVIDENCA E TË DHËNAVE DHE
INFORMATAVE DHE SHFRYTËZIMI I TYRE**

Përbledhjet

Neni 48

(1) Agjencia mban përbledhje të të dhënave personale dhe të dhënavet tjera dhe informatave, të cilat janë në kompetencë të Agjencisë (në tekstin në vijim: baza të të dhënave), ndërsa në pajtim me qëllimet e parapara me këtë ligj.

(2) Bazat e të dhënave nga paragrafi (1) i këtij nenii, paraqesin informata të klasifikuara, në përputhje me ligj të veçantë.

(3) Personat të cilët janë të njoftuar me të dhënat dhe informatat nga bazat e të dhënave nga paragrafi (1) i këtij nenii dhe dokumentet për ato të dhëna, janë të obliguar t'i mbajnë si informatë të klasifikuar.

Grumbullimi, përpunimi, përdorimi dhe mbrojtja e të dhënave dhe informatave personale dhe të tjera

Neni 49

(1) Agjencia grumbullon, përpunon, përdor dhe mbron të dhënat dhe informatat personale dhe të dhëna të tjera që kanë të bëjnë me punët që janë në kompetencë të Agjencisë, në përputhje me rregullat përmbytjeve e të dhënave personale, nëse nuk përcaktohet ndryshe me këtë ligj.

(2) Për të siguruar sekratin dhe mbrojtjen e përpunimit të dhënavë personale të personave fizikë, Agjencia është e detyruar të zbatojë masat e duhura teknike dhe organizative përmbytjeve nga asnjësimi i rastësishëm ose i paligjshëm i të dhënavë personale ose humbja e tyre e rastësishme, ndryshimi, zbulimi i paautorizuar ose qasja, në veçanti kur përpunimi përfshin transmetimin e të dhënave nëpërmjet rrjetit dhe mbrojtjen nga çfarë do formash të paligjshme të përpunimit, me ç'rast detyrimisht mban edhe regjistër i cili automatikisht e ruan regjistrimin/logon në të cilin janë pasqyruar aktivitetet e kryera në pajtim me këtë ligj. Incizimi automatik nënkuption incizim sistemor të logove, pa intervenim të njeriut.

**Baza e të dhënave të personave nën trajtimin operativ
të Agjencisë**

Neni 50

(1) Agjencia mban bazën e të dhënave të personave që janë nën trajtimin operativ të Agjencisë për një periudhë të caktuar kohore, por jo më gjatë se sa është e nevojshme përmbytjeve qëllimet përmbytjeve shkak të të cilave të dhënat grumbullohen përpunim në pajtim me këtë ligj.

(2) Gjatë kryerjes së trajtimit operativ nga Agjencia mund të grumbullohen të dhënat në vijim: emri, mbiemri, pseudonimi, data e lindjes (dita, muaji, viti, vendi, shteti), adresa e vendbanimit / vendqëndrimit, shtetësia, numri amë i qytetarit, statusi martesor, arsimi, profesioni, punësimi dhe arsyja e trajtimit operativ.

(3) Të dhënat personale nga paragrafi (2) i këtij nenii ruhen dhe përdoren në bazën e të dhënave deri në mbylljen e rastit. Pas mbylljes së rastit të dhënat personale bllokohen, ndërsa pas kalimit të afatit prej pesë vjetësh të bllokimit, nëse nuk ka informata dhe të dhëna të reja përatë rast, të dhënat personale shlyhen.

(4) Mënyrën e veprimit të Agjencisë për bllokim dhe pavlefshmëri të të dhënave nga paragrafi (3) i këtij nenii, e përcakton Drejtori me rregull nënligjore.

Njoftimi me kërkësë të qytetarit

Neni 51

(1) Agjencia është e obliguar me kërkësë të qytetarit brenda 30 ditëve me shkrim ta njoftojë personin nëse janë marrë masa kundër tij për grumbullimin sekret të të dhënave, nëse mbahet evidencë për të dhënat e tij personale dhe sipas kërkësës së tij, t'i vë në mbikëqyrje dokumentet përmbytjeve e dhënat e grumbulluara.

(2) Dokumentet e dhëna në mbikëqyrje të qytetarit nuk duhet të përbajnë të dhëna përmbytjeve e Agjencisë, as të dhëna përmbytjeve e tij personale tretë.

(3) Agjencia nuk është e detyruar të veprojë në përputhje me paragrafin (1) të këtij nenii nëse:

- njoftimi do të rrezikonte kryerjen e punëve të Agjencisë,

- njoftimi mund të çojë në rrezikimin e sigurisë së një personi tjetër,

- njoftimi mund të çojë në pasoja të dëmshme përsigurinë nationale ose interesin nacional të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(4) Pas përfundimit të shkaqeve nga paragrafi (3) alinetë 1 dhe 2 të këtij nenii, Agjencia është e detyruar të veprojë në përputhje me paragrafin (1) të këtij nenii.

(5) Në rastin nga paragrafi (3) alineja 3 të këtij nenii, Agjencia nuk është e obliguar të veprojë në përputhje me paragrafin (1) të këtij nenii, deri në mbarimin e afatit prej dhjetë vitesh nga dita e ndërpërjes së ndërmarrjes së masës përmbytjeve e dhënat e grumbullimin sekret të të dhënave.

VII. KONTROLLI DHE MBIKËQYRJA E AGJENCISË

1. Kontrolli i brendshëm në Agjenci

Njësia organizative përmbytjeve e brendshëm

Neni 52

(1) Kontrolli i brendshëm në Agjenci kryhet nga një njësia organizative e veçantë. Kontrolli i brendshëm përfshin:

- vlerësimin e ligjshmërisë dhe respektimin e standardeve profesionale në punën e Agjencisë;

- mbikëqyrjen në zbatimin e autorizimeve nga punonjësit e Agjencisë;

- vlerësimin e shfrytëzimit dhe përdorimit të armëve të zjarrit nga punonjësit e Agjencisë;

- mbikëqyrjen dhe vlerësimin e respektimit të rregullave dhe procedurave përmbytjeve e punonjësve të Agjencisë;

- vlerësimin e shfrytëzimit dhe përdorimit të armëve të zjarrit nga punonjësit e Agjencisë;

- informimin e drejtorit përmbytjeve e identifikimit e dhëni të dhëna të reja përmbytjeve e punonjësve të Agjencisë;

- kontroll të drejtimit me mjete materiale –teknike;

- dhëni të dhëna të reja përmbytjeve e punonjësve të Agjencisë;

- përgatitjen e raporteve;
 - dhe punë të tjera nga fushëveprimi i njësisë organizative, në përputhje me kompetencat e përcaktuara të Agjencisë.

(2) Në fushëveprimin e njësisë organizative nga paragrafi (1) i këtij nenit, është edhe veprimi sipas dedikimeve të dërguara nga Avokati i Popullit i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Këshilli për Mbikëqyrje Civile, në pajtim me ligjin.

Udhëheqësi i njësisë organizative për kontroll të brendshëm

Neni 53

(1) Udhëheqësi i njësisë organizative për kontroll të brendshëm në Agjenci emërohet nga drejtori nga radhët e punonjësve të Agjencisë, pas pajtimit paraprak me trupin kompetent të punës të Kuvendit për mbikëqyrjen e Agjencisë, për një periudhë gjashtë vjeçare.

(2) Pajtimi nga paragrafi (1) i këtij nenit jepet në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës për pajtim.

Plani vjetor i punës dhe raporti i udhëheqësit të njësisë organizative për kontroll të brendshëm

Neni 54

(1) Udhëheqësi i njësisë organizative për kontroll të brendshëm përgatit planin vjetor për punën, raport të rregullt vjetor dhe raporte sipas nevojës.

(2) Raportet nga paragrafi (1) i këtij nenit, përmbyjnë të dhëna konkrete për punën në Agjenci, si dhe rekomandime për veprim nëse është konstatuar punë e paligjshme ose nëse janë konstatuar lëshime apo parregullsi në punën e Agjencisë.

(3) Raportet nga paragrafi (2) i këtij nenit i dërgohen drejtorit, Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut për mbikëqyrjen e Agjencisë, për informim dhe shqyrtim.

(4) Nëse në reportin nga paragrafi (2) i këtij nenit, konstatohet ekzistim i bazave për dyshim për kryerjen e një vepre penale, për atë udhëheqësi i njësisë organizative e njofton edhe prokurorin publik kompetent.

(5) Raporti i rregullt vjetor përgatitet në muajin janar për vitin kalendarik paraprak.

2. Kontrolli mbi masat për grumbullimin sekret të të dhënavës dhe informatave për të cilat jep urdhër gjykata

Trupat kontrollues

Neni 55

(1) Kontroll të ligjshmërisë së zbatimit të masave për grumbullimin sekret të të dhënavës dhe informatave për të cilat ka dhënë urdhër gjykata në pajtim me këtë ligj, kryen:

- prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe

- gjykatësi i Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut, i cili e ka dhënë urdhrin.

(2) Trupat e kontrollues e kryejnë kontrollin sipas nevojës dhe pa njoftim.

Angazhimi i ekspertëve teknikë

Neni 56

(1) Trupat kontrollues nga nenit 55 i këtij ligji, përkryerjen e kontrollit efikas mund të angazhojnë ekspertë teknikë.

(2) Ekspertët teknikë nga paragrafi (1) i këtij nenit, zgjidhen sipas rregullit nga Regjistri i ekspertëve.

(3) Ekspertët teknikë nga paragrafi (1) i këtij nenit, janë të detyruar të ruajnë informatat e klasifikuara si sekret zyrtar, duke përfshirë të dhënat personale të marra gjatë kontrollit të kryer në përputhje me ligjin.

(4) Obligimi nga paragrafi (3) i këtij nenit, zgjat edhe pas përfundimit të angazhimit të tyre si ekspertë.

Raporti i ekspertit teknik

Neni 57

Për kontrollin e kryer eksperti teknik i angazhuar përgatit raport të cilin ia dërgon trupit kontrollues që e ka angazhuar, jo më vonë se 24 orë pas përfundimit të kontrollit.

Kontrolli i mënyrës së përdorimit të aparateve dhe pajisjeve të veçanta teknike

Neni 58

(1) Kontroll mbi mënyrën e përdorimit të pajisjeve dhe mjeteve të veçanta teknike nga nenit 26 i këtij ligji, kryen prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe gjykatësi i Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut i cili e ka lëshuar urdhrin.

(2) Prokurori publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, mund të kërkojë në çdo kohë nga personi zyrtar i autorizuar i Agjencisë të dëgjojë ose të përgjojë bisedë që është lëndë e masës, të kryej mbikëqyrje të përbajtjes së komunikimit të ndjekur, mbikëqyrje në të dhënat në lidhje me komunikimin e ndjekur, të kryej mbikëqyrje në shkresat e përgatitura me për përdorimin e pajisjeve dhe mjeteve, të kryej mbikëqyrje në shkresat elektronike që krijohen automatikisht në aparatet dhe pajisjet e veçanta teknike, si dhe të kryej kontroll në evidencat zyrtare që mbahen në Agjenci.

(3) Gjykatësi i Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut i cili ka lëshuar urdhrin mund të kryej mbikëqyrje në shkresat elektronike për përdorimin e aparateve dhe pajisjeve.

3. Mbikëqyrja

Trupat mbikëqyrës

Neni 59

Mbikëqyrje mbi punën e Agjencisë kryejnë:

- Kuvendi – drejtëpërdrejt dhe nëpërmjet trupave punues kompetentë,

- Avokati i Popullit i Republikës së Maqedonisë së Veriut

- Drejtoria për Mbrojtjen e të Dhënavë Personale,

- Drejtoria për Sigurinë e Informatave të Klasifikuara,

- Enti Shtetëror për Revizion dhe

- Këshilli për Mbikëqyrjen Civile në përporthje me Ligjin për ndjekjen e komunikimeve, si dhe
- organe tjera në pajtim me ligjin.

Mbikëqyrja nga Kuvendi

Neni 60

(1) Drejtori është i obliguar, me kërkesë të trupit punues kompetent së Kuvendit për mbikëqyrjen e Agjencisë, të sigurojë qasje në hapësirat e Agjencisë tek anëtarët e trupit punues kompetent, të lejojë mbikëqyrje në dokumentacion, të ofrojë të dhëna dhe informata mbi punën e Agjencisë dhe tu përgjigjet pyetjeve rreth punës së Agjencisë.

(2) Anëtarët e trupit kompetent të punës së Kuvendit për mbikëqyrjen e Agjencisë nuk mund t'i kërkojnë Agjencisë të dhëna për:

- identitetin e bashkëpunëtorëve ekzistues dhe të mëparshëm të Agjencisë;

- personat me identitet të fshehtë;

- persona të tretë për të cilët zbulimi i të dhënavë mund të rrezikojë sigurinë e tyre;

- të dhënat dhe informatat e grumbulluara nëpërmjet shkëmbimit të informatave me shërbimet e huaja dhe organizatat ndërkombëtare;

- të dhënat dhe informatat e klasikuara të organeve të tjera shtetërore me të cilat disponon Agjencia.

(3) Në zbatimin e mbikëqyrjes nga paragrafi (1) i këtij neni, anëtarët e trupit punues të Kuvendit kompetent për mbikëqyrjen e Agjencisë mund të kërkojnë nga Agjencia të dhëna për:

- punën dhe masat të cilat i zbaton Agjencia,

- urdhëresat e gjykatës për zbatimin e masave për grumbullimin sekret të të dhënavë dñe informatave,

- urdhra nga gjykata për zbatimin e masave për ndjekjen e komunikimeve, në pajtim me Ligjin për ndjekjen e komunikimeve,

- mënyrën e grumbullimit të të dhënavë të sigurisë dhe informatave, pa u zbardhur identiteti i punëtorëve, burimet e të dhënavë dñe informatave ose të dhënavë të tjera në lidhje me procese rrjedhëse të grumbullimit të të dhënavë të sigurisë dhe informatave për raste të veçanta,

- zbatimin e Buxhetit të Agjencisë dhe për procedurën për shfrytëzim të mjeteve për dedikime të posaçme të Agjencisë,

- informatat mbi pajisjet materiale, teknike dhe të personelit të Agjencisë,

- çështje të tjera me kompetencë të Agjencisë.

(4) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes, anëtarët e trupit punues kompetent të Kuvendit për mbikëqyrje të Agjencisë, mund të kërkojnë raporte për mbikëqyrjen e kryer profesionale nga institucionet kompetente për punën e Agjencisë.

(5) Organi kompetent punues i Kuvendit ka të drejtë të ftojë dhe të kërkojë informata nga Drejtori, të diskutojë për reportin e Entit Shtetëror për Revision për punën e Agjencisë, të diskutojë për reportin e Avokatit të Popullit për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese dhe ligjore të qytetarëve në procedurat e kryera nga Agjencia.

(6) Drejtori dërgon program vjetor për punë të Agjencisë dhe raport vjetor për punën e Agjencisë te trupi kompetent i punës i Kuvendit për mbikëqyrjen e Agjencisë më së voni deri në fund të muajit shkurt për vitin kalendarik paraprak, për shqyrtim. Raporti përmban edhe të dhëna për krijimin e një marrëdhënieje pune në Agjenci pa shpallje publike.

(7) Drejtori, trupit kompetent të punës të Kuvendit për mbikëqyrjen e Agjencisë i dërgon raport edhe nëse është e nevojshme ose me kërkesën e trupit punues kompetent (raporti i jashtëzakonshëm).

Obligimi për ruajtjen e informatave të klasifikuara

Neni 61

(1) Anëtarët e organeve kompetente të punës të Kuvendit janë të detyruar t'i mbrojnë dhe t'i ruajnë informatat e klasifikuara që i marrin edhe pas përfundimit të anëtarësimit, përkatesisht punës së trupat punues të Kuvendit.

(2) Në mbikëqyrjen parlamentare të punës së Agjencisë, nuk mund të marrë pjesë anëtarë i cili nuk posedon certifikatë adekuatë të sigurisë për qasje në informatat e klasifikuara.

VIII. BASHKËPUNIMI NDËRKOMBËTAR

Llojet e bashkëpunimit

Neni 62

(1) Agjencia bashkëpunon me shërbimet dñe organizatat e huaja për siguri dhe në përporthje me ligjin.

(2) Bashkëpunimi nga paragrafi (1) i këtij neni, kryhet nëpërmjet shkëmbimit të të dhënavë, informatave dhe pajisjeve, kryerjes së përbashkët të punëve në kompetencën e vet dñe trajnime të përbashkëta të punëtorëve.

(3) Drejtori mund të lidhë memorandume dhe akte të tjera për bashkëpunim me shërbimet e huaja të sigurisë dhe organizatat nga sfera e sigurisë.

(4) Me propozim të drejtorit, Qeveria miraton vendosje të bashkëpunimit të Agjencisë me shërbime dhe organizata të huaja të sigurisë dhe të zbulimit.

(5) Për kryerjen e punëve në kompetencë të saj, Agjencia mund të dërgojë punëtorë në përfaqësitetë diplomatike konsullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe misionet diplomatike jashtë vendit.

IX. FINANCIMI I AGJENCISË

Mjetet financiare

Neni 63

(1) Mjetet financiare për punën e Agjencisë sigurohen në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Mjetet për dedikime të posaçme të Agjencisë shfrytëzohen për ushtrim të aktiviteteve operative.

(3) Mënyrën e shfrytëzimit të mjeteve nga paragrafi (2) i këtij neni, e përcakton Drejtori me rregull nënligjore, e cila dorëzohet te trupi kompetent i punës i Kuvendit për mbikëqyrje të Agjencisë.

X. TRANSPARENCA NË PUNËN E AGJENCISË

Informimi dhe komunikimi me publikun

Neni 64

(1) Agjencia, me qëllim të informimit dñe komunikimit transparent me publikun, publikon në faqen e saj:

- rregullat relevante me rëndësi për punën e Agjencisë,

- strukturën organizative të Agjencisë,
 - reportin vjetor për punën të qasshëm publikisht,
 - anketa dhe broshura nga fushëveprimi i punës së Agjencisë,

- shpallje publike për punësim në Agjenci e të tjera.

(2) Agjencia gjithashtu mund të informojë ose njoftoje drejtëpërdrejt publikun për fenomenet dhe rastet e caktuarë të sigurisë.

(3) Informatat, përkatësisht njoftimet nga paragrafi (2) i këtij nenit, i jep drejtori ose i punësuarit i autorizuar nga ai.

(4) Mënyrën e informimit dhe realizimit të komunikimit me publikun e përcakton drejtori me akt nënligjor.

XI. TË DREJTAT DHE OBLIGIMET E TË PUNËSUARVE NË AGJENCI

Statusi i të punësuarve në Agjenci

Neni 65

(1) Të punësuarit në Agjenci kanë status të:

1. personave të autorizuar zyrtarë dhe
2. personave ndihmës – teknikë.

(2) Personat e autorizuar zyrtarë nga paragrafi (1) alineja 1 të këtij neni, mund të janë:

1. persona të autorizuar zyrtarë për punë profesionale,
2. persona të autorizuar zyrtarë për punë operative dhe
3. persona të autorizuar zyrtarë për punë analitike.

Zbatimi i rregullave

Neni 66

(1) Për punonjësit e Agjencisë me statusin e personave zyrtarë të autorizuar, zbatohen dispozitat e këtij ligji, ndërsa për çështjet që nuk janë rregulluar me këtë ligj, që kanë të bëjnë me marrëdhëniet e punës, zbatohen dispozitat e rregullave të përgjithshme për marrëdhënie pune.

(2) Për punonjësit e Agjencisë me statusin e personave ndihmës teknikë zbatohen dispozitat e rregullave për të punësuarit në sektorin publik dhe rregullat e përgjithshme për marrëdhënie pune.

1. THEMELIMI I MARRËDHËNIES SË PUNËS

1.1 Kushtet për themelimin e marrëdhënies së punës

Kushtet e përgjithshme dhe të veçanta për themelimin e marrëdhënies së punës

Neni 67

(1) Marrëdhënie pune në Agjenci mund të krijojë personi që i plotëson kushtet e përgjithshme në vijim:

- të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut,
- të mos ketë shtetësi të ndonjë shteti tjetër,
- të jetë i moshës madhore,
- të ketë aftësi shëndetësore dhe psikofizike,
- të ketë përfunduar të paktën katër vjet të arsimit të mesëm,

- me një kontroll të sigurisë të jetë vërtetuar se nuk ka rezik sigurie për punësimin e personit,

- gjatë testimit poligrafik për kontroll të integrititetit profesional, është marrë mendim pozitiv,

- me aktgjykim gjyqësor të plotfuqishëm të mos i jetë shqiptuar dënim ose sankzion për kundërvajtje ndalim për kryerje të profesionit, veprimtarisë ose detyrës,

- të mos jetë anëtar i ndonjë partie politike ose anëtar i organeve dhe trupave të partive politike,

- të ketë dhënë testimin përi integritet.

(2) Për plotësimin e kushtit nga paragrafi (1) alineja 2 të këtij neni, kandidati dorëzon deklaratë, të vërtetuar në noter.

(3) Për plotësimin e kushtit nga paragrafi (1) alineja 4 të këtij neni kryhet kontroll i kandidatit, me shpenzim të Agjencisë.

(4) Testimi poligrafik nga paragrafi (1) alineja 7 të këtij neni, zbatohet në bazë vullnetare, në bazë të pajtimit paraprak me shkrim për testim poligrafik të kandidatit. Me pajtim me shkrim të personi deklaron se pajtohet të kryejë testim poligrafik për themelimin e marrëdhënieve së punës në Agjenci, si dhe testim poligrafik të testimtës të kontrollit të integritetit profesional gjatë marrëdhënieve së punës në Agjenci.

(5) Për kandidatin i cili refuzon testimin poligrafik nga paragrafi (1) alineja 7 të këtij neni, konsiderohet se nuk i plotëson kushtet përi themelimin e marrëdhënieve së punës në Agjenci.

(6) Mënyrën e zbatimit të testimtës poligrafik e përcakton drejtori me akt nënligjor.

(7) Përveç kushteve të përgjithshme për vendosjen e marrëdhënieve së punës në Agjenci nga paragrafi (1) i këtij neni, me aktin përsistematizimin e vendove të punës në Agjenci mund të përcaktohen edhe kushte të tjera të veçanta.

(8) Nëse personi nuk themelon marrëdhënie pune në Agjenci për shkak të mosplotësimit të kushteve nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia nuk është e obliguar t'i arsyetojë shkaqet përi këtë.

Përfaqësimi adekuat dhe i barabartë, barazia gjinore dhe mosdiskriminimi

Neni 68

(1) Gjatë punësimit në Agjenci zbatohet përfaqësimi adekuat dhe i barabartë i qytetarëve që u përkasin të gjitha bashkësive, në të gjitha nivelet, me respektimin e kriterieve të profesionalizmit dhe kompetencës.

(2) Ndalohet diskriminimi direkt ose indirekt i personave të paraqitur gjatë punësimit.

(3) Agjencia nuk guxon që personat e paraqitur t'i vendosë në pozitë të pabarabartë për shkak të origjinës racore ose etnike, ngjyrës, gjinisë, moshës, bindjes fetare, politike ose tjetër, anëtarësimit në sindikata, prejardhjes nationale ose sociale, statusit të familjes, gjendjes pronësore, orientimit gjinor ose për shkak të rrëthanave të tjera personale.

Kontrolli i sigurisë

Neni 69

(1) Kontrolli i sigurisë së personit kryhet para themelimit të marrëdhënieve së punës në Agjenci për shkak të përcaktimit të rezikut të sigurisë.

(2) Kontrolli i sigurisë nga paragrafi (1) i këtij neni kryhet në bazë të pëlgimit paraprak me shkrim të personit.

(3) Personi që refuzon kontrollin e sigurisë do të konsiderohet se nuk përbush kushtet për themelimin e marrëdhënies së punës në Agjenci.

(4) Kontrolli i sigurisë së personit kryhet si kontroll i sigurisë së shkallës së dytë.

(5) Kontrolli i sigurisë fillon me plotësimin e pyetësorit të sigurisë.

(6) Të dhënat e plotësuara janë pjesë e përbajtjes së kontrollit të sigurisë.

Мënyra e themelimit të marrëdhënies së punës në Agjenci

Neni 70

(1) Marrëdhënia e punës në Agjenci mund të themelohet:

- në bazë të publikimit të konkursit publik,
- pa publikimin e konkursit publik dhe
- me marrje kontraktuese.

Shpallja publike

Neni 71

(1) Konkursi publik për themelimin e marrëdhënies së punës në Agjenci publikohet në faqen e internetit të Agjencisë, si dhe në të paktën dy gazeta ditore të botuara në tërë territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, nga të cilat njëra nga gazetat që botohet në gjuhën që e flasin të paktën 20% e qytetarëve që flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjyha maqedonase.

(2) Në konkursin publik theksohet vendi i punës dhe kushtet e përgjithshme dhe të veçanta për themelimin e marrëdhënies së punës.

(3) Afati i paraqitjes në konkursin publik nga paragrafi (1) i këtij neni nuk mund të jetë më i shkurtër se 15 ditë, respektivisht më i gjatë se 20 ditë nga dita e publikimit të tij në gazetat ditore.

Themeli i marrëdhënies së punës në bazë të konkursit publik

Neni 72

(1) Vendet që plotësohen pa publikimin e njoftimit publik përcaktohen në Aktin për sistematizimin e vendeve të punës në Agjenci.

(2) Përzgjedha për zgjedhjen e personave për vendosjen e marrëdhënies së punës pa publikimin e shpalljes publike bëhet nga personat të cilët kanë dorëzuar biografi të shkurtër dhe letër motivimi për punësim në Agjenci, me shkrim ose në formë elektronike, në kërkësë të veçantë të krijuar për atë qëllim në internet faqen e Agjencisë.

Themeli i marrëdhënies së punës me marrje kontraktuese

Neni 73

(1) Marrëdhënia e punës mund të themelohet edhe me punonjës të një organi tjetër të administratës shtetërore, një organi tjetër të pushtetit shtetëror, institucionit, administratës komunale dhe administratës së Qytetit të Shkupit, me marrëveshje të punonjësit, nëse për atë pajtohen funksionarët të cilët menaxhojnë me ato organe dhe punonjësi që merret.

(2) I punësuar i cili themelon marrëdhënie pune me marjen e marrëveshjes në vendin e punës me statusin e personit zyrtar të autorizuar në Agjenci, brenda një periudhe prej gjashtë muajsh trajnohet për kryerjen e pavarur dhe profesionale të punës në atë vend pune. Trajnimi kryhet nga mentorë.

(3) Për periudhën nga paragrafi (2) i këtij neni, punonjësit i paguhet 80% e rrogës së përcaktuar për vendin e punës në të cilin është caktuar.

(4) Me përfashtim, dispozitat nga paragrafët 2 dhe 3 të këtij neni, nuk kanë të bëjnë me marjen e punonjësit që tani më ka statusin e personit zyrtar të autorizuar ose merret nga radhët e të punësuarve në bashkësinë për siguri dhe zbulim.

Procedura për përzgjedhje për themelimin e marrëdhënies së punës me ose pa shpallje publike

Neni 74

(1) Procedura për përzgjedhje për themelimin e marrëdhënies së punës në Agjenci me dhe pa shpallje publike përfshin disa fazë edhe atë:

- përzgjedhje administrative,;
- testim me shkrim,
- testim psikologjik,
- intervistë dhe
- kontolle shëndetësore.

(2) Varësisht nga lloji i vendit të punës për të cilin kryhet përzgjedhja, përvëç fazave të përcaktuara në paragrafin (1) të këtij neni, procedura e përzgjedhjes mund të përfshijë edhe fazat e tjera të përcaktuara me aktin nga neni 75 paragrafi (4) të këtij ligji.

Komisioni për përzgjedhje

Neni 75

(1) Për zbatimin e procedurës së përzgjedhje për themelimin e marrëdhënies së punës në Agjenci, drejtori formon komision për përzgjedhje.

(2) Komisioni nga paragrafi (1) i këtij neni përbëhet nga kryetari, të paktën katër anëtarë, sekretari dhe zëvendësít e tyre.

(3) Gjatë zbatimit të përzgjedhjes së personave të paraqitur u mundësohet me kushte të barabarta t'i demonstrojnë aftësitetë e tyre në kushte të barabarta, pavarësisht nga gjinia, raca, ngjyra, origjina kombëtare dhe shoqërore, besimi fetar, prona dhe gjendja shoqërore.

(4) Drejtori miraton rregull nënligjore për mënyrën e përzgjedhjes së personave të cilët themelojnë marrëdhënie pune në Agjenci.

2. TRAJNIMI

Trajnimi i kandidatëve për vende pune me status: persona të autorizuar zyrtarë për punë operative dhe persona zyrtarë të autorizuar për punë analitike

Neni 76

(1) Pas përfundimit të përzgjedhjes së kandidatëve për themelimin e marrëdhënies së punës për vendet e punës me statusin persona të autorizuar për punë operative dhe persona zyrtarë të autorizuar për punë analitike, për kandidatët e zgjedhur zbatohet trajnim në kohëzgjatje prej gjashtë muajsh. Trajnimi zbatohet në Agjenci.

(2) Me kandidatin nga paragrafi (1) i këtij neni, drejtori lidh marrëveshje për trajnim, me të cilën rregullohen të drejtat dhe detyrimet reciproke.

(3) Për kohëzgjatjen e trajnimit, shpenzimet për akomodimin dhe ushqimin e kandidatëve janë në barrë të Agjencisë.

(4) Pas përfundimit të trajnimit, kandidatët japid provim.

(5) Kandidati i cili nuk do ta kalojë provimin nga paragrafi (4) i këtij neni, ka të drejtë ta kalojë përsëri në afat prej 30 ditësh.

(6) Kandidati i cili erdhe për herë të dytë nuk do ta kalojë provimin në pajtim me nenin (5) të këtij neni nuk ka të drejtë përsëri ta kalojë atë provim.

Puna provuese për punëtorët për vende pune me status: persona të autorizuar zyrtarë për punë operative dhe persona zyrtarë të autorizuar për punë analitike

Neni 77

(1) Me kandidatët të cilët me sukses e kalojnë provimin pas përfundimit të trajnimit për themelin e marrëdhënie së punës për vende pune me status: persona të autorizuar zyrtarë për punë operative dhe persona zyrtarë të autorizuar për punë analitike, drejtori lidh marrëveshje për punë provuese në kohëzgjatje prej gjashëtë muajsh. Puna provuese zbatohet nga mentorë.

(2) Gjatë kohëzgjatjes së punës provuese nga paragrafi (1) i këtij neni, të punësuarit i paguhet një rrogë në lartësi prej 80% të rrogës për vendin e punës për të cilin ka lidhur marrëveshje për punë provuese.

(3) Pas kalimit të punës provuese i punësuarit jep provim të posaçëm.

(4) Me të punësuarin i cili e jep provimin nga paragrafi (3) i këtij neni, drejtori lidh marrëveshje për punësim për periudhë të pacaktuar kohore.

(5) Punëtori i cili ka lidhur marrëveshje për punësim me kohë të pacaktuar në Agjenci eshtë i detyruar të mbetet në marrëdhënie pune në Agjenci së paku pesë vjet, në të kundërtën eshtë i detyruar t'i kompensojë shpenzimet për trajnimin e ri të zmadhuar për dy herë.

Praktikant për vend pune me status të personit zyrtar të autorizuar për çështje profesionale

Neni 78

(1) Me përfundimin e përzgjedhjes së kandidatëve për themelin e marrëdhënie së punës për status të personit zyrtar të autorizuar për punë profesionale, drejtori me kandidatin e përzgjedhur lidh marrëveshje për punësim për kohë të pacaktuar për praktikant për vend të caktuar pune.

(2) Stazhi i praktikantit zgjat nëntë muaj.

(3) Gjatë stazhit të praktikantit, i punësuarit nga paragrafi (1) i këtij neni duhet aftësitet për kryerjen e pavarrur dhe profesionale të punës. Aftësimi kryhet nga mentorë.

(4) Punëtorit nga paragrafi (1) i këtij neni, i përcaktohet rrogë për praktikant në lartësi prej 80% të përbërësit bazë të pagës së përcaktuar për vendin e punës për të cilin eshtë lidhur marrëveshja e punës.

(5) Pas përfundimit të stazhit të praktikantit i punësuarit jep provimin e praktikës.

E drejta dhe obligimi për trajnim të vazhdueshmë

Neni 79

(1) I punësuarit në Agjenci ka të drejtë dhe obligim të trajnohet vazhdimesh në përputhje me nevojat e Agjencisë (trajnim i vazhdueshmë).

(2) Pas përfundimit të trajnimit të vazhdueshmë, i punësuarit eshtë i obliguar t'ua transferoje njojuritë e fituara punonjësve tjerë.

Marrëveshja për trajnim të vazhdueshmë

Neni 80

(1) Me të punësuar i cili dërgohet në trajnim të vazhdueshmë, drejtori lidh marrëveshje me shkrim.

(2) Me marrëveshjen për trajnim të vazhdueshmë rregullohen të drejtat dhe detyrimet e ndërsjella të punonjësit të Agjencisë dhe përcaktohet se i punësuarit eshtë i detyruar të qëndrojë në marrëdhënie pune në Agjenci në vendin e punës ku kryhen punë të njëjtë ose të përaferta dy herë më shumë se koha e kaluar në trajnim, respektivisht të paktën dy vjet nëse trajnimi ka zgjatur më pak se një vit.

(3) I punësuarit i cili nuk do të plotësojë kushtet nga paragrafi (2) i këtij neni, obligohet të kompensojë shpenzimet e bëra për trajnimin e tij të rritura për tri herë.

Njësia organizative për trajnim

Neni 81

(1) Trajnimi për punëtorët në Agjenci zbatohet nga:

- mentorë ose
- njësia organizative për trajnim.

(2) Mentor mund të jetë çdo punëtor i cili eshtë i sistemuar në vend pune në nivel më të lartë se punëtori i cili eshtë i mentoruar dhe ka kryer trajnim për mentor.

(3) Mentorë caktohet me aktvendim të drejtorit.

(4) Trajnimi i punëtorëve mund të kryhet edhe në mënyrë tjetër, me angazhim të personave dhe subjekteve tjera.

Mënyra e kryerjes së trajnimit dhe zbatimi i provimeve të veçanta

Neni 82

Mënyra e kryerjes së trajnimit në Agjenci, përbajtja e programit dhe mënyra e kryerjes së provimeve nga nenet 76, 77 dhe 78 të këtij ligji, përcaktohet nga drejtori me rregull nënligjore.

3. KATEGORITË E TË PUNËSARVE

Klasifikimi i vendeve të punës në Agjenci

Neni 83

(1) Vendet e punës në Agjenci klasifikohen në mënyrën si vijon:

Kategoria I – punonjës udhëheqës:

1. punonjës udhëheqës në njësitë organizative në nivel qendror me kompetencë në të gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, me tre nivele të vendeve të punës:

- ndihmës - drejtor,

- kryeshev sektori,
 - kryeshev i seksionit,
2. punonjës udhëheqës në njësitë organizative me kompetencë në nivel rajonal, për rajon të përcaktuar, respektivisht rajon në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, me tre nivele të vendeve të punës:
- kryeshev i zyrës,
 - kryeshev i njësisë,
 - kryeshev i degës,
- Kategoria II - punëtorët në vendet e punës me arsim të lartë, me katër, respektivisht tre nivele të vendeve të punës:
- (Inspektor, analist, bashkëpunëtor) - kryesor vetëm në njësitë organizative në nivel qendror me kompetencë në të gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut,
 - (inspektor, analist, bashkëpunëtor) i pavarur
 - (inspektor, analist, bashkëpunëtor) i lartë,
 - inspektor, analist, bashkëpunëtor.
- Kategoria III – punëtorët në vendet e punës me arsim të mesëm, tre nivele të vendeve të punës:
- (punëtor operativ, asistent teknik, referent) i pavarur,
 - (punëtor operativ, asistent teknik, referent) i lartë,
 - punëtor operativ, asistent teknik, referent.

Akti për organizimin e brendshëm dhe punën dhe veprimin për sistematizimin e vendeve të punës në Agjenci

Neni 84

(1) Organizimi dhe puna e Agjencisë përcaktohen me dekret të miratuar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Akti për sistematizimin e vendeve të punës në Agjenci miratohet nga drejtori me pëllqim paraprak të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

4. RROGA

Pjesët përbërëse të rrogës

Neni 85

(1) Rroga e punonjësit në Agjenci përbëhet nga:

- komponenti bazë dhe
- komponenti ekskluziv.

(2) Komponentin bazë të rrogës nga paragrafi (1) alineja 1 e këtij neni, e përbëjnë:

- rroga bazë,
- rritje për 20%, 30% ose 35% dhe
- shtesa për karrierë.

(3) Komponentin ekskluziv të rrogës nga paragrafi (1) alineja 2 e këtij neni, e përbëjnë:

- shtesa për punë të suksesshme,
- shtesë pune e rrogës dhe
- shtesë e jashtëzakonshme e rrogës (punë jashtë orarit).

4.1 Komponenti themelor i rrogës

Rroga bazë

Neni 86

(1) Me rrogën bazë vlerësohet arsimi dhe kompleksiteti i punëve në vendin e punës të përcaktuara me aktin për sistematizimin e vendeve të punës në Agjenci, si dhe niveli i pozicionimit të vendit të punës në përputhje me Klasifikimin e vendeve të punës. Rroga bazë shprehet me pikë.

(2) Përvoja e punës vlerësohet në shumë prej 0,5% të punonjës së rrogës bazë me të cilën vlerësohet arsimi dhe kompleksiteti i vendit të punës, për çdo vit të filluar të stazhit të punës dhe më së shumti deri në 20%.

(3) Për vendet e punës në Agjenci përcaktohen pikët për rrogë bazë së shumë prej:

a) për Kategorinë I – punonjës udhëheqës:

- punonjës udhëheqës në njësitë organizative në nivel qendror me kompetencë në gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut:

1. ndihmës – drejtor.....	1600 pikë,
2. kryeshev sektori.....	1400 pikë,
3. kryeshev i seksionit.....	1200 pikë.

- punonjës udhëheqës në njësitë organizative me kompetencë në nivel rajonal për rajon të përcaktuar, respektivisht rajon në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut:

1. kryeshev i zyrës.....	1300 pikë,
2. kryeshev i njësisë.....	1100 pikë,
3. kryeshev i degës.....	1000 pikë.

b) Për kategorinë II – punonjës në vendet e punës me arsim të lartë:

1. krye- (inspektor, analist, bashkëpunëtor) – vetëm në njësitë organizative në nivel qendror me kompetencë në gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.....1000 pikë,

2. (inspektor, analist, bashkëpunëtor) i pavarur....	900 pikë,
3. (inspektor, analist, bashkëpunëtor) i lartë.....	850 pikë,
4. inspektor, analist, bashkëpunëtor.....	800 pikë.

c) Për kategorinë III – punonjës në vendet e punës me arsim të mesëm:

1. (punëtor operativ, asistent teknik, referent) i pavarur650 pikë,

2. (punëtor operativ, asistent teknik, referent) i lartë.....600 pikë,

3. punëtor operativ, asistent teknik, referent.....550 pikë.

Vlera e pikës

Neni 87

Vlerën e pikës për llogaritjen e rrogës bazë për vendet e punës në Agjenci e përcakton Qeveria, me propozim të drejtorit.

Rritja e shumës së mjeteve të dedikuara për rrogë për 20%, 30% respektivisht 35%

Neni 88

Për shkak të llojit, natyrës dhe kompleksitetit të punëve që kryhen, si dhe për shkak të peshës së punëve dhe kushteve të veçanta në të cilat ato kryhen, punonjësit e Agjencisë me statusin e personave zyrtarë të autorizuar bëhet vlerësimi i punës duke rritur shumën e mjeteve të dedikuara për rrogë bazë për:

1. 20 % për persona të autorizuar zyrtarë për punë profesionale,

2. 30 % për persona të autorizuar zyrtarë për punë operative dhe persona zyrtarë të autorizuar për punë analitike dhe

3. 35 % për persona të autorizuar zyrtarë për punë operative lidhur me pengimin e terrorizmit dhe ekstremizmit të dhunshëm.

Shtesa pér karrierë

Neni 89

(1) Me shtojcën pér karrierë bëhet vlerësimi i profesionalizmit të punonjësit në Agjenci, me çka sigurohet stimulim pér suksesin dhe kryerjen profesionale të punës, zhvillimit profesional dhe vazhdimësishë në punë.

(2) Fitimi i kompensimit pér karrierë varet nga punëtori - individ i cili duhet të përmbrushë kushtet e përcaktuara në këtë ligj pér avancim në rangun pagesor.

(3) Vlerësimi nga paragrafi (1) i këtij nenit kryhet në shumë me përqindje në lartësi prej 5%, që llogaritet në rrogën bazë, nëse punonjësi është avancuar në rang pagesë të përcaktuar me këtë ligj.

(4) Shuma e përcaktuar nga paragrafi (3) i këtij nenit, paraqet pjesë përbërëse të rrogës bazë dhe në atë shumë kryhet vlerësimi i radhës i shtesës pér karrierë.

4.2 Komponenti i jashtëzakonshëm i rrogës**Shtesa pér suksesin e punës**

Neni 90

(1) Shtesa pér suksesin e punës punëtorit i caktohet njëherë në shumë në përqindje në lartësi deri në 15% nga komponenti themelor i rrogës së punëtorit.

(2) Nëse konstatohet se punëtori i ka kryer punët e besueshme përkatësisht kontributin e tij në punën e përgjithshme të njësisë organizative dhe Agjencia është me sukses dhe cilësi të veçantë, mund të propozohet përcaktim të shtesës pér sukses të punës.

(3) Shtesa pér suksesin e punës mund të përcaktohet në rastet në vijim:

- angazhim të veçantë në kryerjen e punëve dhe detyrave nga vendi i punës ose punëve tjera të caktuara dhe kryerja e tyre me cilësi të veçantë;

- iniciativë e treguar në punën nëpërmjet dhënies së propozimeve të dobishme dhe zgjidhjeve që kontribuojnë pér efikasitet më të madh dhe realizim të rezultateve më të mëdha në punën,

- kryerja e punëve dhe detyrave më gjithëpërfshirëse në lidhje me punët dhe detyrat të cilat zakonisht kryhen,

- tregoi profesionalizëm të veçantë në zbatimin rregullave ligjore dhe rregullave tjera,

- kontribut të konsiderueshëm në parandalimin e kryerjes dhe zbulimit të veprave penale dhe veprimeve tjera të palejuara,

- kryerja e punëve dhe detyrave në raste kur nevojitet vendimmarrija e individit me çka kontribuohet pér rritjen e autoritetit të Agjencisë,

- pjesëmarrje në grupet e punës dhe komisionet të formuara nga Drejtori përkatësisht nga ai punëtor i autorizuar,

- kryerja e suksesshme e punëve dhe detyrave nga punëtori që mungon gjatë periudhës më të gjatë kohore dhe

- pjesëmarrja në realizimin e aksioneve në grupe, lokale ose republike dhe arritjen e suksesit të veçantë në të njëjtat.

(4) Shtesa nga paragrafi (1) i këtij nenit përcaktohet nëse ka të siguruar mjete në buxhetin e Agjencisë pér atë dedikim.

(5) Mënyra e përcaktimit të shtesës nga paragrafi (1) i këtij nenit, rregullohet me akt nënligor të cilin e miraton Drejtori.

Shtesa pune e rrogës

Neni 91

Shtesa e punës e rrogës paguhet pér punë gjatë natës, punë të dielën, punë gjatë festave, të përcaktuara me ligj dhe punë me ndërrime.

Shtesa e jashtëzakonshme pune e rrogës

Neni 92

Shtesa e jashtëzakonshme pune e rrogës paguhet pér punë më të gjatë se orari i plotë i punës - punë jashtë orarit.

5. SISTEMIMI I PUNËTORËVE NË AGJENCINË**Llojet e sistemimit**

Neni 93

Punëtori i Agjencisë mundet që gjatë marrëdhënies së punës të sistemohet në vend tjetër të punës ndryshtë nga ai në të cilin ka punuar më parë:

- në procedurë transparente,
- sipas nevojës së Agjencisë,
- me kërkesë të punëtorit ose
- në raste tjera, në pajtim me ligjin.

Kushtet pér sistemimin e punëtorit

Neni 94

Sistemimi i punëtorit mund të bëhet vetëm nëse janë përbushur kushtet në vijim:

- vendi i punës në të cilin sistemohet punëtori është në njësi organizative në vendbanimin e punëtorit,

- vendi i punës në të cilin sistemohet është i lirë ose i zbrzet,

- vendi i punës në të cilin sistemohet është identik sipas nivelit, në pajtim me Klasifikimin e vendeve të punës në Agjenci,

- punëtori në tërësi i përbush kushtet e përcaktuara gjatë aktit pér sistematizim të vendeve të punës të përcaktuar pér vendin e punës në të cilin bëhet sistematizimi dhe

- në vendin e punës në të cilin punëtori sistemohet, kryhen punë të njëjtë ose të ngashme me punët që kryhen në vendin e punës nga i cili punëtori sistemohet.

Sistemimi me karakter të përkohshëm

Neni 95

(1) Sistemimi i punëtorit në vend tjetër të punës mund të jetë edhe me karakter të përkohshëm, pér shkak të zëvendësimit të punëtorit që mungon përkohësish.

(2) Sistemimi nga paragrafi (1) i këtij nenit mund të zgjasë së paku një muaj, ndërsa më së shumti një vjet.

(3) Gjatë sistemimit nga paragrafi (1) i këtij nenit, punëtori e mban rrogën bazë të përcaktuar pér vendin e punës prej të cilës sistemohet nëse ajo pér të është më e volitshme.

Sistemimi në procedurë transparente

Neni 96

Punëtori i Agjencisë mund të sistemohet në vendin tjetër të punës në procedurë transparente, nëpërmjet shpalljes së konkursit intern.

Sistemimi me kërkesë të punëtorit**Neni 97**

Punëtori i Agjencisë, me kërkesë të tij me shkrim, mund të sistemohet në vendin tjetër të punës, edhe atë:

1) në vendin e punës që është në nivelin e njëjtë ose më të ulët, në pajtim me Klasifikimin e vendeve të punës në Agjenci,

2) në njësinë organizative jashtë vendbanimit, për shkak të ndryshimit të vendbanimit ose për shkaqe tjera të arsyeshme.

Sistemimi sipas nevojës së Agjencisë**Neni 98**

(1) Sipas nevojës së Agjencisë, punëtori mund të sistemohet në vendin tjetër të punës nëse:

- përbushen kushtet nga neni 94 i këtij ligji,

- në Agjenci bëhen ndryshimet në strukturën organizative: ndryshohet numri ose lloji i njësive organizative ose ndryshohet numri ose lloji i vendeve të punës në aktin e sistematizimit të vendeve të punës së Agjencisë, ndërsa nuk ka nevojë të zvogëlohet numri i të punësuarve.

(2) Në rast nga paragrafi (1) alineja 2 të këtij nenit, punëtori sistemohet në nivelin e njëjtë të vendit të punës, në pajtim me Klasifikimin e vendeve të punës në Agjenci për të cilën i përbush kushtet nga neni 94 i këtij ligji. Nëse nuk ka vend të lirë të punës në nivel të njëjtë, punëtori sistemohet në nivel që është një vend më poshtë, në pajtim me Klasifikimin e vendeve të punës në Agjenci.

Sistemimi në rastet tjera**Neni 99**

(1) Punëtori i Agjencisë mund të sistemohet edhe në vend tjetër të punës, nëse i përbush kushtet nga neni 94 i këtij ligji dhe kur me vendim të komisionit shëndetësor kompetent në pajtim me rregullat nga sfera e sigurimit pensional dhe invalidor është përcaktuar se punëtori është i paaftë për kryerjen e punëve dhe detyrave të vendit të punës ku punon shkak të aftësisë së çrrregulluar psikofizike ose aftësisë së përgjithshme shëndetësore që ka ndodhur si pasojë e lëndimit gjatë punës ose sëmundjes profesionale.

(2) Punëtori nga paragrafi (1) i këtij nenit, i mban të gjitha të drejtat e marrëdhënies së punës nga vendi i punës prej të cilët sistemohet.

Sistemimi i punëtorit të Agjencisë jashtë vendbanimit të tij**Neni 100**

(1) Punëtori i Agjencisë me kërkesë të tij ose sipas nevojës së Agjencisë mund të sistemohet në njësi organizative të ndryshme nga njësia organizative e Agjencisë në të cilën deri atëherë ka punuar që është jashtë vendbanimit të tij, në rast kur janë përbushur kushtet nga neni 94 i këtij ligji, për shkak të:

- mungesës së punëtorëve me përgatitje profesionale përkatëse dhe aftësi punuese për punët dhe detyrat konkrete dhe

- dhënes së ndihmës profesionale në kryerjen e punëve dhe detyrave të njësisë organizative në të cilën sistemohet punëtori.

(2) Sistemimi i punëtorit nga paragrafi (1) i këtij nenit, bëhet për periudhën kohore prej më së shumti gjashtë muajsh dhe nuk mund të bëhet sistemimi i punëtorit me bazën e njëjtë para kalimit të katër viteve nga skadimi i sistemimit të fundit.

Të drejtat e punëtorit në rast të sistemimit të tij jashtë vendbanimit të tij**Neni 101**

(1) Punëtori i sistemuar në pajtim me ninin 100 të këtij ligji, ka të drejtë të rrogës bazë në lartësinë e rrogës themelore që e ka pasur në vendin e punës prej të cilët është sistemuar, nëse për të është më e volitshme. Nëse me sistemimin bëhet avancimi i punëtorit, punëtori ka të drejtë të rrogës bazë në lartësinë e rrogës bazë të vendit të punës në të cilin sistemohet, përkatësisht avancohet.

(2) Krahas së drejtës nga paragrafi (1) i këtij nenit, punëtori ka të drejtë edhe të kompensimit në lartësinë e rrogës njëmujore neto të realizuar në muajin e fundit para sistemimit, kompensimit për shpenzimet rrugore dhe të shpërnguljes, akomodimit të siguruar ose banesës, shtatë ditë mungesë të paguar pas skadimit të tre muajve dhe kompensimit të shpenzimeve për transport për vizitë të familjes më të ngushtë nga e cila punëtori jeton i ndarë.

Shkaqet për të cilat punëtori nuk mund të sistemohet në vend tjetër të punës**Neni 102**

Punëtori i Agjencisë nuk mund të sistemohet në vend tjetër të punës gjatë mungesës nga puna për shkak të sëmundjes ose lëndimit, shtatzënisë, lindjes dhe prindërisë, si dhe gjatë rasteve tjera të mungesës me pagesë ose papagesë nga puna, në pajtim me këtë ligj dhe rregullat nga sfera e marrëdhënieve të punës.

Mënyra e kryerjes së sistemimit**Neni 103**

(1) Sistemimi i punëtorit bëhet me aktvendim që e miraton drejtori.

(2) Në aktvendimin nga paragrafi (1) i këtij nenit, arsyetohen edhe shkaqet për të cilat bëhet sistemimi.

(3) Punëtorit i cili për shkaqe të paarsyeshme në afat prej tri ditësh nga dita e dorëzimit të aktvendimit nuk paraqitet në vendin e punës në të cilën është sistemuar, Agjencia ia anulon marrëveshjen për punësim.

(4) Kundër aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij nenit, punëtori ka të drejtë të kundërshtimit, i cili në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit, parashtron nëpërmjet Agjencisë në Komisionin Shtetëror për Vendimmarje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë.

(5) Kundërshtimi kundër aktvendimit për sistemim nuk e prolongon zbatimin e aktvendimit.

Mbjtja e numrit të renditjeve të paguara të rrogave të realizuara nga vendi paraprak i punës

Neni 104

Në rast të sistemimit në vendin e njëjtë përkatësisht vendin më të lartë të punës në pajtim me Klasifikimin e vendeve të punës në Agjenci, punëtori e mbani numrin e renditjeve të paguara që i ka realizuar nga vendi paraprak i punës prej të cilit është sistemuar.

6. AVANCIMI I PUNËTORËVE NË AGJENCI

Qëllimi i avancimit

Neni 105

Procedura për avancim ka për qëllim t'u mundësojë punëtorëve të Agjencisë avancim në karrierë, përkatësisht kalim prej vendeve më të ulëta të punës në vendet më të larta të punës.

Avancimi i punëtorëve

Neni 106

Punëtori i Agjencisë mund të avancohet:

- në rangun më lartë të paguar ose
- në vend tjeter të punës i cili lidhur me vendin paraprak të punës është më i lartë në Klasifikimin e vendeve të punës.

Kriteret për avancim

Neni 107

Avancimi bëhet në procedurë transparente, me shpalljen e konkursit intern, në bazë të cilësive dhe kualifikimeve profesionale të punëtorit, aftësive të tij të punës, trajnimeve të mbaruara gjatë marrëdhënies së punës dhe mënyrës së kryerjes së obligimeve të punës, pavarësisht gjinisë, racës, ngjyrës së lëkurës, bindjes politike dhe fetare dhe përkatësisht nacionale.

6.1 Avancimi në rangun më lartë të paguar

Rang i paguar

Neni 108

(1) Punëtori gjatë gjithë stazhit të punës në Agjenci avancohet më së shumti për pesë renditje të paguara.

(2) Me avancimin në rangun e parë të paguar, si dhe në çdo rang të radhës më lartë të paguar, punëtori fiton shtesë për karrierë të rrogës bazë, me kushtet e përcaktuara me këtë ligj.

Kushtet për avancim në rang më të lartë të pagesës

Neni 109

(1) Punëtori avancohet në rang pagesor përkatës nëse i plotëson kushtet në vijim:

- për avancim në rang të parë pagesor – ka fituar tre vlerësimë të njëpasnjëshme “veçanërisht dallohet” ose “theksohet”.

- për avancim në rang më të lartë pagesor – ka fituar tre vlerësimë të njëpasnjëshme “veçanërisht dallohet” ose “dalohet”, pas fitimit të rangut pagesor paraprak.

(2) Punëtori i cili do të vlerësohet me notën “veçanërisht dallohet” dy vjet me radhë, mund të avancohet në rang më të lartë pagesor për një vit më parë nga afati i përcaktuar në paragrafin (1) alinetë 1 dhe 2 të këtij neni.

Periudha kohore gjatë së cilës punëtori do të avancohet në rang pagesor më të lartë

Neni 110

Punëtori nuk mund të avancohet në rang më të lartë pagesor edhe përpos asaj që i plotëson kushtet nga nen 109 i këtij ligji, nëse gjatë vitit të fundit i është shqiptuar një nga masat disiplinore të përcaktuara për raste më të rënda të shkeljes së rendit të punës dhe disiplinës ose mosplotësim të obligimeve të punës, të përcaktuara me këtë ligj.

Dinamika kohore për kontrollin e plotësimit të kushteve për avancim në rang më të lartë pagesor

Neni 111

Plotësimi i kushteve për avancim në rang më të lartë pagesor kontrollohet një herë në vit edhe atë më 1 qershor për të gjithë të punësuarit në Agjenci.

Procedura për avancim në rang më të lartë të pagesës

Neni 112

(1) Punëtori i cili i plotëson kushtet për avancim në rang më të lartë pagesor, avancohet në rangun përkatës me aktvendimin për përcaktimin e rangut pagesor në të cilin është avancuar punëtori.

(2) Aktvendimin për avancim në rang më të lartë pagesor e miraton drejtori në afat prej 30 ditësh nga dita e përcaktimit se janë plotësuar kushtet e përcaktuara me këtë ligj.

6.2 Avancimi në tjeter vend pune

Kushtet për avancim në tjeter vend pune

Neni 113

Punëtori mund të avancohet në tjeter vend pune i cili është më i lartë krahasuar me atë paraprak, në pajtim me Klasifikimin e vendeve të punës, nëse i plotëson kushtet si vijon:

- vendi i punës në të cilin avancohet është i lirë,
- në tërësi i plotëson kushtet e parashikuara në aktin për sistematizimin e vendeve të punës në të cilin kryhet avancimi,

- është vlerësuar me nota “në veçanti dallohet” ose “theksohet” nën kushtet e përcaktuara me këtë ligj,

- është sistematizuar në vendin e punës drejtëpërdrejtë më të ulët nga vendi i punës në të cilin avancohet, në pajtim me Klasifikimin e vendeve të punës,

- ka kaluar të paktën një vit nga avancimi i tij i fundit dhe

- gjatë vitit të fundit nuk është dënuar për shkak të shkeljes së rendit të punës dhe disiplinës ose mosplotësimin e obligimeve të punës të përcaktuara me ligj.

7. PROCEDURA PËR SISTEMATIZIM DHE AVANCIM

7.1. Përzgjedhja gjatë procedurës për sistematizim respektivisht avancim

Përzgjedhja

Neni 114

(1) Procedura për përzgjedhje gjatë sistematizimit, si dhe gjatë avancimit të punëtorëve të Agjencisë në pajtim me dispozitat e këtij ligji, përfshin më tepër fazën.

(2) Mënyrën dhe realizimin e përzgjedhjes gjatë sistematizimit ose avancimit të punëtorëve në Agjenci përcakton drejtori me akt nënligjor.

7.2 Vendimi për sistematizim dhe avancim

Komisionet për sistematizim dhe avancim

Neni 115

(1) Vendim për sistematizimin dhe avancimin e punëtorëve në Agjenci, miratojnë komisione të veçanta për sistematizim dhe avancim, të cilat i formon Drejtori.

(2) Komisionet nga paragrafi (1) i këtij neni, përbëhen nga kryetari, katër anëtarë dhe zëvendësit e tyre, nga të cilët një anëtar dhe zëvendës është i ndryshueshmë dështë udhëheqës i njësisë organizative ku është sistematizuar në vendin e punës për të cilin realizohet procedura për sistematizim, respektivisht avancim. Në punën e komisionit marrin pjesë edhe sekretari – mbajtës i procesverbalit, pa të drejtë të votës.

(3) Për kryetar, anëtar respektivisht zëvendës në komisionin për sistematizim dhe avancim përcaktohet punëtor me shkallën VII/1 të arsimit ose të paktën 240 SEKT dhe përvjohë pune prej të paktën 10 vjetësh.

8. VLERËSIMI I PUNËTORËVE NË AGJENCI

Vlerësimi i punëtorëve

Neni 116

Puna e punëtorëve të Agjencisë, detyrimisht vlerësohet një herë në vit, më së voni deri më 1 dhjetor të vitit rrijhës.

Subjekti kompetent për vlerësimin e punëtorit

Neni 117

(1) Vlerësimin e punëtorit e kryen punëtori udhëheqës i drejtpërdrejtë (në tekstin në vijim: vlerësuesi) i cili para se të fillojë procesin e vlerësimit në njësinë e tij organizative, detyrimisht duhet të vlerësohet nga punëtori udhëheqës i tij i drejtpërdrejtë.

(2) Udhëheqësi i cili nga vlerësuesi i tij vlerësohet me notë më të ulët nga nota "mjafton", nuk ka të drejtë të bëjë vlerësimin e punëtorëve në njësinë e tij organizative.

(3) Në rastin kur udhëheqësi i njësisë organizative vlerësohet me notë më të ulët se nota "mjafton", vlerësimin e kryen udhëheqësi i ardhshëm sipas nivelit në të njëjtën njësi organizative ose punëtori tjetër më i lartë udhëheqës i drejtpërdrejtë, të cilët detyrimisht duhet të plotësojnë kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni dhe të vlerësohen me notën të paktën "mjafton".

(4) Vlerësuesi me notën e vlerëson cilësinë, efektivitetin e punës, respektimin e afateve dhe nivelin e plotësimit të qëllimeve dhe detyrave të përcaktuara të punës, nivelin e përfshirjes dhe përkushtimin në punë dhe sjelljen e punëtorit.

(5) Pas përfundimit të vlerësimit, kopje e formularit përvlerësim, si dhe ekzemplar i formularit përvlerësim, si dhe ekzemplar nga formulari i vlerësimit të kryer dështë vjetore përvlerësim, si dhe ekzemplar nga formulari i vlerësimit të kryer dështë vjetore përvlerësim.

(6) Vlerësuesi është i obliguar të përpilojë dështë vjetore përvlerësim, si dhe ekzemplar i formularit përvlerësim, si dhe ekzemplar nga formulari i vlerësimit të kryer dështë vjetore përvlerësim.

(7) Nëse në njësinë organizative në të cilën punon punëtori, nuk ka punëtor udhëheqës, vlerësimin e kryen punëtor udhëheqës më i lartë i drejtpërdrejtë, i cili detyrimisht duhet t'i plotësojë kushtet nga paragrafët (1) dhe (2) i këtij neni.

(8) Nëse punëtori udhëheqës në njësinë organizative, gjatë vitit është sistematizuar në vend tjetër të punës ose i pushon marrëdhënia e punës, vlerësimi i punëtorëve me të cilët ka udhëhequr e kryen punëtori i ri udhëheqës i drejtpërdrejtë, në bazë të raportit me shkrim që punëtori udhëheqës i drejtpërdrejtë paraprak detyrimisht e përpilon.

(9) Mënyrën e vlerësimit të punëtorëve, formën dështë përmbytjen e formularit përvlerësimin dhe formularin përvlerësim, si dhe formën dështë përmbytjen e raportit përvlerësimin e bërrë të punëtorëve të Agjencisë, e përcakton drejtori me rregull nënligjore.

Kriteret përvlerësimin e punëtorëve

Neni 118

Vlerësimi i punëtorit në Agjenci bëhet në bazë të kritereve që kanë të bëjnë me rezultatet nga puna e tij, si dhe cilësitet personale që ai i ka shfaqur gjatë punës, edhe atë:

- profesionalizmit,
- vëllimit të punës (sa punë ka mbaruar),
- kohës së duhur (kur i ka mbaruar punët),
- pavarësisë,
- kreativitetit,
- saktësisë,
- besueshmërisë,
- bashkëpunimit,
- organizimit të punës,
- interdisiplinarizmit,
- komunikimit dështësive tjerë lidhur me punën.

Llojet e vlerësimeve

Neni 119

Vlerësimi i punëtorit bëhet me notat si vijon:

- "veçanërisht dallohet" – nota "5", me vlerë prej 4.51 deri më 5.00,
 - "dallohet" – nota "4", me vlerë prej 3.51 deri më 4.50,
 - "mjaftueshëm" – nota "3", me vlerë prej 2.51 deri më 3.50,
 - "pjesërisht mjaftueshëm" – nota "2", me vlerë prej 1.51 deri më 2.50 dështë
 - "pamjaftueshëm" – nota "1", me vlerë prej 1.00 deri më 1.50.

Procedura pér vlerësim në rrithana tjera

Neni 120

Punëtori i Agjencisë i cili ka munguar nga puna më gjatë se gjashtë muaj gjatë një viti kalendarik (pushim mjekësor, pushim pa pagesë dhe ngjashëm), si dhe punëtori i cili pér herë të parë ka themeluar marrëdhëniet pune në Agjenci në vitin në të cilin bëhet vlerësimi dhe ka punuar më shkurt se gjashtë muaj, nuk do të vlerësohet.

E drejta e kundërshtimit

Neni 121

(1) Punëtori i cili nuk është i kënaqur nga vlerësimi, mundet në afat prej tetë ditësh nga dita e njoftimit pér vlerësimin e bërë, të parashtrojë kundërshtim te komisioni pér rishqyrtimin e vlerësimit që e formon drejtori.

(2) Komisioni nga paragrafi (1) i këtij nenit është i përbërë nga kryetari, dy anëtarët dhe zëvendësit e tyre.

(3) Mënyrën e punës së komisionit nga paragrafi (1) i këtij nenit, e përcakton drejtori me rregull nënligjore.

9. GREVA

Punët të cilat kryhen gjatë grevës

Neni 122

Gjatë grevës së organizuar në Agjenci është e domosdoshme të kryhen punët dhe detyrat që janë të domosdoshme pér mbrojtjen e sigurisë nacionale të shtetit.

Obligimi pér njoftimin e grevës

Neni 123

Organizatori i grevës ka pér detyrë ta njoftojë drejtorin pér grevën dhe ta dërgojë vendimin pér hyrjen në grevë, si dhe programin pér mënyrën dhe vëllimin e kryerjes së punëve dhe detyrave që është e domosdoshme të kryhen gjatë grevës, më së voni shtatë ditë para fillimit të grevës.

Ndalimi pér grevë

Neni 124

(1) Ndalohet greva në Agjenci në gjendje ushtarake, të jashtëzakonshme, të krizës ose të ndërikuar të sigurisë.

(2) Nëse greva ka filluar para se të ndodhë cilido nga rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, punëtorët në Agjenci kanë pér detyrë ta ndërpresin grevën menjëherë.

10. TË DREJTAT DHE DETYRAT TJERA TË PUNËTORËVE NË AGJENCI

Detyrat dhe autorizimet e punëtorëve gjatë kryerjes së punëve

Neni 125

(1) Punëtorët e Agjencisë kanë pér detyrë që punët t'i kryejnë me vetëdije, në mënyrë profesionale, efikase, me rregull dhe me kohë në pajtim me Kushtetutën, ligjet dhe rregullat tjera.

(2) Punëtorët e Agjencisë kanë pér detyrë ta kryejnë punën e vet në mënyrë të paanshme dhe pa ndikim, të mos udhëhiqen nga interesat e tyre financiare personale, mos t'i keqpërdorin autorizimet dhe statusin që i kanë dhe ta mbrojnë prestigjin e Agjencisë.

(3) Punëtori është i pavarur në kryerjen e punës së vet dhe pér punën e vet është përgjegjës personalisht.

(4) Punëtorët e Agjencisë i kanë vetëm autorizimet e përcaktuara me këtë ligj.

(5) Punëtorët e Agjencisë nuk guxojnë të kryejnë autorizime policore të përcaktuara me ligj të veçantë.

Etika profesionale, paanshmëria dhe objektiviteti

Neni 126

(1) Gjatë kryerjes së punëve dhe detyrave të punës, punëtorët e Agjencisë mbajnë standarde të larta pér integritetin personal, etikën profesionale dhe kujdesin pér mbrojtjen e interesit publik dhe u përbahen akteve që i rregullojnë këto standarde.

(2) Punëtorët e Agjencisë gjatë kryerjes së punëve dhe detyrave të punës sigurojnë zbatim të paanshëm dhe objektiv të ligjeve dhe rregullave tjera, me ç'rast qytetarëve dhe personave juridikë u mundësojnë mbrojtjen dhe realizimin e të drejtave, e kjo të mos jetë në dëm të qytetarëve tjerë dhe personave juridikë, e as në kundërshtim me interesin publik, të përcaktuar me ligj.

(3) Punëtorët i respektojnë qëllimet, interesat, prestigjin dhe integritetin e Agjencisë.

Shfrytëzimi ekonomik i mjeteve

Neni 127

Punëtorët e Agjencisë mjetet materiale, pajisjen dhe mjetet tjera pér punë i shfrytëzojnë në mënyrë ekonomike, të arsyeshme dhe efikase.

Veprimi me të dhënat personale dhe informatat e klasifikuara

Neni 128

Punëtorët e Agjencisë në kryerjen e punëve dhe të detyrave të punës në vendin e punës, me të dhënat personale dhe informatat e klasifikuara veprojnë me kushtet e përcaktuara me ligj dhe rregullat e miratuarë në bazë të atij ligji.

Legjitimacioni zyrtar dhe distinktivi

Neni 129

(1) Personave të autorizuar zyrtarë të Agjencisë, drejtori ose personi i autorizuar prej tij u lëshon legjitimacion zyrtar dhe distinktiv.

(2) Formën dhe përbajtjen e formularit të legjitimacionit zyrtar dhe distinktivit, si dhe mënyrën e lëshimit të legjitimacionit zyrtar dhe distinktivit, i përcakton drejtori me rregull nënligjore.

Arma e zjarrit zyrtare

Neni 130

(1) Në aktin e sistematizimit të vendeve të punës së Agjencisë përcaktohen vendet e punës pér të cilat punëtorët janë të autorizuar të mbajnë dhe përdorin armë të zjarrit zyrtare.

(2) Drejtori mund të autorizojë edhe punëtorë tjerë të mbajnë armë të zjarrit zyrtare gjatë kryerjes së punëve në kompetencë të Agjencisë, nëse në kryerjen e punëve ekziston rrezik dhe kërcënim pér sigurinë e tyre personale.

(3) Punëtori i Agjencisë mund të përdor armë të zjarrit zyrtare nëse objektivisht nuk ka mundësi ta njoftojë policinë dhe nëse në mënyrë tjetër nuk mund të:

- refuzojë sulm të drejtëpërdrejtë kundërligjor me të cilin rrezikohet jeta e tij ose jeta e personit tjetër,

- refuzojë sulm të drejtëpërdrejtë kundërligjor të pronës së Agjencisë.

(4) Për sulm në kuptim të paragrafit (3) të këtij neni, konsiderohet çdo sulm fizik në mënyrën ose mjetin (armë zjarri, vegël e rrezikshme ose send tjetër i ngjashëm me të cilin mund të rrezikohet jeta) që paraqet rrezik të drejtëpërdrejtë përfjetën, sulm të cilin e kryejnë dy ose më tepër persona përkatësisht sulm nga personi më i fuqishëm fizik ose personi i cili shërbehet me zotësi të veçanta.

(5) Para përdorimit të armës së zjarrit zyrtare, punëtori i Agjencisë zëshëm e paralajmëron personin përfjetën e përdorimit të armës së zjarrit zyrtare.

Veprimi publik, prononcimi i qëndrimeve dhe komenteve

Neni 131

Punëtorët e Agjencisë nuk kanë të drejtë publikisht të veprojnë, të pranoncojnë qëndrime dhe komente dhe të njoftojnë të dhëna dhe informata përfjetën e Agjencisë dhe punën e saj, pa pëlqimin e drejtorit.

Detyra për kryerjen e urdhrit

Neni 132

(1) Punëtori i Agjencisë ka përfjetëta kryejë urdhrit e dhënë nga drejtori ose nga punëtori udhëheqës i autorizuar prej tij, në lidhje me kryerjen e punëve të Agjencisë, përvëç nëse kryerja e urdhrit paraqet vepër penale. Nëse kryerja e urdhrit paraqet vepër penale, punëtori përfjetë urdhrit e dhënë e njofton njësinë organizative përfjetën e brendshëm në Agjenci.

(2) Nëse punëtori konsideron se aktiviteti që duhet ta kryejë në pajtim me urdhrit e dhënë joligjor, përkatësisht me urdhrit e dhënë bëhet keqpërdorimi nga punëtori udhëheqës i drejtëpërdrejtë, përfjetë e njofton personin prej të cililit e ka marrë urdhrit. Në rast kur ai person e përsërit urdhrit, punëtori kërkon vërtetim me shkrim të atij urdhrit. Nëse punëtori edhe më tutje konsideron se urdhrit e dhënë joligjor, përkatësisht në kundërshtim me kompetencën e Agjencisë dhe qëllimin përfjetën e dhënave, urdhrit e dërgon te udhëheqësi i drejtëpërdrejtë i personit që e ka dhënë urdhrit dhe përfjetë e njofton njësinë organizative përfjetën e brendshëm në Agjenci.

Urdhri përfjetë kryerjen e detyrave urgjente, të paprolongueshme dhe specifike

Neni 133

(1) Drejtori ose punëtori udhëheqës i autorizuar prej tij mund të japë urdhër me shkrim me të cilin punëtorin e urdhëron të kryejë detyra në njësinë tjetër organizative ndryshme nga njësia organizative në të cilën punëtori punon.

(2) Urdhri nga paragrafi (1) i këtij neni jepet përfjetë kryerjen e detyrave urgjente, të paprolongueshme dhe specifike, vëllimi, ndërlikuveshmëria dhe kohëzgjatja e të cilave i tejkalon resurset në dispozicion të njësies së

caktuar organizative, me ç'rast detyrat që duhet t'i kryejë punëtori nuk duhet të dallohen nga detyrat e punëtorit nga vendi i punës në të cilin punon.

(3) Me përfjashtim, përfshakat kryerjes së detyrave urgjente dhe të paprolongueshme, urdhri nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të jepet me shkrim, i cili përpilohet me shkrim pas krijimit të kushteve përfjetë, por jo më gjatë se 24 orë.

(4) Kryerja e detyrave nga paragrafi (2) i këtij neni, përfjetë cilat eshtë dhënë urdhri, mund të zgjasë më së shumti deri më 30 ditë.

(5) Urdhri nga paragrafi (1) i këtij neni nuk mund të jepet më tepër se tri herë gjatë një vitit përfjetë.

Obligimi përfjetë ruajtjen e sekretit të dhënave dhe informatave

Neni 134

(1) Punëtori i Agjencisë ka përfjetëta ruajtja e sekretit e informatave dhe të dhënave përfjetë cilat ka kuptuar në kryerjen ose me rastin e kryerjes së punëve, ndërsa të cilat në pajtim me ligjin ose rregullin e miratuar në bazë të ligjit paraqesin të dhënë personale ose janë caktuar me shkallë përkatëse të klasifikimit.

(2) Obligimi përfjetë ruajtjen e sekretit të dhënave dhe informatave nga paragrafi (1) i këtij neni, zgjat edhe pas ndërprerjes së marrëdhënieve së punës në Agjenci.

E drejta e sigurimit

Neni 135

Agjencia ka përfjetëta sigurojë punëtorët në Agjencinë rast të vdekjes, dëmtimit trupor ose humbjes së aftësisë përfjetë.

E drejta në rast të humbjes së jetës së punëtorit në Agjencinë dëmtimi i drejtët e qytetarit përfshakat dhënies së ndihmës punëtorit në Agjenci

Neni 136

(1) Punëtori i Agjencisë i cili gjatë kryerjes ose në lidhje me kryerjen e punëve e humb jetën, do të varroset me shpenzim të Agjencisë, ndërsa familje së punëtorit i takon kompensimi i njëhershëm me para në lartësinë e shumës së përgjithshme të rrogave neto të realizuara në 12 muajt e fundit.

(2) Qytetari i cili me kërkesë tjetër ka përfjetë kryerjen e punëtorit në Agjencinë rast se mbetet i paaftë përfjetë, i ka të drejtat e njëjtë të sigurimit pensional invalidor dhe shëndetësor si edhe personat që kanë pësuar fatkeqësi në punë.

(3) Nëse gjatë dhënies së ndihmës nga paragrafi (2) i këtij neni qytetari e humb jetën, familja i ka të drejtat nga paragrafi (1) i këtij neni dëmtimi i drejtët nga sigurimi pensional si familje e punëtorit në Agjencinë i cili e ka humbur jetën në kryerjen e punëve dhe detyrave.

**Kontrolli i detyrueshëm psikiatrik dhe psikologjik,
respektivisht këshillimi me psikolog
(këshillimi psikologjik)**

Neni 137

(1) Punëtori i Agjencisë i cili është i autorizuar të mbajë armë zjarri, dhe për të cilin është ngritur procedurë për vepër penale ose shkelje me elemente dhune, respektivisht për të cilin është marrë njoftim nga qendra kompetente për punë sociale se ka kryer dhunë familjare, udhëheqësi i njësisë organizative në të cilën punon e udhëzon për kontroll të detyrueshëm psikiatrik dhe psikologjik respektivisht këshillim me psikolog (këshillim psikologjik).

(2) Konstatimi i psikiatrit dhe i psikologut (këshillimi psikologjik) me udhëzim të detyrueshëm dhe mendimin përfaktësinë e punëtorit që të sistematizohet në vendin e punës me autorizim përmbytje armë zjarri, i dërgohet drejtorit.

Çmimet, falënderimet me shkrim dhe mirënjoyjet

Neni 138

(1) Punëtorit të Agjencisë i cili me angazhimet e veçanta dhe cilësinë në kryerjen e punëve dhe detyrave dukshëm do të kontribuojë në ushtrimin e funksionit të Agjencisë, në pajtim me aktin e veçantë të drejtorit, mund t'i ndahet çmim, falënderim me shkrim dhe mirënjoyje.

(2) Propozim për ndarjen e çmimit, falënderimit me shkrim dhe mirënjoyjes nga paragrafi (1) i këtij nenii, parashtron udhëheqësi i njësisë organizative në të cilën punon përfaktësishës është angazhuar punëtori për të cilin propozohet ndarja e çmimit.

(3) Aktvendim për ndarjen e çmimit, falënderimit me shkrim dhe mirënjoyjes në pajtim me paragafin (1) të këtij neni, miraton drejtori.

Orari i punës më i gjatë se maksimumi i përcaktuar me ligj

Neni 139

Orari i punës së punëtorëve të Agjencisë mund të zgjasë edhe më gjatë se maksimumi i përcaktuar me ligj në javën e punës, në kushte kur kryhen punët dhe detyrat e paanulueshme të këtij ligji ose në lidhje me këto punë dhe detyra.

Rritja e gjatësisë së pushimit vjetor

Neni 140

Për personat e autorizuar zyrtarë të Agjencisë, gjatësia e pushimit vjetor rritet për katër ditë për shkak të ndërlikueshmërisë së punëve dhe detyrave që kryhen dhe kushteve me të cilat ato kryhen.

Anulimi, përkatesisht ndërprerja e pushimit vjetor

Neni 141

(1) Kur nevojat e paprolongueshme të Agjencisë e kërkojnë këtë, drejtori ose punëtori i autorizuar prej tij mundet punëtorit t'ia pezullojë, përkatesisht ndërpresë shfrytëzimin e pushimit vjetor.

(2) Në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, punëtori ka të drejtë të kompensimit të shpenzimeve reale të bëra me pezullimin, përkatesisht ndërprerjen e pushimit vjetor.

E drejta e kompensimit me para në rast të paaftësisë së përkohshme për punë

Neni 142

(1) Punëtorit të Agjencisë në rast të paaftësisë së përkohshme për punë të shkaktuar në kryerjen ose me rastin e kryerjes së punëve dhe detyrave i takon kompensimi në lartësinë e rrogës rrjedhëse, gjatë mungesës nga puna.

(2) Punëtorit të Agjencisë i paguhet kompensimi në lartësinë e rrogës së përcaktuar me këtë ligj edhe në rast të paaftësisë personale për punë (sëmundje), gjatë mungesës nga puna.

(3) Pagesa e kompensimeve nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, bëhet nga Agjencia, derisa zgjat mungesa nga puna.

E drejta e kryerjes së punëve të caktuara plotësuese, veprimtarisë së pavarur ose ekonomike ose profesionale plotësuese

Neni 143

Punëtorët e Agjencisë nuk guxojnë të kryejnë punë tjera plotësuese, veprimtari të pavarur ose ekonomike ose profesionale plotësuese pa leje paraprake nga drejtori.

Ndalimi për anëtarësim në parti politike, organe dhe trupa të partisë politike, veprimit politik dhe theksimit të simboleve partiake

Neni 144

(1) Punëtori i Agjencisë nuk guxon të jetë anëtar i partisë politike, organeve dhe trupave të partisë politike, e as të veprojë politikisht.

(2) Punëtori nuk guxon të mbajë ose të theksojë simbole partiake në hapësirat ose në automjetet zyrtare të Agjencisë, në mënyrë partiake të organizojë ose të veprojë në Agjenci.

11. PËRGJEGJËSIA MATERIALE, PËRKATËSISHT KOMPENSIMI I DËMIT

Detyra për kryerjen me kohë dhe në mënyrë cilësore të punëve dhe detyrave lidhur për vendin e punës

Neni 145

Punëtori ka për detyrë me kohë dhe në mënyrë cilësore t'i kryejë punët dhe detyrat lidhur me vendin e tij të punës, t'i respektojë rregullat e Agjencisë dhe të ndërtojë përgjegjësi profesionale, t'i ruaj mjetet për punën dhe me to në mënyrë të përgjegjshme të menaxhojë dhe t'i shfrytëzoj.

Përgjegjësia e punëtorëve për dëmin

Neni 146

Punëtori i cili do të shkaktojë dëm Agjencisë në punë, përkatesisht në lidhje me punën ka për detyrë ta kompensojë.

Përgjegjësia për dëmin e shkaktuar nga më tepër punëtorë

Neni 147

(1) Nëse dëmin e kanë shkaktuar më tepër punëtorë, secili punëtor është përgjegjës për pjesën e dëmit që e ka shkaktuar.

(2) Нëse për secilin punëtor në mënyrë të veçantë nuk mund të caktohet pjesa e demit që e ka shkaktuar, konsiderohet se të gjithë punëtorët janë përgjegjës në mënyrë të barabartë dhe dëmin e kompensojnë në pjesë të barabarta.

(3) Нëse më tepër punëtorë kanë shkaktuar dëm me veprim të dënueshëm me qëllim, për dëmin japid përgjegjësi në mënyrë solidare.

Komisionet për përcaktimin e përgjegjësisë materiale

Neni 148

(1) Për mbajtjen e procedurës për përcaktimin e përgjegjësisë materiale të punëtorit të Agjencisë, drejtori formon komisione për përcaktimin e përgjegjësisë materiale.

(2) Komisionet nga paragrafi (1) i këtij neni, janë të përbëra nga kryetari, dy anëtarët dhe zëvendësit e tyre, nga radha e të punësuarve në Agjenci, mandati i të cilëve zgjat katër vjet, me të drejtën e rizgjedhjes. Në punën e komisionit merr pjesë edhe sekretari – mbajtës i procesverbalit, pa të drejtën e votës.

Paraqitura e dëmit

Neni 149

Çdo punëtor ka të drejtë dhe detyrë ta paraqesë dëmin e shkaktuar.

Ngritura e procedurës për kompensimin e dëmit

Neni 150

(1) Procedura për kompensimin e dëmit ngrihet me kërkesë.

(2) Kërkesë për kompensim të dëmit mund të parashtrojnë drejtori, udhëheqësi, punëtori ose udhëheqësi i njësisë organizative përkatëse.

Mënyra e veprimit për kompensimin e dëmit

Neni 151

Mënyrën e veprimit për përcaktimin e përgjegjësisë për dëmin e shkaktuar, kompensimin e dëmit nga punëtori i Agjencisë, si dhe mënyrën e punës së komisioneve për përcaktimin e përgjegjësisë materiale, e cakton drejtori me rregull nënligjore.

Lirim nga pagesa e kompensimit të dëmit

Neni 152

(1) Drejtori mund ta lirojë punëtorin nga pagesa e kompensimit të dëmit në tërësi ose pjesërisht, në rast kur punëtori sipas gjendjes së vet të përgjithshme pronësore nuk ka mundësi ta kompensojë dëmin pa pasoja për mbajtjen e vet të detyrueshme, si dhe për mbajtjen e familjes së vet.

(2) Aktvendim për lirimin nga pagesa e kompensimit të dëmit miraton drejtori, me propozim të komisionit të veçantë.

(3) Komisioni nga paragrafi (2) i këtij neni, është i përbëre nga kryetari, katër anëtarët dhe zëvendësit e tyre, nga radha e të punësuarve në Agjenci. Në punën e komisionit merr pjesë edhe sekretari – mbajtës i procesverbalit, pa të drejtën e votës.

(4) Mënyra e punës së komisionit nga paragrafi (3) i këtij neni, përcaktohet me rregull nënligjore të miratuar nga drejtori.

(5) Procedura për lirimin nga pagesa e kompensimit të dëmit ngrihet në bazë të kërkesës me shkrim të arsyetur në mënyrë të veçantë të parashtruar nga punëtori i cili është i detyruar ta kompensojë dëmin.

Kompensimi i dëmit material të punëtorit

Neni 153

Nëse punëtori në punë ose në lidhje me punën pëson dëm material ose dëmi i punëtorit është shkaktuar me shkeljen e të drejtave të marrëdhënieς së punës, Agjencia ka për detyrë t'ia kompensojë dëmin material punëtorit sipas parimeve të përgjithshme për përgjegjësinë e dëmit.

Komisioni për përcaktimin e kompensimit të dëmit material

Neni 154

(1) Procedura për kompensimin e dëmit material, ngrihet me kërkesë të arsyetur të punëtorit të dëmtuar.

(2) Për kërkesën nga paragrafi (1) i këtij neni, vendos komisioni i veçantë në Agjenci, i formuar nga drejtori, i përbëre nga pesë anëtarë dhe zëvendësit e tyre. Në punën e komisionit merr pjesë edhe sekretari – mbajtës i procesverbalit, pa të drejtën e votës. Kryetari, anëtarët, zëvendësit e tyre dhe sekretari – mbajtës i procesverbalit janë nga radhët e të punësuarve në Agjenci.

(3) Komisioni nga paragrafi (2) i këtij neni, formohet sipas nevojës dhe ky e përcakton ekzistimin e dëmit material, rrethanat në të cilat ai ka ndodhur dhe lartësinë e tij.

(4) Vendimin komisioni e miraton në afat prej 45 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës.

E drejta e kundërshtimit

Neni 155

(1) Kundër vendimit të komisionit nga neni 154 i këtij ligji, punëtori ka të drejtën e kundërshtimit te drejtori, në afat prej tetë ditësh nga dita e dorëzimit të vendimit.

(2) Drejtori me aktvendim vendos për kundërshtimin nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Aktvendimi i drejtorit është përfundimtar.

(4) Punëtori i cili nuk është i kënaqur nga aktvendimi përfundimtar i drejtorit, ka të drejtë në afat prej 30 ditësh nga pranimi i aktvendimit të kërkojë mbrojtjen e të drejtave të veta në gjykatën kompetente.

Përgjegjësia e Agjencisë për dëmin e shkaktuar

Neni 156

(1) Agjencia përgjigjet për dëmin që punëtori do t'u shkaktojë individëve ose personave juridikë në punë ose në lidhje me punën.

(2) Agjencia ka të drejtë të kërkojë nga punëtori kompensim të pagesës së kryer, nëse punëtori dëmin e ka shkaktuar me qëllim ose nga pakujdesia e plotë.

12. ПËRGJEGJËSIA DISIPLINORE

Shkaqet për përgjegjësinë disiplinore

Neni 157

Për shkeljen e rendit dhe disiplinës së punës ose mospërmbushjes së obligimeve të punës, punëtori i Agjencisë përgjigjet në mënyrë disiplinore.

Rastet kur përgjegjësia disiplinore nuk përjashtohet

Neni 158

Përgjegjësia për kryerjen e veprës penale, përkatësish kundërvajtjes nuk e përijashton përgjegjësinë disiplinore të punëtorit të Agjencisë.

Llojet e shkeljes së rendit ose disiplinës së punës ose mospërmbushjes së obligimeve të punës

Neni 159

Punëtori i Agjencisë përgjigjet në mënyrë disiplinore për rastet e lehta dhe të rënda të shkeljes së rendit dhe disiplinës së punës ose mospërmbushjes së obligimeve të punës.

Rastet e lehta të shkeljes së rendit dhe disiplinës së punës ose mospërmbushjes së obligimeve të punës

Neni 160

Punëtori bën shkelje të lehtë të rendit dhe disiplinës së punës ose mospërmbushjes së obligimeve të punës, nëse:

- 1) nuk e respekton rendin dhe disiplinën e punës;
- 2) nuk i përmbahet kohës së caktuar të punës, orarit dhe shfrytëzimit të kohës së punës;
- 3) nuk kërkon mungesë ose me kohë, me shkrim nuk e njofton drejtorin, përkatësish udhëheqësin e njësisë organizative ose punëtorin tjetër përgjegjës për mungesë nga puna;
- 4) për shkak të sëmundjes ose shkaqe të arsyeshme mungon nga puna, ndërsa për këtë në afat prej 48 orësh me shkrim nuk e njofton drejtorin, përkatësish udhëheqësin e njësisë organizative ose punëtorin tjetër përgjegjës;
- 5) me mjetet për punë nuk vepron në mënyrë të përgjegjishme ose në pajtim me udhëzimet teknike për punë;
- 6) ndodh dëm, gabim në punë ose humbje, ndërsa për këtë menjëherë nuk e njofton drejtorin, përkatësish udhëheqësin e njësisë organizative ose punëtorin tjetër përgjegjës;
- 7) nuk i mban mjetet dhe pajisjen për mbrojtje gjatë punës në pajtim me rregullat nga sfera e mbrojtjes gjatë punës;
- 8) në mënyrë joligjore ose të paautorizuar i shfrytëzon mjetet e Agjencisë;
- 9) i shmanget trajnimt.

Rastet e rënda të shkeljes së rendit dhe disiplinës së punës ose mospërmbushjes së obligimeve të punës

Neni 161

Punëtori bën shkelje të rënda të rendit dhe disiplinës së punës ose mospërmbushjes së obligimeve të punës, të përcaktuara me ligj dhe rregulla të Agjencisë dhe marrëveshje për punësim, nëse:

- 1) mungon pa arsyre nga puna tri ditë të njëpasnjëshme të punës ose pesë ditë pune gjatë një viti;
- 2) e keqpërdor pushimin mjekësor;
- 3) nuk i kryen ose në mënyrë të pandërgjegjshme dhe jo me kohë i kryen obligimet e punës;
- 4) nuk u përbahet rregullave që vlejnë për kryerjen e punëve të vendit të punës;
- 5) nuk u përbahet rregullave nga sfera e mbrojtjes shëndetësore, mbrojtjes gjatë punës, zjarrit, shpërthimit, veprimit të dëmshëm të helmeve dhe materieve tjera të rrezikshme dhe i shkel rregullat nga sfera e mbrojtjes së mjesdit jetësor;
- 6) fut, përdor ose është nën ndikimin e alkoolit dhe mjeteve narkotike;
- 7) vjedh ose në lidhje me punën me qëllim ose nga pakujdesia e plotë i shkakton dëm Agjencisë;
- 8) u jep informatë të klasifikuar personave të paautorizuar;
- 9) bën keqpërdorimin e të dhënave personale;
- 10) vepron në kundërshtim me rregullat e Agjencisë;
- 11) e keqpërdor ose e tejkalon autorizimin e dhënë;
- 12) i shmanget kontrollit të mjekut për shkak të konstatimit të aftësisë së punës;
- 13) i shmanget kontrollit të detyrueshëm psikiatrik dhe psikologjik përkatësish këshillimit me psikologun (këshillimit psikologjik);
- 14) shkakton parregullsi dhe në mënyrë të dhunshme sillet gjatë punës;
- 15) në mënyrë të kundërligjshme fiton dobi personale në lidhje me kryerjen e punëve dëtirave;
- 16) kryen shërbim ose i mundëson shërbim personit tjetër me para ose me gjëra tjera me vlerë që punëtorit i janë besuar në kryerjen e punëve dëtirave;
- 17) kryen punë të caktuara plotësuese, veprimtari të pavarur ose ekonomike plotësuese ose profesionale pa leje paraprake nga drejtori, në kundërshtim me këtë ligj;
- 18) kryen veprim që paraqet vepër penale ose kryen veprim që paraqet kundërvajtje kundër rendit publik dhe paqes dhe
- 19) anëtarësohet në parti politike, organe dhe trupa të partisë politike, vepron politikisht, mban ose theksion simbole partiake në hapësirat ose në mjetet zyrtare të Agjencisë, në mënyrë partiake organizohet ose vepron në Agjenci.

Llojet e masave disiplinore

Neni 162

- 1) Në rast të shkeljes së rendit dhe disiplinës së punës ose mospërmbushjes së obligimeve të punës, punëtorit me aktvendim mund t'i shqiptohet njëra nga masat disiplinore si vijon:
 - 1) paralajmërim me shkrim;
 - 2) dënim me para i cili nuk mund të jetë më i madh se 15% të rrogës së fundit mujore neto të paguar punëtorit, në kohëzgjatje prej një muaji deri në gjashëtë muaj;
 - 3) sistematizim në vend të punës në një nivel më të ulët se niveli i vendit të punës në të cilin deri atëherë ka punuar punëtori në pajtim me Klasifikimin e vendeve të punës dhe
 - 4) anulim i marrëveshjes për punësim.

(2) Gjatë shqiptimit të masave disiplinore nga paragafi (1) i këtij neni, merren parasysh shkalla e përgjegjësisë së punëtorit, kushtet me të cilat është bërë shkelja e rendit dhe disiplinës së punës ose mospërmbushja e obligimeve të punës, puna e mëhershme dhe sjellja e punëtorit, pesha e shkeljes dhe pasojat e saj, rrethanat në të cilat është bërë shkelja dhe rrethanat tjera lehtësuese dhe vështirësuese.

Masat disiplinore për rastet e lehta të shkeljes së rendit dhe disiplinës së punës ose mospërmbushjes së obligimeve të punës

Neni 163

Për rastet e lehta të shkeljes së rendit dhe disiplinës së punës ose mospërmbushjes së obligimeve të punës shqiptohen masat disiplinore si vijon:

- paralajmërim me shkrim dhe
- dënim me para në lartësi deri në 15% të rrogës së fundit mujore neto të paguar punëtorit, në kohëzgjatje më së shumti deri më tre muaj.

Masat disiplinore për rastet më të rënda të shkeljes së rendit dhe disiplinës së punës ose mospërmbushjes së obligimeve të punës

Neni 164

Për rastet më të rënda të shkeljes së rendit dhe disiplinës së punës ose mospërmbushjes së obligimeve të punës shqiptohen masat disiplinore si vijon:

- dënim me para në lartësi prej 15% të rrogës së fundit mujore neto të paguar të punëtorit, në kohëzgjatje më së shumti deri më gjashtë muaj,

- sistematizimi i vendit të punës në një nivel më të ulët se niveli i vendit të punës në të cilin ka punuar në momentin e kryerjes së veprimit për të cilin mbahet procedura disiplinore, në pajtim me Klasifikimin e vendeve të punës në Agjencji dhe

- anulimi i marrëveshjes për punësim.

E drejta e afatit të pushimit nga puna

Neni 165

Nëse punëtorit të Agjencisë për shkak të rasteve të rënda të shkeljes së rendit dhe disiplinës së punës ose mospërmbushjes së obligimeve të punës i shqiptohet masa e anulimit të marrëveshjes për punësim, punëtori ka të drejtë të afatit të pezullimit, në kohëzgjatje prej një muaji nga dita e dorëzimit të aktvendimit për prishjen e marrëveshjes për punësim, përvèç në rastet e shkeljes së rëndë të rendit dhe disiplinës së punës ose mospërmbushjes së obligimeve të punës që përbahen në mungesën e paarsyeshme nga puna tri ditë pune të njëpasnjëshme ose pesë ditë pune gjatë një viti.

Mungesa nga puna gjatë afatit të pushimit nga puna

Neni 166

Gjatë afatit të pushimit nga puna Agjencia ka për detyrë punëtorit t'i mundësojë mungesë nga puna për shkak të kërkimit të punësimit të ri, katër orë gjatë javës së punës.

E drejta e rrogës gjatë afatit të pushimit nga puna

Neni 167

Gjatë afatit të pushimit nga puna dhe mungesës nga puna për shkak të kërkimit të punësimit të ri punëtorit i përcaktohet dhe paguhet kompensim në lartësi të rrogës që punëtori e ka realizuar në muajin para miratimit të aktvendimit për prishjen e marrëveshjes për punësim.

Largimi i punëtorit nga vendi i punës (suspendimi)

Neni 168

Deri në miratimin e aktvendimit në procedurë disiplinore që mbahet kundër punëtorit të caktuar, punëtori me vendim me shkrim largohet nga vendi i punës dhe nga Agjencia (suspendim), nëse ndodh njëra nga situatat si vijon:

- drejtpërdrejt rrezikohet jeta ose shëndeti i punëtorëve ose personave tjerë ose dëmtohen mjetet me vlerë të madhe,

- prezenca në punë dhe puna e mëtejshme në Agjencji mënyrë të dëmshme do të pasqyrohet mbi punën e Agjencisë,

- parandalohet ose pamundësohet konstatimi i përgjegjësisë për shkeljen e obligimeve të punës dhe

- kur kundër punëtorit është ngritur procedurë penale për vepër penale të kryer në punë ose në lidhje me punën.

(2) Gjatë largimit nga vendi i punës dhe nga Agjencia, punëtori i konstatohet dhe paguhet kompensim në lartësinë prej 80% të shumës së rrogës që punëtori e ka realizuar në muajin para largimit nga vendi i punës.

(3) Aktvendimin nga paragafi (1) i këtij neni, e miraton drejtori ose punëtori udhëheqës i autorizuar prej tij.

(4) Punëtori ka të drejtë të kundërshtimit kundër aktvendimit nga paragafi (1) i këtij neni te komisioni i veçantë, në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(5) Komisionin nga paragafi (4) i këtij neni, e formon drejtori dhe përbëhet nga kryetari dhe dy anëtarët dhe zëvendësít e tyre.

(6) Aktvendimi i komisionit nga paragafi (5) i këtij neni, është përfundimtar.

(7) Kundërshtimi kundër aktvendimit nga paragafi (3) i këtij neni, nuk e anulon zbatimin e aktvendimit.

(8) Punëtori i cili është i larguar nga vendi i punës dhe nga Agjencia ka për detyrë t'i kthejë pajisjet dhe mjetet për punë me të cilat ishte ngarkuar për kryerjen e obligimeve të veta të punës.

Ndërprerja e procedurës disiplinore

Neni 169

(1) Procedura disiplinore ndërpritet, kur:

- komisioni për përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore do të vendosë të zgjidhë nga ndonjë çështje paraprake ose do të kërkojë nga organi kompetent t'i dorëzojë dokumente dhe informata konfidenciale për përpilimin e të cilave nevojitet kohë më e gjatë,

- ekzistojnë fatkeqësi elementare në zonën kur duhet të mbahet debati i komisionit për përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore,

- punëtori kundër të cilët është ngritur procedurë disiplinore është sëmurë drejtëpërdrejt para ose derisa zgjat procedura disiplinore, gjë që dëshmohet me pushimin e hapur mjekësor nga mjeku amë,

- punëtori kundër të cilët mbahet procedura disiplinore gjendet në paraburgim.

(2) Ndërprerja e procedurës në rastet nga paragrafi (1) alinët 1, 2 dhe 3 të këtij neni, mund të zgjasë më së shumti një vjet.

(3) Ndërprerja e procedurës në rastin nga paragrafi (1) alineja 4 të këtij neni, zgjat deri në miratimin e vendimit për ndërprerjen e masës së paraburgimit.

Aktvendimi për shqiptimin e masës disiplinore

Neni 170

(1) Aktvendim për shqiptimin e masës disiplinore miraton drejtori me propozim të komisioneve përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore.

(2) Aktvendimi për shqiptimin e masës disiplinore përmban edhe arsyetim për bazat dhe shkaqet për shqiptimin e masës disiplinore.

(3) Aktvendimin për shqiptimin e masës disiplinore të punëtorit, drejtori ka për detyrë ta miratojë në afat prej gjashë muajsh nga dita e paraqitjes së shkeljes së rendit dhe disiplinës së punës ose mospërbushjes së obligimeve të punës, ndërsa më së voni në afat prej 12 muajsh nga dita kur është bërë shkelja.

(4) Si ditë e paraqitjes konsiderohet dita e parashtrimit të propozimit për ngritjen e procedurës për përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore nga parashtruesi i autorizuar.

Kundërshtimi kundër aktvendimit për shqiptimin e masës disiplinore

Neni 171

(1) Kundër aktvendimit për shqiptimin e masës disiplinore, punëtori ka të drejtë të kundërshtimit në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit. Kundërshtimi parashtronhet nëpërmjet Agjencisë te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë.

(2) Kundërshtimi kundër aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij neni, nuk e prolongon zbatimin e aktvendimit deri në miratimin e vendimit përfundimtar për kundërshtimin.

Komisionet për përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore

Neni 172

(1) Për mbajtjen e procedurës për përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore në rastet e përcaktuara me këtë ligj, drejtori formon komisione për përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore.

(2) Komisionet nga paragrafi (1) i këtij neni, janë të përbëra nga kryetari dhe dy anëtarë dhe zëvendësit e tyre, mandati i të cilëve zgjat katër vjet, me të drejtën e rizgjedhjes, si dhe sekretari – mbajtës i procesverbalit pa të drejtë vote. Kryetari, anëtarët, zëvendësit e tyre dhe sekretari - procesverbalmbajtësi janë nga radhët e të punësuarve në Agjenci.

(3) Përfaqësuesi i njësisë organizative për kontroll të brendshëm, merr pjesë në punën e Komisionit përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore, pa të drejtën e votës.

(4) Kryetar, anëtar përkatesisht zëvendës në komisione caktohet punëtori me shkallën e mbaruar VII/1 të arsimit ose së paku 240 SETK kredi dhe përvojë pune prej së paku 10 vjetësh.

Veprimi i komisioneve për përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore

Neni 173

Mënyra e punës së komisioneve për përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore, rregullohet me akt të veçantë të miratuar nga drejtori.

13. ANULIMI DHE NDËRPRERJA E MARRËVESHJES PËR PUNËSIM

Ndërprerja e marrëveshjes për punësim

Neni 174

(1) Punëtorit të Agjencisë, i ndërpritet marrëveshja për punësim kur i përbush kushtet për realizimin e të drejtës së pensionit të përcaktuar me këtë ligj ose ligj të veçantë.

(2) Aktvendimin për ndërprerjen e marrëveshjes për punësim nga paragrafi (1) i këtij neni, e miraton drejtori.

(3) Punëtori nga paragrafi (1) i këtij neni, ka të drejtë të kundërshtimit kundër aktvendimit për ndërprerjen e marrëveshjes për punësim në afat tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit, te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë.

(4) Kundërshtimi kundër aktvendimit nga paragrafi (2) i këtij neni, nuk e prolongon zbatimin e aktvendimit.

Prishja e marrëveshjes për punësim

Neni 175

Prishja e marrëveshjes për punësim në Agjenci mund të bëhet për shkak të përcaktimit të përgjegjësisë disiplinore të punëtorit në pajtim me këtë ligj, si dhe në rastet tjera të përcaktuara me këtë ligj ose ligj të veçantë.

Rastet tjera për prishjen e marrëveshjes për punësim

Neni 176

Punëtorit të Agjencisë do t'i prishet marrëveshja për punësim edhe në rastet, nëse:

- vlerësohet me notë "pamjaftueshëm" dy herë të njëpasnjëshme ose në pesë vitet e fundit së paku tri herë,

- përcaktohet se gjatë punësimit ka heshtur ose ka dhënë të dhëna të pavërteta në lidhje me kushtet e përgjithshme dhe të veçanta për punësim,

- refuzon testimini poligrafik,

- për herë të dytë nuk e jep provimin e praktikantit të paraparë në pajtim me dispozitat e këtij ligji,

- në afat prej 15 ditësh pas përfundimit të mungesës pa pagesë nuk kthehet në punë dhe

- nga shkaqe të paarsyeshme në afat prej tri ditësh nga dita e dorëzimit të aktvendimit për sistematizim, përkatesisht avancim nuk paraqitet në vendin e punës në të cilin është sistematizuar përkatesisht avancuar.

Prishja e marrëveshjes për punësim për shkak të aktgjykimit të plotfuqishëm

Neni 177

(1) Punëtorit të Agjencisë të cilit me vendim të plotfuqishëm i është ndaluar të kryejë punë të caktuara nga marrëdhënia e punës ose i është shqiptuar ndalim për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, për të cilin shkak nuk mund të kryhen punët më gjatë se gjashtë muaj ose për shkak të vuajtjes së dënimit me burg do të mungojë nga puna më tepër se gjashtë muaj, i prishet marrëveshja për punësim në Agjenci në ditën e dorëzimit të aktgjykimit të plotfuqishëm përkatësisht me ditën e fillimit të vuajtjes së dënimit me burg.

(2) Aktvendimin për prishjen e marrëveshjes për punësim në pajtim me paragrin (1) të këtij neni, e miraton drejtori.

Shkaqet për të cilat nuk mund të prishet marrëveshja për punësim

Neni 178

Marrëveshja për punësim nuk mund të prishet për shkak të:

- 1) anëtarësimit në sindikatë ose pjesëmarrjes në aktivitetet e sindikatës në pajtim me ligjin;
- 2) parashtrimit të padisë ose pjesëmarrjes në procedurë kundër Agjencisë në lidhje me shkeljen e obligimeve kontraktuese dhe obligimeve tjera nga marrëdhënia e punës në organet arbitrale, gjyqësore, administrative dhe të tjera;
- 3) mungesës nga puna gjatë pushimit të lindjes;
- 4) lejimit të pushimit mjekësor;
- 5) shfrytëzimit të mungesës së lejuar nga puna dhe pushimit vjetor;
- 6) trajnimit për nevojat e Agjencisë dhe
- 7) rasteve të pushimit të marrëdhëniës së punës të përcaktuara me ligj.

Ndërprerja e marrëveshjes për punësim me mbushjen e viteve të stazhit të pensionit

Neni 179

(1) Agjencia i ndërpret marrëveshjet për punësimin e punëtorëve me fuqinë e ligjit, me mbushjen 40 vjet stazh të pensionit të punëtorit, pa marrë parasysh vitet e tij të moshës.

(2) Pensioni i moshës nga parografi (1) i këtij neni përcaktohet në lartësinë prej 80% të rrogës mesatare mujore neto që punëtori e ka realizuar gjatë dhjetë viteve më të volitshme të stazhit të pensionit.

E drejta e kompensimit të njëhershëm në formë të kompensimit

Neni 180

Punëtori i cili e ka fituar të drejtën e pensionit i takon kompensimi i njëhershëm në formë të pagesës përcjellëse, në lartësinë prej pesë rrogave mesatare mujore neto të realizuara për punëtor në Republikën e Maqedonisë së Veriut, të publikuar deri në ditën e pagesës.

XII. DISPOZITAT KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Miratimi i rregullave nënligjore

Neni 181

(1) Rregullat nënligjore të përcaktuara me këtë ligj do të miratohen në afat prej tre muajsh nga dita e emërimit të drejtorit.

(2) Deri në miratimin e rregullave nënligjore nga paragrafi (1) i këtij neni, do të zbatohen rregullat që janë në fuqi deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, nëse nuk janë në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji.

Emërimi i drejtorit

Neni 182

Qeveria në afat prej pesë ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji e emëron drejtorin.

Formimi i komisioneve

Neni 183

Qeveria në afat prej 10 ditësh nga dita e emërimit të drejtorit, formon dy komisione:

- Komisionin përpilimin e akteve për: organizimin dhe punën e Agjencisë, për sistematizimin e vendeve të punës në Agjenci dhe për përcaktimin e vlerës së pikës për llogaritjen e rrogës bazë për vendet e punës në Agjenci dhe
- Komisionin përpilimin e akteve për: organizimin dhe punën e Agjencisë, për sistematizimin e vendeve të punës në Agjenci dhe për përcaktimin e vlerës së pikës për llogaritjen e rrogës bazë për vendet e punës në Agjenci dhe
- Komisionin përpilimin e akteve për: organizimin dhe punën e Agjencisë, për sistematizimin e vendeve të punës në Agjenci dhe për përcaktimin e vlerës së pikës për llogaritjen e rrogës bazë për vendet e punës në Agjenci dhe
- Komisionin përpilimin e akteve për: organizimin dhe punën e Agjencisë, për sistematizimin e vendeve të punës në Agjenci dhe për përcaktimin e vlerës së pikës për llogaritjen e rrogës bazë për vendet e punës në Agjenci dhe

Komisioni përpilimin e akteve

Neni 184

(1) Komisioni përpilimin e akteve për: organizimin dhe punën e Agjencisë, për sistematizimin e vendeve të punës në Agjenci dhe për përcaktimin e vlerës së pikës për llogaritjen e rrogës bazë për vendet e punës në Agjenci eshtë i përbërë nga kryetari dhe katër anëtarë nga radha e punëtorëve në Ministrinë e Punëve të Brendshme.

(2) Kryetar i Komisionit nga paragrafi (1) i këtij neni eshtë drejtori i Agjencisë.

(3) Propozim për anëtarë të Komisionit nga paragrafi (1) i këtij neni, në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut dorëzon ministri i Punëve të Brendshme me pëlqimin paraprak të drejtorit të Agjencisë.

(4) Anëtar i Komisionit nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të emërohet punëtori i cili:

- ka së paku 12 vjet përvjohje pune në Ministrinë e Punëve të Brendshme,

- posedon certifikatë të sigurisë me shkallën "SEKRET SHTETËROR",

- nuk është në bashkësi martesore ose jashtëmartesore me punëtorin e Drejtorisë së Sigurisë dhe Kundërbulimit, farefisni të vijës së parë dhe vijës anësore deri në shkallë të dytë; krushqi deri në shkallë të parë dhe të mos ketë interes financiar me punëtor të Drejtorisë së Sigurisë dhe Kundërbulimit,

- e ka mbajtur trajnimin për menaxhim me resurset njerëzore,

- në pesë vitet e fundit nuk ka qenë i dënuar për shkak të shkeljes së rendit dhe disiplinës së punës ose mospërbmbushjes së obligimeve të punës të përcaktuara me ligj.

(5) Për punën e vet Komisioni nga paragrafi (1) i këtij nenii, përpilon rregullore për punë në afat prej tri ditësh nga dita e formimit të tij.

(6) Komisioni nga paragrafi (1) i këtij nenii në afat prej 10 ditësh nga formimi dorëzon në Qeveri:

- propozim-akt për organizimin dhe punën e Agjencisë,
- propozim-akt për sistematizimin e vendeve të punës në Agjenci dhe
- propozim-akt për përcaktimin e vlerës së pikës përllogaritjen e rrogës bazë përvendet e punës në Agjenci.

Miratimi i akteve të Agjencisë

Neni 185

Me qëllim të themelimit të Agjencisë dhe punës së saj efektive, Qeveria në afat prej tri ditësh nga dita e dorëzimit të propozimeve të akteve nga Komisioni nga nenii 184 i këtij ligji, i miraton:

- aktin e parë për organizimin dhe punën e Agjencisë,
- aktin e parë për sistematizimin e vendeve të punës në Agjenci dhe
- aktin e parë për përcaktimin e vlerës së pikës përllogaritjen e rrogës bazë përvendet e punës në Agjenci.

Komisioni për Seleksionimin dhe Përgjedhjen e punëtorëve nga Drejtoria për Siguri dhe Kundërbulim

Neni 186

(1) Komisionin për seleksionim dhe përgjedhjen e punëtorëve nga Drejtoria për Siguri dhe Kundërbulimi e përbëjnë drejtori, dy përfaqësues nga Ministria e Punëve të Brendshme, dy deputetë me propozim të trupit punues kompetent të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut përmblotur e punës së Agjencisë dhe dy përfaqësues të sindikatës poliore maqedonase, si sindikatë reprezentative në Ministri.

(2) Kryetari i Komisionit nga paragrafi (1) i këtij nenii eshtë drejtori.

(3) Deputetët të cilët janë me propozimin e trupit punues kompetent të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut përmblotur e punës së Agjencisë marrin pjesë në tërë punë e Komisionit nga paragrafi (1) të këtij nenii. Deputetët nuk kanë të drejtë vote gjatë vendimmarrjes së Komisionit nga paragrafi (1) i këtij nenii.

(4) Propozim për anëtarët e Komisionit nga paragrafi (1) të këtij nenii, te Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut dorëzon ministri i Punëve të Brendshme me pajtim paraprak të drejtorit.

(5) Për anëtarët të Komisionit nga paragrafi (1) i këtij nenii nga Ministria e Punëve të Brendshme dhe nga Sindicata Poliore Maqedonase mund të emërohet punëtor:

- i cili ka të paktën 12 vjet përvojë pune në Ministrinë e Punëve të Brendshme, prej të cilave së paku gjashtë vjet në pozita udhëheqëse,

- i cili posedon certifikatë të sigurisë me shkallë "SEKRET SHTETËROR",

- e ka kaluar testin e integrititetit,

- e ka përfunduar trajnimin përmenaxhim me burime njerëzore,

- i cili nuk eshtë dënuar në pesë vitet e fundit për shkak të shkeljes së rendit të punës dhe disiplinës ose mosrespektimin e detyrave të punës të përcaktuara me ligj,

-për të cilin nuk eshtë konstatuar konflikt interes i respektivisht nuk eshtë iniciuar procedurë përkthistës i konfliktit të interesit në pajtim me ligjin,

- i cili nuk eshtë në një bashkësi martesore ose jashtëmartesore me të punësuar në Drejtoren për Siguri dhe Zbulim të afërm në lidhje të gjakut në vijë të drejtë dhe në vijë në shkallë të dytë, familjar sipas krushqisë deri në shkallë të parë dhe nuk ka interes financiar me punëtor të Drejtorisë për Zbulim dhe Kundërbulim.

(6) Për punën e saj Komisioni nga paragrafi (1) të këtij nenii, në afat prej 10 ditëve nga dita e formimit të saj, përpilon Rregullore për punë, të cilën menjëherë e dorëzon te trupi i punës kompetent i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut përmblotur e punës së Agjencisë. Në Rregullore përcaktohet mënyra e punës dhe seleksionimit dhe mënyra e vlerësimit të punëtorëve.

(7) Me qëllim të zbatimit të procedurës për seleksionim dhe zgjedhje të punëtorëve në Agjenci, Komisioni nga paragrafi (1) i këtij nenii publikon thirrje publike përvendet e punësuarit në Drejtoren për Siguri dhe Kundërbulim në Ministrinë e Punëve të Brendshme.

(8) Në procedurën për seleksionim dhe zgjedhje të punësuarve në Agjenci, Komisioni nga paragrafi (1) i këtij nenii, përcakton nëse:

- punëtori i plotëson kushtet për themelimin e marrëdhënieve së punës të përcaktuara në nenet 67 dhe 69 të këtij ligji,

- punëtori plotëson kushtet e veçanta të parashikuara në aktin e sistematizimit nga nenii 185 alineja 2 të këtij ligji,

- përvendet e punëtorin eshtë konstatuar ekzistim i konfliktit të interesit respektivisht eshtë iniciuar procedurë përkthistës i konfliktit të interesit në përputhje me ligjin.

(9) Nëse punëtori nuk i plotëson kushtet nga paragrafi (8) të këtij nenii, nuk mund të merret nga Agjencia.

(10) Në procedurën për seleksionim dhe përgjedhje të punëtorëve të Agjencisë, varësish nga natyra e punës dhe detyrat përkatëse të kryera në vendin e punës të përcaktuara në aktin e sistematizimit të Agjencisë, Komisioni nga paragrafi (1) i këtij nenii, mund të zbatojë:

- intervistë,

- testimi me shkrim (provimi profesional),

- testimi psikologjik.

(11) Komisioni nga paragrafi (1) i këtij nenii, gjatë kryerjes së seleksionimit dhe zgjedhjes së punëtorëve, sipas nevojës përfshin, respektivisht bashkëpunon me ekspertë nga fusha përkatëse, kryesish përvendet e kryerjes së zbatimit të testit përi integritet nga paragrafi (8) alineja 1 të këtij nenii, testimini me shkrim dhe testimini psikologjik nga paragrafi (10) i këtij nenii.

(12) Përmblotur e kushtit nga paragrafi (8), alineja 1 të këtij nenii që ka të bëjë me aftësinë shëndetësore dhe psiko-fizike nga nenin 67, paragrafi (1), alineja 4 të këtij ligji përcaktohet në bazë të raportit të lëshuar përvendet në kontrollin sistematik shëndetësor të fundit të zbatuar, në të cilin janë dërguar të punësuarit në Ministrinë e Punëve të Brendshme, në përputhje me ligjin.

(13) Komisioni nga paragrafi (1) i këtij nenii eshtë i detyruar të zbatojë procedurën për seleksionimin dhe zgjedhje të punëtorëve nga Drejtoria për Siguri dhe Kundërbulim në Ministrinë e Punëve të Brendshme do të merren në punë në Agjenci, më së voni më 20 gusht 2019.

(14) Пër тë punësuarit e Drejtorisë për Siguri dhe Kundërzbullim në Ministrinë e Punëve të Brendshme të cilët nuk janë paraqitur në Thirrjen Publike nga paragrafi (7) të këtij neni, zbatohet kontroll i sigurisë dhe veprohet në pajtim me nenin 189 paragrafin (6) të këtij ligji.

Marrja e punëtorëve

Neni 187

Kandidatët e zgjedhur – punëtorët e Drejtorisë për Siguri dhe Kundërzbullim në Ministrinë e Punëve të Brendshme, të cilët i përbushin kushtet për punë në Agjenci merren nga Agjencia llogaritur prej 1 shtatori 2019.

Sistematizimi i punëtorëve të cilët nuk janë marrë nga Agjencia

Neni 188

(1) Punëtorët e Drejtorisë për Siguri dhe Kundërzbullim në Ministrinë e Punëve të Brendshme që nuk do të merren nga Agjencia, do të sistematizohen në vendet e punës në Ministrinë e Punëve të Brendshme në mënyrë përkatëse me përgatitjen e tyre profesionale.

(2) Gjatë sistemimit të punëtorëve nga paragrafi (1) i këtij neni, merren parasysh përgatitja profesionale e punëtorit, trajnimet e mbaruara, stazhi i punës, pozicioni ekzistues i punës i punëtorit, si dhe kontributi i tij i përgjithshëm në punën e Drejtorisë për Siguri dhe Kundërzbullim përkatësisht Ministrinë e Punëve të Brendshme.

Kontrolli i sigurisë

Neni 189

(1) Punëtorit të Drejtorisë për Siguri dhe Kundërzbullim në Ministrin e Punëve të Brendshme, për të cilin me kontroll të sigurisë, në procesin e seleksionimit nga nen 186 i këtij ligji do të përcaktohet se ekziston rezik sigurie, i dorëzohet njoftim me shkrim me këshillë se ka të drejtë me afat prej 48 orësh të parashtrojë kërkësë përi ri-hulumtim të procedurës për kontroll të sigurisë.

(2) Kërkësën përi ri-hulumtim nga paragrafi (1) i këtij neni, Komisioni e dorëzon për zbatim të sërishtëm procedurën për kontroll të sigurisë përi atë punëtor. Në procedurën e përsëritur nuk mund të marrin pjesë punëtorët e Drejtorisë për Siguri dhe Kundërzbullim të cilët kanë marrë pjesë në procedurën e zbatuar paraprakisht në të cilën eshtë konstatuar ekzistim i rezikut të sigurisë përi atë punëtor.

(3) Nëse në procedurën e përsëritur të paragrafit (2) i këtij neni, për punëtorin përsëri eshtë konstatuar, përkatësisht eshtë konfirmuar ekzistim i rezikut të sigurisë, punëtori nuk merret në Agjenci dhe i njëjtë nuk mund të sistematizohet në vendin e punës në Ministrinë Punëve të Brendshme.

(4) Punëtori nga paragrafi (3) i këtij neni, merret nga organi tjetër shtetëror, me çka merren parasysh përgatitja e tij profesionale dhe kompetencat e punës.

(5) Nëse në procedurën e përsëritur të paragrafit (2) të këtij neni, për punëtorin nuk eshtë përcaktuar përkatësisht nuk eshtë vërtetuar ekzistimi i rezikut të sigurisë, për punëtorin vazhdon procedura për selektim dhe zgjedhje në pajtim me nenin 186 të këtij ligji.

(6) Nëse gjatë kontrollit të sigurisë të nenit 186 paragrafit (14) të këtij ligji, për punëtorin e Drejtorisë për Siguri dhe Kundërzbullim i cili nuk eshtë paraqitur në thirrjen publike të nenit 186 paragrafit (7) i këtij ligji, përcaktohet se ekziston rrezik i sigurisë, punëtorit i dorëzohet njoftim me shkrim me këshillë se ka të drejtë që në afat prej 48 orësh të parashtrojë kërkësë përi ri-hulumtim të procedurës përi kontroll të sigurisë. Për kërkësën veprohet në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni. Nëse në procedurën e përsëritur, për punëtorin përsëri eshtë përcaktuar, përkatësisht eshtë vërtetuar ekzistim i rrezikut të sigurisë, punëtori nuk mund të jetë i sistemuar në vendin e punës në Ministrinë e Punëve të Brendshme dhe ai punëtor merret nga organi tjetër shtetëror, me çka merren parasysh përgatitja e tij profesionale dhe kompetencat e punës. Nëse në procedurën e përsëritur për punëtorin nuk eshtë përcaktuar përkatësisht nuk eshtë vërtetuar ekzistim i rrezikut të sigurisë, punëtori sistemohet në vendin e punës në Ministrinë e Punëve të Brendshme në pajtim me nenin 188 paragrafin (2) të këtij ligji.

Marrja e pronës, mjeteve tjera teknike materiale, pajisjes dhe dokumentacionit nga Agjencia

Neni 190

(1) Me qëllim të themelimit dhe vendosjes së Agjencisë, Qeveria siguron pronë të patundshme përi selinë e Agjencisë në Shkup.

(2) Agjencia e merr pronën e patundshme dhe të tundshme, pajisjen, evidencën e kontabilistik, dokumentacionin, arkivin dhe mjetet e punës të cilat deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji i ka shfrytëzuar Drejtoria për Siguri dhe Kundërzbullim në Ministrinë e Punëve të Brendshme, përvëc pronës së patundshme që e ka shfrytëzuar Drejtoria për Siguri dhe Kundërzbullim në selinë e Ministrisë së Punëve të Brendshme në Shkup.

(3) Deri në sigurimin e pronës nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, Agjencia e shfrytëzon pronën e patundshme dhe të tundshme, pajisjen, evidencën e kontabilitetit, dokumentacionin, arkivin dhe mjetet e punës të cilat deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji i ka shfrytëzuar Drejtoria për Siguri dhe Kundërzbullim në selinë e Ministrisë së Punëve të Brendshme.

Neni 191

Procedurat e filluara deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji do të vazhdojnë në pajtim me rregullat me të cilat kanë filluar.

Neni 192

(1) Agjencia fillon me punë më 1 shtator 2019.

(2) Me ditën e fillimit me punë të Agjencisë, Drejtoria për Siguri dhe Kundërzbullim në Ministrinë e Punëve të Brendshme pushon me punë dhe drejtorit të Drejtorisë për Siguri dhe Kundërzbullim në Ministrinë e Punëve të Brendshme i ndërpitet ushtrimi i funksionit të drejtorit.

Neni 193

Dispozitat nga neni 89 (shtesë për karrierë) të këtij ligji, do të fillojnë të zbatohen nga 1 janari 2022.

Neni 194

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut", ndërsa do të fillojë të zbatohet nga 1 shtatori 2019, përgjës dispozitave të neneve 9, 10, 67, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189 dhe 190 të këtij ligji, të cilat do të fillojnë të zbatohen në ditën e hyrjes në fuqi të ligjit.

1422.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КООРДИНАЦИЈА НА БЕЗБЕДНОСНО-РАЗУЗНАВАЧКАТА ЗАЕДНИЦА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Се прогласува Законот за координација на безбедносно-разузнавачката заедница во Република Северна Македонија,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 22 мај 2019 година.

Бр. 08-3049/1
22 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

ЗАКОН

ЗА КООРДИНАЦИЈА НА БЕЗБЕДНОСНО-РАЗУЗНАВАЧКАТА ЗАЕДНИЦА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ**Предмет****Член 1**

Со овој закон се уредува координацијата на безбедносно-разузнавачката заедница во Република Северна Македонија.

Безбедносно-разузнавачки служби**Член 2**

Безбедносно-разузнавачката заедница ги опфаќа безбедносно-разузнавачките служби во Република Северна Македонија и тоа:

- Агенција за национална безбедност,
- Агенција за разузнавање и
- Надлежна организациска единица за воена безбедност и разузнавање во Министерство за одбрана.

Национална безбедност**Член 3**

Под поимот „национална безбедност“ во смисла на овој закон, се подразбира состојба на социјална, економска и политичка стабилност која е неопходна за опстанокот и развојот на Република Северна Македонија како суверена, демократска, самостојна и социјална држава, како и за одржувањето на уставниот поредок, состојба на непречено остварување на основните слободи и права на човекот и граѓанинот во согласност со Уставот на Република Северна Македонија.

Целта на овој закон**Член 4**

(1) Целта на овој закон е обезбедување на координација на безбедносно-разузнавачката заедница во Република Северна Македонија која се остварува со:

- спроведување на предлогите на Советот за безбедност на Република Северна Македонија поврзани со националната безбедност,
- разгледување на проценките на безбедносно-разузнавачките служби и насочување на нивното работење,
- соопфатно утврдување на безбедносните приоритети врз основа на проценките на безбедносно-разузнавачките служби,
- планско и функционално користење на капацитетите и ресурсите на безбедносно-разузнавачките служби,
- уапредување на соработката меѓу безбедносно-разузнавачките служби,
- разграничување на одговорностите за безбедносните информации,
- предлагање мерки на други државни органи и институции заради обезбедување на националната безбедност,
- други работи во врска со националната безбедност.

(2) Координацијата на безбедносно-разузнавачката заедница ќе овозможи:

- координиран начин на делување на безбедносно-разузнавачките служби во Република Северна Македонија,
- заедничка проценка за области кои се предмет на интерес на корисниците и заеднички рамки во однос на безбедносните приоритети,
- информирање на претседателот на Република Северна Македонија, претседателот на Собранието на Република Северна Македонија и Владата на Република Северна Македонија, врз основа на проценка заснована на информации од сите релевантни извори собрани со најефикасна употреба на ресурсите,
- интегрирана безбедносна политика.

Уредување на прашањата за безбедносно-разузнавачките служби**Член 5**

Надлежноста, начинот на вршење на работите, организацијата, овластувањата, правата и должностите на работниците, контролата, надзорот и финансирањето

на безбедносно-разузнавачките служби се уредени со посебни закони од областа со која се уредуваат овие прашања за наведените субјекти.

II. СОВЕТ ЗА КООРДИНАЦИЈА НА БЕЗБЕДНОСНО -РАЗУЗНАВАЧКАТА ЗАЕДНИЦА

Цел на Совет за координација на безбедносно -разузнавачката заедница

Член 6

Заради обезбедување национална безбедност на Република Северна Македонија и координација на безбедносно-разузнавачката заедница се формира Совет за координација на безбедносно-разузнавачката заедница (во натамошниот текст: Советот).

Состав на Советот

Член 7

- (1) Советот го сочинуваат следните членови:
- претседателот на Владата на Република Северна Македонија,
 - заменик на претседателот на Владата на Република Северна Македонија задолжен за спроведување на Рамковниот договор и политички систем,
 - министерот за внатрешни работи,
 - министерот за одбрана,
 - министерот за надворешни работи,
 - директорот на Агенцијата за национална безбедност,
 - директорот на Агенцијата за разузнавање и
 - раководителот на надлежната организациска единица за воена безбедност и разузнавање во Министерството за одбрана.

(2) Со Советот претседава претседателот на Владата на Република Северна Македонија.

(3) Во работата на Советот учествува и секретарот на Канцеларијата на Советот.

(4) На седниците на Советот по потреба, зависно од прашањата што се предмет на разгледување, се повикуваат да учествуваат и претставници на други државни органи и институции.

Делокруг на работа на Советот

Член 8

- (1) Советот ги врши следните работи:
- ги разгледува и спроведува предловите на Советот за безбедност на Република Северна Македонија, доставени до Владата на Република Северна Македонија,
 - ја координира работата на безбедносно-разузнавачките служби,
 - ги разгледува и проценува безбедносно-разузнавачките закани и ризици за националната безбедност на државата,
 - дава насоки и донесува заклучоци за начинот на заштита и остварување на националната безбедност на државата,
 - разгледува прашања од надлежност на безбедносно - разузнавачките служби,
 - дава мислење на годишните програми за работа на безбедносно- разузнавачките служби,

- ги разгледува и донесува заклучоци во врска со извештаите и другите документи доставени од Канцеларијата на Советот,

- врши и други работи во врска со координацијата на безбедносно-разузнавачките служби, утврдени со закон.

(2) За спроведувањето на предловите од ставот (1) алинеја 1 на овој член, Советот го информира претседателот на Република Северна Македонија.

Начин на работа на Советот

Член 9

- (1) Советот работи на седници.
- (2) Седниците на Советот ги свикува претседавачот на Советот:

- по сопствена иницијатива,
- на предлог на член на Советот,
- на предлог на секретарот на Канцеларијата на Советот,
- на иницијатива на функционер кој раководи со државен орган, орган на локална самоуправа или друго правно лице, институција или друг субјект, кои во вршењето на својата работа дошли до сериозни сознанија од значење за националната безбедност на државата.

Одржување на седници

Член 10

Седниците на Советот се одржуваат по потреба, а најмалку еднаш во период од три месеци.

Информирање на надлежни субјекти

Член 11

За безбедносно-разузнавачките закани и ризици за националната безбедност на државата, Советот задолжително ги информира претседателот на Република Северна Македонија, претседателот на Собранието на Република Северна Македонија и Владата на Република Северна Македонија, а по потреба и органите на државната управа и други државни органи и институции зависно од прашањето што е предмет на разгледување и одлучување.

III. КАНЦЕЛАРИЈА НА СОВЕТОТ

Делокруг на Канцеларијата на Советот

Член 12

- (1) Канцеларијата на Советот (во натамошниот текст: Канцеларијата) ги врши следните работи:

- ги обединува и ја оценува објективноста и релевантноста на доставените извештаи, известувања, анализи, проценки и други информации од безбедносно-разузнавачките служби, кои се од значење за безбедносно-разузнавачките закани и ризици за националната безбедност на државата,

- врз основа на податоците од алинеја 1 на овој став, изработува извештаи со препораки за националната безбедност, кои ги доставува до Советот,

- изготвува проценки за степенот на закани и ризици за националната безбедност на државата,
- врши стручни, административни, организациски работи за потребите на Советот,
- врши и други работи за потребите на Советот.

(2) Извештаите од ставот (1) алинеја 2 на овој член, се изготвуваат редовно за потребите на Советот, по потреба, како и на барање на Советот.

Состав на Канцеларијата

Член 13

- Канцеларијата ја сочинуваат:
- секретар на Канцеларијата, кој раководи со Канцеларијата и
 - по двајца претставници од аналитичките организациски единици во безбедносно-разузнавачките служби, кои работат на изготвување на аналитичките документи во тие служби (во натамошниот текст: аналитичари).

Именување на секретар на Канцеларијата

Член 14

(1) Секретарот на Канцеларијата го именува Владата на Република Северна Македонија, за период од две години.

(2) Именувањето на секретарот на Канцеларијата се врши по предлог на функционерот кој раководи со безбедносно-разузнавачката служба, согласно со принципот на ротација по азбучен ред.

Услови за именување и разрешување на секретарот на Канцеларијата

Член 15

(1) За секретар на Канцеларијата може да биде именувано лице кое ги исполнува следниве услови:

- да е државјанин на Република Северна Македонија,
- да нема државјанство на друга држава,
- да има стекнато најмалку 240 кредити според ЕКТС, односно VII/1 степен на образование,
- да има најмалку 10 години работно искуство во безбедносно-разузнавачка служба,
- да поседува еден од следните меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на английскиот јазик не постар од пет години:

1. TOEFL IBT - најмалку 74 бода,
2. IELTS (IELTS) - најмалку 6 бода,
3. ILEC (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку B2 (B2) ниво,
4. FCE (FCE) (Cambridge English: First) - положен,
5. BULATS (BULATS) - најмалку 60 бода,
6. APTIS (APTIS) - најмалку ниво B2 (B2) или
7. STANAG 6001 (STANAG 6001) - ниво 2,
- со правосилна судска пресуда да не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност,
- да не е член на политичка партија или член на органи и тела на политичка партија и
- да поседува безбедносен сертификат со степен „ДРЖАВНА ТАЈНА“.

(2) Функцијата на секретарот на Канцеларијата пред истекот на мандатот престанува по следните основи:

- на негово барање,
- ако ги исполни условите за старосна пензија согласно со закон,
- ако трајно ја изгуби способноста за вршење на функцијата,
- ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело кое го прави недостоен за вршење на функцијата.

(3) Основи за разрешување на секретарот на Канцеларијата пред истекот на мандатот се:

- ако не постапи согласно со одредбите од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси,
- прекршување на безбедноста на класифицираните информации,
- нестручно и несовесно работење,
- ако престане да исполнува некој од условите од ставот (1) на овој член.

Назначување на аналитичарите во Канцеларијата

Член 16

Аналитичарите во Канцеларијата се назначуваат од страна на функционерот кој раководи со безбедносно-разузнавачката служба, од редот на вработените во безбедносно-разузнавачката служба, за период од две години.

Услови за назначување и разрешување на аналитичарите во Канцеларијата

Член 17

(1) За аналитичар во Канцеларијата може да биде назначено лице со најмалку 10 години работно искуство за прашања од делокругот на Канцеларијата, кое поседува безбедносен сертификат со степен „ДРЖАВНА ТАЈНА“.

(2) Аналитичарот во Канцеларијата може да биде разрешен од страна на функционерот кој раководи со безбедносно-разузнавачката служба и пред истекот на мандатот:

- на негово барање,
- доколку не обезбеди спроведување на работите од делокруг на Канцеларијата,
- заради нестручно и несовесно работење,
- заради прекршување на безбедноста на класифицираните информации,
- ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело кое го прави недостоен за вршење на работе.

Пристап до евиденции и бази на податоци

Член 18

За потребите на својата работа во Канцеларијата, аналитичарите имаат пристап до евиденциите и базите на податоци на безбедносно-разузнавачката служба од која се назначени.

**Права и обврски од работен однос на аналитичарите
во Канцеларијата**

Член 19

Платата, другите надоместоци за плата, како и сите други права и обврски од работен однос, аналитичарите во Канцеларијата ги остваруваат во безбедносно-разузнавачката служба од која се назначени.

Седиште на Канцеларијата

Член 20

Седиштето на Канцеларијата се наоѓа во Скопје, во просториите на Владата на Република Северна Македонија.

**IV. ОБВРСКИ НА БЕЗБЕДНОСНО-РАЗУЗНАВАЧКАТА
ЗАЕДНИЦА**

**Доставување извештаи, известувања и други
информации**

Член 21

За потребите на Советот односно за потребите на Канцеларијата, безбедносно-разузнавачките служби се должни да им доставуваат извештаи, известувања, анализи, проценки и други информации, од важност за безбедносно-разузнавачките закани и ризици за националната безбедност на државата:

- редовно, најмалку еднаш на три месеци,
- на барање на Советот или Канцеларијата,
- на сопствена иницијатива.

V. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Преодна одредба

Член 22

(1) Владата на Република Северна Македонија во рок од 15 дена од денот на започнување на примената на овој закон, ќе го именува секретарот на Канцеларијата, на начин што функционерот кој раководи со Агенцијата за национална безбедност ќе го предложи првиот секретар на Канцеларијата, согласно со принципот на ротација по азбучен ред.

(2) Функционерите кои раководат со безбедносно-разузнавачките служби ќе ги назначат аналитичарите во рок од 15 дена од денот на започнување на примената на овој закон.

(3) Конститутивната седница на Советот ќе се одржи во рок од 15 дена од денот на именување на секретарот на Канцеларијата согласно со одредбите од овој закон.

Завршна одредба

Член 23

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе започне да се применува од 1 септември 2019 година.

**L I GJ
PËR KOORDINIM TË KOMUNITETIT TË
SIGURISË DHE ZBULIMIT NË REPUBLIKËN E
MAQEDONISË SË VERIUT**

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Lënda

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet koordinimi i komunitetit të sigurisë dhe zbulimit në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Shërbimet e sigurisë dhe zbulimit

Neni 2

Komuniteti i sigurisë dhe zbulimit i përfshinë shërbimet e sigurisë dhe të zbulimit në Republikën e Maqedonisë së Veriut, si vijon:

- Agjencinë për Siguri Nacionale,
- Agjencinë për Zbulim dhe
- Njësinë kompetente organizative për siguri luftarake dhe zbulim në Ministrinë e Mbrojtjes.

Siguria nacionale

Neni 3

Me npcionin “siguri nacionale” në kuptim të këtij ligji, nënkuptohet gjendja e stabilitetit social, ekonomik dhe stabilitetit politik e cila është e domosdoshme përmbyjetësë dhe zhvillimin e Republikës së Maqedonisë së Veriut si shtet sovran, demokratik, të mëvetësishëm dhe social, si dhe përmirësimeve e rendit kushtetues, gjendja e realizimit pa pengesa të lirive dhe të drejtave themelore të njeriut dhe qytetarit në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Qëllimi i këtij ligji

Neni 4

(1) Qëllimi i këtij ligji është sigurimi i koordinimit të komunitetit të sigurisë dhe zbulimit në Republikën e Maqedonisë së Veriut i cili realizohet me:

- zbatimin e propozimeve të Këshillit për Siguri të Republikës së Maqedonisë së Veriut të lidhura me sigurinë nacionale,
- shqyrtimin e vlerësimeve të shërbimeve të sigurisë dhe të zbulimit dhe drejtimin e punës së tyre,
- përcaktimin gjithëpërfsirës të prioriteteve të sigurisë në bazë të vlerësimeve të shërbimeve sigurisë dhe zbulimit të sigurisë dhe zbulimit,
- shfrytëzimin me plan dhe funksional të kapaciteteve dhe resurseve të shërbimeve të sigurisë dhe zbulimit,
- përparimin e bashkëpunimit ndërmjet shërbimeve të sigurisë dhe zbulimit,
- përkufizimin e përgjegjësive për informatat e sigurisë,
- propozimin e masave të organeve dhe institucioneve tjera shtetërore përgjegjësive për garantim të sigurisë nacionale dhe
- çështje tjera në lidhje me sigurinë nacionale.

(2) Координими i komunitetit tē sigurisë dhe zbulimit do tē mundësojë:

- mënyrën e koordinuar tē veprimit tē shërbimeve tē sigurisë dhe zbulimit në Republikën e Maqedonisë së Veriut,

- vlerësimin e përbashkët pér sfera tē cilat janë lëndë e interesit tē shfrytëzuesve dhe korniza tē përbashkëta në lidhje me priorititet e sigurisë,

- informimin e Presidentit tē Republikës së Maqedonisë së Veriut, Kryetarit tē Kuvendit tē Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, nē bazë tē vlerësimit tē bazuar në informatat nga tē gjitha burimet relevante tē grumbulluara me përdorim më efikas tē resurseve,

- politikën e integruar tē sigurisë.

Rregullimi i çështjeve pér shërbimet e sigurisë dhe tē zbulimit

Neni 5

Kompetenca, mënyra e kryerjes së punëve, organizimi, autorizimet, tē drejtat dhe detyrat e punëtorëve, kontrolli, mbikëqyrja dhe financimi i shërbimeve tē sigurisë dhe zbulimit janë rregulluar me ligj tē posaçëm nga sfera me tē cilën rregullohen këto çështje pér subjektet e theksuara.

II. KËSHILLI PËR KOORDINIMIN E KOMUNITETIT TË SIGURISË DHE ZBULIMIT

Qëllimi i Këshillit pér koordinimin e komunitetit tē sigurisë dhe zbulimit

Neni 6

Për garantimin e sigurisë nacionale tē Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe koordinimin e komunitetit tē sigurisë dhe zbulimit, formohet Këshilli pér Koordinim të Komunitetit tē Sigurisë dhe Zbulimit (në tekstin e mëtejmë: Këshilli).

Perbërja e Këshillit

Neni 7

(1) Këshillin e përbëjnë këta anëtarë:

- kryetari i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- zëvendëskryetari i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut i ngarkuar pér zbatimin e Marrëveshjes kornizë dhe sistem politik,

- ministri i Punëve tē Brendshme,

- ministri i Mbrojtjes,

- ministri i Punëve tē Brendshme,

- drejtori i Agjencisë pér Siguri Nacionale,

- drejtori i Agjencisë pér Zbulim dhe

- udhëheqësi i njësisë kompetente organizuese pér siguri luftarakë dhe zbulim nē Ministrinë e Mbrojtjes.

(2) Me Këshillin kryeson Kryetari i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Në punën e Këshillit merr pjesë edhe Sekretari i Zyrës së Këshillit.

(4) Në mbledhjet e Këshillit sipas nevojës, varësish nga çështjet që janë lëndë e shqyrtimit, ftohen tē marrin pjesë edhe përfaqësues tē organeve dhe institucioneve tjera shtetërore.

Fushëveprimi i punës së Këshillit

Neni 8

(1) Këshilli i kryen këto punë:

- i shqyrton dhe zbaton propozimet e Këshillit pér Siguri tē Republikës së Maqedonisë së Veriut, tē dorëzuara nē Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- e koordinon punën e shërbimeve tē sigurisë dhe zbulimit,

- i shqyrton dhe vlerëson kërcënimet dhe reziqet e sigurisë dhe tē zbulimit pér siguri nacionale tē shtetit,

- jep udhëzime dhe miraton konkluzione pér mënyrën e mbrojtjes dhe realizimit tē sigurisë nacionale tē shtetit,

- shqyrton çështje nga kompetenca e shërbimeve tē sigurisë dhe zbulimit,

- jep mendime pér programet vjetore pér punën e shërbimeve tē sigurisë dhe zbulimit,

- i shqyrton dhe miraton konkluzionet nē lidhje me raportet dhe dokumentet tjera tē dorëzuara nga Zyra e Këshillit,

- kryen edhe punë tē tjera nē lidhje me koordinimin e shërbimeve tē sigurisë dhe zbulimit, tē përcaktuara me ligj.

(2) Pér zbatimin e propozimeve nga paragrafi (1) alineja 1 e këtij nen, Këshilli e informon Presidentin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Mënyra e punës së Këshillit

Neni 9

(1) Këshilli punon nē mbledhje.

(2) Mbledhjet e Këshillit i cakton kryesuesi i Këshillit:

- sipas iniciativës personale,

- me propozim tē anëtarit tē Këshillit,

- me propozim tē sekretarit tē Zyrës së Këshillit,

- me iniciativë tē funksionarit i cili menaxhon me organ shtetëror, organ tē vetëqeverisjes lokale, ose person tjetër juridik, institucion ose subjekt tjetër, tē cilët nē kryerjen e punës së tyre kanë ardhur nē njohuri serioze me rëndësi pér sigurinë nacionale tē shtetit.

Mbajtja e mbledhjeve

Neni 10

Mbledhjet e Këshillit mbahen sipas nevojës, e së paku një herë nē periudhë prej tre muajsh.

Informimi i subjekteve kompetente

Neni 11

Për kërcënimë dhe reziqe tē sigurisë dhe zbulimit pér sigurinë nacionale tē shtetit, Këshilli detyrimisht i informon Presidentin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Kryetarin e Kuvendit tē Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut, e sipas nevojës edhe organet e administratës shtetërore dhe organet dhe institucionet tjera shtetërore varësish nga çështja që është lëndë e shqyrtimit dhe vendimmarrjes.

III. ZYRA E KËSHILLIT

Fushëveprimi i Zyrës së Këshillit

Neni 12

(1) Zyra e Këshillit (në tekstin e mëtejmë: Zyra) i kryen këto punë:

- i bashkon dhe e vlerëson objektivitetin dhe relevancën e raporteve të dorëzuara, njoftimeve, analizave, vlerësimeve dhe informatave tjera nga shërbimet e sigurisë dhe të zbulimit, të cilat janë me rëndësi për kërcënime dhe rreziqe të sigurisë dhe zbulimit për sigurinë nacionale të shtetit,

- në bazë të dhënave nga alineja 1 e këtij paragrafi, përpunon raporte me rekondime për sigurinë nacionale, të cilat ia dorëzon Këshillit,

- përgatit vlerësimë për shkallën e kërcënimeve dhe rreziqeve për sigurinë nacionale të shtetit,

- kryen punë profesionale, administrative, organizuese për nevojat e Këshillit,

- kryen edhe punë të tjera për nevojat e Këshillit.

(2) Raportet nga paragrafi (1) alineja 2 e këtij nen, përgatiten rrugullisht - për nevojat e Këshillit, sipas nevojës, si dhe me kërkesë të Këshillit.

Përbërja e Zyrës

Neni 13

Zyrën e përbëjnë:

- Sekretari i Zyrës, i cili menaxhon me Zyrën dhe

- nga dy përfaqësues nga njësitet analitike organizuese në shërbimet e sigurisë dhe të zbulimit, të cilët punojnë në përgatitjen e dokumenteve analitike në ato shërbime (në tekstin e mëtejmë: analistë).

Emërimi i Sekretarit të Zyrës

Neni 14

(1) Sekretarin e Zyrës e emëron Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, për periudhë prej dy vitesh.

(2) Emërimi i sekretarit të Zyrës kryhet me propozim të funksionarit i cili menaxhon me shërbimin e sigurisë dhe zbulimit, në pajtim me parimin e rotacionit sipas radhës alfabetike.

Kushtet për emërimin dhe shkarkimin e sekretarit të Zyrës

Neni 15

(1) Sekretar i Zyrës mund të emërohet personi i cili i plotëson këto kushte:

- të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- të mos ketë shtetësi të shtetit tjetër,

- të ketë arritur së paku 240 kredi sipas SETK-së, gjegjësisht shkallën VII/1 të arsimit,

- të ketë së paku 10 vjet përvjose punë në shërbimet e sigurisë dhe zbulimit,

- të posedojë një nga këto certifikata ose vërtetime të njohura ndërkombëtarisht për njohje aktive të gjuhës angleze jo më të vjetër se pesë vjet:

1. TOEFL IBT – së paku 74 pikë,

2. IELTS (IELTS) - së paku 6 pikë,

3. ILEC (ILEC) (Cambridge English: Legal) - së paku nivelin B2 (B2),

4. FCE (FCE) (Cambridge English: First) - të dhënë,

5. BULATS (BULATS) – së paku 60 pikë,

6. APTIS (APTIS) – së paku nivelin B2 (B2) ose

7. STANAG 6001 (STANAG 6001) – nivelin 2,

- me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor të mos i jetë shqiptuar dënim ose sanksion kundërvajtës ndalim për ushtrim të profesionit, veprimtarisë ose detyrës,

- të mos jetë anëtar i partisë politike ose anëtar i organit dhe trupave të partisë politike dhe

- të posedojë certifikatë sigurie me shkallën "SEKRET SHTETËROR".

(2) Funkcioni i Sekretarit të Zyrës para skadimit të mandatit pushon sipas këtyre bazave:

- me kërkesë të tij,

- nëse i plotëson kushtet për pension të pleqërisë në pajtim me ligjin,

- nëse përgjithmonë e humb aftësinë për ushtrim të funksionit,

- nëse është i dënuar me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor për vepër penale e cila e bën të padenjë për ushtrim të funksionit.

(3) Baza për shkarkimin e Sekretarit të Zyrës para skadimit të mandatit janë:

- nëse nuk vepron në pajtim me dispozitat e Ligjit për parandalim të korruptionit dhe konfliktit të interesave,

- shkelje e sigurisë së informatave të klasifikuara,

- punë joprofesionale dhe e pandërgjegjishme,

- nëse pushon të plotësojë ndonjërin nga kushtet e paragratit (1) të këtij nenı.

Emërimi i analistëve në Zyrë

Neni 16

Analistët në Zyrë emërohen nga funksionari i cili menaxhon me shërbimet e sigurisë dhe zbulimit, në radhën e të punësuarve në shërbimet e sigurisë dhe zbulimit, për periudhë prej dy vitesh.

Kushte për emërimin dhe shkarkimin e analistëve në Zyrë

Neni 17

(1) Analyst në Zyrë mund të emërohet personi me së paku 10 vjet përvjose pune për çështje nga fushëveprimi i Zyrës, i cili posedon certifikatë sigurie me shkallën "SEKRET SHTETËROR".

(2) Analysti i Zyrës mund të shkarkohet nga funksionari i cili menaxhon me shërbimet e sigurisë dhe zbulimit edhe para skadimit të mandatit:

- me kërkesë të tij,

- nëse nuk siguron zbatim të punëve nga fushëveprimi i Zyrës,

- për shkak të punës joprofesionale dhe të pandërgjegjishme,

- për shkak të shkeljes së sigurisë së informatave të klasifikuara,

- nëse është i dënuar me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor për vepër penale e cila e bën të padenjë për kryerje të punëve.

Qasja te evidencat dhe bazat e të dhënave

Neni 18

Për nevojat e punës së vet në Zyrë, analistët kanë qasje te evidencat dhe bazat e të dhënave të shërbimeve të sigurisë dhe zbulimit në të cilat janë emëruar.

Të drejta dhe detyrime nga marrëdhënia e punës së analistëve në Zyrë

Neni 19

Rroga, kompensimet tjera të rrrogës, si dhe të gjitha të drejtat dhe detyrat tjera nga marrëdhënia e punës, analistët në Zyrë i zbatojnë në shërbimet e sigurisë dhe zbulimit nga e cila janë emëruar.

Selia e Zyrës

Neni 20

Selia e Zyrës gjendet në Shkup, në hapësirat e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

IV. DETYRAT E KOMUNITETIT TË SIGURISË DHE ZBULIMIT

Dorëzimi i raporteve, njoftimeve dhe informatave tjera

Neni 21

Për nevojat e Këshillit përkatësish për nevojat e Zyrës, shërbimet e sigurisë dhe të zbulimit janë të detyruara t'u dorëzojnë raporte, njoftime, analiza, vlerësimë dhe informata tjera, të rëndësishme për kërcënimet dhe rreziqet e sigurisë dhe zbulimit për sigurinë nacionale të shtetit:

- rregullisht, së paku një herë në tre muaj,
- me kërkesë të Këshillit ose Zyrës,
- me iniciativë personale.

V. DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Dispozita kalimtare

Neni 22

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut në afat prej 15 ditësh nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji, do ta emërojë Sekretarin e Zyrës, në atë mënyrë që funksionari i cili menaxhon me Agjencinë për Siguri Nacionale do të propozojë sekretarin e parë të Zyrës, në pajtim me parimin e rotacionit sipas rendit alfabetik.

(2) Funksionarët të cilët menaxhojnë me shërbimet e sigurisë dhe zbulimit do t'i emërojnë analistët në afat prej 15 ditësh nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

(3) Mbledhja konstitutive e Këshillit do të mbahet në afat prej 15 ditësh nga dita e emërimit të Sekretarit të Zyrës në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Dispozita e fundit

Neni 23

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut", kurse do të fillojë të zbatohet nga 1 shtatori 2019.

1423.

Brz osnova na çlennot 75, stavovi 1, 2 e 3 od Ustavot na Republika Sëverna Makedonija, prëtësdatelot na Republika Sëverna Makedonija i prëtësdatelot na Sobrañieto na Republika Sëverna Makedonija izdavaat

**У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕNUВАЊЕ
НА ЗАКОНОТ ЗА СЛЕДЕЊЕ НА КОМУНИКАЦИИТЕ**

Се прогласува Законот за изменување на Законот за следење на комуникациите,
што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 22 мај 2019 година.

Бр. 08-3050/1
22 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕNUВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СЛЕДЕЊЕ
НА КОМУНИКАЦИИТЕ**

Член 1

Во Законот за следење на комуникациите („Службен весник на Република Македонија“ број 71/18), во членот 4 во точката 7) зборовите: „Министерството за внатрешни работи - Управата за безбедност и контрапознавање“ се заменуваат со зборовите: „Агенцијата за национална безбедност“.

Член 2

Во членот 20 став (1) зборовите: „министерот за внатрешни работи“ се заменуваат со зборовите: „директорот на Агенцијата за национална безбедност“.

Член 3

Во членот 29 став (4) зборовите: „министерот за внатрешни работи“ се заменуваат со зборовите: „директорот на Агенцијата за национална безбедност“.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе започне да се применува од 1 септември 2019 година.

**LIGJ
PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR NDJEKJE TË
KOMUNIKIMEVE**

Член 1

Në Ligjin për ndjekje të komunikimeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 71/18), në nenin 4 në pikën 7) fjalët: "Ministria e Punëve të Brendshme - Drejtoria për Siguri dhe Kundërsbulim" zëvendësohen me fjalët: "Agjencia për Siguri Nacionale".

Член 2

Në nenin 20 në paragrafin (1) fjalët: "ministri i Punëve të Brendshme" zëvendësohen me fjalët: "drejtori i Agjencisë për Siguri Nacionale".

Neni 3

Në nenin 29 paragrafi (4) fjalët: "ministri i Punëve të Brendshme" zëvendësohen me fjalët: "drejtori i Agjencisë për Siguri Nacionale".

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut", ndërsa do të fillojë të zbatohet nga 1 shtatori 2019.

1424.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

УКАЗ**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНАВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ**

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за внатрешни работи,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 22 мај 2019 година.

Бр. 08-3051/1
22 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНАВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ**

Член 1

Во Законот за внатрешни работи („Службен весник на Република Македонија“ број 42/14, 116/14, 33/15, 33/15, 5/16, 127/16, 142/16, 190/16 и 21/18), во член 2 во алинејата 1 зборовите: „и државна“ се бришат.

Член 2

Во член 3 точката 2 се брише.
Точките 3, 4 и 5 стануваат точки 2, 3 и 4.
Во точката 6 која станува точка 5 зборот „подниво“, се брише.
Точките 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 и 15 стануваат точки 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 и 14.

Член 3

Во член 15 во алинејата 2 зборот „органи“ се заменува со зборот „орган“.

Член 4

Во насловот на членот 17 зборот „органи“ се заменува со зборот „орган“.

Член 5

Членот 17 се менува и гласи:

„Орган во состав во Министерството е Биро за јавна безбедност.“.

Член 6

Во глава III. „ОРГАНИЗАЦИЈА И НАДЛЕЖНОСТ“, насловот на точката „3. УПРАВА ЗА БЕЗБЕДНОСТ И КОНТРАРАЗУЗНАВАЊЕ“ и насловите на членовите 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 и 31 и членовите 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 и 31 се бришат.

Член 7

Во насловот на членот 32 зборот „директорите“ се заменува со зборот „директорот“.

Член 8

Во членот 32 по зборот „Бирото“ запирката и зборовите: „директорот на Управата“ се бришат.

Член 9

Во членот 33 став (2) во алинејата 1 на крајот од реченицата запирката се заменува со сврзникот „и“.

Алинејата 2 се брише.

Член 10

Насловот на членот 37 и членот 37 се бришат.

Член 11

Во членот 38 став (1) зборовите: „и на вработените со статус на овластени службени лица за безбедност и контраразузнавање“ се бришат.

Член 12

Во членот 41 став (1) во алинеите 2, 5 и 7 зборовите: „Регионален оперативен сектор на Управата“ се бришат.

Член 13

Во членот 44 став (2) зборовите: „Регионален оперативен сектор на Управата“ се бришат.

Член 14

Во членот 45 став (3) зборовите: „Регионален оперативен сектор на Управата“ се бришат.

Член 15

Во членот 46 став (2) зборовите: „Регионален оперативен сектор на Управата“ се бришат.

Член 16

Во членот 47 став (1) во насловот на втората табела зборовите: „Регионален оперативен сектор на Управата“ се бришат.

Во втората табела КАТЕГОРИЈА В, во нивоа В1 и В2 во колоната „Вид на работно место“, по зборовите: „Началник на Сектор за внатрешни работи“ запирката се заменува со сврзникот „и“, а зборовите: „и Регионален оперативен сектор на Управата“ се бришат.

Во насловот на петтата и седмата табела зборовите: „Регионален оперативен сектор на Управата“ се бришат.

Член 17

Во членот 49 став (1) зборот „органи“ се заменува со зборот „органот“.

Во ставот (3) зборовите: „/Регионален оперативен сектор на Управата“ се бришат.

Член 18

Во членот 50 зборовите: „се инкорпорирани актите на Бирото и Управата“ се заменуваат со зборовите: „е инкорпориран актот на Бирото“.

Член 19

Во членот 51 во ставот (1) зборовите: „се инкорпорирани актите на Бирото и Управата“ се заменуваат со зборовите: „е инкорпориран актот на Бирото“.

Член 20

Насловот на членот 53 и членот 53 се бришат.

Член 21

Во насловот на членот 54 запирката и зборовите: „односно Управата“ се бришат.

Член 22

Во членот 54 по зборот „Бирото“ се става точка, а зборовите: „и Управата“ се бришат.

Член 23

Во членот 59 зборот „вршат“ се заменува со зборот „врши“, а зборовите: „Собранието на Република Македонија и“ се бришат.

Член 24

Насловите на членовите 60, 61, 62 и 63 и членовите 60, 61, 62 и 63 се бришат.

Член 25

Во членот 64-а зборовите: „или овластено службено лице за безбедност и контраразузнавање со полициски овластувања“ се бришат.

Член 26

Во членот 66 во ставот (2) по зборот „Министерството“ запирката се заменува со сврзникот „и“, а зборовите: „и Управата“ се бришат.

Член 27

Во член 68 ставот (1) се менува и гласи:

„Пред засновање на работен однос во Министерството, се врши безбедносна проверка на лице заради утврдување на безбедносен ризик.“

Член 28

Во членот 88 став (2) по зборот „Министерството“ запирката се заменува со сврзникот „и“, а зборовите „односно Управата“ се бришат.

Член 29

Во членот 112 став (1) зборовите: „е неспособен“ се заменуваат со зборовите: „не е способен“.

Член 30

Во членот 117 по зборот „односно“ се додаваат зборовите „унапреден на“.

Член 31

Во членот 120 став (2) по зборот „Бирото“ се става точка, а зборовите „и Управата“ се бришат.

Член 32

Членот 137 се брише.

Член 33

Во членот 145 во алинејата 1 зборовите: „и на работниците со статус на овластени службени лица за безбедност и контраразузнавање, кои согласно со актот за систематизација на работните места во Управата не-маат полициски овластувања“ се бришат.

Во алинејата 2 зборовите: „и на овластените службени лица за безбедност и контраразузнавање кои согласно со актот за систематизација на работните места во Управата имаат полициски овластувања,“ се бришат.

Член 34

Во членот 160 во алинејата 2 на крајот од реченицата запирката се заменува со сврзникот „и“.

Алинејата 3 се брише.

Член 35

Во членот 169 став (1) сврзникот „и“ се заменува со сврзникот „или“.

Член 36

Во членот 181 став (2) зборовите „директорот на Управата,“ се бришат.

Член 37

Во членот 194 став (3) по зборот „Бирото“ запирката и зборовите: „односно директорот на Управата“ се бришат.

Член 38

Во членот 206 став (1) во алинејата 1 по зборот „работи“ се става запирка, а зборовите: „и работник во Министерството со статус на овластено службено лице за безбедност и контраразузнавање“ се бришат.

Алинејата 11 се брише.

Во ставот (2) по зборот „работи“ се става запирка, а зборовите: „и на работниците со статус на овластени службени лица за безбедност и контраразузнавање“ се бришат.

Член 39

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Северна Македонија да утврди пречистен текст на Законот за внатрешни работи.

Член 40

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе започне да се применува од 1 септември 2019 година.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT
PËR PUNË TË BRENDSHME

Neni 1

Нë Ligjin për punë të brendshme ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 42/14, 116/14, 33/15, 33/15, 5/16, 127/16, 142/16, 190/16 dhe 21/18), në nenin 2 në alinenë 1 fjalët: „dhe shtetëror“ shlyhen.

Neni 2

Нë nenin 3 pika 2 shlyhet.
 Pikat 3, 4 dhe 5 bëhen pika 2, 3 dhe 4.
 Нë pikën 6 e cila bëhet pikë 5 fjala "nënnivel," shlyhet.
 Pikat 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 dhe 15 bëhen pika 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 dhe 14.

Neni 3

Нë nenin 15 alinenë 2 fjala "organe" zëvendësohet me fjalën "organ".

Neni 4

Нë titullin e nenit 17 fjala "organe" zëvendësohet me fjalën "organ".

Neni 5

Nenin 17 ndryshohet si vijon:
 "Organ në përbërje të Ministrisë është Byroja për Siguri Publike."

Neni 6

Нë kapitullin III."ORGANIZIMI DHE KOMPETENCA", titulli i pikës "3. DREJTORIA PËR SIGURI DHE KUNDËRBULIM" dhe titujt e neneve 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 dhe 31 dhe nenet 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 dhe 31 shlyhen.

Neni 7

Нë titullin e nenit 32 fjala "drejtori" zëvendësohen me fjalën "drejtor".

Neni 8

Нë nenin 32 pas fjalës "Byroja" presja dhe fjalët: "drejtor i Drejtorisë" shlyhen.

Neni 9

Нë nenin 33 paragrafi (2) në alinenë 1 në fund të fjalisë presja zëvendësohet me lidhëzën "dhe".

Alineja 2 shlyhet.

Neni 10

Titulli i nenit 37 dhe nenit 37 shlyhen.

Neni 11

Нë nenin 38 në paragrafin (1) fjalët: "edhe të punësuarit me status të personave të autorizuar zyrtarë përsiguri dhe kundërzbullim" shlyhen.

Neni 12

Нë nenin 41 paragrafi (1) në alinetë 2, 5 dhe 7 fjalët: "/Sektor regional operativ i Drejtorisë" shlyhen.

Neni 13

Ne nenin 44 paragrafi (2) fjalët: "/Sektor regional operativ i Drejtorisë" shlyhen.

Neni 14

Ne nenin 45 paragrafi (3) fjalët: "/Sektor regional operativ i Drejtorisë" shlyhen.

Neni 15

Ne nenin 46 paragrafi (2) fjalët: "/Sektor regional operativ i Drejtorisë" shlyhen.

Neni 16

Ne nenin 47 në paragrafin (1) në titullin e tabelës së dyte fjalët: "/Sektor regional operativ i Drejtorisë" shlyhen.

Në tabelën e dyte KATEGORIA V, në nivelet V1 dhe V2 në kolonën "Lloji i vendit të punës", pas fjalëve: "Kryeshef i Sektorit për punë të brendshme" presja zëvendësohet me lidhëzën "dhe", ndërsa fjalët: "dhe Sektorit regional operativ të Drejtorisë" shlyhen.

Në titullin e tabelës së pestë dhe të shtatë fjalët: "/Sektori regional operativ i Drejtorisë" shlyhen.

Neni 17

Ne nenin 49 në paragrafin (1) fjala "organet" zëvendësohet me fjalën "organji".

Ne paragrafi (3) fjalët: "/Sektori regional operativ i Drejtorisë" shlyhen.

Neni 18

Ne nenin 50 fjalët: "janë inkorporuar aktet e Byrosë dhe Drejtorisë" zëvendësohen me fjalët: "është inkorporuar akti i Byrosë".

Neni 19

Ne nenin 51 në paragrafin (1) fjalët: "janë inkorporuar aktet të Byrosë dhe Drejtorisë" zëvendësohen me fjalët: "është inkorporuar akti i Byrosë".

Neni 20

Titulli i nenit 53 dhe nenit 53 shlyhen.

Neni 21

Ne titullin e nenit 54 presja dhe fjalët: "përkatesisht Drejtoria" shlyhet.

Neni 22

Ne nenin 54 pas fjalës "Byroja" vihet pikë, ndërsa fjalët: "dhe Drejtoria" shlyhen.

Neni 23

Ne nenin 59 fjala "ushtrojnë" zëvendësohet me fjalën "ushtron", ndërsa fjalët: "Kuvendi i Republikës së Maqedonisë dhe" shlyhen.

Neni 24

Titujt e neneve 60, 61, 62 dhe 63 dhe nenet 60, 61, 62 dhe 63 shlyhen.

Neni 25

Ne nenin 64-a fjalët: "ose person i autorizuar zyrtar përsiguri dhe kundërzbullim me autorizime policore" shlyhen.

Neni 26

Нë nenin 66 paragrafi (2) pas fjalës "Ministria" presja zëvendësohet me lidhëzën "dhe", ndërsa fjalët: "dhe Drejtoria" shlyhen.

Neni 27

Нë nenin 68 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"(1) Para themelimit të marrëdhënie së punës në Ministri, bëhet kontroll i sigurisë të personit për shkak të përcaktimit të rrezikut të sigurisë.".

Neni 28

Нë nenin 88 paragrafi (2) pas fjalës "Ministria" presja zëvendësohet me lidhëzën "dhe", ndërsa fjalët: "përkatësish Drejtoria" shlyhen.

Neni 29

Нë nenin 112 në paragrafi (1) fjalët: "është i paaftë" zëvendësohen me fjalët: "nuk është i aftë".

Neni 30

Нë nenin 117 pas fjalës "përkatësish" shtohen fjalët: "i avancuar në".

Neni 31

Нë nenin 120 në paragrafin (2) pas fjalës "Byroja" vihet pikë, ndërsa fjalët: "dhe Drejtoria" shlyhen.

Neni 32

Nenin 137 shlyhet.

Neni 33

Нë nenin 145 në alinenë 1 fjalët: "edhe të punëtorëve me status të personave të autorizuar zyrtarë për siguri dhe kundërzbullim, të cilët në pajtim me aktin për sistematizim të vendeve të punës në Drejtori nuk kanë autorizime policore" shlyhen.

Нë alinenë 2 fjalët: "edhe të personave të autorizuar zyrtarë për siguri dhe kundërzbullim të cilët në pajtim me aktin për sistematizim të vendeve të punës në Drejtori kanë autorizime policore" shlyhen.

Neni 34

Нë nenin 160 në alinenë 2 në fund të fjalës presja zëvendësohet me lidhëzën "dhe".

Alineja 3 shlyhet.

Neni 35

Нë nenin 169 në paragrafin (1) lidhëza "dhe" zëvendësohet me lidhëzën "ose".

Neni 36

Нë nenin 181 në paragrafin (2) fjalët: "drejtori i Drejtorisë", shlyhen.

Neni 37

Нë nenin 194 në paragrafin (3) pas fjalës "Byroja" presja dhe fjalët: "përkatësish drejtori i Drejtorisë" shlyhen.

Neni 38

Нë nenin 206 paragrafi (1) në alinenë 1 pas fjalës "punë" vihet presje, ndërsa fjalët: "edhe punëtori në Ministri me status të personit të autorizuar zyrtarë për siguri dhe kundërzbullim" shlyhen.

Alineja 11 shlyhet.

Нë paragrafin (2) pas fjalës "punë" vihet presje, ndërsa fjalët: "edhe punëtorëve me status të personave të autorizuar zyrtarë për siguri dhe kundërzbullim" shlyhen.

Neni 39

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut të përcaktojë tekst të spastruar të Ligjit për punë të brendshme.

Neni 40

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut", ndërsa do të fillojë të zbatohet nga 1 shtatori 2019.

1425.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З

**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕ-
НУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
СТРАНЦИ**

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за странци,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 22 мај 2019 година.

Бр. 08-3052/1
22 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА СТРАНЦИ**

Член 1

Во Законот за странци (*) („Службен весник на Република Македонија“ број 97/18), во членот 34 став 2 по зборовите: „Министерството за внатрешни работи“ се додаваат зборовите: „и Агенцијата за национална безбедност“.

Член 2

Во членот 50 во точката 2) сврзникот „и“ се заменува со точка и запирка.

Во точката 3) точката на крајот од реченицата се заменува со сврзникот „и“ и се додава нова точка 4) која гласи:

„4) Агенција за национална безбедност.“.

Член 3

Во членот 119 став (1) зборовите: „Европската Унија и на ОЕЦД“ се заменуваат со зборовите: „Европска Унија или на ОЕЦД“.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе започне да се применува од 1 септември 2019 година.

L I GJ

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR TË HUAJ

Neni 1

Нë Ligjin për të huaj (*) ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 97/18), нë nenin 34 paragrafi 2 pas fjalëve: "Ministria e Punëve të Brendshme" shtohen fjalët: "dhe Agjencia e Sigurisë Nacionale".

Neni 2

Нë nenin 50 нë pikën 2) lidhëza "dhe" зëvendësohet me pikëpresje.

Нë pikën 3) pika нë fund тë fjalisë зëvendësohet me lidhëzen "dhe" dhe shtohet pikë e re 4) si vijon:

"4) Agjencia e Sigurisë Nacionale."

Neni 3

Нë nenin 119 нë paragrafin (1) fjalët: "Bashkimit Evropian dhe тë OECD-së" зëvendësohen со fjalët: "Bashkimit Evropian ose тë OECD-së".

Neni 4

Ky ligj hyn нë fuqi нë ditën e tetë nga dita е botimit нë "Gazeten Zyrtare тë Republikës së Maqedonisë së Veriut", ndërsa do тë fillojë тë zbatohetnga 1 shtatori 2019.

1426.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У КА З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА АКЦИЗИТЕ (*)

Се прогласува Законот за акцизите (*),
што Собранието на Република Северна Македонија
го донесе на седницата одржана на 27 мај 2019 година.

Бр. 08-3112/1

27 мај 2019 година

Скопје

Претседател на Република

Северна Македонија,

Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

ЗАКОН ЗА АКЦИЗИТЕ (*)**ПРВ ДЕЛ****ОПШТИ ОДРЕДБИ****ГЛАВА 1****ОСНОВНИ ПОИМИ**

Член 1

Област на примена

(1) Со овој закон се уредуваат акцизите за добрата подлежни на акциза (во понатамошниот текст: акцизни добра), во поглед на начинот на настанување, пресметување и плаќање на акцизите на акцизното подрачје на Република Македонија (во понатамошниот текст: акцизно подрачје), правата и обврските на акцизите обврзници и надлежниот царински орган во врска со акцизите добра, вклучувајќи ја постапката за надзор и следење на движењето на акцизите добра.

(2) Одредбите од овој закон со кои се уредуваат постапките на производство, преработка, складирање и движење на акцизите добра во услови на акцизно одложување, не се применуваат за акцизите добра кои во согласност со царинските прописи се ставени во посебни постапки.

(3) Царинскиот орган е единствен надлежен орган за спроведување на одредбите од овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 2

Акцизни добра

Акцизни добра согласно одредбите од овој закон се:

- 1) алкохол и алкохолни пијалаци;
- 2) тутунски производи и
- 3) енергенти и електрична енергија.

Член 3

Подлежност на акциза

(1) Акцизите добра наведени во член 2 од овој закон се подлежни на акциза со нивното производство на акцизното подрачје или со нивниот увоз на акцизното подрачје.

* Со овој закон се врши усогласување со: 1. ДИРЕКТИВА НА СОВЕТОТ 2008/118/EZ од 16 декември 2008 во врска со општите аранжмани за акцизи и укинување на Директивата 92/12/EEZ; 2. ДИРЕКТИВА НА СОВЕТОТ 2003/96/EZ од 27 октомври за преструктуирање на рамката на Заедницата за одданочување енергетски производи и електрична енергија; 3. ДИРЕКТИВА НА СОВЕТОТ 92/83/EEZ од 19 октомври 1992 за усогласување на структурите на акцизи на алкохол и за алкохолни пијалаци; 4. ДИРЕКТИВА НА СОВЕТОТ 92/84/EEZ од 19 октомври 1992 за усогласување на стапките на акцизи на алкохол и за алкохолни пијалаци; 5. ДИРЕКТИВА НА СОВЕТОТ 2011/64/EU од 21 јуни 2011 за акцизната структура и акцизните стапки кои се однесуваат на преработен тутун; 6. РЕГУЛАТИВА НА КОМИСИЈАТА (Е3) Бр. 31/96 од 10 Јануари 1996 за потврда за ослободување од акциза; 7. ДИРЕКТИВА 2006/79/EZ на Советот за даночно ослободување при увоз на мали испораки на добра од некомерцијален карактер од трети земји; 8. ДИРЕКТИВА НА СОВЕТОТ 2007/74/EZ за ослободување од данокот на дадена вредност и акциза на добра увезени од лица кои патуваат од трети земји и 9. ДИРЕКТИВА НА СОВЕТОТ 95/60/EZ од 27 Ноември 1995 за фискални обележувањи на гасно масло и керозин.

(2) Акцизните добра наведени во член 2 од овој закон се подлежни на акциза со нивното внесување на акцизното подрачје.

Член 4 Подрачје на примена

(1) „Акцизно подрачје“ е територијата под суверенитет на Република Македонија (во согласност со Уставот на Република Македонија).

(2) „Земја-членка“ и „територија на земјата-членка“ е територија на секоја земја-членка од Европската Унија за која важи Спогодбата за Европската Унија, со исключок на трети територии.

(3) „Унија“ и „територија на унијата“ се териториите на земјите-членки како што е дефинирано во став (2) на овој член.

(4) „Трета земја“ е секоја земја или територија за која не важи Спогодбата за Европската Унија.

(5) „Трети територии“ се:

- териториите кои се дел од царинското подрачје на Унијата, наведени во член 5 од Договорот за функционирање на Европската Унија;

- териториите кои не се дел од Царинското подрачје на Унијата: островот Хелгoland, Подрачјето Бусинген, Цеута, Мелила, Ливињо, Кампионе д'Италија и италијанскиот дел на езерото Лугано и

- планината Атос.

(6) Според овој закон движењето на акцизните добра:

- во Кнежевството Монако или од него, се смета дека е движење на акцизни добра во и од Република Франција;

- во Сан Марино или од него, се смета дека е движење на акцизни добра во и од Италијанска Република;

- во суверените зони на Обединетото кралство Акротира и Декела или од нив, се смета дека е движење на акцизни добра во и од Кипар;

- на островот Ман или од него, се смета дека е движење на акцизни добра во и од Обединетото кралство и

- во Јунгхолц и Мителберг (Клаинес Валсертал) или од нив, се смета за движење на акцизни добра во и од Сојузна Република Германија.

Член 5 Дефиниции

Поимите употребени во овој закон го имаат следното значење:

- 1) Лице е правно или физичко лице;
- 2) Постапка на акцизно одложување е постапка која се применува на производство, преработка, складирање, прием и испраќање на акцизни добра или движење на акцизните добра, во која настанувањето на акцизата е одложено, а акцизните добра не се ставени во посебни постапки во согласност со царинските прописи;

- 3) Акцизен склад е одобрено место во кое акцизните добра се произведуваат, преработуваат, складираат, примаат или испраќаат во постапка на акцизно одложување од страна на одобрен држател на акцизен склад, во рамките на неговата дејност, под услови утврдени од надлежен царински орган;

4) Држател на акцизен склад е секое лице кое има акцизна дозвола издадена од надлежен царински орган и на кое му е одобрено во рамките на својата дејност да произведува, преработува, складира, прима и испраќа акцизни добра во постапка на акцизно одложување;

5) Повластен корисник на акцизни добра е лице, на кого му е издадено одобрение од надлежен царински орган, со можност да набавува и употребува акцизни добра за повластени цели без плаќање акциза;

6) Место на повластено користење е простор и/или простории кои ги користи повластениот корисник на акцизни добра во кои се сместени акцизни добра кои што повластениот корисник ги набавил за потребите на својата регистрирана дејност, без плаќање на акциза;

7) Производство е процес во кој од неакцизно добро се добива акцизно добро, вклучувајќи и вадење на акцизни добра од почва;

8) Преработка е процес во кој едно акцизно добро се преработува во друго акцизно добро;

9) Електронски административен документ (е-АД) е електронски документ креиран во Системот за движење и контрола на акцизни добра во постапка на акцизно одложување;

10) Поедноставен придружен административен документ (пп-АД) е документ за движење на акцизни добра во рамки на Европската унија кои се пуштени во промет во една земја-членка, а се наменети за употреба во друга земја-членка за комерцијални цели;

11) Поедноставен административен документ (пе-АД) е документ кој го придружува движењето на акцизни добра во постапка на акцизно одложување од акцизен склад или од местото на завршување на царинската постапка на увоз до местото на повластено користење;

12) Упростен административен документ е документ одобрен од страна на Царинската управа кој ги содржи податоците потребни за идентификација на акцизните добра кои се предмет на движење во постапка на акцизно одложување помеѓу два акцизни склада на ист држател;

13) Увоз на акцизни добра е внесување на акцизни добра во царинското подрачје на Република Македонија освен ако тие добра по внесувањето на царинското подрачје се ставени во посебни постапки, како и пуштање на акцизните добра од посебните постапки во согласност со царинските прописи;

14) Внесување на акцизни добра е секое внесување во Република Македонија од територијата на друга земја-членка освен од трети територии;

15) Посебни постапки се постапките уредени со царинските прописи, а кои се однесуваат на царинскиот надзор на кој подлежи стоката, како што се: транзит, кој опфаќа надворешен и внатрешен транзит, складирање, кое опфаќа складирање во царински склад и слободни зони, специфична употреба, која опфаќа привремен увоз и крајна употреба, преработка, која се состои од внатрешна и надворешна преработка (увоз за облагородување и извоз за облагородување);

16) Регистриран примач е лице, овластено од страна на надлежниот орган на земјата-членка на одредиштето, во рамките на својата дејност, да прима акцизни добра во постапка на акцизно одложување од друга земја-членка;

17) Регистриран испраќач е лице овластено од надлежните органи на земјата-членка на увоз, во рамките на својата дејност и под услови утврдени од тие органи, само да испраќа акцизни добра во постапка на акцизно одложување по нивното пуштање во слободен промет во согласност со царинските прописи;

18) Номенклатурата на Царинската тарифа е номенклатура согласно Законот за Царинска тарифа и

19) Надлежен царински орган е Царинската управа на Република Македонија.

Член 6

Однос спрема други закони

(1) За сите прашања што не се уредени со овој закон, се применуваат одредбите од Законот за даночната постапка и Законот за општата управна постапка.

(2) За сите прашања на увоз и извоз на акцизни добра кои не се уредени со овој закон, се применуваат одредбите од Царинскиот закон.

Член 7

Вид на давачка

Акцизите се јавна давачка и се приход во Буџетот на Република Македонија.

ГЛАВА 2 НАСТАНУВАЊЕ НА АКЦИЗА

Член 8

Настанување на акциза

(1) Акциза настанува во моментот на пуштање на акцизните добра во промет на акцизното подрачје.

(2) Под пуштање во промет се подразбира:

1) секое напуштање на акцизното добро од постапката на акцизно одложување, вклучувајќи и незаконско напуштање;

2) секое чување на акцизно добро надвор од постапка на акцизно одложување и за кое нема увид или евидентија дека е платена акцизата или кога акцизното добро е набавено на незаконски начин;

3) секое производство на акцизно добро, вклучувајќи и незаконско производство, надвор од постапка на акцизно одложување и

4) секој увоз на акцизно добро, вклучувајќи и незаконски увоз, доколку акцизното добро веднаш по увозот не е ставено во постапка на акцизно одложување.

(3) За пуштање во промет не се смета целосно уништување или неповратно губење на акцизните добра кои биле во постапка на акцизно одложување или во постапка на повластено користење, ако е непосредно поврзано со природата на акцизните добра, поради непредвидливи околности, виша сила или со одобрение од надлежен царински орган. Акцизните добра се сметаат за неупотребливи кога се целосно уништени или неповратно изгубени и кога не можат повеќе да се користат како акцизни добра. Како непредвидлива околност се смета настан кој довел до целосно губење на акцизните добра.

(4) Акциза настанува и за акцизни добра кај повластен корисник од членот 49 од овој закон, ако се користат спротивно на целта за која се наменети согласно одобрението од член 52 од овој закон.

(5) Акциза настанува и кога ќе се утврди губење или кусок на акцизни добра, освен во случаите на губење или кусоци настанати во постапка на акцизно одложување или постапка на повластено користење, кога држателот на акцизниот склад или повластениот корисник ќе докаже дека се резултат на непредвидливи околности, виша сила, или кога губењето или кусокот се настанати во текот на производство, преработка, складирање или движење на акцизните добра и е непосредно поврзано со природата на акцизното добро.

(6) Акциза настанува и во моментот кога регистрираниот или повремено регистрираниот примач ќе ги прими акцизните добра испратени во постапка на акцизно одложување.

(7) Акциза настанува и во моментот кога акцизните добра кои се пуштени во промет и за кои е платена акцизата во друга земја-членка се примаат и се чуваат во Република Македонија за комерцијални цели согласно член 39 став (1) од овој закон.

(8) Акциза настанува во моментот на доставување на акцизните добра на акцизното подрачје со износ на акциза која се применува на денот кога настанала акцизата, кога акцизните добра се пуштени во промет во друга земја-членка, а се примени во Република Македонија од страна на лицето од член 43 став (2) од овој закон.

(9) При увоз на акцизни добра на акцизното подрачје се применуваат царинските прописи, доколку поинаку не е уредено со овој закон, во поглед на настанувањето и пресметувањето на акцизата, определувањето на акцизниот должник, роковите за плаќање, враќањето и дополнителното плаќање на акцизата, како и за акцизната постапка.

(10) Нормираните износи за загуба на акцизните добра како резултат на самата природа на добрата се уредени согласно прописите од областа на данокот на добивка.

Член 9

Акцизен обврзник

(1) Акцизен обврзник е лицето кое има обврска да плати акциза во случаите на:

1) пуштање на акцизните добра од постапка на акцизно одложување од членот 8 став (2) точка 1) од овој закон:

- држателот на акцизен склад, регистрираниот примач или било кое друго лице кое пушта акцизни добра или во чие име акцизните добра ја напуштаат постапката на акцизно одложување или било кое лице кое е вклучено во незаконско пуштање на акцизните добра од акцизен склад и

- во случај на неправилности при движењето на акцизните добра во постапка на акцизно одложување утврдени во член 32 став (6) и член 33 став (6) од овој закон, акцизен обврзник е држателот на акцизен склад, регистрираниот испраќач, или било кое лице кое го гарантисало плаќањето на акцизата согласно член 35 од

овој закон и било кое друго лице кое учествувало во неправилното напуштање на акцизите добра од постапката на акцизно одложување и кое знаело или можело да знае за неправилностите за време на напуштањето на акцизите добра од постапката на акцизно одложување;

2) чување на акцизни добра од член 8 став (2) точка 2) од овој закон:

- лицето кое ги чува акцизите добра и
- било кое лице вклучено во чувањето на акцизни добра;

3) производство на акцизни добра од член 8 став (2) точка 3) од овој закон:

- лицето кое произведува акцизни добра надвор од постапка на акцизно одложување и

- во случај на незаконско производство било кое лице вклучено во незаконското производство на акцизни добра;

4) увоз на акцизни добра од член 8 став (2) точка 4) од овој закон:

- лицето кое ги пријавува акцизите добра или во чие име тие акцизни добра се пријавуваат при увозот и
- било кое лице кое е поврзано со незаконски увоз на акцизни добра;

5) користење на акцизите добра од член 8 став (4) од овој закон спротивно на целта за која е издадено одобрението за повластен корисник на акцизни добра, акцизни обврзници е имателот на одобрение за повластен корисник на акцизни добра од член 49 од овој закон;

6) губење или кусок на акцизни добра од член 8 став (5) од овој закон, акцизни обврзници е држателот на акцизен склад, повластениот корисник или секое лице кое не може да докаже дека губењето или кусокот е непосредно поврзано со природата на акцизното добро или настанале како резултат на непредвидливи околности или виша сила;

7) зголемување на акцизата на алкохол од член 76 од овој закон, акцизни обврзници е производителот, увозникот и дистрибутерот на алкохол и алкохолни пијалаци кои на денот на зголемување на акцизата имаат на залиха алкохол и алкохолни пијалаци со платена акциза;

8) зголемување на акцизата и/или зголемување на малопродажната цена на тутунските производи од член 89 од овој закон, акцизни обврзници е производителот, увозникот и овластениот дистрибутер на производителот или увозникот и

9) зголемување на акцизата на енергентите и електричната енергија од член 104 од овој закон, акцизни обврзници се производителот, увозникот, трговецот на големо и трговецот на мало и сите останати лица кои произведуваат енергенти надвор од постапка на акцизно одложување за енергенти од член 94 од овој закон, и акцизите обврзници од членовите 105, 108 и 111 од овој закон.

(2) Освен за случаите утврдени во став (1) на овој член, за акцизни обврзници се смета и:

1) регистрираниот и повремено регистрираниот примач во случаите од членот 8 став (6) од овој закон;

2) лицето кое ги доставува или ги чува акцизите добра наменети за достава во Република Македонија, а за кои е платена акцизата во друга земја-членка или лицето на кое му се доставени добрата во Република Македонија во случаите од член 8 став (7) од овој закон и

3) даночниот застапник за продажба на далечина од членот 44 од овој закон, ако акцизата настанала во Република Македонија во случаите од член 8 став (8) од овој закон.

(3) Доколку повеќе лица се одговорни за плаќање на акцизата, за плаќањето одговараат солидарно.

(4) Акцизниот обврзник кој има намера да врши дејност поврзана со акцизни добра се регистрира во електронски Регистар на акцизни обврзници, кој се води од страна на надлежниот царински орган.

(5) Министерот за финансии ја пропишува содржината на електронскиот Регистар од став (4) на овој член.

Член 10

Акцизен период и акцизна декларација

(1) Акцизен период е еден календарски месец во кој настанала акцизата, освен ако поинаку не е уредено со овој закон.

(2) Акцизниот обврзник од членот 9 од овој закон е должен да поднесе акцизна декларација и да ја плати акцизата за секој акцизен период во рок од 15 дена по истекот на секој календарски месец, доколку поинаку не е уредено со овој закон.

(3) Акцизната декларација се поднесува кај надлежниот царински орган во електронска форма.

(4) Држателот на акцизен склад поднесува акцизна декларација во рокот од став (2) на овој член и тогаш кога не настанала акциза за соодветниот акцизен период.

(5) Регистрираниот примач поднесува акцизна декларација во рокот предвиден од став (2) на овој член, и тогаш кога не настанал акцизен долг за соодветниот акцизен период.

(6) Во случај на престанување на важењето на акцизната дозвола од член 16 став (3) од овој закон, држателот на акцизен склад е должен да ги заврши сите постапки кои произлегуваат од акцизната дозвола, вклучувајќи и попис на акцизите добра, во роковите предвидени за секоја поединечна активност. Поднесувањето на акцизната декларација и плаќањето на акцизата се вршат во рок од 30 дена од денот на престанувањето на важењето на акцизната дозвола, освен во случај на стечај или ликвидација.

(7) Рокот од став (6) на овој член може да биде продолжен до завршувањето на постапката на движење на акцизите стоки на територијата на Европската Унија.

(8) Акцизната декларација од став (6) на овој член покрај пресметаниот износ на акцизата за акцизниот период кога акцизната дозвола престанала да важи, ја содржи и акцизата која се плаќа за сите акцизни добра за кои истата не е платена, а кои се чуваат во складот после престанување на важноста на дозволата, како и за акцизите добра испратени од складот, а кои се во постапка на акцизно одложување, чие доставување до одредиштето, а во случаите на извоз чие изнесување надвор од акцизното подрачје, не е потврдено до денот на престанување на важењето на акцизната дозвола. Висината на акцизата за акцизите добра кои се чуваат во складот се пресметува со примена на акцизните стапки и износи кои се во важност на денот на престанувањето.

вањето на важноста на дозволата, а за испратените акцизни добра, стапките и износите кои важат на денот на испраќање. Во случаите ако доказот дека акцизните добра се доставени на нивното одредиште се добие еден ден после престанувањето на важност на дозволата, акцизниот обврзник може во рок од три години од датумот на испраќање на добрата, да поднесе барање за враќање на повеќе платената акциза за количината на акцизни добра доставени до нивното одредиште или извезени надвор од акцизното подрачје.

(9) Ако држателот на акцизен склад за акцизните добра кои се на залиха, во околности на постапка на стечај или ликвидација престане да работи, поднесувањето на акцизната декларација и плаќањето на акцизата се врши во рок од 30 дена од продажбата на акцизните добра.

(10) Доколку во постапката на стечај или ликвидација не дојде до продажба на акцизните добра од став (9) на овој член, држателот на акцизен склад не смее да пристапи кон поделба на истите и да ги отстапи на доверителите за намирување на обврските, без да поднесе акцизна декларација и да ја плати акцизата најдоцна до денот на отстапувањето.

(11) Во случај на престанување на важење на одобрението за регистриран примач од член 27 од овој закон, поднесувањето на акцизната декларација и плаќањето на акцизата се вршат во рок од 10 дена од денот на бришењето од електронскиот Регистар на одобренија за регистрирани примачи. Во акцизната декларација се наведува акцизата која треба да се плати за акцизните добра кои биле примени од друга земја-членка пред денот на бришење од Регистарот од член 27 став (8) од овој закон, при што се применуваат акцизните стапки и износи кои се во сила на денот на прием на добрата.

(12) Во случај на престанувањето на важење на одобрението за регистриран испраќач од член 29 од овој закон, поднесувањето на акцизната декларација и плаќањето на акцизата се вршат во рок од 10 дена од денот на бришењето од електронскиот Регистар на одобренија за регистрирани испраќачи. Во акцизната декларација се наведува акцизата која треба да се плати за акцизните добра чие доставување до одредиштето не е потврдено до денот на бришење од Регистарот од член 29 став (7) од овој закон. Висината на акцизата се пресметува врз основа на акцизните стапки и износи кои се применуваат на денот на испраќање на добрата. Во случај после бришење на одобрението на регистрираниот испраќач од електронскиот Регистар на одобренија за регистрирани испраќачи да биде добиен доказ дека акцизните добра се доставени до одредиштето во постапка за акцизно одложување, акцизниот обврзник може во рок од три години од датумот на испраќање на добрата, да поднесе барање за надомест или враќање на повеќе платената акциза за количината на добра доставени до нивното одредиште или извезени надвор од акцизното подрачје.

(13) Во случај на престанување на важење на одобрението за повластен корисник од член 49 од овој закон, повластениот корисник е должен да поднесе акцизна декларација и да ја плати акцизата во рок од 15 дена од денот на престанувањето на важењето на одобрението. За пресметката на акцизата, се применуваат акцизните стапки и износи кои се во сила на денот на престанување на важноста на одобрението.

(14) По исклучок на став (2) на овој член, лицата кои не се регистрирани во електронскиот Регистар на акцизни обврзници, а поседуваат, произведуваат, тргуват, складираат, чуваат, преработуваат акцизни добра стануваат акцизни обврзници и поднесуваат акцизна декларација и плаќаат акциза согласно посебните одредби кои се однесуваат за наведените акцизни добра од овој закон.

(15) Во случај на увоз плаќањето на акцизата се врши согласно царинските прописи.

(16) Исправка на акцизна декларација се врши по поднесено барање до надлежниот царински орган во рок од пет години од датумот на поднесената акцизна декларација.

(17) По исклучок на став (16) на овој член, рок на исправка на пријавената количина на акцизни добра во акцизната декларација е три месеци, при што обврзникот доставува дополнителна акцизна декларација со изменети податоци, а надлежниот царински орган по извршена проверка, врши исправка на декларацијата.

(18) Во случај од став (16) на овој член, за утврдена помала акциза од пријавената се врши преивање на повеќе платената акциза или враќање на акцизата по поднесено барање.

(19) Во случаите од ставовите (16) и (17) на овој член, за утврдена повисока акциза од пријавената, акцизниот обврзник врши доплата на разликата на акцизата во рок од 15 дена од исправката на декларацијата.

(20) Министерот за финансии ги пропишува содржината, начинот на пополнување и поднесување на акцизната декларација и потребната документација.

Член 11 Пресметка на акциза

(1) Акцизниот обврзник ја пресметува и ја плаќа акцизата во согласност со пропишаната акцизна основица и пропишаната акцизна стапка и износ, кои се во важност на денот на настанување на акцизата, доколку со овој закон не е поинаку уредено.

(2) Во случај акцизните добра да се изгубени и кога не може да се утврди датумот на нивното губење, висината на акцизата се пресметува според акцизната стапка и износ кои се во сила на денот на утврдување на губењето.

(3) Во случај на увоз на акцизни добра, акцизата ја пресметува надлежниот царински орган кој ја спроведува постапката на царинење во согласност со царинските прописи.

Член 12 Случај на утврдување акциза од надлежен царински орган

(1) Производството, преработката, складирањето, движењето и употребата на акцизни добра се предмет на надзор и контрола на надлежниот царински орган.

(2) Надлежниот царински орган ќе ја утврди акцизата за соодветниот акцизен период, ако:

1) акцизниот обврзник не поднесе акцизна декларација во пропишаните рокови;

2) акцизата не е правилно пресметана, или не одговара на вистински настанатата акциза и

3) при надзор и контрола се утврди дека евидентијата на акцизниот обврзник е нецелосна или содржи неточни податоци, а акцизниот обврзник во определени от рок не ги отстранил неправилностите.

Член 13

Издавање и чување на документи

(1) Држателот на акцизен склад е должен за секое пуштање на акцизни добра во промет да издаде фактура или друг документ од кој се гледа испораката на акцизни добра.

(2) Во случаите на враќање на платената акциза од член 47 и член 98 од овој закон, документите за продажба на акцизни добра мора да го содржат износот на платената акциза.

(3) За акцизните добра испорачани за повластено користење, на фактурата или документот од кој се гледа испораката на акцизни добра треба да се наведе бројот и датумот на одобрението за повластен корисник на акцизни добра.

(4) Фактурата односно документот од кој се гледа испораката на акцизни добра се изготвуваат во два примерока. Првиот примерок се доставува на прimateлот на акцизни добра, додека вториот примерок се чува во сопствената евидентија.

(5) Акцизните декларации, фактурите и другите документи, кои се издаваат врз основа на овој закон, како и деловните книги, се чуваат најмалку пет години од истекот на календарската година на која се однесуваат истите.

Член 14

Враќање или неплаќање на акцизата

(1) Без да се нарушаат одредбите со кои се уредени акцизните добра алкохол и алкохолни пијалаци, тутунски производи и енергенти и електрична енергија од овој закон, на барање на акцизниот обврзник акцизата не се плаќа или се враќа, за докажливо оданочени, а не искористени акцизни добра кои:

- 1) се внесуваат во акцизен склад;
- 2) се уништуваат под царински надзор и
- 3) се извозвуваат од акцизното подрачје.

(2) Во случаите од став (1) точка 1) на овој член, право на враќање на акцизата имаат држателите на акцизен склад кои ја платиле акцизата, а во случаите од став (1) точки 2) и 3) на овој член, право на враќање на акцизата имаат држателите на акцизен склад или увозниците кои ја платиле акцизата.

(3) Барање за враќање на акцизата се поднесува до надлежниот царински орган најдоцна во рок од 12 месеци од денот кога е платена акцизата.

(4) По исклучок од став (3) на овој член, на лицата од член 47 од овој закон, акцизата им се враќа согласно рокот од член 47 став (11) од овој закон.

(5) Министерот за финансии ги пропишува начинот на враќање на акцизата и содржината на барањето од став (1) на овој член.

ГЛАВА 3 ПОСТАПКА НА АКЦИЗНО ОДЛОЖУВАЊЕ

Член 15

Акцизно одложување

(1) Настанувањето на акцизата се одложува кога акцизните добра се произведуваат, преработуваат, примаат и складираат во акцизен склад и кога во постапка на акцизно одложување се испраќаат во согласност со условите уредени со овој закон.

(2) Настанувањето на акцизата се одложува и за акцизните добра увезени во согласност со царинските прописи, ако добрата непосредно после завршувањето на царинската постапка се испраќаат во акцизен склад.

Член 16

Акцизен склад и акцизна дозвола

(1) Добрата подлежни на акциза за кои акцизата не е платена мора да се произведуваат, преработуваат, примаат, складираат и испраќаат во акцизен склад.

(2) Акцизен склад претставува еден или повеќе меѓусебе поврзани заградени површини или простории кои претставуваат технолошка целина и каде држателот на акцизен склад, произведува, преработува, складира, прима или испраќа добра подлежни на акциза во постапка на одложување на акцизата и кој треба да биде јасно обележан и физички одделен од останатите површини или простории.

(3) Лицата кои имаат намера да произведуваат, преработуваат, примаат, складираат и испраќаат добра подлежни на акциза во постапка на акцизно одложување треба да поседуваат акцизна дозвола.

(4) Министерот за финансии ја пропишува содржината на акцизната дозвола.

Член 17

Акцизен склад за производство и преработка на акцизни добра

(1) Во акцизниот склад може да се произведуваат или преработуваат само акцизни добра и споредни производи кои во себе содржат акцизни добра. Доколку при производството и преработката на акцизни добра настануваат споредни производи кои не се акцизни добра или кои во својот состав не содржат акцизни добра, нивното чување во акцизниот склад е дозволено само со претходно одобрување од надлежен царински орган.

(2) Освен дејствата од став (1) на овој член, во акцизниот склад дозволено е да се вршат и други дејствија поврзани со акцизните добра само со претходно одобрување од надлежен царински орган.

(3) Во акцизниот склад може да се наоѓаат само оние производи, сировини и полупроизводи кои се потребни за производство или преработка на акцизни добра.

(4) Во еден акцизен склад може да се произведува и преработува само една група на акцизни добра.

Член 18

Акцизен склад за складирање на акцизни добра

(1) Во акцизниот склад држателот може да складира повеќе групи на акцизни добра, под услов да бидат физички одделени и да биде овозможена прегледност по групи, видови и трговски назив на акцизните добра.

(2) Чување на други производи кои не се акцизни добра во акцизниот склад е дозволено само со претходно одобрување од надлежниот царински орган во случаите кога се неопходни за производство на акцизните добра.

(3) Надлежниот царински орган може да дозволи во еден акцизен склад, кога тоа го овозможуваат технолошките карактеристики на складот, да се складираат акцизни добра на повеќе држатели на акцизен склад, во случај ако се работи за ист вид на акцизни добра и доколку со тоа се спречува настанување на материјално-финансиска загуба на држателот на акцизен склад. Под ист вид на акцизни добра се подразбираат добрата кои се распоредени во ист тарифен број од Номенклатурата на Царинската тарифа, како што е наведено во акцизната дозвола.

(4) Во акцизен склад може да се складираат акцизни добра на орган на државна управа на Република Македонија согласно прописите од областа на задолжителни нафтени резерви.

(5) Во случаите кога акцизните добра се складираат заедно согласно став (3) на овој член, држателите на акцизен склад одговараат солидарно за случаите на настанување на акцизата согласно член 9 став (3) од овој закон.

Член 19

Технички услови за опремување на акцизен склад

(1) Во акцизниот склад може да се наоѓа само опрема која е потребна за производство, преработка, складирање, примање или испраќање на акцизни добра.

(2) Акцизниот склад треба да биде опремен на начин кој обезбедува точно утврдување на количините на акцизни добра. Акцизниот склад се опремува со мерни уреди за утврдување на физичката количина според пропишаните мерни единици за пооделни акцизни добра. Мерните уреди се поставуваат на начин што ќе овозможи утврдување на количините на произведени добра и количините на добрата што го напуштаат акцизниот склад.

Член 20

Количински услови за акцизен склад

(1) Акцизната дозвола се издава на лица кои вршат или имаат намера да вршат дејност од областа на акцизите, доколку во една календарска година од акцизниот склад се испраќаат акцизни добра во пропишаната количина и тоа:

1) од акцизен склад за тутунски производи се испраќаат најмалку 500 милиони парчиња цигари или

2) од акцизен склад за енергенти се испраќаат најмалку:

- 50 милиони литри течни горива или
- 10 милиони килограми масло за ложење (мазут) или
- 10 милиони килограми течен нафтен гас.

(2) Ако една акцизна дозвола вклучува повеќе акцизни складови, количините од став (1) на овој член се однесуваат за сите акцизни складови заедно.

(3) Ако акцизниот склад започне со работа во текот на годината, количините од став (1) на овој член за првата година се определуваат соодветно со времето на работењето на складот.

(4) Од количините од став (1) на овој член може да се отстапи врз основа на посебно одобрување од надлежниот царински орган, доколку барателот на акцизна дозвола или држателот на акцизен склад, не ја остварил пропишаната количина поради виша сила, непредвидливи околности или доколку со тоа се спречува настанување на поголема материјално-финансиска загуба.

(5) Количината од став (1) точка 2) алинеја 1 на овој член, не се применува при производство на енергенти од отпадни масла.

(6) Количината од став (1) точка 2) алинеја 3 на овој член, не се применува при производство на метални цилиндри за гас кои не се полнат повторно.

(7) Количината од став (1) точка 2) на овој член не се применува кога акцизна дозвола бара орган на државната управа на Република Македонија, како и Дирекцијата за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати и Агенцијата за стоковни резерви надлежни за складирање на задолжителни нафтени и стокови резерви.

Член 21

Услови за издавање на акцизна дозвола

(1) Акцизна дозвола се издава на лице кое ги исполнува следните услови:

1) врши или има намера да врши дејност поврзана со акцизни добра и има седиште во Република Македонија;

2) води уредно деловни книги согласно со важечките прописи и редовно поднесува годишни пресметки во последните две години;

3) против кое не е покрената постапка за стечај или ликвидација;

4) да не е осудено со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даночите и царините и со правосилна судска одлука да не е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност;

5) да ги има намиредо долговите по основ на даночни и царински обврски;

6) има воспоставено соодветни стандарди за безбедност и сигурност кои се сметаат за исполнети кога барателот докажува дека одржува соодветни мерки кои ја гарантираат безбедноста и сигурноста на областите на физички интегритет и контроли на пристап, логистички процеси и ракување со акцизните добра, вработените и идентификација на неговите деловни партнери;

7) исполнува услови за електронска размена на податоци и

8) пред издавањето на акцизната дозвола поднесе гаранција за обезбедување на акцизниот долг кој настал или кој би можел да настане.

(2) Акцизната дозвола не може да се издаде во случаите кога не е исполнет еден од условите од став (1) на овој член.

(3) Министерот за финансии го пропишува начинот на докажувањето на исполнетоста на условите за издавање на акцизна дозвола.

Член 22

Барање за издавање акцизна дозвола

(1) Акцизната дозвола се издава врз основа на поднесено барање до надлежниот царински орган.

(2) Министерот за финансии ги пропишува содржината на барањето и потребната документација за издавање на акцизна дозвола.

Член 23

Издавање на акцизна дозвола

(1) Акцизната дозвола ја издава надлежниот царински орган.

(2) Акцизната дозвола може да вклучува еден или повеќе акцизни складови.

(3) Акцизната дозвола не може да се пренесе на друго лице.

(4) Надлежниот царински орган одлучува по барањето за издавање на акцизна дозвола во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето. Со секое преземено дејствие за дополнување на барањето, рокот се прекинува.

(5) Акцизната дозвола надлежниот царински орган ја издава после доставувањето и прифаќањето на гаранцијата од член 30 од овој закон.

(6) Акцизната дозвола се издава на неопределено време, освен ако во барањето не е поинаку наведено.

(7) Надлежниот царински орган води електронски Регистар на акцизни дозволи со одобрени акцизни складови.

(8) Министерот за финансии ги пропишува начинот на издавање на акцизната дозвола и содржината на електронскиот Регистар на акцизни дозволи со одобрени акцизни складови.

Член 24

Обврски на држателот на акцизен склад

(1) Држателот на акцизен склад е должен:

1) да обезбеди соодветно чување на акцизните добра во акцизиот склад;

2) да ги надгледува и да ги декларира кај надлежниот царински орган сите постапки на производство, преработка, складирање, испорака и прием на акцизни добра;

3) да ги констатира загубите, односно кусоците на акцизните добра и да го извести надлежниот царински орган;

4) да проверува дали постојат било какви неправилности во работењето со акцизиот склад;

5) да обезбеди услови за непречено вршење на надзор и контрола;

6) да води уредна и точна евидентија на акцизни добра;

7) да го следи обезбедувањето на акцизата и доколку е потребно да го зголеми износот на гаранцијата и

8) да го извести надлежниот царински орган за секоја промена на податоците и/или условите под кои е издадена акцизната дозвола и да побара измена на акцизната дозвола.

(2) Доколку надлежниот царински орган утврди дека држателот на акцизен склад не ги исполнува или не ги исполнил обврските од став (1) на овој член, ќе му определи рок во кој утврдениот неправилности мора да бидат отстранети, може да поведе постапка за дополнителна наплата на акциза, како и да поведе постапка за укинување на акцизната дозвола.

(3) Министерот за финансии го пропишува начинот на исполнување на обврските од ставот (1) на овој член.

Член 25

Измена на акцизна дозвола

(1) Држателот на акцизен склад во случај на изменување или дополнување на податоците во акцизната дозвола поднесува барање за измена на акцизната дозвола до надлежниот царински орган.

(2) Надлежниот царински орган одлучува во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на барањето од став (1) на овој член.

(3) Министерот за финансии ги пропишува содржината на барањето за измена на акцизната дозвола и потребната документација.

Член 26

Престанување на важењето на акцизната дозвола

(1) Акцизната дозвола престанува да важи:

1) ако држателот на акцизен склад – физичко лице почине;

2) со престанување на постоењето на правното лице држател на акцизен склад;

3) по барање на држателот на акцизен склад и

4) ако надлежниот царински орган ја укине акцизната дозвола.

(2) Надлежниот царински орган по службена должност ја укинува акцизната дозвола доколку утврди дека:

1) држателот на акцизен склад престанал да ги исполнува условите утврдени во неа;

2) престанале да постојат причините и условите врз основа на кои е издадена акцизната дозвола;

3) дозволата е издадена врз основа на непотполни или неточни информации;

4) држателот на акцизен склад не ги отстранил неправилностите во рокот определен од надлежниот царински орган;

5) е започната постапка на стечај или ликвидација;

6) износот на гаранцијата е недоволен, а држателот на акцизен склад не го зголеми износот на гаранција или не достави нова гаранција во временскиот период определен од надлежниот царински орган;

7) држателот на акцизен склад не изврши никаква активност во дванаесет последователни месеци, освен во случај на вишша сила, непредвидливи околности или доколку со тоа се спречува настанување на поголема материјално-финансиска загуба и

8) држателот на акцизен склад е осуден со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даноците и царините и со правосилна судска одлука е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност.

(3) Со престанување на важењето на акцизната дозвола истата се брише од електронскиот Регистар за акцизни дозволи со одобрени акцизни складови.

Член 27 Регистриран примач

(1) Регистриран примач во рамките на својата дејност може да прима акцизни добра од друга земја-членка во постапка на акцизно одложување, врз основа на одобрение издадено од надлежниот царински орган, но нема право да складира, ниту да испраќа акцизни добра во постапка на акцизно одложување.

(2) Одобрението од став (1) на овој член го издава надлежниот царински орган по поднесено барање.

(3) Одобрението му се издава на подносителот на барањето и не може да се пренесе на друго лице. Одобрението нема да му се издаде на лице кое навремено и во целост не ги подмирува акцизниот, даночниот и царинскиот долг, на лице кое направило потежок акцизен, даночен или царински прекршок или го повторило кршењето на акцизните, даночните и царинските прописи и на лице кое не ги исполнува условите за електронска размена на податоци поврзани со движењето на акцизните добра.

(4) Регистрираниот примач е должен да ги исполни следните услови:

1) да поднесе гаранција до надлежниот царински орган за обезбедување на плаќањето на акцизата пред да започне да прима акцизни добра во постапка на акцизно одложување;

2) по завршувањето на движењето на акцизните добра треба да ги внесе во евидентацијата сите акцизни добра кои се применети во постапка на акцизно одложување со трговски назив и тарифна ознака од Номенклатурата на Царинската тарифа, количина, датум на прием, испраќач и референтниот број на движење на акцизиот документ;

3) да го извести надлежниот царински орган за секоја измена на податоците во одобрението како и стапусните промени во рок од пет дена од денот на настанување на промената;

4) да обезбеди непречен надзор и контрола врз неговото работење;

5) да не е осуден со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даноците и царините и со правосилна судска одлука да не е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност и

6) има воспоставено соодветни стандарди за безбедност и сигурност кои се сметаат за исполнети кога барателот докажува дека одржува соодветни мерки кои ја гарантираат безбедноста и сигурноста на областите на физички интегритет и контроли на пристап, логистички процеси и ракување со акцизните добра, вработените и идентификација на неговите деловни партнери.

(5) Износот на гаранцијата за акцизните добра кои се примаат во постапка на акцизно одложување од друга земја-членка ја утврдува надлежниот царински орган, во зависност од висината на акцизата која што може да настане.

(6) Плаќањето на акцизата не мора да биде обезбедено во случаите кога од друга земја-членка се примаат акцизни добра за кои висината на акцизата е нула денари.

(7) Одобрението за регистриран примач се издава на неопределено време, освен ако поинаку не е побарано од страна на подносителот.

(8) Надлежниот царински орган води електронски Регистар на одобренија за регистрирани примачи.

(9) Одобрението за регистриран примач престанува да важи:

- 1) ако имателот на одобрението почине;
- 2) со престанување на постоењето на правното лице имател на одобрение;
- 3) по барање на регистрираниот примач;
- 4) ако надлежниот царински орган го укинува одобрението и
- 5) по истек на рокот на важење на одобрението.

(10) Надлежниот царински орган по службена должност го укинува одобрението доколку утврди дека:

1) регистрираниот примач повеќе не ги исполнува условите наведени во одобрението;

2) не се овозможува вршење на соодветен надзор и контрола;

3) износот на гаранцијата не е доволен, регистрираниот примач не го зголемил износот на гаранција или не доставил нова гаранција во временскиот период определен од надлежниот царински орган;

4) одобрението е издадено врз основа на непотполн или неточни податоци;

5) регистрираниот примач не ги отстранил неправилностите во рокот определен од надлежниот царински орган;

6) регистрираниот примач е осуден со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даноците и царините и со правосилна судска одлука е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност и

7) регистрираниот примач не ги прима добрата во постапка на акцизно одложување од друга земја-членка за комерцијални потреби во рок од шест месеци од датумот на регистрација.

(11) Со престанување на важењето на одобрението за регистриран примач, одобрението на регистрираниот примач се брише од електронскиот Регистар на одобренија за регистрирани примачи.

Член 28 Периодичен регистриран примач

(1) Перидичен регистриран примач во рамките на својата дејност само повремено прима акцизни добра од друга земја-членка во постапка на акцизно одложување, врз основа на одобрение издадено од надлежен царински орган, кое е ограничено на одредена количина на акцизни добра, еден испраќач и во определен временски период.

(2) Под повремено примање на акцизни добра се смета примање на акцизни добра од други земји-членки во постапка на акцизно одложување до три пати во текот на една календарска година, за секоја категорија на акцизни добра.

(3) Одобрението од ставот (1) на овој член го издава надлежниот царински орган по поднесено барање.

(4) Одобрението се издава на подносителот на барањето без право на пренос на друго лице. Одобрението нема да му се издаде на лице кое навремено и во целост не ги исполнува обврските за плаќање, на лице кое направило потежок акцизен, даночен или царински прекршок или го повторило кршењето на акцизните, даночните и царинските прописи и на лице кое не ги исполнува условите за електронска размена на податоци поврзани со движењето на акцизните добра.

(5) Периодичниот регистриран примач е должен да ги исполни следните услови:

1) да поднесе до надлежниот царински орган гаранција за обезбедување на плаќањето на акцизата пред да започне да прима акцизни добра во постапка на акцизно одложување;

2) по завршувањето на движењето да ги внесе во евиденцијата сите акцизни добра кои се примени во постапка на акцизно одложување по вид и тарифна ознака од Номенклатурата на Царинската тарифа, количина, датум на прием, испраќач и референтниот број на движење на акцизиот документ;

3) да го извести надлежниот царински орган за секоја промена на податоците наведени во одобрението;

4) да обезбеди непречен надзор и контрола врз неговото работење и

5) да не е осуден со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даноците и царините и со правосилна судска одлука да не е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност.

(6) Висината на гаранцијата за акцизните добра кои се примаат во постапка на акцизно одложување од друга земја-членка ја утврдува надлежниот царински орган, во зависност од висината на акцизата која што може да настане.

(7) Плаќањето на акцизата не мора да биде обезбедено во случаите кога од друга земја-членка се примаат акцизни добра за кои висината на акцизата е нула денари.

(8) Надлежниот царински орган води електронски Регистар на одобренија за периодични регистрирани примачи.

(9) Одобрението од ставот (1) на овој член престанува да важи:

- 1) ако имателот на одобрението почине;
- 2) со престанување на постоењето на правното лице имател на одобрение;
- 3) на барање на имателот на одобрението;
- 4) ако надлежниот царински орган го укине одобрението;
- 5) по истек на рокот на важење на одобрението;
- 6) со внесување на целата количина на акцизните добра наведена во одобрението, од други земји-членки и
- 7) со прекин на движењето на акцизните добра.

(10) Надлежниот царински орган по службена должност го укинува одобрението доколку утврди дека:

1) периодичниот регистриран примач повеќе не ги исполнува условите наведени во одобрението;

2) не се овозможува вршење на соодветен надзор и контрола;

3) одобрението е издадено врз основа на непотполни или неточни податоци;

4) периодичниот регистриран примач не ги отстранил неправилностите во рокот определен од надлежниот царински орган и

5) периодичниот регистриран примач е осуден со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даноците и царините и со правосилна судска одлука е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност.

(11) Со престанување на важењето на одобрението за периодичен регистриран примач, одобрението на периодично регистрираниот примач се брише од електронскиот Регистар на одобренија за периодични регистрирани примачи.

Член 29

Регистриран испраќач

(1) Регистриран испраќач во рамките на својата регистрирана дејност може после пуштањето на увезениите акцизни добра во слободен промет во согласност со одредбите на Царинскиот закон на Унијата, да испраќа акцизни добра во постапка на акцизно одложување на одредиште каде што тие добра може да ги примаат овластени лица кои работат во постапка на акцизно одложување. Регистрираниот испраќач мора да добие одобрение од надлежниот царински орган. Регистрираниот испраќач нема право да прима ниту да складира акцизни добра во постапка на акцизно одложување.

(2) Одобрението од став (1) на овој член го издава надлежниот царински орган врз основа на поднесено барање.

(3) Одобрението му се издава на подносителот на барањето без право на пренос на друго лице. Одобрението нема да му се издаде на лице кое навремено и во целост не ги подмирува акцизниот, даночниот и царинскиот долг, на лице кое направило потежок акцизен, даночен или царински прекршок или го повторило кршењето на акцизните, даночните и царинските прописи и на лице кое не ги исполнува условите за електронска размена на податоци поврзани со движењето на акцизните добра.

(4) Одобрението за регистриран испраќач се издава на неодредено време, освен ако поинаку не е побарано од страна на подносителот.

(5) Регистрираниот испраќач е обврзан да го извести надлежниот царински орган за секоја измена на податоците во одобрението како и статусните промени во рок од пет дена од денот на настанување на промената.

(6) Регистрираниот испраќач е должен да ги исполни следните услови:

1) до надлежниот царински орган да поднесе гаранција за обезбедување на плаќањето на акцизата пред да започне да испраќа акцизни добра во постапка на акцизно одложување;

2) да води евиденција за увезените и испратените акцизни добра по вид, трговски назив и тарифна ознака, количина, место и датум на испраќање, примателот на акцизните добра и референтниот број на движење на акцизиот документ;

3) да го извести надлежниот царински орган за секоја промена на податоците наведени во одобрението;

4) да обезбеди непречен надзор и контрола врз не-говото работење и

5) да не е осуден со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даночите и царините и со правосилна судска одлука да не е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност.

(7) Надлежниот царински орган води електронски Регистар на одобренија за регистрирани испраќачи.

(8) Одобрението од ставот (1) на овој член престанува да важи:

- 1) ако имателот на одобрението почине;
- 2) со престанување на постоењето на правното лице имател на одобрение;
- 3) на барање на имателот на одобрението;
- 4) ако надлежниот царински орган го укине одобрението и
- 5) по истек на рокот на важење на одобрението.

(9) Надлежниот царински орган по службена должност го укинува одобрението доколку утврди дека:

1) регистрираниот испраќач повеќе не ги исполнува условите наведени во одобрението;

2) не се овозможува вршење на соодветен надзор и контрола;

3) износот на гаранцијата за обезбедување на акцизата не е доволен, регистрираниот примач не го зголемил износот на гаранција или не доставил нова гаранција во временскиот период определен од надлежниот царински орган;

4) одобрението е издадено врз основа на непотполни или неточни податоци;

5) регистрираниот испраќач не ги отстранил неправилностите во рокот определен од надлежниот царински орган и

6) регистрираниот испраќач е осуден со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даночите и царините и со правосилна судска одлука е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност.

(10) Со престанување на важењето на одобрението за регистриран испраќач, одобрението на регистрираниот испраќач се брише од електронскиот Регистар на одобренија за регистрирани испраќачи.

Член 30

Гаранција за обезбедување на акцизен долг

(1) Држателот на акцизен склад и имателот на одобрение за повластен корисник на акцизни добра се должни до надлежниот царински орган да поднесат гаранција за обезбедување на плаќањето на акцизиот

долг кој може да настане за акцизните добра кои се наоѓаат во постапка на акцизно одложување во согласност со одредбите од овој закон.

(2) Регистрираниот примач, периодично регистрираниот примач и регистрираниот испраќач се должни до надлежниот царински орган да поднесат гаранција за обезбедување на акцизниот долг, кој може да настане за акцизните добра кои се наоѓаат во постапка на акцизно одложување во согласност со одредбите од овој закон.

(3) Држателот на акцизен склад, производителот или увозникот, како и малиот независен производител на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци за комерцијални цели – мала дестилерија се должни до надлежниот царински орган да поднесат гаранција за обезбедување на акцизниот долг кој може да настане од подигнатите акцизни марки.

(4) Износот на гаранцијата за обезбедување на акцизниот долг кој може да настане за акцизните добра кои се произведуваат, преработуваат, складираат или примаат во акцизниот склад во постапка на акцизно одложување, како и износот на гаранцијата за обезбедување на акцизниот долг кој може да настане за акцизните добра кои се примаат, складираат и користат во местото на повластено користење, го утврдува надлежниот царински орган во зависност од износот на акцизниот долг кој може да настане во акцизниот период.

(5) Надлежниот царински орган може да утврди и поизнак износ на гаранција за обезбедување на акцизниот долг кој може да настане од износот утврден во став (4) на овој член под услов лицата од став (1) на овој член да обезбедуваат задоволителен систем за управување со комерцијална евидентија, која овозможува соодветни царински контроли и докажлива солвентност.

(6) Ако едно лице е држател на повеќе акцизни складови, може да поднесе една гаранција која ќе се однесува за сите акцизни складови. Обезбедувањето на акцизниот долг настанат од подигнатите акцизни марки од став (3) на овој член може да биде опфатен во износот на гаранцијата од став (4) на овој член, но во овој случај одредбите од став (5) на овој член не се применуваат за износот на гаранцијата за обезбедување на акцизниот долг кој може да настане од подигнатите акцизни марки од став (3) на овој член.

(7) Во случај на престанување на важноста на акцизната дозвола или одобрението за повластен корисник на акцизни добра, гаранцијата може да се ослободи доколку е платена акцизата на акцизните добра на залиха и акцизните добра за кои настанала обврска за плаќање акциза пред престанување на важењето на акцизната дозвола или на одобрението за повластен корисник, како и во случаите кога акцизен долг повеќе не може да настане за акцизните добра кои се движеле во постапка на акцизно одложување.

(8) Акцизните обврзници до надлежниот царински орган поднесуваат барање за прифаќање на гаранцијата за обезбедување на акцизниот долг. Надлежниот царински орган по прифаќање на гаранцијата за обезбедување на акцизниот долг, ја внесува во својата евидентија.

(9) Гаранција не се поднесува за акцизни добра чиј износ на акциза во согласност со одредбите од овој закон изнесува нула денари.

(10) Гаранцијата за обезбедување на акцизниот долг од ставот (1) на овој член нема да се бара во случаите кога:

- 1) држателот на акцизен склад е државен орган и
- 2) имателот на одобрението за повластен корисник е државен орган, научна, образовна институција или здравствена институција.

(11) Министерот за финансии ги пропишува содржината на барањето за прифаќање на гаранцијата за обезбедување на акцизниот долг и начинот на пресметка на висината на износот за обезбедување на акцизниот долг како и потребната документација.

Член 31 Видови гаранции

(1) Гаранцијата за обезбедување на акцизен долг од членовите 30 и 35 од овој закон може да биде поднесена во една од следниве форми:

- 1) банкарска гаранција и
- 2) готовински депозит.

ГЛАВА 4 ДВИЖЕЊЕ НА АКЦИЗНИ ДОБРА ВО ПОСТАПКА НА АКЦИЗНО ОДЛОЖУВАЊЕ

Член 32

Движење на акцизни добра во постапка на акцизно одложување на акцизното подрачје

(1) Движење на акцизни добра во постапка на акцизно одложување на акцизното подрачје се смета движењето кое започнало и завршило во Република Македонија.

(2) Акцизните добра се движат во постапка на акцизно одложување на акцизното подрачје во случаите кога:

- 1) се испраќаат од еден акцизен склад во друг акцизен склад;
- 2) се испраќаат од акцизен склад до место на повластено користење на имател на одобрение за повластено користење или имател на одобрение од член 100 од овој закон и од место на повластено користење се враќаат во акцизен склад со претходна согласност на надлежен царински орган;
- 3) се испраќаат од акцизен склад до царинска испостава на извоз и
- 4) од царинската испостава на увоз, по завршување на царинската постапка се испраќаат до акцизен склад или до место на повластено користење.

(3) Движењето на акцизните добра во постапка на акцизно одложување започнува кога акцизните добра се испраќаат од акцизен склад во случаите од ставот (2) точки 1), 2) и 3) и во случаите од точка 4) на овој член кога од царинска испостава на увоз по завршување на царинската постапка се внесуваат во акцизен склад или во место на повластено користење.

(4) Движењето на акцизните добра во постапка на акцизно одложување се смета завршено кога примачот ќе ги добие акцизните добра или кога акцизните добра ќе го напуштат акцизното подрачје на Република Македонија.

(5) Неправилност во движење на акцизни добра во постапка на акцизно одложување се смета секое отстапување од одредбите од став (4) на овој член, освен во случаите од член 8 став (3) од овој закон.

(6) Доколку во текот на движењето на акцизните добра во постапка на акцизно одложување на акцизното подрачје дошло до неправилности, настанува акциза согласно член 8 став (2) точка 1) од овој закон, при што за акцизен обврзник ќе се смета лицето наведено во член 9 став (1) точка 1) алинеја 2 од овој закон.

(7) Министерот за финансии го пропишува начинот на движење на акцизните добра во постапка на акцизно одложување од ставот (2) на овој член кое започнува и завршува на територијата на Република Македонија.

Член 33

Движење на акцизни добра во постапка на акцизно одложување меѓу Република Македонија и земји-членки на Европската Унија, вклучувајќи и движење преку трети земји или трети територии

(1) Акцизните добра се движат во постапка на акцизно одложување, вклучувајќи и движење преку трети земји или трети територии од акцизен склад во Република Македонија или од местото на извоз во Република Македонија од страна на регистриран испраќач кон:

- 1) акцизен склад во друга земја-членка;
- 2) регистриран примач во друга земја-членка;
- 3) место на директна испорака назначено од држателот на акцизен склад или од регистриран примач во друга земја-членка;
- 4) место каде што акцизните добра го напуштаат акцизното подрачје, а се испраќаат од акцизен склад;
- 5) местото на излез на акцизното подрачје, а се пренесуваат од местото на увоз од страна на регистриран испраќач;
- 6) место каде акцизните добра ја напуштаат територијата на Европската Унија и

(2) Акцизните добра се движат, вклучувајќи и движење преку трети земји во постапка на акцизно одложување од акцизен склад во друга земја-членка или од местото на извоз во друга земја-членка од страна на регистриран испраќач кон:

- 1) акцизен склад во Република Македонија;
- 2) регистриран примач во Република Македонија;
- 3) место на директна испорака во Република Македонија одредено од држателот на акцизен склад или од регистриран примач во Република Македонија;
- 4) место каде акцизните добра ја напуштаат територијата на Европската Унија преку Република Македонија и
- 5) дипломатски и конзуларни претставништва и меѓународни организации основани во друга земја-членка.

(3) Движењето на акцизните добра во постапка на акцизно одложување започнува кога акцизните добра се испраќаат од акцизен склад во случаите од став (1) на овој член.

(4) Одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член се применуваат и за движење на акцизни добра за кои е пропишан износ на акциза од нула денари, кои не се пуштени во промет.

(5) Движењето на акцизните добра во постапка на акцизно одложување се смета завршено кога примачот ќе ги добие акцизните добра или кога акцизните добра ќе ја напуштат територијата на Унијата.

(6) Неправилност во движење на акцизни добра во постапка на акцизно одложување се смета секое непостапување согласно одредбите од став (5) на овој член, освен во случаите од член 8 став (3) од овој закон.

(7) Во случаите кога во текот на движењето на акцизните добра во постапка на акцизно одложување меѓу Република Македонија и земји-членки дошло до неправилности, акцизата се пресметува и наплатува во Република Македонија во согласност со овој закон кога:

1) неправилностите се случиле на територија на Република Македонија;

2) неправилноста е откриена во Република Македонија, но не е можно да се утврди во која земја-членка настанала и

3) акцизното добро испратено од Република Македонија во друга земја-членка не стигнало на одредиштето и за кое во текот на движењето не е откриена никаква неправилност, освен во случаите кога испраќачот ќе поднесе доказ до надлежниот орган за правилно завршување на движењето или ќе достави доказ за местото надвор од Република Македонија во кое се случила неправилноста, во рок од четири месеци од почетокот на движењето на акцизните добра во постапка на акцизно одложување. Акцизата се наплака со примена на акцизната стапка која важи на денот на испраќањето. На лицето кое го гарантирало плаќањето на акцизата во случај да не било или не можело да биде информирано дека акцизните добра не се пристигнати на одредиштето, му се одобрува период од еден месец од денот на известувањето од страна на надлежниот царински орган во Република Македонија за да обезбеди доказ за правилно завршување на движењето или да достави доказ за местото надвор од Република Македонија во кое се случила неправилноста.

(8) Во случаите од ставот (7) точки 2) и 3) на овој член, доколку пред истекот на периодот од три години од денот кога започнало движењето, се утврди дека не-регуларноста се случила во друга земја-членка и дека акцизата била платена во Република Македонија, на акцизиониот обврзник од Република Македонија му се враќа акцизата по поднесено барање.

Член 34

Постапка на движење со примена на електронски административен документ (е-АД)

(1) Движењето на акцизни добра во постапка на акцизно одложување е дозволено само ако е проследено со електронски административен документ (е-АД) во Системот за движење и контрола на акцизни добра (EMCS – Excise movement and control system) со кој се докажува дека наведените видови и количини на ак-

цизни добра се движат во постапка на акцизно одложување. Пред започнувањето на движењето на акцизните добра во постапка на акцизно одложување, движењето се регистрира во Системот за движење и контрола на акцизни добра при што добива единствен административен референтен број на движење.

(2) Со Системот за движење и контрола на акцизни добра управува Царинската управа.

(3) Испраќачот е должен да поднесе нацрт електронски административен документ во Системот за движење и контрола на акцизни добра не порано од седум дена пред датумот на започнување на движењето на акцизните добра во постапка на акцизно одложување наведен во е-АД.

(4) Системот за движење и контрола на акцизни добра врши проверка на податоците во нацрт електронскиот административен документ. Доколку податоците во нацрт електронскиот административен документ не се точни, системот му испраќа порака на испраќачот. Доколку податоците во нацрт електронскиот административен документ се точни, Системот му доделува единствен административен референтен број и испраќа порака за известување до испраќачот.

(5) Во случаите од членот 32 став (2) точка 1) од овој закон, Системот за движење и контрола на акцизни добра испраќа порака за известување до примачот на акцизните добра - држателот на акцизен склад, со која го проследува електронскиот административен документ.

(6) Во случаите од член 33 став (1) точки 1), 2) и 5) и член 36 ставови (1) и (6) од овој закон надлежниот орган на местото на поаѓање преку Системот за движење и контрола на акцизни добра веднаш го праќа електронскиот административен документ до надлежниот орган на одредиштето, кој пак треба да го испрати на примачот на акцизните добра, при што примач може да биде држателот на акцизен склад или регистриран примач.

(7) Во случаите на извоз, електронскиот административен документ преку Системот за движење и контрола на акцизни добра му се испраќа на надлежниот орган каде што се поднесува извозната царинска декларација.

(8) Во случаите од член 33 став (1) точка 6) од овој закон надлежниот царински орган на местото на поаѓање во Република Македонија, преку Системот за движење и контрола на акцизни добра го испраќа електронскиот административен документ на надлежниот орган во земјата-членка каде што се поднесува извозната царинска декларација.

(9) Испраќачот на акцизните добра е должен на превозникот на акцизните добра да му обезбеди испечатена верзија на електронскиот административен документ или било кој друг трговски документ кој го придржува акцизното добро на кој ќе биде наведен единствениот административен референтен број на движењето и по потреба да го приложи на надлежниот орган.

(10) Испраќачот може да го откаже електронскиот административен документ се додека движењето не е започнато под условите од член 32 став (3) од овој закон.

(11) Испраќачот може во текот на движењето користејќи го Системот за движење и контрола на акцизни добра да го промени местото на одредиште и да наведе ново одредиште кое што мора да биде едно од одредиштата наведени во член 32 став (2) точки 1) и 3) или член 33 став (1) точки 1), 2), 3) и 6) од овој закон.

(12) По приемот на акцизните добра на кое било одредиште од член 32 став (2) точки 1), 2) и 4), член 33 став (1) точки 1), 2) и 7) и член 36 став (1) од овој закон, примачот е должен без одложување и најдоцна во рок од пет работни дена по завршувањето на движењето да поднесе потврда на прием, користејќи го Системот за движење и контрола на акцизни добра, освен во посебно оправдани случаи, одобрени од надлежниот орган.

(13) Системот за движење и контрола на акцизни добра врши електронска проверка на податоците во потврдата на прием. Доколку податоците во потврдата на прием не се точни, системот веднаш испраќа порака со известување до примачот. Доколку податоците во потврдата на прием се точни, Системот за движење и контрола на акцизни добра испраќа порака до примачот на акцизните добра дека потврдата на прием е регистрирана.

(14) Во случаите на извоз, потврдувањето на извозот се врши во согласност со царинските прописи при што Системот за движење и контрола на акцизни добра до испраќачот на акцизните добра испраќа акцизни добра со известување за завршување на постапката на движење и потврда за извршен извоз.

(15) Со билатерален договор меѓу Република Македонија и друга земја-членка може да се одобрят поедноставена постапка на движење на акцизни добра кога испраќач често и редовно испраќа акцизни добра во постапка на акцизно одложување на ист примач, вклучувајќи и движење по фиксни цевководи.

(16) По исклучок од член 34 став (1) од овој закон, кога движењето на акцизните добра од член 32 став (2) точка 1) од овој закон во целост се одвива на акцизното подрачје и тоа помеѓу акцизни складови на ист држател, а за тоа постои стопанска потреба и не се нарушуваат даночните принципи, Царинската управа може да одобри поедноставување на постапката на движење, вклучително и можност за отстапување од потребата за користење на Системот за контрола на движењето со примена на упростен административен документ, во хартиена форма. Примената на упростен административен документ се одобрува во постапка на издавање или измена на акцизната дозвола.

(17) Министерот за финансии го пропишува начинот на пополнување на електронскиот административен документ, формата и содржината на пораките и кодексот на шифри кои се употребуваат при пополнување на електронскиот административен документ, како и примената на упростиенот административен документ.

Член 35

Гаранција за обезбедување на акцизен долг за движење на акцизни добра во постапка на акцизно одложување

(1) За акцизни добра кои се движат во постапка на акцизно одложување на акцизното подрачје задолжително се поднесува гаранција за обезбедување на ак-

цизниот долг кој може да настане, освен во случаите кога акцизните добра се испраќаат преку фиксни цевководи на територијата на Република Македонија или кога акцизните добра се движат помеѓу акцизни складови на ист држател.

(2) Гаранција за обезбедување на акцизен долг за движење на акцизни добра во постапка на акцизно одложување поднесува држателот на акцизен склад, превозникот, сопственикот на акцизното добро или примачот.

(3) За акцизни добра кои се движат во постапка на акцизно одложување помеѓу Република Македонија и друга земја-членка задолжително се поднесува гаранција, освен во случаите кога тие се испраќаат преку фиксни цевководи со билатерален договор.

(4) Износот на гаранцијата за акцизните добра кои се движат во постапка на акцизно одложување на акцизното подрачје, се утврдува во висина на акцизниот долг кој може да настане за тие акцизни добра.

(5) Износот на гаранцијата за акцизните добра кои се движат во постапка на акцизно одложување помеѓу Република Македонија и друга земја-членка се утврдува во висина на акцизниот долг кој може да настане на акцизното подрачје на Република Македонија.

(6) Лицата од ставот (2) на овој член до надлежниот царински орган поднесуваат барање за прифаќање на гаранцијата. Надлежниот царински орган по прифаќање на гаранцијата, ја внесува во својата евиденција.

(7) Министерот за финансии ги пропишува содржината на барањето за прифаќање на гаранцијата за обезбедување на акцизен долг за движење на акцизни добра во постапка на акцизно одложување и начинот на пресметка на висината на износот за обезбедување на акцизниот долг како и потребната документација.

Член 36

Директна испорака

(1) Надлежниот царински орган може да одобри место на директна испорака на енергентите од член 92 став (3) точки 1), 2) и 3) од овој закон:

1) по поднесено барање од држателот на акцизен склад или

2) по поднесено барање од регистрираниот примач.

(2) Во одобрението се наведуваат сите места за директна испорака со локација, адреса, назив и соодветен идентификациски број.

(3) За место на директна испорака во Република Македонија се смета:

1) место различно од локацијата на акцизниот склад или

2) место различно од местото одобрено за прием на акцизни добра во рамки на одобрението на регистрираниот примач.

(4) За место на директна испорака се одобрува место кое ги исполнува следниве услови:

1) да се наоѓа на територијата на Република Македонија и да биде во сопственост, закуп или наем од страна на држателот на акцизен склад;

2) да се наоѓа на територијата на Република Македонија и да биде во сопственост, закуп или наем од страна на регистрираниот примач;

3) да располага со просторни, оперативни и логистички капацитети на место за прием кои вклучуваат и соодветен систем за мерење на акцизните добра кои се примаат;

4) да поседува систем за сметководствено следење на работењето и водење на евиденцијата и

5) да обезбеди услови за непречено вршење надзор и контрола.

(5) Движењето на акцизните добра во постапка на акцизно одложување се смета завршено кога акцизните добра ќе пристигнат на местото за директна испорака.

(6) Држателот на акцизиониот склад или регистриралиот примач е должен да поднесе потврда на прием на акцизните добра согласно член 34 став (12) од овој закон.

(7) Акцизата настанува во моментот на прием на акцизните добра на местото за директна испорака и се плаќа согласно член 10 став (2) од овој закон.

Член 37

Случај кога системот за движење и контрола на акцизни добра не работи (резервна постапка)

(1) Во случај на прекин на работата на Системот за движење и контрола на акцизни добра, испраќачот може да започне движење на акцизните добра во постапка на акцизно одложување под услов акцизните добра да се придржани со хартиен административен документ, кој ги содржи истите податоци од нацрт електронскиот административен документ и пред да започне со движењето да го извести надлежниот царински орган на местото на поаѓање.

(2) Пред да започне движењето, испраќачот е должен на надлежниот царински орган на местото на поаѓање да му го достави документот од став (1) на овој член и доколку е одговорен за недостапноста на системот, да достави соодветна информација за причините за недостапноста.

(3) Надлежниот царински орган на местото на поаѓање врши проверка на податоците наведени во хартиениот административен документ.

(4) Кога Системот за движење и контрола на акцизни добра или компјутерскиот систем на испраќачот повторно ќе биде достапен, испраќачот е должен веднаш да поднесе нацрт електронски административен документ во согласност со член 34 став (3) од овој закон. Податоците кои се внесуваат во системот мора да соодветствуваат со податоците наведени во документот од став (1) на овој член.

(5) Откако Системот за движење и контрола на акцизни добра ќе ги потврди податоците во нацрт електронскиот акцизен документ согласно член 34 став (3) од овој закон, тој документ го заменува хартиениот акцизен документ од став (1) на овој член, при што се применуваат одредбите од член 34 ставови (5), (6), (7), (8), (12), (13) и (14) од овој закон.

(6) Движењето се смета дека е во постапка на акцизно одложување со примена на хартиен административен документ се до моментот на потврдување на податоците во електронскиот административен документ.

(7) Испраќачот е должен примерок од хартиениот административен документ да чува во својата евиденција.

(8) Кога компјутерскиот систем во земјата-членка на испраќање не е достапен, испраќачот податоците од член 34 став (11) од овој закон ги испраќа со примена на други средства за комуникација. Пред да биде извршена промена на одредиштето, испраќачот е должен да го извести надлежниот царински орган на местото на поаѓање, при што се применуваат одредбите од ставовите (4), (5), (6) и (7) на овој член.

(9) Во случаите од член 32 став (2) точки 1), 2) и 4), член 33 став (1) точки 1), 2), 5) и 7) и член 36 ставови (1) и (6) од овој закон, кога потврдата за прием од член 34 став (12) од овој закон не може да се поднесе по завршувањето на движењето во рокот од член 34 став (12) од овој закон, поради тоа што во текот на движењето Системот за движење и контрола на акцизни добра на местото на одредиште станал недостапен или кога движењето што започнало со употреба на хартиен административен документ од став (1) на овој член не е можно да се внесе во системот согласно став (4) на овој член, примачот е должен на надлежниот орган на местото на одредиште да му достави хартиен административен документ кој ги содржи истите податоци како потврдата за прием и да потврди дека движењето е завршено.

(10) Во случаите од ставот (9) на овој член, надлежниот царински орган на одредиштето е должен да испрати копија од хартиениот административен документ на надлежниот орган во земјата-членка на поаѓање.

(11) Кога Системот за движење и контрола на акцизни добра компјутерскиот систем повторно ќе биде достапен или кога постапката е завршена согласно став (4) на овој член, примачот е должен да поднесе потврда на прием согласно член 34 став (12) од овој закон, при што се применуваат одредбите од член 34 ставови (13) и (14) од овој закон.

(12) Доколку во случаите од член 32 став 2) точка 3) и член 33 став (1) точки 4) и 6) од овој закон, потврда за извршен извоз од член 34 став (14) од овој закон не може да се достави поради тоа што во текот на движењето Системот за движење и контрола на акцизни добра на местото на одредиште станал недостапен или кога движењето што започнало со употреба на хартиен административен документ од став (1) на овој член не е можно да се внесе во системот согласно став (4) на овој член, надлежниот царински орган при извоз му испраќа на надлежниот орган на поаѓање хартиен административен документ кој ги содржи истите податоци како потврдата за извршен извоз и потврдува дека движењето е завршено. По добивањето на потврдата за извршен извоз во хартиена форма, надлежниот царински орган на поаѓање му испраќа копија на испраќачот.

(13) Кога Системот за движење и контрола на акцизни добра компјутерскиот систем повторно ќе биде достапен или кога постапката е завршена согласно став (4) на овој член, надлежниот царински орган на извоз е должен да поднесе потврда за извршен извоз согласно член 34 став (14) од овој закон, при што се применуваат одредбите од членот 34 став (15) од овој закон.

(14) Министерот за финансии ги пропишува начинот на спроведување на резервната постапка и формата и содржината на хартиениот административен документ.

ГЛАВА 5
ДВИЖЕЊЕ И ПОДЛЕЖНОСТ НА АКЦИЗА НА АКЦИЗНИ ДОБРА СО ПЛАТЕНА АКЦИЗА ВО ДРУГА ЗЕМЈА-ЧЛЕНКА

Член 38**Набавување на акцизни добра од страна на физички лица за некомерцијални цели**

(1) Акцизата за акцизни добра кои се пуштени во потрошувачка во друга земја-членка, а кои се набавени од страна на физичко лице за лична употреба и кои ги внесува во Република Македонија настанува само во земјата-членка во која се набавени.

(2) При утврдувањето дали акцизните добра од став (1) на овој член се наменети за лична употреба треба да се земе предвид:

- 1) трговскиот статус на држателот на акцизните добра и причините за нивното чување;
- 2) местото каде се наоѓаат акцизните добра или ако е соодветно, начинот на нивниот превоз;
- 3) други документи и податоци кои се однесуваат на акцизни добра со кои ќе се утврди дека акцизните добра се набавени за некомерцијални цели;
- 4) видот на акцизните добра и
- 5) количината на акцизните добра.

(3) За целите на став (2) точка 5) на овој член, се смета дека внесените акцизни добра не се наменети за комерцијални цели доколку нивните количини не надминуваат:

- 1) 800 парчиња цигари;
- 2) 400 парчиња цигарилоси;
- 3) 200 парчиња пури;
- 4) 1 килограм тутун за пушење;
- 5) 10 литри жестоки пијалаци;
- 6) 20 литри меѓупроизводи;
- 7) 90 литри вино, вклучувајќи најмногу 60 литри пенливо вино и
- 8) 110 литри пиво.

(4) По исклучок од одредбите од став (1) на овој член, акциза настанува за енергенти набавени и внесени во Република Македонија, а кои биле пуштени во потрошувачка во друга земја-членка и кои физичкото лице ги превезува на невообичаен начин. Под превоз на енергенти на невообичаен начин се смета превоз на енергенти во резервоари различни од стандардните резервоари наведени во членот 48 став (4) од овој закон.

Член 39**Акцизни добра кои се пуштени во промет во друга земја-членка и се примаат во Република Македонија за комерцијални цели**

(1) Во случаите кога акцизните добра кои се пуштени во промет во друга земја-членка, а кои за комерцијални цели се чуваат во Република Македонија каде се примаат или употребуваат, акцизата настанува во Република Македонија. Чување за комерцијални цели подразбира чување на акцизни добра од страна на лице и за потреби различни од член 38 од овој закон.

(2) Во случаите од став (1) на овој член се применуваат условите за настанување на акциза и износот на акциза кои важат на денот кога настанала акцизата во Република Македонија.

(3) Акцизните добра кои се наоѓаат во авион кој лета меѓу земја-членка и Република Македонија и кои не се наменети за продажба кога авионот се наоѓа на акцизното подрачје, нема да се смета дека се наменети за комерцијални цели во Република Македонија.

(4) По поднесено барање акцизата за акцизните добра кои се пуштени во промет во Република Македонија може да се врати или да не се плати во земјата-членка во случаите кога надлежниот орган од другата земја-членка утврди дека акцизата настапала и била платена во Република Македонија.

Член 40**Движење на акцизни добра со платена акциза во друга земја-членка**

(1) Во случаите од членот 39 став (1) од овој закон, акцизните добра се движат со поедноставен придржен административен документ (во понатамошниот текст: пп-АД) кој ги содржи основните податоци од е-АД од член 34 став (1) од овој закон.

(2) Документот пп-АД го изготвува испраќачот на пропишан образец во три примероци при што:

- 1) првиот примерок го задржува испраќачот и
- 2) вториот и третиот примерок го придржуваат движењето на акцизните добра.

(3) Акцизиониот обврзник од член 9 став (2) точка 2) од овој закон има обврска:

1) писмено да го извести надлежниот царински орган за очекувањот прием на акцизни добра и да достави гаранција за обезбедување на плаќањето на акцизата пред испраќањето на акцизните добра од другата земја-членка;

2) да поднесе акцизна декларација и да ја плати акцизата и

3) да му овозможи надзор и контрола на надлежниот царински орган за приемот на акцизните добра и доказите дека акцизата е платена.

Член 41**Движење на акцизни добра со платена акциза преку територија на друга земја-членка**

(1) Движењето на акцизните добра кои се пуштени во промет во Република Македонија и преку територија на друга земја-членка се пренесуваат до крајната дестинација на територијата на Република Македонија, се одвива под следните услови:

1) движењето се врши со пп-АД од член 40 став (1) од овој закон;

2) испраќачот е должен пред испраќањето на акцизните добра да го извести надлежниот царински орган во Република Македонија;

3) примачот на акцизните добра е должен да го потврди приемот на акцизните добра и

4) испраќачот и примачот да бидат согласни за вршење на надзор и контрола кои ќе му овозможат на надлежниот царински орган да утврди дека акцизните добра се примени и дека акцизата е навистина платена.

(2) Примачот во Република Македонија е должен да го потврди приемот на акцизните добра во рок од пет дена од денот на приемот на акцизните добра.

Член 42

Движење на акцизни добра со платена акциза од Република Македонија до друга земја-членка

(1) Движењето на акцизните добра кои се пуштени во промет во Република Македонија, а се испраќаат во друга земја-членка, се одвива под следните услови:

1) движењето се врши со пп-АД согласно член 40 став (1) од овој закон, освен во случаите на продажба на далечина согласно член 43 од овој закон;

2) испраќачот е должен да го информира надлежниот царински орган за местото на испраќање на акцизните добра пред истите да бидат испратени и

3) испраќачот да биде согласен за вршење на контроли кои ќе му овозможат на надлежниот царински орган да утврди дека акцизните добра се испратени.

(2) Кога испраќачот од Република Македонија сака да го оствари правото на враќање на платената акциза за акцизните добра кои се испратени од Република Македонија, а примени во друга земја-членка, должен е да достави:

1) барање до надлежниот орган за враќање на платената акциза;

2) доказ дека акцизата е платена во Република Македонија;

3) третиот примерок од пп-АД заверен од страна на примачот во согласност со прописите кои се во важност во земјата-членка на крајната дестинација;

4) докази од кои е видливо дека акцизата е платена во друга земја-членка или документ со кој се потврдува дека плаќањето на акцизата е обезбедено во земјата-членка на крајната дестинација и

5) кои било други докази кои надлежниот орган ги бара во конкретниот случај, а со цел да се утврди оправданоста за враќање на платената акциза.

(3) Барањето од ставот (2) точка 1) на овој член се поднесува до надлежниот царински орган најдоцна во рок од 12 месеци од денот кога е платена акцизата.

Член 43

Продажба на далечина

(1) Продажба на далечина се смета движењето на акцизните добра пуштени во промет во една земја-членка, а потоа набавени од страна на лице во друга земја-членка кое не е држател на акцизен склад, не е регистриран примач и нема регистрирана дејност, а продавачот или друго лице за негова сметка посредно или непосредно ги испраќа или ги превезува акцизните добра до примачот.

(2) Кога акцизните добра пуштени во промет во друга земја-членка се примени за некомерцијални цели од страна на лице во Република Македонија кое не е држател на акцизен склад, не е регистриран примач и нема регистрирана дејност, акцизата настанува во моментот на доставување на акцизните добра во Република Македонија при што се применува износот на акциза која важи на денот кога настанала акцизата.

(3) Обрзник за плаќање акциза во Република Македонија е продавачот. Надлежниот царински орган може да определи акцизата да ја плати даночниот застапник кој е одобрен од истиот орган или примачот на стоката, во случаите кога продавачот на акцизните добра не поставил согласно одредбите од став (4) точка 1) на овој член.

(4) Продавачот или даночниот застапник кој праќа акцизни добра од друга земја-членка во Република Македонија е должен:

1) пред испраќањето на акцизните добра да се регистрира кај надлежниот царински орган во Република Македонија, да ја пресмета акцизата и да достави гаранција за обезбедување на плаќањето на акцизата;

2) по пристигнување на акцизните добра во Република Македонија да поднесе акцизна декларација веднаш, но не подоцна од наредниот работен ден и да ја плати акцизата во рок од 30 дена, освен во случаите на неправилности кога акцизата мора да се плати веднаш и

3) да води евидентија за испорачувањето на акцизните добра.

(5) Продавачот од Република Македонија кој испраќа акцизни добра во друга земја-членка во смисла на став (1) на овој член е должен да води евидентија за испраќањата на акцизните добра.

(6) Продавачот или даночниот застапник има право на враќање на акцизата која е платена во Република Македонија, за што поднесува барање за враќање на платената акциза до надлежниот царински орган, во рок од една година од плаќањето на акцизата. Кон барањето доставува докази од надлежниот орган на другата земја-членка дека акцизата е платена, или друг службен документ со кој го докажува испраќањето и приемот во друга земја-членка.

Член 44

Даночен застапник за продажба на далечина

(1) Даночниот застапник за продажба на далечина има живеалиште, седиште или подружница на територијата на Република Македонија и е овластено од страна на продавачот од член 43 став (3) од овој закон, во негово име и за негова сметка во Република Македонија да ги извршува обврските и да ги остварува правата согласно одредбите од овој закон, со претходно одобрение од надлежниот царински орган.

(2) Одобрението за даночен застапник за продажба на далечина му се издава на лице кое навремено и во целост ги подмирува акцизниот, даночниот и царинскиот долг, кое не направило потежок акцизен, даночен или царински прекршок или не го повторило кршењето на акцизните, даночните и царинските прописи.

(3) Одобрението од став (1) на овој член се издава врз основа на поднесено барање.

(4) Одобрението за даночен застапник за продажба на далечина се издава на неодредено време, освен ако во барањето не е поинаку наведено.

(5) Одобрението му се издава на подносителот на барањето без право на пренос на друго лице.

(6) Даночниот застапник за продажба на далечина е обврзан да го извести надлежниот царински орган за сите измени на податоците во одобрението во рок од пет дена од денот на настанување на промената.

(7) Даночниот застапник за продажба на далечина е должен да ги исполни следните услови:

1) пред испраќањето на акцизните добра да се регистрира кај надлежниот царински орган во Република Македонија и да достави гаранција за обезбедување на плаќањето на акцизата;

2) по пристигнување на акцизните добра во Република Македонија да поднесе акцизна декларација не подоцна од наредниот работен ден и да ја плати акцизата во рок од 30 дена;

3) да води евидентија по примач, вид на акцизни добра, трговски назив, количина, место и датум на испраќање;

4) редовно да го известува надлежниот царински орган за сите промени на податоците кои се наведени во одобрението, како и да овозможи непречен надзор и контрола над неговото работење

5) да не е осуден со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даночите и царините и со правосилна судска одлука да не е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност.

(8) Одобрението од став (2) на овој член престанува да важи:

- 1) ако имателот на одобрението почине;
- 2) со престанување на постоењето на правното лице имател на одобрение;
- 3) со враќање на одобрението;
- 4) ако надлежниот царински орган го укине одобрението и
- 5) по истек на рокот на важење на одобрението.

(9) Надлежниот царински орган по службена должност го укинува одобрението доколку утврди дека:

1) даночниот застапник за продажба на далечина повеќе не ги исполнува условите наведени во одобрението;

2) не овозможува вршење на соодветен надзор и контрола;

3) износот на гаранцијата на акцизата не е доволен, регистрираниот примач не го зголемил износот на гаранција или не доставил нова гаранција во временскиот период определен од надлежниот царински орган, одобрението е издадено врз основа на непотполни или неточни податоци;

4) престанат да постојат причините и условите врз основа на кои е издадено одобрението;

5) даночниот застапник за продажба на далечина не ги отстранил неправилностите во рокот определен од надлежниот царински орган и

6) даночниот застапник за продажба на далечина е осуден со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даночите и царините и со правосилна судска одлука е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност.

Член 45

Неправилности при движењето на акцизните добра со платена акциза

(1) Во случаите од член 39 став (1) и член 43 став (1) од овој закон, доколку настане неправилност во Република Македонија при движењето на акцизните добра кои биле пуштени во промет во друга земја-членка, обврската за пресметка и плаќање на акцизата настанува во Република Македонија.

(2) Кога ќе се открие неправилност во Република Македонија при движењето на акцизните добра кои биле пуштени во промет во друга земја-членка и е невозможно да се утврди каде настанала неправилноста, ќе се смета дека неправилноста се случила и дека обврската за пресметка и плаќање на акцизата настанува во Република Македонија.

(3) Акцизата ќе се пресмета и наплати од лицето кое го гарантирало плаќањето на истата согласно член 40 став (3) точка 1) или член 43 став (4) точка 1) од овој закон или од секое лице кое учествувало во настанување на неправилноста.

(4) Доколку пред истекот на периодот од три години од денот на започнувањето на движењето на акцизните добра се утврди дека неправилноста се случила во друга земја-членка и во која акцизата е платена, се применуваат одредбите од член 39 став (4) од овој закон.

(5) Неправилност при движење на акцизни добра во Република Македонија, а кои биле пуштени во промет во друга земја-членка е состојба која се јавува при движење на акцизни добра согласно член 39 или член 43 од овој закон, а не се опфатени со овој член при што движењето или дел од движењето на акцизните добра не е соодветно завршено.

(6) По исклучок од став (1) на овој член, акцизата нема да настане во Република Македонија за акцизните добра кои биле пуштени во промет во друга земја-членка, а се движат во Република Македонија согласно одредбите за движење на акцизни добра со платена акциза во друга земја-членка и се наменети за друга земја-членка.

Член 46

Уништување и загуби

(1) Обврската за пресметка и плаќање на акциза не-ма да настане во Република Македонија во случаите од член 39 став (1) и член 43 став (1) од овој закон, ако акцизните добра кои биле пуштени во промет во друга земја-членка во текот на движењето на акцизното подрачје на Република Македонија, се целосно уништени или неповратно изгубени, како резултат на непредвидливи околности, виша сила, или кога губењето или кусокот се непосредно поврзани со природата на акцизното добро.

(2) Гаранцијата доставена согласно член 40 став (3) точка 1) од овој закон или член 43 став (4) точка 1) од овој закон ќе биде ослободена.

(3) Правилата и критериумите за утврдување на загубите од став (1) на овој член се уредени согласно прописите од областа на данокот на добивка.

ГЛАВА 6

АКЦИЗНИ ОСЛОБОДУВАЊА

Член 47

Акцизни ослободувања за дипломатски и конзулатарни претставништва и меѓународни организации

(1) Од плаќање на акциза се ослободени акцизните добра кои се наменети за:

1) службени потреби на дипломатските и конзуларните претставништва и посебните мисии акредитирани во Република Македонија врз основа на начелото на реципроцитет, освен за конзуларните претставништва кои ги водат почесните конзули;

2) лични потреби на персоналот на странските дипломатски и конзуларни претставништва и посебните мисии акредитирани во Република Македонија;

3) потреби на меѓународни организации кога е тоа утврдено со меѓународен договор кој го ратификувала или се применува на територијата на Република Македонија;

4) лични потреби на персоналот на меѓународни организации кога е тоа утврдено со меѓународен договор кој го ратификувала или се применува на територијата на Република Македонија;

5) потреби на воените сили на договорните страни на Северноатлантскиот договор, на нивниот персонал или за снабдување на нивните кантини и ресторани и

6) потрошувачка во согласност со договор кој го склучила Република Македонија со трета земја или со меѓународна организација, под услов договорот за испорака на акцизни добра да предвидува ослободување од плаќање на данок на додадена вредност.

(2) Ослободување од плаќање акциза од став (1) на овој член за акцизни добра кои се купуваат на акцизното подрачје, се врши со враќање на платената акциза по доставено барање. При враќање на платената акциза за енергентите од член 92 став (3) точки 1), 2) и 5) од овој закон пресметката се врши според пропишаната акциза.

(3) Враќање на акцизата се одобрува на странско дипломатско или конзуларно претставништво по поднесено барање и платена фактура, доколку набави акцизни добра за службени потреби во износ кој надминува 5.000,00 денари, вклучувајќи го данокот на додадена вредност. Враќање се врши врз основа на посебни спогодби склучени со земјата испраќач во согласност со условите на реципроцитет кои ги потврдува Министерството за надворешни работи.

(4) Враќањето на акцизата му се одобрува и на шефот на дипломатското претставништво, на членовите на дипломатскиот персонал на странското дипломатско претставништво, како и на конзуларни функционери по поднесено барање и платена фактура, доколку набавиле акцизни добра за лични потреби или за потреби на членовите на семејствата кои ги сочинуваат нивните домќинства, во износ кој надминува 5.000,00 денари, вклучувајќи го данокот на додадена вредност.

(5) Враќањето на акцизата од став (4) на овој член е ограничено на вкупен износ од 50.000,00 денари за соодветната календарска година.

(6) Враќањето на акцизата се одобрува на меѓународни организации и нивните членови за набавените акцизни добра, по поднесено барање и согласно условите и ограничувањата утврдени со ратификуван меѓународен договор.

(7) Движењето на акцизните добра во постапка на акцизно одложување од друга земја-членка до примачот од став (1) на овој член мора да биде проследено со е-АД и со потврда за ослободување од плаќање на акциза издадена од надлежен орган.

(8) Во случаите кога испраќачот ги испраќа акцизните добра од Република Македонија во друга земја-членка на лица кои согласно законодавството на таа земја имаат ист или сличен статус со лицата од став (1) на овој член, акцизните добра може да ги испраќа само ако се проследени со е-АД и потврда за ослободување од плаќање на акциза издадена од земјата- членка во која се испраќаат акцизните добра.

(9) Акцизните добра кои се ослободени од плаќање на акциза согласно став (1) на овој член не смеат да се оттуѓат без претходно да биде поднесена акцизна декларација и без да се плати акцизата.

(10) Ослободувањето од став (1) на овој член не може да го користат државјани на Република Македонија, ниту странски државјани со одобрен постојан престој во Република Македонија.

(11) Барањето од став (2) на овој член, претходно потврдено од Министерството за надворешни работи согласно став (3) на овој член се поднесува до надлежниот царински орган најдоцна до 30 јуни од календарската година која следи по календарската година во која подносителот на барањето ги набавил акцизните добра.

(12) Министерот за финансии ги пропишува содржината на образецот на барањето за остварување на правото за враќање на платената акциза, начинот на поднесување на барањето за враќање на платената акциза, како и начинот на враќање на платената акциза.

Член 48

Други акцизни ослободувања

(1) Акциза не се плаќа на акцизните добра во случај кога:

1) се продаваат во авионите за време на лет кон трета територија или трета земја;

2) се продаваат во слободна продавница на меѓународен аеродром за патнички сообраќај, кои патникот ги носи во личниот багаж за летови кон трета територија или трета земја;

3) патникот ги носи во личниот багаж од странство, а кои немаат комерцијален карактер и за кои е пропишано ослободување од плаќање на царински давачки и данок на додадена вредност во согласност со царинските и даночните прописи;

4) физичко лице од странство му ги испраќа во машини пратки на физичко лице во Република Македонија, а кои немаат комерцијален карактер и за кои е пропишано ослободување од плаќање на царински давачки и данок на додадена вредност во согласност со царинските и даночните прописи и

5) енергентите се наоѓаат во стандардните резервари на моторните возила или авионите кои доаѓаат од странство, како и во специјалните контејнери и не се наменети за натамошна продажба и се ослободени од плаќање на царински давачки и данок на додадена вредност во согласност со царинските и даночните прописи.

(2) Слободна продавница е просторија сместена на меѓународен аеродром за патнички сообраќај која ги исполнува условите пропишани од страна на надлежен царински орган.

(3) Патник кон трета територија или трета земја е секој патник кој поседува авионски билет во кој е наведено дека крајната дестинација му е аеродром во трета територија или трета земја.

(4) Под стандардни резервоари се сметаат:

1) резервоари кои производителот трајно ги вградил во моторните возила од ист тип како што е предметното возило и кои овозможуваат непосредно користење на гориво, за погон и за работа на системот за ладење и на другите системи во текот на превозот;

2) резервоари за гас вградени во моторните возила за непосредно користење како гориво и резервоари вградени во друг систем со кој возилото може да биде опремено, се сметаат за стандардни резервоари и

3) резервоари кои производителот трајно ги вградил на специјалните контејнери од ист тип како што е предметниот контејнер и кои овозможуваат горивото за време на превозот да се користи непосредно за работа на системот за ладење и другите системи со кои се опремени специјалните контејнери. Како специјален контејнер се смета секој уред опремен со посебно наменета направа за системот на ладење, системот за довод на кислород, системот на топлинска изолација или друг систем.

(5) Акцизните добра се ослободени од плаќање акциза, кога се користат од страна на држател на акцизен склад или повластен корисник на акцизни добра, по претходна согласност од надлежен царински орган, во случаите кога:

- 1) се користат како примероци за анализа и тестови при производство или за научно -истражувачки цели;
- 2) се употребуваат за контрола на квалитетот;
- 3) се употребуваат за цели на акцизен надзор и
- 4) се уништуваат под царински надзор.

(6) Акциза на алкохол и алкохолни пијалаци не се плаќа за:

1) Пиво од членот 56 став (4) од овој закон кое е произведено од страна на физичко лице за сопствена потрошувачка и за потрошувачка од страна на членовите на неговото домаќинство или неговите гости под услов да не е наменето за продажба и во количина од 500 литри годишно;

2) Вино од членот 56 став (5) од овој закон и останатите пијалаци добиени со ферментирање, освен пиво и вино од член 56 став (6) од овој закон кои се произведени од страна на физичко лице за сопствена потрошувачка и за потрошувачка од страна на членовите на неговото домаќинство или неговите гости под услов да не се наменети за продажба и во вкупна количина од 500 литри годишно и

3) Етил алкохол од член 56 став (8) од овој закон произведен од страна на физичко лице за сопствена потрошувачка и за потрошувачка од страна на членовите на неговото домаќинство или неговите гости под услов да не е наменето за продажба во количина од 200 литри чист алкохол годишно.

(7) Министерот за финансии го пропишува начинот за ослободувањето од плаќање на акциза согласно одредбите од овој член.

ГЛАВА 7 АКЦИЗНИ ПОВЛАСТУВАЊА

Член 49

Одобрение за повластен корисник на акцизни добра

(1) Повластениот корисник на акцизни добра во смисла на член 74 и член 99 од овој закон може да набави од акцизен склад, од регистриран примач или да увезе за свои потреби акцизни добра без плаќање на акциза, врз основа на одобрение за повластен корисник на акцизни добра издадено од надлежниот царински орган.

(2) Министерот за финансии ја пропишува содржината на одобрението за повластен корисник на акцизни добра.

Член 50

Услови за стекнување на одобрение за повластен корисник на акцизни добра

(1) Одобрение за повластен корисник на акцизни добра (во понатамошниот текст: одобрение) може да добие само лице кое ги исполнува следните услови:

1) врши или има намера да врши дејност од областа на акцизите и има седиште во Република Македонија;

2) уредно води деловни книги согласно со важечките прописи и редовно поднесува годишни пресметки во последните две години;

3) против кое не е покрената постапка за стечај или ликвидација;

4) да не е осудено со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даночите и царините и со правосилна судска одлука да не е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност;

5) да ги има намирено долговите по основ на даночни и царински обврски;

6) има воспоставено соодветни стандарди за безбедност и сигурност кои се сметаат за исполнети кога барателот докажува дека одржува соодветни мерки кои ја гарантираат безбедноста и сигурноста на областите на физички интегритет и контроли на пристап, логистички процеси и ракување со акцизните добра, вработените и идентификација на неговите деловни партнери;

7) исполнува услови за електронска размена на податоци и

8) поднесе гаранција за обезбедување на акцизниот долг кој може да настане.

(2) Одобрението не може да се издаде во случаите кога не е исполнет еден од условите од став (1) на овој член.

(3) Министерот за финансии го пропишува начинот на докажување на исполнетоста на условите од став (1) на овој член.

Член 51

Барање за издавање одобрение за повластен корисник на акцизни добра

(1) Одобрението за повластен корисник на акцизни добра се издава врз основа на поднесено барање.

(2) Министерот за финансии ги пропишува содржината на барањето за издавање на одобрението за повластен корисник на акцизни добра и потребната документација.

Член 52

Издавање на одобрение за повластен корисник на акцизни добра

(1) Одобрението за повластен корисник на акцизни добра го издава надлежниот царински орган.

(2) Одобрението од став (1) на овој член му се издава на барателот и може да се однесува на едно или повеќе места за повластено користење и вкупна количина за една календарска година.

(3) Одобрението од став (1) на овој член се издава со период на важност од пет години, освен ако барателот не побара поинаку.

(4) Одобрението од став (1) на овој член не може да се пренесе на друго лице.

(5) Надлежниот царински орган одлучува по барањето за издавање на одобрение за повластен корисник на акцизни добра во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето. Со секое преземено дејствие за дополнување на барањето, рокот се прекинува.

(6) Одобрението за повластен корисник на акцизни добра надлежниот царински орган го издава после доставувањето и прифаќањето на гаранцијата од член 30 од овој закон.

(7) Надлежниот царински орган води електронски Регистар на одобренија за повластени корисници на акцизни добра.

(8) Министерот за финансии ги пропишува начинот за издавање на одобрение за повластен корисник на акцизни добра и содржината на електронскиот Регистар на одобренија за повластени корисници на акцизни добра.

Член 53

Обврски на имателот на одобрение за повластен корисник на акцизни добра

(1) Имателот на одобрение за повластен корисник на акцизни добра е должен:

1) да ги користи акцизните добра согласно намената за која е издадено одобрението за повластен корисник;

2) да обезбеди соодветно чување на акцизните добра во местото на повластено користење;

3) да ги надгледува и да го известува надлежниот царински орган за сите постапки, вклучувајќи прием, чување и употреба на акцизните добра;

4) да ги констатира загубите, односно кусоците на акцизните добра, како и да проверува дали постојат било какви неправилности во работењето со акцизните добра и истите да ги пријави до надлежниот царински орган;

5) да овозможи непречено вршење на надзор и контрола;

6) да води уредна и точна евидентија и да доставува месечен извештај за набавени, увезени, складирани, пренесени и потрошени акцизни добра по видови и количини за секое место на повластено користење до надлежниот царински орган и

7) да го извести надлежниот царински орган за секоја промена на податоците и условите под кои е издадено одобрението за повластен корисник и да побара негова измена.

(2) Ако надлежниот царински орган утврди дека имателот на одобрение за повластен корисник на акцизни добра не ги исполнува или не ги исполнил обврските од став (1) на овој член, му определува рок за отстранување на утврдените неправилности, може да поведе постапка за дополнителна наплата на акциза, како и да поведе постапка за укинување на одобрението за повластен корисник на акцизни добра.

(3) Имателот на одобрение за повластен корисник на акцизни добра е должен фактурите и другите документи, кои се издадени врз основа на овој закон, како и деловните книги да ги чува најмалку пет години од истекот на календарската година на која се однесуваат истите.

(4) Министерот за финансии ги пропишува начинот на исполнување на обврските од став (1) на овој член и содржината на месечниот извештај за набавени, увезени, складирани, пренесени и потрошени акцизни добра по видови и количини за секое место на повластено користење.

Член 54

Измена на одобрение за повластен корисник на акцизни добра

(1) Имателот на одобрение за повластен корисник на акцизни добра во случај на изменување или дополнување на податоците во одобрението за повластен корисник на акцизни добра поднесува барање за измена на одобрението до надлежниот царински орган.

(2) Надлежниот царински орган по поднесеното барање од став (1) на овој член одлучува во рокот од член 52 став (5) од овој закон.

(3) Министерот за финансии ги пропишува содржината на барањето за измена на одобрението за повластен корисник на акцизни добра и потребната документација.

Член 55

Престанување на важењето на одобрението за повластен корисник на акцизни добра

(1) Одобрението за повластен корисник на акцизни добра престанува да важи:

1) ако имателот на одобрението-физичко лице почне;

2) со престанување на постоењето на правното лице имател на одобрението за повластен корисник на акцизни добра;

3) со враќање на одобрението за повластен корисник на акцизни добра;

4) по истекот на периодот на важност од член 52 став (3) од овој закон и

5) ако надлежниот царински орган го укине одобрението за повластен корисник на акцизни добра.

(2) Надлежниот царински орган по службена должност го укинува одобрението за повластен корисник на акцизни добра доколку утврди дека:

1) повластениот корисник на акцизни добра повеќе не ги исполнува условите утврдени во одобрението за повластен корисник на акцизни добра;

2) престанале да постојат причините и условите врз основа на кои е издадено одобрението за повластен корисник на акцизни добра;

3) одобрението за повластен корисник на акцизни добра е издадено врз основа на непотполни или неточни информации;

4) повластениот корисник на акцизни добра не ги отстранил неправилностите во рокот определен од надлежниот царински орган;

5) е започната постапка на стечај или ликвидација;

6) повластениот корисник на акцизни добра е осуден со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даноците и царините и со правосилна судска одлука е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност и

7) износот на гаранцијата за обезбедување на акцизата не е доволен, имателот на одобрението не го зголемил износот на гаранција или не доставил нова гаранција во временскиот период определен од надлежниот царински орган.

(3) Со престанување на важење на одобрението за повластен корисник на акцизни добра, повластениот корисник на акцизни добра се брише од електронскиот Регистар на одобренија за повластени корисници на акцизни добра.

(4) Повластениот корисник на акцизни добра или неговиот законски наследник односно ополномоштеник во случаите од став (1) точка 1) на овој член се должни за акцизните добра кои се на залиха кај повластениот корисник на акцизни добра, да поднесат акцизна декларација и да ја платат акцизата најдоцна во рок од 15 дена од престанување на важноста на одобрението за повластен корисник на акцизни добра или акцизните добра да ги вратат во акцизен склад или да ги уништят под царински надзор по претходна согласност од надлежниот царински орган.

ВТОР ДЕЛ

ОДРЕДБИ ЗА ОДАНОЧУВАЊЕ СО АКЦИЗА НА АЛКОХОЛ И АЛКОХОЛНИ ПИЈАЛАЦИ, ТУТУНСКИ ПРОИЗВОДИ, ЕНЕРГЕНТИ И ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

ГЛАВА 8

АЛКОХОЛ И АЛКОХОЛНИ ПИЈАЛАЦИ

Член 56

Предмет на оданочување со акциза на алкохол и алкохолни пијалаци

(1) Алкохол и алкохолни пијалаци кои се предмет на оданочување со акциза се: пиво, вино, ферментирани пијалаци освен пиво и вино, меѓупроизводи и етил алкохол.

(2) Алкохолот и алкохолните пијалаци од став (1) на овој член се дефинирани со тарифни ознаки на Номенклатурата на Царинската тарифа и волуменски удел на чистиот алкохол во тие производи.

(3) Волуменски удел на чист алкохол претставува волуменскиот процент на алкохол мерен при температура од 20°C и се означува со ознаката % вол.

(4) Под „пиво“ се подразбираат:

1) производите од тарифниот број 2203 од Номенклатурата на Царинската тарифа со содржина на алкохол поголема од 0,5% вол. и

2) производите од тарифниот број 2206 од Номенклатурата на Царинската тарифа кои содржат мешавина од пиво и безалкохолни пијалаци и со содржина на алкохол поголема од 0,5% вол.

(5) Под „вино“ се подразбираат:

1) „Непенливо вино“ кое ги опфаќа производите од тарифните броеви 2204 и 2205 од Номенклатурата на Царинската тарифа, освен пенливите вина од точка 2) од овој став, и тоа:

- со содржина на алкохол поголема од 1,2% вол., а најмногу 15% вол., доколку алкохолот содржан во готовиот производ е настанат исклучиво со ферментирање или

- со содржина на алкохол поголема од 15% вол., а најмногу 18% вол., ако не се произведени со збогатување и доколку алкохолот содржан во готовиот производ е настанат исклучиво со ферментирање и

2) „Пенливо вино“ кое ги опфаќа производите од тарифните ознаки 2204 10 11, 2204 10 91, 2204 10 93, 2204 10 94, 2204 10 96, 2204 10 98, 2204 21 06, 2204 21 07, 2204 21 08, 2204 21 09, 2204 29 10 и тарифниот број 2205 од Номенклатурата на Царинската тарифа, кои:

- се полнети во шишиња со посебен затворач во облик на печурка кој е прицврстен со посебни држачи, или кои имаат притисок од растворен јаглероден диоксид од 3 бари или повеќе и

- имаат содржина на алкохол поголема од 1,2% вол., а најмногу 15% вол., доколку алкохолот содржан во готовиот производ е настанат исклучиво со ферментирање.

(6) Под „ферментирани пијалаци, освен пенливо вино, непенливо вино и пиво“ се подразбираат:

1) „други пенливи ферментирани пијалаци“ од тарифните ознаки 2206 00 31 и 2206 00 39, како и производите од тарифните ознаки 2204 10 11, 2204 10 91, 2204 10 93, 2204 10 94, 2204 10 96, 2204 10 98, 2204 21 06, 2204 21 07, 2204 21 08, 2204 21 09, 2204 29 10 и тарифниот број 2205 од Номенклатурата на Царинската тарифа што не се наведени во став (5) на овој член, кои се полнети во шишиња со посебен затворач во облик на печурка кој е прицврстен со посебни држачи, или пак кои имаат притисок од растворен јаглероден диоксид од 3 бари или повеќе и:

- имаат содржина на алкохол поголема од 1,2% вол., а најмногу 13% вол. или

- имаат содржина на алкохол поголема од 13% вол., а најмногу 15% вол., доколку алкохолот содржан во готовиот производ е настанат исклучиво со ферментирање и

2) „други непенливи ферментирани пијалаци“ кои се распоредуваат во тарифниот број 2204 и 2205 од Номенклатурата на Царинската тарифа, а не се наведени во став (5) на овој член, како и производите од тарифниот број 2206 од Номенклатурата на Царинската тарифа, освен другите пенливи ферментирани пијалаци од точка 1) од овој став и пијаласите од став (4) на овој член, кои:

- имаат содржина на алкохол поголема од 1,2% вол., а најмногу 10% вол. или

- имаат содржина на алкохол поголема од 10% вол., а најмногу 15% вол., доколку алкохолот содржан во готовиот производ е настанат исклучиво со ферментирање.

(7) Под „меѓупроизводи“ се подразбираат производите кои се распоредуваат во тарифните броеви 2204, 2205 и 2206 од Номенклатурата на Џаринската тарифа со содржина на алкохол поголема од 1,2% вол., а најмногу 22% вол., што не се опфатени со ставови (4), (5) и (6) на овој член. Како меѓупроизвод се смета и секој непенлив ферментиран пијалак со содржина на алкохол поголема од 5,5% вол. и секој пенлив ферментиран пијалак со содржина на алкохол поголема од 8,5% вол. кои не се добиени само со ферментирање.

(8) Под „етил алкохол“ се подразбираат:

1) сите производи од тарифните броеви 2207 и 2208 од Номенклатурата на Џаринската тарифа со содржина на алкохол поголема од 1,2% вол., дури и кога овие производи се дел од некој производ кој се распоредува во друга глава на Номенклатурата на Џаринската тарифа;

2) сите производи од тарифните броеви 2204, 2205 и 2206 од Номенклатурата на Џаринската тарифа со содржина на алкохол поголема од 22% вол. и

3) питки жестоки алкохолни пијалаци, без разлика на тоа дали содржаните производи во него се растворени или не се растворени.

(9) Постапката за мерење на процент волумен на алкохол се врши според прописите за методите за земање мостри и вршење хемиски и физички анализи на алкохолни пијалаци.

Член 57 Акцизна основица

(1) Акцизната основица за:

1) пиво согласно член 56 став (4) од овој закон е 1% волуменски удел на чист алкохол содржан во еден литар готов производ;

2) вино согласно член 56 став (5) од овој закон е количината на вино изразена во литар готов производ;

3) ферментирани пијалаци согласно член 56 став (6) од овој закон е количината на ферментиран пијалак изразена во литар готов производ;

4) меѓупроизводи согласно член 56 став (7) од овој закон е количината на меѓупроизвод изразена во литар готов производ и

5) етил алкохол и питки жестоки алкохолни пијалаци согласно член 56 став (8) од овој закон е еден литар чист алкохол изразен во волуменски процент на температура од 20°C.

Член 58 Износ на акциза

(1) Акцизата на пиво согласно член 56 став (4) од овој закон се плаќа во износ од 4,00 денари за 1% волуменски удел на чист алкохол содржан во еден литар готов производ.

(2) Акцизата за литар вино се плаќа во износ од:

1) нула денари за непенливо вино согласно член 56 став (5) точка 1) од овој закон и

2) нула денари за пенливо вино согласно член 56 став (5) точка 2) од овој закон.

(3) Акцизата за литар ферментирани пијалаци се плаќа во износ од:

1) нула денари за други пенливи ферментирани пијалаци согласно член 56 став (6) точка 1) од овој закон и

2) нула денари за други непенливи ферментирани пијалаци согласно член 56 став (6) точка 2) од овој закон.

(4) Акцизата за меѓупроизводи согласно член 56 став (7) од овој закон ќе изнесува:

1) 33,00 денари по литар за меѓупроизводи со содржина на алкохол помал од 15% и

2) 55,00 денари по литар за меѓупроизводи со содржина на алкохол еднаков или поголем од 15%, а најмногу до 22%.

(5) Акцизата за етил алкохол и питки жестоки алкохолни пијалаци согласно член 56 став (8) од овој закон ќе изнесува 340,00 денари за литар чист алкохол, изменен на температура од 20°C.

Член 59 Начин на пресметка на акцизата

(1) Пресметката на акцизата за:

1) пиво се пресметува како производ на акцизната основица, степенот на реална јачина на алкохол по волумен на пиво и соодветниот износ на акциза согласно член 58 став (1) од овој закон;

2) вино се пресметува како производ на акцизната основица и соодветниот износ на акциза согласно член 58 став (2) од овој закон;

3) ферментирани производи се пресметува како производ на акцизната основица и соодветниот износ на акциза согласно член 58 став (3) од овој закон;

4) меѓупроизводи се пресметува како производ на акцизната основица и соодветниот износ на акциза согласно член 58 став (4) од овој закон и

5) етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци се пресметуваат како производ на акцизната основица и соодветниот износ на акциза согласно член 58 став (5) од овој закон.

(2) За статистички цели кога акцизната основица се искажува во литри, за пресметување на акциза за:

1) пиво се заокружува на три децимали, а степенот на реална јачина на алкохол по волумен на пиво се заокружува на една децимала;

2) вино се заокружува на две децимали;

3) ферментирани производи се заокружуваат на две децимали;

4) меѓупроизвод се заокружува на две децимали и

5) етил алкохол се заокружува на четири децимали.

Член 60 Плаќање на акциза за меѓупроизводи и жестоки алкохолни пијалаци

(1) Акцизата на меѓупроизводи и жестоки алкохолни пијалаци се плаќа со нивното пуштање во промет од акцизен склад со поднесување на акцизна декларација за количините на меѓупроизводи и жестоки алкохолни пијалаци кои се пуштени во промет во текот на календарскиот месец.

(2) Акцизниот обврзник поднесува акцизна декларација до надлежниот царински орган и ја плаќа акцизата најдоцна до 15-ти наредниот месец.

(3) Акцизата на меѓупроизводите и жестоките алкохолни пијалаци при увоз се плаќа во роковите и на начин кој е предвиден за плаќање на увозните давачки, освен во случаите кога акцизните добра се движат во постапка на акцизно одложување.

(4) По исклучок од став (2) на овој член, во случај ако последниот ден за плаќање на акцизата е неработен ден, акцизниот обврзник е должен пресметаната акциза да ја плати најдоцна првиот нареден работен ден.

Член 61

Акцизни марки за меѓупроизводи и жестоки алкохолни пијалаци

(1) Пуштање во промет на меѓупроизводи и жестоки алкохолни пијалаци кои се произведени или увезени во акцизното подрачје е дозволено само доколку се обележани со акцизна марка издадена од Царинската управа на која се испечатени посебни ознаки и серијски број.

(2) Акцизни марки може да добие држател на акцизен склад и увозник на меѓупроизводи и жестоки алкохолни пијалаци по поднесено барање до надлежниот царински орган.

(3) Неовластена изработка и печатење на акцизни марки или неовластена изработка и печатење на акцизни марки од други земји или територии, како и нивно неовластено поседување или неовластено ставање во промет не е дозволено.

(4) Намерно оштетување на акцизните марки не е дозволено.

(5) Меѓупроизводите и жестоките алкохолни пијалаци кои не се обележани со акцизна марка, или се обележани со оштетена акцизна марка или се обележани на друг начин различен од пропишаниот се сметаат за производи на кои не е пресметана и платена акциза и нивното пуштање во промет, купување и располагање на акцизното подрачје не е дозволено.

(6) Акцизната марка се лепи на соодветната амбалажа на алкохолниот пијалак, односно шишето, така што при отворањето ќе мора трајно да се оштети. Лепењето на акцизните марки може да се врши во акцизен или царински склад, освен во случаите од член 73 став (8) од овој закон кога производителот е земјоделец и лепењето на акцизните марки го врши во своите простории.

(7) Држателот на акцизен склад и увозникот месечните потреби за планирани количини од акцизни марки ги пријавуваат до надлежниот царински орган најдоцна до 10-ти во тековниот месец за наредниот месец.

(8) Трошоците за печатењето и за чувањето на акцизните марки ги определува надлежниот царински орган и ги наплатува од држателот на акцизен склад и увозникот со поднесување на пријавата за планирани количини на акцизни марки. Висината на трошоците се утврдува врз основа на трошоците за печатење, чување и издавање на акцизните марки.

(9) Пред подигнување на акцизните марки држателот на акцизен склад и увозникот се должни да поднесат гаранција во висина на акцизниот долг кој може да настане.

(10) Издавањето на акцизните марки се врши по поднесено барање за подигнување на акцизни марки, кое се доставува до надлежниот царински орган. Рокот за подигнување на пријавените акцизни марки е една година од денот на пријавувањето на планираните количини. По истекот на овој рок со неподигнатите акцизни марки располага надлежниот царински орган.

(11) Рокот за искористување на акцизните марки е најмногу 60 дена од денот на нивното подигнување.

(12) Држателот на акцизен склад и увозникот се должни не подоцна од пет дена по истекот на рокот од став (11) на овој член на надлежниот царински орган да му достават извештај за подигнати, искористени и вратени акцизни марки.

(13) Подигнатите акцизни марки за кои ќе се утврди дека се неисправни како резултат на грешка или оштетување настанати во процесот на нивното печатење, држателот на акцизен склад и увозникот се должни да ги вратат на надлежниот царински орган најдоцна во рок од 15 дена од денот на утврдување на неправилноста, но не подоцна од 60 дена од денот на нивното подигнување. Надлежниот царински орган ќе ги замени неисправните акцизни марки со нови акцизни марки.

(14) Рокот од став (11) на овој член може да се продолжи за дополнителни 15 дена во случаите на виша сила, непредвидлива околност и неповолни настани поврзани со работењето на држателот на акцизен склад или увозникот, по претходно одобрување од надлежниот царински орган по поднесено барање.

(15) Акцизните марки кои не се искористени или се оштетени во процесот на производство, производителот или увозникот се должни да ги вратат на надлежниот царински орган, заедно со извештајот од став (12) на овој член најдоцна во рок од пет дена по истекот на рокот од став (11) на овој член.

(16) За оштетените и неискористените акцизни марки држателот на акцизен склад и увозникот немаат право на враќање на трошоците за печатење и чување на акцизните марки.

(17) За подигнатите акцизни марки за обележување на меѓупроизводите и жестоките алкохолни пијалаци кои не се вратени или се трајно оштетени, држателот на акцизен склад и увозникот е должен најдоцна во рок од пет дена по истекот на рокот од став (11) на овој член да поднесе акцизна декларација, да ја пресмета акцизата врз основа на податоците од ознаките на акцизните марки и веднаш да ја плати.

(18) Акцизните марки од ставови (13) и (15) на овој член се уништуваат под царински надзор.

(19) Обврската за обележување со акцизни марки не важи за:

1) меѓупроизводите и жестоките алкохолни пијалаци кои ги внесуваат патниците од странство, кои не се опфатени со член 48 став (1) точка 3) од овој закон и меѓупроизводите и жестоките алкохолни пијалаци кои државјаните на Република Македонија и странските државјани ги примаат од странство во согласност со царинските прописи;

2) меѓупроизводите и жестоките алкохолни пијалаци кои се увезени во акцизното подрачје и се пуштаат во промет на меѓународен саем, изложба или друга приредба или како mostri и

3) меѓупроизводите и жестоките алкохолни пијалаци кои се ослободени од акциза, освен во случаите од член 47 став (2) од овој закон.

(20) Во случаите од став (19) точки 1) и 2) на овој член акцизата мора неодложно да се пријави кај надлежниот царински орган и веднаш да се плати.

(21) Министерот за финансии ги пропишува димензиите, формата и ознаките на акцизната марка, начинот на пријавување и подигнување на акцизните марки, содржината на извештаите за подигнати, искористени и вратени акцизни марки, начинот на враќање на неисправни, неискористени и оштетени акцизни марки, како и начинот на уништување на акцизните марки.

Член 62

Посебни услови за опремување на акцизен склад за пиво

(1) Акцизниот склад во кој се произведува или складира пиво, согласно член 56 став (4) од овој закон опремата за производство, објектот за производство и просторот за складирање потребно е да бидат поставени на начин што ќе му овозможат на надлежниот царински орган во секое време да ја утврди количината на произведено и складирано пиво и волуменскиот удел на чистиот алкохол во пивото.

(2) Акцизниот склад во кој се произведува пиво, треба да биде опремен со уреди за мерење на количината на произведено пиво и за мерење на волуменскиот удел на чистиот алкохол. Мерните уреди треба да поседуваат сертификат од надлежен орган за верификација на мерни уреди, или мерењето на количината на произведено пиво и мерењето на волуменскиот удел на чистиот алкохол да биде потврдено од овластена институција од областа на метрологија.

Член 63

Мерење на количини на пиво

По исклучок од членот 62 став (2) од овој закон, во случаите кога пивото се пакува во шишиња со различна зафатнина или садови од друг материјал со однапред определена зафатнина, мерењето се врши според количината која е наведена на пакувањето.

Член 64

Посебни услови за опремување на акцизен склад за вино и меѓупроизводи

(1) Во акцизниот склад во кој се произведува, преработува или складира вино согласно член 56 став (5) од овој закон и меѓупроизводи согласно член 56 став (7) од овој закон, објектите, просторот и опремата за производство или преработка и за складирање потребно е да бидат поставени на начин што на надлежниот царински орган ќе му овозможат вршење на надзор и контрола во секое време и можност да ја утврди количината на произведено, преработено или складирано вино и меѓупроизводи. Акцизниот склад треба да овозможува одвоено складирање на поединечни видови вино и меѓупроизводи.

(2) Акцизниот склад во кој се произведуваат или преработуваат вино и меѓупроизводи треба да биде опремен со мерни уреди. Мерните уреди треба да ја мерат количината, волуменскиот удел на чистиот алкохол и да поседуваат сертификат од надлежен орган за верификација на мерни уреди или мерењето на количината и на волуменскиот удел на чистиот алкохол да биде потврдено од овластена институција од областа на метрологија.

Член 65

Посебни услови за опремување на акцизен склад за етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци

(1) Во акцизниот склад во кој се произведуваат, преработуваат или складираат етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци, согласно член 56 став (8) од овој закон, објектите, просторот и опремата за производство или преработка и за складирање потребно е да бидат поставени на начин што ќе му овозможат на надлежниот царински орган да изврши надзор и контрола во секое време и да ја утврди количината на произведен, преработен или складиран етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци. Акцизниот склад треба да овозможува одвоено складирање на поединечни видови жестоки алкохолни пијалаци.

(2) Опремата за производство или преработка, вклучувајќи ги резервоарите, цевките за поврзувања меѓу нив, спојните места, вентилите и мерните уреди треба да бидат пломбирани од страна на надлежниот царински орган. Пломбите може да се отстранат само во присуство на надлежниот царински орган и овластеното лице на држателот на акцизниот склад. Во случај на непредвидливи околности и виша сила, држателот на акцизен склад може сам да ги отстрани пломбите и веднаш да го извести надлежниот царински орган.

(3) Мерните уреди од став (2) на овој член, треба да ја мерат количината, волуменскиот удел на чистиот алкохол и да поседуваат сертификат од надлежен орган за верификација на мерни уреди или мерењето на количината и волуменскиот удел на чистиот алкохол треба да биде потврдено од овластена институција од областа на метрологија.

Член 66

Посебни услови за употреба на резервоари за етил алкохол

(1) Резервоарите за етил алкохол во акцизниот склад потребно е да бидат стандардизирани и опремени со мерни уреди.

(2) Мерните уреди на резервоарите треба да поседуваат сертификат од надлежен орган или од овластена институција за верификација на мерни уреди.

(3) Резервоарите од став (1) на овој член потребно е да бидат обележани.

(4) Министерот за финансии го пропишува начинот на обележување на резервоарите за етил алкохол во акцизниот склад.

Член 67

Мали независни пиварници

(1) Мала независна пиварница произведува пиво како дел од регистрираната дејност врз основа на издадено одобрение за мала независна пиварница од надлежен царински орган, и ги исполнува следниве услови:

1) има вкупно годишно производство на пиво не повеќе од 150.000 литри;

2) правно и економски е независен од било кој друг производител на пиво;

3) неговите производствени и оперативни објекти не се технолошки поврзани со производствените и оперативните објекти на друго лице кое произведува пиво како дел од неговата регистрирана дејност и

4) не произведува пиво со лиценца.

(2) Под вкупно годишно производство на пиво произведено од мала независна пиварница се подразбира вкупната количина на пиво произведена во текот на календарската година.

(3) Кога две или повеќе мали пиварници соработуваат меѓусебно и нивното заедничко годишно производство не надминува 150.000 литри, тие мали пиварници може да се сметаат како една мала независна пиварница.

(4) Малата независна пиварница е должна пред започнување на производството на пиво да поднесе барање за издавање на одобрение за мала независна пиварница и впишување во електронскиот Регистар на одобренија за мали производители на пиво, вино, етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци кој се води од страна на надлежниот царински орган.

(5) За малата независна пиварница не се применуваат одредбите со кои е уредено движењето на акцизите добра во постапка на акцизно одложување.

(6) По исклучок од став (5) на овој член, во случај на извоз на пиво произведено од мала независна пиварница, по барање на малата независна пиварница надлежниот царински орган ќе овозможи поднесување на електронски административен документ согласно одредбите со кои е уредено движењето на акцизите добра во постапка на акцизно одложување.

(7) Малата независна пиварница е должна да го извести надлежниот царински орган и да достави податоци за извоз на пивото во постапка на акцизно одложување најдоцна седум дена пред испраќањето.

(8) Малата независна пиварница не поднесува гаранција за обезбедување на акцизата, освен во случаи на неисполнување на обврските кои произлегуваат од издаденото одобрение за мала независна пиварница, по барање на надлежниот царински орган.

(9) Министерот за финансии ги пропишува содржината на барањето за издавање на одобрение за мала независна пиварница и потребната документација, содржината и начинот на издавање на одобрението за мала независна пиварница, како и содржината на електронскиот Регистар на одобренија за мали производители на пиво, вино, етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци.

Член 68

Акциза на пиво произведено кај мала независна пиварница

(1) Акцизата на пиво произведено кај мала независна пиварница и пуштено во потрошувачка на акцизното подрачје се пресметува врз основа на количините пуштени во слободен промет во акцизниот период утврден во член 10 став (1) од овој закон и се плаќа според пропишаната акциза од член 58 став (1) од овој закон, со поднесување на акцизна декларација.

(2) За пивото произведено кај мала независна пиварница согласно условите од член 67 став (1) од овој закон, кое се пушта во промет на акцизното подрачје малата независна пиварница има право на враќање на платената акциза во зависност од вкупното годишно производство и тоа:

1) за годишно производство на пиво што не надминува 50.000 литри, во висина од 50% од платената акциза согласно член 58 став (1) од овој закон;

2) за годишно производство на пиво што надминува 50.000 литри, но не надминува 75.000 литри, во висина од 40% од платената акциза согласно член 58 став (1) од овој закон;

3) за годишно производство на пиво што надминува 75.000 литри, но не надминува 100.000 литри, во висина од 30% од платената акциза согласно член 58 став (1) од овој закон и

4) за годишно производство на пиво што надминува 100.000 литри, но не надминува 150.000 литри, во висина од 20% од платената акциза согласно член 58 став (1) од овој закон.

(3) За оставување на правото од став (2) на овој член, малата независна пиварница по истекот на календарската година, но не подоцна од 30 јуни наредната година, доставува барање за враќање на акцизата. Кон барањето се доставува и извештај за вкупното годишно производство на пиво произведено кај малата независна пиварница.

(4) Одредбите од ставовите (2) и (3) на овој член се применуваат и за увезено пиво произведено кај мала независна пиварница согласно условите од член 67 став (1) од овој закон, што се докажува со поднесување на документ за вкупно годишно производство на пиво произведено кај мала независна пиварница издаден од страна на надлежен орган на земјата извозник.

(5) Доколку во текот на календарската година се произведе поголема количина од пропишаната количина во член 67, став (1) точка 1) од овој закон, малата независна пиварница и увозникот од став (4) на овој член немаат право на враќање на акцизата.

(6) Министерот за финансии ги пропишува содржината на барањето за враќање на акциза од став (3) на овој член и потребната документација, како и начинот на враќање на платената акциза.

Член 69

Мали производители на вино за комерцијални цели – мала винарница

(1) Мал производител на вино за комерцијални цели – мала винарница треба да ги исполнува условите за производство и промет на вино со вкупно годишно производство на вино не поголемо од 100.000 литри.

(2) Малиот производител на вино за комерцијални цели е должен пред започнување на производството на вино да поднесе барање до надлежниот царински орган за издавање на одобрение за мал производител на вино за комерцијални цели и впишување во електронскиот Регистар на одобренија за мали производители на пиво, вино, етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци.

(3) За малиот производител на вино за комерцијални цели не се применуваат одредбите од Глава 4 од овој закон за движење на акцизните добра во системот на акцизно одложување.

(4) По исклучок од став (3) на овој член, во случај на извоз на вино произведено од мал производител на вино за комерцијални цели, по поднесено барање надлежниот царински орган ќе овозможи поднесување на електронски административен документ согласно одредбите со кои е уредено движењето на акцизните добра во постапка на акцизно одложување.

(5) Малиот производител на вино за комерцијални цели е должен да го извести надлежниот царински орган и да достави податоци за извоз на виното во постапка на акцизно одложување најдоцна седум дена пред испраќањето.

(6) Малиот производител на вино за комерцијални цели не поднесува гаранција за обезбедување на акцизата, освен во случаи на неисполнување на обврските кои произлегуваат од издаденото одобрение за мал производител на вино за комерцијални цели, по барање на надлежниот царински орган.

(7) Министерот за финансии ги пропишува содржината на барањето за издавање на одобрение за мал производител на вино за комерцијални цели и потребната документација, и содржината на одобрението за мал производител на вино за комерцијални цели – мала винарница, како и начинот на издавање на одобрението за мал производител на вино за комерцијални цели.

Член 70

Мали независни производители на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци за комерцијални цели - мали дестилиери

(1) Мал независен производител на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци за комерцијални цели – мала дестилиерија, кој произведува етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци како дел од неговата регистрирана дејност треба да ги исполнува следниве услови:

1) има вкупно годишно производство на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци од најмногу 2000 литри чист алкохол;

2) правно и економски е независно од било кој друг производител на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци и

3) неговите производствени и помошни објекти не се технолошки поврзани со производствените и помошните објекти на друго лице кое произведува етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци како дел од неговата регистрирана дејност.

(2) Под вкупно годишно производство на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци произведени од мал независен производител на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци се подразбира вкупната количина на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци произведени во текот на календарската година.

(3) Одредбите со кои се уредуваат постапките за поднесување на барањето и издавањето на акцизна дозвола, како и обврските на имателот на акцизна дозвола се применуваат и за малиот независен производител на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци за комерцијални цели.

(4) Пред започнувањето со работа надлежниот царински орган врши надзор и контрола на опремата и условите за производство и по потреба врши пломбирање на опремата за производство.

(5) Малиот независен производител на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци е должен комерцијалните пакувања да ги обележи со акцизна марка согласно одредбите пропишани во член 61 од овој закон.

(6) Акцизната марка треба да биде залепена на затворачот на шишишето, така што при отворање ќе мора трајно да се оштети.

(7) Малиот независен производител на етил алкохол и жестоки пијалаци е должен комерцијалните пакувања да ги обележи со специјална етикета во која е наредено дека алкохолниот пијалок е произведен под посебен режим на намалена акциза. На етикетата треба да бидат наведени податоци во согласност со прописите за безбедност на храната, име и адреса на производителот, процент на алкохол, вид на производот, како и број од решение од Агенција за храна и ветеринарство дека производот е соодветен за консумирање.

(8) Ако во текот на календарската година бидат произведени етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци со количина поголема од пропишаната количина во став (1) точка 1) на овој член, производителот е должен во рок од 15 дена да го извести надлежниот царински орган и да побара промена на акцизната дозвола, како и да изврши доплата на акцизата за разлика од целосната стапка и платената акциза по намалена стапка.

(9) Малиот независен производител на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци не поднесува гаранција од член 30 став (1) и член 35 од овој закон, освен во случаи на неисполнување на обврските кои произлегуваат од акцизната дозвола.

(10) Министерот за финансии ги пропишува формата и содржината на специјалната етикета, содржината на барањето за издавање на акцизната дозвола за мала дестилиерија, како и потребната документација за доказување на исполнетоста на условите за издавање на акцизната дозвола на малата дестилиерија.

Член 71

Акциза на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци произведени кај мали дестилиери

(1) Акцизата на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци кои ги произведува малиот независен производител на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци се плаќа во износ од 50% од пропишаната акциза од член 58 став (5) од овој закон.

(2) Малиот независен производител на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци акцизата ја плаќа со поднесување на акцизна декларација до надлежниот царински орган согласно одредбите од член 60 од овој закон.

(3) Одредбите од став (1) на овој член се применуваат и за увезените количини на етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци кои се произведени под условите од член 70 став (1) од овој закон, што се докажува со

поднесување на документ за вкупното годишно производство, издаден од страна на надлежен орган на земјата извозник.

Член 72

Заеднички одредби за мали производители на вино и пиво

(1) Под мал производител се подразбира мала независна пиварница од член 67 и мала винарница од член 69 од овој закон кои произведуваат акцизни добра како дел од нивната регистрирана дејност врз основа на одобрение за мал производител на вино и пиво, издадено од надлежен царински орган.

(2) Одобрението за мал производител на вино и пиво се издава на лице од став (1) на овој член кое ги исполнува следните услови:

- 1) има седиште во Република Македонија;
- 2) води уредно деловни книги согласно со важечките прописи;
- 3) против кое не е покрената постапка за стечај или ликвидација;
- 4) да не е осудено со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даночите и царините и со правосилна судска одлука да не е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност;
- 5) да ги има намирено долговите по основ на даночни и царински обврски и
- 6) исполнува услови за електронска размена на податоци.

(3) Одобрението за мал производител на вино и пиво не може да се издаде во случаите кога не е исполнет еден од условите од став (2) на овој член.

(4) Одобрението за мал производител на вино и пиво го издава надлежниот царински орган во рок од 60 дена од денот на поднесување на барањето.

(5) Одобрението за мал производител на вино и пиво не може да се пренесе на друго лице.

(6) Рокот на важење на издаденото одобрение за мал производител на вино и пиво е пет години.

(7) Надлежниот царински орган води електронски Регистар на одобренија за мали производители на пиво, вино, етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци.

(8) Имателот на одобрение за мал производител на вино и пиво е должен:

- 1) да обезбеди услови за непречено вршење на надзор и контрола;
- 2) да води уредна и точна евиденција на произведените акцизни добра и најдоцна во рок од 15 дена по истекот на секој календарски месец на надлежниот царински орган да достави месечен извештај за количините на произведени, испорачани и количините на залиха на акцизни добра;

3) да го извести надлежниот царински орган за секоја промена на податоците и/или условите под кои е издадено одобрението за мал производител на вино и пиво и да побара негова измена;

4) најдоцна до 31 март во тековната година, на надлежниот царински орган да му достави извештај за вкупното годишно производство на акцизните добра во претходната календарска година и

5) во рок од 15 дена од надминувањето на пропишаната количина да го извести надлежниот царински орган и да побара издавање на акцизна дозвола.

(9) Доколку надлежниот царински орган утврди дека имателот на одобрение за мал производител на вино и пиво не ги исполнува или не ги исполнил обврските од став (8) на овој член, ќе му определи рок во кој утврдените неправилности мора да бидат отстранети, може да поведе постапка за дополнителна наплата на акциза, како и да поведе постапка за укинување на одобрението за мал производител на вино и пиво.

(10) Имателот на одобрение за мал производител на вино и пиво во случаите од став (8) точка 3) на овој член поднесува барање за измена на одобрението до надлежниот царински орган кој одлучува во рокот од став (4) на овој член.

(11) Одобрението за мал производител на вино и пиво престанува да важи:

- 1) ако имателот на одобрение – физичко лице почине;
- 2) со престанување на постоенето на правното лице имател на одобрение;
- 3) по барање на имателот на одобрение;
- 4) по истекот на периодот на важност од став (6) на овој член и
- 5) ако надлежниот царински орган по службена должност го укине одобрението.

(12) Надлежниот царински орган по службена должност го укинува одобрението за мал производител на вино и пиво ако утврди дека:

- 1) малиот производител на вино и пиво престанал да ги исполнува условите утврдени во одобрението;
- 2) престанале да постојат причините и условите врз основа на кои е издадено одобрението;
- 3) одобрението е издадено врз основа на непотполн или неточни информации;
- 4) малиот производител на вино и пиво не ги отстранил неправилностите во рокот определен од надлежниот царински орган;

5) е започната постапка на стечај или ликвидација и

6) малиот производител на вино и пиво е осуден со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даночите и царините и со правосилна судска одлука е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност.

(13) Со престанување на важење на одобрението за мал производител на вино и пиво, одобрението се брише од електронскиот Регистар на одобренија за мали производители на пиво, вино, етил алкохол и жестоки алкохолни пијалаци.

(14) Министерот за финансии ги пропишува потребната документација за докажување на исполнетоста на условите од став (2) на овој член, содржината на извештаите од став (8) точка 2) и точка 4) на овој член и содржината на барањето за измена на одобрението за мал производител на вино и пиво.

Член 73

Земјоделци - мали производители на жестоки алкохолни пијалаци

(1) Земјоделци – мали производители на жестоки алкохолни пијалаци се лица кои како сировина користат овошје и грозје за производство на жестоки алкохолни пијалаци наменети за натамошна продажба и се должни

до надлежниот царински орган да поднесат барање за регистрирање во електронскиот Регистар на земјоделци – мали производители на жесток алкохолни пијалаци, кој се води во надлежниот царински орган.

(2) Максимално дозволена количина на годишно производство е 2500 литри жесток алкохолен пијалак со просечна јачина од 45%, во распон од +/- 5% алкохол. Под годишно производство се подразбира производство во една календарска година.

(3) По исклучок од член 58 став (5) од овој закон, на произведената количина се плаќа акциза во износ од 30,00 денари по литар жесток алкохолен пијалак, под услов годишното производство да не ја надминува количината од став (2) на овој член.

(4) Земјоделецот – мал производител на жестоки алкохолни пијалаци пред да започне со дестилирање на овошјето е должен да го извести надлежниот царински орган дека ќе започне со производство, наведувајќи ги точната дата и време во кое ќе се одвива производството без прекин, местото на дестилирање, видот на овошјето кое ќе го дестилира, количината на комина и очекуваната количина на жесток алкохолен пијалак.

(5) Земјоделецот – мал производител на жестоки алкохолни пијалаци веднаш, а најдоцна во рок од пет дена по завршување на производството, до надлежниот царински орган поднесува известување за произведената количина на жесток алкохолен пијалак, при што поднесува и барање за подигање на акцизни марки потребни за обележување на произведената количина на жесток алкохолен пијалак. Во барањето за подигање на акцизни марки се наведува количината и зафатнината на садовите во кои се планира продажбата на жестоки от алкохолен пијалак за крајните купувачи - физички лица и угостителски објекти.

(6) Земјоделецот – мал производител на жестоки алкохолни пијалаци акцизата за произведената количина на жесток алкохолен пијалак ја плаќа пред подигнување на акцизите марки, а најдоцна во рок од 30 дена по поднесеното барање од став (5) на овој член.

(7) Жестоките алкохолни пијалаци произведени од страна на земјоделците - мали производители на жестоки алкохолни пијалаци се пакуваат во садови со зафатнина најмногу до 5 литри за крајните купувачи - физички лица и за продажба во угостителски објекти.

(8) Земјоделецот – мал производител на жестоки алкохолни пијалаци е должен комерцијалните пакувања да ги обелжи со акцизна марка согласно условите од член 61 од овој закон.

(9) Акцизната марка треба да биде залепена на затворачот на шишето, така што при отворање ќе мора трајно да се оштети.

(10) Земјоделецот – мал производител на жестоки алкохолни пијалаци е должен да го означи пакувањето на жестокиот алкохолен пијалак со специјална етикета во која е наведено дека жестокиот алкохолен пијалак е произведен под посебен режим на намалена акциза и да го наведе бројот на регистрацијата во електронскиот Регистар на земјоделци – мали производители на жестоки алкохолни пијалаци. На етикетата треба да се наведе, името и адресата на земјоделецот – мал производител, процентот на алкохол, видот на производот, како и бројот од решението од Агенција за храна и ветеринарство дека производот е соодветен за консумирање.

(11) Доколку земјоделецот – мал производител произведе жестоки алкохолни пијалаци во количина поголема од пропишаната во став (2) на овој член, е должен на надлежниот царински орган да му достави изјава за вкупно годишно производство на жестоки алкохолни пијалаци. Надлежниот царински орган со решение ќе ја утврди и пресмета акцизата на разликата од количината која е произведена над пропишаната во став (2) на овој член, во износ пропишан во член 58 став (5) од овој закон и дополнително ќе му издаде акцизни марки за обележување на жестоките алкохолни пијалаци произведени над пропишаната количина.

(12) За земјоделецот – мал производител не се однесуваат одредбите од член 61 став (9) од овој закон.

(13) Министерот за финансии ги пропишува формата и содржината на барањето за регистрирање во електронскиот Регистар на земјоделци – мали производители на жестоки алкохолни пијалаци и потребната документација, формата и содржината на известувањето за започнување со производство од став (4) на овој член, формата и содржината на известувањето за произведената количина и барањето за подигање на акцизни марки од став (5) на овој член, начинот на издавање на акцизни марки за обележување на жестоките алкохолни пијалаци произведени од земјоделецот – мал производител на жестоки алкохолни пијалаци, како и содржината на податоците во Регистарот од став (1) на овој член.

Член 74

Акцизни ослободувања за етил алкохол и алкохолни пијалаци

(1) Етил алкохолот и алкохолните пијалаци се ослободени од плаќање акциза, доколку се исполнети условите од членовите 49 и 50 од овој закон за:

1) етил алкохол кој се користи за производство на оцет во смисла на тарифниот број 2209 од Номенклатурата на Царинската тарифа;

2) етил алкохол кој се користи за производство и подготовкa на лекови;

3) етил алкохол кој се користи за медицински цели во болници, амбуланти и аптеки;

4) етил алкохол и алкохолни пијалаци кои се користат за производство на ароми за прехранбени производи и безалкохолни пијалаци со содржина на алкохол од најмногу 1,2% вол.;

5) етил алкохол и алкохолни пијалаци кои се користат непосредно или како составен дел на полуотови производи за производство на прехранбени производи, пралини или во некоја друга форма, при што содржината на етил алкохолот кај пралините не смее да ја надминува количината од 8,5 литри чист алкохол на 100 килограми производ, а кај другите производи освен пралини не смее да надмине количината од 5 литри чист алкохол на 100 кг производ;

6) етил алкохол кој се користи во процес на конзервирање и пакување во прехранбената индустрија;

7) етил алкохол кој се користи за научно истражувачка дејност или за образовни потреби на факултети, институти и други научни институции во научни или образовни цели;

8) целосно денатуриран етил алкохол, кој е денатуриран со пропишани средства за денатурирање;

9) целосно денатуриран етил алкохол кој се увезува во Република Македонија од трети земји, под услов да е целосно денатуриран со средства кои се пропишани во Република Македонија;

10) целосно денатуриран етил алкохол, кој е денатуриран со средства за денатурирање пропишани во други земји-членки, а кои се опфатени со Регулативата на Комисијата (ЕЗ) Бр. 3199/93 за заемно признавање на процедури за целосно денатурирање на алкохол со цел акцизно ослободување;

11) целосно денатуриран етил алкохол кој е наменет за производство или преработка на производи неподобни за човечка употреба;

12) делумно денатуриран етил алкохол кој е наменет за производство или преработка на производи неподобни за човечка употреба и

13) етил алкохол кога се користи во производни процеси во количина пропишана со нормативите за производство под услов крајниот производ да не содржи алкохол.

Член 75

Денатурирање на алкохол

(1) Под денатуриран алкохол се подразбира алкохол кој е онечистен со пропишани средства во пропишани количини така што со понатамошна преработка не може лесно да се отстранат денатурантите, односно не може да се произведе прехранбено употреблив алкохол. Денатурираниот алкохол може да биде целосно денатуриран и делумно денатуриран.

(2) Алкохолот може да се денатурира само во акцизен склад кој има одобрение од надлежниот царински орган за денатурирање на алкохол.

(3) Држателот на акцизен склад кој денатурира алкохол е должен да води евидентација за денатурирањето, во која мора да биде наведена количината на алкохолот и количина на пропишаните средства кои се користени во процесот на денатурирање, количина на денатуриран и испратен алкохол изразен во литри чист алкохол, како и да води евидентација на купувачите.

(4) Акцизниот склад во кој ќе се денатурира алкохолот мора да биде опремен со опрема за дозирање, мешање или слично, која ќе обезбеди денатурирање на алкохолот со пропишани средства и на пропишан начин.

(5) Надлежниот царински орган ќе одобри отстапување од пропишаниот список на денатурантите во случаите кога употребата на денатурантот ќе ја оневозможи употребата на алкохолот во производствениот процес.

(6) За денатурирање на алкохолот се составува записник кој го потпишуваат овластените лица од надлежниот царински орган и овластени лица од акцизниот склад во кој се врши денатурирање.

(7) Министерот за финансии ги пропишува начинот на издавање на одобрението за денатурирање, списокот на денатурантите, како и содржината на евидентацијата за денатурирање.

Член 76

Зголемување на акциза на алкохол и алкохолни пијалаци

(1) При зголемување на акцизата на алкохол и алкохолни пијалаци, производителот и увозникот се должен на денот на почетокот на примена на зголемената акциза да направат попис на затечени залихи на алко-

хол и алкохолни пијалаци во сите складови и простории различни од акцизниот склад и да изготват и достават записник за извршениот попис до надлежниот царински орган, не подоцна од пет работни дена од денот на извршениот попис.

(2) Во случаите од став (1) на овој член секој овластен дистрибутер на производителот и увозникот на алкохол и алкохолни пијалаци е должен на денот на почетокот на примената на зголемената акциза за алкохол и алкохолни пијалаци да направи попис на затечени залихи на алкохол и алкохолни пијалаци во своите складови и во други свои простории како и во складови и простории на со нив поврзани друштва и да изготви и достави записник од извршен попис до надлежниот царински орган, не подоцна од пет работни дена од денот на извршениот попис.

(3) Лицата од ставовите (1) и (2) на овој член се должни да ја пресметаат зголемената акциза на вкупната затечена залиха, да поднесат акцизна декларација согласно член 10 став (3) од овој закон и да ја платат разликата од платената акциза во рок од 15 дена од денот на извршениот попис.

ГЛАВА 9

ТУТУНСКИ ПРОИЗВОДИ

Член 77

Предмет на оданочување со акциза на тутунски производи

(1) Тутунски производи кои се предмет на оданочување со акциза се:

- 1) цигари;
- 2) тури и цигарилоси и
- 3) тутун за пушење, и тоа:
 - фино сецкан тутун за виткање цигари и
 - друг тутун за пушење.

(2) На акциза подлежни се и следните тутунски производи:

- 1) тутун за водено луле (тутун за нарзиле);
- 2) тутун за цвакање;
- 3) тутун за шмркање и
- 4) несогорлив тутунски производ.

(3) На акциза подлежи и течноста за полнење на електронска цигара, независно дали содржи или не содржи никотин.

(4) Производите кои во целост или делумно содржат материји кои не се тутун, но ги исполнуваат критериумите од член 78 став (1) или член 80 став (1) од овој закон се сметаат за цигари или тутун за пушење.

(5) По исклучок од став (1) точка 1) на овој член, производите кои не содржат тутун, а се користат исклучиво за медицински цели и се дефинирани како лекови, не се сметаат за тутунски производи.

Член 78

Цигари

(1) Под цигари подлежни на акциза се подразбираат:

1) свитоци од тутун, соодветни за пушење, а не се тури или цигарилоси согласно одредбите од овој закон;

2) свитоци од тутун кои во едноставен неиндустриски процес се вметнуваат во хартиена обвивка за цигари и

3) свитоци од тутун кои во едноставен неиндустриски процес се виткаат во листови хартија за цигари.

(2) При пресметка на акцизата на цигари, еден свиток од тутун наведен во став (1) на овој член, се смета како две цигари кога, не сметајќи го филтерот или делот за во уста е подолг од 8 см, но не подолг од 11 см, како три цигари кога, не сметајќи го филтерот или делот за во уста е подолг од 11 см, но не подолг од 14 см, односно се зголемува за една цигара за секои следни 3 см во должина од свитокот од тутун без филтерот или делот за во уста.

Член 79 Пури и цигарилоси

(1) Под пури и цигарилоси подлежни на акциза се подразбираат свитоци од тутун наменети за пушчење кои, според нивните својства и нормалните очекувања на потрошувачите, се исклучително наменети за пушчење ако се:

- 1) со надворешна обвивка од природен тутун и
- 2) со полнење од мешавина на парчиња и со надворешна обвивка во природна боја на пур, од реконструиран тутун, која целосно го покрива производот, вклучувајќи го и филтерот но не и врвот во случај на пури со заострен врв, каде што тежината по парче, не вклучувајќи го филтерот и додатокот за уста, не е полесна од 2,3 грама и потешка од 10 грама, а обемот на најмалку една третина од должината не е помал од 34 mm.

(2) Нето тежина по парче на цигарилосите од став (1) на овој член не надминува 3 грама.

(3) Производите кои делумно содржат материји кои не се тутун, и ги исполнуваат критериумите од ставови (1) и (2) на овој член се сметаат за пури или цигарилоси.

Член 80 Тутун за пушчење, други тутунски производи и течност за полнење на електронска цигара

(1) Под тутун за пушчење подлежен на акциза се подразбира:

1) тутун кој е сецкан или на друг начин иситнет, ткаен (развлакнет) или пресуван во плочи кој може да се пушки без натамошна индустриска обработка, кога е наменет за пушчење и малопродажба, а не спаѓа во пури и цигарилоси или во цигари;

2) тутунски отпадоци кои можат да се пуштат и пуштат во малопродажба, а не спаѓаат во производите цигари, пури и цигарилоси од овој закон. За тутунски отпадок ќе се сметаат остатоците од тутунски лисја и споредни производи добиени од обработката на тутун или производството или обработката на тутунски производи и

3) тутун за водено луле (наргиле) што претставува производ од тутун кој може да се конзумира преку водено луле (наргиле). Се состои од мешавина на тутун и глицерол, со или без содржина на ароматични масла и екстракти, меласа или шеќер, ароматизирана или неароматизирана со овошје.

(2) Тутунот за пушчење се смета за фино сецкан тутун за виткање на цигари ако повеќе од 25% од тежината на тутунските парчиња имаат ширина помала од 1,5 mm.

(3) Тутун за пушчење како друг тутун за пушчење, се смета тутунот за пушчење од овој член, освен фино сецканиот тутун за виткање цигари од став (2) на овој член.

(4) Тутун за шмркање подлежен на акциза е тутун во форма на прав или во форма на зрница кој не е соодветен за пушчење туку е за шмркање.

(5) Тутун за џвакање подлежен на акциза е тутун во форма на стапчиња, коцки, крукчиња или фолии кои се така подгответи да не се соодветни за пушчење туку за џвакање.

(6) Несогорлив тутунски производ подлежен на акциза е производ наменет за инхалација на аеросол кој се добива како резултат на греене на тутунот електронски или на друг начин без согорување на тутунот.

(7) Течност наменета за полнење на електронска цигара подлежен на акциза независно дали содржи или не содржи никотин претставува течен производ пакуван во резервоар или слично полнење, кој не содржи тутун, но содржи никотин и/или други ароматични материји во растворена состојба, кои испаруваат по пат на загревање со помош на мал електричен уред и во вид на аеросол се инхалираат од страна на консументот.

Член 81 Акцизна основица за цигари

(1) Акцизна основица за цигари е вредноста пресметана по парче и процент од малопродажната цена.

(2) Акцизата на цигари се плаќа како специфична акциза пропишана во одреден износ за количина од едно парче и пропорционална акциза пропишана како одреден процент од малопродажната цена на цигарите утврдена во согласност со одредбите од член 83 од овој закон.

(3) По исклучок на став (2) на овој член, за целите на пресметка и наплата на акцизата на цигари чија малопродажна цена не е пријавена, пропорционалната акциза се пресметува во однос на највисоката малопродажна цена на цигарите во Република Македонија.

(4) Надлежниот царински орган најдоцна до 15 февруари во тековната година до Министерството за финансии ги доставува податоците за целата количина и вредноста на цигарите кои се пуштени во продажба, вклучувајќи ја и нивната малопродажна цена за претходната година.

(5) Министерството за финансии ја утврдува пондерираната просечна малопродажна цена секоја календарска година најдоцна до 1 март, која се пресметува како количник од вкупната вредност на сите цигари пуштени во промет (потрошувачка) во текот на претходната календарска година врз основа на малопродажната цена која ги вклучува сите даноци, поделен со вкупната количина цигари пуштени во промет (потрошувачка) во тој период.

Член 82 Акцизна основица за пури, цигарилоси, тутун за пушчење, други тутунски производи и течност за полнење на електронска цигара

(1) Акцизна основица за пури и цигарилоси е вредноста пресметана по парче и одреден процент од малопродажната цена.

(2) Акцизата на пури и цигарилоси се плаќа како специфична акциза пропишана во одреден износ за количина од едно парче и пропорционална акциза пропишана како одреден процент од малопродажната цена на пурите или цигарилосите утврдена согласно член 83 од овој закон.

(3) Акцизната основица за фино сецкан тутун наменет за виткање цигари е еден килограм нето тежина и малопродажната цена.

(4) Акцизата на фино сецкан тутун наменет за виткање цигари се плаќа како специфична акциза пропишана во одреден износ за количина од еден килограм нето тежина и пропорционална акциза пропишана како одреден процент од малопродажната цена на фино сецканот тутун утврдена согласно член 83 од овој закон.

(5) Акцизната основица за друг тутун за пушење и тутун за водено луле (тутун за наргиле) е еден килограм нето тежина и одреден процент од малопродажната цена.

(6) Акцизата на друг тутун за пушење и тутун за водено луле (тутун за наргиле) се плаќа како специфична акциза пропишана во одреден износ за количина од еден килограм нето тежина и пропорционална акциза пропишана како одреден процент од малопродажната цена на друг тутун за пушење или тутунот за водено луле утврдена согласно член 83 од овој закон.

(7) Акцизната основица на тутун за шмркање и тутун за цвакање е еден килограм нето тежина и одреден процент од малопродажната цена. Акцизата на тутун за шмркање и тутун за цвакање се плаќа како специфична акциза пропишана во одреден износ за количина од еден килограм нето тежина и пропорционална акциза пропишана како одреден процент од малопродажната цена на тутунот за шмркање или тутунот за цвакање утврдена согласно член 83 од овој закон.

(8) Акцизната основица на несогорлив тутунски производ е еден килограм нето тежина на тутунска смеса и одреден процент од малопродажната цена.

(9) Акцизата на несогорлив тутунски производ се плаќа како специфична акциза пропишана во одреден износ за количина од еден килограм нето тежина на тутунска смеса и пропорционална акциза пропишана како одреден процент од малопродажната цена на несогорливиот тутунски производ утврдена согласно член 83 од овој закон.

(10) Акцизната основица на течноста наменета за полнење на електронска цигара е еден милилитар волумен.

(11) Акцизата на течноста наменета за полнење на електронска цигара се плаќа како специфична акциза пропишана во износ за количина од еден милилитар волумен.

Член 83 Малопродажна цена

(1) Малопродажна цена на тутунски производи кои се пуштаат во промет во Република Македонија е поединечната цена која ја определува производителот или увозникот, како единечна трговска цена за пури по парче, несогорлив тутунски производ, цигарилоси и цигари по комерцијално пакување, фино сецкан тутун за пушење, друг тутун за пушење, тутун за водено луле (тутун за наргиле), тутун за шмркање и тутун за цвакање по килограм за секој производ поединечно. Доколку е определена само цената по пакување, за малопродажна цена се смета цената која произлегува од цената по пакување и содржината на пакувањето.

(2) Во малопродажната цена се вклучени и сите даноци и давачки.

(3) Производителот или увозникот се должни малопродажната цена на тутунските производи да ја пријават кај надлежниот царински орган во рок од 15 дена пред првото пуштање во промет на тутунските производи или пред промената на малопродажната цена. Надлежниот царински орган води посебен електронски Регистар за објавените малопродажни цени.

(4) Производителот или увозникот се должни малопродажната цена на тутунските производи да ја објават во „Службен весник на Република Македонија“ најдодна еден ден пред првото пуштање во промет на тутунските производи или пред промената на малопродажната цена.

(5) Пуштањето во промет на тутунски производи пред пријавувањето на новата малопродажна цена кај надлежниот царински орган и објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, како и под и над пријавената малопродажна цена не е дозволено.

(6) Министерот за финансии ги пропишува содржината на податоците во електронскиот Регистар за објавените малопродажни цени, како и содржината на пријавата од став (3) на овој член и потребната документација.

Член 84 Акциза на цигари

Акцизата на цигари од член 78 став (1) од овој закон изнесува 2,453 денари по парче и 9% од малопродажната цена по кутија. Ако комбинираната акциза е пониска од 2,653 денари по парче, се применува минималната акциза во износ од 2,653 денари за таа количина.

Член 85 Акциза на пури, цигарилоси, тутун за пушење, други тутунски производи и течност за полнење на електронска цигара

(1) Акцизата на пури од член 79 од овој закон, изнесува 21,37 ден. по парче и 0% од малопродажната цена.

(2) Акцизата на цигарилоси од член 79 од овој закон, изнесува 10,00 ден. по парче и 0% од малопродажната цена.

(3) Акцизата на тутун за пушење како фино сецкан тутун од член 80 став (2) од овој закон, изнесува 1.800,00 ден. по килограм нето тежина и 0% од малопродажната цена.

(4) Акцизата на тутун за пушење како друг тутун за пушење од член 80 став (3) од овој закон и тутунот за водено луле (тутун за наргиле) од член 80 став (1) точка 3) од овој закон изнесува 1.800,00 ден. по килограм нето тежина и 0% од малопродажната цена.

(5) Акцизата на тутун за шмркање и тутун за цвакање од член 80 ставови (4) и (5) од овој закон изнесува 1.800,00 денари по килограм нето тежина и 0% од малопродажната цена.

(6) Акцизата на несогорлив тутунски производ од член 80 став (6) од овој закон изнесува 2.500,00 денари по килограм нето тежина на тутунска смеса и 0% од малопродажната цена.

(7) Акцизата на течност наменета за полнење на електронска цигара од член 80 став (7) од овој закон изнесува 2,20 денари за милилитар волумен.

Член 86**Плаќање на акциза за тутунски производи**

(1) Акцизата на тутунски производи се плаќа со нивното пуштање во промет од акцизен склад со поднесување на акцизна декларација за:

1) количините на тутунските производи кои се пуштени во промет од 1-ви до 15-ти во тековниот месец. Акцизиониот обврзник ја пресметува акцизата и поднесува акцизна декларација до надлежниот царински орган најдоцна во рок од пет дена по истекот на периодот и ја плаќа најдоцна до крајот на тековниот месец и

2) количините на тутунските производи кои се пуштени во промет од 16-ти до крајот на тековниот месец. Акцизиониот обврзник ја пресметува акцизата и поднесува акцизна декларација до надлежниот царински орган најдоцна во рок од пет дена по истекот на периодот и ја плаќа најдоцна до 15-ти во наредниот месец.

(2) Акцизата на тутунските производи при увоз се плаќа во роковите и начинот кој е предвиден за плаќање на увозните давачки, освен во случаи кога акцизите добра се движат во постапка на акцизно одложување.

(3) По исклучок од став (1) на овој член, во случај ако последниот ден за плаќање на акцизата е неработен ден, акцизиониот обврзник е должен пресметаната акциза да ја плати најдоцна првиот нареден работен ден.

Член 87**Акцизни марки за тутунски производи**

(1) Пуштањето во промет на тутунските производи кои се произведени или увезени на акцизното подрачје е дозволено само доколку истите се обележани со акцизна марка издадена од Царинската управа на која се испечатени посебни ознаки и серијски број.

(2) Акцизни марки може да добијат производителот и увозникот на тутунски производи, по поднесено барање до надлежниот царински орган.

(3) Неовластена изработка и печатење на акцизни марки или неовластена изработка и печатење на акцизни марки од други земји или територии, како и нивно неовластено поседување или неовластено ставање во промет не е дозволено.

(4) Намерно оштетување на акцизните марки не е дозволено.

(5) Тутунските производи кои не се обележани со акцизна марка, или се обележани со оштетена акцизна марка или на друг начин различен од пропишаниот се сметаат за производи на кои не е пресметана и платена акцизата и нивното пуштање во промет, купување и располагање на акцизното подрачје не е дозволено.

(6) Акцизната марка се лепи на поединечното пакување под целофанската или друга прозирна обвивка, така што ќе биде видлива, на начин што при отворањето на пакувањето трајно ќе се оштети. На оригиналните пакувања на пури и други тутунски производи, кои не се обвикани со целофанска или друга прозирна обвивка, акцизната марка може да биде залепена непосредно на пакувањето, на начин што при отворањето на пакувањето трајно ќе се оштети, а лепењето на акцизните марки може да се врши во царински или акцизен склад.

(7) Производителот или увозникот месечните потреби за планирани количини од акцизни марки ги пријавуваат до надлежниот царински орган најдоцна до 10-ти во тековниот месец за наредниот месец.

(8) Трошоците за печатењето и за чувањето на акцизните марки ги определува Царинската управа и ги наплатува од производителот и увозникот со поднесување на пријавата за планирани количини на акцизни марки. Висината на трошоците се утврдува врз основа на трошоците за печатење, чување и издавање на акцизни марки.

(9) Пред подигнување на акцизните марки производителот и увозникот се должни да поднесат гаранција во висина на акцизиониот долг кој може да настане.

(10) Издавањето на акцизните марки се врши врз основа на барање за подигнување на акцизни марки, кое се доставува до надлежниот царински орган. Рокот за подигнување на пријавените акцизни марки е три месеци, по месецот во кој што е поднесена пријавата за планирани количини. По истекот на овој рок со неподигнатите акцизни марки располага надлежниот царински орган.

(11) Рокот за искористување на акцизните марки од страна на производителот или увозникот е најмногу 60 дена од денот на нивното подигнување.

(12) Производителот и увозникот се должни не подоцна од пет дена по истекот на рокот од став (11) на овој член на надлежниот царински орган да му достават извештај за подигнати, потрошени и вратени акцизни марки.

(13) Подигнатите акцизни марки за кои ќе се утврди дека се неисправни како резултат на грешка или оштетување настанати во процесот на нивно печатење, производителот и увозникот на тутунските добра се должни да ги вратат на надлежниот царински орган најдоцна во рок од 15 дена од денот на утврдување на неправилноста, но не подоцна од 60 дена од денот на нивното подигнување. Надлежниот царински орган ќе ги замени неисправните акцизни марки со нови акцизни марки.

(14) Рокот од став (11) на овој член може да се продолжи за дополнителни 15 дена во случаите на виша сила, непредвидлива околност и неповолни настани поврзани со работењето на акцизиониот обврзник, или за дополнителни 120 дена во случаите на увоз на тутунски производи од прекуокеански земји, по претходно одобрување од надлежниот царински орган по поднесено барање.

(15) Акцизните марки кои не се искористени или се оштетени во процесот на производство, производителот или увозникот се должни да ги вратат на надлежниот царински орган, заедно со извештајот од став (12) најдоцна во рок од пет дена по истекот на рокот од став (11) на овој член.

(16) За оштетените и неискористените акцизни марки производителот и увозникот немаат право на враќање на трошоците за печатење и чување на акцизните марки.

(17) За подигнатите акцизни марки за обележување на тутунските добра кои не се вратени или трајно се оштетени, производителот и увозникот се должни најдоцна во рок од пет дена по истекот на рокот од став (11) на овој член да поднесат акцизна декларација, да ја пресметаат акцизата и веднаш да ја платат.

(18) Акцизните марки од ставовите (13) и (15) на овој член се уништуваат под царински надзор.

(19) Во случаите од став (17) на овој член, акцизата се пресметува врз основа на највисоката малопродажна цена која е пријавена кај надлежниот царински орган од страна на акцизиониот обврзник кој ги подигнал акцизните марки.

(20) Обврската за обележување со акцизни марки не важи за:

1) тутунските производи кои патниците ги внесуваат од странство и не се опфатени со членот 48 став (1) точка 3) од овој закон;

2) тутунските производи кои државјаните на Република Македонија и странските државјани ги примаат од странство во согласност со царинските прописи и не се опфатени со член 48 став (1) точка 4) од овој закон и

3) тутунските производи кои се увезени во акцизното подрачје и се пуштаат во промет на меѓународен саем, изложба или друга приредба или како мостри.

(21) Во случаите од став (20) точки 2) и 3) на овој член акцизата мора неодложно да се пријави кај надлежниот царински орган и веднаш да се плати.

(22) Министерот за финансии ги пропишува димензиите, формата и ознаките на акцизната марка, начинот на пријавување и подигнување на акцизните марки, содржината на извештите за подигнати, искористени и вратени акцизни марки и потребната документација, начинот на враќање на неисправни, неискористени и оштетени акцизни марки, како и начинот на уништување на акцизните марки.

Член 88

Пакување и продажба на тутунски производи

(1) Тутунските производи наменети за директна потрошувачка, освен ако е поинаку утврдено со овој закон се пуштаат во промет или се увезуваат на акцизното подрачје на Република Македонија во затворени малопродажни пакувања, освен кога се наменети за лична употреба.

(2) Пакувањето содржи само тутунски производи кои подлежат на истиот износ на акциза.

(3) Тутунските производи се продаваат само во затворено малопродажно пакување со неоштетена акцизна марка.

(4) Пурите на крајниот потрошувач се продаваат како единечен производ само ако истите се обележани со акцизна марка.

(5) Тутунските производи не смеат да се продаваат под и над малопродажната цена од член 83 од овој закон ниту да се продаваат со попуст на малопродажната цена, вклучувајќи и попуст врз основа на распродажба.

Член 89

Зголемување на акцизата на тутунски производи

(1) При зголемување на акцизата и/или малопродажната цена на тутунски производи, производителот и увозникот на тутунски производи се должни на денот на почетокот на применета на зголемената акциза и/или зголемената малопродажна цена да направат попис на затечени залихи на тутунски производи во сите складови и простории различни од акцизниот склад и да подготват и да достават до надлежниот царински орган записник за извршениот попис, не подоцна од пет работни дена од денот на извршениот попис.

(2) Во случаите од став (1) на овој член секој овластен дистрибутер на производителот или на увозникот на тутунски производи е должен на денот на почетокот на применета на зголемената акциза и/или малопродажна цена на тутунски производи да направи попис на затечени залихи во своите складови и во други свои

простири како и во складови и простории на со нив поврзани друштва и да подготви и достави записник од извршениот попис до надлежниот царински орган, не подоцна од пет работни дена од денот на извршениот попис.

(3) Лицата од ставовите (1) и (2) на овој член се должни да ја пресметаат зголемената акциза на вкупната затечена залиха, да поднесат акцизна декларација согласно член 10 став (3) од овој закон и да ја платат разликата во рок од 15 дена од денот на извршениот попис.

Член 90

Настанување на акцизата при недозволено зголемување на малопродажната цена

Во случај на недозволено зголемување на малопродажната цена на цигарите над пријавената кај надлежниот царински орган настанува акциза во висина на разликата на акцизниот долг пред и после зголемувањето на малопродажната цена. Акцизен должник е трговецот и акцизата се плаќа веднаш.

ГЛАВА 10 ЕНЕРГЕНТИ И ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 91

Предмет на оданочување со акциза на енергенти и електрична енергија

(1) Акциза се плаќа за енергенти и електрична енергија, во случаите кога се користат како погонско гориво или гориво за греење, освен ако со овој закон не е поинаку уредено.

(2) Видовите на енергенти и електрична енергија од став (1) на овој член се определуваат според класификацијата согласно Номенклатурата на Царинската тарифа, намената и составот на секој производ.

(3) Под енергенти кои се предмет на оданочување со акциза се подразбираат производите кои припаѓаат на:

- 1) тарифните броеви 2701 и 2702;
- 2) тарифните броеви од 2704 до 2715;
- 3) тарифните броеви 2901 и 2902;
- 4) тарифниот број 3403;
- 5) тарифниот број 3811 и
- 6) тарифниот број 3817.

(4) За енергенти кои се предмет на оданочување со акциза се сметаат и следните производи доколку се наменети за користење како погонско гориво, како додаток или средство за подобрување на погонските горива или како гориво за греење:

1) производи од тарифните броеви од 1507 до 1518, кога се наменети за користење како гориво за греење или погонско гориво;

2) метанол од тарифната ознака 2905 11 00, кој не е од синтетичко потекло и

- 3) производи од тарифниот подброј 3824 90.

(5) За енергенти кои се предмет на оданочување со акциза се сметаат и производите кои не се наведени во ставовите (3) и (4) на овој член, а кои се оданочуваат според намената и тоа:

1) производи кои се наменети за употреба, понудени за продажба или се користат како погонско гориво;

2) адитиви или полнила кои се додаваат на погонското гориво, наменети за употреба, понудени за продажба или се користат како погонско гориво и

3) кои било јаглероводороди, освен тресет и биомаса, наменети за употреба, понудени за продажба или за користење како гориво за греене.

(6) Предмет на оданочување со акциза е електричната енергија опфатена со тарифен број 2716.

(7) Под биомаса се подразбира разградива фракција на производите, отпадоци и остатоци во земјоделството (кои содржат материји од растително и животинско потекло), во шумарството и со нив поврзани производни дејности како и биолошко разградиви фракции од индустриски и комунални отпадоци.

(8) Под биогорива се подразбираат течни или гасовити горива произведени единствено од биомаса.

(9) Топлината или производите од тарифните броеви 4401 и 4402, не се предмет на оданочување со акциза согласно одредите од овој закон.

Член 92

Акцизна основица и износ на акциза на енергенти и електрична енергија

(1) Акцизната основица за енергенти е количината на енергенти изразена во килограми нето маса, нормални кубни метри, литри, или гигацули бруто калориска вредност, освен за електричната енергија каде акцизна основа е количината изразена во мегават часови.

(2) Литар во смисла на став (1) на овој член, е литар измерен на температура од +15°C, додека нормален кубен метар во смисла на став (1) на овој член е нормален кубен метар измерен на +20°C и под притисок од 1,01325 бари.

(3) Акцизата за следниве енергенти и електрична енергија изнесува:

1) за моторен бензин од тарифните ознаки 2710 12 31 00, 2710 12 41 00, 2710 12 45 00, 2710 12 49 00, 2710 12 51 00 и 2710 12 59 00:

- за бензин со содржина на олово повисока од 0,013 грама на литар и авиобензин - 24,396 денари за литар и
- безоловен бензин со содржина на олово до 0,013 грама на литар - 21,692 денари за литар;

2) за гасно масло од тарифните ознаки 2710 19 43 00, 2710 19 46 00, 2710 19 47 00, 2710 19 48 00, 2710 20 11 00, 2710 20 15 00, 2710 20 17 00 и 2710 20 19 00:

- како погонско гориво - 15,121 денари за литар и
- како гориво за греене - 6,136 денари за литар;

3) за течен нафтен гас од тарифните ознаки 2711 12 11 00 до 2711 19 00 00 и метан од тарифната ознака 2711 29 00 00 - 4,900 денари за килограм;

4) за керозин од тарифните ознаки 2710 19 21 00 и 2710 19 25 00 и тоа:

- како погонско гориво - 11,000 денари за литар и
- како гориво за греене - 2,200 денари за литар;

5) за масло за ложење од тарифните ознаки 2710 19 62 00, 2710 19 64 00, 2710 19 68 00, 2710 20 31 00, 2710 20 35 00 и 2710 20 39 00 - 0,100 денари за килограм;

6) за природен гас од тарифните ознаки 2711 11 00 и 2711 21 00 и гасови од тарифната ознака 2711 29 00:

- како погонско гориво - нула денари за нормален кубен метар (nm^3) и

- како гориво за греене - нула денари за нормален кубен метар (nm^3);

7) за електрична енергија од тарифниот број 2716:
- за неделовна употреба - нула денари за (MWh) мегават час и

- за деловна употреба - нула денари за (MWh) мегават час;

8) за јаглен, кокс и лигнит од тарифните броеви 2701, 2702 и 2704 - нула денари за (Gj) гигацуул;

9) за нафтен кокс од тарифните ознаки 2713 11 00 00 и 2713 12 00 00 - 84,6 денари за (Gj) гигацуул и

10) за биогоривата од член 91 став (8) од овој закон - нула денари за килограм.

(4) Производите од член 91 став (5) точка 1) од овој закон се оданочуваат со износ на акциза за еквивалентното погонско гориво.

(5) Производите од член 91 став (5) точка 2) од овој закон се оданочуваат со износ на акциза на погонското гориво на кое му се додаваат.

(6) Производите од член 91 став (5) точка 3) од овој закон се оданочуваат со износ на акциза за еквивалентното гориво за греене.

(7) При утврдување на малопродажната цена на одделни нафтени деривати, а со цел нивно заокружување, специфичната акциза на енергентите од став (3) точки 1), 2) и 5) на овој член, може да отстапува од 0 до + 3%.

(8) Енергетската вредност изразена во (Gj) гигацуули се утврдува со потврда за квалитет со исказана бруто калорична вредност издадена од институција која врши анализа согласно меѓународно признати стандарди.

(9) Употребата на енергенти за греене се однесува за сите случаи кога енергентите согоруваат и се ослободува топлинска енергија без оглед на намената на потрошувачката на ослободената топлинска енергија.

Член 93

Износ на акциза на масла за подмачкување

(1) Акциза на масла за подмачкување од тарифните ознаки 2710 12 90 00, 2710 19 81 00, 2710 19 83 00, 2710 19 85 00, 2710 19 87 00, 2710 19 91 00, 2710 20 90 00, 2710 20 93 00 и 2710 20 99 00 изнесува 7,00 денари за килограм.

(2) Акциза за препаратите за подмачкување од тарифните ознаки 3403 19 10 00, 3403 19 20 00, 3403 19 80 00 и 3403 99 00 00 изнесува 22,00 денари за килограм.

Член 94

Енергенти кои се предмет на следење и контрола на движење во постапка на акцизно одложување

(1) Предмет на следење и контрола на движењето во постапка на акцизно одложување се:

1) производите од тарифните подброеви 2707 10, 2707 20, 2707 30 и 2707 50;

2) производите од тарифните подброеви од 2710 12 до 2710 19 68, освен за производите опфатени со тарифниот подброд 2710 12 за кој одредите за надзор и движење се применуваат само на комерцијален превоз во рефусна состојба;

3) производите од тарифен број 2711, освен производите од тарифните подброеви 2711 11, 2711 21 и 2711 29;

4) производите од тарифните подброеви 2901 10, 2902 20, 2902 30, 2902 41, 2902 42, 2902 43 и 2902 44;

5) производите од тарифните оznаки 2905 11 00 00 кои не се од синтетичко потекло и се наменети за употреба како погонско гориво, за подобрување на погонското гориво или како гориво за греене;

6) производите од тарифните броеви од 1507 до 1518 и биодизелот и мешаниците со биодизел од тарифниот подборо 3826 00, доколку се наменети за употреба како погонско гориво, за подобрување на погонското гориво или како гориво за греене;

7) производите од тарифните оznаки 3811 11 10 00, 3811 11 90 00, 3811 19 00 00 и 3811 90 00 00 и

8) производите наведени во член 93 од овој закон.

(2) Под комерцијален превоз во рефус состојба се подразбира неспакуван производ кој се превезува во контејнери како составен дел од превозното средство (камион, цистерна, вагон цистерна или танкер) или во ИСО резервоари и неспакуван производ кој се превезува во други контејнери со зафатнина поголема од 210 литри.

Член 95

Акцизен склад за производство на енергенти

(1) Под производство на енергенти во смисла на овој закон се подразбира стекнување или преработка на енергенти и тоа:

1) производство во форма на здобивање - производствен процес во кој од неакцизно добро се добива енергент и

2) производство во форма на преработка - производствен процес во кој акцизно добро се преработува во енергент, вклучувајќи и мешање или спојување на енергенти едни со други или со други производи.

(2) За производство на енергенти нема да се сметаат:

1) работни процеси при кои како спореден производ се добиваат мали количества на енергенти;

2) работни процеси при кои корисникот на енергентите овозможува нивна повторна употреба во сопствениот погон, под услов износот на акцизата која е веќе платена за таквиот производ да не е пониска од акцизата која би се платила кога употребениот енергент бил повторно оданочен и

3) работен процес кој се состои од мешање на енергенти со други енергенти или со други материјали, надвор од погонот за производство или акцизниот склад, под услов:

- акцизата на компонентите да биде претходно платена и

- платената акциза да не е помала од акцизата која би требало да се плати на добиената смеса.

(3) Условот од став (2), точка 3) алинеја 1 на овој член нема да се применува доколку добиениот производ е ослободен од плаќање на акциза за определена намена.

(4) Акцизниот склад за енергенти треба да биде опремен на начин што ќе овозможи непречен увид во производството и складирањето на акцизните добра.

(5) Резервоарите во акцизниот склад за енергенти треба да бидат стандардизирани, а уредите за точење на енергенти се опремени со мерни инструменти кои поседуваат сертификат од надлежен орган за мерни инструменти.

(6) Резервоарите од став (5) на овој член потребно е да бидат обележани.

(7) Министерот за финансии го пропишува начинот на докажување на исполнетоста на условите од став (2) и (3) на овој член, како и начинот на обележување на резервоарите во акцизниот склад за производство на енергенти.

Член 96

Акцизен склад за складирање на енергенти

(1) Акцизна дозвола согласно членот 16 став (3) од овој закон за складирање на енергенти се доделува само во случаите кога складот служи за трговија на големо, мешање на енергенти согласно член 95 став (2) точка 3) од овој закон или за снабдување на повластени корисници.

(2) Просториите за складирање на енергенти во рамките на акцизниот склад треба да бидат организирани на начин што ќе овозможат одвоено и прегледно складирање на енергенти од различен вид.

(3) Складишните резервоари во акцизниот склад за енергенти треба да бидат стандардизирани, а уредите за точење на енергенти треба да бидат опремени со мерни инструменти кои поседуваат сертификат од надлежен орган за верификација на мерни инструменти.

(4) Резервоарите од став (3) на овој член потребно е да бидат обележани.

(5) Министерот за финансии го пропишува начинот на обележување на резервоарите за складирање на енергенти во акцизниот склад.

Член 97

Мерење на енергенти

(1) Влезните и излезните количини на енергентите, имателот на акцизен склад за енергенти е должен да ги мери со мерила кои ги пропишува и заверува надлежен орган за метрологија, а кои се дополнително пломбирали од страна на надлежен царински орган. Дополнителното пломбирање од страна на надлежниот царински орган не се однесува на мерачите на проток на гас.

(2) Надлежниот царински орган освен пломбирање на мерните уреди, врши пломбирање и на останатите елементи од инсталацијата поврзана со мерење на влезните и излезните количини.

(3) Во случај на поправка, замена и други дејствија кои бараат отстранување на царинската пломба или пломбирање на мерните уреди или на инсталацијата се врши во присуство на овластен царински службеник.

(4) Во случај на непредвидени околности и виша сила, држателот на акцизен склад може сам да ги отстрани пломбите и за истото веднаш да го извести надлежниот царински орган.

(5) Министерот за финансии го пропишува начинот на известување и содржината на известувањето од став (4) на овој член.

Член 98

Враќање на платена акциза за течен нафтен гас

(1) Лицата кои течниот нафтен гас го употребиле како погонско гориво во процес на производство, како и лицата кои течниот нафтен гас го употребиле како додаток на друго минерално масло како погонско гориво во индустријата, имаат право на враќање на акцизата во висина од 80% од пропишаната акциза за погонска намена.

(2) Враќањето на акцизата од став (1) на овој член го врши надлежниот царински орган по поднесено барање. Рокот за поднесување на барањето е 12 месеци од денот на набавка или на увоз на течниот нафтен гас.

(3) Министерот за финансии ги пропишува содржината на барањето за враќање на акцизата за течен нафтен гас и потребната документација, како и начинот на враќање на акцизата.

Член 99

Акцизни ослободувања на енергенти и електрична енергија

(1) Енергентите се ослободуваат од акциза доколку е исполнет условот од член 49 од овој закон, во случај кога:

1) се користат за други намени, а не како погонско гориво или гориво за греене, со исклучок на енергентите од член 93 од овој закон;

2) се користат во воздушен сообраќај, со исклучок на користењето во воздушниот сообраќај за приватни намени;

3) ги набавуваат Министерството за одбрана и Министерството за внатрешни работи за специјалните возила за целите на одбраната и безбедноста;

4) кога имаат двојна употреба;

5) кога се користат во минеролошки процеси;

6) производителот на енергенти и електрична енергија ги користи во своите производствени погони за понатамошна преработка, односно производство на други енергенти и електрична енергија, освен ако се користат како погонско гориво за возила и

7) се користат за заедничко производство на топлинска и електрична енергија во единствен процес (когенерација).

(2) Електричната енергија е ослободена од плаќање акциза доколку е исполнет условот од член 49 од овој закон во следните случаи:

1) кога се користи за двојна намена во хемиско-редукциски, електролитски и металуршки процеси;

2) кога се користи за заедничко производство на топлинска и електрична енергија во единствен процес (когенерација);

3) кога се користи за производство на електрична енергија, односно одржување на системите за производство на електрична енергија кај производителот на електрична енергија и

4) кога се користи во минеролошки процеси.

(3) Воздушен сообраќај за приватни потреби од став (1) точка 2) на овој член, во смисла на овој закон е употреба на воздухоплов од страна на неговиот сопственик или од страна на физичко или правно лице преку изнајмување или на друг начин, за некомерцијални цели и не се употребуваат за превоз на патници или стоки, како и за давање на услуги со надоместок или пак за потребите на државните органи.

(4) Двојна употреба на енергентите и електричната енергија од став (1) точка 4) и став (2) точка 1) на овој член, во смисла на овој закон е нивната употреба како гориво за греене и во исто време за намена која не е како погонско гориво или гориво за греене (употреба на енергенти за хемиско-редукциски, електролитски и металуршки процеси).

(5) Минеролошки процеси, во смисла на овој закон се процеси кои се распоредуваат во Оддел 23 од Националната класификација на дејности НКД Рев.2 во Република Македонија.

(6) Министерот за финансии го пропишува начинот на акцизно ослободување на енергентите и електричната енергија.

Член 100

Ослободувања од акциза при реализација на проекти

(1) Енергентите се ослободени од акциза кога се наменети за реализација на проект финансиран со парични средства добиени врз основа на договор за донација, склучен помеѓу Република Македонија и странски донацији, ако во тој договор е предвидено дека со добиените парични средства нема да се плаќаат даноци.

(2) Енергентите се ослободени од акциза кога се наменети за реализација на проектите кои се финансирали во рамки на инструментот за претпристапна помош (ИПА) кој се спроведува во услови на децентрализирано управување, и за делот на средствата од национално кофинансирање обезбедено од Буџетот на Република Македонија или задолжување.

(3) За остварување на правото за ослободувањето од ставовите (1) и (2) на овој член се поднесува барање до надлежниот царински орган за добивање одобрение за ослободување од акциза за енергенти при реализација на проекти.

(4) Надлежниот царински орган одлучува по барањето за издавање на одобрението од став (3) на овој член во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето. Со секое превземено дејствие за дополнување на барањето, рокот се прекинува.

(5) Одредбите од членот 53 од овој закон, соодветно важат и за имателот на одобрението од став (3) на овој член.

(6) Министерот за финансии ги пропишува содржината на барањето за издавање на одобрение за ослободување од акциза за енергенти при реализација на проекти и потребната документација, содржината на одобрението, како и начинот на ослободување од акциза за енергенти при реализација на проекти.

Член 101

Обележување на енергенти

(1) Енергентите од член 92 став (3) точки 2) и 4) од овој закон, кога се наменети за греене пред испорачување од акцизниот склад мораат да се обележани со пропишано средство за обележување и се обвојуваат со црвена, односно зелена боја.

(2) Обележување на енергентите од став (1) на овој член може да врши само држател на акцизен склад на кого му е издадено одобрение за обележување на енергенти од страна на надлежен царински орган.

(3) Обележаните енергенти од став (1) на овој член кои се увезуваат на акцизното подрачје ги содржат материите за обележување во пропишани количини. Увозникот на обележани енергенти е должен на надлежниот царински орган да му достави доказ од странски надлежен орган, односно од производител или друго овластено лице за обележување, дека енергентите се обележани надвор од акцизното подрачје и дека ги содржат материите за обележување во количини кои се уредени врз основа на овој закон. Доколку ваков доказ не е поднесен или истиот содржи недоволни податоци за утврдување на количината на обележувачот, ќе се смета дека енергентите не се обележани.

(4) Опремата за обележување на енергенти треба да поседува сертификат од надлежен орган за верификација на мерни уреди.

(5) Складирањето на обележаните енергенти се врши на начин што ќе оневозможи неутрализацијата на бојата и/или другите состојки под влијание на други материји.

(6) Министерот за финансии го пропишува видот на средството за обележување, начинот на обележување, како и содржината на одобрението за обележување на енергенти.

Член 102

Употреба на обележани енергенти

(1) Обележаните енергенти од член 101 став (1) од овој закон можат да се продаваат и да се употребуваат исклучиво за намената уредена со овој закон.

(2) Обележаните енергенти од член 101 став (1) од овој закон наменети за греене е дозволено да се употребуваат само за намената за која се обележани и не смеат да се употребуваат како погонско гориво, ниту пак смеат да се најдат во резервоарите поврзани со било кој мотор во било која концентрација.

(3) На обележаните енергенти согласно член 101 став (1) од овој закон не е дозволено да им се отстрани средството за обележување, да му се намали неговата концентрација, ниту да му се додадат состојки кои ќе оневозможат утврдување на пропишаното обележување.

Член 103

Трговија со енергенти кои содржат материји за обележување

(1) Лицата кои вршат трговија со енергенти кои содржат материји за обележување потребно е да поседуваат одобрение за вршење на трговија со енергенти кои содржат материји за обележување и да бидат регистрирани во електронски Регистар на трговци со обележани енергенти, кој се води од страна на надлежниот царински орган.

(2) Секое лице кое врши дејност трговија со енергенти кои содржат материји за обележување, мора да обезбеди:

1) енергентите кои се користат како погонско гориво да не содржат материји за обележување од член 101 од овој закон и

2) енергентите кои содржат материји за обележување да не се точат спротивно на намената од член 102 став (2) од овој закон.

(3) Одобрението за вршење на трговија со енергенти кои содржат материји за обележување го издава надлежниот царински орган по поднесено барање.

(4) Одобрението за вршење на трговија со енергенти кои содржат материји за обележување се издава на лице кое ги исполнува следните услови:

- 1) има седиште во Република Македонија;
- 2) води уредно деловни книги согласно со важечките прописи;
- 3) против кое не е покрената постапка за стечај или ликвидација;
- 4) да не е осудено со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даночите и царините и со правосилна суд-

ска одлука да не е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност;

5) да ги има намирено долговите по основ на даночни и царински обврски и

6) исполнува услови за непречена електронска размена на податоци.

(5) Одобрението не може да се издаде во случаите кога не е исполнет еден од условите од став (4) на овој член.

(6) Надлежниот царински орган одлучува по барањето за издавање на одобрение за вршење на трговија со енергенти кои содржат материји за обележување во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето. Со секое преземено дејствие за дополнување на барањето, рокот се прекинува.

(7) Одобрението за вршење на трговија со енергенти кои содржат материји за обележување се издава со рок на важење од пет години.

(8) Одобрението за вршење на трговија со енергенти кои содржат материји за обележување не може да се пренесе на друго лице.

(9) Лицето кое врши трговија со енергенти кои содржат материји за обележување е должно:

1) да обезбеди комуникација и пренос на податоците за трговијата со енергенти кои содржат материји за обележување на дневна основа до сервер кај надлежниот царински орган;

2) за секое продажно место да води евиденција на купувачите по даночен број за правните лица и единствен матичен број на граѓанинот и адреса на живеење за физичките лица кои купуваат енергенти кои содржат материји за обележување наменети за греене;

3) во случај на прекин на комуникацијата и пренос на податоците во период подолг од 24 часа, до надлежниот царински орган веднаш да достави известување за настанатиот прекин и да ги достави потребните податоци во хартиена форма или по пат на електронска размена на податоци. Известувањето треба да ги содржи истите податоци од пораката која се разменува со серверот кај надлежниот царински орган и

4) да го извести надлежниот царински орган за секоја промена на податоците во одобрението, како и во случај на статусна промена, престанок на вршење на дејноста или отворање и затварање на малопродажни места.

(10) Доколку надлежен царински орган утврди дека имателот на одобрението за вршење на трговија со енергенти кои содржат материји за обележување не ги исполнува или не ги исполнил обврските од став (9) на овој член, ќе му определи рок во кој утврдените неправилности мора да бидат отстранети, може да поеде постапка за дополнителна наплата на акциза, како и да поведе постапка за укинување на одобрението за вршење на трговија со енергенти кои содржат материји за обележување.

(11) Одобрението за вршење на трговија со енергенти кои содржат материји за обележување престанува да важи:

1) со престанување на постоенето на правното лице имател на одобрението;

2) по барање на имателот на одобрението;

3) по истекот на периодот на важност од став (5) на овој член и

4) ако надлежниот царински орган по службена должност го укине одобрението.

(12) Надлежниот царински орган по службена должност го укинува одобрението за вршење на трговија со енергенти кои содржат материји за обележување доколку утврди дека:

1) имателот на одобрение повеќе не ги исполнува условите утврдени во него;

2) е започната постапка на стечај, односно ликвидација;

3) имателот на одобрение не обезбедува непречена функционалност и пренос на податоците за трговијата со енергенти кои содржат материји за обележување;

4) престанале да постојат причините и условите врз основа на кои е издадено одобрението за вршење на трговија со енергенти кои содржат материји за обележување;

5) ако одобрението е издадено врз основа на непотполни или неточни информации;

6) ако не ги отстрани неправилностите во рокот определен од надлежниот царински орган и

7) имателот на одобрение е осуден со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даноците и царините и со правосилна судска одлука е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност.

(13) Министерот за финансии ги пропишува начинот на докажување на условите од став (4) на овој член, содржината на барањето за трговија со енергенти кои содржат материји за обележување и потребната документација, содржината на одобрението за вршење трговија со енергенти кои содржат материји за обележување, содржината на електронскиот Регистар на трговци со обележани енергенти, содржината на образецот за евидентацијата на лицата кои купуваат енергенти кои содржат материји за обележување, како и содржината на образецот за известувањето од став (9) точка 3) на овој член.

Член 104

Зголемување на акциза на енергенти

(1) Во случај на зголемување на акцизата на енергенти производителот, увозникот, трговецот на големо и трговецот на мало на енергенти се должни на денот на почетокот на примена на истата, да направат попис на затечените залихи на енергенти, да подгответ записник за извршениот попис и да го поднесат до надлежниот царински орган не подоцна од пет работни дена од денот на извршениот попис.

(2) При зголемување на акцизата на енергентите, плаќањето на разликата во акцизата од страна на акцизите обврзници наведени во став (1) на овој член се врши со поднесување на акцизна декларација согласно член 10 став (3) од овој закон во рок од пет дена, а акцизата ќе ја плати најдоцна во рок од 15 дена од денот на зголемување на акцизата.

(3) Министерот за финансии ја пропишува содржината на записникот од извршениот попис.

Член 105

Акцизен обврзник за електрична енергија

(1) Акцизни обврзници за електрична енергија се:

1) снабдувачот на електрична енергија кога електричната енергија ја испорачува на потрошувач во Република Македонија и кога ја троши за сопствени потреби;

2) производителот или увозникот на електрична енергија кога електричната енергија ја троши за сопствени потреби и

3) учесници на пазарот на електрична енергија на големо како што се дефинирани согласно посебните прописи.

(2) Снабдувач, потрошувач, производител и увозник се лица кои се дефинирани со прописите од областа на енергетиката.

Член 106

Пресметка на акциза за електрична енергија

(1) По исклучок на одредбите од член 8 од овој закон, при пресметка на акциза на електрична енергија според издадените фактури од став (3) на овој член акцизната обврска настанува за испорачаната електрична енергија по истекот на пресметковниот период од став (5) на овој член, во кој се извршени испораките.

(2) Мерењето и утврдувањето на испорачаната количина на електрична енергија ја вршат операторот на преносен систем, операторот на дистрибутивен систем и производителот по пат на редовна верификација на броилата за електрична енергија во согласност со посебни прописи.

(3) Снабдувачот на електрична енергија пресметува акциза на електрична енергија врз основа на издадените фактури за извршената испорака во пресметковниот период, а врз основа на податоците на вистински испорачаната количина на електрична енергија на крајниот потрошувач.

(4) По исклучок од став (1) на овој член, доколку вистинските количини на испорачана електрична енергија на крајниот потрошувач не се познати, снабдувачот на електрична енергија може да ја пресмета акцизата врз основа на проценка на потрошувачката, користејќи податоци добиени од операторот на преносниот систем или операторот на дистрибутивниот систем за испорачаните месечни количини на тој потрошувач во претходната година, односно според договорно утврдената месечна потрошувачка на електрична енергија со нов краен потрошувач. Снабдувачот на електрична енергија е должен најмалку еднаш во шест месеци да подготви конечна пресметка на акциза за месеците за кои акцизата е утврдена според проценетите месечни количини на електрична енергија, и тоа во месечната пресметка на акциза за месецот во кој е утврдена вистински испорачаната количина на електрична енергија.

(5) Акцизниот обврзник е должен за пресметковниот период сам да ја пресмета акцизата на електрична енергија во согласност со пропишаната акцизна основица и износот кои се применуваат на денот кога настанала обврската за пресметување на акциза. Пресметковниот период е еден календарски месец.

(6) Акцизниот обврзник е должен за утврдената обврска за акциза на електрична енергија да поднесе акцизна декларација до надлежниот царински орган и да ја плати акцизата во рок од 15 дена по истекот на секој календарски месец.

(7) При внес на електрична енергија за сопствена потрошувачка или користење на електрична енергија за сопствени потреби од страна на производителот, при пресметката и плаќањето на акцизата на електрична енергија соодветно се применуваат одредбите од ставовите (5) и (6) на овој член.

(8) При увозот на електрична енергија обврската за пресметување и плаќање на акцизата настапува во согласност со царинските прописи.

(9) Министерот за финансии ги пропишува содржината и начинот на пополнување на акцизната декларација од став (6) на овој член.

Член 107

Ослободување од плаќање акциза за електрична енергија

(1) Електричната енергија е ослободена од плаќање акциза во следните случаи:

1) кога е произведена од обновливи извори на енергија;

2) кога се произведува од биомаса или од производи кои се произведени од биомаса и

3) кога крајните потрошувачи се домаќинствата.

(2) Министерот за финансии ги пропишува начинот на ослободување од плаќање акциза за електрична енергија.

Член 108

Акцизен обврзник за природен гас

(1) Акцизен обврзник за природен гас е:

1) снабдувачот со природен гас во случаите кога природниот гас го испорачува на краен потрошувач во Република Македонија;

2) снабдувачот во случаите кога природниот гас го троши за сопствена потрошувачка и

3) увозникот кога природниот гас го користи за сопствена потрошувачка.

(2) Снабдувач, краен потрошувач или увозник се лица кои се дефинирани со прописите од областа на енергетиката.

Член 109

Пресметка на акциза за природен гас

(1) По исклучок на одредбите од член 8 од овој закон, при пресметка на акциза на природен гас според издадените фактури од став (3) на овој член акцизната обврска настапува за испорачаната количина на природен гас по истекот на пресметковниот период од став (5) на овој член, во кој се извршени испораките.

(2) Мерењето и утврдувањето на испорачаната количина на природен гас го вршат операторот на дистрибутивниот систем и операторот на преносниот систем на природен гас.

(3) Снабдувачот на природен гас пресметува акциза на природен гас врз основа на издадените фактури за извршена месечна испорака во пресметковниот период, а врз основа на податоците за вистински испорачаната количина на природен гас на крајниот потрошувач.

(4) По исклучок од став (1) на овој член, доколку вистинските количини на испорачан природен гас на крајниот потрошувач не се познати, снабдувачот на природен гас може да ја пресмета акцизата врз основа на проценка на потрошувачката, користејќи податоци

добиени од операторот на дистрибутивниот систем на природен гас за испорачаните месечни количини на тој потрошувач во претходната година, односно според договорно утврдената месечна потрошувачка на природен гас со нов краен потрошувач. Снабдувачот на природен гас е должен најмалку еднаш во шест месеци да подготви конечна пресметка на акциза за месеците за кои акцизата е утврдена според проценетите месечни количини на природен гас, и тоа во месечната пресметка на акциза за месецот во кој е утврдена вистински испорачаната количина на природен гас.

(5) Акцизниот обврзник е должен за пресметковниот период сам да ја пресмета акцизата на природен гас во согласност со пропишаната акцизна основица и износот кои се применуваат на денот кога настапала обврската за пресметување на акциза. Пресметковниот период е еден календарски месец.

(6) Акцизниот обврзник е должен за утврдената обврска за акциза на природен гас да поднесе акцизна декларација до надлежниот царински орган и да ја плати акцизата во рок од 15 дена по истекот на секој календарски месец.

(7) При увозот на природен гас обврската за пресметување и плаќање на акцизата настапува во согласност со царинските прописи.

(8) Министерот за финансии ги пропишува содржината и начинот на пополнување на акцизната декларација од став (6) на овој член.

Член 110

Ослободување од плаќање акциза за природен гас

(1) Природниот гас е ослободен од плаќање акциза во следните случаи:

1) кога крајните потрошувачи се домаќинствата и
2) кога се користи за погон на моторни возила.

(2) Министерот за финансии ги пропишува начинот на ослободување од плаќање акциза за природен гас.

Член 111

Акцизен обврзник за јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс

(1) Акцизен обврзник за јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс од тарифните броеви на Царинската номенклатура 2701, 2702, 2704 и 2713, е:

1) снабдувачот, трговецот и увозникот со јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс во случаите кога ги испорачуваат на краен потрошувач во Република Македонија;

2) снабдувачот, трговецот и увозникот во случаите кога јагленот, коксот, лигнитот и нафтениот кокс ги трошат за сопствени потреби и

3) производителот на јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс кога ги користи за сопствени потреби.

Член 112

Пресметка на акциза за јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс

(1) Акцизниот обврзник од член 111 од овој закон ја пресметува акцизата при испорака на јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс до крајниот потрошувач, врз основа на издадените фактури. Обврската за плаќање на акциза настапува по истекот на календарскиот месец во кој се испорачани.

(2) Акцизниот обврзник е должен за пресметковниот период сам да ја пресмета акцизата на јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс во согласност со пропишаната акцизна основица и износот кој се применуваат на денот кога настанала обврската за пресметување на акциза. Пресметковниот период е еден календарски месец.

(3) Акцизниот обврзник е должен за утврдената обврска за акциза на јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс да поднесе акцизна декларација до надлежниот царински орган и да ја плати акцизата во рок од 15 дена по истекот на секој календарски месец.

(4) При увоз на јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс за сопствена потрошувачка, за пресметка и плаќањето на акцизата соодветно се применуваат царинските прописи.

(5) Министерот за финансии ги пропишува содржината и начинот на пополнување на акцизната декларација од став (3) на овој член.

Член 113

Ослободување од плаќање акциза за јаглен, кокс и лигнит

(1) Јагленот, коксот и лигнитот се ослободени од плаќање акциза кога се употребуваат за производство на електрична енергија.

(2) Министерот за финансии го пропишува начинот на ослободување од плаќање акциза за јаглен, кокс и лигнит.

Член 114

Заеднички одредби за акцизите обврзници за електрична енергија, природен гас, јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс

(1) Акцизите обврзници за електрична енергија, природен гас, јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс се должен да се регистрираат во електронскиот Регистар на одобренија за акцизни обврзници на електрична енергија, природен гас, јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс.

(2) Надлежниот царински орган на акцизите обврзници од став (1) на овој член им издава одобрение за акцизни обврзници за електрична енергија, природен гас, јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс по поднесување барање.

(3) Одобрението се издава на лицето од став (1) на овој член кое ги исполнува следните услови:

- 1) има седиште во Република Македонија;
- 2) води уредно деловни книги согласно со важечките прописи;
- 3) против кое не е покрената постапка за стечај или ликвидација;
- 4) да не е осудено со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даночите и царините и со правосилна судска одлука да не е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност;
- 5) да ги има намилено долговите по основ на даночни и царински обврски и
- 6) исполнува услови за електронска размена на податоци.

(4) Акцизите обврзници за електрична енергија и природен гас од членовите 105 и 108 од овој закон, се должен на надлежниот царински орган да му достават доказ дека поседуваат лиценца за вршење на енергетска дејност во согласност со важечките прописи.

(5) Одобрението не може да се издаде во случаите кога не е исполнет еден од условите од став (3) на овој член.

(6) Одобрението го издава надлежниот царински орган во рок од 60 дена од денот на поднесување на барањето.

(7) Одобрението не може да се пренесе на друго лице.

(8) Рокот на важење на издаденото одобрение е пет години.

(9) Имателот на одобрение е должен:

- 1) да обезбеди услови за непречено вршење на надзор и контрола;
- 2) да води уредна и точна евиденција на акцизни добра;
- 3) да го извести надлежниот царински орган за секоја промена на податоците и/или условите под кои е издадено одобрението и да побара негова измена и

4) најдоцна во рок од 15 дена по истекот на секој календарски месец на надлежниот царински орган да му доставува месечен извештај за набавени, испорачани и потрошени количини на електрична енергија, природен гас, јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс согласно евиденцијата од став (11) на овој член.

(10) Доколку надлежниот царински орган утврди дека имателот на одобрение не ги исполнува или не ги исполнил обврските од став (9) на овој член, ќе му определи рок во кој утврдениот неправилности мора да бидат отстранети, а во зависност од околностите надлежниот царински орган ќе превземе и други дејствија согласно одредбите од овој закон.

(11) Акцизниот обврзник е должен да води евиденции за:

- 1) набавените количини;
- 2) испорачаните количини на крајниот потрошувач;
- 3) испорачаните количини без плаќање на акциза;
- 4) потрошениот количини за сопствени потреби;
- 5) потрошениот количини ослободени од акциза и
- 6) залиха на природен гас, јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс.

(12) Имателот на одобрение во случаите од став (9) точка 3) на овој член поднесува барање за измена на одобрението до надлежниот царински орган кој одлучува во рокот од став (6) на овој член.

(13) Одобрението престанува да важи:

- 1) со престанување на постоенето на правното лице имател на одобрение;
- 2) по барање на имателот на одобрение;
- 3) по истекот на периодот на важност од став (8) на овој член и
- 4) ако надлежниот царински орган по службена должност го укинува одобрението.

(14) Надлежниот царински орган по службена должност го укинува одобрението ако утврди дека:

- 1) престанал да ги исполнува условите утврдени во одобрението;
- 2) престанале да постојат причините и условите врз основа на кои е издадено одобрението;
- 3) одобрението е издадено врз основа на непотполн или неточни информации;

4) не ги отстранил неправилностите во рокот определен од надлежниот царински орган;

5) е започната постапка на стечај или ликвидација и

6) имателот на одобрение е осуден со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор за сторено кривично дело од областа на даноците и царините и со правосилна судска одлука е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, привремена забрана за вршење одделна дејност и трајна забрана за вршење одделна дејност.

(15) Со престанување на важење на одобрението акцизниот обврзник се брише од електронскиот Регистар на одобренија за акцизни обврзници на електрична енергија, природен гас, јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс.

(16) Акцизните обврзници од членовите 105, 108 и 111 од овој закон се должни да ја чуваат целата документација во роковите утврдени во членот 13 став (5) од овој закон и да му ја достават на надлежниот царински орган на негово барање.

(17) На електрична енергија, природен гас, јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс не се применуваат одредбите за акцизно одложување и движење на акцизни добра.

(18) Министерот за финансии ги пропишува содржината на податоците во електронскиот Регистар на одобренија за акцизни обврзници на електрична енергија, природен гас, јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс, содржината на одобрението од став (2), содржината на месечниот извештај од став (9) и евиденцијата од став (11) на овој член.

ГЛАВА 11 ПОСТАПКА ПО ТУЖБА

Член 115

Постапка по тужба

(1) Против управен акт од областа на акцизното работење кој го донесува надлежниот царински орган, може да се поведе управен спор пред надлежниот суд.

(2) Тужбата не го одлага извршувањето на управниот акт.

ТРЕТ ДЕЛ ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

ГЛАВА 12 ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 116

Прекршочна постапка

(1) За водење на прекршочна постапка и изрекување на прекршочна санкција и посебна прекршочна мерка за сторен прекршок од овој закон исклучива надлежност има прекршочниот орган утврден со Законот за Царинската управа.

(2) Прекршочна постапка за сторени прекршоци од овој закон не може да се поведе ако поминале повеќе од пет години од денот кога е сторен прекршокот.

(3) Застареноста се прекинува со секое действие на надлежниот царински орган што се презема заради го-нење на сторителот на прекршокот. Со секое прекинување на рокот застареноста почнува одново да тече, но прекршочната постапка не може да се поведе ниту на-таму да се води по истекот на десет години од денот кога е сторен прекршокот.

Член 117 Поврзаност со други закони

Изрекувањето на прекршочната санкција и одмерувањето на висината на глобата за правно лице и трговец поединец се врши согласно Законот за прекршоците.

Член 118 (прекршоци поврзани со неплаќање на акцизен долг и со одземање на добра)

(1) Глоба во износ од 15.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за сторен прекршок на даночниот обврзник правно лице и трговец поединец, ако:

1) не поднесе акцизна декларација или дополнителна акцизна декларација и/или не ја плати акцизата во пропишан рок (член 10 ставови (2), (6), (8), (9), (10), (11), (12), (13) и (14), член 40 став (3) точка 2), член 43 став (4) точки 1) и 2), член 44 став (7) точки 1) и 2), член 47 став (9), член 60 ставови (1) и (2), член 61 став (17), член 68 став (1), член 71 став (2), член 86 ставови (1) и (2), член 87 став (17), член 106 ставови (4) и (6), член 109 ставови (4) и (6) и член 112 ставови (2) и (3));

2) во акцизна декларација неправилно го наведе износот на акциза која треба да се плати или неправилно го наведе предметот на оданочување и износот на акциза што предизвикува акцизата да не се плати или да се плати во помал износ од пропишаниот (член 10 ставови (6) и (8), член 60 ставови (1) и (2), член 61 став (17), член 68 став (1), член 71 став (2), член 86 ставови (1) и (2), член 87 став (17), член 106 ставови (4) и (6), член 109 ставови (4) и (6) и член 112 ставови (2) и (3));

3) произведува, преработува, прима, складира и/или испраќа добра подлежни на акциза во постапка на акцизно одложување без акцизна дозвола (член 16 став (3));

4) акцизната дозвола или одобрението издадено од надлежниот царински орган ги пренесе на друго лице (член 23 став (3), член 27 став (3), член 28 став (4), член 29 став (3), член 44 став (5), член 52 став (4), член 72 став (5), член 101 став (2), член 103 став (8), член 114 став (7));

5) започне со движење на акцизни добра во постапка на акцизно одложување кое не е регистрирано во Системот за движење и контрола на акцизни добра (член 34 став(1));

6) пушта во промет акцизни добра кои не се обележани со акцизна марка, неовластено изработи и испечати акцизни марки, или се обележани со оштетена акцизна марка, како и на друг начин различен од пропишаниот, која не е залепена на амбалажата на пропишан начин (член 61 ставови (1), (3), (4), (5) и (6), член 70 ставови (5) и (6) и член 87 ставови (1), (3), (4) (5) и (6));

7) не достави извештај за подигнати, искористени и вратени акцизни марки во пропишаниот рок или не ги врати на надлежниот царински орган акцизните марки кои не се искористени или се оштетени во процесот на производство во пропишаниот рок (член 61 ставови (12) и (15) и член 87 ставови (12) и (15));

8) постапува спротивно на член 44 став (1) и член 87 став (19);

9) постапува спротивно на член 70 став (8);

10) започне со производство на алкохол без да го извести надлежниот царински орган (73 став (4));

11) денатурира алкохол без одобрение од надлежниот царински орган (член 75 став (2) и став (3));

12) не ја пресмета и не ја плати разликата во акцизата настаната при зголемување на акцизата кај алкохолот и алкохолните пијалаци, тутунските производи и енергенти, како и при зголемувањето на малопродажната цена на тутунските производи (член 76 став (3), член 89 став (3) и член 104 став (2));

13) не ја пријави и не ја објави малопродажната цена во пропишаните рокови и пушта во промет акцизни добра пред пријавување на малопродажната цена или на променетата малопродажна цена кај надлежен царински орган и/или пушта во промет и/или продава акцизни добра со цена различна од малопродажната цена (член 83 ставови (3),(4) и (5), член 88 став (5));

14) продава тутунски производи спротивно на член 88 ставови (3) и (4);

15) обележува енергенти иако не е имател на акцизна дозвола и нема одобрение за обележување од надлежниот царински орган член (член 101 став (2));

16) продава и/или точи и/или употребува (користи) обележани енергенти без одобрение од надлежниот царински орган, спротивно на нивната намена, или енергентите кои содржат средства за обележување, им го отстрани средството за обележување, ја намали неговата концентрација или дададе состојки кои ќе го оневозможат утврдувањето на пропишаното обележување (член 101 ставови (1), (2) и (5) и член 102 ставови (1), (2) и (3)) и

17) врши трговија со обележани гасни масла и керозин спротивно на член 103 ставови (1), (2) и (9) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице и трговец поединец ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице и на одговорното лице во трговец поединец за прекршоците од став (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 750 евра до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице за прекршоците од став (1) на овој член.

(4) Акцизните добра и опремата за производство на акцизните добра опфатени со прекршоците од став (1) на овој член, со исклучок на точка 2), се одземаат.

(5) Акцизните добра, како и опремата која се користи за производство на акцизните добра, се одземаат и кога не се во сопственост на сторителот на прекршокот, доколку нивниот сопственик знаел или со оглед на околностите на случајот би можел да знае дека се предмет на прекршоците од став (1) на овој член.

(6) Ако акцизно добро предмет на прекршок од став (1) на овој член не се пронајде, од сторителот на прекршокот се наплатува неговата вредност и се поведува постапка за наплата на акцизата при што доколку има повеќе сторители на прекршок, за вредноста на добро то одговараат солидарно. Се смета дека акцизно добро предмет на прекршок не е пронајдено доколку од која било причина не е можно да му се одземе на сопственикот.

(7) Транспортното средство што било користено за превоз на акцизните добра предмет на прекршок од став (1) точки 3), 5) до 12) и 14) до 18) на овој член се одзема доколку вредноста на акцизните добра надминува 20% од вредноста на транспортното средство и

доколку сопственикот на транспортното средство знаел или бил должен или можел да знае дека ќе биде користено за таков превоз на акцизни добра. Транспортното средство секогаш ќе се одземе ако е специјално конструирано, адаптирано, изменето или прилагодено на било кој начин со цел криење на акцизни добра.

(8) Примената на ставовите (5), (6) и (7) на овој член не влијае на правата на трети лица за надомест на причинета штета од сторителот на прекршокот.

Член 119 (прекршоци поврзани со неисполнување на обврски)

(1) Глоба во износ од 700 евра во денарска противвредност ќе се изрече на правно лице или на трговец поединец, а глоба во износ 150 евра во денарска противвредност ќе се изрече на физичко лице, кога вредноста на акцизните добра во врска со кои е сторен прекршок е до 1.000 евра во денарска противвредност, ако:

1) не поднесе акцизна декларација во пропишан рок за акцизни добра за кои не настанал акцизен долг (член 10 ставови (4) и (5));

2) при пуштање на акцизни добра, не издаде фактура или друг документ на пропишан начин за испораката на акцизни добра (член 13 став (1));

3) фактурите, другите документи и деловните книги не ги чува во пропишаниот рок (член 13 став (5), член 53 став (3), член 114 став (16));

4) како држател на акцизен склад постапува спротивно на член 17, член 18 став (2) и член 24 став (1);

5) на надлежниот царински орган му дал непотполни или неточни податоци, или не ги отстранил неправилностите во пропишаните рокови (член 26 став (2) точки 3) и 4), член 27 став (10) точки 4) и 5), член 28 став (10) точки 3) и 4), член 29 став (9) точки 4) и 5), член 44 став (9) точки 3) и 5), член 55 став (2) точки 3) и 4), член 72 став (12) точки 3) и 4), член 103 став (12) точка 5) и 6) и член 114 став (14) точки 3) и 4));

6) постапува спротивно на член 27 став (4), 28 став (5), член 29 став (6) и член 30 ставови (1) и (2);

7) акцизните добра ги движи во постапка на акцизно одложување за кои не е испечатена верзија на електронскиот административен документ или било кој друг трговски документ кој го придржува акцизното добро или хартиен административен документ или движки акцизни добра без поедноставен придржен административен документ (член 34 став (9), член 37 ставови (1) и (4), 40 став (1), член 41 став (1) точка 1) и член 47 став (8));

8) постапува спротивно на член 34 став (11), член 36 став (6), член 40 став (3) точки 1) и 3), член 41 став (1) точки 2) и 3) и став (2), член 43 став (4) точка 3) и став (5), член 44 став (7) точка 3), член 53 ставови (1) и (2), член 61 став (20), член 72 став (8), член 87 став (21), член 103 ставови (9) и (10) и член 114 ставови (9), (10) и (11);

9) отстрани пломба во отсуство на надлежниот царински орган (член 65 став 2, член 97 став (1));

10) продава акцизни добра кои не се означени со специјална етикета (член 70 став (7));

11) постапува спротивно на член 73 ставови (5), (6), (7), (8), (9) и (10);

(12) при зголемување на акцизата на алкохол и алкохолни пијалаци, тутунски производи и енергенти, како и при зголемување на малопродажната цена на тутунските производи, не направи попис на затечени залихи или не подготви записник за извршениот попис и не го поднесе до надлежниот царински орган во пропишаниот рок (член 76 ставови (1) и (2), член 89 ставови (1) и (2) и член 104 став (1)) и

(13) постапува спротивно на член 101 став (3) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.500 евра во денарска противвредност ќе се изрече на правно лице или на трговец поединец за прекршокот од став (1) на овој член а глоба во износ 500 евра во денарска противвредност ќе се изрече на физичко лице, кога вредноста на акцизните добра во врска со кои е сторен прекршок е од 1.000 до 5.000 евра во денарска противвредност.

(3) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на правно лице или на трговец поединец за прекршокот од став (1) на овој член а глоба во износ 1.500 евра во денарска противвредност ќе се изрече на физичко лице, кога вредноста на акцизните добра во врска со кои е сторен прекршок е над 5.000 евра во денарска противвредност.

(4) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице и трговец поединец ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице и на одговорното лице во трговец поединец за прекршоците од ставовите (1), (2) и (3) на овој член.

(5) По утврдување на прекршоците од ставовите (1), (2) и (3) на овој член царинскиот службеник на сторителот на прекршокот ќе му врачи прекршочен платен налог со глоба во износ на пропишаната за сторениот прекршок.

(6) По приемот и потпишувањето на прекршочниот платен налог сторителот е должен да ја плати изречената глобата согласно став (5) на овој член во рок од осум дена од приемот на прекршочниот платен налог на сметката означенa во налогот, при што ќе плати половина од изречената глоба, за кое право се поучува во правната поука.

(7) Ако сторителот не ја плати глобата во рокот од став (6) на овој член, службеното лице поднесува барање за поведување на прекршочна постапка до надлежниот прекршочен орган утврден со Законот за Царинската управа.

(8) Министерот за финансии ја пропишува содржината на прекршочниот платен налог согласно Законот за Царинската управа.

Член 120

Одземање предмети на прекршок

Акцизното добро или транспортното средство со кое е сторен прекршок согласно овој закон се одземаат и кога против сторителот не може да се води прекршочна постапка поради тоа што е непознат или е недостапен, или поради постоење на други законски пречки, како и во случај на настапена апсолутна застапеност за водење на прекршочна постапка.

ЧЕТВРТИ ДЕЛ ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ ГЛАВА 13 ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 121 Подзаконски прописи

Подзаконските прописи утврдени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегување во сила на овој закон.

Член 122

Иматели на акцизна дозвола, одобренија за акцизно повластено користење и регистрирани трговци со минерални масла кои содржат материји за обележување

(1) Имателите на акцизна дозвола, имателите на одобренија за акцизно повластено користење и регистрирани трговци со минерални масла кои содржат материји за обележување должни се акцизните дозволи, одобренијата за акцизно повластено користење и регистрациите на трговци со минерални масла кои содржат материји за обележување да ги усогласат со одредбите од овој закон до 15 јули 2019 година.

(2) Имателите на акцизна дозвола, одобренија за акцизно повластено користење и регистрирани трговци со минерални масла кои содржат материји за обележување од став (1) на овој член потребно е да достават барање за пререгистрација во рок од три месеци од влегувањето во сила на овој закон.

(3) Доколку имателите на акцизна дозвола и одобренија до истекот на рокот од став (2) на овој член не поднеле барање за пререгистрација на акцизните дозволи, одобренијата за акцизно повластено користење и регистрациите на трговци со минерални масла кои содржат материји за обележување, во тој случај акцизните дозволи, одобренијата за акцизно повластено користење и регистрациите на трговци со минерални масла кои содржат материји за обележување, престануваат да вават.

Член 123

Започнати постапки

Започнатите постапки за поднесување на акцизни пријави и плаќање на акцизата, поднесените барања за подигање на контролните марки и барањата за враќање на платена акциза до денот на отпочнување на примената на овој закон ќе завршат согласно Законот за акцизите („Службен весник на Република Македонија“ број 32/2001, 50/2001, 45/2002, 98/2002, 24/2003, 96/2004, 38/2005, 88/2008, 105/2009, 34/2010, 24/2011, 55/2011, 135/2011, 82/2013, 43/2014, 167/2014, 188/2014, 129/2015, 154/2015, 192/2015, 23/2016, 171/2017 и 120/2018).

Член 124

Зголемување на акциза на тутунски производи

(1) Од 1 јули 2020 година заклучно со 1 јули 2023 година, износот на специфичната и минималната акциза на цигарите од член 84 став (1) од овој закон, се зголемуваат за 0,20 денари по парче на 1 јули секоја година.

(2) Од 1 јули 2020 година заклучно со 1 јули 2023 година, износот на специфичната акциза за тутун за пушење како фино сецкан тутун, тутун за пушење како друг тутун за пушење, тутун за водено луле (тутун за наргиле), тутун за шмркање и тутун за цвакање од член 85 ставови (3), (4) и (5) од овој закон, се зголемува за 125,00 денари по килограм нето тежина на 1 јули секоја година.

(3) На 1 јули 2020 година, износот на специфичната акциза на несогорливиот тутунски производ од член 85 став (6) од овој закон, се зголемува за 300,00 денари, на 1 јули 2021 година за 350,00 денари, на 1 јули 2022 година за 400,00 денари и на 1 јули 2023 година за 450,00 денари по килограм нето тежина на тутунска смеса.

(4) Од 1 јули 2020 година заклучно со 1 јули 2023 година, износот на акциза на течноста наменета за пополнење на електронска цигара од член 85 став (7) од овој закон, се зголемува за 0,20 денари по милилитар волумен на 1 јули секоја година.

Член 125

Одредби со важност до прием на Република Македонија во Европската Унија

Одредбите од член 100 од овој закон ќе се применуваат до денот на приемот на Република Македонија во Европската Унија.

Член 126

Одредби кои ќе се применуваат со денот на приемот на Република Македонија во Европската Унија

Одредбите на член 3 став (2), член 4 ставови (2), (3), (4), (5) и (6), член 5 точки 10), 14), 16) и 17), член 8 ставови (6), (7) и (8), член 9 став (2), член 10 ставови (5), (7), (11) и (12), член 27, член 28, член 29, член 30 став (2), член 33, член 34 ставови (6), (8) и (15), член 35 ставови (3) и (5), член 36, член 37 ставови (8) и (10), член 38, член 39, член 40, член 41, член 42, член 43, член 44, член 45, член 46, член 47 став (1) точка 6) и ставови (7) и (8), член 48 став (1) точки 1) и 2) и ставови (2) и (3), член 59 став (2), член 74 став (1) точки 9) и 10) и член 106 став (7) ќе отпочнат да се применуваат со денот на приемот на Република Македонија во Европската Унија.

Член 127

Одредбата од членот 73 став (3) од овој закон со која е уреден износот на акцизата за литар жесток алкохолен пијалак, ќе се применува на следниов начин:

- 1) 0,00 (нула) денари во првата година;
- 2) 10,00 денари во втората година;
- 3) 20,00 денари во третата година и
- 4) 30,00 денари од четвртата година па натаму сметано од датата на започнување на примена на овој закон утврден во членот 130 од овој закон.

Член 128

Номенклатурата на Царинската тарифа

На тарифните ознаки наведени во овој закон се применува Царинската тарифа.

Член 129

Престанување на важење на Законот за акцизите

Со денот на отпачнувањето на примената на овој закон, престанува да важи Законот за акцизите („Службен весник на Република Македонија“ број 32/2001, 50/2001, 45/2002, 98/2002, 24/2003, 96/2004, 38/2005, 88/2008, 105/2009, 34/2010, 24/2011, 55/2011, 135/2011, 82/2013, 43/2014, 167/2014, 188/2014, 129/2015, 154/2015, 192/2015, 23/2016, 171/2017 и 120/2018).

Член 130

Влегување во сила на овој закон

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува од 15 јули 2019 година.

L I GJ PËR AKCIZA (*)

PJESA E PARË DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

KAPITULLI 1 NOCIONE THEMELORE

Neni 1 Fusha e zbatimit

(1) Me këtë ligj rregullohen akcizat për të mirat që i nënshtrohen akcizës (në tekstin e mëtejmë: të mira të akcizës), në aspekt të paraqitjes, përllogaritjes dhe pagesës së akcizave në zonën e akcizës në Republikën e Maqedonisë (në tekstin e mëtejmë: zonë e akcizës), të drejtat dhe obligimet e obliguesve për akcizë dhe organi kompetent doganor në lidhje me të mirat e akcizës, duke përfshirë edhe procedurën për mbikëqyrje dhe përcellje të lëvizjes së të mirave të akcizës.

(2) Dispozitat e këtij ligji me të cilat rregullohen procedurat e prodhimitarë, ripërpunimit, magazinimit dhe lëvizjes së të mirave të akcizës në kushte të prolongimit të akcizave, nuk aplikohen për të mirat e akcizës të cilat në pajtim me dispozitat doganore janë vënë në procedura të posaçme.

(3) Organi doganor është organ i vetëm kompetent për zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji.

Neni 2 Të mira të akcizës

Të mira të akcizës në pajtim me dispozitat e këtij ligji janë:

- 1) alkooli dhe pijet alkoolike;
- 2) produkte të duhanit dhe
- 3) energjentë dhe energji elektrike.

Neni 3 Nënshtrimi i akcizës

(1) Të mirat e akcizës të paraqitura në nenin 2 të këtij ligji i nënshtrohen akcizës me prodhimtarinë e tyre në zonën e akcizës ose me importin e tyre në zonën e akcizës.

(2) Të mirat e akcizës të paraqitura në nenin 2 të këtij ligji i nënshtrohen akcizës me prodhimtarinë e tyre në zonën e akcizës ose me importin e tyre në zonën e akcizës.

* Me këtë ligj bëhet harmonizim me: 1. DIREKTIVËN E KËSHILLIT 2008/118/BE prej 16 dhjetor 2008 në lidhje me aranzhimet e përgjithshme për akciza dhe anulimin e Direktivës 92/12/BEE; 2. DIREKTIVËN E KËSHILLIT 2003/96/BE prej 27 tetorit për ristrukturim të kornizës së Bashkësisë për tatimin të prodhimeve energetike dhe energji elektrike; 3. DIREKTIVËN E KËSHILLIT 92/83/BE prej 19 tetorit 1992 për harmonizim të strukturave të akcizave të alkoolit dhe për pije alkoolike; 4. DIREKTIVËN E KËSHILLIT 92/84/BE prej 19 tetorit 1992 për harmonizimin e shkallëve të akcizave të alkoolit dhe për pije alkoolike; 5. DIREKTIVËN E KËSHILLIT 2011/64/BE prej 21 qershorit 2011 për strukturën e akcizave dhe shkallëve të akcizave që kanë të bëjnë me duhan të përpunuar; 6. RREGULLOREN E KOMISIONIT (BE) Nr. 31/96 prej 10 janarit 1996 për vërtetim për lirim nga akciza; 7. DIREKTIVËN 2006/79/BE të Këshillit për lirim tatimore gjatë importit të dërgesave të vogla të mallrave me karakter jo-komercial prej vendeve të tretë; 8. DIREKTIVËN E KËSHILLIT 2007/74/BE për lirim prej tatimit mbi vlerën e shtuar dhe akcizë për mallra të importuara prej personave të cilët udhëtojnë prej vendeve të tretë dhe 9. DIREKTIVËN E KËSHILLIT 95/60/BE prej 27 nëntorit 1995 për shënuesh fiskal të vajt për gaz dhe kerozinit.

Neni 4
Fusha e aplikimit

(1) "Zonë e akcizës" është territori nën sovranitet të Republikës së Maqedonisë (në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë).

(2) "Vend-anëtar" dhe "territori i vendit-anëtar" është territori i secilit vend-anëtar të Bashkimit Evropian për të cilin vlen Marrëveshja me Bashkimin Evropian, me përjashtim të territoreve të treta.

(3) "Bashkimi" dhe "territori i bashkimit" janë territorët e vendeve-anëtare siç është përkufizuar në paragrafin (2) të këtij neni.

(4) "Vend i tretë" është secili vend ose territor për të cilin nuk vlen Marrëveshja për Bashkimin Evropian.

(5) "Territore të treta" janë:

- territorët që janë pjesë e zonës doganore të Bashkimit, të paraqitura në nenin 5 të Marrëveshjes përfundimtare të Bashkimit Evropian;

- territorët të cilat nuk janë pjesë e Zonës doganore të Bashkimit: Ishulli Hellgolland, Zona Busingen, Ceuta, Mellilla, Livinjo, Kampione d'Italija dhe pjesa italiane e liqenit Llugano dhe

- Mali Atos.

- (6) Sipas këtij ligji lëvizja e të mirave të akcizës:

- në Principatën Monako ose prej saj, konsiderohet se është lëvizje e të mirave të akcizës në dhe nga Republika e Francës:

- në San Marino ose prej saj, konsiderohet se është lëvizje e të mirave të akcizës në dhe nga Republika e Italisë;

- në zonat sovrane të Mbretërisë së Bashkuar Akrotira dhe Dekella ose prej tyre, konsiderohet se është lëvizje e të mirave të akcizës në dhe nga Qiproja:

- në ishullin Man ose prej tij, konsiderohet se është lëvizje e të mirave të akcizës në dhe nga Mbretëria e Bashkuar dhe

- në Junghollc dhe Mitellberg (Kllaines Vallsertall) ose prej tyre, konsiderohet si lëvizje e mallrave të akcizave në dhe nga Republika Federale e Gjermanisë.

Neni 5
Përkufizime

Nacionet e përdorura në këtë ligj e kanë këtë kuptim:

1) Person është person juridik ose fizik;

2) Procedura e prolongimit të akcizës është procedurë që zbatohet në prodhimtari, ripërpunim, magazinim, pranim dhe dërgimin e të mirave të akcizës ose lëvizjen e të mirave të akcizës, në të cilën krijimi i akcizës prolongohet, kurse të mirat e akcizës nuk janë futur në procedura të veçanta në pajtim me dispozitat doganore;

3) Magazinë e akcizës është vend i miratuar në të cilin të mirat e akcizës prodhohen, ripërpunohen, magazinohen, pranohen ose dërgohen në procedurë të prolongimit të akcizës nga ana e mbajtësit të aprovuar të magazinës të magazinës së akcizës, në kuadër të veprimitarës së vet, me kushte të përcaktuar nga organi kompetent doganor;

4) Mbajtësi i magazinës së akcizës është person i cili ka leje të akcizës të lëshuar nga organi kompetent doganor dhe të cilin është lejuar në suazat e veprimitarës së vet të prodrojë, ripërpunojë, magazinojë, pranojë dhe dërgojë të mira të akcizës në procedurë të prolongimit të akcizës;

5) Shfrytëzues i privilegjuar i të mirave të akcizës është person, të cilin i është lëshuar leje prej organit kompetent doganor, me mundësi të prokurojë dhe përdor të mira të akcizës për qëllime të privileguara pa paguar akcizë;

6) Vendi i shfrytëzimit të privilegjuar është hapësirë dhe/ose hapësira të cilat i shfrytëzon shfrytëzuesi i privilegjuar i të mirave të akcizës në të cilat janë vendosur të mira të akcizës të cilat shfrytëzuesi i privilegjuar i ka blerë për nevojat e veprimitarës së vet të regjistruar, pa pagesë të akcizës;

7) Prodhimtaria është proces në të cilin nga e mira e joakcizës fitohet e mirë e akcizës, duke përfshirë edhe nxjerrjen e të mirave të akcizës prej dhei;

8) Ripërpunimi është proces në të cilin një e mirë e akcizës ripërpunohet në të mirë tjetër të akcizës;

9) Dokument administrativ elektronik (DA-e) është dokument elektronik i krijuar në Sistemin përvizje dhe kontroll mbi të mirat e akcizës në procedurë të prolongimit të akcizës;

10) Dokument administrativ i thjeshtësuar shoqërues (DA-thsh) është dokument përvizjen e të mirave të akcizës në suazat e Bashkimit Evropian të cilat janë lëshuar në qarkullim në një vend-anëtar, kurse janë dedikuar përvizjet e akcizës;

11) Dokument administrativ i thjeshtësuar (DA-th) është dokument që e shoqëron lëvizjen e të mirave të akcizës në procedurë të prolongimit të akcizës nga magazinës përvizjet e akcizës ose prej vendit të përvizjet e procedurës doganore në import deri në vendin e shfrytëzimit të privilegjuar;

12) Dokument administrativ i thjeshtësuar është dokument i miratuar nga ana e Drejtorisë doganore që i përmban të dhënat e nevojshme përvizjet e akcizës nga mirave të akcizës të cilat janë subjekti i lëvizjes në procedurën e prolongimit të akcizës ndërmjet dy magazinave të mirave të akcizës të mbajtësit të njëjtë;

13) Import i të mirave të akcizës është futje e të mirave të akcizës në zonën doganore të Republikës së Maqedonisë përvizjet e suazat e mallra pas futjes në zonën doganore janë futur në procedura të veçanta, si dhe lëshimi i të mirave të akcizës nga procedurat e veçanta në pajtim me dispozitat doganore;

14) Futje e të mirave të akcizës është çdo futje në Republikën e Maqedonisë prej territorit të vendit-anëtar tjetër përvizjet e suazat e mallra pas futjes në zonën doganore;

15) Procedura të veçanta janë procedurat e rregulluara me dispozitat doganore, kurse të cilat kanë të bëjnë me mbikëqyrjen doganore që i nënshtronet malli, siç janë: transit, që përfshin transit të Jashtëm dhe të Brendshëm, magazinim, që përfshin magazinë doganore dhe zona të lira, përvizjet e specifik, që përfshin import të përkohshëm dhe shfrytëzim përvizjet e procedurat, ripërpunim, që përbëhet nga ripërpunimi i brendshëm dhe i Jashtëm (import përvizjet e procedurat e rregulluara me dispozitat doganore);

16) Pranues i regjistruar është personi, i autorizuar nga ana e organit kompetent të vendit-anëtar të destinacionit, në suazat e veprimitarës së vet, të pranovë të mira të akcizës në procedurë të prolongimit të akcizës prej tjetër vendit-anëtar;

17) Dërgues i regjistruar është personi i autorizuar prej organeve kompetente të vendit-anëtar të importit, në suazat e veprimitarës së vet dhe me kushte të përcaktuarë prej atyre organeve, vetëm të dërgojë të mira të akcizës në procedurë të prolongimit të akcizës pas lëshimit të tyre në qarkullim të lirë në pajtim me dispozitat doganore;

18) Nomenklatura e Tarifës doganore është nomenklaturë në pajtim me Ligjin përvizjet e Tarifës doganore dhe

19) Organ kompetent doganor është Drejtoria Doganore e Republikës së Maqedonisë.

Neni 6

Raporti ndaj ligjeve tjera

(1) Пër тë gjitha çështjet tjera që nuk janë тë rregulluara me këtë ligj, aplikohen dispozitat nga Ligji për procedurë tativore dhe Ligji për procedurë тë përgjithshme administrative.

(2) Пër тë gjitha çështjet për import dhe eksport тë mirave тë akcizës тë cilat nuk janë тë rregulluara me këtë ligj, aplikohen dispozitat e Ligjit doganor.

Neni 7

Lloji i detyrimit

Akcizat janë detyrim publik dhe janë тë ardhura në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë.

**KAPITULLI 2
PARAQITJA E AKCIZËS**

Neni 8

Paraqitura e akcizës

(1) Akciza paraqitet në momentin e lëshimit тë тë mirave тë akcizës në qarkullim në zonën e akcizës.

(2) Me lëshim në qarkullim nënkuptohet:

1) çdo lëshim i тë mirës së akcizës nga procedura e prolongimit тë akcizës, duke përfshirë edhe braktisjen joligjore;

2) çdo ruajtje e тë mirës së akcizës jashtë procedurës së prolongimit тë akcizës dhe përfshirë se ёshtë paguar akciza ose kur e mira e akcizës ёshtë furnizuar në mënyrë тë paligjshme;

3) çdo prodhim i тë mirës së akcizës, duke përfshirë edhe prodhimtarinë e paligjshme, jashtë procedurës së prolongimit тë akcizës dhe

4) çdo import i тë mirës së akcizës, duke përfshirë edhe import joligjor, nëse e mira e akcizës menjëherë pas importit nuk ёshtë futur në procedurë тë prolongimit тë akcizës.

(3) Si lëshim në qarkullim nuk konsiderohet shkatërrim i plotë ose humbje pa kthim i тë mirave тë akcizës që kanë qenë në procedurë тë prolongimit тë akcizës ose në procedurë тë shfrytëzimit тë privilegjuar, nëse nuk ёshtë e lidhur drejtëpërdrejt me natyrën e тë mirave тë akcizës, për shkak të rrethanave тë paparashikueshme, fuqi madhore ose me leje prej organit kompetent doganor. Të mirat e akcizës konsiderohen si тë papërdorshme kur janë tërësisht тë shkatërruara ose тë humbura në pa kthim dhe kur nuk mund тë shfrytëzohen më tepër si тë mira тë akcizës. Si rrethanë e paparashikuar konsiderohet ngjarja që ka çuar deri në humbje тë plotë тë тë mirave тë akcizës.

(4) Akciza paraqitet edhe për тë mira тë akcizës tek shfrytëzuesit e privilegjuar nga neni 49 тë këtij ligji, nëse shfrytëzohen në kundërshtim me qëllimin për тë cilin janë dedikuar në pajtim me lejen nga neni 52 i këtij ligji.

(5) Akciza paraqitet edhe kur do тë konstatohet humbje apo mungesë e тë mirave тë akcizës, përvëç në rastet e humbjes ose deficitive тë paraqitura në procedurë тë prolongimit тë akcizës apo procedurë тë shfrytëzimit тë privilegjuar, kur mbajtës i magazinës së тë mirave тë akcizës ose shfrytëzuesi i privilegjuar do тë dëshmojë se janë rezultat i rrethanave тë paparashikuara, fuqi madhore, ose kur humbja ose deficiti janë paraqitur gjatë prodhimitarës, ripërpunimit, magazinimit ose lëvizjes së тë mirave тë akcizës dhe ёshtë drejtëpërdrejt e lidhur me natyrën e тë mirës së akcizës.

(6) Akcizë paraqitet edhe në momentin kur pranuesi i regjistruar ose përkohësisht i regjistruar do т'i pranojë тë mirat e akcizës тë dërguara në procedurë тë prolongimit тë akcizës.

(7) Akciza paraqitet edhe në momentin kur тë mirat e akcizës тë cilat janë lëshuar në qarkullim dhe për тë cilat ёshtë paguar akciza në tjetër vend-anëtar pranohen dhe ruhen në Republikën e Maqedonisë për qëllime komerciale në pajtim me nenin 39 paragrafin (1) тë këtij ligji.

(8) Akciza paraqitet në momentin e dërgimit тë тë mirave тë akcizës në zonën e akcizës me shumë тë akcizës që aplikohet në ditën e kur ёshtë paraqitur akciza, kur тë mirat e akcizës janë lëshuar në qarkullim në tjetër vend-anëtar, kurse janë тë pranuara në Republikën e Maqedonisë nga ana e personit nga neni 43 paragrafi (2) i këtij ligji.

(9) Gjatë importit тë тë mirave тë akcizës në zonën e akcizës aplikohen dispozitat doganore, nëse nuk ёshtë rregulluar ndryshe me këtë ligj, në aspekt тë paraqitjes dhe përllogaritjes së akcizës, përcaktimit тë debitorit тë akcizës, afateve për pagesë, kthimit dhe pagesës shtesë тë akcizës, si për procedurën për akcizë.

(10) Shumat e normuara për humbjen e тë mirave тë akcizës si rezultat i vetë natyrës së mallrave janë rregulluar në pajtim me dispozitat nga fusha e tatimit mbi fitim.

**Neni 9
Detyrës i akcizës**

(1) Detyrës i akcizës ёshtë person i cili ka për obligim тë paguajë akcizë në raste тë:

1) lëshimit тë тë mirave тë akcizës nga procedura e prolongimit тë akcizës nga neni 8 paragrafi (2) pika 1) e këtij ligji:

- mbajtësi i magazinës për akciza, pranuesi i regjistruar apo cili do person tjetër që lëshon тë mira тë akcizës ose në emër тë cilit тë mirat e akcizës e braktisin procedurën e prolongimit тë akcizës ose cili do person i cili ёshtë i përfshirë në lëshimin e paligjshëm тë тë mirave тë akcizës nga magazinës për тë mira тë akcizës dhe

- në rast тë parregullsive gjatë lëvizjes së тë mirave тë akcizës në procedurë për prolongim тë akcizës тë përcaktuara në nenin 32 paragrafi (6) dhe neni 33 paragrafi (6) i këtij ligji, obligues i pagesës së akcizës ёshtë mbajtësi i magazinës së тë mirave тë akcizës, dërguesi i regjistruar, apo cili do person tjetër i cili ka garantuar pagesën e akcizës në pajtim me nenin 35 тë këtij ligji dhe cili do person tjetër i cili ka marrë pjesë në braktisjen e parregullt тë тë mirave тë akcizës nga procedura e prolongimit тë akcizës dhe i cili nuk ka qenë i vetëdijshëm për parregullsítë gjatë kohës së braktisjes së тë mirave тë akcizës prej procedurës së prolongimit тë akcizës;

2) ruajtjes së тë mirave тë akcizës nga neni 8 paragrafi (2) pika 2) e këtij ligji:

- personi i cili i ruan тë mirat e akcizës dhe
- cili do person i përfshirë në ruajtjen e тë mirave тë akcizës;

3) prodhimi тë тë mirave тë akcizës nga neni 8 paragrafi (2) pika 3) e këtij ligji:

- personi që prodhon тë mira тë akcizës jashtë procedurës së prolongimit тë akcizës dhe

- në rast тë prodhimitarës së paligjshme cili do person i përfshirë në prodhimitarinë joligjore тë mirave тë akcizës;

4) importi тë тë mirave тë akcizës nga neni 8 paragrafi (2) pika 4) e këtij ligji:

- personi i cili i paraqet тë mirat e akcizës ose në emër тë cilit ato paraqiten gjatë importit dhe

- cili do person që është i lidhur me import joligor të të mirave të akcizës;

5) shfrytëzimi të të mirave të akcizës nga neni 8 paragrafi (4) i këtij ligji në kundërshtim me qëllimin për të cilin është lëshuar leja për shfrytëzues të privilegjuar të të mirave të akcizës, obligues i pagesës së akcizës është poseduesi i lejes për shfrytëzues të privilegjuar të të mirave të akcizës prej nenit 49 të këtij ligji;

6) humbjes apo mungesës së të mirave të akcizës prej nenit 8 paragrafi (5) i këtij ligji, obligues i pagesës së akcizës është mbajtësi i magazinës për akcizë, shfrytëzues i privilegjuar ose secili person që nuk mund të dëshmojë se humbja apo deficiti është e lidhur drejtëpërdrejt me natyrën e të mirës së akcizës ose kanë ndodhur si rezultat i rrethanave të paparashikuara ose fuqisë madhore;

7) rritjes së akcizës së alkoolit nga neni 76 i këtij ligji, obligues i akcizës është prodhuesi, importuesi dhe distributori i alkoolit dhe pijeve alkoolike të cilët në ditën e rritjes së akcizës kanë rezervë alkooli dhe pije alkoolike me akcizë të paguar;

8) rritjes së akcizës dhe/ose rritje e çmimit të shitjes me pakicë të prodhimeve prej duhanit nga neni 89 i këtij ligji, obligues i pagesës së akcizës është prodhuesi, importuesi dhe distributori i autorizuar i prodhuesit ose importuesit dhe

9) rritjes së akcizës së energjentëve dhe energjisë elektrike nga neni 104 të këtij ligji, obligues të akcizës janë prodhuesi, importuesi, tregtar me shumicë dhe tregtar me pakicë si dhe të gjithë personat tjerë të cilët prodhojnë energjentë jashtë procedurës së prolongimit të akcizës përlendë energjetike nga neni 94 i këtij ligji dhe obliguesit të akcizës nga nenet 105, 108 dhe 111 të këtij ligji.

(2) Përveç për rastet e caktuara në paragrafin (1) të këtij neni, obligues i akcizës konsiderohet edhe:

1) pranuesi i regjistruar edhe përkohësish i regjistruar në rastet nga neni 8 paragrafi (6) i këtij ligji;

2) personi i cili parashtron ose ruan të mira të akcizës të dedikuara për dërgesë në Republikën e Maqedonisë, kurse për të cilat është paguar akciza në tjetër vend-anëtar ose personi të cili i janë dërguar mallrat në Republikën e Maqedonisë në rastet nga neni 8 paragrafi (7) i këtij ligji dhe

3) përfaqësuesi tativor për shitje në distancë nga neni 44 i këtij ligji, nëse akciza është paraqitur në Republikën e Maqedonisë në rastet nga neni 8 paragrafi (8) i këtij ligji.

(3) Nëse më tepër persona janë përgjegjës për pagesë të akcizës, për pagesën përgjigjen në mënyrë solidare.

(4) Obliguesi i akcizës i cili ka për qëllim të kryejë veprimitari në lidhje me të mira të akcizës regjistrohet në Regjistër elektronik të obliguesve të akcizës, që mbahet nga ana e organit kompetent doganor.

(5) Ministri i Financave e përcakton përbajtjen e Regjistrat elektronik nga paragrafi (4) i këtij neni.

Neni 10

Periudha e akcizës dhe deklarata e akcizës

(1) Periudha e akcizës është një muaj kalendarik në të cilin është paraqitur akciza, përvèç nëse nuk është rregulluar ndryshe me këtë ligj.

(2) Obliguesi i akcizës nga neni 9 i këtij ligji është i obliguar të parashtrojë deklaratë për akcizë dhe ta paguajë për çdo periudhë të akcizës në afat prej 15 ditëve pas skadimit të seçilit muaj kalendarik, nëse nuk është rregulluar ndryshe me këtë ligj.

(3) Deklarata për akcizë parashtron tek organi kompetent doganor në formë elektronike.

(4) Mbajtësi i magazinës së të mirave të akcizës parashtron deklaratë të akcizës në afatin nga paragrafi (2) i këtij neni edhe atëherë kur nuk ka ndodhur akciza për periudhën përkatëse të akcizës.

(5) Pranuesi i regjistruar parashtron deklaratë për akcizë në afatin nga paragrafi (2) i këtij neni edhe atëherë kur nuk ka ndodhur borxh për akcizë për periudhën përkatëse të akcizës.

(6) Në rast të ndërprerjes së vlefshmërisë së lejes për akcizë nga neni 16 paragrafi (3) i këtij ligji, mbajtësi i magazinës për akcizë është i obliguar t'i mbarojë të gjitha procedurat të cila rezultojnë nga leja për akcizë, duke përfshirë edhe regjistrimin e të mirave të akcizës, në afat e parapara për secilin aktivitet veçmas. Parashtrimi i deklaratës për akcizë dhe pagesa e akcizës bëhen në afat prej 30 ditëve nga dita e ndërprerjes së vlefshmërisë së lejes për akcizë, përvèç në rast të falimentimit ose likuidimit.

(7) Afati nga paragrafi (6) i këtij neni mund të vazhdohet deri në përfundim të procedurës së lëvizjes së të mirave të akcizës në territorin e Bashkimit Evropian.

(8) Deklarata e akcizës nga paragrafi (6) i këtij neni krahas shumës së përllogarit të akcizës për periudhën e akcizës kur leja për akcizë nuk ka qenë e vlefshme më, përmban edhe akcizën që paguhet për të gjitha të mirat e akcizës për të cilat e njëjtë nuk është paguar, kurse të cilat ruhen në magazinën pas shfuqizimit të lejes, si dhe për të mirat e akcizës të dërguara prej magazinës, ndërsa të cilat janë në procedurë të prolongimit të akcizës, dërgimi i të cilat deri në destinacion, kurse në raste të eksportit nxjerra e të cilës jashtë prej zonës së akcizës, nuk është konfirmuar deri në ditën e skadimit të lejes së akcizës. Lartësia e akcizës për mallrat e akcizës të cilat mbahen në magazinë përllogaritet me aplikim të shkallëve të akcizës dhe shumave të cilat janë në vlefshmëri me ditën e skadimit të vlefshmërisë së lejes, kurse për të mirat e dërguara të akcizës, shkallët dhe shumat të cilat vlejnë në ditën e dërgimit. Në rastet nëse dëshmia se të mirat e akcizës janë dërguar në destinacion e tyre merret një ditë pas skadimit të vlefshmërisë së lejes, obliguesi i akcizës mund në afat prej tri viteve nga data e dërgimit të të mirës, të parashtrøjë kërkësë për kthimin e akcizës së paguar më shumë për sasinë e të mirave të akcizës të dërguara në destinacionin e tyre ose të eksportuara jashtë zonës së akcizës.

(9) Nëse mbajtësi i magazinës së akcizës për të mira të akcizës të cilat janë në rezervë, në rrethanë të procedurës së falimentimit ose likuidimit e ndërpret punën, parashtrimi i deklaratës për akcizë dhe pagesa e akcizës bëhet në afat prej 30 ditëve nga shitja e të mirave të akcizës.

(10) Nëse në procedurën për falimentim ose likuidim nuk vjen deri në shitjen e të mirave të akcizës nga paragrafi (9) i këtij neni, mbajtësi i magazinës për akcizë nuk guxon të nis ndarjen e të njëjtat dhe t'u kalojë kreditorëve për shlyerje të obligimeve, pa parashtruar deklaratë për akcizë dhe të paguajë akcizën më së voni deri në ditën e kalimit.

(11) Në rast të ndërprerjes së vlefshmërisë së lejes për pranues të regjistruar nga neni 27 i këtij ligji, parashtrimi i deklaratës për akcizë dhe pagesa e akcizës bëhet në afat prej 10 ditëve nga dita e shlyerjes prej Regjistrat elektronik të lejeve për pranues të regjistruar. Në deklaratën për akcizë përmendet akciza që duhet të paguhet për të mirat e akcizës të cilat kanë qenë të pranuara prej tjetër vend-anëtar para ditës së shlyerjes prej Regjistrat nga neni 27 paragrafi (8) të këtij ligji, me ç'rast aplikohen shkallët dhe shumat e akcizave të cilat janë në fuqi në ditën e pranimit të të mallrave.

(12) Në rast të skadimit të vlefshmërisë së lejes për pranues të regjistruar nga neni 29 i këtij ligji, parashtrimi i deklaratës për akcizë dhe pagesa e akcizës bëhet në afat prej 10 ditëve nga dita e shlyerjes prej Regjistrat elektronik të lejeve për dërgues të regjistruar. Në deklaratën e akcizës përmendet akciza që duhet të paguhet për të mirat e akcizës

дëргими i тë cilave në destinacionin nuk është vërtetuar deri në ditën e shlyerjes nga Regjistri nga neni 29 paragrafi (7) i këtij ligji. Lartësia e akcizës përllogaritet në bazë të shkallëve të akcizës dhe shumave që aplikohen në ditën e dërgimit të të mallrave. Në rast pas shlyerjes së lejes së dërguesit të regjistruar nga Regjistri elektronik i lejeve për dërgues të regjistruar të pranohet dëshmi se të mirat e akcizës janë dërguar në destinacionin në procedurë për prolongim të akcizës, obliguesi për akcizë ka mundësi në afat prej tri viteve nga data e dërgimit të mallit, të parashtrojë kërkësë për kompensim ose kthim të akcizës së paguar më shumë për sasinë e mallrave të dërguara deri në destinacionin e tyre ose të eksportuara jashtë zonës së akcizës.

(13) Në rast të ndërpërjes së vlefshmërisë së lejes për shfrytëzues të autorizuar të nenit 49 të këtij ligji, shfrytëzuesi i privilegjuar është i detyruar të parashtrojë deklaratë të akcizës dhe ta paguajë akcizën në afat prej 15 ditësh nga dita e ndërpërjes së vlefshmërisë së lejes. Përllogaritjen e akcizës, zbatohen shkallët e akcizës dhe shumat që janë në fuqi në ditën e ndërpërjes së vlefshmërisë së lejes.

(14) Me përashtim të paragrafit (2) të këtij neni, personat që nuk janë të regjistruar në Regjistrin Elektronik të obliguesve të akcizës, kurse posedojnë, prodhojnë, tregtojnë, magazinojnë, ruajnë, përpunojnë të mira të akcizës bëhen obligues të akcizave dhe parashtrojnë deklaratë të akcizës dhe paguajnë akcizë në pajtim me dispozitat që kanë të bëjnë për të mirat e theksuara të akcizës të këtij ligji.

(15) Në rast të importit pagesa e akcizës kryhet në pajtim me dispozitat doganore.

(16) Korrigimi i deklaratës së akcizës kryhet pas kërkësës së parashtruar për organin doganor kompetent në afat prej pesë vjetësh nga data e deklaratës së parashtruar të akcizës.

(17) Me përashtim të paragrafit (16) të këtij neni, afat të korrigimit të sasisë së paraqitur të të mirave të akcizës në deklaratën e akcizës është tre muaj, me çka obliguesi dorëzon deklaratë plotësuese të akcizës me të dhëna të ndryshuara, kurse organi doganor kompetent pas kontrollit të kryer, kryen korrigjim të deklaratës.

(18) Në rast të paragrafit (16) të këtij neni, për akcizë më të vogël të përcaktuar nga ajo e paraqitur kryhet mbulim i akcizës së paguar më shumë ose kthim të akcizës pas kërkësës së parashtruar.

(19) Në rastet e paragrafeve (16) dhe (17) të këtij neni, për akcizë të përcaktuar më të lartë nga ajo e paraqitur, obliguesi i akcizës kryen pagesë plotësuese të dallimit të akcizës në afat prej 15 ditësh nga korrigjimi i deklaratës.

(20) Ministri i Financave i përcakton përbajtjen, mënyrën e plotësimit dhe parashtrimin e deklaratës së akcizës dhe dokumentacionin e nevojshëm.

Neni 11 Llogaritja e akcizës

(1) Obliguesi i akcizës e llogaritë dhe e paguan akcizën në pajtim me bazën e përcaktuar të akcizës dhe shkallën e përcaktuar të akcizës dhe shumën, që kanë vlefshmëri nga dita e vendosjes së akcizës, nëse me këtë ligj nuk është ndryshe e rëgulluar.

(2) Në rast kur të mirat e akcizave të humben dhe kur nuk mundet të vërtetohet data e humbjes së tyre, lartësia e akcizave llogaritet sipas shkallës së akcizës dhe shumës që janë në fuqi në ditën e përcaktimit të humbjes.

(3) Në rast të importit të të mirave të akcizës, akicizën e llogarit organi kompetent doganor që e zbaton procedurën e doganimit në pajtim me dispozitat doganore.

Neni 12 Raste të përcaktimit të akcizës nga organi kompetent doganor

(1) Prodhami, përpunimi, magazinimi, lëvizja dhe pëedorimi i të mirave të akcizës janë lëndë e mbikëqyrjes dhe kontrollit të organit doganor.

(2) Organ kompetent doganor do ta përcaktojë akcizën për periudhë përkatëse të akcizës, nëse:

1) obliguesi i akcizës nuk dorëzon deklaratë të akcizës në afat e përcaktuara;

2) akciza nuk është e llogaritur në rregull, ose nuk përshtatet në akcizën e vërtetë të paraqitur dhe

3) gjatë mbikëqyrjes dhe kontrollit konstatohet se evideca e obliguesit të akcizës është jo e plotë ose përmbanë të dhëna jo të sakta, ndërsa obliguesi i akcizave në afatin e paraparë nuk i ka mënjanuar parregullsitë.

Neni 13 Lëshimi dhe ruajtja e dokumenteve

(1) Mbajtësi i magazinës së akcizave është i obliguar për çdo lëshim të të mirave të akcizës në qarkullim të lëshojë faturë ose dokument tjetër prej ku shihet dorëzimi i të mirave të akcizave.

(2) Në rastet e kthimit të akcizës së paguar të nenit 47 dhe ninen 98 të këtij ligji, dokumentet e shitjes së të mirave të akcizës doemos duhet ta përbajnjë shumën e akcizës së paguar.

(3) Për të mirat e akcizave të dorëzuara për përdorim të privilegjuar, përfatuar ose dokumenti prej ku shihet rekomandi i të mirave të akcizës duhet të ceket numri dhe data e miratimit të përdoruesit preferencial për të mirat e akcizave.

(4) Fatura përkatësish dokumenti prej ku shihet dërgimi i të mirave të akcizës përgatiten dy ekzemplarë. Ekzemplari i parë dorëzohet për pranuesin e të mirave të akcizës, kurse ekzemplari i dytë ruhet në evidencën personale.

(5) Deklaratat e akcizave, faturat dhe dokumentet tjera të cilat lëshohen në bazë të këtij ligji, si dhe librat asaristë, ruhen së paku pesë vjet nga kalimi i vitit kalendarik për të cilat kanë të bëjnë të njëjtat.

Neni 14 Kthimi ose mospagimi i akcizës

(1) Pa shkelur dispozitat me të cilat rregullohen të mirat e akcizave, alkooli dhe pijet alkoolike, prodhimet e duhanit, energjetët dhe energjia elektrike e këtij ligji, me kërkësë të obliguesit të akcizave akciza nuk paguhet ose kthehet, për të mira të akcizës të tatuara me provë, ndërsa të pashfrytëzuara, që:

1) futen në magazinë të akcizave;

2) shkatërrohen nën mbikëqyrje doganore dhe

3) eksportohen nga zona e akcizave.

(2) Në rastet e paragrafit (1) pika 1) të këtij neni, të drejtën e kthimit të akcizave e kanë mbajtësit e materialit të akcizave që e kanë paguar akcizën, ndërsa në rastet e paragrafit (1) pika 2) dhe 3) e këtij neni, të drejtën e kthimit të akcizave e kanë mbajtësit e materialit të akcizave ose importuesit të cilët e kanë paguar akcizën.

(3) Kërkesa për kthimin e akcizës parashtrohet te organi kompetent doganor më së voni në afat prej 12 muajve nga dita kur është paguar akciza.

(4) Me përashtim të paragrafit (3) të këtij neni, personave të nenit 47 të këtij ligji, akciza u kthehet në pajtim me afatin e nenit 47 paragrafi (11) të këtij ligji.

(5) Ministri i Financave i përcakton mënyrën e kthimit të akcizës dhe përbajtjen e kërkësës nga paragrafi (1) të këtij neni.

KAPITULLI 3
PROCEDURA E PROLONGIMIT TË AKCIZËS

Neni 15
Prolongimi i akcizës

(1) Paraqitja e akcizave prolongohet kur të mirat e akcizës prodhohen, përpunohen, pranohen dhe magazinohen në magazinë të akcizës dhe kur në procedurë të prolongimit të akcizës dërgohen në harmonizim me kushtet e përcaktuara me këtë ligj.

(2) Paraqitja e akcizës prolongohet dhe për të mirat e akcizës të importuara në pajtim me dispozitat doganore, nëse e mira drejtëpëdrejt pas përfundimit të procedurës doganore dërgohen në magazinë të akcizës.

Neni 16
Magazina e akcizave dhe leja e akcizave

(1) Të mirat që i nënshtron akcizës për të cilat akciza nuk është e paguar doemos duhet të prodhohen, përpunohen, pranohen, magazinohen dhe dërgohen në magazinën e akcizave.

(2) Magazina e akcizave paraqet një ose më shumë sipërsaqe të rrethuar dhe të lidhura ndër vete ose hapësira të cilat paraqesin tërësi teknologjike dhe mbajtësi i magazinës së akcizave, prodhon, përpunon, depoziton, pranon dhe dërgon të mira që i nënshtron akcizës në procedurën e prolongimit të akcizës dhe që duhet të jetë e shënuar quartë dhe fizikisht e ndarë nga sipërsaqet tjera ose hapësirat.

(3) Personat të cilët kanë për qëllim të prodhojnë, përpunojnë, pranojnë, magazinojnë dhe dërgojnë të mira të nënshtruan ndaj akcizës në procedurën e prolongimit të akcizës duhet të posedojnë leje të akcizës.

(4) Ministri i Financave e përcakton përbajtjen e lejes së akcizës.

Neni 17
Magazina e akcizës për prodhimitarët dhe përpunimin e të mirave të akcizës

(1) Në magazinën e akcizave mund të prodhohen ose përpunohen vetëm të mira të akcizave dhe prodhime sekondare të cilat në vete përbajnjë të mira të akcizave. Nëse gjatë prodhimit dhe përpunimit të të mirave të akcizës shkaktohen prodhime sekundare të cilat nuk janë të mira të akcizave ose të cilat në përbërjen e vet nuk përbajnjë të mira të akcizave, ruajtja e tyre në depon e akcizave është e lejuar vetëm me miratim paraprak të organit kompetent doganor.

(2) Përveç veprimeve nga paragrafi (1) i këtij neni, në magazinën e akcizave lejohet kryerja e veprimitarive tjera të ndërlidhura me të mirat e akcizave vetëm me leje paraprake nga organi doganor.

(3) Në magazinën e akcizave mund të gjinden vetëm ato prodhime, lëndë të para dhe gjysmë prodhime të cilat janë të nevojshme për prodhimitarët ose përpunimin e të mirave të akcizave.

(4) Në një magazinë të akcizave mund të prodhohet dhe përpunohet vetëm një grup i të mirave të akcizave.

Neni 18
Magazina e akcizave për magazinimin e të mirave të akcizës

(1) Në magazinën e akcizave mbajtësi mund të magazinojë më shumë grupe të mirave të akcizave, me kusht që të jenë fizikisht të ndara dhe të mundësohet pamje sipas grupeve, llojeve dhe emërtimit tregtar të të mirave të akcizave.

(2) Ruajtja e prodhimeve tjera të cilat nuk janë të mira të akcizave në magazinët e akcizave lejohet vetëm me leje paraprake të organit kompetent doganor në rastet kur janë të domosdoshme për prodhimin e të mirave të akcizave.

(3) Organi kompetent doganor mund të lejojë në një magazinë të akcizave, kur këtë e mundësojnë karakteristikat teknologjike të akcizave, të magazinohen të mirat e akcizave në më shumë mbajtës të depove të akcizave, në rastet kur bëhet fjalë për llojin e njëjtë të të mirave të akcizës dhe nëse kjo pengon shkaktimin e humbjes material-financiare të mbajtësit të magazinës së akcizave. Me llojin e njëjtë të të mirave të akcizës nënkuptohen të mirat të cilat janë të radhitura në numër të njëjtë tarifor nga Nomenklatura e tarifës doganore, siç është e cekur në lejen e akcizës.

(4) Në magazinën e akcizave mund të magazinohen të mira të akcizave në organin e administratës shtetërore të Republikës së Maqedonisë në pajtim me dispozitat nga sfera e rezervave të detyrueshme të naftës.

(5) Në rastet kur të mirat e akcizave magazinohen së bashku në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni, mbajtësit e magazinës së akcizave përgjigjen solidarisht për rastet e paraqitjes së akcizave në pajtim me nenin 9 paragrafin (3) të këtij neni.

Neni 19
Kushtet teknike për pajisjen e magazinës së akcizës

(1) Në magazinën e akcizave mund të gjendet vetëm pajisje e cila është e nevojshme për prodhimitari, përpunim, magazinim, pranim ose dërgim të të mirave të akcizave.

(2) Magazina e akcizave duhet të jetë e pajisur në mënyrë e cila siguron përcaktimin e saktë e sasive të mirave të akcizave. Magazina e akcizave pajiset me pajisje matëse për përcaktimin e sasive fizike sipas njësive matëse të përcaktuara për të mirat e veçanta të akcizave. Pajiset matëse vendosen në mënyrë që do të mundësojnë përcaktimin e sasive të mirave të akcizës dhe sasive të mirave që e lëshojnë magazinën e akcizave.

Neni 20
Kushtet sasiore të magazinës së akcizës

(1) Leja e akcizave lëshohet për persona të cilët kryejnë ose kanë për qëllim të kryejnë veprimtari nga sfera e akcizave, nëse në një vit kalendarik të magazinës së akcizave dërgohen të mira të akcizave në sasinë e përcaktuari si vijon:

1) ga magazina e akcizave për prodhimet e duhanit dërgohen së paku 500 milionë copë cigare ose

2) nga magazina e akcizës për energjetë dërgohen së paku:

- 50 milionë litra karburante të lëngëta ose
- 10 milionë kilogramë vaj për ndezje (mazut) ose
- 10 milionë kilogram gaz të lëngët të naftës.

(2) Nëse një leje e akcizave përfshinë më shumë magazina të akcizave, sasitë nga paragrafi (1) të këtij neni kanë të bëjnë për të gjitha magazinat e akcizave së bashku.

(3) Nëse magazina e akcizave fillon me punë gjatë vitit, sasitë nga paragrafi (1) i këtij neni për vitin e parë përcaktohen në mënyrë përkatëse me kohën e punës së magazinës.

(4) Nga sasitë e paragrafit (1) të këtij neni mund të ketë lëshime në bazë të miratimeve të veçanta nga organi kompetent doganor, nëse kërkuesi i lejës së akcizës ose mbajtësi i magazinës së akcizës, nuk e ka realizuar sasinë e përcaktuari për shkak të fuqisë madhore, rrethana të paparashikuara ose nëse me këtë pengohet shkaktimi i humbjeve më të mëdha materiale-financiare.

(5) Sositë nga paragrafi (1) pika 2) alineja 1 e këtij nenii, nuk zbatohet gjatë prodhimit të energjetikëve nga vajërat e hedhur.

(6) Sasia nga paragrafi (1) pika 2) alineja 3 e këtij nenii, nuk zbatohet gjatë prodhimit të cilindrave metalikë për gaz të cilat nuk mbushen përsëri.

(7) Sasia nga paragrafi (1) pika 2) të këtij nenii nuk zbatohet kur leje të akcizës kërkon organi i administratës shtetërore të Republikës së Maqedonisë, si dhe Drejtoria e Rezervave të Detyrueshme të Naftës dhe Derivateve të Naftës dhe Agjencia për Rezerva të Mallrave kompetente për magazinimin e rezervave të detyrueshme të naftës dhe mallrave.

Neni 21

Kushtet për dhënien e lejes së akcizës

(1) Leja e akcizës i jepet personit i cili i plotëson këto kushte:

1) kryen ose ka për qëllim të kryejë veprimtari të ndërlidhur me të mirat e akcizës dhe ka seli në Republikën e Maqedonisë;

2) mban sipas rregullës libra afaristë me dispozitat në fuqi dhe rregullisht dorëzon llogari vjetore në dy vitet e fundit;

3) kundër të cilit nuk është ngritur procedurë përfalimentim ose likudim;

4) të mos jetë i dënuar me vendim të plotfuqishëm gjyqësor me dënim pa kusht me burg përvërt të kyer penale nga sfera e tatimeve dhe doganave dhe me vendim të plotfuqishëm gjyqësor të mos ketë ndalesë për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalesë të përkohshme për kryerjen e veprimtarisë dhe ndalesë të përhershme për kryerjen e veprimtarisë së veçantë;

5) t'i ketë të paguara të gjitha borxhet në bazë të tatimeve dhe obligimeve tatumore;

6) ka të vendosura standarde përkatëse për sigurinë të cilat llogariten si të plotësuara kur kërkesi dëshmon se mban masa përkatëse të cilat e garantojnë sigurinë e sferave të integrititetit fizik dhe kontolle të qasjes, procese logistike dhe manipulim me të mirat e akcizave, të punësuarve dhe identifikimin e partnerëve të tij afarist;

7) i plotëson kushtet për shkëmbim elektronik të dhënavë dhei;

8) para lëshimit të lejes së akcizës parashtron garanci për sigurimin e borxhit të akcizës që është paraqitur ose që mund të paraqitet.

(2) Leja e akcizave nuk mundet të lëshohet në rastet kur nuk është plotësuar njëri nga kushtet e paragrafit (1) të këtij neni.

(3) Ministri i Financave e përcakton mënyrën e dëshmimit të plotësimit të kushteve për dhënien e lejes së akcizës.

Neni 22

Kërkesa për dhënien e lejes së akcizës

(1) Leja e akcizave jepet në bazë të kërkesës së parashtruar në organin kompetent doganor.

(2) Ministri i Financave e përcakton përbajtjen e kërkesës dhe dokumentacionin e nevojshëm për dhënien e lejes së akcizës.

Neni 23

Dhënia e lejes së akcizës

(1) Lejen e akcizave e jep organi kompetent doganor.

(2) Leja e akcizës mund të përfshijë një ose më shumë magazina të akcizave.

(3) Leja e akcizës nuk mund t'i bartet personit tjetër.

(4) Organi kompetent doganor me kërkesë të lëshimit të lejes së akcizës në afat prej 60 ditëve nga dita e pranimit të kërkesës. Me çdo veprim të ndërmarrë për plotësimin e kërkesës, afati ndërpritet.

(5) Lejën e akcizës organi kompetent e lëshon pas dorëzimit dhe pranimit të garancisë së nenit 30 të këtij ligji.

(6) Leja e akcizës jepet për kohë të pacaktuar, përvëç nëse nuk është e shënuar ndryshe.

(7) Organi doganor kompetent mban Regjistër elektronik të lejeve të akcizave me magazinat e lejuara të akcizave.

(8) Ministri i Financave e përcakton mënyrën e lëshimit të lejeve dhe përbajtjen e Regjistrat elektronik të lejeve të akcizave me magazinat e lejuara të akcizave.

Neni 24

Obligimet e mbajtësit të magazinës së akcizave

(1) Mbajtësi i magazinës së akcizave është i obliguar:

1) të sigurojë ruajtje përkatëse të mirave të akcizës në magazinë e akcizave;

2) t'i mbikëqyr dhe t'i deklarojë tek organi doganor të gjitha procedurat e prodhimit, përunimit, magazinimit, dërgimit dhe pranimit të të mirave të akcizave;

3) t'i konstatojë humbjet, përkatësisht deficitet e të mirave të akcizave dhe ta informojë organin kompetent doganor;

4) të kontrollojë nëse ekzistonë çfarëdo lloji të parregullsive në punën e magazinës së akcizave;

5) të sigurojë kushte për kryerjen pa pengesë të mbikëqyrjes dhe kontrollit;

6) të mbajë evidencë të rregullt dhe të saktë të të mirave të akcizave;

7) ta përcjellë sigurimin e akcizave dhe nëse është e nevojshme ta rrisë shumën e garancisë dhei

8) ta informojë organin kompetent doganor për çdo ndryshim të dhënavë dhe/ose kushteve në të cilat është lëshuar leja e akcizave dhe të kërkojë ndryshim të lejes së akcizës.

(2) Nëse organi kompetent doganor konstaton se mbajtësi i magazinës së akcizave nuk i plotëson ose nuk i ka plotësuar obligimet nga paragrafi (1) i këtij neni, do t'i përcaktojë afat në të cilin parregullsitë e përcaktuara doemos duhet të mënjanohen, mund të ngritë procedurë përkohshme për shfuqizimin e lejes së akcizës.

(3) Ministri i Financave e përcakton mënyrën e plotësimit të obligimeve nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 25

Ndryshimi i lejes së akcizës

(1) Mbajtësi i magazinës së akcizës në rast të ndryshimit dhe plotësimit të dhënavës në lejen e akcizës parashtron kërkesë për ndryshimin e lejes së akcizës në organin kompetent doganor.

(2) Organi kompetent doganor vendojnë afat prej 60 ditëve nga dita e dorëzimit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Ministri i Financave e përcakton përbajtjen e kërkesës për ndryshimin e lejes së akcizës dhe dokumentacionin e nevojshëm.

Neni 26

Ndërprerja e vlefshmërisë së lejes së akcizës

(1) Leja e akcizës shfuqizohet:

1) nëse mbajtësi i magazinës së akcizës – person fizik vdes;

2) me ndërprerjen e ekzistimit të personit juridik mbajtës i magazinës së akcizës;

3) me kërkesë të mbajtësit të magazinës së akcizës dhe

4) nëse organi kompetent doganor e anulon lejen e akcizës.

(2) Ograni kompetent doganor me detyrë zyrtare e anulonlejen e akcizës nëse konstaton se:

1) mbajtësi i depose së akcizës nuk i plotëson më kushtet e përcaktuar në të;

2) ndërpritet ekzistimi i shkaqeve dhe kushteve në bazë të cilave është dhënë leja e akcizave;

3) leja është lëshuar në bazë të informatave jo të plota dhe pasakta.

4) mbajtësi i magazinës së akcizave nuk i ka mënjanuar parregullsitë në afatin e përcaktuar nga organi kompetent doganor;

5) ka filluar procedura e falimentimit ose likudimit;

6) shuma e garantuar nuk është e mjaftueshme, ndërsa mbajtësi i magazinës së akcizave nuk e ka rritur shumën e garanuat e ose nuk ka dorëzuar garanci të re në periudhën kohore të përcaktuar nga organi kompetent doganor;

7) mbajtësi i magazinës së akcizave nuk ka kryer asnjë aktivitet në dymbëdhjetë muaj të njëpasnjëshëm, përvèç në rast të fuqisë madhore, rrithana të pa parapara ose nëse me këtë pengohet shkaktimi i humbjeve më të mëdha financiare dhe

8) mbajtësi i magazinës së akcizave është i dënuar me vendim të plotfuqishëm gjyqësor me dënim pa kusht me burg për vepër të kyer penale nga sfera e tatimeve dhe doganave dhe me vendim të plotfuqishëm gjyqësor ka ndalesë për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalesë të përkohshme për kryerjen e veprimtarisë së veçantë dhe ndalesë të përhershme për kryerjen e veprimtarisë së veçantë.

(3) Me ndërprerjen e vlefshmërisë së lejes së akcizës e njëjtë shlyhet nga Regjistri elektronik për leje të akcizave me magazinat e miratuarat e akcizave.

Neni 27 Pranues i regjistruar

(1) Pranuesi i regjistruar në kuadër të veprimtarisë së vet mund të pranojë të mira të akcizës nga vendi tjetër anëtar në procedurë të mirëmbajtjes së akcizës, në bazë të lejes së dhënë nga organi kompetent doganor, por nuk ka të drejtë të magazinojë, as të dërgojë të mira të akcizës në procedurë të prolongimit të akcizave.

(2) Lejen nga paragrafi (1) i këtij neni e lëshon organi kompetent doganor pas kërkesës së paraqitur.

(3) Leja i jetet parashtruesit të kërkesës dhe nuk mund t'i bartet personit tjetër. Leja nuk do t'i lëshohet personit i cili nuk ia ka paguar në kohë dhe plotësisht borxhin e akcizave, tatimit dhe doganës, personit i cili ka bërë kundërvajtje më të rëndë të akcizave, tatimeve dhe doganave ose e ka përsëritur shkeljen e dispozitive të akcizave dhe doganave dhe personave të cilët nuk i kanë plotësuar kushtet për shkëmbim elektronik të dhënave lidhur me lëvizjen e të mirave të akcizës.

(4) Pranuesi i regjistruar është i obliguar që t'i plotësojë këto kushte:

1) të dorëzojë garanci në organin kompetent doganor për sigurimin e pagesës së akcizave para se të fillojë pranimi i të mirave të akcizës në procedurë të prolongimit të akcizës;

2) pas përfundimit të lëvizjes së të mirave të akcizës duhet t'i inkorporojë në evidencë të gjitha të mirat e akcizave të cilat janë pranuar në procedurë të prolongimit të akcizës me emrin tregtar dhe shenjën tarifore të Nomenklatures së Tarifës doganore, sasisë, datës së pranimit, dërguesin dhe numrin referues të lëvizjes së dokumentit të akcizës;

3) ta informojë organin kompetet doganor për çdo ndryshim të të dhënave në leje si dhe ndryshimet statusore në afat prej pesë ditëve nga dita e shkaktimit të ndryshimit;

4) të sigurojë mbikëqyrje të pandërpërre dhe kontroll mbi punën e tij;

5) të mos jetë i dënuar me vendim të plotfuqishëm gjyqësor me dënim pa kusht me burg për vepër të kyer penale nga sfera e tatimeve dhe doganave dhe me aktvendim të plotfuqishëm gjyqësor të mos ketë ndalesë për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalesë të përkohshme për kryerjen e veprimtarisë së veçantë dhe

6) ka të vendosura standarde përkatëse për sigurinë të cilat llogariten si të plotësura kur paashtruesi dëshmon se mban masa përkatëse të cilat e garantojnë sigurinë e sferave të integritetit fizik dhe kontolle të qasjes, procese logistike dhe menaxhim me të mirat e akcizave, të punësuarve dhe identifikimin e partnerëve të tij afaristë.

(5) Shumën e garancisë së të mirave të akcizës të cilat pranohen në procedurë të prolongimit të akcizës nga vendi tjetër anëtar e përcaktion organi kompetent doganor, varësisht nga shuma e akcizës e cila mund të shkaktohet.

(6) Pagesa e akcizës nuk duhet medoemos të sigurohet në rastet kur nga vendi tjetër anëtar pranohen të mira të akcizës për të cilat shuma e akcizave është zero denarë.

(7) Leja për pranues të regjistruar lëshohet në kohë të pacaktuar, përvèç nëse ndryshe nuk kërkohet nga ana e parashtuesit.

(8) Organ kompetent doganor mban Regjistër elektronik të lejeve për pranues të regjistruar.

(9) Lejes për pranues të regjistruar i ndërpritet vlefshmëria:

1) nëse poseduesi i lejes vdes;

2) me ndërprerjen e ekzistimit të personit juridik posedues i lejes;

3) me kërkesë të pranuesit të regjistruar;

4) nëse organi kompetent doganor e anulon lejen dhe

5) pas skadimit të vlefshmërisë së lejes.

(10) Ograni kompetent doganor me detyrë zyrtare e heq lejen e akcizës nëse konstaton se:

1) pranuesi i regjistruar tanimë nuk i plotëson kushtet e cekura në leje;

2) nuk mundësohet kryerja e mbikëqyrjes përkatëse dhe kontrollit;

3) shuma e garancisë nuk është e mjaftueshme, pranuesi i regjistruar nuk e ka rritur shumën e garanuat e ose nuk ka dorëzuar garanci të re në periudhën kohore të përcaktuar nga organi kompetent doganor;

4) leja është lëshuar në bazë të të dhënave të paplotësuar dhe të pasakta;

5) pranuesi i regjistruar nuk i ka mënjanuar parregullsitë në afat të përcaktuar nga organi kompetent i doganës;

6) pranuesi i regjistruar është i dënuar me vendim të plotfuqishëm gjyqësor me dënim pa kusht me burg për vepër të kyer penale nga sfera e tatimeve dhe doganave dhe me aktvendim të plotfuqishëm gjyqësor i është shqiptuar ndalesë për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalim i përkohshëm për kryerjen e veprimtarisë dhe ndalim i përhershëm për kryerjen e veprimtarisë së veçantë dhe

7) pranuesi i regjistruar nuk i pranon të mirat në procedurën e prolongimit të aksioneve nga vendi tjetër anëtar për punë komerciale në afat prej gjashtë muajve nga data e regjistrimit.

(11) Me ndërprerjen e vlefshmërisë së lejes për pranues të regjistruar, leja e pranuesit të regjistruar shlyhet nga Regjistri elektronik i lejeve për pranues të regjistruar.

Neni 28

Pranuesi i regjistruar periodik

(1) Pranuesi i regjistruar periodik нё куадër тë veprimtarisë сё тij vetëm përkohësish pranon тë mira тë akcizave nga vendi tjetër anëtar нё procedurë тë prolongimit тë akcizës, нё bazë тë lejes сё lëshuar nga organi kompetent doganor, që ёshtë i kufizuar нё sasi тë caktuar тë тë mirave тë akcizave, një dërgues dhe нё periudhë тë caktuar kohore.

(2) Me pranim тë përkohshëm тë тë mirave тë akcizës llogaritet pranimi i тë mirave тë akcizës nga vende tjera anëtarë нё procedurë тë prolongimit тë akcizës deri нё tri herë gjatë një viti kalendarik, për çdo kategori тë тë mirave тë akcizës.

(3) Lejen nga paragrafi (1) i këtij neni e lëshon organi kompetent doganor me kërkësë тë dorëzuar.

(4) Leja i jepet parashtruesit тë kërkësës pa тë drejtën e bartjes personit tjetër. Leja nuk do t'i lëshohet personit i cili nuk e ka paguar нё kohë dhe plotësisht borxhin e akcizave, tatimit dhe doganës, personit i cili ka bërë kundërvajtje më тë rëndë тë akcizave, tatimeve dhe doganave ose e ka përsëritur shkeljen dispozitave тë akicizave dhe doganave dhe personave тë cilët nuk i kanë plotësuar kushtet për shkëmbim elektronik тë тë dhënavë lidhur me lëvizjen e тë mirave тë akcizave.

(5) Pranuesi i regjistruar periodik ёshtë i obliguar që т'i plotësojë këto kushte:

1) тë dorëzojë garanci нё organin kompetent doganor për sigurimin e pagesës сё akcizës para se тë fillojë тë pranojë тë mirave тë akcizës нё procedurë тë prolongimit тë akcizës;

2) pas përfudnimit тë lëvizjes сё тë mirave тë akcizës duhet t'i inkorporojë нё evidencë тë gjitha тë mirat e akcizës тë cilat janë pranuar нё procedurë тë prolongimit тë akcizës sipas llojit dhe shenjës tarifore тë Nomeklaturës сё Tarifës doganore, sasisë, datës сё pranimit, dërguesi dhe numri referues i lëvizjes сё dokumentit тë akcizës;

3) ta informojë organin kompetent doganor për çdo ndryshim тë тë dhënavë тë cekura нё leje;

4) тë sigurojë mbikëqyrje тë pandërprerë dhe kontroll mbi punën e tij dhe

5) тë mos jetë i dënuar me vendim тë plotfuqishëm gjyqësor me dënim pa kusht me burg për vepër тë kyer penale nga sféra e tatimeve dhe doganave дhe me aktvendim тë plotfuqishëm gjyqësor тë mos ketë ndalesë për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalesë тë përkohshme për kryerjen e veprimtarisë сё веçantë.

(6) Lartësinë е garancisë сё тë mirave тë akcizës тë cilat pranohen нё procedurë тë prolongimit тë akcizës nga vendi tjetër anëtar e përcakton organi kompetent doganor, varësish nga shuma e akcizës e cila mund тë shkaktohet.

(7) Pagesa e akcizës nuk duhet medoemos тë jetë e siguruar нё rastet kur nga vendi tjetër anëtar pranohen тë mira тë akcizës për тë cilat shuma e akcizave ёshtë zero denarë.

(8) Organ kompetent doganor mban Regjistër elektronik тë lejeve për pranues тë regjistruar periodikë.

(9) Leja nga paragrafi (1) i këtij neni shfuqizohet:

1) нёсе poseduesi i lejes vdes;

2) me ndërprerjen e ekzistimit тë personit juridik posedues i lejes;

3) me kërkësë тë poseduesit тë lejes;

4) нёсе organi kompetent doganor и heq lejen;

5) pas kalimit тë afatit тë vlefshmërisë сё lejes;

6) me inkorporimin e sasisë сё plotë тë тë mirave тë akcizës тë cekura нё leje, nga vendet tjera anëtarë dhe

7) me ndërprerjen e lëvizjes сё тë mirave тë akcizave.

(10) Ograni kompetent doganor me detyrë zyrtare e heq lejen нёсе konstaton se:

1) pranuesi i regjistruar tanimë nuk i plotëson kushtet e cekura нё leje;

2) nuk mundësohet kryerja e mbikëqyrjes përkatëse dhe kontrollit;

3) leja ёshtë lëshuar нё bazë тë тë dhënavë тë plotësuara dhe тë pasakta;

4) pranuesi i regjistruar periodik nuk i ka mënjanuar parregullsitë нё afat тë përcaktuar nga organi kompetent i doganës dhe

5) pranuesi i regjistruar periodik ёshtë i dënuar me vendim тë plotfuqishëm gjyqësor me dënim pa kusht me burg për vepër тë kyer penale nga sféra e tatimeve dhe doganave дhe me aktvendim тë plotfuqishëm gjyqësor тë mos ketë ndalesë për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalesë тë përkohshme për kryerjen e veprimtarisë сё веçantë.

(11) Me ndërprerjen e vlefshmërisë сё lejes për regjistrimin e pranuesit periodik, leja e pranuesit тë regjistruar shlyhet nga Regjistri elektronik тë lejeve për pranues тë regjistruar.

Neni 29
Dërguesi i regjistruar

(1) Dërguesi i regjistruar нё куадër тë veprimtarisë сё vet тë regjistruar mundet pas lëshimit тë тë mirave тë akcizës тë importuar нё qarkullim тë lirë нё pajtim me dispozitat e Ligjit doganor тë Bashkimit, тë dërgojë тë mira тë akcizave нё procedurë тë prolongimit тë akcizës нё destinacion munden ato т'i pranojnë personat e autorizuar тë cilët punojnë нё procedurë тë prolongimit тë akizës. Dërguesi i regjistruar doemos duhet тë marrë leje nga organi kompetent doganor. Dërguesi i regjistruar nuk ka тë drejtë тë pranojë as тë magazinojë тë mira тë akcizave нё procedurë тë prolongimit тë akizës.

(2) Lejen nga paragrafi (1) i këtij neni e lëshon organi kompetent doganor нё bazë тë kërkësës сё dorëzuar.

(3) Leja i jepet parashtruesit тë kërkësës pa тë drejtën e bartjes personit tjetër. Leja nuk do t'i lëshohet personit i cili nuk e ka paguar нё kohë dhe plotësisht borxhin e akcizave, tatimit dhe doganës, personit i cili ka bërë kundërvajtje më тë rëndë тë akcizave, tatimeve dhe doganave ose e ka përsëritur shkeljen dispozitave тë akicizave dhe doganave dhe personave тë cilët nuk i kanë plotësuar kushtet për shkëmbim elektronik тë тë dhënavë lidhur me lëvizjen e тë mirave тë akcizës.

(4) Leja për dërgues тë regjistruar lëshohet нё kohë тë pacaktuar, përvëc нёсе ndryshe nuk kërkohet nga ana e parashtruesit.

(5) Dërguesi i regjistruar ёshtë i obliguar që та informojë organin kompetet doganor për çdo ndryshim тë тë dhënavë нё leje si dhe ndryshimet statusore нё afat prej pesë ditëve nga dita e shkaktimit тë ndryshimit;

(6) Dërguesi i regjistruar ёshtë i obliguar që т'i plotësojë këto kushte:

1) тë dorëzojë garanci нё organin kompetent doganor për sigurimin e pagesës сё akcizës para se тë fillojë тë dërgojë тë mira тë akcizës нё procedurë тë prolongimit тë akcizës;

2) тë mbajë evidencë për importuesit дhe тë mirat e akcizës тë dërguara sipas llojit, emrit tregtar дhe shenjës tarifore, sasisë, vendit дhe datës сё dërgesës, pranuesi i тë mirave тë akcizës дhe numri referues i lëvizjes сё dokumentit тë akcizës;

3) ta informojojë organin kompetent doganor pér çdo ndryshim tē tē dhënavë tē cekura nē leje;

4) tē sigurojë mbikëqyrje tē pandërprerë dhe kontroll mbi punën e tij dhe

5) tē mos jetë i dënuar me vendim tē plotfuqishëm gjyqësor me dënim pa kusht me burg pér vepër tē kyer penale nga sfera e tatimeve dhe doganave dhe me aktvendim tē plotfuqishëm gjyqësor tē mos ketë ndalesë pér kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalesë tē përkohshme pér kryerjen e veprimtarisë dhe ndalesë tē përhershme pér kryerjen e veprimtarisë së veçantë.

(7) Organi kompetent doganor mban Regjistër elektronik tē pëlqimeve pér dërgues tē regjistruar.

(8) Leja nga paragrafi (1) i këtij neni shfuqizohet:

1) nëse poseduesi i lejes vdes;

2) me ndërprerjen e ekzistimit tē personit juridik posedues i lejes;

3) me kërkesë tē poseduesit tē lejes;

4) nëse organi kompetent doganor e anulon lejen dhe

5) pas skadimit tē afatit tē vlefshmërisë së lejes.

(9) Ograni kompetent doganor me detyrë zyrtare e heq lejen e akcizës nëse e konfirmon se:

1) dërguesi i regjistruar tanimë nuk i plotëson kushtet e cekura nē leje;

2) nuk mundësohet kryerja e mbikëqyrjes përkatëse dhe kontrollit;

3) shuma e garantuar pér sigrimin e akcizës nuk është e mjaftueshme, pranuesi i regjistruar nuk e ka rritur shumën e garanatuar ose nuk ka dorëzuar garanci tē re nē periudhën kohore tē përcaktuar nga organi kompetent doganor;

4) leja është lëshuar nē bazë tē tē dhënavë tē paplotësuara ose tē pasakta;

5) dërguesi i regjistruar nuk i ka mënjanuar parregullsitë nē afatin e përcaktuar nga organi kompetent i doganë dhe

6) dërguesi i regjistruar është i dënuar me vendim tē plotfuqishëm gjyqësor me dënim pa kusht me burg pér vepër tē kryer penale nga sfera e tatimeve dhe doganave dhe me aktvendim tē plotfuqishëm gjyqësor tē mos ketë ndalesë pér kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalesë tē përkohshme pér kryerjen e veprimtarisë dhe ndalesë tē përhershme pér kryerjen e veprimtarisë së veçantë.

(10) Me ndërprerjen e vlefshmërisë së lejes pér regjistrimin e dërgues, leja e pranuesit tē regjistruar shlyhet nga Regjistri elektronik i lejeve pér dërgues tē regjistruar.

Neni 30

Garancia pér sigrimin e borxhit tē akcizës

(1) Mbajtësi i magazinës së akcizës dhe pronari i lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës janë tē obliguar nē organin doganor kompetent tē dorëzojnë garanci pér sigrimin e pagimit tē borxhit tē akcizës i cili mund tē shkaktohet pér tē mirat e akcizës tē cilat gjenden nē procedurë tē prolongimit tē akcizës nē pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(2) Pranuesi i regjistruar, pranuesi i regjistruar periodik dhe dërguesi i regjistruar janë tē obliguar nē organin kompetent doganor tē dorëzojnë garanci pér sigrimin e borxhit tē akcizës, i cili mund tē shkaktohet pér tē mirat e akcizës tē cilat gjenden nē procedurën e prolongimit tē akcizës nē pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(3) Mbajtësi i magazinës së akcizëve, prodhuesi ose importuesi, si dhe prodhuesi i vogël i pavarur i alkoolit etlik dhe piuje alkoolike tē forta pér qëllime komerciale – destileri e vogël janë tē obliguar nē organin kompetent doganor tē dorëzojnë garanci pér sigrimin e borxhit tē akcizëve i cili mund tē shkaktohet nga markat e têrhequra tē akcizës.

(4) Shuma e garancisë pér sigrimin e borxhit tē akcizave që mund tē shkaktohet pér tē mirat e akcizave tē cilat janë prodhuar, përpunuar, magazinuar ose pranohen nē magazinën e akcizave nē procedurën e prolongimit tē akcizës, si dhe shuma e garancisë pér sigrimin e borxhit tē akcizave që mund tē shkaktohet pér tē mirat e akcizave tē cilat pranohen, magazinohen dhe përdoren nē vendin e shfrytëzimit tē privilegjuar, e përcakton organi kompetent tatimor varësish nga shuma e borxhit tē akcizave që mund tē shkaktohet nē periudhën e akcizave.

(5) Organi kompetent doganor mund tē përcaktojë edhe shumë më tē vogël tē garancisë pér sigrimin e borxhit tē akcizave që mund tē shkaktohet nga shuma e përcaktuar nē paragrafin (4) tē këtij neni me kusht që personat nga paragrafi (1) tē këtij neni tē sigurojnë sistem tē mjaftueshëm pér menaxhim me evidencën komerciale, e cila mundëson kontolle përkatëse doganore dhe pronesi tē dëshmuar.

(6) Nëse një person është mbajtës i më shumë magazinave tē akcizave, mund tē dorëzojë granci e cila do tē jetë pér tē gjithë magazinat e akcizave. Sigurimi i borxhit tē akcizave i shkaktuar nga markat e ngritura tē akcizave nga paragrafi (3) i këtij neni mund tē përfshihet nē shumën e garancisë nga paragrafi (4) tē këtij neni, por nē këtë rast dispozitat e paragrafit (5) tē këtij neni nuk zbatohen pér shumën e garancisë pér sigrimin e borxhit tē akcizave që mund tē shkaktohet nga markat e têrhequra tē akcizave nga paragrafi (3) i këtij neni.

(7) Në rast tē ndërprerjes së vlefshmërisë së lejes së akcizës ose lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizave, garancia mund tē lirohet nëse është e paguar akciza pér tē mirat e akcizës tē rezervave dhe tē mirat e akcizës pér tē cilat është shkaktuar obligimi i pagesës para ndërprerjes së vlefshmërisë së lejes së akcizës ose tē lejes pér shfrytëzues tē autorizuar, si dhe nē rastet kur borxhi i akcizave më shumë nuk mund tē shkaktohet pér tē mirat e akcizës tē cilat kanë lëvizur nē procedurën e prolongimit tē akcizës.

(8) Obliguesit e akcizës nē organin kompetent doganor dorëzojnë kërkesë pér pranimin e garancisë pér sigrimin e borxhit tē akcizës. Organi kompetent doganor pas pranimit tē garancisë pér sigrimin e borxhit tē akcizës, e fut nē evidencën e vet.

(9) Garancia nuk parashtrohet pér tē mirat e akcizës shuma e së cilës nē pajtim me dispozitat e këtij ligji arrin zero denarë.

(10) Garancia pér sigrimin tē borxhit tē akcizës nga paragrafi (1) tē këtij neni nuk do tē kërkohet rastet kur:

1) mbajtësi i magazinës së akcizës është organ shtetëror dhe

2) poseduesi i lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar është organ shtetëror, shkencor, institucion arsimor ose institucion shëndetësor.

(11) Ministri i Financave i përcakton përbajtjen e kërkesës pér pranimin e garancisë pér sigrimin e borxhit tē akcizës dhe mënyrën e llogaritjes së lartësisë së shumës pér sigrimin e borxhit tē akcizës si dhe dokumentacionin e nevojshëm.

Neni 31
Lloje tē garancive

(1) Garancia pér sigrim tē borxhit tē akcizës nga neten 30 dhe 35 tē këtij ligji mund tē parashtrohet nē një nga format e ardhshme:

1) garanci bankare dhe

2) depozitë me para tē gatshme.

KAPITULLI 4
LËVIZJA E TË MIRAVE TË AKCİZËS NË
PROCEDURË TË PROLOGIMIT TË AKCİZËS

Neni 32

Lëvizja e të mirave të akcizës në procedurë të prolongimit të akcizës së zonës së akcizës

(1) Lëvizja e të mirave të akcizës në procedurë të prolongimit të zonës së akcizës konsiderohet se ka filluar dhe mbaruar në Republikën e Maqedonisë.

(2) Të mirat e akcizës lëvizin në procedurë të prolongimit të akcizës në zonën e akcizës në rastet kur:

1) dërgohen nga një magazinë e akcizës në magazinë tjetër të akcizës;

2) dërgohen nga magazinë të akcizës deri në vendin e shfrytëzimit të privilegjuar të poseduesit të lejes për shfrytëzim të privilegjuar ose poseduesit të lejes nga neni 100 të këtij ligji dhe nga vendi i shfrytëzimit të privilegjuar kthehen në magazinën e akcizës me pëlqim paraprak të organit kompetent doganor;

3) dërgohen nga magazina e akcizës te zyra doganore e eksportit dhe

4) nga zyra doganore e importit, pas përfundimit të procedurës doganore dërgohen në magazinën e akcizës ose deri në vendin e shfrytëzimit të privilegjuar.

(3) Lëvizja e të mirave të akcizës në procedurën e prolongimit të akcizës fillon kur të mirat e akcizës dërgohen nga magazina e akcizës në rastet nga paragrafi (2) pikat 1), 2) dhe 3) dhe në rastet nga pika 4) të këtij nenii kur nga zyra doganore e importit pas përfundimit të procedurës doganore fuen në magazinën e akcizës ose në vendin e shfrytëzimit të privilegjuar.

(4) Lëvizja e të mirave të akcizës në procedurë të prolongimit të akcizës konsiderohet se është e përfunduar kur pranuesi do t'i marrë të mirat e akcizës ose kur të mirat e akcizës do ta lëshojnë zonën e akcizës të Republikës së Maqedonisë.

(5) Parregullsia në lëvizjen e të mirave të akcizës në procedurën e prolongimit të akcizës do të konsiderohet si shmangje nga dispozitat e paragrafit (4) të këtij nenii, përvèç rasteve nga neni 8 paragrafi (3) të këtij ligji.

(6) Nëse gjatë rrjedhës së lëvizjes së të mirave të akcizës në procedurë të prolongimit për zonë të akcizës ka ardhur deri në parregullsi, paraqitet akcizë në pajtim me ninen 8 paragrafi (2) pika 1) të këtij ligji, me ç'rast obligues tatimore do të konsiderohet personi i theksuar në ninen 9 paragrafi (1) pika 1) alineja 2 e këtij ligji.

(7) Ministri i Financave e përcaktion mënyrën e lëvizjes së të mirave të akcizës në procedurën e prolongimit të akcizës nga paragrafi (2) të këtij nenii, që fillon dhe mbaron në territorin e Republikës së Maqedonisë.

Neni 33

Lëvizja e të mirave të akcizës në procedurën e prolongimit të akcizës ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe vendeve anëtare të Bashkimit Evropian, duke përfshirë edhe lëvizjen përmes vendeve të treta ose territoreve të treta

(1) Të mirat e akcizës lëvizin në procedurë të prolongimit të akcizës, duke përfshirë lëvizjen përmes vendeve të treta ose territoreve të treta të magazinës së akcizës në Republikën e Maqedonisë ose nga vendi i eksportit në Republikën e Maqedonisë nga ana e dërguesit të regjistruar drejt:

- 1) magazinës së akcizës në vend tjetër anëtar;
- 2) pranuesit të regjistruar në vend tjetër-anëtar;

3) vendin të dorëzimit direkt të caktuar nga mbajtësi i magazinës së akcizës ose nga pranuesi i regjistruar në vend tjetër-anëtar;

4) vendi ku të mirat e akcizës e lëshojnë zonën e akcizës dhe dërgohen nga magazina e akcizës;

5) vendi i daljes në zonën e akcizës, kurse transferohen nga vendi i importit nga dërguesi i regjistruar;

6) vendi ku të mirat e akcizës e lëshojnë territorin e Bashkimit Evropian dhe

7) përfaqësítë diplomatike dhe konsullore dhe organizatat ndërkombëtare të themeluara në vend tjetër anëtar.

(2) Të mirat e akcizës lëvizin, duke përfshirë lëvizje përmes vendeve të tretë në procedurë të prolongimit të akcizës nga magazinë të akcizës në vendet tjetër anëtarë ose nga vendi i eksportit në vend tjetër anëtar ose nga dërguesi i regjistruar drejt:

1) magazina e akcizës në Republikën e Maqedonisë;

2) pranuesi i regjistruar në Republikën e Maqedonisë;

3) vendi i dërgimit të drejtpërdrejtë në Republikën e Maqedonisë, të përcaktuar nga mbajtësi i magazinës së akcizës ose nga pranuesi i regjistruar në Republikën e Maqedonisë;

4) vendi ku të mirat e akcizës e lëshojnë territorin e Bashkimit Evropian përmes Republikës së Maqedonisë dhe

5) përfaqësítë diplomatike dhe konsullore dhe organizatat ndërkombëtare të themeluara në vend tjetër anëtar.

(3) Lëvizja e të mirave të akcizës në procedurën e prolongimit të akcizës fillon kur të mirat e akcizës dërgohen nga magazina e akcizës në rastet nga paragrafi (1) të këtij nenii.

(4) Dispozitat e paragrafeve (1) dhe (2) të këtij nenii zbatohen gjithashtu për lëvizjen e të mirave të akcizës për të cilat është përcaktuar shumë e akcizës nga zero denarë, të cilat nuk lëshohen në qarkullim.

(5) Lëvizja e të mirave të akcizës në procedurë të prolongimit të akcizës konsiderohet se është e përfunduar kur pranuesi do t'i marrë të mirat e akcizës ose kur të mirat e akcizës do ta lëshojnë territorin e Bashkimit.

(6) Parregullsia në lëvizjen e të mirave të akcizës në procedurën e prolongimit të akcizës do të konsiderohet si shmangje nga dispozitat e paragrafit (5) të këtij nenii, përvèç rasteve nga neni 8 paragrafi (3) të këtij ligji.

(7) Në rastet kur gjatë lëvizjes së të mirave të akcizës në procedurën e prolongimit mes Republikës së Maqedonisë dhe shteteve-anëtare ka ardhur deri në parregullshmëri, akciza llogaritet dhe arkëtohet në Republikën e Maqedonisë në pajtim me këtë ligj, kur:

1) parregullsitë kanë ndodhur në territorin e Republikës së Maqedonisë;

2) parregullshmëria është zbuluar në Republikën e Maqedonisë, por nuk është e mundshme të konstatohet në cilin vend ka ndodhur dhe

3) të mirat e akcizës të dërguara nga Republika e Maqedonisë në vend tjetër anëtar nuk kanë arritur në destinacion dhe për të cilën gjatë lëvizjes nuk është zbuluar ndonjë parregullsi, përvèç në rastet kur dërguesi do të paraqet provë te organi kompetent për përfundimin e duhur të lëvizjes ose siguron dëshmi për vendin jashtë Republikës së Maqedonisë në të cilën ka ndodhur parregullsia, në afat prej katër muajve nga fillimi i lëvizjes së të mirave të akcizës në procedurë të prolongimit të akcizës. Akciza arkëtohet me zbatimin e shkallës së akcizës e cila vlen në ditën e dërgimit. Personit i cili ka garantuar pagesën e akcizës në rast se nuk ka qenë ose nuk mund të ishte i informuar se të mirat e akcizës nuk kanë arritur në destinacion, i miratohet periudhë prej një muaji nga dita e

njoftimit nga ana e organit doganor kompetent në Republikën e Maqedonisë pér tē siguruar dëshmi pér përfundimin e drejtë tē lëvizjes ose pér tē siguruar dëshmi pér vendin jashtë Republikës së Maqedonisë nē tē cilin ka ndodhur parregullsia.

(8) Në rastet nga paragrafi (7) pikat 2) dhe 3) tē këtij nen, nëse para skadimit të periudhës prej tri vitesh nga dita e fillimit të lëvizjes, konstatohet se parregullsia ka ndodhur nē vend tjetër anëtar dhe se akciza eshtë paguar nē Republikën e Maqedonisë, obliguesit tatumor tē akcizës nga Republika e Maqedonisë i kthehet akciza me kërkësë tē paraqitur.

Neni 34

Procedura pér lëvizje me zbatim tē dokumentit administrativ elektronik (DA-e)

(1) Lëvizja e tē mirave tē akcizës nē procedurë tē prolongimit tē akcizës eshtë e lejuar vetëm nëse eshtë e shoqëruar nga dokument administrativ elektronik (DA-e) nē sistemin e lëvizjes dhe kontrollit tē akcizës (EMCS – Excise movement and control system), me tē cilën dëshmohet se llojet e theksuara dhe sasi tē tē mirave tē akcizës do tē lëvizin nē procedurë tē akcizës sē prolonguar. Para fillimit tē lëvizjes sē tē mirave tē akcizës nē procedurë tē prolongimit tē akcizës, lëvizja regjistrohet nē sistemin e lëvizjes dhe kontroll tē tē mirave tē akcizës me çka merr numër unik administrativ referent tē lëvizjes.

(2) Me Sistemin e lëvizjes dhe kontrollit tē tē mirave tē akcizës sē tē mirave menaxhon Drejtoria Doganore.

(3) Dërguesi eshtë i obliguar tē paraqesë draft dokument administrativ elektronik nē Sistemin pér lëvizje dhe kontroll tē tē mirave tē akcizës jo më herët se shtatë ditë para datës sē fillimit tē lëvizjes sē tē mirave tē akcizës nē procedurën e prolongimit tē akcizës sē prolonguar tē theksuar nē DA-e.

(4) Sistemi pér lëvizje dhe kontroll tē tē mirave tē akcizës kryen kontroll tē tē dhënavë nē draft dokumentin administrativ elektronik. Nëse tē dhënat nē draft dokumentin administrativ elektronik nuk janë tē sakta, sistemi i dërgon mesazh dërguesit. Nëse tē dhënat nē draft dokumentin administrativ elektronik janë tē sakta, Sistemi do t'i ndajë numër unik referues administrativ dhe do t'i dërgojë mesazh pér njoftim dërguesit.

(5) Në rastet nga neni 32 paragrafi (2) pika 1) tē këtij ligji, Sistemi pér lëvizje dhe kontroll tē tē mirave tē akcizës dërgon mesazh pér njoftim te pranuesi i tē mirave tē akcizës - mbajtësi i magazinës sē akcizës, me tē cilën e përcjellë dokumentin administrativ elektronik.

(6) Në rastet nga neni 33 paragrafi (1) pikat 1), 2) dhe 5) dhe neni 36 paragrafët (1) dhe (6) tē këtij ligji, organi kompetent i vendit tē nisjes nëpërmjet Sistemit pér lëvizje dhe kontroll tē tē mirave tē akcizës menjëherë dërgon dokumentin administrativ elektronik nē organin kompetent tē destinacionit, i cili duhet ta dërgojë tek marrësi i tē mirave tē akcizës, me ç'rast pranuesi mund tē jetë pronar i magazinës sē akcizës ose marrës i regjistruar.

(7) Në rastet e eksportit, dokumenti elektronik administrativ përmes Sistemit pér lëvizje dhe kontroll tē tē mirave tē akcizës i dërgohet organit kompetent ku paraqitet deklarata doganore e eksportit.

(8) Në rastet nga neni 33 paragrafi (1) pika 6) tē këtij ligji, organi doganor kompetent i vendit tē nisjes nē Republikën e Maqedonisë, përmes Sistemit pér lëvizjen dhe kontrollin e tē mirave tē akcizës, dërgon dokumentin administrativ elektronik tek organi kompetent i vendit-anëtar ku paraqitet deklarata doganore e eksportit.

(9) Dërguesi i tē mirave tē akcizës eshtë i obliguar që transportesit tē tē mirave tē akcizës tē sigurimit tē version tē shtypur tē dokumentit administrativ elektronik ose ndonjë dokumenti tjetër komercial që i shoqëron tē mirat e akcizës, duke theksuar numrin unik referent administrative tē lëvizjes dhe sipas nevojës, e dorëzon tek organi kompetent.

(10) Dërguesi mund ta anulojë dokumentin administrativ elektronik derisa lëvizja nuk ka filluar nē kushtet e nga neni 32 paragrafi (3) tē këtij ligji.

(11) Dërguesi gjatë lëvizjes duke shfrytëzuar sistemin pér lëvizjen dhe kontrollit tē tē mirave tē akcizës dhe ta ndryshoje vendin e destinacionit dhe tē theksojë destinacion tē ri, i cili duhet tē jetë një nga destinacionet e theksuara nē ninen 32, paragrafi (2), pikat 1) dhe 3) ose nenen 33 paragrafi (1) pikat 1), 2), 3) dhe 6) tē këtij ligji.

(12) Pas pranimit tē tē mirave tē akcizës nē cilin do destinacion nga neni 32 paragrafi (2) pikat 1), 2) dhe 4), neni 33 paragrafi (1) pikat 1), 2) dhe 7) dhe neni 36 paragrafi (1) tē këtij ligji, pranuesi eshtë i detyruar pa prolongim kurse më së voni nē afat prej pesë ditësh punë pas mbarimit tē lëvizjes tē paraqesë vërtetim tē pranimit, duke përdorur Sistemin pér lëvizje dhe kontrollin e tē mirave tē akcizës, përvëç nē rastet veçanërisht tē arsyeshme, tē miratuar nga organ kompetent.

(13) Sistemi i lëvizjes dhe kontrollit tē tē mirave tē akcizës kryen kontroll elektronik tē tē dhënavë nē vërtetimin pér pranim. Nëse tē dhënat nē vërtetimin e pranimit nuk janë tē sakta, sistemi menjëherë dërgon mesazh me njoftim tek pranuesi. Nëse tē dhënat nē vërtetimin pér pranim janë tē sakta, Sistemi pér lëvizje tē mallrave dhe kontroll tē tē mirave tē akcizës i dërgon mesazh pranuesit tē tē mirave tē akcizës se vërtetimi i pranimit eshtë regjistruar.

(14) Në rastet e eksportit, konfirmimi i eksportit kryhet nē pajtim me dispozitat doganore me ç'rast sistemi i lëvizjes dhe kontrollit tē tē mirave tē akcizës deri te dërguesi i tē mirave tē akcizës dërgon mesazh me njoftim pér përfundimin e procedurës sē lëvizjes dhe vërtetim pér eksport tē kryer.

(15) Me marrëveshje bilaterale ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe vendit tjetër anëtar mund tē miratohet procedurë e thjeshtësuar e lëvizjes sē tē mirave tē akcizës kur i njëjtë dërgues shpesh dhe rregullisht dërgon tē mira tē akcizës nē procedurë pér prolongim tē akcizës tē tē njëjtë pranuesit, duke përfshirë lëvizjet nëpër tubacione fiksë.

(16) Me përjashtim nga neni 34 paragrafi (1) tē këtij ligji, kur lëvizja e tē mirave tē akcizës nga neni 32 paragrafi (2) pika 1) e këtij ligji nē tërësi zhvillohet nē zonën e akcizës edhe atë ndërmjet magazinave tē akcizës tē tē njëjtë mbajtës, kurse pér këtë ekziston nevojë ekonomike dhe nuk prishen parimet tatumore, Drejtoria Doganore mund ta miratojë thjeshtimin e procedurës sē lëvizjes, duke përfshirë mundësinë pér shmanje nga nevoja pér shfrytëzimin e Sistemit tē kontrollit tē lëvizjes duke zbatuar dokument administrativ tē thjeshtësuar nē formë nē letër. Zbatimi i dokumentit administrativ tē thjeshtësuar miratohet nē procedurën pér lëshimin ose ndryshimin e lejes sē akcizës.

(17) Ministri i Financave e përcakton mënyrën e plotësimit tē dokumentit administrativ elektronik, formën dhe përbajtjen e mesazhevë dhe kodeksin e shifrave që përdoren gjatë plotësimit tē dokumentit administrativ elektronik, si dhe zbatimin e dokumentit tē thjeshtësuar administrativ.

Neni 35

Garancia pér sigurimin e borxhit tē akcizës pér lëvizjen e tē mirave tē akcizës nē procedurë tē prolongimit tē akcizës

(1) Pér tē mirat e akcizës që lëvizin nē procedurë tē prolongimit tē zonës së akcizës, detyrimisht paraqitet garanci pér sigurimin e borxhit tē akcizës që mund tē lindë, përvëç nē tastet kur tē mirat e akcizës dërgohen përmes tubacioneve fikse nē territorin e Republikën së Maqedonisë ose kur tē mirat e akcizës lëvizin ndërmjet magazinave tē akcizës tē mbajtësit tē njëjtë.

(2) Garanci pér sigurimin e borxhit tē akcizës pér lëvizjen e tē mirave tē akcizës nē procedurë tē prolongimit tē akcizës paraqet mbajtësi i magazinës së akcizës, transportuesi, pronari i tē mirës së akcizës ose pranuesi.

(3) Pér tē mirat e akcizës që lëvizin nē procedurë tē prolongimit tē akcizës ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe vendit tjetër anëtar, detyrimisht parashtronhet garanci, përvëç rastet kur ato dërgohen përmes tubacioneve fikse me marrëveshje bilaterale.

(4) Shuma e garancisë pér tē mirat e akcizës që lëvizin nē procedurë tē prolongimit tē akcizës nē zonën e akcizës, përaktohet nē lartësi tē borxhit tē akcizës që mund tē ndodhë pér ato tē mira tē akcizës.

(5) Shuma e garancisë pér tē mirat e akcizës që lëvizin nē procedurë tē prolongimit tē akcizës ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe vend tjetër anëtar, përaktohet nē lartësi tē borxhit tē akcizës që mund tē ndodhë nē zonën e akcizës tē Republikës së Maqedonisë.

(6) Personat nga paragrafi (2) tē këtij neni te organi kompetent doganor paraqet kërkësë pér pranimin e garancisë Organji doganor kompetent pas pranimit tē garancisë, e fut nē evidencën e vet.

(7) Ministri i Financave e përcakton përbajtjen e kërkësës pér pranimin e garancisë pér sigurimin e borxhit tē akcizës pér lëvizjen e tē mirave tē akcizës nē procedurën e prolongimit tē akcizës dhe mënyrën e llogaritjes së lartësisë së shumës pér sigurimin e borxhit tē akcizës si dhe dokumentacionin e nevojshëm.

Neni 36

Dërgesa direkte

(1) Organji kompetent doganor mund tē miratojë vend tē dërgesës së drejtpërdrejtë tē energjentëve nga neni 92 paragrafi (3) pikat 1) 2) dhe 3) tē këtij ligji:

1) pas kërkësës së parashtruar nga mbajtësi i magazinës së akcizës ose

2) pas kërkësës së parashtruar nga pranuesi i regjistruar.

(2) Në leje theksohen tē gjitha vendet pér dërgesë tē drejtpërdrejtë me lokacion, adresë, emër dhe numër përkatës indetifikues.

(3) Pér vendin e dërgimit tē drejtpërdrejtë nē Republikë së Maqedonisë konsiderohet:

1) vend i ndryshëm nga lokacioni i magazinës së akcizës ose

2) vend i ndryshëm nga vendi i miratuar pér pranim tē tē mirave tē akcizës nē suaza tē lejes tē pranuesit tē regjistruar.

(4) Pér vendin e dërgesës së drejtpërdrejtë miratohet vendi i cili i plotëson kushtet si vijojnë:

1) tē gjendet nē territorin e Republikës së Maqedonisë dhe tē jetë nē pronësi, qira ose qiramarrje nga ana e mbajtësit tē magazinës së akcizës;

2) tē gjendet nē territorin e Republikës së Maqedonisë dhe tē jetë nē pronësi, qira ose qiramarrje nga ana e pranuesit tē regjistruar;

3) tē disponojë me kapacitete hapësinore, operative dhe logistike tē vendit pér pranim tē cilët përfshijnë edhe sistem adekuat pér matje tē tē mirave tē akcizës tē cilat pranohen;

4) tē posedojë sistem pér ndjekje tē kontabilitetit tē punës dhe mbajtjen e evidencës dhe

5) tē sigurojë kushte pér kryerjen e mbikëqyrjes së papenguar dhe kontrollit.

(5) Lëvizja e tē mirave tē akcizës nē procedurë tē prolongimit tē akcizës konsiderohet e përfunduar kur tē mirat e akcizës mbërrijnë nē vendin e dorëzimit tē drejtpërdrejtë.

(6) Mbajtësi i magazinës së akcizës ose pranuesi i regjistruar eshtë i detyruar tē dorëzojë vërtetim pér pranimin e tē mirave tē akcizës nē pajtim me nenit 34 paragrafi (12) tē këtij ligji.

(7) Akciza ndodh nē momentin e pranimit tē tē mirave tē akcizës nē vendin e dorëzimit tē drejtpërdrejtë dhe paguhet nē pajtim me nenin 10 paragrafi (2) tē këtij ligji.

Neni 37

Raste kur sistemi pér lëvizje dhe kontroll tē tē mirave tē akcizës nuk punon (procedura rezervë)

(1) Në rast tē ndërprerjes së punës së Sistemit pér lëvizjen dhe kontrollin e tē mirave tē akcizës, dërguesi mund tē fillojë lëvizjen e tē mirave tē akcizës nē procedurë tē prolongimit tē akcizës me kushte që tē mirat e akcizës tē shoqërohen me dokument administrativ nē letër që përmban tē njëtat tē dhëna nga draft dokumenti administrativ elektronik dhe para fillimit tē lëvizjes e informon organin doganor kompetent nē vendin e nisjes.

(2) Para fillimit tē lëvizjes, dërguesi eshtë i detyruar organit doganor kompetent nē vendin e nisjes tia dorëzojë dokumentin nga paragrafi (1) tē këtij neni dhe nësë eshtë përgjegjës pér mungesën e sistemit, tē dorëzojë informata adekuate pér arsyet e mosarritshmërisë.

(3) Organji doganor kompetent nē vendin kryen kontroll tē tē dhënavë tē theksuara nē dokumentin administrativ nē letër.

(4) Kur Sistemi i lëvizjes dhe kontrollit tē tē mirave tē akcizës ose sistemi kompjuterik i dërguesit përsëri do tē jetë nē dispozicion, dërguesi eshtë i detyruar menjëherë do tē paraqesë draft dokument administrativ elektronik nē pajtim me nenin 34 paragrafi (3) tē këtij ligji. Të dhënat e futura nē sistem duhet tē korrespondonjë me tē dhënat e deklaruara nē dokumentin nga paragrafi (1) tē këtij neni.

(5) Pasi Sistemi i lëvizjes dhe kontrollit tē tē mirave tē akcizës do t'i konfirmon tē dhënat nē draft dokumentin elektronik tē akcizës nē pajtim me nenin 34 paragrafi (3) tē këtij ligji, ai dokument zëvendëson dokumentin e akcizës nē letër nga paragrafi (1) i këtij neni, ku zbatohen dispozitat e nenit 34 paragrafët (5), (6), (7), (8), (12), (13) dhe (14) tē këtij ligji.

(6) Lëvizja konsiderohet se eshtë nē procedurë tē prolongimit tē akcizës me zbatimin e dokumentit administrativ nē letër deri nē momentin e verifikimit tē tē dhënavë nē dokumentin administrativ elektronik.

(7) Dërguesi eshtë i obliguar ekzemplar nga dokumenti administrativ nē letër tē ruaj nē evidencën e tij.

(8) Kur sistemi kompjuterik nē shtetin anëtar tē dërgimit nuk eshtë nē dispozicion, dërguesi i dërgon tē dhënat nga neni 34 paragrafi (11) tē këtij ligji duke përdorur mjete tē tjera tē komunikimit. Para se tē kryhet ndryshimi i destinacionit, dërguesi eshtë i detyruar tē

njoftojë organin doganor kompetent në vendin e nisjes me ç'rast do të zbatohen dispozitat e paragrafëve (4), (5), (6) dhe (7) të këtij nenit.

(9) Në rastet nga nenit 32 paragrafi (2) pikat 1), 2) dhe 4), neni 33 paragrafi (1) pikat 1), 2), 5) dhe 7) dhe neni 36 paragrafët (1) dhe (6) të këtij ligji, kur vërtetimi për pranim nga neni 34 paragrafi (12) të këtij ligji, për atë që gjatë lëvizjes së Sistemit për lëvizje dhe kontroll të të mirave të akcizës në vendin e destinacionit është bërë i padisponueshmë ose kur lëvizja filloj me përdorimin e dokumentit administrativ në letër nga paragrafi (1) i këtij neni nuk mund të futet në sistem në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni, pranuesi është i detyruar të organit kompetent të vendit të destinacionit t'i paraqesë dokument administrativ në letër që përban të dhënët e njëjtat si vërtetimi për pranim dhe vërtetim se lëvizja ka përfunduar.

(10) Në rastet nga paragrafi (9) të këtij neni, organi doganor kompetent i vendit të destinacionit duhet të dërgojë kopje të dokumentit administrativ të organit kompetent të shtetit anëtar të nisjes.

(11) Kur Sistemi për lëvizje dhe kontroll të të mirave të akcizës sistemi kompjuterik përsëri do të jetë në dispozicion ose kur procedura ka përfunduar në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni, pranuesi është i detyruar të paraqesë vërtetim për pranim në pajtim me ninen 34 paragrafi (12) të këtij ligji, me ç'rast zbatohen dispozitat e nenit 34 paragrafët (13) dhe (14) të këtij ligji.

(12) Nëse në rastet nga nenit 32 paragrafi 2) pika 3) dhe neni 33 paragrafi (1), pikat 4) dhe 6) të këtij ligji, vërtetimi për eksport të kryer nga neni 34 paragrafi (14) të këtij ligji nuk mund të dorëzohet për shkak se gjatë lëvizjes Sistemi për lëvizje dhe kontroll të të mirave të akcizës në vendin e destinacionit është i pa disponueshmë ose kur lëvizja që ka filluar me përdorimin e dokumentit administrativ në letër nga paragrafi (1) të këtij neni, nuk është e mundur të futet në sistem në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni, organi doganor kompetent gjatë eksportit i dërgon organit kompetent dokument administrativ në letër në nisje i cili i përban të njëjtat të dhëna si vërtetimi për eksport të kryer dhe vërteton se lëvizja ka përfunduar. Pas marrjes së vërtetimit për eksport të kryer në formë letre, organi doganor kompetent i nisjes i dërgon kopje dërguesit.

(13) Kur Sistemi për lëvizje dhe kontrollit të të mirave të akcizës sistemi kompjuterik përsëri do të jetë në dispozicion ose kur procedura ka përfunduar në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni, organi doganor kompetent për eksport është i detyruar të paraqesë vërtetim për eksport të kryer në pajtim me nenen 34 paragrafi (14) të këtij ligji, me ç'rast zbatohen dispozitat e nenit 34 paragrafët (15) të këtij ligji.

(14) Ministri i Financave i përcakton mënyrën e zbatimit të procedurës rezervë dhe formën dhe përbajtjen e dokumentit administrativ në letër.

KAPITULLI 5

LËVIZJA DHE NËNSHTRIMI NDAJ AKCIZËS TË TË MIRAVE TË AKCIZËS ME AKCIZË TË PAGUAR NË VEND TJETËR ANËTAR

Neni 38

Furnizimi i të mirave të akcizës nga ana e personit fizik për qëllime jokomerciale

(1) Akciza për të mirat e akcizës që lironen për konsum në vend tjeter anëtar, kurse janë blerë nga ana e personi fizik për përdorim personal dhe që i fut në Republikën e Maqedonisë, ndodh vetëm në shtetin anëtar në të cilin janë blerë.

(2) Gjatë përcaktimit nëse të mirat e akcizës nga paragrafi (1) të këtij neni janë dedikuar për përdorim personal duhet të merret parasysh:

1) statusi tregtar i mbajtësit të të mirave të akcizës dhe arsyet përuajtjen e tyre;

2) vendi ku gjenden të mirat e akcizës ose nëse është e përshtatshme, mënyra e transportit të tyre;

3) dokumente tjera dhe të dhëna të cilat kanë të bëjnë në të mira të akcizës me të cilat do të përcaktohet se të mirat e akcizës janë blerë për qëllime jokomerciale;

4) lloji i të mirave të akcizës dhe

5) sasia e të mirave të akcizës.

(3) Për qëllimet e paragrafit (2) pika 5) të këtij neni, konsiderohet se të mirat e akcizës të futura nuk janë dedikuar për qëllime komerciale nëse sasitë e tyre nuk tejkalojnë:

1) 800 copë cigare;

2) 400 copë cigarilo;

3) 200 copë puro;

4) 1 kilogram duhan për pije;

5) 10 litra pije të forta;

6) 20 lirta ndërprodhime;

7) 90 litra verë, duke përfshirë më së shumti 60 litra verë me shkumë dhe

8) 110 litra birrë.

(4) Me përashtim të dispozitave të paragrafit (1) të këtij neni, akciza ndodh për energjentë të blerë dhe të futur në Republikën e Maqedonisë, të cilat janë lëshuar për konsum në vend tjeter anëtar dhe të transportuara nga personi fizik në mënyrë të pazakontë. Me transport të energjentëve në mënyrë jo të zakonshëm konsiderohet transporti i energjensave në rezervuar të ndryshme nga rezervuarët standard në ninen 48 paragrafi (4) të këtij ligji.

Neni 39

Të mirat e akcizës të cilat lëshohen në qarkullim në vend tjeter anëtar dhe pranohen në Republikën e Maqedonisë për qëllime komerciale

(1) Në rastet kur të mirat e akcizës që lëshohen në qarkullim në vend tjeter anëtar, kurse për qëllime komerciale ruhen në Republikën e Maqedonisë ku pranohen ose shfrytëzohen, akciza ndodh në Republikën e Maqedonisë. Ruajtja për qëllime komerciale nënkupton ruajtjen e të mirave të akcizës nga ana e personi dhe për nevoja të ndryshme nga neni 38 të këtij ligji.

(2) Në rastet nga paragrafi (1) të këtij neni zbatohen kushtet për ndodhjen e akcizës dhe shumën e akcizës të cilat vlefjnë në ditën kur ka ndodhur akciza në Republikën e Maqedonisë.

(3) Të mirat e akcizës që gjenden në aeroplani që fluturon ndërmjet shteti anëtar dhe Republikës së Maqedonisë dhe të cilat nuk janë të dedikuara për shitje kur aeroplani gjendet në zonën e akcizës, nuk konsiderohet si i dedikuar për qëllime komerciale në Republikën e Maqedonisë.

(4) Pas kërkesës së parashtruar akciza për mallrat e akcizë që janë lëshuar në qarkullim në Republikën e Maqedonisë mund të kthehet ose të mos paguhet në shtetin anëtar në rastet kur organi kompetent i shtetit tjeter anëtar përcakton se akciza është paraqitur dhe është paguar në Republikën e Maqedonisë.

Neni 40

Lëvizia e të mirave të akcizës me akcizë të paguar në vend tjeter anëtar

(1) Në rastet nga neni 39 paragrafi (1) të këtij ligji, të mirat e akcizës lëvizin me dokument administrativ të thjeshtësuar shoqëruesh (në tekstin e mëtejmë: DA-thsh) i cili i përban të dhënët nga DA-e nga neni 34 paragrafi (1) të këtij ligji.

(2) Dokumentin DA-thsh e përgatit dërguesi në formular të përcaktuar në tre ekzemplarë me ç'rast:

- 1) ekzemplarin e parë e mban dërguesi dhe
- 2) ekzemplari i dytë dhe i tretë e shoqërojnë lëvizjen e të mirave të akcizës.

(3) Obliguesi i akcizës nga neni 9 paragrafi (2) pika 2) të këtij ligji ka obligim:

1) ta informojë me shkrim organin doganor kompetent për pranimin e pritur të të mirave të akcizës dhe të dorëzojë garanci për sigurimin e pagesës së akcizës para se të mirat e akcizës të dërgohen nga shteti tjetër anëtar;

2) të paraqesë deklaratë të akcizës dhe ta paguajë akcizën dhe

3) t'i mundësojë mbikëqyrje dhe kontroll të organit doganor kompetent për pranim të të mirave të akcizës dhe provat se akciza është paguar.

Neni 41

Lëvizja e të mirës së akcizës me akcizë të paguar përmes territorit të vendit tjetër anëtar

(1) Lëvizja e të mirave të akcizës që lëshohen në qarkullim në Republikën e Maqedonisë edhe përmes territorit të shteti tjetër anëtar barten në destinacionin përfundimtar në territorin e Republikës së Maqedonisë, zhvillohet në kushtet si vijojnë:

1) Lëvizja kryhet me DA-thsh nga neni 40 paragrafi (1) të këtij ligji;

2) dërguesi është i obliguar para dërgimit të të mirave të akcizës ta njoftojë organin kompetent doganor në Republikës së Maqedonisë;

3) pranuesi i të mirave të akcizës është i obliguar ta vërtetojë pranimin e të mirave të akcizës dhe

4) dërguesi dhe pranuesi të jenë pajtuar për kryerjen e mbikëqyrjes dhe kontroll të cilat do t'i mundësojë organit doganor kompetent të konstatojnë se të mirat e akcizës janë të pranuara dhe se akciza me të vërtetë është paguar.

(2) Pranuesi në Republikën e Maqedonisë është i obliguar ta vërtetojë pranimin e të mirave të akcizës në afat prej pesë ditësh nga dita e pranimit të të mirave të akcizës.

Neni 42

Lëvizja e të mirave të akcizës me akcizë të paguar nga Republika e Maqedonisë deri te vendi tjetër anëtar

(1) Lëvizja e të mirave të akcizës që lëshohen në qarkullim në Republikën e Maqedonisë kurse dërgohen në vend tjetër anëtar, zhvillohet në kushtet si vijojnë:

1) lëvizja kryhet me DA-thsh në pajtim me ninen 40 paragrafi (1) të këtij ligji, përveç në rastet e shitjes në distancë në pajtim me nenen 43 të këtij ligji;

2) dërguesi është i detyruar të njoftojë organin doganor kompetent për vendin e dërgimit të të mirave të akcizës para se të njëjtat të dërgohen dhe

3) dërguesi të pajtohet për kryerjen e kontolleve që do t'i mundësojnë organit doganor kompetent të përcaktojë nëse të mirat e akcizës janë dërguar.

(2) Kur dërguesi nga Republika e Maqedonisë dëshiron të realizojë të drejtën e kthimit të akcizës së paguar për të mirat e akcizës të dërguara nga Republika e Maqedonisë kurse të pranuara në vend tjetër anëtar, është i detyruar të dorëzojë:

1) kërkesë te organi kompetent për kthim të akcizës së paguar;

2) provë se akciza është e paguar në Republikën e Maqedonisë;

3) ekzemplar të tretë nga DA-thsh të vërtetuar nga ana e pranuesit në pajtim me dispozitat të cilat janë në vlefshmëri në shtetin anëtar të destinacionit përfundimtar;

4) provë nga e cila tregon se akciza është paguar në vend tjetër anëtar ose dokument me të cilin vërteton se pagesa e akcizës është siguruar në shtetin anëtar të destinacionit përfundimtar dhe

5) cilatdo dëshmi tjera që kerkohen nga organi kompetent në rastin konkret, kurse me qëllim të përcaktimit të arsyetimit për kthimin e akcizës së paguar.

(3) Kërkesa nga paragrafi (2) pika 1) e këtij neni parashtronet te organi doganor kompetent më së voni në afat prej 12 muajve nga dita kur është paguar akciza.

Neni 43
Shitja në distancë

(1) Shitja në distancë konsiderohet lëvizja e të mirave të akcizës të lëshuara në qarkullim në shtet anëtar, kurse më pas të blera nga ana e personi në vend tjetër anëtar i cili nuk është mbajtës i magazinës së akcizës, nuk është pranues i regjistruar dhe nuk ka vepratari të regjistruar, kurse shitësi ose personi tjetër për llogari të tij, drejtpërdrejt ose tērthorazi i dërgon ose transporton të mirat e akcizës deri tek pranuesi.

(2) Kur të mirat e akcizës të lëshuara në qarkullim në vend tjetër anëtar pranohen për qëllime jokomerciale nga ana e personit në Republikën e Maqedonisë i cili nuk është mbajtës i magazinës së akcizës, nuk është pranues i regjistruar dhe nuk ka aktivitet të regjistruar, akciza ndodh në momentin e dorëzimit të mallrat të akcizës në Republikën e Maqedonisë, me ç'rast zbatohet shuma e akcizës e cila vlen deri në ditën kur akciza ka ndodhur.

(3) Obligues për pagim të akcizës në Republikën e Maqedonisë është shitësi. Organit doganor kompetent mund të përcaktojë akcizën ta paguajë përfaqësuesi tatimor i cili është miratuar nga i njëjtë organ ose pranuesi i mallit, në rastet kur shitësi i të mirave të akcizës nuk ka vepruar në pajtim me dispozitat e paragrafit (4) pika 1) të këtij neni.

(4) Shitësi ose përfaqësuesi tatimor i cili dërgon të mira të akcizës nga vend tjetër anëtar në Republikën e Maqedonisë është i obliguar:

1) para dërgimit të të mirave të akcizës të regjistrohet tek organi doganor kompetent në Republikën e Maqedonisë, që ta llogaritë akcizën dhe të dorëzojë garanci për sigurimin e pagesës së akcizës;

2) pas arritjes së mirave të akcizës në Republikën e Maqedonisë, të paraqesë deklaratë të akcizës menjëherë, por jo më vonë se ditën e ardhshme të punës dhe ta paguajë akcizën në afat prej 30 ditëve, përveç në rastet e parregullsive kur akciza doemos duhet të paguhet menjëherë dhe

3) të mbajë evidence për dërgimin e të mirave të akcizës.

(5) Shitësi nga Republika e Maqedonisë i cili dërgon të mira të akcizës në vend tjetër anëtar në kuptim të paragrafit (1) të këtij neni, është i detyruar të mbajë evidence për dërgimin e të mirave të akcizës.

(6) Shitësi ose përfaqësuesi tatimor ka të drejtë ta kthejë akcizën e paguar në Republikën e Maqedonisë, për të cilën paraqet kërkesë për kthimin e akcizës së paguar në organin doganor kompetent, në afat prej një viti nga pagesa e akcizës. Me kërkesën dorëzohet dëshmi nga organi kompetent i shtetit tjetër anëtar se akciza është paguar ose dokument tjetër zyrtar që vërteton dërgimin dhe pranimin në vend tjetër anëtar.

Neni 44
Përfaqësuesi tatimor për shitje në distancë

(1) Përfaqësuesi tatimor për shitje në distancë ka vendbanim, seli ose filial në territorin e Republikës së Maqedonisë dhe është i autorizuar nga ana e shitësit nga

neni 43 paragrafi (3) тѣ кѣтij ligji, нѣ emer тѣ tij dhe pér llogari тѣ tij нѣ Republikën e Maqedonisë t'i kryejë detyrat dhe i realizon тѣ drejtat нѣ pajtim me dispozitat e kѣtij ligji, me miratimin paraprak nga organi doganor kompetent.

(2) Leja pér pérfaqësuesi tatimor pér shitje нѣ distancë i lëshohet personi i cili нѣ kohë dhe plotësisht i pérmbush e akcizës tatimin dhe borxhin doganor, i cili nuk ka bëre kundërvajtje тѣ rëndë тѣ dispozitave тѣ akcizës, tatimeve ose doganore.

(3) Leja nga paragrafi (1) тѣ kѣtij lëshohet нѣ bazë тѣ kërkëses së parashtruar.

(4) Leja pér pérfaqësuesi doganor pér shitje нѣ distancë lëshohet нѣ kohë тѣ pacaktuar, pérveç nëse нѣ kërkëses ndryshe nuk ёshtë shënuar.

(5) Leja i lëshohet parashtruesit тѣ kërkëses pa тѣ drejtë тѣ bartjes personit tjeter.

(6) Pérfaqësuesi tatimor pér shitjen нѣ distancë ёshtë i detyruar тѣ njoftojë organin doganor kompetent pér тѣ gjitha ndryshimet нѣ тѣ dhënat нѣ leje нѣ afat prej pesë ditësh nga dita e ndodhjes së ndryshimit.

(7) Pérfaqësuesi tatimor pér shitje нѣ distancë ёshtë i obliguar т'i plotësojë kushtet si vijojnë:

1) para dërgimit тѣ mirave тѣ akcizës тѣ regjistrohet tek organi doganor kompetent нѣ Republikën e Maqedonisë, dhe тѣ dorëzojë garanci pér sigurimin e pagesës së akcizës;

2) pas arritjes së mirave тѣ akcizës нѣ Republikën e Maqedonisë, тѣ paraqësë deklaratën e akcizës jo më vonë se ditën e ardhshme тѣ punës dhe тѣ paguajë akcizën нѣ afat prej 30 ditëve;

3) тѣ mbajë evidencë pér pranues, llojin e тѣ mirave тѣ akcizës, emërtimin tregtar, sasinë, vendin dhe datën e dërgimit;

4) rregullisht ta njoftojë organin doganor kompetent pér çdo ndryshim нѣ тѣ dhënat e theksuara нѣ leje, si dhe pér тѣ mundësuar mbikëqyrje тѣ pandërprerë dhe kontroll mbi punën e tij dhe

5) тѣ mos jetë i dënuar me aktgjykim тѣ plotfuqishëm pér dënim me burgim pa kusht pér vepër penale тѣ kryer нѣ fushën e tatimeve dhe doganave dhe me aktgjykim тѣ plotfuqishëm nuk i ёshtë shqiptuar ndalesë pér kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalim i pérkohshëm нѣ kryerjen e veprimtarisë тѣ caktuar dhe ndalim i pérhershëm pér kryerjen e veprimtarisë së caktuar.

(8) Leja nga paragrafi (2) тѣ kѣtij nenë pushon тѣ vlejë:

1) nëse poseduesi i lejes vdes;

2) me pushimin e ekzistimit тѣ personit juridik posedues i lejes;

3) me kthimin e lejes;

4) nëse organi kompetent doganor e anulon lejen dhe

5) pas kalimit тѣ afatit тѣ vlefshmërisë së lejes.

(9) Organin doganor kompetent me detyrë zyrtare e anulon lejen нëse konstaton se:

1) pérfaqësuesi tatimor pér shitjen нѣ distancë nuk i plotëson më kushtet e theksuara нѣ leje;

2) nuk mundëson kryerjen e mbikëqyrjes adekuate dhe kontroll;

3) shuma e garancisë së akcizës nuk ёshtë e mjaftueshme, pranuesi i regjistruar nuk ka rritur shumën e garancisë ose nuk ka dorëzuar garanci тѣ re нѣ periudhën kohore тѣ përcaktuar nga organi doganor kompetent, leja e lëshuar нѣ bazë тѣ dhënavë jo тѣ plota ose тѣ pasakta;

4) pushojnë тѣ ekzistojë arsyë dhe kushte нѣ bazë тѣ cilave i ёshtë lëshuar leja;

5) pérfaqësuesi tatimor pér shitjen нѣ distancë nuk i ka mënjanuar parregullsitë нѣ afatin e përcaktuar nga organi doganor kompetent dhe

6) pérfaqësuesi tatimor pér shitje нѣ distancë nuk ёshtë i dënuar me aktgjykim тѣ plotfuqishëm pér dënim me burgim pa kusht pér vepër penale тѣ kryer нѣ fushën e tatimeve dhe doganave dhe me aktgjykim тѣ plotfuqishëm nuk i ёshtë shqiptuar ndalesë pér kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalim i pérkohshëm нѣ kryerjen e veprimtarisë тѣ caktuar dhe ndalim i pérhershëm pér kryerjen e veprimtarie тѣ caktuar.

Neni 45

Parregullsi gjatë lëvizjes së тѣ mirave тѣ akcizës me akcizë тѣ paguar

(1) Në rastet nga nenë 39 paragrafi (1) dhe nenë 43 paragrafi (1) тѣ kѣtij ligji, нëse ndodh parregullsi нѣ Republikën e Maqedonisë gjatë lëvizjes тѣ тѣ mirave тѣ akcizës тѣ cilat janë lëshuar нѣ qarkullim нѣ vend tjetër-anëtar, obligimi pér përllogaritje dhe pagim тѣ akcizës ndodh нѣ Republikën e Maqedonisë.

(2) Kur do тѣ zbulohet parregullsi нѣ Republikën e Maqedonisë gjatë lëvizjes тѣ тѣ mirave тѣ akcizës тѣ cilat janë lëshuar нѣ qarkullim нѣ vend tjetër-anëtar dhe ёshtë e pamundur тѣ përcaktohet ku ka ndodhur parregullsia, do тѣ konsiderohet se parregullsia ka ndodhur dhe se obligimi pér përllogaritjen dhe pagimin e akcizës ndodh нѣ Republikën e Maqedonisë.

(3) Akciza do тѣ përllogaritet dhe arkëtohet nga personi i cili e ka garantuar pagimin e тѣ njëjtës нѣ pajtim me nenin 40 paragrafi (3) pika 1) ose nenin 43 paragrafi (4) pika 1) тѣ kѣtij ligji ose nga secili person i cili ka marrë pjesë нѣ ndodhjen e parregullsies.

(4) Nëse para kalimit тѣ periudhës prej tri vjetësh nga dita e fillimit тѣ lëvizjes së тѣ mirave тѣ akcizës u përcaktua se parregullsia ka ndodhur нѣ vend tjetër – anëtar dhe нѣ тѣ cilin akciza ёshtë paguar, zbatohen dispozitat nga nenë 39 paragrafi (4) тѣ kѣtij ligji.

(5) Parregullsia нѣ lëvizjen e тѣ mirave тѣ akcizës нѣ Republikën e Maqedonisë, тѣ cilat janë lëshuar нѣ qarkullim нѣ një vend tjetër-anëtar ёshtë gjendje e cila paraqitet gjatë lëvizjes тѣ тѣ mirave тѣ akcizës нѣ pajtim me nenin 39 ose nenin 43 тѣ kѣtij ligji, dhe nuk janë тѣ përfshira me këtë nen me ç'rast lëvizja ose një pjesë e lëvizjes së тѣ mirave тѣ akcizës nuk ёshtë plotësuar siç duhet.

(6) Me pérjashtim nga paragrafi (1) i kѣtij nenë, akciza nuk do тѣ ndodh нѣ Republikën e Maqedonisë pér тѣ mirat e akcizës që janë lëshuar нѣ qarkullim нѣ një vend tjetër-anëtar, ndërsa lëvizin нѣ Republikën e Maqedonisë нѣ pajtim me dispozitat pér lëvizjen e тѣ mirave тѣ akcizës me akcizë тѣ paguar нѣ vend tjetër-anëtar dhe janë тѣ destinuara pér vend tjetër-anëtar.

Neni 46

Shkatërrimi dhe humbjet

(1) Obligimi pér llogaritjen dhe pagesën e akcizës nuk do тѣ ndodh нѣ Republikën e Maqedonisë нѣ rastet nga nenë 39 paragrafi (1) dhe nenë 43 paragrafi (1) тѣ kѣtij ligji, нëse тѣ mirat e akcizës тѣ cilat janë lëshuar нѣ qarkullim нѣ një vend tjetër-anëtar gjatë lëvizjes së zonës së akcizës нѣ Republikën e Maqedonisë, janë têrësishet тѣ shkatëruarra ose тѣ humbura нѣ mënyrë тѣ pakthyeshme, si rezultat i rrethanave тѣ paparashikuara, fuqisë madhore, ose kur humbja ose deficiti lidhen drejtpërdrejt me natyrën e тѣ mirave тѣ akcizës.

(2) Garancia e dorëzuar нѣ pajtim me nenin 40 paragrafin (3) pikën 1) тѣ kѣtij ligji ose nenin 43 paragrafin (4) pikën 1) тѣ kѣtij ligji do тѣ lirohet.

(3) Rregullat dhe kriteret për përcaktimin e humbjeve nga paragrafi (1) i këtij neni rregullohen në përputhje me rregullat nga fusha e tatimit mbi fitim.

KAPITULLI 6

LIRIME TË AKCIZAVE

Neni 47

Lirime të akcizave për përfaqësi diplomatike dhe konsullore dhe organizata ndërkontinentale

(1) Nga pagimi i akcizës janë liruar të mirat e akcizës të cilat janë dedikuar për:

1) nevojat zyrtare të përfaqësive diplomatike dhe konsullore dhe misionet e veçanta të akredituara në Republikën e Maqedonisë në bazë të parimit të reciprocitetit, përveç përfaqësítë konsullore të qeverisura nga konsult e nderit;

2) nevojat personale të personelit të përfaqësive të huaja diplomatike dhe konsullore dhe misioneve të posaçme të akredituara në Republikën e Maqedonisë;

3) nevojat e organizatave ndërkontinentale kur kjo përcaktohet me marrëveshje ndërkontinentale që e ka ratifikuar ose zbatohet në territorin e Republikës së Maqedonisë;

4) nevojat personale të personelit të organizatave ndërkontinentale kur kjo përcaktohet me marrëveshje ndërkontinentale që e ka ratifikuar ose zbatohet në territorin e Republikës së Maqedonisë;

5) nevojat e forcave ushtarake të palëve kontraktuese të Marrëveshjes Veriatlantike, personelit të tyre ose përfurnizimin e kantinave dhe restoranteve të tyre dhe

6) konsumi në përputhje me marrëveshje të lidhur nga Republika e Maqedonisë me vend të tretë ose organizatë ndërkontinentale, me kusht që kontrata përdorëzimin e të mirave të akcizës të parashikojë lirimin nga pagesa e tatimit mbi vlerën e shtuar.

(2) Lirimi nga pagimi i akcizës nga paragrafi (1) i këtij neni për të mira të akcizës të cilat blihen në zonën e akcizës, bëhet me kthimin e akcizës së paguar pas kërkesës së dorëzuar. Gjatë kthimit të akcizës së paguar pë energjentët nga neni 92 paragrafi (3) pikat 1), 2) dhe 5) të këtij ligji përllogaritje bëhet sipas akcizës së përcaktuar.

(3) Kthimi i akcizës miratohet në përfaqësinë e huaj diplomatike ose konsullore pas kërkesës së parashtruar dhe faturës së paguar, nëse blen të mira të akcizës për nevojat zyrtare në shumë e cila tejkalon 5.000,00 denarë, duke e përfshirë tatimin mbi vlerën e shtuar. Kthimi bëhet në bazë të marrëveshjeve të veçanta të lidhura me vendin dërgues në pajtim me kushtet e reciprocitetit të cilat i përcakton Ministria e Punëve të Jashtme.

(4) Kthimi i akcizës i miratohet edhe shefit të përfaqësisë diplomatike, anëtarëve të personelit diplomatik të përfaqësisë së huaj diplomatike, si dhe funksionarëve konsullorë pas kërkesës së parashtruar dhe faturës së paguar, nëse kanë blerë të mira të akcizës për nevojat personale ose për nevojat e anëtarëve të familjeve të cilat i përbëjnë amvisëritë e tyre, në shumë e cila tejkalon 5.000,00 denarë, duke e përfshirë edhe tatimin mbi vlerën e shtuar.

(5) Kthimi i akcizës nga paragrafi (4) i këtij neni është kufizuar në shumën e përgjithshme prej 50.000,00 denarë për vitin kalendarik përkatës.

(6) Kthimi i akcizës u miratohet organizatave ndërkontinentale dhe anëtarëve të tyre për të mirat e blera të akcizës, pas kërkesës së parashtruar dhe në pajtim me kushtet dhe kufizimet e përcaktuara me marrëveshje ndërkontinentale të ratifikuar.

(7) Lëvizja e të mirave të akcizës në procedurë të prolongimit të akcizës nga vendi tjersë anëtarë deri te pranuesi nga paragrafi (1) i këtij neni patjetër duhet të shoqërohet me DA-e dhe me vërtetim përlirim nga pagimi i akcizës të lëshuar nga organi kompetent.

(8) Në rastet kur dërguesi i dërgon të mirat e akcizës nga Republika e Maqedonisë në një vend tjeter anëtar personave të cilët sipas legjislacionit të atij vendi kanë të njëjtin status ose status të ngjashëm me personat nga paragrafi (1) i këtij neni, të mirat e akcizës mund t'i dërgojë vetëm nëse janë shoqëruar me DA-e dhe vërtetim përlirim nga pagesa e akcizës e lëshuar nga vendi-anëtar në të cilin janë dërguar të mirat e akcizës.

(9) Të mirat e akcizës të cilat janë liruar nga pagesa e akcizës në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni nuk guxon të tjetërsohen pa u parashtruar paraprakisht deklaratë të akcizës dhe pa u paguar akciza.

(10) Lirimin nga paragrafi (1) i këtij neni nuk mund ta shfrytëzojnë shtetas të Republikës së Maqedonisë, as shtetas të huaj me qëndrim të lejuar të përhershëm në Republikën e Maqedonisë.

(11) Kërkesa nga paragrafi (2) i këtij neni, e vërtetuar paraprakisht nga Ministria e Punëve të Jashtme në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni parashtruhet në organin doganorë kompetent më së voni deri më 30 qershor nga viti kalendarik i cili vijon pas vitit kalendarik në të cilin parashtruesi i kërkesës i ka blerë të mirat e akcizës.

(12) Ministri i Financave i përcakton përbajtjen e formularit të kërkesës pë realizimin e të drejtës përkthimin e akcizës së paguar, mënyrën e parashtrimit të kërkesës përkthimin e akcizës së paguar, si dhe mënyrën e kthimit të akcizës së paguar.

Neni 48 Lirime tjera të akcizës

(1) Akcizë nuk paguhet për të mirat e akcizës në rastin kur:

1) shiten në aeroplani gjatë fluturimit drejt territorit të tretë ose vendit të tretë;

2) shiten në shitore të lirë në aeroport ndërkontinentar për qarkullim të udhëtarëve, të cilat udhëtarë i mban në bagazhin personal përlirim drejt territorit të tretë ose vendit të tretë;

3) udhëtarë i mban në bagazhin personal nga vendi i huaj, ndërsa të cilat nuk kanë karakter komercional dhe për të cilat është përcaktuar lirimin nga pagesa e të dhënavëve doganore dhe tatimit mbi vlerën e shtuar në pajtim me rregullat doganore dhe tatimore;

4) personi fizik nga vendi i huaj ia dërgon në dërgesa të vogla personit fizik në Republikën e Maqedonisë, ndërsa të cilat nuk kanë karakter komercional dhe për të cilat është përcaktuar lirimin nga pagesa e të dhënavëve doganore dhe tatimit mbi vlerën e shtuar në pajtim me rregullat doganore dhe tatimore;

5) energjentët gjenden në rezervuarët standard të automjeteve motorike ose aeroplani të cilat vijnë nga vende të huaj, si dhe kontejnerët specialë dhe nuk janë dedikuar përshtatje të mëtujeshme dhe janë liruar nga pagesa e të dhënavëve doganore dhe tatimit mbi vlerën e shtuar në pajtim me rregullat doganore dhe tatimore.

(2) Shitorja e lirë është lokal i vendosur në aeroport ndërkontinentar për qarkullim të udhëtarëve e cila i plotëson kushtet e përcaktuara nga organi doganor kompetent.

(3) Udhëtar drejt territorit të tretë ose vendit të tretë është çdo udhëtar i cili posedon biletë avioni në të cilën është cekur se destinacioni e fundit e ka aeroportin në territorin e tretë ose vendin e tretë.

(4) Rezervuare standarde konsiderohen:

1) rezervuare tē cilat prodhusi nē mēnyrē tē pērherershme i ka vendosur nē automjetet motorike nga lloji i njējtē siç eshtë automjeti nē fjalē dhe tē cilët mundësojnë shfrytëzimin e drejtpërdrejtë tē karburantit, pēr lëvizje dhe pēr punën e sistemit pēr ftohje dhe tē sistemeve tjera gjatë transportit;

2) rezervuare pēr gaz tē vendosura nē automjetet motorike pēr shfrytëzim tē drejtpërdrejtë si karburant dhe rezervuare tē vendosura nē sistem tjetër me tē cilin automjeti mund tē pajiset, konsiderohen pēr rezervuare standarde dhe

3) rezervuare tē cilat prodhusi nē mēnyrē tē pērherershme i ka vendosur nē kontejnerët specialë tē llojit tē njëjtë siç eshtë kontejneri nē fjalë dhe tē cilat mundësojnë karburanti gjatë transportit tē shfrytëzohet nē mēnyrë tē drejtpërdrejtë pēr punën e sistemit pēr ftohje dhe sistemeve tjera me tē cilat janë pajisur kontejnerët specialë. Kontejner special konsiderohet mjeti i pajisur me vegël veçanërisht tē dedikuar pēr sistemin e ftohjes, sistemin pēr përcjelljen e oksigenit, sistemin e izolimit termik ose sistemin tjetër.

(5) Tē mirat e akcizës janë liruar nga pagesa e akcizës, kur shfrytëzohen nga mbajtësi i magazinës së akcizës ose shfrytëzuesi i autorizuar i tē mirave tē akcizës, pas pëlqimit paraprak nga organi doganor kompetent, nē rastet kur:

- 1) shfrytëzohen si ekzemplarë pēr analizë dhe teste gjatë prodhimit ose pēr qëllime shkencore-hulumtuese;
- 2) shfrytëzohen pēr kontroll tē kualitetit;
- 3) shfrytëzohen pēr qëllime tē mbikëqyrjes së akcizës dhe

4) shkatërohen nēn mbikëqyrje doganore.

(6) Akciza e alkoolit dhe pijeve alkoolike nuk paguhet pēr:

1) Birrë nga neni 56 paragrafi (4) i këtij ligji e cila eshtë prodhuar nga personi fizik pēr konsum personal dhe pēr konsum nga anëtarët e ekonomisë familjare së tij ose tē ftuarit e tij me kusht tē mos dedikohet pēr shtije dhe nē sasi prej 500 litra nē vit;

2) Birrë nga neni 56 paragrafi (5) i këtij ligji dhe pijet tjera tē ftuara me fermentim, përvëç birrës dhe verës nga neni 56 paragrafi (6) i këtij ligji tē cilët janë prodhuar nga personi fizik pēr konsum personal dhe pēr konsum nga anëtarët e ekonomisë familjare së tij ose tē ftuarit e tij me kusht tē mos dedikohen pēr shtije dhe nē sasi tē përgjithshme prej 500 litra nē vit dhe

3) Alkool etilik nga neni 56 paragrafi (8) i këtij ligji i prodhuar nga personi fizik pēr konsum personal dhe pēr konsum nga anëtarët e ekonomisë familjare së tij ose tē ftuarit e tij me kusht tē mos dedikohet pēr shtije nē sasi prej 200 litra alkool i pastër nē vit.

(7) Ministri i Financave e përcakton mēnyrën pēr lirimin nga pagesa e akcizës nē pajtim me dispozitat e këtij neni.

KAPITULLI 7 PRIVILEGJE TË AKCIZËS

Neni 49

Leja pēr shfrytëzues tē privilegjuar i tē mirave tē akcizës

(1) Shfrytëzuesi i privilegjuar i tē mirave tē akcizës nē kuptim tē nenit 74 dhe nenit 99 tē këtij ligji mund tē blejë nga magazina e akcizave, nga pranuesi i regjistruar ose tē importojoë pēr nevojat e veta tē mira tē akcizës pa pagesën e akcizës, nē bazë tē lejes pēr shfrytëzues tē privilegjuar i tē mirave tē akcizës tē lëshuar nga organi doganor kompetent.

(2) Ministri i Financave e përcakton përbajtjen e lejes pēr shfrytëzues tē privilegjuar tē mirave tē akcizës.

Neni 50

Kushte pēr marrjen e lejes pēr shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës

(1) Leje pēr shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës (nē tekstin e mëtutjeshëm: leje) mund tē marrë vetëm personi i cili i plotëson këto kushte:

1) kryen ose ka pēr qëllim tē kryejë veprimtari nga sfera e akcizave dhe ka seli nē Republikën e Maqedonisë;

2) nē mēnyrë tē drejtë mban libra afaristë nē pajtim me rregullat e vlefshme dhe rregullisht parashtron përllogaritje vjetore nē dy vitet e fundit;

3) kundër tē cilët nuk eshtë ngritur procedurë pēr falimentim ose likuidim;

4) tē mos jetë i dënuar me vendim tē plotfuqishëm gjyqësor nē dënim tē pakushtëzuar me burg pēr vepër tē kryer penale nga sfera e tatimeve dhe doganave dhe me vendim tē plotfuqishëm gjyqësorë tē mos jetë shqiptuar ndalesë pēr kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalim i përkohshëm pēr kryerjen e veprimtarisë së veçantë dhe ndalim i përhershëm pēr kryerjen e veprimtarisë së veçantë;

5) t'i ketë paguar borxhet nē bazë tē obligimeve tatimore dhe doganore;

6) ka vendosur standarde përkatëse pēr garanci dhe siguri tē cilat konsiderohen tē plotësuara kur kërkuesi dëshmon se mban masa përkatëse tē cilat e garantojnë sigurinë dhe garancinë e sferave tē integritetit fizik dhe kontolle tē qasjes, proceseve logistike dhe menaxhimit me tē mirat e akcizës, tē punësuarit dhe identifikimit të partnerëve tē tij afaristë;

7) plotëson kushte pēr shkëmbim elektronik tē tē dhënavë dhe

8) parashtron garanci pēr sigurimin e borxhit tē akcizës i cili mund tē ndodh.

(2) Leja nuk mund tē lëshohet nē rastet kur nuk eshtë plotësuar një nga kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Ministri i Financave e përcakton mēnyrën e dëshmimit tē plotësimit tē kushteve nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 51

Kërkesë pēr lëshimin e lejes pēr shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës

(1) Leja pēr shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës lëshohet nē bazë tē kërkesës së parashtruar.

(2) Ministri i Financave i përcakton përbajtjen e kërkesës pēr lëshimin e lejes pēr shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës dhe dokumentacionin e nevojshëm.

Neni 52

Lëshimi i lejes pēr shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës

(1) Lejen pēr shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës e lëshon organi doganor kompetent.

(2) Leja nga paragrafi (1) i këtij neni i lëshohet kërkuesit dhe ka tē bëjë me një ose më shumë vende pēr shfrytëzim tē privilegjuar dhe sasi tē përgjithshme pēr një vit kalendarik.

(3) Leja nga paragrafi (1) i këtij neni lëshohet me periudhë tē vlefshmërisë prej pesë vjet, përvëç nëse kërkuesi nuk kërkon ndryshe.

(4) Leja nga paragrafi (1) i këtij neni nuk mund t'i bartet personit tjetër.

(5) Organ kompetent doganor vendos pēr kërkësen pēr lëshimin e lejes pēr shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës nē afat prej 60 ditëve nga dita e pranimit së kërkësës. Me çdo veprim tē ndërmarrë pēr plotësimin e kërkësës, afati ndërpritet.

(6) Lejen pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës organi doganor kompetent e lëshon pas dorëzimit dhe pranimit tē garancisë nga neni 30 i këtij ligji.

(7) Organî doganor kompetent mban Regjistrit elektronik tē lejeve pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës.

(8) Ministri i Financave i përcakton mënyrën e lëshimit tē lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës dhe përbajtjen e Regjistrat elektronik tē lejeve pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës.

Neni 53

Obligime tē poseduesit tē lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës

(1) Poseduesi i lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës eshtë i detyruar:

1) t'i shfrytëzojë tē mirat e akcizës në pajtim me dedikimin pér tē cilin eshtë lëshuar leja pér shfrytëzues tē privilegjuar;

2) tē sigurojë ruajtjen përkatëse tē mirave tē akcizës në vendin e shfrytëzimit tē privilegjuar;

3) t'i monitorojë dhe ta njoftojë organin doganor kompetent pér tē gjitha procedurat, duke përfshire pranimin, ruajtjen dhe përdorimin e tē mirave tē akcizës;

4) t'i konstatojë humjet, përkatësisht deficitet e tē mirave tē akcizës, si dhe tē kontrollojë nëse ekzistojnë cilatdo qofshin parregullsi në punën me tē mirat e akcizës dhe tē njëjtat t'i paraqesë te organi doganor kompetent;

5) tē mundësojë kryerjen e papenguar tē mbikëqyrjes dhe kontrollit;

6) tē mbajë evidencë tē irregullt dhe tē saktë dhe tē dorëzojë raport mujor pér tē mirat e akcizës tē blera, importuara, magazinuara, transferuara dhe tē shpenzuara sipas llojeve dhe sasive pér secilin vend tē shfrytëzimit tē privilegjuar te organi doganor kompetent dhe

7) ta njoftojë organin doganor kompetent pér çdo ndryshim tē tē dhënavë dhe kushteve nën tē cilat eshtë lëshuar leja pér shfrytëzues tē privilegjuar dhe tē kërkojë ndryshimin e tij.

(2) Nëse organi doganor kompetent përcakton se poseduesi i lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës nuk i plotëson ose nuk i ka plotësuar obligimet nga paragrafi (1) i këtij neni, i caktion afat pér mënjanimin e parregullsive tē përcaktuara, mund tē ngrit procedurë pér arkëtimin plotësues tē akcizës, si dhe tē ngrit procedurë pér marrjen e lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës.

(3) Poseduesi i lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës eshtë i detyruar faturat dhe dokumentet tjera, tē cilat janë lëshuar në bazë tē këtij ligji, si dhe librat asfaristë t'i ruajë së paku pesë vjet nga kalimi i vitit kalendarik në tē cilin kanë tē bëjnë tē njëjtat.

(4) Ministri i Financave i përcakton mënyrën e plotësimit tē obligimeve nga paragrafi (1) i këtij neni dhe përbajtjen e rapportit mujor pér tē mirat e akcizës tē blera, importuara, magazinuara, transferuara dhe tē shpenzuara sipas llojeve dhe sasive pér secilin vend tē shfrytëzimit tē privilegjuar.

Neni 54

Ndryshimi i lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës

(1) Poseduesi i lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës në rast tē ndryshimit dhe plotësimit tē tē dhënavë në lejen pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës parashtron kërkësë pér ndryshimin e lejes te organi doganor kompetent.

(2) Organi doganor kompetent pas kërkësës së parashtruar nga paragrafi (1) i këtij neni vendos në afatin neni 52 paragrafi (5) tē këtij ligji.

(3) Ministri i Financave i përcakton përbajtjen e kërkësës pér ndryshimin e lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës dhe dokumentacionin e nevojshëm.

Neni 55

Shfuqizimi i lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës

(1) Leja pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës shfuqizohet:

1) nëse poseduesi i lejes-personi fizik vdes;

2) me pushimin e ekzistimit tē personit juridik posedues tē lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës;

3) me kthimin e lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës;

4) pas kalimit tē periudhës së vlefshmërisë nga neni 52 paragrafi (3) i këtij ligji dhe

5) nëse organi doganor kompetent e shfuqizon lejen pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës.

(2) Organî doganor kompetent me detyrë zyrtare e shfuqizon lejen pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës nëse përcakton se:

1) shfrytëzuesi i privilegjuar i tē mirave tē akcizës nuk i plotëson më kushtet e përcaktuara në lejen pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës;

2) kanë pushuar së ekzistuari shkaqet dhe kushtet në bazë tē cilave eshtë lëshuar leja pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës;

3) leja pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës eshtë lëshuar në bazë tē informatave jo tē plota ose tē pasakta;

4) shfrytëzuesi i privilegjuar i tē mirave tē akcizës nuk i ka hequr parregullsitë në afatin e caktuar nga organi doganor kompetent;

5) eshtë filluar procedurë e falimentimit ose likuidimit;

6) shfrytëzuesi i privilegjuar i tē mirave tē akcizës eshtë i dënuar me vendim tē plotfuqishëm gjyqësor me dënim tē pakushtëzuar me burg pér vepër tē kryer penale nga sfera e tatimeve dhe doganave dhe me vendim tē plotfuqishëm gjyqësor i eshtë shqiptuar ndalim pér kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalim i përkohshëm pér kryerjen e veçantë dhe ndalim i përhershëm pér kryerjen e veprimtarisë së veçantë dhe

7) shuma e garancisë pér sigurimin e akcizës nuk eshtë e mjaufteshme, poseduesi i lejes nuk e ka rritur shumën e garancisë ose nuk ka dorëzuar garanci tē re në periudhën kohore tē caktuar nga organi doganor kompetent.

(3) Me shfuqizimin e lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës, shfrytëzuesi i privilegjuar i tē mirave tē akcizës shlyhet nga Regjistri elektronik i lejeve pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës.

(4) Shfrytëzuesi i privilegjuar i tē mirave tē akcizës ose trashëguesi i tij ligjor përkatësisht i autorizuari në rastet nga paragrafi (1) pika 1) i këtij neni janë tē detyruar pér tē mirat e akcizës tē cilat janë në rezervë te shfrytëzuesi i privilegjuar i tē mirave tē akcizës, tē parashtrojë deklaratë akcize dhe ta paguajnë akcizën më së voni në afat prej 15 ditësh nga shfuqizimi i lejes pér shfrytëzues tē privilegjuar tē tē mirave tē akcizës ose tē mirat e akcizave t'i kthejnë në magazinën e akcizave ose t'i shkatërrojnë nën mbikëqyrje doganore me pëlqim paraprak nga organi doganor kompetent.

PJESA E DYTË
DISPOZITA PËR TATIMIM ME AKCIZË TË
ALKOOLIT DHE PIJEVE ALKOOLIKE,
PRODHIMEVE TË DUHANIT, ENERGJENTËVE DHE
ENERGJISË ELEKTRIKE

KAPITULLI 8
ALKOOLI DHE PIJET ALKOOLIKE

Neni 56

**Lëndë e tatimimit me akcizë të alkoolit dhe piyeve
alkoolike**

(1) Alkool dhe pije alkoolike të cilat janë lëndë e tatimimit me akcizë janë: birra, vera, pijet e fermentuara përvëç birrës dhe verës, ndërprodhimet dhe alkooli etilik.

(2) Alkooli dhe pijet alkoolike nga paragafi (1) i këtij neni janë definuar me shenja tarifore të Nomenklaturës së Tarifës Doganore dhe pjesëmarrje e vëllimit të alkoolit të pastër në ato prodhime.

(3) Pjesëmarrje e vëllimit të alkoolit të pastër paraqet përqindja e volumenit të alkoolit të matur gjatë temperaturës prej 20°C dhe shënohet me shenjën % vol..

(4) Me "birrë" nënkuptoher:

1) prodhimet nga numri tarifor 2203 nga Nomenklatura e Tarifës Doganore me përbajtje të alkoolit më të madhe se 0,5% vol. dhe

2) prodhimet nga numri tarifor 2206 nga Nomenklatura e Tarifës Doganore të cilat përbajnjë përzierje të verës dhe piyeve joalkoolike dhe me përbajtje të alkoolit më të madhe se 0,5% vol..

(5) Me "verë" nënkuptoher:

1) "Verë pa shkumë" e cila i përfshin prodhimet nga numrat tariforë 2204 dhe 2205 nga Nomenklatura e Tarifës Doganore, përvëç verave me shkumë nga pika 2) e këtij paragafi, edhe atë:

- me përbajtje të alkoolit më të madhe se 1,2% vol., ndërsa më së shumti 15% vol., nëse alkooli i përbajtur në prodhimin e gatshëm ka ndodhur ekskuluzivisht me fermentim ose

- me përbajtje të alkoolit më të madhe se 15% vol., ndërsa më së shumti 18% vol., nëse nuk janë prodhuar me pasurim dhe nëse alkooli i përbajtur në prodhimin e gatshëm ka ndodhur ekskuluzivisht me fermentim dhe

2) "Verë me shkumë" e cila i përfshin prodhimet nga shenjet tarifore 2204 10 11, 2204 10 91, 2204 10 93, 2204 10 94, 2204 10 96, 2204 10 98, 2204 21 06, 2204 21 07, 2204 21 08, 2204 21 09, 2204 29 10 dhe numri tariforë 2205 nga Nomenklatura e Tarifës Doganore, të cilët:

- janë mbushur në shishe me mylli të posaçëm në formë të kërpudhës i cili është i përforcuar me mbajtës të posaçëm, ose të cilët kanë presion nga dioksid karboni i tretur prej 3 bar ose më shumë dhe

- kanë përbajtje të alkoolit më të madhe se 1,2% vol., ndërsa më së shumti 15% vol., nëse alkooli i përbajtur në prodhimin e gatshëm ka ndodhur ekskuluzivisht me fermentim.

(6) Me "pije të fermentuara, përvëç verës me shkumë, verës pa shkumë dhe birrës" nënkuptoher:

1) "pije të fermentuara me shkumë" nga shenjet tarifore 2206 00 31 dhe 2206 00 39, si dhe prodhimet nga shenjet tarifore 2204 10 11, 2204 10 91, 2204 10 93, 2204 10 94, 2204 10 96, 2204 10 98, 2204 21 06, 2204 21 07, 2204 21 08, 2204 21 09, 2204 29 10 dhe numri tarifor 2205 nga Nomenklatura e Tarifës Doganore që nuk janë cekur në paragrin (5) të këtij neni, të cilat janë mbushur në shishe me mylli të posaçëm në formë të kërpudhës i cili është i përforcuar me mbajtës të posaçëm, ose të cilët kanë presion nga dioksid i karbonit të tretur prej 3 bar ose më shumë dhe:

- kanë përbajtje të alkoolit më të madhe se 1,2% vol., ndërsa më së shumti 13% vol. ose

- kanë përbajtje të alkoolit më të madhe se 13% vol., ndërsa më së shumti 15% vol., nëse alkooli i përbajtur në prodhimin e gatshëm ka ndodhur ekskuluzivisht me fermentim dhe

2) "pije tjerë të fermentuara pa shkumë" të cilat shpérndahen në numrin tariforë 2204 dhe 2205 nga Nomenklatura e Tarifës Doganore, ndërkq nuk janë cekur në paragrin (5) të këtij neni, si dhe prodhimet nga numri tariforë 2206 nga Nomenklatura e Tarifës Doganore, përvëç piyeve tjerë të fermentuara me shkumë nga pika 1) e këtij paragafi dhe pijet nga paragafi (4) të këtij neni, të cilat:

- kanë përbajtje të alkoolit më të madhe se 1,2% vol., ndërsa më së shumti 10% vol. ose

- kanë përbajtje të alkoolit më të madhe se 10% vol., ndërsa më së shumti 15% vol., nëse alkooli i përbajtur në prodhimin e gatshëm ka ndodhur ekskuluzivisht me fermentim.

(7) Me "ndërprodhime" nënkuptoher prodhimet të cilat shpérndahen në numrat tariforë 2204, 2205 dhe 2206 nga Nomenklatura e Tarifës Doganore me përbajtje të alkoolit më të madhe se 1,2% vol. ndërsa më së shumti 22% vol., që nuk janë përfshirë me paragrafët (4), (5) dhe (6) të këtij neni. Si ndërprodhim konsiderohet edhe çdo pije e fermentuar pa shkumë me përbajtje të alkoolit më të madhe se 5,5% vol. dhe çdo pije e fermentuar me shkumë me përbajtje të alkoolit më të madhe se 8,5% vol. të cilat nuk janë fituar vetëm me fermentim.

(8) Me "alkool etilik" nënkuptoher:

1) të gjitha prodhimet nga numrat tariforë 2207 dhe 2208 nga Nomenklatura e Tarifës Doganore me përbajtje të alkoolit më të madhe se 1,2% vol., edhe kur këto prodhime janë pjesë e ndonjë prodhimi i cili shpérndahet në kreun tjetër të Nomenklaturës së Tarifës Doganore;

2) të gjitha prodhimet nga numrat tariforë 2204, 2205 dhe 2206 nga Nomenklatura e Tarifës Doganore me përbajtje të alkoolit më të madhe se 22% vol. dhe

3) piye alkoolike të rënda, pa dallim të asaj nëse prodhimet e përbajtura në atë janë tretur ose nuk janë tretur.

(9) Procedura për matjen e përqindjes së volumenit të alkoolit kryhet sipas rregullave për metodat përmarrjen e mostrave dhe kryerjen e analizave kimike dhe fizike të piyeve alkoolike.

Neni 57
Baza e akcizës

(1) Baza e akcizës për:

1) birrë në pajtim me nenin 56 paragafi (4) i këtij ligji është 1% e pjesëmarrjes së volumenit të alkoolit të pastër që përban një litër të prodhimit të gatshëm;

2) verë sipas nenit 56 paragafi (5) të këtij ligji është sasia e verës e shprehur në litër të prodhimit të gatshëm;

3) piye të fermentuara në pajtim me nenit 56 paragafi (6) të këtij ligji është sasia e pijes së fermentuar e shprehur në litër të prodhimit të gatshëm;

4) ndërprodhimet në pajtim me nenin 56 paragafi (7) i këtij ligji është sasia e ndërprodhimit e shprehur në litër të prodhimit të gatshëm dhe

5) alkooli etilik dhe piye alkoolike të forta që pihen në pajtim me nenin 56 paragafi (8) i këtij ligji është një litër alkool i pastër i shprehur në përqindje volumeni në temperaturë prej 20°C.

Neni 58
Shuma e akcizës

(1) Akciza e birrës në pajtim me nenin 56 paragrafi (4) i këtij ligji paguhet në shumën prej 4,00 denarë për 1% pjesëmarrje vëllimi të alkoolit të pastër që përbahanë në një litër të prodhimit të gatshëm.

(2) Akciza për litër verë paguhet në shumë prej:

1) zero denarë për verë pa shkumë në pajtim me nenin 56 paragrafi (5) pika 1) të këtij ligji dhe

2) zero denarë për verë me shkumë në pajtim me nenin 56 paragrafi (5) pika 2) të këtij ligji.

(3) Akciza për litër të pijeve të fermentuara paguhet në shumën prej:

1) zero denarë për pije të tjera të fermentuara me shkumë, në përputhje me nenin 56 paragrafi (6) pika 1) të këtij ligji dhe

2) zero denarë për pije të tjera të fermentuara pa shkumë, në përputhje me nenin 56 paragrafi (6) pika 2) të këtij ligji dhe

(4) Akciza për ndërprodhimë në pajtim me nenin 56 paragrafi (7) të këtij ligji, do të arrijë:

1) 33,00 denarë për litër për ndërprodhimë me përbajtje alkooli më të vogël se 15% dhe

2) 55,00 denarë për litër për ndërprodhimë me përbajtje alkooli të barabartë ose më të madhe se 15% dhe më së shumti deri në 22%.

(5) Akciza për alkool etlik dhe pije alkoolike në pajtim me nenin 56 paragrafi (8) të këtij ligji arrin 340,00 denarë për litër alkool të pastër, të matur në temperaturë prej 20 °C.

Neni 59
Mënyra e përllogaritjes së akcizës

(1) Përllogarita e akcizës për:

1) birrë përllogaritet si prodhim i bazës së akcizës, shkallës së forcës së vërtetë alkoolike për volumen të birrës dhe shumës përkatëse e akcizës në pajtim me nenin 58 paragrafi (1) të këtij ligji;

2) verë përllogaritet si prodhim i bazës së akcizës, dhe shuma përkatëse e akcizës në pajtim me nenin 58 paragrafi (2) i këtij ligji;

3) prodhimet e fermentuara përllogaritet si prodhim i akcizës dhe shumës përkatëse të akcizës në pajtim me nenin 58 paragrafi (3) të këtij ligji;

4) ndërprodhimë përllogaritet si prodhim i bazës së akcizës dhe shumës përkatëse të akcizës në pajtim me nenin 58 paragrafi (4) i këtij ligji dhe

5) alkool etlik dhe pije alkoolike të fortë përllogariten si prodhim i bazës së akcizës dhe shumës përkatëse të akcizës në pajtim me nenin 58 paragrafi (5) të këtij ligji.

(2) Për qëllime statistikore kur baza e akcizës shprehet në litra, për përllogaritjen e akcizës për:

1) birrë rrumbullakohet në tri decimale, ndërsa shkalla e forcës reali të alkoolit sipas volumenit të birrës rrumbullakohet në një decimale;

2) verë rrumbullakohet në dy decimale;

3) prodhime të fermentuara rrumbullakohen në dy decimale;

4) ndërprodhim rrumbullakohet në dy decimale dhe

5) alkooli etlik rrumbullakohet në katër decimale.

Neni 60

Pagesa e akcizës për ndërprodhimë dhe pije të fortë alkoolike

(1) Akciza për ndërprodhim dhe pije alkoolike të fortë paguhet duke i vendosur ato në treg të magazinës së akcizës duke paraqitur deklaratë të akcizës mbi sasitë e ndërprodhimeve dhe pijeve alkoolike të fortë në treg gjatë muajit kalendarik.

(2) Obliguesi i akcizës parashtron deklaratë të akcizës te organi doganor kompetent dhe do të paguajë akcizën më së voni deri 15-tin e muajit të ardhshëm.

(3) Akciza e ndërprodhimeve dhe pijeve alkoolike të fortë gjatë importimit duhet të paguhet në afatet dhe në mënyrën e parashikuar për pagesën e detyrimeve të importit, përvèç rasteve kur të mirat e akcizës lëvizin në procedurë për prolongim të akcizës.

(4) Me përgjashim nga paragrafi (2) i këtij neni, në rast nëse dita e fundit e pagesës së akcizës është ditë jopune, obliguesi i akcizës është i detyruar akcizën e llogaritur ta paguaj jo më vonë se ditën e parë të ardhshme të punës.

Neni 61
Marka të akcizës për ndërprodhimë dhe pije të fortë alkoolike

(1) Lëshimi në qarkullim të ndërprodhimeve dhe pijeve të fortë alkoolike të cilët janë prodhuar ose importuar në zonën e akcizës është lejuar vetëm nëse janë shënuar me markë të akcizës e dhënë nga administrata e doganës në të cilën janë shtypur shenjat e posaçme dhe numri serik.

(2) Marka të akcizës mund të marrë mbajtësi i magazinës së akcizës dhe importuesi i ndërprodhimeve dhe pije e fortë alkoolike pas parashtrimit të kërkesës për organin kompetent të doganës.

(3) Përpunimi i paautorizuar dhe shtypja e markave të akcizës ose përpunimin e paautorizuar dhe shtypjen e markave të akcizës nga vendet tjera ose territorët, si dhe posedimin e tyre të paautorizuar ose vënien e paautorizuar në qarkullim nuk lejohet.

(4) Dëmtimi i qëllimshëm i markave të akcizave nuk lejohet.

(5) Ndërprodhimet dhe pjet e fortë alkoolike të cilët nuk janë shënuar me marka të akcizës ose janë shënuar me markë të dëmtuar të akcizës ose janë shënuar në mënyrë tjetër i ndryshëm nga i përcaktuar konsiderohen për prodhimë në të cilët nuk është llogaritur dhe paguar akciza dhe lëshimi i tyre në qarkullim, blerja dhe disponimi i rajoneve të akcizës nuk është lejohet.

(6) Marka e akcizës ngjitet në ambalazhin adekuat të pajes alkoolike, përkatësisht shishja, kështu që gjatë hapjes do të duhet përgjithmonë të dëmtohet. Ngjita e markës së akcizës mund të kryhet në magazinë të akcizës ose doganës, përvèç në rastet nga neni 73 paragrafi (8) të këtij ligji kur prodhuesi është bujk dhe ngjita e markave të akcizës e bënë në hapësirat e veta.

(7) Mbajtësi i magazinës së akcizës dhe importuesi nevojat mujore për sasitë e planifikua nga markat e akcizës i paraqesin për organin kompetent të doganës më vonë deri 10 të muajit rrjedhës përmes muajin e ardhshëm.

(8) Shpenzimet për shtypin dhe përruajtjen e markave të akcizës i përcaktion organi kompetent i doganës dhe i paguan nga mbajtësi i magazinës së akcizës dhe importuesi me parashtrimin e fletëparaqitjes për sasitë e planifikua të markave të akcizës. Lartësia e shpenzimeve përcaktohet në bazë të shpenzimeve përshtypje, ruajtje dhe lëshimin e markave të akcizës.

(9) Para marrjes së markave të akcizës mbajtësi i magazinës së akcizës dhe importuesi janë të detyruar të parashtrojnë garanci në lartësinë e borxhit të akcizës që mund të ndodh.

(10) Lëshimi i markave të akcizës bëhet pas parashtrimit të kërkesës përmarrjen e markave të akcizës, i cili dorëzohet përmarrjen e organin kompetent të doganës. Afati përmarrjen e markave të paraqitura të akcizës është një vit nga dita e paraqitjes së sasive të planifikua. Pas skadimit të këtij afati me mosmarrjen e markave të akcizës disponon organi kompetent i doganës.

(11) Afati pér shfrytëzimin e markave të akcizës është më së shumti 60 ditë nga dita e marries së tyre.

(12) Mbajtësi i magazinës së akcizës dhe importuesi jo më shumë se pesë ditë pas skadimit të afatit nga paragrafi (11) të këtij neni organit kompetent të doganës t'i dorëzojnë raport pér markat e marra, të shfrytëzuara dhe të kthyera të akcizës.

(13) Markat e marra të akcizës pér të cilët do të vërtetohet se janë të parregullta si rezultat i gabimit ose dëmtimit të ndodhura në procesin e shtypjes së tyre, mbajtësi i magazinës së akcizës dhe importuesi t'i kthejnë organit kompetent të doganës më së voni në afat prej 15 ditëve nga dita e përcaktimit të parregullsive, por jo më vonë se 60 ditë nga dita e marries së tyre. Organit kompetent i doganës do t'i zëvendësojë markat e parregullta të akcizës me marka të reja të akcizës.

(14) Afati nga paragrafi (11) i këtij neni mund të vazhdohet në mënyrë plotësuese edhe 15 ditë në rastet e fuqisë madhore, rrethana të parashikuara dhe ngjarje të pavolitshme të lidhura me punën e mbajtësit të magazinës së akcizës ose importuesit, me leje paraprake nga organi kompetent i doganës pas kërkesës së parashtruar.

(15) Markat e akcizës të cilat nuk janë të shfrytëzuara ose janë të dëmtuara në procesin e prodhimit, prodhuesi ose importuesi janë të detyruar t'ia kthejnë organit kompetent të doganës, së bashku me reportin nga paragrafi (12) të këtij neni më së voni në afat prej pesë ditëve pas skadimit të afatit nga paragrafi (11) i këtij neni.

(16) Pér markat e dëmtuara dhe të pashfrytëzuara të akcizës mbajtësi i magazinës së akcizës dhe importuesi nuk kanë të drejtë të kthimit të shpenzimeve pér shtypje dhe ruajtje të markave të akcizës.

(17) Pér markat e marra të akcizës pér shënim të ndërprodhimeve dhe pijeve të forta alkoolike të cilët nuk janë kthyer ose janë dëmtuar përgjithmonë, mbajtësi i magazinës së akcizës dhe importuesi është i obliguar më së voni në afat prej pesë ditëve pas skadimit të afatit nga paragrafi (11) të këtij neni të paraqes deklaratë të akcizës, ta llogarisë akcizën në bazë të të dhënave nga shenjat e markave të akcizës dhe menjëherë ta paguajë.

(18) Markat e akcizës nga paragrafët (13) dhe (15) të këtij neni shkatërrohen me mbikëqyrje të doganës.

(19) Obligimi pér shënimin e markave të akcizës nuk vlen pér:

1) ndërprodhimet dhe pijet e forta alkoolike të cilët i fusin udhëtarët nga jashtë, të cilët nuk janë të përfshira me nenin 48 paragrafi (1) pika 3) të këtij ligji dhe ndërprodhimet dhe pijet e forta alkoolike të cilët shtetasit e Republikës së Maqedonisë dhe shtetasit e huaj i pranojnë nga jashtë në pajtim me rregullat doganore;

2) ndërprodhimet dhe pijet e forta alkoolike të cilët janë të importuara në zonën e akcizës dhe lëshohen në qarkullim në panairin ndërkombëtar, ekspozitë ose ngjarje tjera ose si mostrat dhe

3) ndërprodhimet dhe pijet e forta alkoolike të cilët janë të liruara nga akciza përvçë në rastet nga neni 47 paragrafi (2) të këtij ligji.

(20) Në rastet nga paragrafi (19) pikat 1) dhe 2) të këtij neni akciza doemos duhet pa prolongim të paraqitet tek organi kompetent doganor dhe menjëherë të paguhet.

(21) Ministri i Financave i përcakton dimensionet, formën dhe shenjat e markës së akcizës, mënyrën e paraqitjes dhe ngritjen e markave të akcizës, përbajtjen e raporteve pér ngritje, markave të shfrytëzuara dhe të kthyera të akcizës, mënyra e kthimit të markave të parregullta, të pa shfrytëzuara dhe të dëmtuara të akcizës, si dhe mënyrën e shkatërrimit të markave të akcizës.

Neni 62

Kushtet e posaçme pér pajisje të magazinës së akcizës pér birrë

(1) Magazina e akcizës në të cilët prodhohet ose magazinohet birrë, në pajtim me nenin 56 paragrafi (4) të këtij ligji pajisja pér prodhim, objekti pér prodhim dhe hapësira pér magazinim është e nevojshme të vendosen në mënyrën që do të mundësohen organit kompetent të doganës në çdo kohë ta përcaktojë sasinë e birrës së prodhuar dhe të magazinuar dhe pjesëmarrjen e volumenit të alkoolit të pastër në birrë.

(2) Magazina e akcizës në të cilët prodhohet birra, duhet të pajiset me pajisje pér matjen e sasisë së birrës së prodhuar dhe pér matjen e pjesëmarrjes së volumenit të alkoolit të pastër. Pajisjet matëse duhet të posedojnë certifikatë nga organi kompetent pér verifikim të pajisjeve matëse, ose matja e sasisë së birrës së prodhuar dhe matja e pjesëmarrjes së volumenit të alkoolit të pastër të vërtetohet nga institucioni i autorizuar nga sfera e metrologjisë.

Neni 63

Matja e sasive të birrës

Me përashtim të nenit 62 paragrafi (2) të këtij ligji, në rastet kur birra paketohet në shishe me vëllime të ndryshme ose enë nga material tjetër me sipërfaqë të paracaktuar paraprakisht, matja kryhet sipas sasisë e cila është theksuar në paketim.

Neni 64

Kushte të posaçme pér pajisje të magazinimit të akcizave pér verë dhe ndërprodhime

(1) Në magazinë e akcizës në të cilën prodhohet, përpunohet ose magazinohet verë në pajtim me nenin 56 paragrafi (5) të këtij ligji dhe ndërprodhime e në pajtim me nenit 56 paragrafi (7) të këtij ligji, objektet, hapësira dhe pajisjet pér prodhim ose përpunim dhe pér magazinim është e nevojshme që të vendoset në mënyrë që në organin doganor kompetent do t'i mundësojnë kryeje të mbikëqyrjes dhe kontrollit në çdo kohë dhe mundësi të përcaktojë sasinë e prodhuar, të përpunuara ose verë e magazinuar dhe ndërprodhime. Magazina e akcizave duhet të mundësojë magazinim të ndarë të llojeve individuale verë dhe ndërprodhime.

(2) Magazina e akcizave në të cilat prodhohen dhe përpunohen vera dhe ndërprodhimet duhet të pajiset me pajisje matëse. Pajisjet matëse duhet të matin sasinë, pjesëmarrjen e volumenit të alkoolit të pastër dhe të posedojnë certifikatë nga organi kompetent pér verifikimin e pajisjeve matëse ose matjen e sasisë dhe pjesëmarrjen e volumenit të alkoolit të pastër që vërtetohet nga institucion i autorizuar nga sfera e metrologjisë.

Neni 65

Kushte të posaçme pér pajisje të magazinimit të akcizave pér alkool etilik dhe pije alkoolike të forta

(1) Në magazinë e akcizës në të cilën prodhojnë, përpunojnë ose magazinojnë alkool etilik dhe pije alkoolike të forta, në pajtim me nenin 56 paragrafi (8) të këtij ligji, objektet, hapësira dhe pajisjet pér prodhim ose përpunim dhe pér magazinim është e nevojshme që të vendoset në mënyrë që do t'i mundësojnë organit doganor kompetent të kryejë mbikëqyrje dhe kontroll në çdo kohë dhe të përcaktojë sasinë e prodhuar, të përpunuara ose alkooli etilik i magazinuar dhe pije alkoolike të forta. Magazina e akcizave duhet të mundësojë magazinim të ndarë të llojeve individuale pije alkoolike të forta.

(2) Pajisjet pér prodhim ose pérpunim, duke pérfshirë rezervuarët, gypat pér lidhje ndërmjet tyre, vendet lidhëse, ventilet dhe pajisjet matëse duhet tē jenë tē plumpuara nga organi doganor kompetent. Plumbat mund tē mënjanohen vetëm nē prezencën e organit doganor kompetent dhe personit tē autorizuar tē mbajtësit tē magazinës së akcizave. Nē rast tē rrëthanave tē paparashikuara dhe fuqisë madhore, mbajtësi i magazinës tē akcizës mund vëtë t'i mënjanojë plumbat dhe menjëherë ta njoftojë organin doganor kompetent.

(3) Pajisjet matëse tē paragrafit (2) tē këtij nenii, duhet ta matin sasinë, pjesëmarrjen e volumenit tē alkoolit tē pastër dhe tē posedojnë certifikatë nga organi kompetent pér verifikimin e pajisjeve matëse ose matjen e sasisë dhe pjesëmarrjen e volumenit tē alkoolit tē pastër duhet tē vërtetohet nga institucion i autorizuar nga sfera e metrologjisë.

Neni 66

Kushte tē posaçme pér pérforimin e rezervuarëve pér alkool etilik

(1) Rezervuarët pér alkool etilik nē magazinën e akcizave eshtë e nevojshme tē jenë tē standardizuara dhe tē pajisura me pajisje matëse.

(2) Pajisjet matëse tē rezervuarëve duhet tē posedojnë certifikatë nga organi kompetent ose nga institucioni i autorizuar pér verifikimin e pajisjeve matëse.

(3) Rezervuarët nga parografi (1) i këtij nenii eshtë e nevojshme tē jenë tē shënuar.

(4) Ministri i Financave e përcakton mënyrën e shënimit tē rezervuarëve pér alkool etilik nē magazinën e akcizave.

Neni 67

Birraritë e vogla tē pavarura

(1) Birraria e vogël e pavarur prodhon birrë si pjesë e veprimitarisë së regjistruar nē bazë tē lejes së lëshuar pér birrari tē vogël tē pavarur nga organ doganor kompetent dhe i plotëson këto kushte:

1) ka gjithsej prodhim vjetor tē birrës jo më shumë se 150.000 litra;

2) juridikisht dhe ekonomikisht eshtë i pavarur nga çfarëdo prodhues tjetër i birrës;

3) objektet e tij prodhuese dhe operative nuk janë teknologjikisht tē lidhura me objekte prodhuese dhe operative tē personit tjetër i cili prodhon birrë si pjesë e veprimitarisë së tij tē regjistruar dhe

4) nuk prodhon birrë me licencë.

(2) Me prodhim vjetor total tē birrës së prodhuan nga birrari e vogël tē pavarur nënkuftohet sasia e përgjithshme e birrës së prodhuan gjatë vitit kalendarik.

(3) Kur dy ose më shumë birrari tē vogla bashkëpunojnë ndërmjet tyre dhe prodhimi vjetor i përbashkët i tyre nuk tejkalon 150.000 litra, ato birrari tē vogla mund tē konsiderohen si një birrari e vogël e pavarur.

(4) Birrari e vogël e pavarur eshtë e detyruar para fillimit tē prodhimit tē verës tē paraqes kërkësë pér lëshim tē lejes pér birrari tē vogël tē pavarur dhe regjistrim nē Regjistrin elektronik tē lejeve pér prodhuesit e vegjël tē birrës, verës, alkoolit etilik dhe pijeve alkoolike tē forta e cila udhëhiqet nga organ doganor kompetent.

(5) Pér birrari tē vogël tē pavarur nuk zbatohen dispozitat me tē cilat eshtë rregulluar lëvizja e tē mirave tē akcizës nē procedurë tē prolongimit tē akcizës.

(6) Me pérjashtim tē paragrafit (5) tē këtij nenii, nē rast tē eksportit tē birrës së prodhuan nga birrari e vogël e pavarur, me kërkësë tē birrarisë së vogël tē pavarur organi doganor kompetent do tē mundësojë kontribut tē dokumentit elektronik administrativ nē pajtim me dispozitat me tē cilat eshtë rregulluar lëvizja e tē mirave tē akcizës nē procedurë tē prolongimit tē akcizës.

(7) Birraria e vogël e pavarur eshtë e detyruar ta njoftojë organin doganor kompetent dhe tē dorëzojë tē dhëna pér eksport tē birrës nē procedurë tē prolongimit tē akcizës më së voni shtatë ditë para dërgimit.

(8) Birraria e vogël e pavarur nuk parashtron garanci pér sigurimin e akcizës, vetëm nē rast tē mosplotësimit tē detyrimeve që dalin nga leja e lëshuar pér birrari tē vogël tē pavarur, me kërkësë tē orgabit doganor kompetent.

(9) Ministri i Financave i përcakton përmbajtjen e kërkësës pér lëshimin e lejes pér birrari tē vogël tē pavarur dhe dokumentacionin e nevojshëm, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit tē lejes pér birrari tē vogël tē pavarur, si dhe përmbajtjen e Regjistrit elektronik tē lejeve pér prodhuesit e vegjël tē birrës, verës, alkooli etilik dhe pijeve alkoolike tē forta.

Neni 68

Akciza e birrës së prodhuan te birrari e vogël e pavarur

(1) Akciza pér birrën e prodhuan te birrari e vogël e pavarur dhe e lëshuar nē konsum nē zonën e akcizës llogaritet nē bazë tē sasive tē lëshuara nē qarkullim tē lirë nē periudhën e akcizës tē përcaktuar nē nenin 10 paragrafi (1) tē këtij ligji dhe paguhet sipas akcizës së përcaktuar tē nenit 58 paragrafi (1) i këtij ligji, me parashtimin e deklaratës së akcizës.

(2) Pér birrën e prodhuan tek birraria e vogël e pavarur nē pajtim me kushtet e nenit 67 paragrafi (1) tē këtij ligji, e cila lëshohet nē qarkullim nē zonën e akcizës birrari e vogël e pavarur ka tē drejtë tē kthimit tē akcizës së paguar nē varësi nga prodhimi vjetor i përgjithshëm dhe atë:

1) pér prodhim vjetor tē birrës e cila nuk tejkalon 50.000 litra, nē lartësi prej 50% nga akciza e paguar nē pajtim me nenin 58 paragrafi (1) tē këtij ligji;

2) pér prodhim vjetor tē birrës e cila tejkalon 50.000 litra, por nuk tejkalon 75.000 litra, nē lartësi prej 40% nga akciza e paguar nē pajtim me nenin 58 paragrafi (1) tē këtij ligji;

3) pér prodhim vjetor tē birrës e cila tejkalon 75.000 litra, por nuk tejkalon 100.000 litra, nē lartësi prej 30% nga akciza e paguar nē pajtim me nenin 58 paragrafi (1) tē këtij ligji dhe

4) pér prodhim vjetor tē birrës e cila tejkalon 100.000 litra, por nuk tejkalon 150.000 litra, nē lartësi prej 20% nga akciza e paguar nē pajtim me nenin 58 paragrafi (1) tē këtij ligji.

(3) Pér realizimin e tē drejtës nga paragrafi (2) i këtij nenii, birraria e vogël e pavarur pas skadimit tē vitit kalendarik, por jo më vonë se 30 qershor vitin e ardhshëm, dorëzon kërkësë pér kthimin e akcizës. Ndaj kërkësës dorëzohet dhe raport pér prodhimin e përgjithshëm vjetor tē birrës së prodhuan tek birrari e vogël e pavarur.

(4) Dispozitat e paragrafëve (2) dhe (3) tē këtij nenii zbatohen edhe pér birrën e importuar tē prodhuan te birrari e vogël e pavarur nē pajtim me kushtet e nenit 67 paragrafi (1) tē këtij ligji, që dëshmohet me dorëzimin e dokumentit pér prodhimin vjetor tē përgjithshëm tē birrës së prodhuan te birrari e vogël e pavarur tē lëshuar nga organi kompetent i vendit eksportues.

(5) Nëse gjatë vitit kalendarik prodhohet sasi më e madhe nga sasia e përcaktuar nē nenin 67, paragrafi (1) pika 1) tē këtij ligji, birrari e vogël e pavarur dhe importuesi nga paragrafi (4) i këtij nenii nuk kanë tē drejtë tē kthimit tē akcizës.

(6) Ministri i Financave i përcakton përmbajtjen e kërkesës pér kthim tē akcizës tē paragrafit (3) i këtij neni dhe dokumentacionin e nevojshëm, si dhe mënyrën e kthimit tē akcizës së paguar.

Neni 69

Prodhues tē vegjël tē verës pér qëllime komerciale – bodrum i vogël i verës

(1) Prodhuers i vogël i verës pér qëllime komerciale bodrum i vogël vere duhet t'i plotësojë kushtet pér prodhim dhe qarkullim tē verës me prodhim vjetor tē përgjithshëm tē verës jo më shumë se 100.000 litra.

(2) Prodhuers i vogël i verës pér qëllime komerciale eshtë i detyruar para fillimit tē prodhimit tē verës tē parashtrojë kërkesë pér organin doganor kompetent pér dhënie tē lejes pér prodhues tē vogël tē verës pér qëllime komerciale dhe regjistrin në Regjistrin elektronik tē lejeve pér prodhues tē vegjël tē birrës, verës, alkoolit etilik dhe pije tē fortë alkoolike.

(3) Pér prodhuersin e vogël tē verës pér qëllime komerciale nuk zbatohen dispozitat nga Kapitulli 4 i këtij ligji pér lëvizje tē mirave tē akcizës në sistemin e prolongimit tē akcizës.

(4) Me përfashtim tē paragrafit (3) tē këtij neni, në rast tē eksportit tē verës së prodhuan nga prodhues me tē vogël tē verës pér qëllime komerciale, pas kërkesës së organi doganor kompetent do tē mundësojë parashtrim tē dokumentit elektronik administrativ në pajtim me dispozitat me tē cilat eshtë rregulluar lëvizja e tē mirave tē akcizës në procedurë tē prolongimit tē akcizës.

(5) Prodhuers i vogël i verës pér qëllime komerciale eshtë i detyruar ta njoftojë organin doganor kompetent dhe tē dorëzojë tē dhëna pér eksport tē verës në procedurë tē prolongimit tē akcizës më së voni shtatë ditë para dërgimit.

(6) Prodhuers i vogël i verës pér qëllime komerciale nuk parashtron garanci pér sigurimin e akcizës, përvëç në raste tē mosplotësimit tē detyrimeve tē cilat dalin nga leja e lëshuar pér prodhues tē vogël tē verës pér qëllime komerciale, me kërkesë tē organit doganor kompetent.

(7) Ministri i Financave i përcakton përmbajtjen e kërkesës pér lëshimin e lejes pér prodhues tē vogël tē verës pér qëllime komerciale dhe dokumentacionin e nevojshëm, dhe përmbajtjen e lejes pér prodhues tē vogël tē verës pér qëllime komerciale - bodrum i vogël vere, si dhe mënyrën e lëshimit tē lejes pér prodhues tē vogël tē verës pér qëllime komerciale.

Neni 70

Prodhues tē vegjël tē pavarur tē alkoolit etilik dhe pijeve tē fortë alkoolike pér qëllime komerciale - destileri tē vogla

(1) Prodhuers i vogël i alkoolit etilik dhe i pijeve alkoolike tē fortë pér qëllime komerciale - destileri e vogël, që prodhon alkool etilik dhe pije alkoolike tē fortë si pjesë e veprimtarisë së tij tē regjistruar duhet t'i plotësojë këto kushte:

1) ka gjithsej prodhim vjetor tē alkoolit etilik dhe pijeve alkoolike tē fortë më së shumti 2000 litra alkool tē pastër;

2) juridikisht dhe ekonomikisht eshtë i pavarur nga cilido prodhues tjetër i alkoolit etilik dhe pijeve tē fortë alkoolike dhe

3) objektet e tij prodhuase dhe ndihmëse nuk janë teknikisht tē lidhura me objekte prodhuase dhe ndihmëse të personit tjetër i cili prodhon alkool etilik dhe pije alkoolike tē fortë si pjesë e veprimtarisë së tij tē regjistruar.

(2) Me prodhim vjetor tē përgjithshëm tē alkoolit etilik dhe pijeve alkoolike tē fortë tē prodhuara nga prodhues i vogël i pavarur i alkoolit etilik dhe pijeve alkoolike tē fortë nënkuptoher sasinë e përgjithshme e alkoolit etilik dhe pjet alkoolike tē fortë tē prodhuara gjatë vitit kalendarik.

(3) Dispozitat me tē cilat rregullohen procedurat pér parashtrimin e kërkesës dhe lëshimin e lejes së akcizës, si dhe detyrimet e poseduesit tē lejes së akcizës zbatohen edhe pér prodhuesit tē vogël tē pavarur tē alkoolit etilik dhe pjet alkoolike tē fortë pér qëllime komerciale.

(4) Para fillimit me punë organi doganor kompetent kryen mbikëqyrje dhe kontroll tē pajisjes dhe kushteve pér prodhim dhe sipas nevojës kryen plumbin tē pajisjes pér prodhim.

(5) Prodhuers i vogël i pavarur i alkoolit etilik dhe pijeve tē fortë alkoolike eshtë i detyruar paketimet komerciale t'i shënojë me markë tē akcizës në pajtime me dispozitat e përcaktuara në nenin 61 tē këtij ligji.

(6) Marka e akcizës duhet tē jetë e ngjitur në mbyllësin e shishes, kështu që gjatë hapjes duhet tē dëmtohet përgjithmonë.

(7) Prodhuers i vogël i pavarur i alkoolit etilik dhe pijeve tē fortë alkoolike eshtë i detyruar paketimet komerciale t'i shënojë me etiketë speciale në tē cilën eshtë theksuar se pija alkoolike eshtë prodhuar nën regjim tē posaçëm tē akcizës së zvogëluar. Në etiketë duhet tē theksohen tē dhëna në pajtim me dispozitat e sigurisë ushqimore, emrin dhe adresën e prodhuesit, përqindjen e alkoolit, llojin e produktit si dhe numrin e aktvendimit tē Agjencisë pér Ushqim dhe Veterinari se produkti eshtë i përshtatshëm pér konsumim.

(8) Nëse gjatë vitit kalendarik prodhohen alkool etilik dhe pije alkoolike tē fortë me sasi më tē madhe nga sasia e përcaktuara në paragrafin (1) pika 1) tē këtij neni, prodhuersi eshtë i detyruar në afat prej 15 ditësh tē njoftojë organin doganor kompetent dhe tē kërkojë ndryshim tē lejes së akcizës, si dhe tē kryej pagesë plotësuese tē akcizës pér dallim nga shkalla e plotë dhe akciza e paguar sipas shkallës së zvogëluar.

(9) Prodhuers i vogël i pavarur i alkoolit etilik dhe pijeve tē fortë alkoolike nuk parashtron garanci tē nenit 30 paragrafi (1) dhe nenit 35 tē këtij ligji, vetëm në raste tē mosplotësimit tē detyrimeve tē cilat dalin nga leja e akcizës.

(10) Ministri i Financave e përcakton formën dhe përmbajtjen e etiketës speciale, përmbajtjen e kërkesës pér lëshimin e lejes së akcizës pér distileri tē vogël, si dhe dokumentacionin e nevojshëm pér dëshminin e plotësimit tē kushteve pér lëshimin e lejes së akcizës së destilerisë së vogël.

Neni 71

Akciza pér alkool etilik dhe pije tē fortë alkoolike tē prodhuara te destileri tē vogla

(1) Akciza e alkoolit etilik dhe pijeve tē fortë alkoolike tē cilat i prodhon prodhuersi i pavarur i alkoolit etilik dhe pijeve tē fortë alkoolike me pakicë paguhet në shumë prej 50% nga akciza e përcaktuar e nenit 58 paragrafit (5) tē këtij ligji.

(2) Prodhuersi i pavarur i alkoolit etilik dhe pijeve tē fortë alkoolike me pakicë akcizën e paguan me parashtrimin e deklaratës së akcizës pér organin doganor kompetent në pajtim me dispozitat e nenit 60 tē këtij ligji.

(3) Dispozitat e paragrafit (1) tē këtij neni zbatohen edhe pér sasitë e importuara tē alkoolit etilik dhe pijeve tē fortë alkoolike tē cilat janë prodhuar nën kushtet tē nenit

70 paragrafi (1) тѣ кѣтij ligi, qѣ dѣshmohet me dorëzimin e dokumentit për prodhimin e p ergjithsh m vjetor, të lëshuar nga organi kompetent i vendit eksportues.

Neni 72

Dispozita të përbashkëta p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës

(1) Nën prodhues me pakicë nënkuptohet birrari e vogël e pavarur nga neni 67 d e kantin  e vogël vere nga neni 69 i këtij ligi q e prodhojnë të mira të akcizës si pjesë e veprimtarisë së tyre të regjistruar në bazë të lejes p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës, t  lëshuar nga organi doganor kompetent.

(2) Leje p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës i lëshohet personit nga paragrafi (1) i këtij neni i cili i plotëson kushtet në vijim:

- 1) ka seli në Republikën e Maqedonisë;
- 2) mban rregullish libra afaristë në pajtim me rregullat në fuqi;

3) kundër të cilit nuk është ngritur procedurë p r falimentim ose likuidim;

4) të mos jetë i d enuar me vendim të plotfuqishëm gjiq sor d enim me burg pa kush p r vepër penale të kryer nga sfera e tatimeve d e doganave d e me vendim gjiq sor t  plotfuqishëm të mos jetë shqiptuar ndalim p r ushtrim të profesionit, veprimtari ose detyrë, ndalim i p rkohsh m p r kryerje t  veprimtarisë së caktuar d e ndalim i p rhersh m për kryerjen e veprimtarisë së caktuar;

5) t i ketë shlyer borxhet n  bazë të detyrimeve tatimore dhe doganore d e

6) plotëson kushte p r këmbim elektronik të të dhënave.

(3) Leja p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës nuk mund të lëshohet në rastet kur nuk është plotësuar njëri nga kushtet e paragrafit (2) i këtij neni.

(4) Lejen p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës e lëshon organi doganor kompetent në afat prej 60 ditësh nga dita e parashtrimit t  kërkesës.

(5) Leja p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës nuk mund t i bartet personit tjetër.

(6) Afati i vlefshmërisë së lejes së lëshuar p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës është pesë vjet.

(7) Organ doganor kompetent mban Regjistër elektronik të lejeve p r prodhues me pakicë t  birrës, verës, alkoolit etilik d e pijeve të forta alkoolike.

(8) Poseduesi i lejes p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës është i detyruar:

1) të sigurojë kushte për kryerje pa pengesa t  mbikëqyrjes dhe kontrollit;

2) të mbajë evidence të rregullt d e t  saktë të mirave t  prodhua t  akcizës d e m s së voni në afat prej 15 ditësh pas përfundimit të q do muaji kalendarik p r organin doganor kompetent t  dorëzojë raport mujor p r sasitë e prodhua, t  porositura d e sasitë e rezervave t  të mirave t  akcizës;

3) ta njoftojë organin doganor kompetent për secilin ndryshim të të dhënave d e/ose kushtet nën të cilat është lëshuar leja p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës d e t  kërkojë ndryshimin e saj;

4) m s së voni deri më 31 mars në vitin rrjedhës, organit doganor kompetent t i dorëzojë raport për prodhimin vjetor të përgjithshëm të të mirave t  akcizës në vitin kalendarik paraprak d e

5) në afat prej 15 ditësh nga kalimi i sasisë së përcaktuar ta njoftojë organin doganor kompetent d e t  kërkojë lëshimin e lejes së akcizës.

(9) Nëse organi doganor kompetent përcaktion se poseduesi i lejes p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës nuk i plotëson kushtet ose nuk i ka përmbushur detyrimet nga paragrafi (8) i këtij neni, do t i caktojë afat n  të cilin parregulls t  e përcaktuara patjetër t  mënjanohen, mund të ngrejë procedurë p r arkëtim plotësues t  akcizës, si d e t  ngrejë procedurë për fuqizimin e lejes p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës.

(10) Poseduesi i lejes p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës në rastet nga paragrafi (8) pika 3) i këtij neni parashtron kërkesë për ndryshimin e lejes p r organin doganor kompetent i cili vendos në afat të paragrafit (4) i këtij neni.

(11) Leja p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës shfuqizohet:

- 1) nëse poseduesi i lejes - person fizik ndërron jetë;
- 2) me pushimin e ekzistimit të personit juridik posedues t  lejes;

- 3) me kërkesë të poseduesit të lejes;
- 4) pas skadimit t  periudhës së vlefshmërisë nga paragrafi (6) i këtij neni d e

- 5) nëse organi doganor kompetent me detyrë zyrtare e heq lejen.

(12) Organi doganor kompetent me detyrë zyrtare e heq lejen p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës nëse konstaton se:

1) prodhuesi me pakicë i verës d e birrës ka pushuar t i plotësojë kushtet e përcaktuara në leje;

2) kanë pushuar t  ekzistojë shkaqt d e kushtet në bazë të të cilave është lëshuar leja;

3) leja është lëshuar n  bazë të informatave jo të plota d e jo të sakta;

4) prodhuesi me pakicë i verës d e birrës nuk i ka mënjanuar parregulls t  në afatin e caktuar nga organi doganor kompetent;

5) ka filluar procedura e falimentimit ose likuidimit d e

6) prodhuesi me pakicë i verës ose birrës është d enuar me vendim të plotfuqishëm gjiq sor d enim me burg pa kush p r vepër penale të kryer nga sfera e tatimeve d e doganave d e me vendim gjiq sor t  plotfuqishëm është shqiptuar ndalim p r ushtrim të profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalim i p rkohsh m p r kryerje t  veprimtarisë së caktuar d e ndalim i p rhersh m për kryerjen e veprimtarisë së caktuar;

(13) Me fuqizimin e lejes p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës, leja shlyhet nga Regjistër elektronik i lejeve p r prodhues me pakicë t  birrës, verës, alkoolit etilik d e pijeve të forta alkoolike.

(14) Ministri i Financave i përcaktion dokumentacionin e nevojshëm për d eshmimin e plotësimit të kushteve të paragrafit (2) i këtij neni, përmbajtjen e raporteve të paragrafit (8) pika 2) d e pika 4) i këtij neni d e përmbajtjen e kërkesës për ndryshimin e lejes p r prodhues me pakicë t  verës d e birrës.

Neni 73

Bujqit - prodhues t  vegjël të pijeve të forta alkoolike

(1) Bujqit - prodhues t  vegjël të pijeve të forta alkoolike janë persona të cilët si lëndët të para shfrytëzojnë fruta d e rrush p r prodhim të pijeve të forta alkoolike të dedikuara për shitje t  mëtejme d e janë të detyruar te organi kompetent i doganës të paraqesin kërkesë për regjistrim në Regjistrin elektronik të bujqve - prodhues të pijeve të forta alkoolike, i cili mbahet në organin kompetent.

(2) Sasia maksimale e lejuar e prodhimit vjetor është 2500 litra pije e fortë alkoolike me fuqi mesatare prej 45 %, në distancë prej +/- 5 % alkool. Me prodhim vjetor nënkuftohet prodhimi në një vit kalendarik.

(3) Me përashtim të nenit 58 paragrafit (5) të këtij ligji, për sasinë e prodhuar paguhet akcizë në shumë prej 30,00 denarë për litër pije të fortë alkoolike, me kusht prodhimi vjetor të mos e kaloj sasinë nga paragrafi (2) i këtij neni.

(4) Bujku - prodhues i vogël i pijeve të forta alkoolike para se të fillojë me distilim të frutave është i detyruar ta njoftojë organin kompetent të doganës se do të fillojë me prodhim, duke theksuar datën e saktë dhe kohën në të cilën do të zhvillohet prodhimi pa ndërprerje, vendin e distilimit, llojin e frutit që do ta distilojë, sasinë e kominës dhe sasinë e pritur të pijes së fort alkoolike.

(5) Bujku- prodhues i vogël i pijeve të forta alkoolike menjëherë ndërsa më së voni në afat prej pesë ditëve pas mbarimit të prodhimit, te organi kompetent i doganës paraqet njoftim për sasinë e prodhuar të pijes së fortë alkoolike, me ç'rast paraqet edhe kërkësë për ngritjen e markave të akcizës të nevojshme për shënimin e sasisë së prodhuar të pijes së fortë alkoolike. Në kërkësën për ngritjen e markave të akcizës shënohet sasia dhe sipërfaqja e enëve në të cilat planifikohet prodhimi i pijes së fortë alkoolike për blerësit e fundit -persona fizikë dhe objekte hotelerie.

(6) Bujku - prodhues i vogël i pijeve të forta alkoolike akcizën për sasinë e prodhuar e pijes së fortë alkoolike e paguan para ngritjes së markave të akcizës, ndërsa më së voni në afat prej 30 ditëve pas kërkësës së paraqitur nga paragrafi (5) i këtij neni.

(7) Pijet e forta alkoolike të prodhua nga ana e bujqve - prodhues të vegjël të pijeve të forta alkoolike paketohen në enë me sipërfaqe më së shumti deri 5 litra për blerësit e fundit - persona fizikë dhe për shitje në objekte hotelerie.

(8) Bujku - prodhues i vogël i pijeve të forta alkoolike është i detyruar paketimet komerciale t'i shënojë me markë të akcizës në pajtim me kushtet nga neni 61 i këtij ligji.

(9) Marka e akcizës duhet të ngjitet në myllësin e shishes, kështu që gjatë hapjes patjetër përgjithmonë të dëmtohet.

(10) Bujku - prodhues i vogël i pijeve të forta alkoolike është i detyruar ta shënojë paketimin e pijeve të forta alkoolike me etiketë speciale në të cilën është theksuar se pija e fortë alkoolike është prodhuar me regjim të veçantë të akcizës së veçantë dhe ta theksojë numrin e regjistrimit në Regjistrin elektronik të bujqve - prodhues të vegjël të pijeve të forta alkoolike. Në etiketë duhet të theksohet, emri dhe adresa e bujkut - prodhues me pakicë, përqindja e alkoolit, lloji i prodhimit, si dhe numri i aktvendimit nga Agjencia për Ushqim dhe Veterinari se prodhuesi është adekuat për konsum.

(11) Nëse bujku- prodhues i vogël prodhon pije të forta alkoolike në sasi më të madhe nga ajo e caktuara në paragrafin (2) të këtij neni, është i detyruar organit kompetent të doganës t'i dorëzojë deklaratë për prodhimet e përgjithshme vjetore të pijeve të forta alkoolike. Organ kompetent i doganës me aktvendim do ta përcaktojë dhe llogarisë akcizën e dallimit nga sasia që është prodhuar mbi atë të përcaktuar në paragrafin (2) të këtij neni, në shumën e përcaktuar në nenin 58 paragrafin (5) të këtij ligji dhe në mënyrë plotësuese do të lëshojë marka të akcizës për shënimin e pijeve të forta alkoolike të prodhua mbi sasitë e përcaktuara.

(12) Për bujk - prodhues të vogël nuk kanë të bëjnë dispozitat e nenit 61 paragrafit (9) të këtij ligji.

(13) Ministri i Financave i përcakton formën dhe përbajtjen e kërkësës për regjistrim në Regjistrin elektronik të bujqve - prodhues të vegjël të pijeve të forta alkoolike dhe dokumentacionin e nevojshëm, formën dhe përbajtjen e njoftimit për fillimin me prodhim nga paragrafi (4) i këtij neni, formën dhe përbajtjen e njoftimit për sasinë e prodhuar dhe kërkësës për ngritjen e markave të akcizës nga paragrafi (5) i këtij neni, mënyrën e lëshimit të markave të akcizës për shënimin e pijeve të forta alkoolike të prodhua nga bujku - prodhues me pakicë i pijeve të forta alkoolike, si dhe përbajtjen e të dhënavë në Regjistrin nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 74

Lirime prej akcizave për alkool etilik dhe pije alkoolike

(1) Alkool etilik dhe pijet alkoolike janë të liruara nga pagesa për akcizë, nëse janë plotësuar kushtet nga nenet 49 dhe 50 të këtij ligji për:

1) alkool etilik që përdoret për prodhim të uthullës në aspekt të numrit tarifor 2209 nga Nomenklatura e Tarifës doganore;

2) alkool etilik që përdoret për prodhimtarinë dhe përgatitjen e ilaçeve;

3) alkool etilik që përdoret për qëllime mjekësore në spitale, ambulanca dhe barnatore;

4) alkool etilik dhe pije alkoolike që përdoren për prodhim të aromave për prodhime ushqimore dhe pije joalkoolike me përbajtje të alkoolit prej më së shumti 1,2% vol.;

5) alkool etilik dhe pije alkoolike që përdoren drejtë për së drejti ose si pjesë përbërëse e produkteve gjysmë të gatshme për prodhimtarinë të prodhimeve ushqimore, tek ose në ndonjë formë tjetër, me ç'rast përbajtja e alkoolit etilik te keku nuk guxon të tejkalojë sasinë prej 8,5% litra alkool të pastër për 100 kilogram prodhim, kurse te prodhimet tjera përvëç kekut nuk guxon të tejkalojë sasinë prej 5 litra alkool të pastër për 100 kg prodhim;

6) alkool etilik që përdoret në proces të konservimit dhe paketimit në industrinë ushqimore;

7) alkool etilik që përdoret për veprimtari shkencore hulumtuase ose për nevoja arsimore të fakulteteve, instituteve dhe institucioneve tjera shkencore në qëllime shkencore ose arsimore;

8) alkool etilik tërësisht i çnatyruar, që është i çnatyruar me mjete të përcaktuara për çnatyrim;

9) alkool etilik tërësisht i çnatyruar që importohet në Republikën e Maqedonisë prej vendeve të treta, me kusht që të jetë tërësisht i çnatyruar me mjete të cilat janë të përcaktuara në Republikën e Maqedonisë;

10) alkool etilik tërësisht i çnatyruar, që është i çnatyruar me mjete për çnatyrim të përcaktuara në vendeanëtare tjera, kurse të cilat janë të përfshira me Rregulloren e Komisionit (BE) Numër 3199/93 për njohje të ndërsjellë të procedurave për çnatyrim të plotë të alkoolit me qëllim të cilirimit prej akcizës;

11) alkool etilik tërësisht i çnatyruar që është i dedikuar për prodhim ose ripërpunim të prodhimeve të papërshtatshme për përdorim prej njeriut;

12) alkool etilik pjesërisht i çnatyruar që është i dedikuar për prodhim ose ripërpunim të prodhimeve të papërshtatshme për përdorim prej njeriut dhe

13) alkool etilik që përdoret në procese prodhimi në sasi të përcaktuar me normat për prodhimtarinë me kusht që produkti përfundimtar të mos përbajë alkool.

Neni 75
Çnatyrimi i alkoolit

(1) Shprehja alkool i çnatyruar nénkupton alkool që nuk është i pastruar me mjete të përcaktuara në sasi të përcaktuara në mënyrë që me ripërpunimin e mëtutjeshëm nuk mund të lehtë mënjanohen çnatyruesit, përkatësisht nuk mund të prodhohet alkool i aplikueshëm në prodhimtarinë ushqimore. Alkooli i çnatyruar mund të jetë tërësisht i çnatyruar dhe pjesërisht i çnatyruar.

(2) Alkooli mund të çnatyrohet vetëm në magazinë të akcizave që ka licencë nga organi kompetent doganor për çnatyrim të alkoolit.

(3) Mbajtësi i magazinës së akcizave që çnatyron alkool është i detyruar të mbajë evidencë për çnatyrimin, në të cilën duhet të paraqitet sasia e alkoolit dhe sasia e mjeteve të përcaktuara që janë përdorur në procesin e çnatyrimit, sasinë e alkoolit të çnatyruar dhe të dërguar të paraqitur në litra alkool të pastër, si dhe të mbajë evidencë të blerësve.

(4) Magazina e akcizave në të cilën do të çnatyrohet alkooli duhet të jetë e përgatitur me pajisje për dozim, përzierje ose ngashëm, që do të sigurojë çnatyrim të alkoolit me mjete të përcaktuara dhe në mënyrë të përcaktuar.

(5) Organi kompetent doganor do të miratojë reterim prej listës së përcaktuar të çnatyruesve në rastet kur përdorimi i çnatyruesit do të pamundësojë përdorimin e alkoolit në procesin e prodhimtarisë.

(6) Për çnatyrim të alkoolit përpilohet procesverbal në të cilin nénshkuhen personat e autorizuar nga organi kompetent doganor dhe persona të autorizuar nga depoja për akciza në të cilën bëhet çnatyrimi.

Neni 76
Rritja e akcizës së alkoolit dhe pijeve alkoolike

(1) Gjatë rritjes së akcizës së alkoolit dhe pijeve alkoolike, prodhuesi dhe importuesi janë të obliguar në ditën e fillimit të zbatimit të akcizës së zmadhuar të bëjnë regjistrim të rezervave të pranuara të alkoolit dhe pijeve alkoolike në të gjitha magazinat dhe hapësirat tjera prej depos për akciza dhe të përpilojnë dhe parashtrojnë procesverbal për regjistrimin e kryer tek organi kompetent doganor, jo më vonë se pesë ditë pune nga dita e regjistrimit të kryer.

(2) Në rastet nga paragrafi (1) i këtij nenii, secili distributor i autorizuar i prodhuesit dhe importues alkooli dhe pijeve alkoolike është i obliguar në ditën e fillimit të zbatimit të akcizës zmadhuarës rritur për alkool dhe pije alkoolike të bëjë regjistrimin e rezervave të pranuara të alkoolit dhe pijeve alkoolike në magazinat e tyre dhe në hapësira tjera të tyre si dhe në magazina dhe hapësira të shoqërive të lidhura me to dhe të përpilojë dhe të parashtrojnë procesverbal të regjistrimit të kryer tek organi kompetent doganor, jo më vonë se pesë ditë pune nga dita e regjistrimit të kryer.

(3) Personat nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij nenii janë të obliguar të përllogaritit akcizën e zmadhuar për rezervën e përgjithshme të pranuar, të parashtrojnë deklaratë për akciza në pajtim me nenin 10 paragrafin (3) të këtij ligji dhe të paguajnë dallimin e akcizës së paguar në afat prej 15 ditëve prej ditës së regjistrimit të kryer.

KAPITULLI 9
PRODUKTET E DUHANIT

Neni 77
Lënda e tatimimit me akcizë për prodhime të duhanit

(1) Produktet e duhanit që janë lëndë e tatimimit me akcizë janë:

- 1) cigare;
- 2) puro dhe cigarilo dhe
- 3) duhan për pirje edhe atë:
- duhani i prerë hollë për mbështjellje të cigares dhe
- duhan tjetër për pirje.

(2) Akcizës i nénshtrohen edhe produktet e duhanit në vijim:

- 1) duhan për llullë me ujë (duhan për nargjile);
- 2) duhami për përtypje;
- 3) duhan për thithje dhe
- 4) produkt i pandezhëm duhani.

(3) Akcizës i nénshtrohet edhe lëngu për mbushje të cigares elektronike, pavarësisht nëse përmban ose jo nikotinë.

(4) Produktet të cilat tërësisht apo pjesërisht përbajnjë materie që nuk janë duhan, por nuk i plotësojnë kriteret nga neni 78 paragrafi (1) ose neni 80 paragrafi (1) të këtij ligji llogariten për cigare ose duhan për pije.

(5) Me përashtim të paragrafit (1) pikës 1) të këtij nenii, produktet që nuk përbajnjë duhan, kurse përdoren retepësisht për qëllime mjekësore dhe janë të përkufizuara si ilaçe, nuk konsiderohen për prodhime duhanit.

Neni 78
Cigaret

(1) Cigare që i nénshtrohen akcizës janë:

1) mbështjellës prej duhani, të përshtatshme për pirje, kurse nuk janë puro ose cigarilo në pajtim me dispozitat e këtij ligji;

2) mbështjellës prej duhani të cilat në proces të thjeshtë joindustrial futen në mbështjellës prej letre për cigare dhe

3) mbështjellës prej duhani të cilat në proces të thjeshtë joindustrial mbështilen në fleta letre për cigare.

(2) Gjatë përllogaritjes së akcizës për cigare, një palosje duhani e paraqitur në paragrin (1) të këtij nenii, llogaritet si dy cigare kur, duke mos e llogaritur filtrin ose pjesën për në gojë është më e gjatë se 8 cm, por jo më e gjatë se 11 cm, si tre cigare kur, duke mos e llogaritur filtrin ose pjesën për në gojë është më e gjatë se 11 cm, por jo më e gjatë se 14 cm, përkatësisht rritet për një cigare për çdo 3 cm vijuese në gjatësi të palosjes prej duhanit pa filtrin ose pjesën për në gojë.

Neni 79
Purot dhe cigarilotë

(1) Për puro dhe cigarilo që i nénshtrohen akcizës nénkuptohen palosje prej duhani për pirje të cilat, sipas cilësive të tyre dhe pritjeve normale të konsumatorëve, janë retepësisht të dedikuara për pirje nëse janë:

1) me mbështjellës të jashtëm prej duhanit natyral dhe

2) me mbushje prej përzierjes së copave dhe me mbështjellës të jashtëm në ngjyrë natyrale të puros, prej duhanit të rikonstruktuar, që e mbulon tërësisht produktin, duke përfshirë filtrin por jo edhe majën në rast të purove me majë të mbrehtë, ku pesha për copë, duke mos e përfshirë filtrin dhe shtojcën për në gojë, nuk është më e lehtë se 2,3 gram dhe më e rëndës se 10 gram, kurse vëllimi është së paku një e tretra e gjatësisë jo më e gjatë se 34 mm.

(2) Neto pesha pér copë cigarilo nga paragrafi (1) i këtij neni nuk tekalon 3 gram.

(3) Produktet tē cilat pjesërisht përbajnjë materie që nuk janë duhan dhe i plotësojnë kriteret nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij ligji llogariten pér puro ose cigarilo .

Neni 80

Duhani pér pirje, produkte tjera duhani dhe lëngu pér mbushje të cigares elektronike

(1) Me duhan pér pirje që i nënshtrohet akcizës nënkuftohet:

1) duhan që është i copëtuar ose në mënyrë tjetër i imtësuar, i endur (me fije) ose i tharë në pllaka që mund të pihet pa përpunim tē mëtutjeshëm industrial, kur është i dedikuar pér pirje dhe shitje me pakicë, kurse nuk bën pjesë në puro dhe cigarilo ose në cigare;

2) mbetje duhani që mund tē pihen dhe lëshohen në shitje me pakicë, kurse nuk bëjnë pjesë në produktet cigare, puro dhe cigarilo nga ky ligji. Pér mbetje duhani do tē konsiderohen mbetjet prej fletëve tē duhanit dhe produkte dytësore tē fituara nga përpunimi i duhanit ose prodhimtaria apo përpunimi i prodhimeve tē duhanit dhe

3) duhan pér llullë me ujë (nargjile) që paraqet prodhim duhani që mund tē konsumohet nëpërmjet llullës me ujë (nargjilesë). Perbëhet prej përzierjes së duhanit dhe glicerolit, me ose pa përbajtje tē vajrave dhe ekstrakteve aromatike, pelite ose sheker, i aromatizuar ose paaromatizuar me pemë.

(2) Duhani pér pirje konsiderohet si duhan imët i prerë pér palosje tē cigareve nëse më shumë se 25% e peshës së copave tē duhanit kanë gjërsë më tē vogël se 1,5 mm.

(3) Duhan pér pirje si duhan tjetër pér pirje, konsiderohet duhani pér pirje nga ky nen, përvëç duhanit tē prerë imët pér palosje tē cigareve nga paragrafi (2) i këtij nenii.

(4) Duhan pér thithje që i nënshtrohet akcizës është duhan nē formë tē pluhurit ose nē formë tē grimcave që nuk është i përshtatshëm pér pirje por është pér thithje.

(5) Duhani pér përtypje që i nënshtrohet akcizës është duhan nē formë tē shkopit, kator, rrathë ose foli tē cilat janë përgatitur nē mënyrë që nuk janë tē përshtatshme pér pirje por pér përtypje.

(6) Produkt i padjegshëm duhani që i nënshtrohet akcizës është produkti i dedikuar pér inhalim tē aerosolit që fitohet si rezultat i ngrohjes së duhanit nē mënyrë elektronike ose tjetër pa djegje tē duhanit.

(7) Lëngu i dedikuar pér mbushje të cigares elektronike i nënshtrohet akcizës pavarësisht nëse përban ose nuk përban nikotinë paraqet produkt tē lëngshëm tē paketuar nē rezervar ose mbushje tē njashme, që nuk përban duhan, por përban nikotinë dhe/ose materie tjera aromatike nē gjendje tē tretur, tē cilat avullojnë nëpërmjet ngrohjes me aparat tē vogël elektrik dhe nē formë tē aerosolit inhalohen nga konsumuesi.

Neni 81

Baza e akcizës pér cigare

(1) Baza e akcizës pér cigare është vlera e llogaritur nē copë dhe përqindja e çmimit tē shitjes me pakicë.

(2) Akciza e cigareve paguhet si akcizë specifike e përcaktuar nē shumë tē caktuar pér sasinë e një cope dhe akcizë proporcionale e përcaktuar si përqindje e caktuar nga çmimi i shitjes me pakicë tē cigareve i përcaktuar nē pajtim me dispozitat e nenit 83 tē këtij ligji.

(3) Me përashtim tē paragrafit (2) tē këtij neni, pér qëllimet e llogaritjes dhe arkëtimit tē akcizës së cigareve çmimi i shitjes me pakicë i tē cilës nuk është paraqitur,

akciza proporcionale llogaritet nē raport tē çmimit më tē lartë tē shitjes me pakicë tē cigareve nē Republikën e Maqedonisë.

(4) Organi kompetent doganor më së voni deri më 15 shkurt nē vitin rrjedhës te Ministria e Financave i dorëzon tē dhënat pér sasisë e tërë dhe vlerën e cigareve tē cilat janë lëshuar nē shitje, duke përfshirë edhe çmimin e tyre tē shitjes me pakicë pér vitin paraprak.

(5) Ministria e Financave e përcakton çmimin e ponderuar mesatar tē shitjes me pakicë çdo vit kalendarik më së voni deri më 1 mars, i cili llogaritet si herës nga vlera e përgjithshme e tē gjitha cigareve tē lëshuara nē qarkullim (konsumi) gjatë vitit paraprak kalendarik nē bazë tē çmimit tē shitjes me pakicë i cili i përfshin tē gjitha tatimet, i ndarë me sasinë e përgjithshme tē cigareve tē lëshuara nē qarkullim (konsum) gjatë asaj periudhe.

Neni 82

Baza e akcizës pér puro, cigarilo, duhan pér pirje, prodime tjera tē duhanit dhe lëngje pér mbushjen e një cigare elektronike

(1) Baza e akcizës pér puro dhe cigarilo është vlera e llogaritur pér copë dhe një përqindje e caktuar nga çmimi i shitjes me pakicë.

(2) Akciza e puros dhe cigarilove paguhet si një akcizë specifike e përcaktuar nē një shumë tē caktuar pér sasinë e një cope dhe një akcizë proporcionale tē përcaktuar si përqindje e çmimit tē shitjes me pakicë tē purove ose cigarilove tē përcaktuara nē pajtim me nenin 83 tē këtij ligji.

(3) Baza e akcizës pér duhan tē prerë imët që përdoret pér mbështjellje tē cigareve është një kilogram neto peshë dhe çmimi i shitjes me pakicë.

(4) Akciza pér duhanin e prerë tē imët që përdoret pér mbështjelljen e cigareve duhet tē paguhet si akcizë specifike e përcaktuar nē shumë tē caktuar pér sasinë e një kilogrami neto peshë dhe akcizë proporcionale e përcaktuar si përqindje e caktuar nga çmimi i shitjes me pakicë tē duhanit tē prerë mirë i përcaktuar nē pajtim me nenin 83 tē këtij ligji.

(5) Baza e akcizës pér duhan tjetër pér pirje dhe duhan pér llullë me ujë (duhan pér nargjile) është një kilogram peshë neto dhe një përqindje e caktuar e çmimit tē shitjes me pakicë.

(6) Akciza pér duhan tjetër pér pirje dhe duhan pér llullë me ujë (duhan pér nargjile) paguhet si akcizë specifike e përcaktuar nē një shumë tē caktuar pér sasinë prej një kilogrami neto peshë dhe akcizë proporcionale e përcaktuar si përqindje e caktuar nga çmimi i shitjes me pakicë tē duhanit tjetër pér pirje ose duhan pér llullë me ujë e përcaktuar nē pajtim me nenin 83 tē këtij ligji.

(7) Baza e akcizës së duhanit pér thithje dhe duhanit pér përtypje është një kilogram peshë neto dhe një përqindje e caktuar e çmimit tē shitjes me pakicë. Akciza e duhanit pér thithje dhe duhanit pér përtypje paguhet si akcizë specifike e përcaktuar nē shumë tē caktuar pér sasi tē një kilogrami neto peshë dhe akcizë proporcionale e përcaktuar si përqindje e caktuar nga çmimi i shitjes me pakicë tē duhanit pér thithje ose duhanit pér përtypje tē përcaktuar nē pajtim me nenin 83 tē këtij ligji.

(8) Baza e akcizës së prodhimit tē duhanit tē padjegshëm është një kilogram neto peshë tē përzierjes së duhanit dhe përqindje e caktuar e çmimit tē shitjes me pakicë.

(9) Akciza e prodhimit tē duhanit tē padjegshëm paguhet si akcizë specifike e përcaktuar nē shumë tē caktuar pér sasi prej një kilogrami neto peshë tē përzierjes

сé duhanit dhe akcizës proporcionale e përcaktuar si përqindje e caktuar nga çmimi i shitjes me pakicë të prodhimit të duhanit të padjegshëm të përcaktuar në pajtim me nenin 83 të këtij ligji.

(10) Baza e akcizës së lëngut e dedikuar për mbushjen e cigareve elektronike është një milimetër vëllim.

(11) Akciza e lëngut e dedikuar për mbushjen e cigares elektronike paguhet si akcizë specifike e përcaktuar në shumë për sasinë prej një mililitër vëllim.

Neni 83

Çmimi i shitjes me pakicë

(1) Çmimi i shitjes me pakicë i prodhimeve të duhanit të cilat lëshohen në qarkullim në Republikën e Maqedonisë është çmimi individual i përcaktuar nga prodhuesi ose importuesi, si çmimi individual tregtar për puro për copë, produkt të duhanit të padjegshëm, cigarilove dhe cigareve nga paketimi komersial, duhan të prerë imët për konsum, duhan tjetër për konsum, duhan për llullë me ujë (duhan për nargjile), duhan për thithje dhe duhan për përtypje për kilogram për çdo produkt individualisht. Nëse përcaktohet vetëm çmimi për paketim, çmimi i shitjes me pakicë konsiderohet çmimi i cili del nga çmimi i paketimit dhe përbajtja e paketimit.

(2) Në çmimin me pakicë janë përfshirë të gjitha tatimet dhe taksat.

(3) Prodhuesi ose importuesi janë të obliguar që çmimin e prodhimit të duhanit ta paraqesin te organi kompetent i doganës në afat prej 15 ditëve para lëshimit të parë në qarkullim të prodhimeve të duhanit ose para ndryshimit të çmimit të shitjes me pakicë. Organi kompetent i doganës mban Regjistër të posaçëm elektronik për çmimet e shpallura të shitjes me pakicë.

(4) Prodhuesi ose importuesi janë të detyruar çmimin e shitjes me pakicë ta shpallin në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë" më së voni një ditë para lëshimit të parë në qarkullim të prodhimeve të duhanit ose para ndryshimit në çmimin me pakicë.

(5) Lëshimi në qarkullim i prodhimeve të duhanit para paraqitjes së çmimit të ri të shitjes me pakicë te organi kompetent i doganës dhe shpalljes në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", si dhe nën dhe mbi çmimin e paraqitur të shitjes me pakicë nuk është e lejuar.

(6) Ministri i Financave i përcaktion përbajtjen e të dhënavë në Regjistrin elektronik për çmimet e shpallura të shitjeve me pakicë, si dhe përbajtjen e fletëparaqitjes nga paragrafi (3) i këtij neni dhe dokumentacionin e nevojshëm.

Neni 84

Akciza e cigareve

Akciza e cigareve nga neni 78 paragrafi (1) i këtij ligji arrin 2,453 denarë për copë dhe 9% nga çmimi i shitjes me pakicë për kuti. Nëse akciza e kombinuar është më e ulët se 2,653 denarë për copë, zbatohet akciza minimale në shumë prej 2,653 denarë për atë sasi.

Neni 85

Akciza për puro, cigarilo, duhan për pirje, prodhime tjera të duhanit dhe lëngje për mbushje të cigareve elektronike

(1) Akciza e purove nga neni 79 i këtij ligji, arrin 21,37 denarë për copë dhe 0% e çmimit të shitjes me pakicë.

(2) Akciza e cigarilove nga neni 79 i këtij ligji, arrin 10,00 denarë për copë dhe 0% e çmimit të shitjes me pakicë.

(3) Akciza e duhanit për konsum si duhan i prerë hollë nga neni 80 paragrafi (2) të këtij ligji, është 1.800,00 denarë për kilogram neto peshë dhe 0% nga çmimi i shitjes me pakicë.

(4) Akciza e duhanit për konsum si duhan tjetër për konsum nga neni 80 paragrafi (3) të këtij ligji dhe duhanit për llullë me ujë (duhan për nargjile) nga neni 80 paragrafi (1) pika 3) të këtij ligji arrin 1.800,00 denarë për kilogram neto peshë dhe 0% nga çmimi i shitjes me pakicë.

(5) Akciza e duhanit për thithje dhe duhanit për përtypje nga neni 80 paragrafët (4) dhe (5) të këtij ligji është 1.800,00 denarë për kilogram neto peshë dhe 0% nga çmimi i shitjes me pakicë.

(6) Akciza e prodhimit të duhanit të padjegshëm nga neni 80 paragrafi (6) të këtij ligji arrin 2.500,00 denarë për kilogram neto peshë të përzierjes së duhanit dhe 0% nga çmimi i shitjes me pakicë.

(7) Akciza e lëngut të dedikuar për mbushjen e cigareve elektronike nga neni 80 paragrafi (7) të këtij ligji arrin 2,20 denarë për mililitër vëllim.

Neni 86

Pagesa e akcizës për prodhime të duhanit

(1) Akciza e prodhimeve të duhanit paguhet me lëshimin e tyre në qarkullim nga magazinat e akcizës me parashtrimin e deklaratës së akcizës për:

1) sasitë e prodhimeve të duhanit të cilat janë lëshuar në qarkullim nga data 1 deri 15-të në muajin rrjedhës. Obliguesi i akcizës e llogarit akcizën dhe paraqet deklaratë të akcizës për organin kompetent doganor më së voni në afat prej pesë ditësh nga dita e skadimit të periudhës dhe e paguan më së voni deri në fund të muajit rrjedhës dhe

2) sasitë e prodhimeve të duhanit të cilët janë të lëshuara në qarkullim nga 16 deri në fund të muajit rrjedhës. Obliguesi i akcizës e llogarit akcizën dhe paraqet deklaratë për akcizë për organin kompetent doganor më së voni në afat prej pesë ditësh pas skadimit të periudhës dhe e paguan më së voni deri më 15 në muajin rrjedhës.

(2) Akciza për prodhimet e duhanit gjatë importimit paguhet në afatet dhe mënyrën që është paraparë për pagesën e taksave të importit, përvëç rasteve kur të mirat e akcizës lëvizin në procedurë të shtyrjes së akcizës.

(3) Me përashtim të paragrafit (1) të këtij neni, në rast se dita e fundit për pagesë të akcizës është ditë jopune, obliguesi i akcizës është i detyruar akcizën e llogaritur ta paguajë më së voni ditën e parë të ardhshme të punës.

Neni 87

Markat e akcizës për prodhime të duhanit

(1) Lëshimi në qarkullim i prodhimeve të duhanit të cilat janë prodhuar ose importuar në rajonin e akcizës është lejuar vetëm nëse të njëjtat janë shënuar me markë të akcizës të lëshuar nga Drejtoria Doganore në të cilën janë shtypur shenja të posaçme dhe numri serik.

(2) Marka të akcizës mund të marrin prodhuesi dhe importuesi i prodhimeve të duhanit, me parashtrimin e kërkesës për organin kompetent doganor.

(3) Përpunimi i paautorizuar dhe shtypja e markave të akcizës ose përpunimi i paautorizuar dhe shtypja e markave të akcizës nga vendet ose territoret tjera, si dhe posedimi i tyre i paautorizuar ose vënia e paautorizuar në qarkullim nuk lejohet.

(4) Dëmtimi i qëllimshëm i markave të akcizës nuk lejohet.

(5) Produktet e duhanit të cilat nuk janë shënuar me një markë akcize ose janë shënuar me një markë të akcizës të dëmtuar ose në mënyrë tjetër të ndryshme nga ato të

пëрсактуара кonsiderohen prodhime për të cilat akciza nuk llogaritet dhe paguhet dhe lëshimi i tyre në qarkullim, blerja dhe disponimi i zonës së akcizës nuk lejohet.

(6) Marka e akcizës ngjitet në paketimin e veçantë nën mbështjellësin e celofanit ose mbështjellësit tjetër të tejdukshëm, kështu që do të jetë e dukshme, në mënyrë që gjatë hapjes së paketimit do të dëmtohet në mënyrë të përhershme. Në paketimet origjinale të purove dhe prodhimeve tjera të duhanit, të cilat nuk janë të mbështjella me mbështjellës të celofanit ose mbështjellës tjetër të tejdukshëm, marka e akcizës mund të ngjitet drejtëpërdrejtë në paketim, në mënyrë që gjatë hapjes së paketimit do të dëmtohet në mënyrë të përhershme, ndërsa ngjitia e markave të akcizës mund të bëhet në magazinë doganore ose të akcizës.

(7) Prodhuesi ose importuesi nevojat mujore për sasi të planifikuara nga markat e akcizës i paraqesin te organi kompetent i doganës më së voni deri më datën 10 të muajit rrjedhës përmuanj e ardhshëm.

(8) Shpenzimet për shtypjen dhe për ruajtjen e markave të akcizës i përcakton Drejtoria Doganore dhe i arkëton nga prodhuesi dhe importuesi me paraqitjen e fletëparaqitjes për sasi të planifikuara të markave të akcizës. Lartësia e shpenzimeve përcaktohet në bazë të shpenzimeve për shtypje, ruajtje dhe lëshim të markave të akcizës.

(9) Para marrjes së markave të akcizës prodhuesi dhe importuesi janë të detyruar të paraqesin garanci në lartësi të borxhit të akcizës që mund të shkaktohet.

(10) Lëshimi i markave të akcizës bëhet në bazë të kërkuesës përmarrjen e markave të akcizës, e cila dorëzohet te organi kompetent i doganës. Afati përmarrjen e markave të paraqitura të akcizës është tre muaj, pas muajit në të cilin është paraqitura fletëparaqitura për sasi të planifikuara. Pas skadimit të këtij afati me marka të pa marra të akcizave disponon organi kompetent i doganës.

(11) Afati përfrytëzimin e markave të akcizës nga prodhuesi ose importuesi është më së shumti 60 ditë nga dita e ngritjes së tyre.

(12) Prodhuesi dhe importuesi janë të detyruar jo më shumë se pesë ditë pas kalimit të afatit nga paragrafi (11) i këtij nenit organit kompetent të doganës t'i dorëzojnë raport përmarrjen, harxhimin dhe kthimin e markave të akcizave.

(13) Markat e mara të akcizës për të cilët përcaktohet se janë të parregullta si rezultat i gabimit ose dëmtimit të shkaktuara në procesin e shtypjes së tyre, prodhuesi dhe importuesi i të mirës së duhanit janë të detyruar t'i kthejnë organit kompetent të doganës më së voni në afat prej 15 ditëve nga dita e përcaktimit të parregullsive, po jo më vonë se 60 ditë nga dita e marrjes së tyre. Organit kompetent i doganës do t'i zëvendësojë markat e parregullta të akcizës me marka të reja të akcizës.

(14) Afati nga paragrafi (11) i këtij nenit mund të vazhdojë në mënyrë plotësuese 15 ditë në raste të fuqisë mbinatyrore, rrëthana të paparashikuara dhe ngjarje të pavolitshmë të lidhura me punën e obliguesit të akcizës, ose në mënyrë plotësuese 120 ditë në rastet e importit të prodhimeve të duhanit nga vendet tejoqeane, me leje paraprake nga organi kompetent i doganës me kërkësen e parashtruar.

(15) Markat e akcizës të cilat nuk janë të shfrytëzuara ose janë të dëmtuara në procesin e prodhimit, prodhuesi ose importuesi janë të obliguar t'i kthejnë në organin kompetent të doganës, së bashku me reportin e paragrafit (12) më së voni në afat prej pesë ditëve pas kalimit të afatit nga paragrafi (11) i këtij nenit.

(16) Për markat e dëmtuara dhe të shfrytëzuara të akcizës prodhuesi dhe importuesi nuk kanë të drejtë të kthimit të shpenzimeve për shtypje dhe ruajtjen e markave të akcizës.

(17) Për markat e mara të akcizës për shënimin e të mirave të duhanit të cilat nuk janë kthyer ose janë me dëmtim të përhershëm, prodhuesi dhe importuesi janë të detyruar më së voni në afat prej pesë ditëve pas kalimit të afatit nga paragrafi (11) i këtij nenit të parashtrojnë deklaratë të akcizës, ta llogarisin akcizën dhe njëkohësisht ta paguajnë.

(18) Markat e akcizës nga paragrafët (13) dhe (15) të këtij nenit asgjësohen nën mbikëqyrje doganore.

(19) Në rastet nga paragrafi (17) i këtij nenit, akciza llogaritet në bazë të çmimit më të lartë të shitjes me pakicë e cila është e paraqitur tek organi kompetent i doganës nga obliguesi i akcizës i cili i ka tërhequr markat e akcizës.

(20) Obligimi për shënimin me marka të akcizës nuk vlen përfshirë.

1) prodhimet e duhanit të cilat udhëtarët i fusin prej jashtës dhe nuk janë të përfshira me nenin 48 paragrafin (1) pikën 3) të këtij ligji;

2) prodhimet e duhanit të cilat shtetasit e Republikës së Maqedonisë dëmtohen dhe shtetasit e huaj i pranojnë nga jashtë në pajtim me rregullat e doganës dhe nuk janë të përfshira me nenin 48 paragrafin (1) pikën 4) të këtij ligji dhe

3) prodhimet e duhanit të cilat janë të importuara në rajonet e akcizës dhe lëshohen në qarkullim në panair ndërkombëtar, ekspozitë ose ngjarje tjetër ose si mostra.

(21) Në rastet e paragrafit (20) pikat 2) dhe 3) të këtij nenit organi kompetent i doganës duhet menjëherë të paraqitet tek organi kompetent i doganës dëmtohen dhe menjëherë të paguhen.

(22) Ministri i Financave i përcakton dimensionet, formën dhe shenjat e markave të akcizës, mënyrën e paraqitjes dhe marrjes së markave të akcizave, përbajtjen e raporteve përmarrje të mara, të shfrytëzuara dhe të kthyera të akcizës dhe dokumentacionin e nevojshëm, mënyrën e kthimit të markave të parregullta, të pashfrytëzuara dhe të dëmtuara të akcizës, si dhe mënyrën e asgjësimit të markave të akcizës.

Neni 88 Paketimi dhe shitja e prodhimeve të duhanit

(1) Prodhimet e duhanit të dedikuara për konsum të drejtëpërdrejtë, përvëç nëse është vërtetuar ndryshe me këtë ligji lëshohen në qarkullim ose importohen në rajonet e akcizës të Republikës së Maqedonisë në paketim të mbyllura të shitjes me pakicë, përvëç kur janë dedikuar për nevoja personale.

(2) Paketimi përbën vetën prodhime të duhanit të cilat i nënshtrohen shumës së njejtë të akcizës.

(3) Prodhimet e duhanit shiten vetëm në paketim të mbyllur të shitjes me pakicë me markë të akcizës të padëmtuar.

(4) Purot e konsumatorit të fundit shiten si prodhim i vetëm vetëm nëse të njëjtë janë shënuar me markë të akcizës.

(5) Prodhimet e duhanit nuk guxojnë të shiten nën dëmtim të mbi çmimin e shitjes me pakicë nga nenit 83 i këtij ligji e as të shiten me lirim të çmimit me shitje me pakicë, duke përfshirë edhe lirimin në bazë të shitjes.

Neni 89 Rritja e akcizës së prodhimeve të duhanit

(1) Gjatë rritjes së akcizës dhe/ose çmimit të shitjes me pakicë të prodhimit të duhanit, prodhuesi dhe importuesi i prodhimit të duhanit janë të obliguar në ditën e fillimit të pranimit të rritjes së akcizës dhe/ose rritjes së çmimit të shitjes me pakicë të bëjnë regjistrim të rezervave të mbeturat të prodhimeve të duhanit në të gjitha magazinat

dhe hapësirat e ndryshme nga magazina e akcizës dhe të përgatisin dhe të dorëzojnë te organi kompetent i doganës procesverbal për regjistrimin e kryer, jo më vonë se pesë ditë nga dita e regjistrimit të kryer.

(2) Në rastet e paragrafit (1) të këtij neni çdo distributor i autorizuar i prodhuesit ose i importuesit të prodhimit të duhanit është i detyruar në ditën e fillimit të zbatimit të akcizës së rritur dhe/ose çmimit të shitjes me pakicë të prodhimeve të duhanit të bëjë regjistrim të rezervave të mbeturat në magazinat e veta dhe në hapësira tjera të tyre si dhe në magazina dhe hapësira të shoqërive të lidhura me to dhe të përgatit dhe dorëzojë procesverbal nga regjistrimi i kryer te organi kompetent i doganës, jo më gjatë se pesë ditë pune nga dita e regjistrimit të kryer.

(3) Personat nga paragrafet (1) dhe (2) të këtij neni janë të obliguar ta llogarisin akcizën e rritur të rezervës së mbetur, të parashtrojnë deklaratë të akcizës në pajtim me nenin 10 paragrafin (3) të këtij ligji dhe ta paguajnë dallimin në afat prej 15 ditëve nga dita e regjistrimit të kryer.

Neni 90

Shfaqja e akcizës gjatë rritjes së palejuar të çmimit të shitjes me pakicë

Në rast të rritjes së palejuar të çmimit të shitjes me pakicë të cigareve mbi paraqitjen e organit kompetent të doganës ndodh akciza në lartësi të dallimit të borxhit të akcizës para dhe pas rritjes së çmimit të shitjes me pakicë. Debitor i akcizës është tregtar i akciza paguhet menjëherë.

KAPITULLI 10

ENERGJENTËT DHE ENERGJIA ELEKTRIKE

Neni 91

Lënda e tatimimit me akciza të energjentëve dhe energjia elektrike

(1) Akciza paguhet për energjentë dhe energji elektrike, në rastet kur shfrytëzohen si lëndë djegëse ose lëndë djegëse për ngrohje, përvëç nëse me këtë ligj nuk është rregulluar ndryshe.

(2) Llojet e energjentëve dhe energjia elektrike nga paragrafi (1) i këtij neni përcaktohen sipas klasifikimit në pajtim me Nomenklaturen e tarifës doganore, qëllimin dhe përbërjen e çdo prodhimi.

(3) Me energjentë të cilët janë lëndë e tatimimit me akcizën nënkuptohten prodhimet të cilët i përkasin:

- 1) numrave tariforë 2701 dhe 2702;
- 2) numrave tariforë 2704 dhe 2715;
- 3) numrave tariforë 2901 dhe 2902;
- 4) numrit tarifor 3403;
- 5) numrit tarifor 3811 dhe
- 6) numrit tarifor 3817.

(4) Energjentë të cilët janë lëndë e tatimimit me akcizë konsiderohen edhe këto prodhime nëse janë dedikuar për shfrytëzimin si lëndë djegëse, si shtesë ose mjet përmirësimin e lëndëve djegëse si lëndë djegëse për ngrohje:

1) prodhime nga numrat tariforë prej 1507 deri 1518, kur janë dedikuar për shfrytëzimin si lëndë për ngrohje ose lëndë për djegie;

2) metanol nga shenja e tarifës 2905 11 00, i cili nuk është me prejardhje sintetike dhe

3) prodhime nga numri nëntarifor 3824 90.

(5) Energjentë të cilët janë lëndë e tatimimit me akcizë konsiderohen edhe prodhimet të cilat nuk janë theksuar në paragrafet (3) dhe (4) të këtij neni, ndërsa të cilët tatimohen sipas dedikimit edhe atë:

1) prodhime të cilat janë dedikuar për përdorim, të ofruara për shitje ose shfrytëzohen si karburant për lëvizje;

2) aditivë ose mbushje të cilat shtohen në karburant për lëvizje, të dedikuara për përdorim, të ofruara për shitje ose shfrytëzohen si karburant për lëvizje dhe

3) çdo hidrokarburi, përvëç torfës dhe biomasës, të dedikuara për përdorim, të ofruar për shitje ose për përdorim si lëndë djegëse për ngrohje.

(6) Lëndë e tatimimit me akcizë është energjia elektrike e përfshirë me numrin tarifor 2716.

(7) Nën biomasë nënkuptohtet një fraksion zbërthyes i produkteve, mbeturinave dhe mbeturinave të bujqësies (që përmbytjet e materie me origjinë bimore dhe shtazore), në pylltari dhe veprimit të prodhuese të lidhura me to si dhe fraksione të zbërthyeshme biologjike të mbeturinave industriale dhe komunale.

(8) Nën biokarburante nënkuptohten karburante të lëngëta ose të gazta të prodhuara vetëm nga biomasa.

(9) Ngrohësia ose prodhimet nga numrat tarifor 4401 dhe 4402, nuk janë lëndë e tatimimit me akciza në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Neni 92

Baza e akcizës dhe shuma e akcizës së energjentëve dhe energjisë elektrike

(1) Baza e akcizës për energjentë është sasia e energjentëve e shprehur në kilogramë të masës neto, metër kub normalë, litra, ose gigaxhulë bruto vlerë kalorike, përvëç për energji elektrike ku baza e akcizës është sasia e shprehur në megavat orë.

(2) Litër në kuptim të paragrafit (1) të këtij neni është litri i matur në një temperaturë prej $+15^{\circ}\text{C}$, ndërsa metër kub normal në kuptim të paragrafit (1) të këtij neni është një metër kub normal i matur në $+20^{\circ}\text{C}$ dhe nën presion prej 1,01325 bar. (3) Akciza për karburantet dhe energjinë elektrike është si vijon:

1) për benzinë motorik të shenjave tarifore 2710 12 31 00, 2710 12 41 00, 2710 12 45 00, 2710 12 49 00, 2710 12 51 00 dhe 2710 12 59 00:

- për benzinë me përbajtje plumbi më të lartë se 0.013 gram për litër dhe transport ajror - 24.396 denarë për litër dhe

- benzinë pa plumb me përbajtje plumbi deri në 0,013 gramë për litër - 21,692 denarë për litër;

2) për vaj të gaztë nga shenjat tarifore 2710 19 43 00, 2710 19 46 00, 2710 19 47 00, 2710 19 48 00, 2710 20 11 00, 2710 20 15 00, 2710 20 17 00 dhe 2710 20 19 00:

- si karburant - 15.121 denarë për litër dhe

- si karburant për ngrohje - 6.136 denarë për litër;

3) për gaz të lëngëtë të naftës nga shenjat tarifore 2711 12 11 00 deri 2711 19 00 00 dhe metan nga shenjat tarifore 2711 29 00 00 - 4,900 denarë për kilogram;

4) për kerozin nga shenjat tarifore 2710 19 21 00 dhe 2710 19 25 00 edhe atë:

- si karburant - 11,000 denarë për litër dhe

- si karburant për ngrohje - 2,200 denarë për litër;

5) për vajin për mbështjellje nga shenjat tarifore 2710 19 62 00, 2710 19 64 00, 2710 19 68 00, 2710 20 31 00, 2710 20 35 00 dhe 2710 20 39 00 - 0,100 denarë për kilogram;

6) për vaj natyror nga shenjat tarifore 2711 11 00 dhe 2711 21 00 dhe vajra nga shenjat tarifore 2711 29 00:

- si lëndë djegëse - zero denarë për një metër kub normal (nm^3) dhe

- si lëndë për ngrohje - zero denarë për metër kub normal (nm^3);

7) për energji elektrike nga numri tarifor 2716:

- pér përdorim jo afarist-zero denarë pér (MWh) megavat orë dhe

- pér përdorim afarist - zero denarë pér (MWh) megavat orë;

8) pér qymyr, koks dhe linjitet nga numrat tarifore 2701, 2702 dhe 2704 - zero denarë pér (Gj) gigaxhul;

9) pér koks tē naftës nga shenjat tarifore 2713 11 00 00 dhe 2713 12 00 00 - 84,6 denarë pér (Gj) gigaxhul dhe

10) pér bioderivatet nga neni 91 paragrafi (8) tē këtij ligji - zero denarë pér kilogram.

(4) Prodhimet nga neni 91 paragrafi (5) pika 1) tē këtij ligji tativohen me shumën e akcizës pér karburant ekuivalente.

(5) Prodhimet nga neni 91 paragrafi (5) pika 2) tē këtij ligji tativohen me shumën e akcizës tē karburantit tē cilit i shtohen.

(6) Prodhimet nga neni 91 paragrafi (5) pika 3) tē këtij ligji tativohen me shumën e akcizës pér karburant pér ngrohje ekuivalente.

(7) Gjatë përcaktimit tē çmimit tē shitjes me pakicë tē derivateve tē veçanta tē naftës, ndërsa me qëllim tē rrumbullakimit tē tyre, akciza specifikë e energjentëve nga paragrafi (3) pikat 1), 2) dhe 5) tē këtij neni, mund tē largohet prej 0 deri +3 %.

(8) Vlera energjetike e shprehur në (Gj) gigaxhul përcaktohet me vërtetim pér kualitet me vlerë tē treguar kalorike bruto tē dhënë nga institucioni që kryen analizë në pajtim me standardet e pranuara ndërkombëtare.

(9) Përdorimi i energjentëve pér ngrohje i përket tē gjitha rasteve kur energjentët djegin dhe lirohet energjia termike pa marrë parasysh dedikimin e konsumit tē energjisë termike tē liruar.

Neni 93 Shumë e akcizës së vajit pér lyerje

(1) Akciza e vajit pér lyerje nga shenjat tarifore 2710 12 90 00, 2710 19 81 00, 2710 19 83 00, 2710 19 85 00, 2710 19 87 00, 2710 19 91 00, 2710 20 90 00, 2710 20 93 00 i 2710 20 99 00 arrin 7,00 denarë pér kilogram.

(2) Akciza pér preparatet pér lyerje nga shenjat tarifore 3403 19 10 00, 3403 19 20 00, 3403 19 80 00 dhe 3403 99 00 00 është 22,00 denarë pér kilogram.

Neni 94

Energjentët tē cilët janë lëndë e ndjekjes dhe kontrollit tē lëvizjes nē procedurë tē pezullimit tē akcizës

(1) Lëndë e ndjekjes dhe kontrolli i lëvizjes nē procedurë tē pezullimit tē akcizës janë:

1) prodhimet nga nën numrat tarifore 2707 10, 2707 20, 2707 30 dhe 2707 50;

2) prodhimet e nën numrave tarifore prej 27 10 12 deri 2710 19 68, përvèç pér prodhimet e përfshira me nën numrin tarifor 2710 12 pér tē cilin dispozitat pér mbikëqyrje dhe lëvizje zbatohen vetëm nē transportin komersial nē gjendje refuze;

3) prodhimet nga numri tarifor 2711, përvèç prodhimet nga nën numrat tarifor 2711, 2711 21 dhe 2711 29;

4) prodhimet nga nën numrat tarifore 2901 10, 2902 20, 2902 30, 2902 41, 2902 42, 2902 43 dhe 2902 44;

5) prodhimet nga shenjat tarifore 2905 11 00 00 tē cilat nuk janë me prejardhje sintetike dhe janë tē dedikuara pér përdorim si lëndë djegëse, pér përmirësimin e lëndës djegëse ose si lëndë pér ngrohje;

6) prodhimet nga numrat tarifore prej 1507 deri 15 18 dhe biodizel dhe përzierjet me biodizel nga nën numri tarifor 3826 00, nëse janë dedikuar pér përdorimin si lëndë djegëse, pér përmirësimin e lëndës djegëse ose si lëndë djegëse pér ngrohje;

7) prodhimet nga shenjat tarifore 3811 11 10 00, 3811 11 90 00, 3811 19 00 00 dhe 3811 90 00 00 dhe

8) prodhimet e cekura nē nenin 93 tē këtij ligji.

(2) Me transport komersial nē gjendje refuze nënkuptohet prodhimi i paketuar i cili transportohet nē kontejnerë si pjesë përbërëse nga mjeti transportues (kamion, cisterna, vagon cisternë ose tanker) ose nē ISO rezervuare dhe prodhim tē papaketuar i cili transportohet nē kontejnerë tjerë me vëllim më tē madh se 210 litra.

Neni 95 Magazina e akcizës pér prodhimin e energjisë

(1) Me prodhim i energjentëve nē kuptim tē këtij ligji nënkuptohet blerja ose përpunimi i energjentëve edhe atë:

1) prodhimi nē formë tē fitimit - proces i prodhimit nē tē cilin nga e mira pa akcizë fitohet energjent dhe

2) prodhimi nē formë tē përpunimit - proces prodhues nē tē cilin e mira e akcizës përpunohet nē energjent, duke përfshirë edhe përzierjen ose bashkimin e energjentëve njëri me tjeter ose me prodhime tjera.

(2) Prodhim i energjentëve nuk do tē konsiderohen:

1) proceset e punës gjatë tē cilave si prodhim dytësor fitohen sasi tē vogla tē energjentëve;

2) proceset e punës nē tē cilat përdoruesi i energjisë mundëson përdorimin e tyre tē sërishtë nē repartin e tij, me kusht që shuma e akcizës tashmë e paguar pér një produkt tē tillë nuk është më e ulët se akciza që do tē ishte paguar kur energjenti i përdorur sërisht tē tativohen dhe

3) proces pune i cili përbëhet nga përzierja e energjentëve me energjentë tjerë ose me materiale tjera, jashtë repartit pér prodhim ose magazinim tē akcizës, me kusht që:

- akciza e komponentëve tē paguhet paraprakisht dhe

- akciza e paguar tē mos jetë më e vogël se akciza e cila do tē duhet tē paguhet nē përzierjen e fituar.

(3) Kushti nga paragrafi (2), pika 3) alineja 1 tē këtij neni nuk do tē zbatohet nëse prodhimi i fituar është i liruar nga pagesa e akcizës pér dedikim tē caktuar.

(4) Magazinimi i akcizës pér energjentë duhet tē jetë i pajisur nē mënyrë që do tē mundësojë kontroll papengesë nē prodhimin dhe magazinimin e tē mirave tē akcizës.

(5) Rezervuarët nē magazinë tē akcizës pér energjentë duhen tē janë tē standardizuar, ndërsa pajisjet pér mbushjen e energjentëve janë pajisur me instrumente matëse tē cilat posedojnë certifikatë nga organi kompetent pér verifikim tē instrumenteve matëse.

(6) Rezervuarët nga paragrafi (5) i këtij neni është e nevojshme tē shënohen.

(7) Ministri i Financave e përcakton mënyrën e dëshmimit tē përbushjes së kushteve nga paragrafi (2) dhe (3) tē këtij neni, si dhe mënyrën e shënimit tē rezervuareve tē magazinët e akcizës pér prodhimin e energjentëve.

Neni 96 Magazina e akcizës pér magazinimin e energjentëve

(1) Leja e akcizës nē pajtim me nenin 16 paragrafin (3) tē këtij ligji pér magazinimin e energjentëve ndahet vetëm nē rastet kur magazina shërbën pér tregti me shumicë, përzierje tē energjentëve nē pajtim me nenin 95 paragrafin (2) pikën 3) tē këtij ligji ose pér furnizimin e shfrytëzuesve tē privilegjuar.

(2) Hapësirat për magazinimin e energjentëve në kuadër të magazinës së akcizës duhet të organizohen në mënyrë që do të mundësojnë magazinim të ndarë dhe të kontrolluar të energjentëve të llojit të ndryshëm.

(3) Rezervuarët magazinues në magazinën e akcizës për energjentë duhet të janë të standardizuar, ndërsa pajisjet për mbushje të energjentëve duhet të pajisen me instrumente matëse të cilat posedojnë certifikatë nga organi kompetent për verifikim të instrumenteve matëse.

(4) Rezervuarët nga paragrafi (3) i këtij neni është e nevojshme të janë të shënuar.

(5) Ministri i Financave e përcakton mënyrën e shënimit të rezervuarëve për magazinimin e energjentëve në magazinën e akcizës.

Neni 97 Matja e energjentëve

(1) Sasitë hyrëse dhe dalëse të energjentëve, poseduesi i magazinës së akcizës për energjentë është i detyruar t'i matë me matëse të cilat i përcaktion dhe vërteton organi kompetent për metodologji, ndërsa të cilat në mënyrë plotësuese janë të plumbuara nga organi kompetent i doganës. Plumbimi plotësues nga organi kompetent i doganës nuk i përket matësve të përcimit të gazit.

(2) Organji kompetent i doganës përveç plumbimit të pajisjeve matëse, bën plumbimin edhe të elementeve hyrëse dhe dalëse.

(3) Në rast të korrigjimit, ndërrimit dhe veprimeve tjera të cilat kërkojnë mënjanimin e plumbit të doganës ose plumbimin e pajisjeve matëse ose të instalimit bëhet në prani të nepunësít të autorizuar të doganës.

(4) Në rast të rrethanave të paparashikuara dhe fuqisë madhore, mbajtësi i magazinës së akcizës mundet vet t'i largoj plumbat dhe për të njëjtat menjëherë ta njoftojë organin kompetent të doganës.

(5) Ministri i Financave i përcakton mënyrën e njoftimit dhe përbajtjen e njoftimit nga paragrafi (4) i këtij neni.

Neni 98 Kthimi i akcizës së paguar për gazin e lëngët të naftës

(1) Personat të cilët gazin e lëngët të naftës e kanë përdorur si lëndë djegëse në procesin e prodhimit, si dhe personat të cilët gazin e lëngët të naftës e kanë përdorur si shtesë të vajrave minerale si lëndë djegëse në industri, kanë të drejtë të kthimit të akcizës në lartësi prej 80% nga akciza e përcaktuar për dedikim të qëllimit të përzierjes.

(2) Kthimin e akcizës nga paragrafi (1) i këtij neni e kryen organi kompetent i doganës me kërkësë të parashtruar. Afati për parashtrimin e kërkësës është 12 muaj nga dita e furnizimit ose të importit të gazit të lëngët të naftës.

(3) Ministri i Financave i përcakton përbajtjen e kërkësës për kthimit e akcizës për gazin e lëngët të naftës dhe dokumentacionit të nevojshëm, si dhe mënyrën e kthimit të akcizës.

Neni 99 Lirimet nga akciza të energjentëve dhe energjisë elektrike

(1) Energjentët lironen nga akciza nëse është përbushur kushti nga neni 49 i këtij ligji, në rast kur:

1) shfrytëzohen për qëllime tjera, e jo si lëndë djegëse ose karburant për ngrohje, me përjashtim të energjentëve nga neni 93 i këtij ligji;

2) shfrytëzohen në komunikacion ajror, me përjashtim të shfrytëzimit në komunikacionit ajror për qëllime private;

3) i blejnë Ministria e Mbrojtjes dhe Ministria e Punëve të Brendshme për automjetet speciale për qëllimet e mbrojtjes dhe sigurisë;

4) kur kanë përdorim të dyfishtë;

5) kur shfrytëzohen në proceset mineralogjike;

6) prodhuesi i energjentëve dhe energjisë elektrike i shfrytëzon në repartet e veta të prodhimit përpunim të mëtejshmë, përkatesisht prodhim të energjentëve tjerë dhe energjisë elektrike, përvëç nëse shfrytëzohen si lëndë djegëse për automjete dhe

7) shfrytëzohen për prodhim të përbashkët të energjisë për ngrohje dhe energjisë elektrike në proces të vetëm (kogjeneracion).

(2) Energjia elektrike është e liruar nga pagesa e akcizës nëse është përm bushur kushti nga neni 49 i këtij ligji në rastet në vijim:

1) kur shfrytëzohet për qëllim të dyfishtë në procese kimike-reduktive, elektrolite dhe metalurgjike;

2) kur shfrytëzohet për prodhim të përbashkët të energjisë ngrohëse dhe elektrike në proces të vetëm (kogjeneracion);

3) kur shfrytëzohet për prodhim të energjisë elektrike, përkatesisht mirëmbajtje të sistemeve për prodhim të energjisë elektrike te prodhuesi i energjisë elektrike dhe

4) kur shfrytëzohet në procese mineralogjike.

(3) Komunikacioni ajror për nevoja private nga paragrafi (1) pika 2) të këtij neni, në kuptim të këtij ligji është përdorimi i mjetit fluturues nga pronari i tij ose nga personi fizik ose juridik nëpërmjet huazimit ose në mënyrë tjetër, për qëllime jo komerciale dhe nuk përdoren për transport të udhëtarëve ose mallrave, si dhe për dhëni e shërbimeve me kompensim ose për nevojat e organeve shtetërore.

(4) Përdorimi i dyfishtë i energjentëve dhe energjisë elektrike nga paragrafi (1) pika 4) dhe paragrafi (2) pika 1) të këtij neni, në kuptim të këtij ligji është përdorimi i tyre si lëndë djegëse për ngrohje edhe njëkohësisht për qëllim i cili nuk është si lëndë djegëse ose karburant për ngrohje (përdorimi i energjentëve për procese kimike-reduktive, elektrolite dhe metalurgjike).

(5) Proseset mineralogjike, në kuptim të këtij ligji janë procese të cilët shpërndahen në Seksionin 23 të Klasifikimit nacional të veprimtarive VKN Rev.2 në Republikën e Maqedonisë.

(6) Ministri i Financave e përcakton mënyrën e lirimit të akcizës së energjentëve dhe energjisë elektrike.

Neni 100 Lirim i akciza gjatë realizimit të projekteve

(1) Energjentët janë liruar nga akciza kur janë të dedikuar për realizimin e projekti të financuar me mjete në para të marra në bazë të marrëveshjes për donacion, të lidhur ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe donatorëve të huaj, nëse kjo marrëveshje parashikon që me mjetet e marra nuk do të paguhet taksat.

(2) Energjentët janë të liruar nga akciza kur janë të dedikuar për realizimin e projekteve të financuara në suaza të Instrumentit për ndihmë për aderuese (IPA) të zbatuara në kushtet e menaxhimit të decentralizuar dhe për pjesën e mjeteve nga bashkëfinancimi nacional i siguruar nga Buxheti i Republikës Maqedoni apo me hua.

(3) Për të realizuar të drejtën e lirimit nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, i parashtruhet kërkësë organit doganor kompetent për marrjen e lejes për lirim nga akciza për energjentë gjatë realizimit të projekteve.

(4) Organi kompetent doganor vodos pér kérkesën pér lëshimin e lejes nga paragrafi (3) i këtij neni brenda 30 ditëve nga dita e pranimit të kérkesës. Me çdo veprim të ndërmarrë pér të plotësuar kérkesën, afati ndërpritet.

(5) Dispozitat e nenit 53 të këtij ligji vlejnë në mënyrë adekuate edhe pér posesuesin e lejes nga paragrafi (3) i këtij neni.

(6) Ministri i Financave i përcakton përbajtjen e kérkesës pér lëshimin e lejes pér lirim nga akcizat pér energjentë gjatë realizimit të projekteve dhe dokumentacionin e nevojshëm, përbajtjen e lejes, si dhe mënyrën e lirimit nga akciza pér energjentë gjatë realizimit të projekteve.

Neni 101 Shënim i energjentëve

(1) Energjentët nga neni 92 paragrafi (3) pikat 2) dhe 4) të këtij ligji kur janë të dedikuar pér ngrohje para dorëzimit nga magazina e akcizës duhet të shënohen me një mjet të përcaktuar pér shënim dhe ngjyrosen me ngjyrë të kuqe, përkatësisht të gjelbër.

(2) Shënim të energjentëve nga paragrafi (1) i këtij neni mund të kryejë vetëm mbajtësi i një depoje akcize, të cilit i është lëshuar leje pér shënimin e energjentëve nga organi doganor kompetent.

(3) Energjentët e shënuar nga paragrafi (1) i këtij neni që importohen në zonën e akcizës i përbajnë materiet e shënuara në sasi të përcaktuara. Importuesi i energjentëve të shënuar është i detyruar organit kompetent doganor t'i dorëzojë dëshmi nga organi i huaj kompetent, përkatësisht nga prodhuesi apo personi tjetër i autorizuar pér shënimin, se energjentët janë shënuar jashtë zonës së akcizës dhe se përbajnë materiet pér shënim në sasi të cilat janë përcaktuar në bazë të këtij ligji. Nëse një dëshmi i tillë nuk dorëzohet ose përmban të dhëna të pamjaftueshme pér përcaktimin e sasisë së shënesit, do të konsiderohet se energjentët nuk janë të shënuar.

(4) Pajisja pér shënimin e energjentëve duhet të ketë certifikatë nga organi kompetent pér verifikimin e pajisjeve matëse.

(5) Magazinimi i energjentëve të shënuar kryhet në mënyrë që të pamundësojë neutralizimin e ngjyrës dhe / ose përbërësve të tjerë nën ndikimin e materieve të tjera.

(6) Ministri i Financave e përcakton llojin e mjeteve të shënimit, mënyrën e shënimit, si dhe përbajtjen e lejes pér shënimin e energjentëve.

Neni 102 Përdorimi i energjentëve të shënuar

(1) Energjentët e shënuar nga neni 101 paragrafi (1) të këtij ligji mund të shiten dhe të përdoren kryesisht pér qëllimet e rregulluara me këtë ligj.

(2) Energjentët e shënuar nga neni 101 paragrafi (1) të këtij ligji të dedikuara pér ngrohje lejohet të përdoren vetëm pér qëllimin pér të cilin janë shënuar dhe nuk duhet të përdoren si lëndë djegëse, as nuk mund të gjenden në rezervuarët lidhur me çdo motor në çdo përqendrim.

(3) Energjentëve të shënuar në pajtim me nenin 101 paragrafin (1) të këtij ligji nuk lejohet tu hiqet mjeti i shënimit, t'i zvogëlohet përqendrimi i tij as t'i shtohen përbërës që do të pengojnë përcaktimin e shënimit të përcaktuar.

Neni 103 Tregtia me energjentë të cilët përbajnë materie pér shënim

(1) Personat që kryejnë tregti me energjentë që përbajnë materie pér shënim duhet të posedojnë leje pér kryerjen e tregtisë me energjentë që përbajnë materie pér shënim dhe të regjistrohen në Regjistër elektronik të tregtarëve me lëndë energjentë të shënuar, që mbahet nga organi kompetent doganor.

(2) Çdo person që kryen veprimtarinë e tregtisë me energjentë që përbajnë materie pér shënim duhet të sigurojë:

1) energjentë që përdoren si lëndë djegëse të mos përbajnë materie pér shënim nga neni 101 i këtij ligji dhe

2) energjentët që përbajnë materie pér shënim të mos mbushen në kundërshtim me nenin 102 paragrafin (2) të këtij ligji.

(3) Lejen pér kryerjen e tregtisë me energjentë që përbajnë materie pér shënim e jep organi doganor kompetent pas kérkesës së paraqitur.

(4) Leja pér kryerjen e tregtisë me energjentët që përbajnë materie pér shënim i lëshohet personit që i plotëson kushtet e mëposhtme:

1) ka seli në Republikën e Maqedonisë;

2) mban libra të rregullt afarishtë në pajtim me rregullat e vlefshme;

3) kundër të cilit nuk është ngritur procedurë pér falimentim ose likuidim;

4) të mos jetë i dënuar me vendim të plotfuqishëm gjyqësor dënim me burgim të pakushtëzuar pér vepër penale të kryer në fushën e tatimeve dhe doganave dhe me vendim të plotfuqishëm gjyqësor të mos i jetë shqiptuar ndalim pér kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalim të përkohshëm pér kryerjen e veprimtarisë së caktuar ndalim të përhershëm për kryerjen e aktivitetit të caktuar;

5) t'i ketë shlyer borxhet në bazë të detyrimeve tativore dhe doganore dhe

6) të plotësojë kushtet pér shkëmbim elektronik pa pengesë të të dhënave.

(5) Leja nuk mund të lëshohet në rastet kur një nga kushtet nga paragrafi (4) i këtij neni nuk është plotësuar.

(6) Organi doganor kompetent vodos pér kérkesën pér lëshimin e lejes pér kryerjen e tregtisë me energjentë që përbajnë materie pér shënim në afat prej 30 ditëve nga dita e pranimit të kérkesës. Me çdo veprim të ndërmarrë pér të plotësuar kérkesën, afati kohor ndërpritet.

(7) Leja pér kryerjen e tregtisë me energjentë që përbajnë materie pér shënim lëshohet me afat vlefshmëri prej pesë vjetësh.

(8) Leja pér kryerjen e tregtisë me energjentë që përbajnë materie pér shënim nuk mund t'i transferohet një personi tjetër.

(9) Personi i cili kryen tregti me energjentë të cilët përbajnë materie pér shënim është i obliguar:

1) të sigurojë komunikimin dhe transferimin e të dhënave pér tregti me energjentë të cilët përbajnë materie pér shënim në bazë ditore te serveri në organin doganor kompetent;

2) pér secilën pikë të shitjes të mbajë evidencë të blerësve sipas numrit tativor pér personat juridikë dhe numrin unik amë të qytetarit dhe adresën e banimit pér personat fizikë që blejnë energjentë që përbajnë materie pér shënim të dedikuar pér ngrohje;

3) në rast të ndërpërjes së komunikimit dhe transmetimit të të dhënave pér periudhë më të gjatë se 24 orë, menjëherë do të njoftojë autoritetin doganor

kompetent pér ndodhjen e ndérprerjes dhe tē dorëzojë tē dhënat e nevojshme nē formë letre ose nëpërmjet shkëmbimit elektronik tē tē dhënavë. Njoftimi duhet tē përbajë tē njëjtat tē dhëna nga porosia që shkëmbhet me serverin nē organin doganor kompetent;

(4) ta njoftojë organin doganor kompetent pér çdo ndryshim tē tē dhënavë nē leje, si dhe nē rast tē ndryshimit tē statusit, ndérprerjes së veprimtarisë ose hapjes dhe mbylljes së vendeve pér shitje me pakicë.

(10) Nëse organi doganor kompetent përcakton se poseduesi i lejes pér kryerjen e tregtisë me energjentë që përbajnjë materie pér shënim nuk i ka përbushë ose nuk i ka plotësuar obligimet nga paragrafi (9) i këtij neni, do t'i përcaktojë afat brenda tē cilët parregullsitë e përcaktuara duhet tē mënjanohen, mund tē fillojë procedurë pér pagesë shtesë tē akcizave, si dhe tē fillojë një procedurë pér shfuqizimin e lejes pér kryerjen e tregtisë me energjentë që përbajnjë materie pér shënim.

(11) Leja pér kryerjen e tregtisë me energjentë që përbajnjë materie pér shënim shfuqizohet:

1) me ndérprerjen e ekzistencës së personit juridik posedues i lejes;

2) me kërkesë tē poseduesit tē lejes;

3) pas skadimit tē periudhës së vlefshmërisë nga paragrafi (5) i këtij neni dhe

4) nëse organi doganor kompetent me detyrë zyrtare e shfuqizon lejen.

(12) Organi doganor kompetent me detyrë zyrtare heq lejen pér kryerjen e tregtisë me energjentë që përbajnjë materie pér shënim nëse konstaton se:

1) poseduesi i lejes nuk i plotëson më kushtet e përcaktuara nē tē;

2) ka filluar procedura pér falimentim, respektivisht likuidim;

3) poseduesi i lejes nuk siguron funksionim tē papenguar dhe transferim tē tē dhënavë pér tregtinë me energjentë që përbajnjë materie pér shënim;

4) kanë pushuar së ekzistuari arsyet dhe kushtet nē bazë tē cilave është lëshuar leja pér tregtimin me energjentë që përbajnjë materie pér shënim;

5) nëse autorizimi është lëshuar nē bazë tē informatave tē paplota ose tē pasakta;

6) nëse nuk i heq parregullsitë brenda afatit tē përcaktuar nga organi doganor kompetent dhe

7) poseduesi i lejes është dënuar me vendim gjyqësor tē plotfuqishëm me dënim me burg tē pakushtëzuar pér vepër penale tē kryer nē fushën e tatimeve dhe doganave dhe vendim tē plotfuqishëm gjyqësor i është shqiptuar ndalim i kryerjës së profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalim i përkohshëm pér kryerjen e një veprimtarie tē veçantë dhe ndalim tē përhershëm pér tē kryer një veprimtarit tē caktuar.

(13) Ministri i Financave përcakton mënyrën e sqarimit tē kushteve nga paragrafi (4) i këtij neni, përbajtjen e kërkesës pér tregti me energjentë që përbajnjë materie pér shënim dhe dokumentacionin e nevojshëm, përbajtjen e lejes pér tregti me energjentë që përbajnjë materie pér shënim, përbajtjen e Registrit tē tregtarëve me energjentë tē shënuar, përbajtjen e formularit pér evidentimin e personave tē cilët blejnë energjentë që përbajnjë materie pér shënim, si dhe përbajtjen e formularit pér njoftim nga paragrafi (9) pika 3) tē këtij neni.

Neni 104

Rritja e akcizës së energjentëve

(1) Në rast tē rritjes së akcizës pér energjentë, prodhuesi, importuesi, tregtar me shumicë dhe tregtar me pakicë i energjentëve janë tē obliguar, nē ditën e fillimit të

zbatimit tē tij, tē bëjnë regjistrim tē tepricave tē hasura tē energjentëve, tē përgatisin procesverbal pér raportin e kryer dhe ta dërgojnë nē organin kompetent doganor jo më vonë se pesë ditë pune nga dita e regjistrimit tē kryer.

(2) Gjatë rritjes së akcizës pér energjentë, pagimi i diferençës nē akcizë nga obliguesit e akcizave tē theksuar nē paragrafin (1) tē këtij neni bëhet me paraqitjen e deklaratës së akcizës nē përputhje me nenin 10 paragrafin (3) tē këtij ligji nē afat prej pesë ditësh, dhe do tē paguajë akcizën më së voni nē afat prej 15 ditësh nga dita e rritjes së akcizës.

(3) Ministri i Financave përcakton përbajtjen e procesverbalit nga regjistrimi i kryer.

Neni 105 Obliguesi i akcizës pér energji elektrike

(1) Obligues tē akcizës pér energji elektrike janë:

1) furnizuesi i energjisë elektrike, kur energjinë elektrike ia dërgon një konsumatori nē Republikën e Maqedonisë dhe kur e konsumon atë pér nevojat e veta;

2) prodhuesi ose importuesi i energjisë elektrike kr energjinë elektrike e harxon pér nevojat e tij dhe

3) pjesëmarrësit e tregut tē energjisë elektrike me shumicë siç janë përcaktuar nē përputhje me rregulloret e veçanta.

(2) Furnizuesi, konsumatori, prodhuesi dhe importuesi janë persona tē përcaktuar me rregullat nga fusha e energetikës.

Neni 106 Përllogaritja e akcizës pér energji elektrike

(1) Me përashtim tē dispozitave tē nenit 8 tē këtij ligji, pér llogaritjen e akcizës pér energji elektrike sipas faturave tē lëshuara nga paragrafi (3) i këtij neni, detyrimi i akcizës lindë pér energjinë elektrike tē dërguar pas skadimit tē periudhës së llogaritur nga paragrafi (5) i këtij neni, nē tē cilin janë bërë dërgesat.

(2) Matjen dhe përcaktimin e sasisë së dorëzuar tē energjisë elektrike e kryejnë operatori i sistemit tē bartjes, operatori i sistemit tē shpërndarjes dhe prodhuesi me anë tē verifikimit tē rregullt tē briolës së energjisë elektrike nē përputhje me rregullat e veçanta.

(3) Furnizuesi i energjisë elektrike llogarit akcizën e energjisë elektrike nē bazë tē faturave tē lëshuara pér porosinë e dorëzuar nē periudhën e përllogaritje dhe nē bazë tē tē dhënavë mbi sasinë e dërguar reale tē energjisë elektrike konsumatorit final.

(4) Me përashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, nëse sasitë reale tē energjisë elektrike tē dërguar pér konsumatorin final nuk dihen, furnizuesi i energjisë elektrike mund tē llogarisë akcizën nē bazë tē një vlerësimi tē konsumit, duke përdorur tē dhënat e marra nga operatori i sistemit tē transmetimit ose operatori i sistemit tē shpërndarjes pér sasitë e dorëzuara mujore tē atij konsumatori nē vitin e kaluar, përkatësisht sipas konsumit mujor tē energjisë elektrike tē përcaktuar me marrëveshje me një konsumator final tē ri. Furnizuesi i energjisë elektrike është i detyruar tē paktën një herë nē gjashtë muaj tē përgatisë përllogaritje përfundimtare tē akcizës pér muajt pér tē cilat përcaktohet akciza sipas sasive mujore përqindje tē energjisë elektrike, edhe atë nē llogaritjen mujore tē akcizës pér muajin nē tē cilin është përcaktuar sasia e saktë e dërguar e energjisë elektrike.

(5) Obliguesi i akcizës është i obliguar pér periudhën e llogaritje tē llogarisë vetë akcizën e energjisë elektrike nē përputhje me bazën e akcizës tē përcaktuar dhe shumën që

zbatothen në ditën kur ka ndodhur detyrimi për llogaritjen e akcizës. Periuðha e përllogaritjes është një muaj kalendarik.

(6) Obliguesi i akcizës është i detyruar për obligimin e përcaktuar për akcizë të energjisë elektrike të paraqesë deklaratë akcize te organi doganor kompetent dhe të paguajë akcizën brenda 15 ditëve pas skadimit të çdo muaj kalendarik.

(7) Gjatë futjes së energjisë elektrike për konsumin e vet ose përdorimin e energjisë elektrike për nevojat e veta nga prodhuesi, gjatë llogaritjes dhe pagesës së akcizave të energjisë elektrike zbatothen në mënyrë adekuate dispozitat e paragrafëve (5) dhe (6) të këtij neni.

(8) Gjatë importit të energjisë elektrike detyrimi për llogaritjen dhe pagesën e akcizës do të lindë në përputhje me rregullat doganore.

(9) Ministri i Financave përcakton përbajtjen dhe mënyrën e plotësimit të deklaratës së akcizës nga paragrafi (6) i këtij neni.

Neni 107

Lirimi nga pagesa e akcizës për energji elektrike

(1) Energjia elektrike lirohet nga pagesa e akcizës në rastet e mëposhtme:

- 1) kur është prodhuar nga burime rigjeneruese të energjisë;
- 2) kur prodhohet nga biomasa ose nga produktet që prodhohen nga biomasa dhe
- 3) kur konsumatorët e fundit janë amvisëritë.

(2) Ministri i Financave përcakton mënyrën e përjashtimit nga pagesa e akcizës për energji elektrike.

Neni 108

Obliguesi i akcizës për gaz natyror

(1) Obliguesi i akcizës për gaz natyror është:

- 1) furnizuesi i gazit natyror në rastet kur gazin natyror ia dërgon konsumatorit final në Republikën e Maqedonisë;
- 2) furnizuesi në rastet kur gazin natyror e harxon për konsum të vet dhe
- 3) importuesi gjatë përdorimit të gazit natyror për konsum personal.

(2) Furnizuesi, konsumatori i fundit ose importuesi janë persona të përcaktuar me rregulloret në fushën e energjisë.

Neni 109

Përllogaritia e akcizës për gaz natyror

(1) Pavarësisht nga dispozitat e nenit 8 të këtij ligji, gjatë llogaritjes së akcizës së gazit natyror sipas faturave të lëshuara nga paragrafi (3) i këtij neni, detyrimi i akcizës do të lindë për energjinë e dërguar të gazit natyror pas skadimit të periudhës së përllogaritur nga paragrafi (5) i këtij neni, ku janë bërë dërgesat.

(2) Maten dhe përcaktimin e sasisë së dorëzuar të gazit natyror e kryejnë operatori i sistemit të shpërndarjes dhe operatori i sistemit përques të gazit natyror.

(3) Furnizuesi i gazit natyror llogarit akcizën e gazit natyror në bazë të faturave të lëshuara për dërgesën e kryer mujore në periudhën llogaritëse dhe në bazë të të dhënavë mbi sasinë aktuale të gazit natyror të dorëzuar konsumatorit final.

(4) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, nëse sasisë reale të gazit natyror të dërguar konsumatorit final nuk dihen, furnizuesi i gazit natyror mund ta llogarisë akcizën në bazë të vlerësimit të konsumit, duke përdorur të dhënat e marra nga operatori i sistemit të shpërndarjes së

gazit natyror për sasitë e dërguara mujore te atij konsumatori në vitin e kaluar, përkatesisht sipas konsumit mujor të gazit natyror të përcaktuar me marrëveshje me konsumatorin final te ri. Furnizuesi i gazit natyror është i detyruar të paktën një herë në gjashtë muaj të përgatisë llogaritje përfundimtare të akcizës për muajt për të cilët përcaktohet akciza sipas sasive të parashikuara mujore të gazit natyror, edhe atë në llogaritje mujore të akcizës për muajin në të cilin përcaktohet sasia reale e përcaktuar e gazit natyror.

(5) Obliguesi i akcizës detyrohet për periudhën lloaritëse vet ta llogarisë akcizën e gazit natyror në përputhje me bazën e akcizës së përcaktuar dhe shumën që aplikohen në ditën kur ka ndodhur obligimi për llogaritjen e akcizës. Periuðha e përllogaritjes është një muaj kalendarik.

(6) Obliguesi i akcizës është i detyruar për obligimin e përcaktuar për akcizën për gaz natyror të parashtrojë deklaratë të akcizës në organin doganor kompetent dhe ta paguaj akcizën në afat prej 15 ditëve pas skadimit të çdo muaj kalendarik.

(7) Gjatë importit të gazit natyror, detyrimi për llogaritjen dhe pagesën e akcizës do të lindë në përputhje me rregullat doganore.

(8) Ministri i Financave përcakton përbajtjen dhe mënyrën e plotësimit të deklaratës së akcizës nga paragrafi (6) i këtij neni.

Neni 110

Lirimi nga pagesa e akcizës për gaz natyror

(1) Gazi natyror lirohet nga pagesa e akcizës në rastet në vijim:

- 1) kur konsumatorët e fundit janë amvisëritë dhe
- 2) kur shfrytëzohet për lëvizje të mjeteve motorike.

(2) Ministri i Financave përcakton mënyrën e lirimt nga pagesa e akcizës për gazin natyror.

Neni 111

Obliguesi i akcizës për qymyr, koks, linjtit dhe koks naftë

(1) Obliguesi i akcizës për qymyr, koks, linjtit dhe koks naftë nga numrat tariforë të Nomenklaturës doganore 2701, 2702, 2704 и 2713, është:

(1) furnizuesi, tregtar i importuesi i qymyrit, koksit, linjtit dhe koksit të naftës në rastet kur ia dërgojnë konsumatorit të fundit në Republikën e Maqedonisë;

(2) furnizuesi, tregtar i importuesi në rastet kur qymyrint, koksin, linjtin dhe koksint e naftës i shpenzojnë për nevojat e tyre dhe

(3) prodhuesi i qymyrit, koksit, linjtit dhe koksit të naftës kur i përdorin për nevojat e tyre.

Neni 112

Përllogaritia e akcizës për qymyr, koks, linjtit dhe koks të naftës

(1) Obliguesi i akcizës nga nenii 111 i këtij ligji e llogarit akcizën gjatë dërgesës së qymyrit, koksit, linjtit dhe koksit të naftës te konsumatori I fundit në bazë të faturave të lëshuara. Detyrimi për të paguar akcizën lind pas skadimit të muajit kalendarik në të cilin është dorëzuar.

(2) Obliguesi i akcizës është i obliguar për periudhën e llogaritëse të llogarisë vetë akcizën për qymyr, koks, linjtit dhe koks të naftës në përputhje me bazën e përcaktuar të akcizës dhe shumën që zbatothen në ditën kur ka ndodhur obligimi për llogaritjen e akcizës. Periuðha e përllogaritjes është një muaj kalendarik.

(3) Obliguesi i akcizës është i obliguar që për obligimin e përcaktuar për akcizë të qomyrit, koksit, linjtit dhe koksit të naftës të paraqesë deklaratë akcize te organi doganor kompetent dhe ta paguajë akcizën në afat prej 15 ditëve pas skadimit të çdo muaji kalendarik.

(4) Gjatë importit të qomyrit, koksit, linjtit dhe koksit të naftës për konsum personal për llogaritjen dhe pagimin e akcizës zbatohen në mënyrë adekuat rregullat doganore.

(5) Ministri i Financave përcakton përbajtjen dhe mënyrën e plotësimit të deklaratës së akcizës nga paragrafi (3) i këtij neni.

Neni 113

Lirim i pagesa e akcizës për qomyr, koks dhe linjt

(1) Qomyri, kksi dhe linjiti përjashtohen nga pagesat e akcizave kur përdoren për prodhimin e energjisë elektrike.

(2) Ministri i Financave e përcakton mënyrën e lirimt nga pagesa të akcizës për qomyr, koks dhe linjt.

Neni 114

Dispozitat e përbashkëta për obliguesit e akcizave për energji elektrike, gaz natyror, qomyr, koks, linjt dhe koks të naftës

(1) Obliguesit e akcizës për energji elektrike, gaz natyror, qomyr, koks, linjt dhe koks të naftës duhet të regjistrohen në Regjistrin elektronik të autorizimeve për obliguesit e akcizës të energjisë elektrike, gazit natyror, qomyrit, koksit, linjtit dhe koksit të naftës.

(2) Organi doganor kompetent obliguesve të akcizës nga paragrafi (1) i këtij neni u jep leje për obligues të akcizave për energjinë elektrike, gazin natyror, qomyr, koksit, linjtin dhe koksit e naftës, pas kërkesës së parashtruar.

(3) Autorizimi i lëshohet personit nga paragrafi (1) i këtij neni i cili I plotëson kushtet e mëposhtme:

1) ka seli në Republikën e Maqedonisë;

2) mban libra të rregullt asaristë në pajtim me rregullat e vlefshme;

3) kundër të cilët nuk është ngritur procedurë përfalimentim ose likuidim;

4) të mos jetë i dënuar me vendim të plotfuqishëm gjyqësor me dënim të pakushtëzuar me burg përvepër penale të kryer në fushën e tatimeve dhe doganave dhe me vendim të plotfuqishëm gjyqësor të mos i jetë shqiptuar ndalim për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalim i përkohshëm për kryerjen e një veprimtarie të caktuar dhe ndalim i përhershëm për kryerjen e një aktiviteti të caktuar;

5) t'i ketë paguar borxhet në bazë të detyrimeve tatimore dhe doganore dhe

6) të plotësojë kushtet për shkëmbim elektronik të të dhënavë.

(4) Obliguesit e akcizës për energji elektrike dhe gaz natyror nga nenet 105 dhe 108 të këtij ligji, janë të obliguar që t'i dorëzojnë organit kompetent doganor dëshmi se posedojnë licencë për ushtrimin e veprimtarisë energetike në pajtim me rregullat në fuqi.

(5) Leja nuk mund të lëshohet në rastet kur një nga kushtet nga paragrafi (3) i këtij neni nuk është plotësuar.

(6) Lejen e lëshon organi kompetent doganor në afat prej 60 ditëve nga dita e parashtrimit të kërkesës.

(7) Leja nuk mund t'i bartet një personi tjeter.

(8) Afati i vlefshmërisë së lejes së lëshuar është pesë vjet.

(9) Poseduesi i lejes është i obliguar:

1) të sigurojë kushte për kryerjen pa pengesë të mbikëqyrjes dhe kontrollit;

2) të mbajë evidencë të rregullt dhe të saktë të të mirave të akcizës;

3) të njoftojë organin doganor kompetent për çdo ndryshim në të dhënat dhe / ose kushtet në të cilat është lëshuar leja dhe të kërkojë ndryshimin e saj dhe

4) më së voni në afat prej 15 ditëve pas përfundimit të çdo muaji kalendarik t'i dorëzojë organit doganor kompetent raport mëjor mbi sasitë e blera, të dorëzua dhe të harxhuara të energjisë elektrike, gazit natyror, qomyrit, koksit, linjtit dhe koksit të naftës në pajtim me evidencën nga paragrafi (11) i këtij neni.

(10) Nëse organi doganor kompetent konstaton se poseduesi i lejes nuk i përbush ose nuk i ka plotësuar obligimet nga paragrafi (9) i këtij neni, i përcakton afat brenda të cilës duhet të mënjanohen parregullsitë dhe në varësi të rrethanave organi doganor kompetent do të ndërmarrë edhe aktivitetë tjetra në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(11) Obliguesi i akcizës është i obliguar të mbajë evidencë për:

- 1) sasitë e blera;
- 2) sasitë e dërguara te konsumatori i fundit;
- 3) sasitë e dërguara pa pagesën e akcizës;
- 4) sasitë e harxhuara për nevojat personale;
- 5) sasitë e harxhuara të liruara nga akciza dhe
- 6) tepricë të gazit natyror, qomyrit, koksit, linjtit dhe koksit të naftës.

(12) Poseduesi i lejes në rastet nga paragrafi (9) pika 3) të këtij neni paraqet kërkesë për ndryshimin e dispozitave te organi doganor kompetent i cili vendos në afatin nga paragrafi (6) i këtij neni.

(13) Leja shfuziqozhet:

- 1) me pushim të ekzistimit të personit juridik që e posedon lejen;
- 2) me kërkesë të poseduesit të lejes;
- 3) pas skadimit të periudhës së vlefshmërisë nga paragrafi (8) i këtij neni dhe
- 4) nëse organi doganor kompetent me detyrë zyrtare e heq lejen.

(14) Organi doganor kompetent me detyrë zyrtare e nderpret lejen nëse përcakton se:

- 1) nuk i plotëson më tej kushtet e përcaktuara në leje;
- 2) kanë pushuar së ekzistuari arsyet dhe kushtet në bazë të cilave është lëshuar leja;
- 3) leja është lëshuar në bazë të informatave të paplota ose të pasakta;
- 4) nuk i ka mënjanuar parregullsitë brenda afatit të përcaktuuar nga organi doganor kompetent;
- 5) ka filluar procedura përfalimentim ose likuidim dhe

6) poseduesi i lejes është dënuar me vendim gjyqësor të plotfuqishëm me dënim të pakushtëzuar me burg përvepër penale të kryer në fushën e tatimeve dhe doganave dhe me vendim të plotfuqishëm gjyqësor është shqiptuar ndalimin për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, ndalim i përkohshëm për kryerjen e një veprimtarie të veçantë dhe ndalim i përhershëm për të kryerje të veprimtarisë të caktuar.

(15) Me pushimin e vlefshmërisë së lejes obliguesi i akcizës shlyhet nga Regjistri elektronik i lejeve për obligues të akcizave të energjisë elektrike, gazit natyror, qomyrit, koksit, linjtit dhe koksit të naftës.

(16) Obliguesit e akcizave nga nenet 105, 108 dhe 111 të këtij ligji janë të obliguar që ta ruajnë gjithë dokumentacionin në afat e përcaktuara në nenin 13 paragrafi (5) të këtij ligji dhe t'a dorëzojnë organit doganor kompetent sipas kërkesës së tij.

(17) Për energji elektriqe, gaz natyror, qymyr, koks, linjitet dhe koksin e naftës nuk zbatohen dispozitat për prolongimin e akcizave dhe lëvizjen e të mirave të akcizës.

(18) Ministri i Financave i përcakton përbajtjen e të dhënave në Regjistrin elektronik të lejeve për obliguesit e akcizës së energjisë elektriqe, gazit natyror, qymyr, koksit, linjitet dhe koksit të naftës, përbajtjen e lejes nga paragrafi (2), përbajtjen e raportit mjuor nga paragrafi (9) dhe evidencën nga paragrafi (11) i këtij nenit.

KAPITULLI 11 PROCEDURA PËR PADI

Neni 115 Procedura për padit

(1) Kundër aktit administrativ në fushën e punës me akciza të miratuar nga organi kompetent doganor, mund të ngrihet kontest administrativ në gjykatën kompetente.

(2) Padia nuk e prolongon përbarimin e aktit administrativ.

PJESA E TRETË DISPOZITAT KUNDËRVAJTËSE

KAPITULLI 12 DISPOZITAT KUNDËRVAJTËSE

Neni 116 Procedura kundërvajtëse

(1) Për mbajtjen e procedurës së kundërvajtjes dhe shqiptimit të sanksioni kundërvajtës dhe masës së veçantë kundërvajtëse për kundërvajtje të kryer nga ky ligj kompetencë të jashtëzakonshme ka organi kundërvajtës i përcaktuar me Ligjin për Drejtori Doganore.

(2) Procedurë e kundërvajtjes për kundërvajtje të kryera nga ky ligj nuk mund të ngrihet nëse kanë kaluar më shumë se pesë vjet nga dita kur është kryer kundërvajtja.

(3) Parashkrimi ndërpitet në çdo veprim të organit kompetent doganor që ndërmerr për shkak të ndjekjes së kryerësit të kundërvajtjes. Me çdo ndërpërje të afatit parashkrimi fillon të rrjedhë nga fillimi, por procedura e kundërvajtjes nuk mund të ngrihet as më tej të mbahet pas skadimit të dhjetë vjetëve nga dita e kundërvajtjes së kryer.

Neni 117

Lidhshmëria me ligje të tjera

Shqiptimi i sanksionit të kundërvajtjes dhe matja e lartësisë së gjobës për person juridik dhe tregtar individual bëhet në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

Neni 118

(kundërvajtje të lidhura me mospagesën e borxhit të akcizës dhe me konfiskim të të mirave)

(1) Gjobjë në shumë prej 15.000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje të kryer obliguesit tatimor person juridik dhe tregtar individual, nëse:

1) nuk parashtron deklaratë akcize ose deklaratë plotësuese akcize dhe/ose nuk e paguan akcizën në afatin e përcaktuar (neni 10 paragrafët (2), (6), (8), (9), (10), (11), (12), (13) dhe (14), neni 40 paragrafi (3) pika 2), neni 43 paragrafi (4) pika 1) dhe 2), neni 44 paragrafi (7) pika 1) dhe 2), neni 47 paragrafi (9), neni 60 paragrafi (1) dhe (2), neni 61 paragrafi (17), neni 68 paragrafi (1), neni 71

paragrafi (2), neni 86 paragrafi (1) dhe (2), neni 87 paragrafi (17), neni 106 paragrafi (4) dhe (6), neni 109 paragrafi (4) dhe (6) dhe neni 112 paragrafët (2) dhe (3));

2) në deklaratën e akcizës në mënyrë të parregullt e theksion shumën e akcizës e cila duhet të paguhet ose në mënyrë të parregullt e theksion lëndën e tatiminimit dhe shumën e akcizës që shkakton akciza të mos paguhet ose të paguhet në shumë më të vogël nga e përcaktuara (neni 10 paragrafët (6) dhe (8), neni 60 paragrafët (1) dhe (2), neni 61 paragrafi (17), neni 68 paragrafi (1), neni 71 paragrafi (2), neni 86 paragrafët (1) dhe (2), neni 87 paragrafi (17), neni 106 paragrafët (4) dhe (6), neni 109 paragrafët (4) dhe (6) dhe neni 112 paragrafët (2) dhe (3));

3) prodhon, përpunon, pranon, magazinon dhe/ose dërgon të mira që nënshtrohen në akcizë në procedurë të prolongimi pa leje për akcizë (neni 16 paragrafi (3));

4) lejen për akcizë ose lejen e lëshuar nga organi kompetent doganor ia bart personi tjetër (neni 23 paragrafi (3), neni 27 paragrafi (3), neni 28 paragrafi (4), neni 29 paragrafi (3), neni 44 paragrafi (5), neni 52 paragrafi (4), neni 72 paragrafi (5), neni 101 paragrafi (2), neni 103 paragrafi (8), neni 114 paragrafi (7));

5) fillon me lëvizje të të mirave të akcizës në procedurë të prolongimi të akcizës që nuk është regjistruar në Sistemin për lëvizje dhe kontroll të të mirave të akcizës (neni 34 paragrafi (1));

6) lëshon në qarkullim të mira të akcizës të cilat nuk janë shënuar me markë akcize, marka të përpunuara në mënyrë të paautorizuar dhe marka akcize në mënyrë të parregullt të shtypura, ose janë të shënuara me markë akcize të dëmtuar, si dhe në mënyrë tjetër të ndryshme nga e përcaktuara, e cila nuk është ngjitur në ambalazh në mënyrë të përcaktuar (1), (3), (4), (5) dhe (6), neni 70 paragrafët (5) dhe (6) dhe neni 87 paragrafët (1), (3), (4) (5) dhe (6));

7) nuk dorëzon raport për marka akcize të ngitura, të shfrytëzuara dhe të kthyera në afatin e përcaktuar ose nuk i kthen organit kompetent doganor markat akcize të cilat nuk janë shfrytëzuar ose janë dëmtuar në procesin e prodhimitarës në afatin e përcaktuar (neni 61 paragrafi (12) dhe (15) dhe neni 87 paragrafët (12) dhe (15));

8) vepron në kundërshtim me nenin 44 paragrin (1) dhe nenin 87 paragrin (19);

9) vepron në kundërshtim me nenin 70 paragrin (8);

10) fillon me prodhim të alkoolit pa e njoftuar organin kompetent doganor (73 paragrafi (4));

11) çnatyon alkool pa leje nga organi kompetent doganor (neni 75 paragrafi (2) dhe paragrafi (3));

12) nuk e llogarit dhe nuk e paguan dallimin në akcizë të krijuar gjatë zmadhimit të akcizës te alkooli dhe pijet alkoolike, prodhimet e duhanit dhe energjense, si dhe gjatë zmadhimit të çmimit me pakicë të prodhimeve të duhanit (neni 76 paragrafi (3), neni 89 paragrafi (3) dhe neni 104 paragrafi (2));

13) nuk e paraqet dhe nuk e shpall çmimin me pakicë në afatet e përcaktuar dhe lëshon në qarkullim të mirë akcize para paraqitjes së çmimit me pakicë ose të çmimit të ndryshuar me pakicë te organ kompetent doganor dhe/ose lëshon në qarkullim dhe/ose shet të mira të akcizës me çmim të ndryshëm nga çmimi me pakicë (neni 83 paragrafët (3), (4) dhe (5), neni 88 paragrafi (5));

14) prodhon prodhime të duhanit në kundërshtim me nenin 88 paragrafët (3) dhe (4);

15) shënon energjentë edhe pse nuk është posedues i lejes për akcizë dhe nuk ka leje për shënim nga organi kompetent doganor (neni 101 paragrafi (2));

16) shet dhe/ose derdh dhe/ose përdor (shfrytëzon) energjent të shënuar pa leje nga organi kompetent doganor, në kundërshtim me dedikimin e tyre, ose energjentë të cilët

пëрмбajnë mjete për shënim, ua mënjanon mjetin për shënim, e zvogëlon përqendrimin e saj ose shton përbërës të cilët do ta pamundësojnë përcaktimin e shënimit të përcaktuar (neni 101 paragrafët (1), (2) dhe (5) dhe neni 102 paragrafët (1), (2) dhe (3)) dhe

(17) kryen tregti me vajra gazi dhe kerozin të shënuara në kundërshtim me nenin 103 paragrafët (1), (2) dhe (9) të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 30% nga gjoba e matur për personin juridik dhe tregtar individual do t'i shqiptohet personit përgjegjës te personi juridik dhe personit përgjegjës te tregtarit individual për kundërvajtjet nga paragrafi (1) i këtij nenit.

(3) Gjobë në shumë prej 750 deri në 1.500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit fizik për kundërvajtjet nga paragrafi (1) i këtij nenit.

(4) Të mirat e akcizës dhe pajisja për prodhimtari të të mirave të akcizës të përfshira me kundërvajtjet nga paragrafi (1) i këtij nenit, me përashtim të pikës 2), konfiskohen.

(5) Të mirat e akcizës, si dhe pajisja e cila shfrytëzohet për prodhimtari të të mirave të akcizës, konfiskohen edhe kur nuk janë në pronësi të kryerësit të kundërvajtjes, nëse pronari i tyre ka qenë në dijeni ose duke pasur parasysh rrëthanat e rastit ka mund të dijë se janë lëndë e kundërvajtjeve nga paragrafi (1) i këtij nenit.

(6) Nëse e mira e akcizës lëndë e kundërvajtjes nga paragrafi (1) i këtij nenit nuk gjendet, nga kryerësi i kundërvajtjes paguhet vlera e saj dhe ngritet procedurë për pagesë të akcizës me ç'rast nëse ka më shumë kryerës të kundërvajtjes, për vlerën e të mirës përgjigjen në mënyrë solidare. Konsiderohet se e mirë e akcizës lëndë e kundërvajtjes nuk është gjetur nëse nga cili do shkak nuk është e mundshme t'i konfiskohet pronarit.

(7) Mjeti i transportit i cili ka qenë i shfrytëzuar për transport të të mirave të akcizës lëndë e kundërvajtjeve nga paragrafi (1) pikat 3), 5) deri në 12) dhe 14) deri në 18) të këtij nenit konfiskohen nëse vlera e të mirave të akcizës tejkalon 20% nga vlera e mjetit transportues dhe nëse pronari i mjetit të transportit ka qenë në dijeni ose ka qenë i obliguar ose ka mund të dijë se do të jetë i shfrytëzuar për transport të tillë të të mirave të akcizës. Mjeti transportues kurdoherë do të konfiskohet nëse është në mënyrë speciale i konstruktuar, adaptuar, ndryshuar ose përshtatur në cilën do mënyrë me qëllim fshehjen e të mirave të akcizës.

(8) Zbatimi i paragrafëve (5), (6) dhe (7) të këtij nenit nuk ndikon në të drejtat e personave të tretë për kompensim të dëmit të shkaktuar nga kryerësi i kundërvajtjes.

Neni 119

(kundërvajtje të lidhura me mosplotësimin e detyrimeve)

(1) Gjobë në shumë prej 700 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit juridik ose tregtarit individual, ndërsa gjobë në shumë prej 150 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit fizik, kur vlera e të mirave të akcizës në lidhje me të cilat është kryer kundërvajtje është deri në 1.000 euro në kundërvlerë me denarë, nëse:

1) nuk parashtron deklaratë akcize në afatin e përcaktuar për të mira të akcizës për të cilat nuk është krijuar borxh i akcizës (neni 10 paragrafët (4) dhe (5));

2) gjatë lëshimit të të mirave të akcizës, nuk lëshon faturë ose dokument tjetër në mënyrë të përcaktuar për dërgimin e të mirave të akcizës (neni 13 paragrafi (1));

3) faturat, dokumentet tjera dhe librat afaristë nuk i ruan në afatin e përcaktuar (neni 13 paragrafi (5), nenin 53 paragrafi (3), neni 114 paragrafi (16));

4) si mbajtës i magazinës për akcizë vepron në kundërshtim me nenin 17, neni 18 paragrafi (2) dhe neni 24 paragrafi (1);

5) organit kompetent doganor i ka dhënë të dhëna të paplota ose të pasakta, ose nuk i ka mënjanuar parregullsitë në afatet e përcaktuara (neni 26 paragrafi (2) pika 3) dhe 4), neni 27 paragrafi (10) pika 4) dhe 5), neni 28 paragrafi (10) pika 3) dhe 4), neni 29 paragrafi (9) pikat 4) dhe 5), neni 44 paragrafi (9) pikat 3) dhe 5), neni 55 paragrafi (2) pikat 3) dhe 4), neni 72 paragrafi (12) pikat 3) dhe 4), neni 103 paragrafi (12) pika 5) dhe 6) dhe neni 114 paragrafi (14) pikat 3) dhe 4));

6) vepron në kundërshtim me nenin 27 paragrafin (4), 28 paragrafin (5), ninen 29 paragrafin (6) dhe neni 30 paragrafët (1) dhe (2);

7) të mirat e akcizës i lëviz në procedurë të prolongimit të akcizës për të cilën nuk është shtypur version i dokumentit administrativ elektronik ose cili do dokument tjetër tregtar i cili e përcjell të mirën e akcizës ose dokument administrativ në letër ose lëviz të mira të akcizës pa dokument më të thjeshtë administrativ përcjellës (nenin 34 paragrafi (9), nenen 37 paragrafët (1) dhe (4), 40 paragrafi (1), neni 41 paragrafi (1) pika 1) dhe neni 47 paragrafi (8));

8) vepron në kundërshtim me nenin 34 paragrafin (11), nenen 36 paragrafin (6), nenen 40 paragrafin (3) pikat 1) dhe 3), nenen 41 paragrafin (1) pikat 2) dhe 3) dhe paragrafin (2), nenen 43 paragrafin (4) pikën 3) dhe paragrafin (5), nenen 44 paragrafin (7) pikën 3), nenen 53 paragrafët (1) dhe (2), nenen 61 paragrafin (20), nenen 72 paragrafin (8), nenen 87 paragrafin (21), nenen 103 paragrafët (9) dhe (10) dhe neni 114 paragrafët (9), (10) dhe (11);

9) mënjanon plumb në mungesë të organit kompetent doganor (neni 65 paragrafi 2, neni 97 paragrafi (1));

10) shet të mira të akcizës të cilat nuk janë shënuar me etiketë speciale (neni 70 paragrafi (7));

11) vepron në kundërshtim me nenin 73 paragrafët (5), (6), (7), (8), (9) dhe (10);

12) gjatë zmadhimit të akcizës së alkoolit dhe pijeve alkoolike, prodhimeve të duhanit dhe energjentëve, si dhe gjatë zmadhimit të çmimit me pakicë të prodhimeve të duhanit, nuk bën regjistrim të tepricave të mbeturë ose nuk përpilon procesverbal për regjistrimin e kryer dhe nuk e parashtron te organi kompetent doganor në afatin e përcaktuar (neni 76 paragrafët (1) dhe (2), neni 89 paragrafët (1) dhe (2) dhe neni 104 paragrafi (1)) dhe

13) vepron në kundërshtim me nenin 101 paragrafin (3) të këtij ligji;

(2) Gjobë në shumë prej 1.500 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit juridik ose tregtarit individual për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij nenit ndërsa gjobë në shumë prej 500 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit fizik, kur vlera e të mirave të akcizës në lidhje me të cilat është kryer kundërvajtje është prej 1.000 deri në 5.000 euro në kundërvlerë me denarë.

(3) Gjobë në shumë prej 5.000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit juridik ose tregtarit individual për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij nenit ndërsa gjobë në shumë prej 1.500 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit fizik, kur vlera e të mirave të akcizës në lidhje me të cilat është kryer kundërvajtje është mbi 5.000 euro në kundërvlerë me denarë.

(4) Gjobë në shume prej 30% nga gjoba e matur për person juridik dhe tregtar individual do t'i shqiptohet personit përgjegjës te personi juridik dhe personit përgjegjës te tregtar individual për kundërvajtjet nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij nenit.

(5) Pas përcaktimit të kundërvajtjeve nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij nenit nëpunësi doganor kryerësit të kundërvajtjes do t'i dorëzojë urdhërpagasesë kundërvajtjëse me gjobë në shumë të përcaktuar për kundërvajtjen e kryer.

(6) Pas pranimit dhe nënshkrimit të urdhërpagasesës së kundërvajtjes kryerësi është i obliguar ta paguajë gjobën e shqiptuar në pajtim me paragrafin (5) të këtij nenit në afat prej tetë ditësh nga pranimi i urdhërpagasesës kundërvajtjëse në llogarinë e shënuar me urdhërpagasesën, me ç'rast do të paguajë gjysmën e gjobës së shqiptuar, për të cilën të drejtë mësuet në këshillën juridike.

(7) Nëse kryerësi nuk e paguan gjobën në afatin nga paragrafi (6) i këtij nenit, personi zyrtar parashtron kërkësat për ngritje të procedurës kundërvajtjëse te organi kompetent kundërvajtës të përcaktuar me Ligjin për Drejtorinë Doganore.

(8) Ministri i Financave e përcakton përbajtjen e urdhërpagasesës kundërvajtjëse në pajtim me Ligjin për Drejtorinë Doganore.

Neni 120

Konfiskimi i sendeve të kundërvajtjes

E mira e akcizës ose mjeti transportues me të cilin është kryer kundërvajta në pajtim me këtë ligj konfiskohen edhe kur kundër kryerësit nuk mund të ngrihet procedurë e kundërvajtjes për shkak se është i panjohur ose i pakapshëm, ose për shkak të ekzistimit të pengesave tjera ligjore, si dhe në rast të paraqitjes së vjetërsimit absolut përmbytje të procedurës për kundërvajtje.

PJESA E KATËRT

DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

KAPITULLI 13

DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 121

Rregullat nënligjore

Rregullat nënligjore të përcaktuara me këtë ligj do të miratohen në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 122

Poseduesit e lejes për akcizë, lejes për shfrytëzim të privilegjuar të akcizës dhe tregtar të regjistruar me vajra mineralë të cilat përbajnjë materie për shënim

(1) Poseduesit e lejeve për akcizë, poseduesit e lejeve për shfrytëzim të privilegjuar të akcizës dhe tregtarët e regjistruar me vajra mineralë të cilat përbajnjë materie për shënim janë të obliguar lejet për akcizë, lejet për shfrytëzim të privilegjuar të akcizës dhe regjistrimet e tregtarëve me vajra motorikë të cilat përbajnjë materie për shënim t'i harmonizonë me dispozitat e këtij ligji deri më 15 korrik 2019.

(2) Poseduesit e lejeve për akcizë, lejeve për shfrytëzim të privilegjuar të akcizës dhe tregtarët e regjistruar me vajra mineralë të cilat përbajnjë materie për shënim nga paragrafi (1) i këtij nenit është e nevojshme të dorëzojnë kërkësat për riregjistrim në afat prej tre muajsh nga hyrja në fuqi e këtij ligji.

(3) Nëse poseduesit e lejeve për akcizë dhe pëlbajmeve deri në afatin e skadimit nga paragrafi (2) i këtij nenit nuk kanë parashtruar kërkësat për riregjistrim të lejeve për akcizë, pëlbajmeve për shfrytëzim të privilegjuar të akcizës dhe regjistrimeve të tregtarëve me vajra mineralë të cilat përbajnjë materie për shënim, në atë rast lejet për akcizë, lejet për shfrytëzim të privilegjuar të akcizës dhe regjistrimet e tregtarëve me vajra mineralë të cilat përbajnjë materie për shënim, pushojnë të vlejnë.

Neni 123 Procedurat e filluara

Procedurat e filluara për parashtrimin e paraqitjeve të akcizës dhe pagesë të akcizës, kërkësat e parashtruara përmarrje të markave kontrolluese dhe kërkësat për kthim të akcizës së paguar deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji do të përfundojnë në pajtim me Ligjin për akcizat („Gazeta Zyrare e Republikës së Maqedonisë“ numër 32/2001, 50/2001, 45/2002, 98/2002, 24/2003, 96/2004, 38/2005, 88/2008, 105/2009, 34/2010, 24/2011, 55/2011, 135/2011, 82/2013, 43/2014, 167/2014, 188/2014, 129/2015, 154/2015, 192/2015, 23/2016, 171/2017 dhe 120/2018).

Neni 124 Zmadhimi i akcizës së prodhimeve të duhanit

(1) Nga 1 korriku 2020 përfundimisht me 1 korrik 2023, shuma e akcizës specifike dhe minimale të cigareve nga neni 84 paragrafi (1) të këtij ligji, zmadhohet për 0,20 denarë për copë më 1 korrik çdo vit.

(2) Nga 1 korriku 2020 përfundimisht me 1 korrik 2023, shuma e akcizës specifike për duhan për pirje si duhan i prerë imët, duhan për pirje si duhan tjetër për pirje, duhan për llullë me ujë (duhan për nargjile), duhan përuhatje dhe duhan për përtypje nga neni 85 paragrafët (3), (4) dhe (5) të këtij ligji, zmadhohet për 125,00 denarë për kilogram neto peshë nga 1 korriku çdo vit.

(3) Më 1 korrik 2020, shuma e akcizës specifike të prodhimit të padjegshëm të duhanit nga neni 85 paragrafi (6) të këtij ligji, zmadhohet për 300,00 denarë, më 1 korrik 2021 për 350,00 denarë, më 1 korrik 2022 për 400,00 denarë dhe më 1 korrik 2023 për 450,00 denarë për kilogram neto peshë të përzierjes së duhanit.

(4) Nga 1 korriku 2020 përfundimisht me 1 korrik 2023, shuma e akcizës të lëngut të dedikuar përmbytje të cigarets elektronike nga neni 85 paragrafi (7) të këtij ligji, zmadhohet për 0,20 denarë për mililitër të volumenit nga 1 korriku çdo vit.

Neni 125 Dispozita me vlefshmëri deri në pranimin e Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian

Dispozitat nga neni 100 i këtij ligji do të zbatohen nga dita e pranimit të Republikës së Maqedonisë në Bashkimin Evropian.

Neni 126 Dispozitat të cilat do të zbatohen me ditën e pranimit të Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian

Dispozitat e nenit 3 paragrafit (2), nenit 4 paragrafët (2), (3), (4), (5) dhe (6), nenit 5 pikat (10), (14), (16) dhe (17), nenit 8 paragrafët (6), (7) și (8), nenit 9 paragrafi (2), nenit 10 paragrafët (5), (7), (11) dhe (12), nenit 27, nenit 28, nenit 29, nenit 30 paragrafi (2), neni 33, neni 34 paragrafët

(6), (8) dhe (15), nenit 35 paragrafët (3) dhe (5), nenit 36, nenit 37 paragrafët (8) dhe (10), nenit 38, nenit 39, nenit 40, nenit 41, nenit 42, nenit 43, nenit 44, nenit 45, nenit 46, nenit 47 paragrafi (1) pika 6) dhe paragrafët (7) dhe (8), nenit 48 paragrafi (1) pikat 1) dhe 2) dhe paragrafët (2) dhe (3), nenit 59 paragrafi (2), nenit 74 paragrafi (1) pikat 9) dhe 10) dhe nenit 106 paragrafi (7) do të fillojnë të zbatohen me ditën e pranimit të Republikës së Maqedonisë në Bashkimin Evropian.

Neni 127

Dispozita nga neni 73 (3) i këtij ligji me të cilën është e rregulluar shuma e akcizës për litër pije alkoolike të fortë, do të zbatohet në mënyrën në vijim:

- 1) 0,00 (zero) denarë në vitin e parë;
- 2) 10,00 denarë në vitin e dytë;
- 3) 20,00 denarë në vitin e tretë dhe

4) 30,00 denarë nga viti i katërt e tutje duke llogaritur nga data e fillimit të zbatimit të këtij ligji, të përcaktuar nën ninen 130 të këtij ligji.

Neni 128

Nomenklatura e Tarifës doganore

Në shenjat tarifore të theksuara në këtë ligj zbatohet Tarifa doganore.

Neni 129

Shfuqizimi i Ligjit për akciza

Me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, shfuqizohet Ligji për akciza („Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë“, numër 32/2001, 50/2001, 45/2002, 98/2002, 24/2003, 96/2004, 38/2005, 88/2008, 105/2009, 34/2010, 24/2011, 55/2011, 135/2011, 82/2013, 43/2014, 167/2014, 188/2014, 129/2015, 154/2015, 192/2015, 23/2016, 171/2017 dhe 120/2018).

Neni 130

Hyrja në fuqi e këtij ligji

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa do të fillojë të zbatohet nga 15 korriku 2019.

ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

1427.

Врз основа на член 30 став (2) и (3) од Законот за меѓуопштинска соработка („Службен весник на РМ“ бр. 79/09), член 50 став (1) точка 15 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на РМ“ бр. 5/02) Градоначалникот на Општина Битола м-р Наташа Петровска, Градоначалникот на Општина Ресен, Живко Гошаревски, Градоначалникот на Општина Демир Хисар, Марjanче Стојановски, Градоначалникот на Општина Новаци, Љубе Кузманоски и Градоначалникот на Општина Mogila, Jasmina Gulevska на 7.2.2019 година, склучија

ДОГОВОР ЗА ЗДРУЖУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Член 1

Со овој Договор се уредува здржувањето на финансиски средства на Општините Битола, Ресен, Демир Хисар, Новаци и Mogila, утврдено со воспоставената меѓуопштинска соработка, а која се однесува на финансирањето на Регионалниот ресурсен центар, центар за слепи лица и лица со оштетен вид за општините Битола, Ресен, Демир Хисар, Новаци и Mogila – Битола од страна на петте општини потписнички на меѓуопштинската соработка.

Со овој договор исто така се уредува: видот и висината на средствата коишто се здржуваат, намената на средствата кои што се здржуваат, начинот на распоредување и управување со средствата, начинот на распределба на придобивките и ризикот, условите и постапката за престанок на договорот и други прашања од значење за воспоставената соработка.

Член 2

Вид, висина и намена на средствата

Општините Битола, Ресен, Демир Хисар, Mogila и Новаци здржуваат средства на тој начин што секоја Општина ќе обезбеди, издвои финансиски средства во висина од 2% од буџетот на секоја општина кој им е наменет за финансирање на Здруженија на граѓани и фондации.

Вака обезбедени и издвоени средства се наменети за финансирањето на Регионалниот ресурсен центар, центар за слепи лица и лица со оштетен вид за општините Битола, Ресен, Демир Хисар, Новаци и Mogila – Битола, кој општините потписнички на меѓуопштинската соработка го уплаќаат на Регионалниот ресурсен центар.

Член 3

Начин на располагање и управување со средствата

Регионалниот ресурсен центар, центар за слепи лица и лица со оштетен вид за општините Битола, Ресен, Демир Хисар, Новаци и Mogila – Битола, со средствата располага и управува исклучиво во функција за која е формиран.

Регионалниот ресурсен центар е должен да доставува полугодишен извештај до општините потписнички на меѓуопштинската соработка за начинот на трошење на средствата уплатени од Општините.

Член 4

Начин на распределба на придобивките и ризикот

Реализираните придобивки од здружените средства и соодветниот ризик остануваат во односно се обврска на Регионалниот ресурсен центар.

Член 5

Престанок на договорот

Овој договор може да престане по слободна волја на сите договорни страни.

Поединечно откажување на договорот се врши по претходно известување на другите договорни страни во рок од 30 дена.

Член 6

Договорните страни се согласни евентуалните спорни односи да ги разрешуваат на спогодбен начин, а во краен случај пред надлежен суд во Битола.

Член 7

Овој договор е склучен во 11 примероци од кои по 2 за секоја од договорните страни и еден примерок за Регионалниот ресурсен центар, центар за слепи лица и лица со оштетен вид за општините Битола, Ресен, Демир Хисар, Новаци и Могила – Битола.

ДОГОВОРНИ СТРАНИ:

Општина Битола Градоначалник, м-р Наташа Петровска , с.р.	Општина Ресен Градоначалник, Живко Гошаревски , с.р.
--	---

Бр.08-418/10-2018 7 февруари 2019 година Битола	Бр.09-279/2 7 февруари 2019 година Ресен
---	--

Општина Демир Хисар Градоначалник, Марјанче Стојановски , с.р.	Општина Новаци Градоначалник, Љубе Кузманоски , с.р.
---	---

Бр.08-552/5 7 февруари 2019 година Демир Хисар	Бр. 03-261/1 28 февруари 2019 година Новаци
--	---

Општина Могила Градоначалник, Јасмина Гулевска , с.р.
--

Бр.03-842/2 2018 година Могила

1428.

Врз основа на член 9 и член 29 став 1,2 и 3 од Законот за меѓуопштинска соработка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/09) член 50 став 1 точка 15 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 5/02), член 6 од Законот за пожарникарството („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/04, 81/07, 55/13, 158/2014, 193/2015 и 39/2016) Градоначалникот на општината Битола м-р Наташа Петровска и Градоначалникот на општината Могила Јасмина Гулевска на ден 7.2.2019 година, склучува:

А Н Е К С-Д О Г О В О Р

Член 1

Во Договорот заведен во Општина Битола со бр. 08-51/8 од 2.4.2018 година и заведен во Општина Могила со бр. 03-198/5 од 5.4.2018 година, склучен помеѓу Општина Битола и Општина Могила членот 3 се менува и гласи:

„Член 3

Времетраење на овој Договор е до 31.12.2019 година.“

Член 2

Овој Анекс-договор е склучен во 6 примероци по три за двете договорни страни и истиот ќе биде објавен во „Службен весник на Република Македонија“:

Општина Битола

Градоначалник,

м-р **Наташа Петровска**, с.р.

Општина Могила

Градоначалник,

Јасмина Гулевска, с.р.

Бр. 08-874

7 февруари 2019 година
Битола

Бр. 03-163/1

7 февруари 2019 година
Могила

1429.

Врз основа на член 9 и член 29 став 1,2 и 3 од Законот за меѓуопштинска соработка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/09) член 50 став 1 точка 15 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 5/02), член 6 од Законот за пожарникарството („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/04, 81/07, 55/13, 158/2014, 193/2015 и 39/2016) Градоначалникот на општината Битола м-р Наташа Петровска и Градоначалникот на општината Новаци Љубе Кузманоски на ден 7.2.2019 година, склучува:

А Н Е К С-Д О Г О В О Р

Член 1

Во Договорот заведен во Општина Битола бр.08-52/8 од 17.4.2018 година и заведен во Општина Новаци под бр. 03-200/5 од 17.4.2018 година склучен помеѓу Општина Битола и Општина Новаци членот 3 се менува и гласи:

„Член 3

Времетраење на овој Договор е до 31.12.2019 година.“

Член 2

Овој Анекс-договор е склучен во 6 примероци по три за двете договорни страни и истиот ќе биде објавен во „Службен весник на Република Македонија“:

Општина Битола

Градоначалник,

м-р **Наташа Петровска**, с.р.

Општина Новаци

Градоначалник,

Љубе Кузманоски, с.р.

Бр. 08-86/4

7 февруари 2019 година
Битола

Бр.03-198/1

7 февруари 2019 година
Новаци

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ц.о. – Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.

Директор и одговорен уредник – Мартин Костовски
телефон: +389-2-55 12 400
телефакс: +389-2-55 12 401

ISSN 0354-1622

Претплатата за 2019 година изнесува 10.100 денари.
„Службен весник на Република Северна Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламирање: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.
Печат: Печатница ЕВРОПА 92 ДООЕЛ, Кочани.
Цената на овој број е 270 денари.

2019108